ספרים נוספים · גדולי הדורות

דוד המלך ועוצמת התהילים

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

דוד המלך ועוצמת התהילים

מקור הטקסט: אור ברסלב

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/דוד-המלך-ועוצמת-התהילים/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

דוד מלך ישראל 5
הקדמה 5
ייסורי דוד המלך 5
סיפור חייו של דוד המלך 22
תיקון חטא אדם הראשון ע"י דוד המלך 25
מקום המקדש ניקנה בכסף מלא 137
הר המוריה שייך לישראל מאז בריאת העולם 138
בית המקדש מוריד שפע לכל העולם 141
משיח בן דוד 171
על ספר התהילים 177
עוצמת התהילים 177
ומתוך קובץ מכתבי בעל "צמח צדק" זיע"א 200
סגולות במזמורי התהלים 204
התהלים משולבים בכל אורח החיים היהודי 220
כח התהלים מתגלה בסיפורי מופת וסיפורי צדיקים 230
כח המילים והדיבור משנה את סדרי הטבע 252
על כח לימוד התורה 259
מעשה ה"גולם" - מובא במלואו בספר "מדרש חזקיה" 270
מהו התיקון הכללי 281
קבוצות התהלים 285
ספר התהלים של דוד מלך ישראל 290
37 פרקים מזמורי תהלים לרפואה 294
מידע נוסף והעשרה 317
מהו מקור ה"מגן דוד"? 317
"מגן דוד" - סמל יהודי 317
לילדים, הסבר על התהלים וסיפורי מופת 325
כּוֹחַ הָתְּהִלִּים הֵמִיס פְּגָזִים 328
כּוֹחַ הָתְּהִלִּים וְהָפְרוֹשׁ הָמוּפְלָא 329
כּוֹחַ הָתְּהִלִּים מֵצִיל אֶת הַיֶּלֶד יוֹסֵף שְׁלוֹשׁ 332
כּוֹחַ הָתְּהִלִּים מֵצִיל מֵהָאֲרָיוֹת 333
דָּוִד הַמֶּלֶךְ וְהַכִּינוֹר 334

מַלְאָכִים לְבָנִים וּשְׁחוֹרִים 334
כֹּחַ הַתְּהִלִּים כְּנֶגֶד אֲרִיֵה וְנָחָשׁ 335
הַתְּהִלִּים יְכוֹלִים לְהַחֲיוֹת מֵתִים 336
בבליוגרפיה – רשימת מקורות 339

הוכן מתוכנת תורת אמת, מותר להפיץ בכפוף לתנאי רשיון CC BY-NC-SA 2.5 **- אסור בשימוש מסחרי**
בס"ד - כל הזכויות שמורות (c) **ל הרבנית שלומית גד זצ"ל**
הרבנית שלומית גד זצ"ל

דוד מלך ישראל

הקדמה

(הקדמה זו מהמו"ל של תורת אמת)

דוד מלך ישראל חי וקיים לעולם ועד, רגל רביעית במרכבה, מעמודי העולם, לא יספיקו מילים לא בכמות ולא באיכות לתאר את גדולתו אשר למראהו הינו נשרפים, מרוב קדושתו.

צדיק יסוד עולם, בעל מידות נאצלות, שידע להפוך את חייו מלאי היסורים לעבודת השם שאין כדוגמתה, והשאיר לנו את הנהגותיו הנפלאות בספר הנקרא ביותר בעולם - הלא הוא ספר התהילים הקדוש.

ממנו למדנו מהי אמונה אמיתית, מהי דבקות אמיתית בהשם בכל מצב, מהי תשובה ראויה, ובזכות כל אלה מזרעו יבוא לנו מלך המשיח ויגאלינו במהרה בימינו - אמן.

אף שכאמור לא ניתן לתאר את דוד המלך כראוי לו, מכל מקום לא נמנע מלהביא מקצת מסיפור חייו המרתקים כפי הידוע לנו.

ייסורי דוד המלך

למרות כל הייסורים, דוד המלך אומר:

"**כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים**" (תהלים מ"ב, ב')

כמו האילה המשתוקקת לאפיקי המים כך נפשי משתוקקת אליך אלהים.

אַיָּל - הוא שם כולל לאַיָּל ואַיָּלָה. רש"י: "כְּאַיָּל תַּעֲרֹג" - דבר הכתוב בזכר ובנקבה. אמרו רבותינו: האַיָּלָה הזאת חסידה שבחיות, וכשהחיות צמאות למים הם מתכנסות אליה שתתלה עיניה למרום. ומה היא עושה? חופרת גומה ומכנסת קרניה לתוכה וגועה, והקב"ה מרחם עליה והתהום מעלה לה מים.

"**יַסֹּר יִסְרַנִּי יָהּ... אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר תְּיַסְּרֶנּוּ יָהּ וּמִתּוֹרָתְךָ תְּלַמְּדֶנּוּ**" (תהלים צ"ד, י"ב)

כל חייו של דוד המלך הם מסכת ייסורים אחת גדולה, צרה רודפת צרה, כל חייו עוברים עליו בייסורים פיזיים ונפשיים קשים הן מבית והן מחוץ, מרגע היוולדו ועד יום מותו הוא מדוכא בייסורים, כל סוגי הייסורים האפשריים אשר ניתן להעלות על הדעת, ללא הפוגה, ללא רגע של מנוחה או שלווה. נראה שייסוריו של איוב היו פחותים בהרבה

לעומת ייסורי דוד המלך. אך דוד המלך אומר: "אַךְ טוֹב וָחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי כָּל יְמֵי חַיָּי". מבחינתו רודפים אותו רק טוב ורק חסד, לגביו אין ייסורים ואין תלונות, הוא מקבל הכל באהבה, הוא יודע שהכל מאת ה' והכל רק לטובה, דוד המלך אוהב את ה' בכל מאודו: "נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת יְיָ, לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ אֶל אֵ-ל חָי"... ולמרות כל הייסורים דוד המלך אומר: "כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹקִים. צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי, כָּמַהּ לְךָ בְשָׂרִי... צָמְאָה נַפְשִׁי לֵאלֹקִים לְאֵל חָי, מָתַי אָבוֹא וְאֵרָאֶה פְּנֵי אֱלֹקִים"... "לא חסר" לדוד המלך מאומה כי "יְיָ רֹעִי - לֹא אֶחְסָר, בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי, עַל מֵי מְנֻחוֹת יְנַהֲלֵנִי"... וגם כאשר "צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא" דוד המלך אומר: "וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא...כִּי תוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי"...

"גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת, לֹא אִירָא רָע, כִּי אַתָּה עִמָּדִי, שִׁבְטְךָ (המקל) וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה יְנַחֲמֵנִי"... לפי מצודות דוד על תהילים כ"ג, ד': שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ - מה שאתה מכה אותי בשבט של ייסורין ותחזור ותסמוך אותי במשענתך, הֵמָּה יְנַחֲמֵנִי - הם הם המנחמים אותי כי בזה אראה שלא עזבתני למקרים. ודווקא הצרות, המכות בשבט מוכיחות שה' משגיח עלי ולא עזבני ליד המקרה, שבט הייסורין מוכיח לי שאין כאן הסתר פנים כפי שהיה עם הנחש למשל: עונשו של הנחש היה לאכול עפר, והרי העפר מצוי בכל מקום, אז איזו קללה היא זו שמזונו של הנחש מצוי לו בכל מקום ללא קושי? האמת היא שהקב"ה רצה להיפטר מן הנחש ולא לשמוע ממנו יותר, להסתיר פניו מהנחש, ולכן כל ימיו מזונו זמין ונמנע ממנו להשמיע את שירת היקום, שירת הצומח והחי המבקשים את אוכלם מה'. ומה שהקב"ה מכה את האדם בשבט הייסורים זה מוכיח לאדם: שה' משגיח עליו, ואינו מסתיר פניו ממנו ולא עזבו.

הרד"ק מבאר: שבט ומשענת זה אותו דבר, כי הרועה משתמש במקל הרועים לכמה פעולות: לפעמים הוא משתמש בשבט – **כמקל**: למקרה שאותה כבשה יוצאת מהעדר ופונה לכיוון אחר, ובכך היא מסתכנת שיבוא זאב ויטרוף אותה, ובעזרת המקל הרועה מכניס אותה חזרה לתוך העדר. ולפעמים הרועה משתמש בשבט – **כמשענת**: כאשר הרועה נשען על המקל כדי לנוח, או אם הוא הולך רגע הצידה ומניח את המשענת מול העדר, הכבשים בטוחות שאם המקל כאן - אז גם הרועה כאן. לכן השבט והמשענת "הֵמָּה יְנַחֲמֵנִי".

נראה שייסורי דוד המלך החלו עוד לפני שנולד: אפילו חיים - לא היו לו משלו, הוא היה צריך לחיות רק 3 שעות ולמות אך קיבל את חייו במתנה מאדם הראשון, והנה - שמחה גדולה דוד קיבל חיים ונולד.

אך לא היתה כל שמחה, כבר בלדתו החלו הייסורים: נחשד כממזר, הוא ילד לא רצוי וה"כבשה השחורה" של המשפחה, היה נושא ללעג ולבוז. אחיו התביישו בו, מאסו בו, הרחיקוהו מהבית ושִלחוהו לרעות את הצאן במדבר הרחק מהבית והמשפחה, והוא בודד, מוקף חיות טרף, צער וייסורים, קור וְחום השמש הקופחת.

והנה שמחה גדולה - שמואל הנביא השקול כמשה ואהרון מגיע אליהם כדי למשוח את מלך המשיח, ולהפתעת כולם הוא מושח את דוד למלך. אך אין שמחה למרות משיחתו למלך ייחסם של האחים לא השתנתה. דוד המלך ממשיך לרעות את הצאן, הוא מנגן לפני שאול המלך, והופך למקורב למלך ולנושא כליו, אך גם לזאת אין שום התייחסות מצד משפחתו, ולמרות שהוא כבר מלך - בעיניהם הוא לא השתנה, אין מניחים לו מלרעות את הצאן, והוא הולך ושב מעל שאול לרעות את צאן אביו בבית לחם. כאשר שלושת בני ישי הגדולים הולכים אחרי שאול למלחמה, דוד המלך נוטש את הצאן על שומר ובא במצוות אביו למחנה לפקוד את שלום אחיו, אך למרות שהוא מלך אָחִיו כועס עליו על שנטש את הצאן ובא לראות את המלחמה.

והנה שמחה גדולה - דוד מנצח את גָלְיָת הפלישתי בנצחון מוחץ והופך לגיבור העם, הוא הורג את גָלְיָת וכורת את ראשו ומביאו לפני שאול, ומסבב בירושלים ובערי ישראל לבשר את הנס שעשה ה'. אך הייסורים מעיבים על שמחתו: ומן היום ההוא והלאה, שאול רודף את דוד ומחפש עצות ותחבולות כיצד להמיתו. שאול מטיל את החנית לעבר דוד המנגן, ודוד ניצל רק בנס.

ולמרות שהמלך הבטיח למנצח את בתו, מירב הבכירה ניתנת לאיש אחר, ובעד מיכל שאול המלך דורש 100 עורלות פלישתים ובכך מנסה להפילו בידי פלישתים, אך דוד מביא 200 עורלות עבור מיכל.

והנה שמחה גדולה - דוד נושא לאשה את מיכל בת המלך ושמח באשתו. אך הייסורים שוב מגיעים ומעיבים על שמחתו : שאול שולח שליחים אל בית דוד לשמור את הבית כל הלילה ולהמיתו בבוקר. ומיכל אשתו מצילה אותו בכך שממלטת אותו דרך החלון, ונוקטת בפעולת הסחה כאשר היא מניחה את הטרפים על המיטה ואומרת שהוא חולה... בינתיים דוד בורח ומתרחק, הוא נפרד ממקורביו, מאשתו, מיהונתן ובצר לו הוא מגיע לנָיות אל שמואל הנביא. עבדי שאול מחפשים אחריו ומתנבאים ושאול המגיע לנָיות גם הוא מתנבא, ובינתיים בעוד שאול בביטול חושים דוד בורח ומגיע אל יהונתן ושוטח לפניו את לבו, הוא מסתתר עד שיהונתן בודק עבורו מה כוונת שאול, אך שאול

כועס על יהונתן ואומר לו שדוד הוא בֶּן מָוֶת ומטיל על יהונתן את החנית להכותו. ליהונתן כבר אין יותר ספקות ביחס לכוונת שאול, ודוד נס לנוב עיר הכהנים.
בנוב עיר הכהנים הכהן שואל לו באורים ותומים, הוא מקבל לחם וחרב, אך בנוסף לבריחה ולהיותו נרדף באים עליו עוד ייסורים : לשון הרע של דואג האדומי עליו גורמת להריגת נוב עיר הכהנים ביד שאול, אביתר הכהן שורד וברוח אל דוד עם ה"אורים ותומים".
בלית ברירה דוד ברוח מפני שאול אל שונאיו הפלישתים - אל אכיש מלך גת ובידו חרב גָּלְיָת הפלישתי. הידיעה על בואו של דוד מתפרסמת במהירות ומחפשים להורגו, ודוד בראותו את גודל הסכנה מגיע לשפל המדרגה ועושה עצמו משוגע, דוד המלך כותב על הדלתות: אכיש מלך גת חייב לי מאה ריבוא, ואשתו חמישים, ומוריד את רירו אל זקנו, וניצל בזכות ה"שיגעון".
הייסורים אינם מניחים לו לרגע דוד ברוח מגת למערת עדולם, ומתקבצים אליו כ-400 איש ומפחד שאול מצטרפים אליו גם בני משפחתו. דוד משאיר את בני משפחתו אצל מלך מואב וממשיך במנוסתו מפני שאול ומגיע ליער חרת אשר ביהודה.
ואם לא די לייסורים הורג מלך מואב את הורי דוד וכל משפחתו.
הייסורים רודפים את דוד והוא נַס עם אנשיו לעיר קְעִילָה, ושם נלחם למען יושבי קעילה בפלישתים השוסים את הגרנות, ומושיע את יושבי קעילה. עוד לא הספיק לשמוח על הנצחון בפלישתים וכבר מלשינים עליו אנשי קעילה לשאול ומתכוונים להסגיר את דוד, ודוד שוב נאלץ לברוח עם כ-600 אנשיו למצדות למדבר זיף.
והזיפים אשר בתחומם מסתתר דוד עולים אל שאול, מלשינים על דוד ומוסרים לשאול את מיקומו המדוייק של דוד: בערבה אל ימין הישימון. שאול ואנשיו כבר מצליחים להקיף את דוד ואנשיו מכל עבר, הם כמעט לוכדים אותם, אך באותו רגע ממש - מגיע שליח אל שאול ומודיע לו על פלישת הפלישתים לארץ, שאול מפסיק לרדוף ודוד ניצל גם הפעם.
דוד ברוח אל צורי היעלים ושאול לאחר ששב מאחרי הפלישתים רודף אחריו בצורי היעלים. תוך כדי המרדף אחרי דוד, נכנס שאול לבדו למערה הקרובה להסך את רגליו כשכלל לא דימיין לעצמו שבתוך מערה זו פנימה, יושבים דוד ואנשיו, והנה שעת כושר להרוג את שאול, אך דוד לא פוגע במשיח ה', הוא כורת את כנף מעילו של שאול וגם על כך הוא מצטער ומתייסר לאחר מעשה.

ואם לא די בכל צרותיו וייסוריו של דוד מתווסף לצרותיו גם נבל הכרמלי, וכאשר שולח דוד שליחים אל נבל העשיר אשר חוגג את הגז, כיון שדוד ואנשיו הגנו על אנשי נבל וצאנו, והיה אך טבעי שנבל ישלח עמהם מעט מזון - לא רק שנבל הקמצן אינו שולח מאומה אלא אף מדבֵּר בדוד דברי סרה: מִי דָוִד וּמִי בֶן יִשָׁי? הַיּוֹם רַבּוּ "**עֲבָדִים**" הַמִּתְפָּרְצִים אִישׁ מִפְּנֵי אֲדֹנָיו. וכל זאת כשכבר היה ידוע לְכל שדוד הוא מלך. דוד מתכוון להרוג את נבל המורד במלכותו, אך אביגיל הצדיקה אשת נבל מצליחה למנוע זאת בחכמתה. לאחר עשרה ימים נבל מת ודוד נושא את אביגיל לאשה לאחר שלושה חודשים. עוד לא מספיק דוד לשמוח בנישואיו לאביגיל וכבר מתחילים הייסורים להעיב שוב על שמחתו : כאשר התעברה אביגיל היו מלעיגים שאביגיל מעוברת מנבל.

לאחר מכן נודע שמיכל אשתו הראשונה אשר קידש ב-100 עורלות, ניתנה לפלטי בן ליש.

שאול ממשיך לרדוף אחרי דוד במטרה להורגו, ודוד ממשיך בבריחתו ומסתתר במצדות ובחורשות, בגבעת החכילה, והנה הזיפים שוב מלשינים על דוד, ובעקבות ההלשנה שאול מגיע למדבר זיף עם 3,000 איש מבחורי ישראל. ואז מזדמנת לדוד הזדמנות פז להרוג את שאול כאשר נופלת תרדמה על כל מחנה שאול, אך שוב דוד לא מוכן לפגוע במשיח ה'.

דוד מבין ששאול לא יפסיק לרדוף אותו ולכן מחליט לעבור עם אנשיו לארץ פלישתים אל מעוך מלך גת, שם יד שאול לא תשיגו. מלך גת מקבלו ומאפשר לו להתיישב אם אנשיו בצקלג, ודוד נלחם מדי פעם באוייבי גת. הפלישתים מתכוננים למלחמה בישראל, מלך גת בטוח בדוד וממנה אותו לשומרו האישי אך ברגע האחרון שרי הצבא בגת ממאנים לצרף את דוד.

והנה בהעדרם של דוד ואנשיו, פשטו העמלקים על צִקְלַג ולקחו בשבי את הנשים והילדים, וגם את נשות דוד. דוד ואנשיו בוכים בכי גדול ורודפים אחרי העמלקים ומצילים את הנשים והילדים.

וכאשר חוזר דוד ואנשיו אל ציקלג לאחר הכותו את עמלק, מגיע הרגע הצריך לשמח את דוד יותר מכל: שליח מגיע ומבשר לדוד ששאול ושלושת בניו נפלו במלחמה. שאול אוייבו המבקש את נפשו כבר לא ירדוף אותו יותר, כעת הוא כבר בדרך אל המלכות על ישראל, אך במקום לשמוח - שוב באים על דוד המלך הייסורים, אין רגע של שמחה : דוד עצוב ומקונן "וַיְקוֹנֵן דָּוִד אֶת הַקִּינָה הַזֹּאת עַל שָׁאוּל וְעַל יְהוֹנָתָן בְּנוֹ... הַצְּבִי יִשְׂרָאֵל עַל בָּמוֹתֶיךָ חָלָל, אֵיךְ נָפְלוּ גִּבּוֹרִים?!"

דוד שב ליהודה, עם שתי נשיו עמו וכל אנשיו ובני משפחותיהם, והנה שמחה גדולה: בחברון מושחים את דוד למלך על יהודה. אך העצב והייסורים שוב מעיבים על שמחתו של דוד : למרות שדוד נמשח למלך בחברון, ולמרות שכבר היה ידוע לכל שדוד נמשח למלך ע"י שמואל על כל ישראל - בכל זאת ממליך אבנר שר צבא שאול את אִישׁ בֹּשֶׁת בן שאול למלך.

עוד לא נרגע דוד המלך מהמלכת אִישׁ בֹּשֶׁת על ישראל והנה צרה חדשה : מות הנערים בבריכה בגבעון. אבנר בן נר אשר ראה שממלכת אִישׁ בֹּשֶׁת הולכת ומתפוררת, ביקש למשוך את תשומת לב העם למעשה גבורה של אנשיו: על הבריכה בגבעון נאבקו 12 נערי אבנר מול 12 נערי יואב, אך הם היו שקולים בכוחות והרגו אלה את אלה, וזה לא הסתיים בכך, ונהרגו 360 אנשי אבנר ו-19 אנשי יואב ובתוכם עֲשָׂהאֵל קל הרגליים.

אִישׁ-בֹּשֶׁת בן שאול לא היה איש מלחמה כלל, אבנר היה כעת האיש החזק בבית שאול, והוא מחליט לכרות ברית שלום עם דוד. דוד מסכים בתנאי שישיב לו את מיכל אשתו, ואבנר מגיע עם מיכל. דוד המלך מקבל את אבנר ואנשיו ועורך לכבודם משתה, והשמחה גדולה - כריתת ברית שלום עם בית שאול. אך השמחה לא אורכת זמן ומיד מעיבים הייסורים גם על שמחה זו : יואב שר צבא דוד שולח שליחים אל אבנר בשם דוד המלך וללא ידיעת דוד המלך, ומחזיר את אבנר אשר היה בדרכו לאחר כריתת הברית עם דוד המלך, אך בדרך יואב מכה את אבנר והורגו. דוד נרעש מהבשורה הרעה, הוא חושש שהעם יחשוב שידו היתה בהריגת אבנר כיון שדוד הזמינו אליו. דוד המלך מלווה את אבנר והוא בראש המתאבלים, הוא מורה לחגור שק ולקרוע בגדים, והוא נושא קולו ובוכה ומקונן: שַׂר וְגָדוֹל נָפַל הַיּוֹם הַזֶּה בְּיִשְׂרָאֵל, והוא שרוי בצער גדול, עד כדי כך שלא טעם לחם כל היום ההוא.

עוד לא הספיק דוד המלך להתאושש מצער מותו של אבנר בן נר, וכבר נחתה צרה חדשה : הריגת אִישׁ-בֹּשֶׁת בן שאול בידי שני אנשי בליעל: בַּעֲנָה וְרֵכָב בְּנֵי רִמּוֹן הַבְּאֵרֹתִי, אשר רצו למצוא חן בעיני דוד המלך וחשבו שהוא ישמח בנפול אויבו ויוכל למלוך על כל ישראל. במקום לשמוח על נפילת מתחרהו אשר במותו "פינה" לו את הדרך אל המלוכה על כל ישראל - דוד המלך מצטער וכועס על שהרגו איש צדיק על מיטתו, ונותן הוראה לתלות את בני הבליעל.

והנה שמחה גדולה: לאחר מות אִישׁ בֹּשֶׁת באים כל שבטי ישראל וזקני ישראל אל דוד המלך לחברון, וסוף סוף מושחים את דוד למלך על כל ישראל. דוד עובר לירושלים והופך את ירושלים לבירת ישראל הנצחית. אך גם כאן מתנהלת מלחמה קשה על כיבוש

ירושלים מידי היבוסי, העיוורים והפסחים וכו'. דוד המלך בונה את ביתו בירושלים ונולדים לו עוד בנים ובנות.

אך השמחה לא אורכת זמן רב וכבר מלחמה חדשה בפתח : לאחר שהפלישתים שומעים על כל גדולתו של דוד המלך ועל אשר נמשח למלך על כל ישראל, הם מחליטים לבקש את נפשו ויוצאים למלחמה בעמק רפאים. דוד ואנשיו עומדים בניסיון קשה: הם מצווים לעמוד ללא תנועה מול כל מחנה הפלישתים העצום העומד ממש לידם, עד לקבלת האות מאת ה': כאשר הרוח תניע את ראשי האילנות. הפלישתים נוחלים מפלה מוחצת והשמחה גדולה.

דוד המלך הולך ברוב עַם להעלות את ארון ה' מבית אבינדב בגבעה בקרית יערים - לירושלים. וְעֻזָּה הצדיק אשר שלח את ידיו לאחוז בארון ולסמוך אותו - מת, ואת ארון ה' מָטִים אל בית אדום הגיתי. כל זה מאוד חורה לדוד ומעיב על שמחתו. אך לאחר שלושה חודשים שוב מקבץ דוד המלך את זקני ישראל, השרים, הכהנים והלויים כדי להעלות את ארון ה' לירושלים בשמחה, בתרועה ובקול שופר. ודוד מפזז ומכרכר לפני ה', אך שוב יש לדוד המלך עוגמת נפש : מיכל בת שאול הנשקפה בעד החלון בָּזָה לו על התנהגותו כאחד הריקים, לדעתה.

דוד המלך רוצה לבנות את בית ה', אך עדיין לא הגיע אל המנוחה והנחלה כפי שחשב. דוד המלך יוצא להכות בפלישתים בְּמֶתֶג הָאַמָּה, הוא לא מספיק לנוח ממלחמה זו וכבר יוצא למלחמה במואב על אשר הרגו את הוריו ומשפחתו. ומיד צפויה לו עוד מלחמה בְּהֲדַדְעֶזֶר מלך צובה. מלחמה רודפת מלחמה ורוב ימיו של דוד המלך הוא נלחם כארי בראש הצבא, כדי למגר את אוייבי ישראל. ועוד מלחמה בארם דמשק, ועוד מלחמה בארם בגיא מלח.

והנה מת מלך עמון ידידו של דוד, והוא שולח את נציגיו לנחם את חנון בנו, אך העמונים חושדים שהשליחים באו לרגל את העיר והם מביישים ומבזים את שליחי דוד המלך : העמונים מגלחים את חצי זקנם וחותכים את חצי בגדיהם, ומגודל הבושה יושבים שליחי דוד המלך ביריחו עד אשר יצמח זקנם. דוד התכוון לטובה אך העמונים היו כפויי טובה, ושוב יוצא דוד למלחמה והפעם בבני עמון אשר ביזו את שליחי המלך. ואחר כך שוב נלחם נגד ארם ובני עמון. דוד המלך זוכה לנצחון אדיר על אוייביו, ופחד דוד נופל עליהם.

תוך כדי המלחמה בבני עמון מתרחש מעשה בת-שבע המעיב על כל חייו. נתן הנביא בא אליו ומוכיחו על גזלת כבשת הרש, ודוד המלך חוזר מיד בתשובה ומתענה על כך

עד סוף ימיו, אך בכל זאת מרננים אחריו. הצרות רודפות אותו בשרשרת, אחת אחרי השניה, אין לו רגע מנוחה : התינוק שנולד לו מבת-שבע חולה אנוש, דוד מבקש עליו רחמים, צם, מסתגף, שוכב על הארץ - אך התינוק מת.
והנה יש לדוד מעט נחת, נולד שלמה בנו השני מבת-שבע: שלמה החכם באדם וממשיך שושלת בית דוד, ידידיה - ידיד ה', **וַיְיַ אֲהֵבוֹ**. אך מיד נופלת בביתו צרה חדשה : מעשה אמנון ותמר. אמנון בכורו אונס את תמר אחותו (ואחות אבשלום).
דוד המלך עוד לא מספיק להתאושש מן הצרה החדשה וכבר נוחתת עליו צרה נוספת בביתו : אבשלום בנו האהוב הורג את אמנון בכורו, ובורח לגשור. והנה לאחר מספר שנים אבשלום מורשה לחזור מגשור, ולאחר תכסיס האשה התקועית דוד המלך מתפייס עם אבשלום.
אך השמחה אינה אורכת זמן רב, וכבר מתרגשת בביתו צרה חדשה, והפעם צרה קשה מנשוא : אבשלום בנו האהוב מורד באביו - בדוד המלך, ודוד נאלץ לעזוב את ירושלים עיר הבירה ולברוח עם אנשיו. וְכָל הָאָרֶץ **בּוֹכִים** קוֹל גָּדוֹל על הצרה החדשה, "וְדָוִד עֹלֶה בְמַעֲלֵה הַזֵּיתִים, עֹלֶה **וּבוֹכֶה** וְרֹאשׁ לוֹ חָפוּי, וְהוּא הֹלֵךְ יָחֵף, וְכָל הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ חָפוּ אִישׁ רֹאשׁוֹ וְעָלוּ עֹלֶה וּבָכֹה".
ואם לא די בצרה הצרורה שפקדה את דוד המלך, תוך כדי מנוסתו מירושלים יוצא שִׁמְעִי בֶן גֵּרָא ממשפחת בית שאול ומקלל את המלך ומביישו ומסכל את דוד ואנשיו באבנים.
והנה נודע שגם אחיתופל יועצו האישי בקושרים נגדו. וַאֲחִיתֹפֶל מציע עצה לאבשלום: לבוא אל פילגשי אביו ובכך לחסל כל סיכוי שהוא להתפייסות עם אביו.
דוד וכל העם אשר אתו עוברים מיד את הירדן, ואבשלום עם כל המורדים בעקבותיו, למרות הכל דוד המלך חושש לחיי אבשלום בנו, ונותן למפקדיו הוראה: "לְאַט לִי לַנַּעַר לְאַבְשָׁלוֹם", זה כל מה שחשוב לו במלחמה הזו נגד בנו המורד בו. אך אבשלום נתפס בראשו ושערותיו בסבך הָאֵלָה, ויואב הורג את אבשלום המורד, ונהרגים 20,000 איש מאנשי ישראל.
אך במקום לשמוח במות אבשלום המורד ובחיסול המרד המסוכן ביותר בחייו, ולקבל את חייליו המנצחים בכבוד הראוי להם - דוד המלך עולה לעליית השער ובוכה, וזועק בקול גדול: "בְּנִי אַבְשָׁלוֹם בְּנִי בְנִי אַבְשָׁלוֹם, מִי יִתֵּן מוּתִי אֲנִי תַּחְתֶּיךָ אַבְשָׁלוֹם בְּנִי בְנִי".
ויואב אומר למלך שאנשיו אשר חרפו את נפשם במלחמה, חושבים שדוד היה מעדיף שהם ימותו ואבשלום המורד ישאר בחיים. דוד המלך מקבל את אנשיו והם שבים עמו לירושלים.

דוד המלך עוד לא מספיק להתאושש ממרד אבשלום, וכבר צרה חדשה ומרד חדש: שֶׁבַע בֶּן בִּכְרִי מורד במלכות דוד. תוקע בשופר ומכריז: "אֵין לָנוּ חֵלֶק בְּדָוִד וְלֹא נַחֲלָה לָנוּ בְּבֶן יִשַׁי". ותוך כדי המרדף אחרי שֶׁבַע בֶּן בִּכְרִי יואב הורג את עֲמָשָׂא שר צבא אבשלום, ואנשי דוד מצליחים לדכא את מרידת שֶׁבַע בֶּן בִּכְרִי אשר מומת.

עוד לא מצליח דוד המלך להתאושש ממרד שֶׁבַע בֶּן בִּכְרִי והנה צרה חדש וייסורים: לקראת שנותיו האחרונות של דוד המלך מגיע רעב אשר נמשך שלוש שנים רצופות.

דוד המלך כבר מזדקן, אך עדיין ממשיך לצאת למלחמות בראש צבאו, והמלחמות על אוייבי ישראל נמשכות כל ימיו: דוד המלך יוצא למלחמה ב-4 בני הָרָפָה בגת ומנצחם, יוצא למלחמה נגד יִשְׁבִּי אך כמעט נהרג ומפקדי הצבא אוסרים עליו לצאת עוד למלחמות: "לֹא תֵצֵא עוֹד אִתָּנוּ לַמִּלְחָמָה וְלֹא תְכַבֶּה אֶת נֵר יִשְׂרָאֵל". אחרי כן היתה עוד מלחמה בְּגוֹב (גזר) עִם פְּלִשְׁתִּים, ומלחמה בַּעֲנק בעל 24 האצבעות.

עוד לא מספיק דוד המלך להתאושש מכל המלחמות והצרות הפוקדות אותו, והנה: מתחילה מגפה בעם, "וַיִּתֵּן יְיָ דֶּבֶר בְּיִשְׂרָאֵל"... וימותו מישראל 70 אלף איש.

ובנוסף על על הצרות והייסורים מתגלה לעיני דוד מחזה מרתית: הוא רואה מלאך העומד בין הארץ לשמים ובידו חרב שלופה ונטויה על ירושלים להשחית, ואמרו חז"ל: שהמלאך המשחית קינח את חרבו בטליתו של דוד המלך. וכיון שראה דוד את חרבו של המלאך, לא היה בו כח, והיו כל איבריו מרתתין עד יום מותו.

ובסוף ימיו, קרוב לגיל 70, סובל דוד המלך גם מייסורי הגוף ומאבד את חום גופו, ויכסוהו בבגדים ולא יחם לו.

ו"לקינוח" כל מסכת הייסורים של דוד המלך, וממש "רגע" לפני מותו: מורד בו אֲדֹנִיָּה בנו כאשר כבר היה ידוע לְכָל ששלמה הוא המיועד למלוך. ואֲדֹנִיָּה מכתיר את עצמו למלך, ביודעו שדוד המלך כבר זקן וחלש ולא יוכל להגיב. ולא זו בלבד, אלא שמצטרפים אליו לא פחות ולא יותר: יואב שר צבא דוד המלך, ואביתר הכהן מנאמני דוד המלך.

ודוד המלך מתגבר כארי וקם לעשות את רצון ה' ולהמליך את שלמה בנו - ממשיך שושלת בית דוד ומשיח ה'. הוא מצווה לקרוא אליו את: צדוק הכהן, נתן הנביא, בניהו בן יהוידע ראש הסנהדרין, והם מורידים את שלמה לגיחון, מושחים אותו למלך על כל ישראל ותוקעים בשופר, ובכך נכשלת מרידת אֲדֹנִיָּה. וכל העם קוראים: יחי המלך שלמה! וכל העם שמחים שמחה גדולה, עולים אחריהם ומחללים בחלילים.

דוד המלך למרות זקנתו וחולשתו מקהיל את כל שרי ישראל לירושלים ומודיע להם שהקדוש-ברוך-הוא בחר בשלמה המלך לבנות את בית המקדש. באותו מעמד דוד המלך

מנדב את העם לבניית בית המקדש, והקהל מתנדב בשמחה. באותו מעמד חשוב גם ממליכים את שלמה המלך בפעם השניה, למלך על כל ישראל ומושחים אותו לעיני כל שרי ישראל, ומושחים גם את צדוק לכהן גדול.

דוד המלך היה גיבור אשר יכול היה לעמוד בייסוריו יותר מכל בן אדם אחר על פני האדמה, לכן נָתַנוּ הקב"ה באמצע הדורות - שיהיה נושא עליו את הדורות שלפניו ושלאחריו. דוד המלך מלמד אותנו: ששום דבר ואפילו הייסורים הכי גדולים שהתייסר כל חייו - אינם יכולים לחצוץ בינו לבין האלקים, והוא מסיים את חייו בחג השבועות בלימוד תורת ה'. "וַיִּשְׁכַּב דָּוִד עִם אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּעִיר דָּוִד".

"**יְיָ צַדִּיק יִבְחָן וְרָשָׁע וְאֹהֵב חָמָס שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ**" (תהלים י"א, ה')

כל לשון נסיון הוא מלשון נס, כשם שהנס הוא בלתי טבעי כך הנסיון הוא בלתי טבעי, כיון שאם המנוּסֶה נוהג בדרך הטבע - הוא אינו יכול לעמוד בנסיון (ספר דרך חיים). "עֵינָיו יֶחֱזוּ עַפְעַפָּיו יִבְחֲנוּ בְּנֵי אָדָם".

אפשר אולי להבין את ייסורי דוד המלך בדרך משל:

משל לְפִשְׁתָּנִי:

אמר ר' יוסי ברבי חנינא: פשתני זה כשפִּשְׁתָּנוֹ קשה - אינו מקיש עליו ביותר, למה? שהיא פוקעת. הוא מכה רק על הפשתן שהוא יודע שהוא יפה, וככל שהוא מכה עליו הוא משתבח והולך ונעשה לבן וצח. כך אין הקב"ה מנסה לרשעים שאין הם יכולין לעמוד בניסיון, ולמי הוא בוחן ומנסה? את הצדיקים. שהקב"ה מנסה את הצדיק שמביא עליו ייסורין של אהבה, למרק אותו על ידי ייסורין ולזכך נפשו שנאמר: "יְיָ צַדִּיק יִבְחָן", אֲבָל "רָשָׁע וְאֹהֵב חָמָס - שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ". ולמה אינו בוחן לרשעים? מפני שאינן יכולים לעמוד בניסיון.

משל ליוצר קָנָקָנִים:

אמר רבי יוחנן: היוצר הזה כשהוא בודק כבשנו אינו בודק בקנקנים מרועעים (בקנקנים חלשים ורעועים). למה? מפני שאינו מספיק להקיש עליהן עד שהוא שוברן (מיד נשברים), לכן אינו מקיש עליהם כלל. ובמי הוא בודק? בקנקנים היפים והחזקים, שאפילו שמקיש עליהן כמה פעמים הם מחזיקים מעמד ואינן נשברין. כך אין הקב"ה מנסה את הרשעים, ואת מי הוא מנסה? דווקא את הצדיקים - "יְיָ צַדִּיק יִבְחָן".

משל למי שיש לו שתי פָּרוֹת:

משל לבעל הבית שיש לו שתי פרות: אחת כוחה רע (חלשה) ואחת כוחה יפה (חזקה). על מי הוא נותן את העול? - לא על הפרה החלשה, שמא תכרע ותיפול, אלא מטיל את העול על הפרה החזקה שפּוֹחָה יפה. כך הקב"ה לא מנסה אלא את הצדיקים.

ולפעמים באין ייסורין ונסיון על הצדיק: שכאשר הקדוש-ברוך-הוא רוצה להביא גזירות רעות על העולם בשביל חטא שהוא בעולם - הוא מביא על הצדיק, שהצדיק סובל את עול הגזירה בשביל כל העולם, ויכול לעמוד בגזירתו יתברך ובעולו. כמו שמצאנו אצל יחזקאל הנביא פרק ד' שבייסורים שלו יכל לכפר על ישראל: "וְאַתָּה שְׂכַב עַל צִדְּךָ הַשְּׂמָאלִי (רש"י: לסבול צער וייסורים... כביכול על שהכעיסו לפניו, ותכפר על עוונם אחרי אשר קשה בעיניך הפורענות שאני אומר להביא עליהם). וְשַׂמְתָּ אֶת עֲוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל עָלָיו מִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו תִּשָּׂא אֶת עֲוֹנָם. וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ אֶת שְׁנֵי עֲוֹנָם לְמִסְפַּר יְמִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים יוֹם וְנָשָׂאתָ עֲוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְכִלִּיתָ אֶת אֵלֶּה וְשָׁכַבְתָּ עַל צִדְּךָ הַיְמָנִי שֵׁנִית וְנָשָׂאתָ אֶת עֲוֹן בֵּית יְהוּדָה אַרְבָּעִים יוֹם, יוֹם לַשָּׁנָה יוֹם לַשָּׁנָה נְתַתִּיו לָךְ", ומביא ה"מצודות דוד": בזה הצער יכופר עוון ישראל לבל יהיו כָּלִים בעונותיהם מבלי תקומה.

(מדרש רבה שיר השירים פרשה ב' פסקה מ"ו, מדרש תהילים י"א, ילקוט שמעוני בראשית כ"ב, ספר דרך חיים פרק ה' משנה ב')

הקדוש-ברוך-הוא סורק את ה"פשתן" הטוב והמשובח, מָכֶּה על ה"קנקנים" החזקים, מטיל את ה"עול" על הפרה החזקה, ואת עול התפקיד בעולם מטיל הקדוש-ברוך-הוא על כתפי הצדיקים, כיון שהשאר היו מתמוטטים מעוצמת הייסורים הבאים לעולם בשל הטומאה המתרבה בעולם. ואנו רואים לאורך כל ההיסטוריה היהודית (אברהם אבינו שהתנסה בעשרה נסיונות, יהודים בשואה וכו'): שככל שהאדם הקרוב לאלקים סובל יותר ייסורים, לא רק שהם לא מחלישים את אמונתו, אלא אדרבא הייסורים רק מחשלים את אמונתו ומגבירים את אהבתו לבורא.

במסכת תענית דף כ"א מסופר על נחום "איש גם זו" על רוב תורתו וחוכמתו באו עליו ייסורין וחולאים חזקים ורעים, והוא בחר הכל לנפשו ושאל בבקשה מהקדוש ברוך הוא שיבוא עליו כל דבר חטא שנפל ממנו, ועל כן ביקש מלפניו לגבות מחטאתו בעולם הזה כדי שלא ישאר עליו לא עוון ולא אשמה, אלא שיהיה זך ונקי לעולם הבא.

ונאמר עליו על נחום "איש גם זו" שהיה עיוור משתי עיניו וגידם מידיו ונכה רגליים, ושאר גופו היה מלא שחין וגרב, והיתה מיטתו בנויה על כלים וערבות מלאות מים כדי שיגיע אליו הקור ולא יעלו הנמלים. ויהי היום והאיש יושב בביתו והקירות נטו לנפול, ויבקשו התלמידים להוציאו מן הבית שלא יפול עליו, ויאמר להם נחום: הוציאו את כל

כלי הבית מקטון ועד גדול ואל תניחו דבר, ואחר תוציאו את מטתי, כי כל זמן שאשב בבית לא יפול ולא יהרס. ויעשו תלמידיו כן ככל אשר ציוום. ויוציאו כל אשר בבית ולא נותר בו דבר, אחר הוציאוהו מן הבית, ונפל הבית מיד.

ויאמרו לו: רבינו, לאחר שדרכיך רצויות לפני הקדוש-ברוך-הוא ואתה ברוב צדקה וחסידות ובמעלה גדולה בתורה ובחוכמה, למה באו עליך הייסורין האלה הקשים והמשונים? אמר להם: אני שאלתי את כל הייסורין ובאו עלי. יום אחד הייתי הולך לבית חמי והייתי מוליך עמי שלושה חמורים נושאים בר ולחם ומזון ומיני פירות ומגדים, ואני בדרך פגע בי איש אחד ואמר לי: אדוני תן לי מה שאוכל שאני רעב. ואמרתי לו: המתן לי עד שאפרוק מן החמורים, לא הספקתי לפרוק מן החמור עד שיצאה נשמתו. וכשחזרתי אליו מצאתיו מת נופל על פניו ארצה, וחרה לי עד מאוד וגדל כאבי ועצבי ויגוני ותוגתי. ואפול על פניו, ואשים עיני על עיניו וכפי על כפיו ורגלי על רגליו, ואמרתי: העיניים שלא חסו עליך יהיו עיוורים. והידיים שלא מיהרו לתת לך מאכל יהיו מקוצצים, וכן רגלי. ועוד אמרתי: יהיה גופי מלא שחין וגרב.

וכשראה אותי רבי עקיבא, כך אמר: וי ואבוי לי שראיתיך בכך! אמרתי לו: אשריך שראיתני בכך, שהוא שכר גדול לי וקניתי בו חיי העולם הבא, וקראו לנחום - נחום "איש גם זו" על שהיה מנהגו לומר על כל הצרות שבאו עליו: גם זו לטובה! והיה מצדיק דין יוצרו עליו ולא היה כועס ולא מתקצף. ("מעשי הגדולים", עמ' תמ"ג, תמ"ד הרב שלמה ווילף)

"**וְיָדַעְתָּ עִם לְבָבֶךָ כִּי כַּאֲשֶׁר יִיַסֵּר אִישׁ אֶת בְּנוֹ, יְיָ אֱלֹקֶיךָ מְיַסְּרֶךָּ**" (דברים ח', ה')

שלוש מתנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל וכולן לא נִתנו אלא על ידי ייסורין ואלו הן: תורה, ארץ ישראל והעולם הבא. (ברכות ה')

ומתוך אהבה שאוהב הקדוש-ברוך-הוא את ישראל, הוא מייסרם בייסורים של אהבה להפרע מהם כל יום מעט על חטאיהם, שבשעת מותו של אדם יהיה נקי וטהור מן העוונות ושלא תהיה מידת הדין מקטרגת עליו. לכן אמרו חז"ל שעולם הבא אינו נקנה אלא בייסורים, שעל ידי הייסורים בא נקי ונוחל העולם הבא, ולכן ישמח בייסורים הבאים עליו שעל ידי הייסורים מתמרקים עוונותיו.

"**כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶאֱהַב יְיָ יוֹכִיחַ**" (משלי ג', י"ב)

מצודות דוד מביא: וכמו האב אשר יכוון בהכאה לרצות את בנו להיטיב דרכו, ולא לנקום נקם. שמייסרו בייסורים להדריכו בדרך הישרה, ולפעמים שולח הקדוש-ברוך-הוא ייסורים לצדיק לכפול לו שכרו בעולם הבא, או שיכפר על דורו, והם כתריס בפני הפורענות. המלבי"ם: שהתוכחה היא סימן האהבה. שמאהבתו ישגיח עליו להיטיב

דרכו ולהעלותו אל מדרגה למעלה למעלה מרוב אהבתו אותו, כמו שירצה האב להעלות את בנו ממדרגה למדרגה.

על ידי הייסורים הצדיקים משיגים טהרה, זיכוך וליבון מכל רשמי החטא וחומריותו. לעליה לדרגות יותר דקות ויותר עליונות ברוחניות זקוקים לזיכוכים נוספים וחמורים יותר. ובגדר זה נבין את העונשים החמורים והסיגופים הקשים של בעלי תשובה. וזהו גדר ייסורין של אהבה שבאים לזכך את האדם ולקרב לבבו לאהבת השם יתברך. לזה צריך להרבות בכיבוס ומירוק על ידי ייסורים ממש. אצל צדיקים אלו שמתיסרים ייסורים של אהבה, הרי אין סכנה שמא יבואו לבעיטה בייסורים, ואדרבא על ידי ייסוריהם הקשים זוכים לעלות למדרגות רמות וגבוהות!

("מכתב מאליהו" הרב דסלר חלק ג' עמ' 235-238)

וצריך לקבל הייסורים בסבר פנים יפות, באהבה ואמונה, ויאמר שהם כפרה לעוונות ולא יטיח דברים ולא יאמר מה חטאתי ששלח לי הקדוש-ברוך-הוא ייסורים, כיון שהקדוש-ברוך-הוא עושה כן לטובתו למרקו מחטאיו, וכן המקבל ייסוריו באהבה והוא שמח בייסורים ומקבל אותם ככפרת עוונותיו, מביא גאולה לעולם ומנכים לו הרבה מאוד מהייסורים בעולם הבא.

וגדול השמח בייסורין מן המביא קורבן, שכן בזמן שבית המקדש היה קיים, כאשר אדם היה חוטא היה מביא קורבן ומתכפר ואת הקורבן היה מביא מנכסיו. ואילו הייסורים פוגעים בגופו ולכן ניצול מן הדין ויורש מיד גן עדן, נמצא שהייסורים רעים לגוף אבל טובים לנפש, ואמרו חכמים: כל שעברו עליו ארבעים יום בלי ייסורים נחשב כאילו קיבל שכר של העולם הבא בעולם הזה.

וכן אין אדם בעולם הזה בלי ייסורים, שכל צער שסובל האדם נחשב לו כייסורים, ואפילו אם בִּגְדוֹ אינו מתאים לגופו שצר על גופו נחשב הדבר ייסורים, וכן כל צער קל כמו זה נחשב כייסורים ומנכים לו מעוונותיו, כדי שיירש העולם הבא, כיון שאין ייסורין בלי חטא. ואם האדם רואה שבאים עליו ייסורים יפשפש במעשיו ויחזור בתשובה, ואם פישפש במעשיו ולא מצא, יתלה חטא זה בביטול תורה. ("ילקוט מעם לועז", דברים חלק ב' - עקב)

החסד שבייסורים

באבות נאמר: העובר עבירה אחת קונה לו קטגור אחד, והדין נותן שיאמר הקדוש-ברוך-הוא: איני זן משחיתים, ילך המשחית שנברא בעוון אצל מי שבראו ויתפרנס ממנו, ואם היה כך, היה המשחית מיד יורד ונוטל נשמתו של החוטא או כורתו, או שהיה החוטא נענש עליו עד שיתבטל המשחית.

אבל אין הקדוש-ברוך-הוא עושה כן, אלא נושא וסובל העוון, וכמו שהוא זן את העולם כולו, זן ומפרנס המשחית הזה, וממתין עד שיהיה אחד משלושה דברים: או שישוב החוטא בתשובה ויתכלה ויתבטל המשחית בסיגופיו של החוטא, או שיתייסר החוטא בייסורים ועונשים, או כאשר יענש בגיהנום ושם יפרע חובו. הרי שבייסורים האדם מכלה המשחיתים שרוצים לקורעו ולהאבידו מסיבת עוונותיו. ("תומר דבורה" - ר' משה קורדובירו זיע"א)

וכן נאמר ברבנו יונה: שההצלחה של האדם היא כשהוא זוכה להתייסר בעולם הזה. רבותינו מגלים לנו שהאדם המוצלח, הוא אינו הבריא בגופו ונפשו ופרנסתו בשפע ולא יודע שום רע, אלא האדם המוצלח הוא: המתייסר, שזוכה שנפרעין ממנו בעולם הזה, ובא לעולם שכולו טוב נקי וטהור ומוכשר לקבלת שפע העולם הבא. במסכת תענית ח' מובא: אמר רבי יהושע בן לוי - כל השמח בייסורין שבאין עליו, מביא ישועה לעולם.

ייסורי הצדיקים - הגנה על כל הדור

אמרו חז"ל במסכת שבת קי"ח: שהמשיח סובל ייסורים עבור כל ישראל, כמו שכתוב בישעיהו נ"ג: "אִישׁ מַכְאֹבוֹת וִידוּעַ חֹלִי... אָכֵן חֳלָיֵנוּ הוּא נָשָׂא וּמַכְאֹבֵינוּ סְבָלָם... וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵנוּ מְדֻכָּא מֵעֲוֹנֹתֵינוּ... וַיְיָ הִפְגִּיעַ בּוֹ אֶת עֲוֹן כֻּלָּנוּ"... לכן כל צדיק הדור גם כן סובל ייסורים בשביל כלל ישראל להקל מעליהם, כי הוא בבחינת משיח.

הרמח"ל בספרו "דרך ה' " ח"ב, פ"ג מביא:

..."כל ישראל ערבים זה לזה ...ואם נתפסים זה על זה בחטא כל שכן שיועילו זה על זה בזכות. ואמנם, על פי שורש זה נסדר שיגיעו צרות וייסורים לאיש צדיק, ויהיה זה לכפרת דורו. והנה מחיוב הצדיק הוא לקבל באהבה הייסורים שהיו ראויים לו מצד עצמו, ובמעשה הזה מיטיב לדורו שמכפר עליו, והוא עצמו מתעלה עילוי גדול, שנעשה מן הראשים בקיבוץ בני העולם הבא... יותר גבוה במעלתו... שֵׁילֶקֶה הצדיק על בני דורו שהיו ראויים לעונש גדול מאוד וקרובים לכליה או לאבדון, והוא בייסוריו מכפר עליהם ומצילם בעולם הזה ומועיל להם גם לעולם הבא".

ומצינו באהרון הכהן שכאשר מתו שני בניו, תגובתו היתה "וַיִּדֹּם אַהֲרֹן" (ויקרא י', ג'). רשב"ם מביא: ויאמר משה אל אהרון אל תתאבל ואל תבכה ואל תניח את העבודה, שאתה כהן גדול. ולא תצא ולא תחלל אלא יתקדש הקב"ה ועבודתו על ידך. "וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו (הכהן הגדול)... אֶת רֹאשׁוֹ לֹא יִפְרָע וּבְגָדָיו לֹא יִפְרֹם, וְעַל כָּל נַפְשֹׁת מֵת לֹא יָבֹא, לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא, וּמִן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יְחַלֵּל אֵת מִקְדַּשׁ אֱלֹקָיו". ואהרון רואה את בניו מתים ושותק ולא בוכה ולא מתאבל, הוא מניח את אבלו וממשיך בעבודת

בוראו לכבוד ה'. ולפי הסבא מקלם עמוד ק"ח: זכה אהרון שעל ידי בניו (שמתו) הקב"ה יתיירא ויתעלה ויתקלס בפי כל.

ומצינו ברבי שמעון בר יוחאי ורבי אלעזר בנו זיע"א, שהביאו על עצמם ייסורים מרצונם באומרם: חביבים ייסורים. ובמסכת סוכה מ"ה מובא: אמר רבי שמעון בר יוחאי: יכול אני לפטור את העולם כולו מן הדין, מיום שנבראתי עד עתה, ואילמלא אלעזר בני עמי - מיום שנברא העולם ועד עכשיו, ואילמלא יותם בן עוזיהו - מיום שנברא העולם עד סופו, ומפרש שם המהרש"א: ששלושתם היו בעלי ייסורים, וסובלים עוונות כל העולם בייסוריהם. ומצינו ברבי אלעזר בנו של רבי שמעון בר יוחאי זיע"א, שקיבל על עצמו ייסורים והיה אומר לייסורים: בואו אחי, בואו רעיי. ואמרו חז"ל: שהיו מקפלים תחתיו שישים לבדים, ובבוקר היו מושכין מתחתיו עריבות מלאות דם ושחין שהיה זב מתחתיו. וכל אותו זמן שהיה לו ייסורין עמדה זכותו שלא מת אדם לפני זמנו.

במסכת בבא מציעא מובא מעשה ברבנו הקדוש: שביקש מלפני הקדוש-ברוך-הוא לשלוח לו ייסורים ביודעו עד כמה חביבים ייסורים. והיה חולה י"ג שנה, שש שנים היה חולה במחלת האבנים ושבע שנים בחולי הפה... ואמרו חז"ל: כל השנים שהיה רבינו הקדוש סובל ייסורים, לא מת אדם טרם זמנו ולא הוצרך העולם למטר. ואעפ"י שלא ירד המטר היתה האדמה לחה, וכשהיו עוקרים צנון אחד היתה מתמלאת הגומא מים. והֲגָנָה זכותו מידה כנגד מידה: כשם שסבל רבי ייסורים בשעת אכילתו מכאב שיניים ומשתייתו שהיה סובל ממחלת האבנים, כך נתברכו התבואה והמים, להודיע שזכותו עומדת לו לדור. ויש אומרים בירושלמי במסכת כלאים, שהיה י"ג שנה חולה בשיניו ובכל אותן השנים עמדה זכותו, שלא הפילה אשה עוברה ולא מתה יולדת בארץ ישראל.

ומצינו במסכת ברכות ה': ...רבי יוחנן קבר עשרה בנים זכרים... והיה הולך ומנחם אחרים.

וכן מצינו ברבי חנינא בן דוסא צדיק יסוד עולם, שהיה ניזון בקַב של חרובין (כמות מאוד קטנה של חרובים) מערב שבת לערב שבת, ובזכותו ניזון כל העולם. כיון שישראל ערבים זה לזה, הייסורים של הצדיקים הם הגנה על הדור.

ומצינו במדרש בילקוט משלי כ"א: מעשה ברבי מאיר שהיה יושב במנחה בשבת ודורש, ומתו שני בניו. מה עשתה אמם? הניחה שניהם על המיטה ופרסה סדין עליהם. במוצאי שבת בא רבי מאיר מבית המדרש, אמר לה: היכן שני בניי? אמרה לו: לבית המדרש הלכו. אמר לה: ציפיתי בבית המדרש ולא ראיתים. נתנה לו כוס הבדלה והבדיל, הקריבה לפניו לאכול. ולאחר שאכל אמרה לו: רבי שאלה יש לי לשאול. אמר לה: אמרי

שאלתך. אמרה לו: רבי, קודם היום בא אחד ונתן לי פיקדון ועכשיו בא ליטול, האם אחזיר לו או לא? אמר לה: בתי, מי שיש לו פיקדון צריך להחזיר. תפסה אותו בידו והעלתו לחדר וראה שני בניו מתים, התחיל בוכה ואומר: בניי, בניי. באותה שעה אמרה לו: רבי, לא כך אמרת לי שאנו צריכין להחזיר הפיקדון? כך ה' נתן וה' לקח, יהי שם ה' מבורך. אמר רבי חנינא: בעניין זה נחמתו ונתיישבה דעתו.

לפעמים הקדוש-ברוך-הוא שולח לאדם ייסורים קלים כדי להצילו מייסורים קשים יותר: במסכת נידה פ"ב מובא מעשה באדם אחד שעמד ליכנס לספינה, ונתקע קוץ ברגלו ולא היה יכול לעלות לספינה. והיה מצטער הרבה שסחורתו נשארה בספינה. אחר כך נודע לו שהספינה נטרפה בים, ונמצא שניצול מייסורים קשים על ידי ייסורים קלים, וייסורים אלה קרויים ייסורים של אהבה - שמחמת אהבת הקדוש-ברוך-הוא אליו שולח לו ייסורים קלים להצילו מן הייסורים הקשים. לפיכך כשבאים ייסורים על האדם, הן בממונו והן בגופו, יאמר כל מה שעושה הקדוש-ברוך-הוא עושה לטוב, ויקבלם באהבה ובשמחת לבב.

במסכת ברכות מובא: מעשה ברבי עקיבא שהיה מהלך בדרך והביא עמו חמור קטן ותרנגול ונר, והחשיך היום ונכנס למקום אחד ללון, ולא נתנו לו להכנס לשם. אמר: כל מה שעושה הקדוש-ברוך-הוא לטוב עושה, ושכב לישון באמצע השדה. בא ארי ואכל את חמורו, ובאה חתול ואכל את התרנגול, בא רוח וכיבה את הנר, אמר: כל מה שעושים מן השמים לטוב הוא. בלילה ההוא באו שודדים ושדדו את כל אנשי העיר, אמר: זהו שאמרתי, כל מה שעושים מן השמים לטוב עושים: כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד. שאם היה הנר דולק היו רואים אותו השודדים, וכן היה החמור נוער והתרנגול קורא והיה הגייס בא ובוזז אותו, ולפיכך יקבל אדם ייסורין באהבה.

("ילקוט מעם לועז" דברים ב' - עקב)

המת מתגלה לרופא בחלום

מעשה בחולה אנוש ששכב על ערש דוי והיה מתייסר בייסורים קשים ומחובר למכשירים שונים שרק על ידיהם עדיין נשאר בחיים. כשראה הרופא המטפל בו את גודל ייסוריו הרבים, החליט שכיון שאין סיכויים לרפאותו, אם כן למה לו חיים. והסיר מן החולה את כל המכשירים שהיה מחובר אליהם, ולאחר זמן קצר נפטר החולה לבית עולמו.

כעבור ימים מספר, נתגלה החולה המת אל הרופא בחלום ואמר לו: המצב היה שנותר לו לחיות עוד ארבעה ימים על ידי המכשירים ולסבול עוד ייסורים קשים, ואז היה נכנס

ישר לגן עדן זך ונקי על ידי שהתמרק בייסוריו. ואילו כעת שהרופא הסיר ממנו את המכשירים וגרם בכך שימות ארבעה ימים קודם, הרי חסרים לו הייסורים של ארבעה ימים אלו ואינו יודע כמה זמן יקח עד שיתמרק משארית עוונותיו, וכידוע שייסורים בעולם הזה ממרקים בהרבה יותר מאשר ייסורי גיהנום. הרופא התעורר משנתו מזועזע כולו מחלום זה עד שמחרדת הדין הפך לבעל תשובה. ("לשכנו תדרשו" - ח"א עמ' שי"א)

הייסורים ומרכבות המלאכים

מעשה באדם שהיה למוד בייסורים ומכאובים שונים, מחלות רבות פקדוהו ואת אנשי ביתו, פרנסתו לא היתה מצויה ברווח, ועוד קשיים שונים ליוו אותו בימי חייו. יום אחד אמר לאשתו שהוא נוסע אל הצדיק המקובל רבי שלום שרעבי זצ"ל, כדי לשאול כיצד עליו לפרש את הנהגת ה' עמו ומה עליו לעשות כדי שיוקל לו. כאשר בא לבית הרב נתבקש על ידי הרבנית להמתין עד שהרב יתפנה אליו. התישב האיש באחת הכורסאות שניצבו בחדר, וכיון שהיה עייף מטורח הדרך, שקע בשינה עמוקה.

והנה בחלומו: הוא רואה את עצמו מגיע לשמים, ורואה לפניו דרך שוממה, אף נפש לא נראתה במקום. דממה מוחלטת שררה במקום. אט אט החל צועד במעלה הדרך, לפתע שמע מאחוריו קול רעש גדול הולך ומתקרב אליו, והנה עוקפת אותו מרכבה גדולה מלאה מלאכים צחורים כשלג, המרכבה חלפה במהירות ונעלמה באופק, שוב דמם המקום והאיש המשיך בדרכו. אחר כך חלפה על פניו עוד מרכבה כבראשונה ובעקבותיה מרכבות רבות, כולן מלאות מלאכים לבנים, חלקם גדולים ועצומים וחלקם קטנים וצנומים. כאשר תמה שיירת המלאכים הלבנים, החלה לעבור על פניו שיירה ענקית של מרכבות נושאות מלאכים שחורים מטילי אימה. הדבר עורר את סקרנותו. הוא החיש את צעדיו עד אשר הגיע לכיכר רחבת ידיים, ושם מצא את כל המרכבות חונות. המלאכים שירדו מהן פנו לעבר מאזניים ענקיות שעמדו במרכז הכיכר והחלו לעלות עליהן. האיש לא הבין מה מתרחש לנגד עיניו, עד שהוסבר לו שכאן הוא בית דין של מעלה וכעת דנים דינו של אדם. המלאכים העולים על המאזנים נוצרו מהמצוות והעבירות שעשה האדם בימי חייו. כאשר מקיים אדם מצווה בשלמות נברא מלאך לבן גדול וכבד משקל, אך כאשר אין המצווה נעשית בשלמות, נברא מלאך פגום, חסֵר אברים או דק וצנום, הוא הדין לגבי המלאכים הנוצרים ממעשי העבירות: אלו שנבראו מעבירות שנעשו בכוונה תחילה או מתוך הנאה, היו גדולים וכבדים, לעומתם - המלאכים שנבראו ממעשי עבירה בשוגג היו צנומים וקטנים.

בינתיים היו המאזניים הולכים ומתמלאים במלאכים לבנים מצד אחד, ובשחורים מצד שני, בעוד הם מטפסים ועולים על המאזניים, התעניין האיש לדעת מי הוא האדם הנדון במשפט זה, כאשר השיבו לו שהוא עצמו נדון במשפט, נדהם ונחרד לראות כי כמעט כל המלאכים כבר ניצבים על המאזניים וההכרעה נוטה לצד המלאכים השחורים. ידוע ידע, כי אם זו תהיה התוצאה הסופית, יהיה דינו כדין הרשעים, ועל כן החל רועד כולו מפחד.

והנה הכרוז מכריז ושואל: האם נשארו עוד מלאכים? והתשובה היתה שלא. ושוב שואל הכרוז: אולי סבל היהודי ייסורים בימי חייו, ואם כן אפשר לצרפם לצד הזכויות, מיד הופיעה מרכבה ענקית של מלאכים שנבראו מכח הייסורים שסבל וכנגד כל מלאך של ייסורים הורידו מהמאזניים כמה מלאכים שחורים, שכן ייסורים ממרקים ומצרפים את האדם מעוונותיו. כעת רווח לו מעט כאשר ראה שמשקלם של המלאכים השחורים הולך ויורד וכפות המאזניים כמעט השתוו זו לזו.

כאשר תמו גם מלאכי הייסורים ראה שהכף עדיין נוטה במשהו לצד העבירות והבין האיש כי מצבו בכי רע, הנה עוד מעט קט יוכרז על פסק הדין והכף נוטה לרעתו. בצר לו נפלטה לפתע מפיו זעקה גדולה ומרה: הבו לי עוד ייסורים! מקול הצעקה התעורר האיש מחלומו ובני ביתו של הרב, אשר נבהלו מהזעקה חשו לעברו ושאלוהו: מה קרה? רק עכשיו הבין שהכל היה חלום, קם מהכורסא ופנה לעבר הדלת. הרבנית קראה אחריו: הרי רצית לדבר עם הרב? השיב לה: אין צורך, קבלתי מהשמים את התשובה המתאימה.

(סיפור המיוחס לרבנו שלום שרעבי זצ"ל , מובא ב"נחמת ישראל" הרב יעקב ישראל לוגסי שליט"א)

סיפור חייו של דוד המלך

"**וַיִּקַּח בֹּעַז אֶת רוּת וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה... וַתֵּלֶד בֵּן... וַתִּקְרֶאנָה שְׁמוֹ עוֹבֵד, הוּא אֲבִי יִשַׁי אֲבִי דָוִד**"... "**קוּם מְשָׁחֵהוּ כִּי זֶה הוּא**"

"**מוּזָר הָיִיתִי לְאֶחָי, וְנָכְרִי לִבְנֵי אִמִּי**"...

"**יָשִׂיחוּ בִּי יֹשְׁבֵי שָׁעַר וּנְגִינוֹת שׁוֹתֵי שֵׁכָר**"...

אורו של משיח בוקע מתוך כיסוי והסתר

כל השתלשלות הגעתה של נשמת דוד המלך לעולם הזה, היא בחשאי ובכיסוי גדול ועצום. כל המהלך הזה מאוד לא טבעי, והכל - כדי להחביא ולהסתיר את דוד המלך, את משיח בן דוד מפני ההפרעות והקטרוגים של הס.מ. והכיסוי וההסתר הזה גם מתקנים את חטא האדם הראשון על שעשה בגָלוי ובפרהסיה.

נשמתו הקדושה והעצומה של דוד המלך, מגיעה לעולם הזה בכיסוי גדול ובהסתר עצום. היא צומחת ובוקעת מהבלתי צפוי ומהבלתי אפשרי. מהאנשים, המקומות והמצבים אשר אין שום אפשרות לדמיין שדרכם יכולה להגיע נשמה קדושה כזו - משם היא מגיעה. מי היה יכול לדמיין שדוד המלך המשיח יגיע מביתם של עובדי עבודה זרה? מתרח הרשע השקוע בעבודת האלילים? מבני תרח אשר נולדו מאם נידה עובדת עבודה זרה - אמתלאי בת כרנבו? מאברהם - בן תרח? מנחור - בן תרח? מבני נחור: בתואל ורבקה? מלבן בן בתואל עובד עבודה זרה אשר הוליד את רחל ולאה, זלפה ובלהה שהולידו את כל שבטי ישראל? מהרן - בן תרח? מלוט בן הרן? מלוט - הבא על בנותיו? מיהודה - הבא על כלתו? מבועז גדול הדור - אשר נשא מואביה? מניצבת בת עדיאל אשת ישי - החשודה בהריון של ממזר?

החל מאדם הראשון ולאורך כל הדורות ובכל שושלת בית דוד, אנו רואים שמירה באמצעות כיסוי והסתר:

דרך **הנֶפֶל** - דוד המלך אשר הוקצו לו רק 3 שעות של חיים בעולם הזה, ובכל זאת חי 70 שנה כנגד כל הסיכויים, על חשבון 70 שנות מתנת החיים אשר קיבל מאדם הראשון.

דרך תרח - משיא הטומאה ועבודת האלילים נולדו עמודי העולם: **אברהם**, ממנו יצחק וממנו יעקב, וממנו יהודה - משיח בן דוד, ויוסף - משיח בן יוסף.

תרח - הוליד את **נחור**, וממנו בתואל וממנו רבקה וממנה יעקב. ומבתואל נולד גם לבן אשר ממנו נולדו האמהות הקדושות: רחל ולאה, זלפה ובלהה (שהיו בנותיו מפילגשיו) - אשר הולידו ליעקב את 12 שבטי ישראל.

תרח - הוליד את **הרן**, שהוליד את לוט.

דרך **לוט** - שבא על שתי בנותיו והוליד שני עמים מאוסים: מואב ועמון. שמהם יוצאות שתי מרגליות טובות: רות המואביה ונעמה העמונית - אשת שלמה המלך ואֵם רחבעם המלך, ממשיך שושלת בית דוד לאחר מות אביו שלמה המלך.

דרך **יהודה** - שבא על כלתו וממנו נולד פרץ, אשר מזרעו נולד בועז.

דרך נישואי **בועז ורות המואביה** - אשר מיד לאחר ליל הכלולות מת בועז, ונגרם בזה ספק לגבי התרת מואביה בקהל ישראל.

דרך **ישי** - שהיה צדיק שלם ועצום שלא טעם חטא מימיו, גדול הדור שהוליד בנים מוצלחים וצדיקים, אשר הוכיחו שההלכה בדבר מואביה היא הלכה לא נכונה - עד לידת דוד ונידויו, מחשש שנולד ממזר המכתים את כל משפחתו.

רק מתוך הכיסוי יכול להתרחש הגילוי. מתוך החושך של הכיסוי בוקע אורו של משיח, מתוך הבלתי אפשרי נולד דוד המלך אשר מצאצאיו ימלוך מלך המשיח לעולם ועד. כל הכיסוי והסתרת הופעתה של נשמה ענקית זו, הוא כדי לבלבל את הס.מ. ולמנוע ממנו לקטרג ולהפריע לנשמת דוד המלך הקדושה להגיע לעולם הזה, ולהזריח את אורו של המשיח בעולם. (בדומה לשעיר המשתלח לעזאזל ביום הכיפורים, ותקיעת השופר בראש השנה ויום הכיפורים, כדי לבלבל את הס.מ. ולמונעו מלהפריע ולקטרג על ישראל).

חיי דוד המלך ניתנו לו במתנה ע"י אדם הראשון

מהנֶפֶל והסיכויים האפסיים

דוד המלך חי כנגד כל הסיכויים. דוד המלך היה אמור להיוולד נֶפֶל ולחיות רק שלוש שעות, אך אדם הראשון אשר הכיר את מהות הנפל הזה וראה בו עוצמה ותפקיד לנצח נצחים, ביקש מאת ה' להחיות את דוד המלך ונתן לו במתנה 70 שנה מחייו.

"חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ, נָתַתָּה לּוֹ אֹרֶךְ יָמִים עוֹלָם וָעֶד". מובא בזוהר ח"ב רל"ה: מכאן למדנו שדוד המלך לא היו לו חיים כלל, חוץ ממה שאדם הראשון נתן לו משלו. וכך העמידו שדוד המלך חי 70 שנה, ואלה 70 השנה נתן לו הקב"ה מאלה השנים של אדם הראשון, שהיה לו לחיות 1000 שנים וחי 930 שנה, כלומר: פחות 70 שנה שנתן לדוד המלך. ובהם נתקיים דוד, וניתנה לו אריכות ימים בעולם הזה ובעולם הבא.

מובא ב"אור החמה": כאשר חטא אדם הראשון, הוצרך להתגלגל אל אדם תחתון שהיא המלכות לכפרת עוונו, שיֵצֵא מרחם אימו וימות ותקבל הנפש ההיא עונשה. וכשראה אדם סוד גילגולו שם ועונשו, רצה שיתקיים הגוף הזה (דוד המלך) ונטל משנותיו 70 שנה, כדי שיהיה הגוף הזה עוסק בתורה ומצוות והוא (אדם הראשון) ישתלם בו, ונמצא אדם הראשון משתלם (מלשון שלמות) והגוף הזה - גוף דוד, זוכה שלא יהיה נפל ויזכה לתחיה. בילקוט בראשית מובא על הפסוק "זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם": העביר לפניו כל הדורות, הראהו את דוד, חיים חקוקים לו ג' שעות. אמר לפניו: ריבונו של עולם, לא יהא תקנה לזה? אמר: כך עלתה במחשבה לפני. אמר לו: כמה ימי שני חיי? אמר לו: אלף שנים. אמר לו: יש מתנה ברקיע? אמר לו: הן. אמר לו: 70 שנה משנותי יהיו למזל זה (יהיו לדוד, במקום 3 שעות החקוקות לו). מה עשה אדם הראשון? הביא את השטר וכתב עליו שטר מתנה, וחתמו עליו: הקב"ה ומלאך מט"ט ואדם הראשון. וזה שאמר הכתוב בתהלים מ': "הִנֵּה בָאתִי בִּמְגִלַּת סֵפֶר כָּתוּב עָלָי".

בילקוט שמעוני מובא: כאשר הגיע אדם הראשון לגיל 929 שנה, פנה לקב"ה ואמר לו שהוא מתחרט על השנים שנתן מחייו לדוד המלך, וכי חפץ הוא לחיות עוד 70 שנה.

מובא בזוהר: שאפילו אם ילך האדם בעולם הזה אלף שנים, ביום פטירתו נראה לו כאילו כל חייו עברו כהרף עין, כאילו הכל חלף ברגע אחד.

תיקון חטא אדם הראשון ע"י דוד המלך

אדם - ראשי תיבות: **א**דם, **ד**וד, **מ**שיח.

אדם הראשון היה שיא השיאים, אך חָטָא, ומאז חטאו העולם נמצא כל הזמן במצב של ירידה, ירידת הדורות. והירידה היא לצורך התיקון והבאת העולם לשלמות. מצד אחד ישנה ירידה, אך מצד שני ישנו כל הזמן תיקון ועליה, עד לתיקון העולם במלכות ה'. אם האדם הראשון לא היה חוטא הוא היה בעצמו משיח, והיה מביא את הגאולה לעולם. אך למרות שחטא אינו פטור מלמלא את תפקידו ולסיים את התיקון, אלא שיעשה זאת ע"י דוד - משיח.

הראשון שהתחיל לתקן את חטא אדם הראשון היה דוד המלך. בכך שנתן אדם הראשון לדוד 70 שנה: גם אדם הראשון זוכה שיתוקן ע"י דוד, וגם דוד זוכה שיהיו לו חיים, ולא ימות כנפל לאחר 3 שעות של חיים. התיקון הגדול ביותר שעשה אדם הראשון, כבר מתחילת האנושות היה: המתנה שאין גדולה ממנה, מתנת החיים שנתן לדוד המלך, מתנה המוגבלת בזמן: 70 שנה. "אָשִׁירָה לַיְיָ בְּחַיָּי, אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי", בעודי - בעוד אני חי. מי כדוד המלך יכול היה להבין את הדברים? הוא ידע שמעט שנותיו ניתנו לו במתנה והוא חייב לנצלם. דוד המלך הרגיש את החסד הגדול שנתן לו הקב"ה כאשר נתן לו חיים, והודה לה' כל חייו: "חַסְדֵי יְיָ עוֹלָם אָשִׁירָה, לְדֹר וָדֹר אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי, כִּי אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה", העולם בנוי על יסוד החסד, וגם בניין חייו של האדם מקורו בחסד, במתנה הגדולה שנתן לו הקב"ה.

חיי דוד המלך ניתנו לו במתנה ע"י האבות

אדם הראשון התגלגל באבות, ומאחר שכך: מה שנתנו לו האבות זו בעצם המתנה של אדם הראשון בעצמו. בזוהר ח"א קס"ח מובא: דוד המלך קיבל את חייו גם מן האבות הקדושים. חוץ ממה שאדם הראשון נתן לדוד, האבות הניחו לו מחייהם כל אחד ואחד, ודוד חי בכל אלו השנים שהניחו לו האבות.

ב"אור החמה" מובא: הנה מה שהאבות הניחו לדוד המלך 70 שנה אחרי שכבר השאיר לו אדם הראשון, כי אחר שאדם הראשון חטא, נפגמו אותן השנים ע"י שנגזרה עליו מיתה ואז בטלה מתנתו. וכשחזר אדם הראשון להתגלגל באבות ונתקן בהם, חזר ונָתַן לו באופן שיועיל לו. הרי בעל המתנה הראשונה הוא בעצמו בעל המתנה האחרונה.

אברהם - הניח לדוד המלך 5 שנים. כיון שהיה לו לחיות 180 שנה כמו יצחק, והוא חי רק 175 שנים.

יצחק - יצחק לא הניח לדוד המלך כלום, כיון שיצחק בא מצד הדין וגם דוד המלך בא מצד הדין. וכתבו גורי האר"י שיצחק נתעבר ביוסף ולכן יוסף נָתַן במקום יצחק. וכן, יצחק משעת העקידה ואילך נחשב כמת, כיון שקיבל דין המיתה על עצמו. ומה גם שפרחה ממנו נשמתו בפועל, ונכנסה באיל שנשחט במקומו והוא קיבל נשמה חדשה, ומאז לא היה לו לשייר לדוד כלום, לכן נכנס יוסף במקומו ושייר לדוד המלך 37 שנים בשביל יצחק, כנגד אותן 37 שנים שחי יצחק לפני העקידה, שהרי יצחק בעת העקידה היה בן 37 שנים.

יעקב - העניק לדוד המלך 28 שנים. היה לו לחיות בעולם כימי אברהם 175 שנים, ולא חי אלא 147 שנים.

יוסף - העניק לדוד המלך 37 שנים. יוסף חי 110 שנים, והיה לו לחיות 147 שנה כימי יעקב. מובא ב"ניצוצי אורות": שלמרות שיוסף לא היה גלגולו אדם הראשון, יוסף נתן לדוד המלך את רוב השנים מתוך 70 השנים, כיון שמשיח בן דוד יחייה את משיח בן יוסף.

אברהם 5 שנים + יוסף 37 שנים + יעקב 28 שנים = בסה"כ 70 שנה.

נשמת דוד המלך מגיעה לעולם דרך תרח

גם משיח בן דוד וגם משיח בן יוסף – **מגיעים לעולם מתרח**

מהבלתי אפשרי - מתוך שיא הטומאה ועבודת אלילים

תרח הוליד שלושה בנים:

את **אברהם ממנו**: יצחק, יעקב - האבות.

את **נחור** ממנו: רבקה, רחל ולאה, בלהה וזלפה - האמהות.

את **הרן** ממנו: לוט, מואב ורות המואביה.

הולדת אברהם

תרח ואָמַתְלָאי בת כַּרְנֶבוֹ הולידו את אברהם אבינו, מתוך טומאת עבודת האלילים.

זה לעומת זה עשה ה'

"יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ, עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא רָע, אֲנִי יְיָ עֹשֶׂה כָּל אֵלֶּה" (ישעיהו מ"ה). הקב"ה ברא את מערכת הרע לעומת הטוב, למערכת הרע אין קיום של ממש, וכל חיותה וקיומה בא לה ממערכת הקדושה. כל קיומה של מערכת הרע הוא לצורך יצירת ניגוד לַטוב ולכסות עליו, כדי לתת מקום לעבודת האדם, כדי שהאדם יוכל להגיע למדרגות גבוהות של קדושה והתעלות רוחנית, בזכות ולא בחסד.

מערכת כוחות הרע מאופיינת במקורותינו במספר שמות, כאשר הנפוץ ביותר הוא השם הארמי: "סטרא אחרא" ובקיצור: ס.א. ובעברית: "הצד האחר", וכן "הקליפה" ובקיצור: קַלי. ובשם: "חיצונים". השמות הללו גם מאפיינים את אופי הכוחות הללו: שהם מופרדים מהטוב, ותכונתם: כמו קליפת הפרי שסופה להאבד.

הס.מ. הוא נברא, והוא השר הבכיר ביותר במערכת הס.א., ועומד בראש השרים וההיררכיה של מערכת כוחות הרע. לפי הקבלה הנחש הוא המייצג את אותו ס.מ. מובא ע"י האריז"ל: שעל ידי חטא אדם הראשון, התפרקה נשמת אדם הראשון לרסיסים, ושליש ממנה נפל לידי הקליפה. והנה כשיש נשמה יקרת ערך בתוך הקליפה, הם אינם מניחים אותה לצאת מתחת ידם כיון שהם ניזונים ממנה, ולכן הם כל כך מתאווים להחטיא את האדם ולגרום לחורבן בית המקדש, ולהכעיס את ה' יתברך ולהגלות את שכינתו. כי הם רוצים לחיות, וחיים יש רק בָּקְדוּשָׁה.

וכל זמן שמצויה קדושה בין הקליפה - יש להם חַיוּת, מזון ושפע. וכאשר לא מצויה ביניהם קְדוּשָׁה הם מתים. ולכן כשחסרה להם קדושה אשר ממנה הם יכולים לינוק - כלומר מזון, הם טורחים להחטיא את האדם. וכאשר האדם חוטא, זה גורם לנשמתו להיכנס ברשותם של החיצונים והם ניזונים על ידו. והקב"ה חשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נידח, ואפילו ניצוץ קטן מן הקדושה - ה' יתברך לא יניח אותו. וכשגברו העוונות, הנשמות שבין הקליפה לא יכולות לצאת משם, לכן השכינה שהיא אש אוכלה, נכנסת לשם, ומלקטת את הניצוצות הקדושים מן הקליפות. ומעת שנחרב בית המקדש בעוונותינו, היא תמיד עושה מעשה זה עד שתכלה ללקוט את כולם. וכפי מעשינו יש בה כח להוציא כל הנשמות ברגע אחד. וכשיכלו כל הנשמות לצאת, תצא משם השכינה וכל הקליפות ימותו, כי לא תהיה להם שם עוד חיות.

אך כאשר ישנה נשמה יקרת ערך בין החיצונים, הם ניזונים על ידה ואינם מניחים לה לצאת משם כלל. הם מטמאים אותה מכל הבא ליד כדי שתישאר בידם תמיד, כי הם פוחדים מכך שאולי תהיה באיזה אדם זכות להוציאה משם בעת זיווגו. לכן, כשהם רואים איזה מקום פגום עד מאוד, שם במקום ההוא הם נותנים את אותה הנשמה ומניחים לה לצאת, כדי שתתקלקל ותחזור אליהם פגומה יותר, ותעמוד בידיהם ימים רבים.

והנה תרח ואשתו אמתלאי בת כרנבו היו שניהם עובדי אלילים. ולא די בזה, אלא שתרח בא על אמתלאי בהיותה נידה טמאה (תרח - כשמו כן הוא: הרתיח והכעיס את הקב"ה בעבודת האלילים ובבעילת אשתו הנידה). ואז בראות הקליפה מקום מטונף שכזה שהוא

תרח ואשתו, היתה הקליפה בטוחה שלא תִמְצא מקום יותר מטונף מזה, ולכן הסכימה והניחה ברשותה לנשמת אברהם להיכנס לשם. והקב"ה מצא מקום להוציא את נשמת אברהם מן החיצונים מבלי שהם ירגישו בכך, כיון שהם היו שקטים וחשבו שממקום מטונף שכזה יכולה לצאת רק טינופת. אך לא רק שיַצא מהמקום המטונף הזה אברהם אבינו הקדוש עמוד החסד של העולם, אלא אף זכה להוציא עמו עוד ניצוצות קדושה והחזיר בתשובה את תרח אביו ואת אמו.

אחרי אברהם אבינו נחלק אורו של משיח לשניים: חציו - נטמן בזרע עמון ומואב. וחציו - נשאר גלוי, ועבר ליצחק, וממנו ליעקב וליהודה בן יעקב, ונגלה שוב בנחשון בן עמינדב מיוצאי מצרים, ושוב התכסה בימי אלימלך בן נחשון שברח למואב. אז גילה הקב"ה את אורו שהיה טמון בשדה מואב, והיתה עצה עמוקה "להשיב" את רות לבית לחם, ויתגלה אורו של משיח בבת אחת משני חלקיו: מואב ויהודה.

נשמת דוד המלך מגיעה לעולם דרך לוט ובתו הבכירה

מיחסי אב ובת - מהבלתי הגיוני

אברהם אבינו מוסר את נפשו כדי להציל את לוט בן אחיו ולשחררו מהשבי: "וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו וַיָּרֶק אֶת חֲנִיכָיו יְלִידֵי בֵיתוֹ שְׁמֹנָה עָשָׂר וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַיִּרְדֹּף עַד דָּן". אברהם אבינו יוצא למלחמה כנגד ארבעה מלכים חזקים, כאשר עמו רק 318 איש.

הזוהר ח"א, ע"ט - שואל: מה ראה אברהם לדבק עצמו עם לוט? אלא מפני שצפה ברוח הקודש שעתיד דוד המלך לצאת מלוט.

והנה לוט ניצל מהפיכת סדום ועמורה, שכן ממנו עתיד לצאת ניצוץ משיח בן דוד. כאשר שאלו המלאכים את אברהם: "אַיֵּה שָׂרָה אִשְׁתֶּךָ וַיֹּאמֶר הִנֵּה בָאֹהֶל", הבינו המלאכים שאין דרך אשה לקדם בלחם ומים ולכן אפשר להציל את לוט, שכן רות המואביה ונעמה העמונית העתידות לצאת מזרעו, מותרות לבוא בקהל ישראל. מה גם שלוֹט קיים מצוות הכנסת אורחים בביתו בניגוד לרשעותם של אנשי סדום.

לאחר מהפכת סדום ועמורה כאשר חשבו בנות לוט שהעולם נחרב, מובא בבראשית י"ט: "וַתַּהֲרֶיןָ שְׁתֵּי בְנוֹת לוֹט מֵאֲבִיהֶן: וַתֵּלֶד הַבְּכִירָה בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ **מוֹאָב** (דוד המלך נין לרות המואביה, שהיתה מצאצאי מואב בן לוט), הוּא אֲבִי מוֹאָב עַד הַיּוֹם. וְהַצְּעִירָה גַּם הִיא יָלְדָה בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶּן עַמִּי, הוּא אֲבִי בְנֵי עַמּוֹן עַד הַיּוֹם". ומצאצאיו נולדה נעמה העמונית אשת שלמה המלך, אשר ילדה לו את רחבעם המלך - ממשיך שושלת בית דוד. במדרש מובא: רות ועֹרְפָּה בנותיו של עגלון מלך מואב היו. ובמה זכה שתצא ממנו רות, ומלכות בית דוד? משום שחלק כבוד לה', כאשר בא אהוד בן גרא אל מלך מואב ואמר

שיש בפיו דבר סתר אל המלך, ויצאו כולם מעליו, אמר לו אהוד בן גרא: "דְּבַר אֱלֹקים לִי אֵלֶיךָ. וַיָּקָם מֵעַל הַכִּסֵּא" (קם לחלוק כבוד לדבר ה'). אמר לו הקב"ה לעגלון: אתה עמדת מכסאך לכבודי, חייך (זו הבטחה), הריני מעמיד ממך בן יושב על כסא ה', וזה שלמה המלך, עליו נאמר בדברי הימים א' כ"ט: "וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא יְיָ לְמֶלֶךְ".

נשמת דוד המלך מגיעה לעולם דרך יהודה ותמר כלתו

מהבלתי יתכן

ליהודה שלושה בנים: עֵר, אוֹנָן ושֵׁלָה. "וַיִּקַּח יְהוּדָה אִשָּׁה לְעֵר בְּכוֹרוֹ וּשְׁמָהּ תָּמָר". עֵר מת והמצווה היא לייבם: שאם מת אחד האחים בלי זרע, היה אביו או אחיו נושאים את אשתו, "וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְאוֹנָן: בֹּא אֶל אֵשֶׁת אָחִיךָ וְיַבֵּם אֹתָהּ וְהָקֵם זֶרַע לְאָחִיךָ". אך גם אוֹנָן מת. "וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְתָמָר כַּלָּתוֹ: שְׁבִי אַלְמָנָה בֵּית אָבִיךְ עַד יִגְדַּל שֵׁלָה בְנִי, כִּי אָמַר פֶּן יָמוּת גַּם הוּא כְּאֶחָיו. וַתֵּלֶךְ תָּמָר וַתֵּשֶׁב בֵּית אָבִיהָ". לאחר זמן מתה אשת יהודה וכאשר נחם "וַיַּעַל עַל גֹּזְזֵי צֹאנוֹ"... ומאחר שיהודה היה אדם חשוב היו יודעים מתי הוא יוצא מביתו, "וַיֻּגַּד לְתָמָר לֵאמֹר: הִנֵּה חָמִיךְ עֹלֶה תִמְנָתָה לָגֹז צֹאנוֹ". כשראתה תמר ששֵׁלָה - אחי שנֵי בעליה המתים כבר גדל ולא ניתנה לו לאשה, הסירה את בגדי אלמנותה "וַתְּכַס בַּצָּעִיף וַתִּתְעַלָּף וַתֵּשֶׁב... עַל דֶּרֶךְ תִּמְנָתָה" כדי שתוכל לזכות בזרע יהודה.

יהודה אשר עבר שם לא הכירה ולא ידע כי כלתו היא, כיון שכיסתה את פניה. ולמרות שרצה ללכת לדרכו, מובא בסוטה פ"ק: שהקב"ה זימן לו מלאך הממונה על התאווה שדחפו, וכפה אותו שילך אליה. הוא השאיר אצלה ערבון את חותמו ופתילו ומטהו, ויבוא אליה ותהר לו. ויהי אחרי כשלושה חודשים הוגד ליהודה שתמר כלתו זנתה והיא הרה לזנונים, "וַיֹּאמֶר יְהוּדָה: הוֹצִיאוּהָ וְתִשָּׂרֵף".

לפני שהיא מוצאת לשרפה שולחת תמר אל חמיה את הערבון: החותמת, הפתילים והמטה ואומרת : "לְאִישׁ אֲשֶׁר אֵלֶּה, לוֹ אָנֹכִי הָרָה".

תמר היתה מוכנה להישרף באש! ובלבד שלא לבייש את יהודה חמיה. "וַיַּכֵּר יְהוּדָה וַיֹּאמֶר: צָדְקָה מִמֶּנִּי כִּי עַל כֵּן לֹא נְתַתִּיהָ לְשֵׁלָה בְנִי". גם תמר וגם יהודה מתנהגים משכמם ומעלה: יהודה לוקח אחריות, ומודה בפני כולם שתמר כלתו צָדְקָה ממנו וההריון שלו. הוא מעדיף להתבייש בעולם הזה ואפילו בפרהסיה, מאשר להתבייש בעולם הבא. מיהודה ותמר נולדו התאומים הצדיקים לבית יהודה: פרץ וזרח. ומפרץ נולד: מלך המשיח. "וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת פֶּרֶץ: פֶּרֶץ הוֹלִיד אֶת חֶצְרוֹן, וְחֶצְרוֹן הוֹלִיד אֶת רָם, וְרָם הוֹלִיד אֶת עַמִּינָדָב, וְעַמִּינָדָב הוֹלִיד אֶת נַחְשׁוֹן, וְנַחְשׁוֹן הוֹלִיד אֶת שַׂלְמָה, וְשַׂלְמוֹן הוֹלִיד אֶת בֹּעַז, וּבֹעַז הוֹלִיד אֶת עוֹבֵד, וְעוֹבֵד הוֹלִיד אֶת יִשָׁי, וְיִשַׁי הוֹלִיד אֶת דָּוִד".

נשמת דוד המלך מגיעה לעולם דרך בועז ורות המואביה

מהבלתי סביר

רות המואביה היא כלתה של נעמי אשת אלימלך. אלימלך מלשון: אלי יבוא מלך, אֵלַי מלך, אל המלך. אלימלך בעל נעמי איש מיוחס ומכובד משבט יהודה יורד לשדה מואב עם אשתו ושני בניו ומתברר בסופו של דבר: שהירידה היתה לצורך עליה. אלימלך יורד בלא יודעין כדי להוציא ממואב מלך: את דוד המלך, את מלך המשיח באמצעות רות כלתו.

במגילת רות פרק ד' מובא: "וַיִּקַּח בֹּעַז אֶת רוּת וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה, וַיָּבֹא אֵלֶיהָ, וַיִּתֵּן יְיָ לָהּ הֵרָיוֹן וַתֵּלֶד בֵּן... וַתִּקַּח נָעֳמִי אֶת הַיֶּלֶד וַתְּשִׁתֵהוּ בְחֵיקָהּ וַתְּהִי לוֹ לְאֹמֶנֶת. וַתִּקְרֶאנָה לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם לֵאמֹר יֻלַּד בֵּן לְנָעֳמִי, וַתִּקְרֶאנָה שְׁמוֹ: **עוֹבֵד**, הוּא אֲבִי **יִשַׁי** אֲבִי **דָּוִד**"... בועז שהיה מגדולי ישראל נושא לאשה את רות המואביה (שהתגיירה כמובן), השבה עם נעמי חמותה משדה מואב, בידיעה ובהסכמת הסנהדרין. ולמרות הנאמר בספר דברים פרק כ"ג: "לֹא יָבֹא עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי בִּקְהַל יְיָ גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא יָבֹא לָהֶם בִּקְהַל יְיָ עַד עוֹלָם. עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא קִדְּמוּ אֶתְכֶם בַּלֶּחֶם וּבַמַּיִם בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם"... בועז חוזר ואומר: עדים אתם היום, שהיה זה היום אחרי שנתחדשה ההלכה - מואבי ולא מואבית, עמוני ולא עמונית, כיון שאין דרך הנשים לצאת ולקדם את פני הבאים בלחם ומים. אך עדיין מתייראים היה הגואל - דודו של בועז, לקחת את רות לאשה (רות ד'): "וַיֹּאמֶר הַגֹּאֵל: לֹא אוּכַל לִגְאָל לִי, פֶּן אַשְׁחִית אֶת נַחֲלָתִי. גְּאַל לְךָ אַתָּה אֶת גְּאֻלָּתִי". והיו אנשים שאף על פי שלא הרהרו אחרי ההלכה, הרהרו אחרי מעשה בועז: מואביה זו, אפילו מותרת היא לבוא בקהל, עד ביתו של בועז היא צריכה להתעלות?

בועז ורות הגיורת מלאי הענווה והגדולה, מעמידים את דוד המלך שהוא: "זֹעֵר נִגְּן, וְגִבּוֹר חַיִל, וְאִישׁ מִלְחָמָה, וּנְבוֹן דָּבָר, וְאִישׁ תֹּאַר, וַיְיָ עִמּוֹ") שמואל א' ט"ז). ואעפ"י שבועז היה זקן, הוליד ממנה בן. ואמרו חז"ל שבועז מת באותו הלילה, ולמחרת הכל השכימו להלווייתו. ומובא בספר התודעה: שבועז לא היו כתובות לו שנים בספר החיים, ועיכבו הקב"ה עד שיתן זרע לרות, כדי להעמיד את דוד. כיון שמילא את רצון ה' מיד הלך לעולמו. אך אלה שטעו ראו בכך יד ה' שהיתה בבועז להענישו על ש"פגם" במשפחתו. שוב נתכסה אורו של משיח, רבים אמרו: הלואי שלא יֵצֵא ולד מן הנישואין הללו. אך הקב"ה היה מצפה לאותו ולד מתי יצא. וכשנולד בן לרות, לא מצאנו בכתוב ששמחו בו, אלא הנשים השכנות לנעמי, הן ששמחו והן שקראו לו בשם. והיכן כל גדולי המקום והזקנים שקודם לכן ברכו את בועז? אין הם נזכרים כאן. אולי גם הם נבהלו כאשר ראו

את מיתתו של בועז מיד לאחר שנשא את רות, הם חששו שמא היה כאן חס וחלילה מכשול של שגגת הוראה ומעשה.
ולאחר שבאה רות בקהל ה', שוב נסתמו מעיינות הלכה זו מעיני רבים מחכמי ישראל, והחלו מהססים בדבר, אך כאשר גדל עובֵד וראו כי צדיק הוא, התאוששו ואמרו: שאם היה חס וחלילה פְּסוּל בנישואין הללו, לא היה יכול להיוולד מהם צדיק וקדוש כעובד. דעה זו התחזקה יותר לאחר שנולד ישי, והכל ראו שהוא טהור ושלם, שלא חטא מימיו. אז אמרו: שרוח ה' דיבר בבועז והזקנים כשטיהרו את רות לבוא בקהל ה'. במסכת ברכות ז' ע"ב מובא: מאי רות? אמר רבי יוחנן, שזכתה ויצא ממנה דוד, שריווהו לקדוש-ברוך-הוא בשירות ותשבחות. והנה נולדו לישי בבית לחם ששה בנים, כולם צדיקים. כעת משנולדו שלושה דורות של צדיקים בטהרה ובקדושה גדולה, הבינו כולם שבית ישי כולו טהור וזך - עד שנולד דוד.

דוד נולד ונחשד כממזר

דוד נולד לישי הצדיק
"וְיִשַׁי הוֹלִיד אֶת דָּוִד"... דוד המלך הוא בנו של ישי הצדיק השלם, אשר נמנה על האנשים הבודדים בעולם שלא חטאו מימיהם. ונקרא ישי - מלשון ישות, יש, כלומר: שמצד עצמו יש לו קיום וישות בעולם הזה גם עכשיו, ויכל לחיות עד היום, אלא שמת בעטיו של נחש, כלומר: בחטא אדם הראשון שגרם מיתה לעולם.
ארבעה אנשים בעולם מתו רק בעטיו של נחש, בשל חטא עץ הדעת טוב ורע, כלומר: הם עצמם היו צדיקים גמורים שלא חטאו מימיהם, ולכן לא היו צריכים למות כלל, אך מתו בכל זאת בשל חטא אדם הראשון שבעטיו נגזרה מיתה על האנושות כולה. הארבעה אשר מתו בעטיו של נחש הם: בנימין, עמרם, ישי וכלאב בן דוד. וזכה עובד להעמיד בן שכזה - את ישי, כיון שהיה עובד את ה' בכל לבו, ועל כן נקרא עובֵד.
ישי הצדיק היה אדם חשוב וגדול בישראל. בגמרא במסכת יבמות ע"ו מובא: והאיש (ישי אבי דוד), בימי שאול זקן בא באנשים. ואמר רב ואיתימא ר' אבא: זה ישי אבי דוד שנכנס באוכלוסא ובא באוכלוסא, דהיינו ס' ריבוא (מלוּוֶה ב-600,000 אנשים). ורלב"ג מביא: שלגודל מעלתו היה בא כאשר יבוא, עם חברה נכבדת, מאנשים שלמים רבים שהיו מלוים אותו. ישי - ראשי תיבות: יחד שבטי ישראל. לכל מקום שנכנס ישי, יצאו רבים מישראל לקבל את פניו, "יצא באוכלוסא, ונכנס באוכלוסא ודרש באוכלוסא". כל שבעת בני ישי הלכו בדרכי אביהם והיו חשובים מאוד בכל עמם, רק את דוד מאסו והרחיקו.

דוד בן ישי נחשד כממזר
אורו של משיח מגיח וזורח ממקום בלתי צפוי

למרות שדוד היה כבר בן 28 שנים, קרא לו אביו "הקטן": "וַיֹּאמֶר: עוֹד שָׁאַר הַקָּטָן", שהיה מאוס בעיני אביו אשר חָשָׁבוֹ לממזר.

במדרש מובא: לאחר שכבר היו לִישי שבעה בנים, התחדש לו הספק לגבי עצמו לפי מה שאמרה התורה בדברים כ"ג, ד'-ה': "לֹא יָבֹא עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי בִּקְהַל יְיָ, גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא יָבֹא לָהֶם בִּקְהַל יְיָ עַד עוֹלָם. עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא קִדְּמוּ אֶתְכֶם בַּלֶּחֶם וּבַמַּיִם בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם"... ומאחר שאין מדובר בנשים, כי אין זו דרכן של הנשים לקדם בלחם ומים, ההלכה היא: מואבי ולא מואבית. אך הלכה זו היתה רופפת באותו הדור, ולכן, מתוך הסֵפֶק ישי פרש מאשתו (אך לא גרש אותה): שמא הפסוק כולל גם מואבית?! ואולי כצאצא של רות המואביה הוא בעצמו מואבי, ואסור הוא לבוא על אשתו שהיא בת ישראל כשרה?!

אך לאחר שהיה ישי פרוש מאשתו במשך מספר שנים, חשב שאין לו לאדם לישב בלא אשה. מה עשה? לקח את שפחתו לאשה בתנאי, אמר לה: הרי את משוחררת על תנאי. שאם התורה אמרה מואבי ואף מואבית, הרי היא שפחה והוא שהוא בן בנה של רות המואביה, אסור לו לבוא בקהל ומותר בשפחה. ואם התורה אמרה מואבי ולא מואבית, הרי היא משוחררת ומותרת ליהודי.

אשתו של ישי - נִיצָבֶת בת עדיאל שהיתה צדקת גדולה (לפי "פחד יצחק" ד' דף פ"ז סגולה לומר את שמה: ומי שמזכיר שמה של ניצבת בת עדיאל אֵם דוד המלך י"ז פעמים תפילתו נשמעת), נצטערה צער גדול על שצדיק זה - בעלה, פרש ממנה. השפחה אשר ראתה את געגועיה של ניצבת בת עדיאל אשת ישי לבעלה, הלכה ומסרה לה את הסימנים, כפי שעשתה רחל אמנו כאשר מסרה את הסימנים ללאה אמנו. אשת ישי התקדשה מאוד והתפללה לה' ובאה במקום השפחה, והקב"ה נתן לה הריון. אך ישי שהיה סבור כי בא על שפחתו, בא בעצם על אשתו אשר התעברה ללא ידיעתו, ונולד דוד.

כאשר ראו בני ישי שאמם בהריון למרות פרישת אביהם ממנה, אמרו לאביהם שאמם הרה לזנונים ויש להורגה ואת העובר שבמעיה - את דוד. באותה שעה נצטער ישי צער גדול מאוד ואמר לבניו: הניחו לה שתלד ולא תוציאו לעז עליכם, ויהיה הוולד (דוד המלך) מאוס, לא יתערבב בישראל אך גם לא יפרסמו את "פסולו". וכדי למנוע את הקלון, נדחה דוד על ידי משפחתו ונשלח לרעות את הצאן הרחק מביתו, מהוריו ומאחיו. דוד היה ה"כבשה השחורה". העם שלא ידעו מדוע דוד מרוחק מכל אנשי ביתו, נתנו לבם לשער עליו דברים שלא היו בו, והיו טופלים עליו אשמות רבות. הם חשדו שמא יש תרבות רעה בבית ישי.

זה היה חלק מן הכיסוי, שכן הס"מ מקטרג מאוד על נשמות גדולות כאלה. לידת דוד היתה למעשה הכיסוי האחרון והגדול לפני הגילוי העצום: גילוי אורו של משיח - ומשיחת דוד למלך על כל ישראל לעולם. סודו של דוד היה מכוסה בפני אביו ואחיו ובפני כל אנשי דורו, ואפילו בפני שמואל הנביא הרואה השקול כמשה ואהרון, עד שאמר לו הקב"ה: "קוּם מְשָׁחֵהוּ כִּי זֶה הוּא".

דוד נולד לתוך ייסורים, מיום לידתו ועד יום מותו סבל צער, צרות וייסורים. למרות שייסוריו של דוד היו רבים וקשים, הוא קיבלם באהבה. "מוּזָר הָיִיתִי לְאֶחָי, וְנָכְרִי לִבְנֵי אִמִּי" לדוד אחים ואחיות, כולם גרים ביחד בבית לחם אבל רק הוא עצמם ובשרם, נחשב בעיניהם זר ונוכרי על לא עוול בכפיו. "וְאֶבְכֶּה בַצּוֹם נַפְשִׁי, וַתְּהִי לַחֲרָפוֹת לִי, וְאֶתְּנָה לְבוּשִׁי שָׂק, וָאֱהִי לָהֶם לְמָשָׁל" גם צום וסיגופים לא טיהרו את דוד בעיני אֶחיו. "נִשְׁכַּחְתִּי כְּמֵת מִלֵּב, הָיִיתִי כִּכְלִי אֹבֵד". האנשים היושבים בשער היו דנים בו: האם הוא כשר או פסול, שהרי בא מרות המואביה "יָשִׂיחוּ בִי יֹשְׁבֵי שָׁעַר". ואף על פי שההלכה נתחדשה שלושה דורות קודם לכן: מואבי (אסור בקהל) ולא מואביה, בכל זאת התעורר הנושא מחדש, וכולם דיברו ודנו רק בו שבא מרות. "וּנְגִינוֹת שׁוֹתֵי שֵׁכָר" כדי להנעים את הבילוי במסבאות היין, יושבי הקרנות הסובאים יין חיברו עליו מנגינות של שחוק.

דוד המלך ידע תמיד להכיר במצבו, אפילו כשהיה בתחתית המדרגה. מובא בזוהר: כל המשפיל עצמו לפני הקב"ה - הקב"ה מגביה אותו על הכל. ודוד המלך תמיד היה משפיל את עצמו לקב"ה. תמיד ידע בענווה אמיתית, שהקב"ה משגיח מלמעלה על כל צעד שהאדם עושה, ושהעולם אינו הפקר. "מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְיָ, מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי אָרֶץ".

דוד הרועה

ויאמר שמואל אל ישי: "הֲתַמּוּ הַנְּעָרִים?" ויאמר: "עוֹד שָׁאַר הַקָּטָן" (בן 28) "וְהִנֵּה רֹעֶה בַּצֹּאן". דוד היה מאוס בעיני אביו ואחיו שחשבוהו לממזר, ולכן נדחה דוד על ידי משפחתו ונשלח לרעות את הצאן הרחק מביתו ומשפחתו. ושם רחוק ומבודד מביתו, ביקש דוד את קירבת האלקים. "טוֹב לִי כִּי עֻנֵּיתָנִי, לְמַעַן אֶלְמַד חֻקֶּיךָ" תהלים קי"ט. דוד היה שמח בייסוריו ונותן עליהם הודאה לה', שאילולא הייסורים לא היה זוכה לדבקות כה גדולה באלקים חיים. משפחתו אשר שלחה אותו לרעות את הצאן במדבר לא ידעו שבכך הם בעצם שולחים את דוד על מנת להכינו למלכות.

למרות שדוד המלך היה אדיר במלכים, חסיד בחסידים, ראש לחכמים, ענו בענווים, צנוע שבצנועים, ראשון ואחרון למשוררים - לא היה אדם שהצטער כל ימי חייו כדוד המלך. מתחילת ברייתו נולד הוא לצער וייסורים שלא עזבוהו עד יומו האחרון. שונאיו

היו רבים יותר ממספר שערות ראשו: "רַבּוּ מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי שֹׂנְאַי חִנָּם". גם לאחר שנלקח לנגן לפני שאול המלך, ולמרות שנעשה אהובו של המלך ונושא כליו, אף על פי כן אין מניחים לו מלרעות את צאן אביו. דוד המלך הולך ושב מעל שאול לרעות את צאן אביו בבית לחם.

רועה נאמן

משחר ההיסטוריה האנושית היו אבותינו רועי צאן, ובצאן הם נבחנו: הבל אחי קין היה רועה צאן, אברהם אבינו היה רועה צאן, גם יצחק אבינו וגם יעקב אבינו היו רועי צאן. כל השבטים בני ישראל/יעקב היו רועי צאן וכך הציג אותם יוסף הצדיק בפני פרעה, כאשר הגיעו למצרים. משה רבינו היה רועה צאן, הוא רעה את צאן יתרו, כאשר ברח לו גדי הוא רץ אחריו והשקה אותו כי צמא היה, הרכיבו על כתפו והחזירו לעדר. גם שאול היה רועה את הבקר: "וְהִנֵּה שָׁאוּל בָּא אַחֲרֵי הַבָּקָר מִן הַשָּׂדֶה" (שמואל א', י"א), וגם דוד המלך היה רועה צאן.

רעיית הצאן התנהלה במדבר (דוד אומר: את הארי והדוב... וזה מבהיר שדוד רעה את הצאן במדבר, שהרי ארי ודוב אינם מצויים בתוך מקום ישוב). לרעות את הצאן במדבר היתה מעלה עצומה, הרועה במדבר בודד הוא עם עצמו, זוהי יכולת התבודדות עם הבורא והבריאה האומרת: קירבה עצומה אל בורא העולם. במדבר הרועה דואג לכל צורכו ומחסורו של הצאן: מזון, מים, המלטות, גֵו וכו'. הרועה יכול לנהוג עם הצאן במדבר כאוות נפשו: אם באכזריות ואם במסירות נפש - אף אחד לא רואה, אף אחד לא יֵדע על כך במדבר הרחוק ממקום ישוב, רק הוא עצמו ובוראו. הצאן אפילו אינו מתלונן, ככל שיכו את הצאן או יתאכזרו אליו - הוא שותק וממשיך הלאה, אינו מראה שום התנגדות לכלום או מחאה כל שהיא, הצאן תלוי רק בחסדי הרועה. וכאן ברעיית הצאן מתגלה גדולתו של דוד המלך ומסירותו הרבה. "יְיָ צַדִּיק יִבְחָן" - הקב"ה בדק את דוד בצאן ומצאו רועה נאמן. "וַיִּבְחַר בְּדָוִד עַבְדּוֹ, וַיִּקָּחֵהוּ מִמִּכְלְאֹת צֹאן, מֵאַחַר עָלוֹת הֱבִיאוֹ, לִרְעוֹת בְּיַעֲקֹב עַמּוֹ, וּבְיִשְׂרָאֵל נַחֲלָתוֹ". כאשר ראה הקב"ה את חוכמת דוד ומסירותו לצאנו, את חמלתו ורחמיו על צאנו, אמר הקב"ה: ראוי זה להיות רועה את עמי, ובכך זכה דוד למלכות.

ומהו "מִמִּכְלְאֹת צֹאן"? שהיה דוד כולא את הצאן אלו מפני אלו. שהיה דוד סוגר את הכבשים הגדולים כדי שהקטנים יאכלו תחילה, שאם לא כן, הגדולים היו אוכלים הכל ולא משאירים לקטנים כלום. דוד היה מוציא את הגדיים - ומאכילם ראשי עשבים העליונים שהם רכים, מוציא את התיישים - אחריהם ואוכלין אמצע עשבים שהוא בינוני, מוציא את הבחורים - ומאכילם עיקרם של עשבים שהוא קשה. אמר

הקדוש-ברוך-הוא: מי שיודע לרעות את הצאן איש לפי כוחו, יבוא וירעה את צאני - ישראל. (ילקוט שמעוני תהלים ע"ח).

במדרש מובא: שדוד היה מוסר את נפשו על שמירת הצאן, וכאשר באו אריה ודב הוא לא פחד, הוא נלחם בהם בחרוף נפש והרג אותם. לפני העימות עם גָּלְיָת, דוד אומר לשאול המלך (שמואל א' י"ז ל"ד): ..."רֹעֶה הָיָה עַבְדְּךָ לְאָבִיו בַּצֹּאן, וּבָא הָאֲרִי וְאֶת הַדֹּוב וְנָשָׂא שֶׂה מֵהָעֵדֶר, וְיָצָאתִי אַחֲרָיו וְהִכִּתִיו וְהִצַּלְתִּי מִפִּיו, וַיָּקָם עָלַי וְהֶחֱזַקְתִּי בִּזְקָנוֹ, וְהִכִּתִיו וַהֲמִיתִיו. גַּם אֶת הָאֲרִי גַּם הַדֹּוב הִכָּה עַבְדֶּךָ"... וכל זה על מנת להציל כבשה... הוא טיפל בצאן במסירות נפש, שמר עליהם שמירה מעולה, גילה אחריות רבה ומסירות עצומה.

דוד והָרָאם

בשעה שהיה דוד רועה את הצאן הלך ומצא את הראם ישן במדבר, והיה סבור בו שהוא הר, ועלה עליו והיה רועה. ננער הראם ועמד, והיה דוד רכוב על קרניו ומגיע עד לשמים. באותה שעה התפלל דוד לפני הקדוש-ברוך-הוא שיורידהו מן הראם. מה עשה הקב"ה? זימן לו אריה אחד. כיון שראה הראם את האריה נתירא ממנו ורבץ בפניו, לפי שהאריה מלך על כל החיות והבהמות. כיון שראה דוד את האריה נתירא הימנו, זימן הקב"ה צבי, קפץ האריה אחריו ודוד ירד והלך לו. זה שנאמר: "הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אַרְיֵה, וּמִקַּרְנֵי רֵמִים עֲנִיתָנִי" (מדרש שוחר טוב כ"ב).

מדי פעם כאשר היה דוד חוזר לבית לחם לפקוד את בית אביו, היו אנשי עירו רואים את דוד האדמוני, אשר שהה בקור ובחום ובלהט שמש המדבר, בשרו לא היה מעודן בתענוגות הגוף, והם לא ראו את יופיו. אך מאחר שמעולם לא נתפס בקלקלתו, החלו לתלות את הקלקלה במקור קדמון של קלקלה: שהרי הוא בא מרות המואביה, וכל הפסולת אשר יצאה מרות דבקה בדוד לבדו, לעומת צדיקותו של בועז אשר דבקה בישי ובשבעת בניו. למרות הכל, היה דוד יפה עיניים: הוא הביט בעין יפה על כל מה שעבר. היה טוב רואי: הוא ראה רק טוב. ורק לאחר שנמשח למלך וקרב זמנו להתגלות, הפך דוד לאיש תואר ויפה מראה גם בעיני רואיו.

דוד נמשח למלך ע"י שמואל הנביא

"וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל שְׁמוּאֵל: עַד מָתַי אַתָּה מִתְאַבֵּל אֶל שָׁאוּל (זהו המקום היחיד בתנ"ך בו נאמר שמתאבלים על בן אדם חי) וַאֲנִי מְאַסְתִּיו מִמְּלֹךְ עַל יִשְׂרָאֵל? מַלֵּא קַרְנְךָ שֶׁמֶן וְלֵךְ אֶשְׁלָחֲךָ אֶל יִשַׁי בֵּית הַלַּחְמִי, כִּי רָאִיתִי בְּבָנָיו לִי מֶלֶךְ" (שמואל א' ט"ז). למרות ששמואל הנביא התאבל על שאול, הוא הזדרז לקיים את מצוות ה', וזאת אף על פי שהיה בכך משום סכנת נפשות: למשוח מלך חדש כאשר שאול המלך עדיין מולך.

לזקני בית לחם אשר חרדו לקראתו וקיבלוהו בחרדת קודש, היה ברור כי שמואל נביא ה', השקול כמשה ואהרון, בא אליהם אך ורק בשליחות ה'. ואכן, שמואל הנביא בא אל בית לחם למשוח את דוד למלך ישראל חי וקיים, את משיח בן דוד - להמליך את משיח ה'. ולמרות ששמואל הנביא מגיע במשיחת משיח בן דוד אל פסגת חייו, אינו יכול להשתחרר מאהבתו לשאול ומכשלונו של שאול. הוא הולך להמליך את דוד כאשר שאול המלך עדיין מלך.

שמואל מגיע לבית ישי, וכאשר הוא רואה את אליאב בכור ישי יפה וגבה קומה כשאול, הוא חושב כי בו בחר ה' למלך, אך הקב"ה אומר לו: "אַל תַּבֵּט אֶל מַרְאֵהוּ וְאֶל גְּבֹהַּ קוֹמָתוֹ כִּי מְאַסְתִּיהוּ, כִּי לֹא אֲשֶׁר יִרְאֶה הָאָדָם. כִּי הָאָדָם יִרְאֶה לַעֵינַיִם וַיְיָ יִרְאֶה לַלֵּבָב". למרות היות אליאב גבוה, מרשים, תלמיד חכם, ירא שמים... הוא נפסל למלוכה. אמרו חז"ל: אף על פי שהוא יפה מראה אינו הגון למלכות על פי מידותיו. עם ישראל זקוק למנהיג בעל מידות, ואליאב היה כעסן. "כל הכועס, אפילו פוסקים עליו גדולה מן השמים, מורידים אותו". כאשר הגיע דוד למקום המערכה עם הפלישתים נאמר: "וַיִּחַר אַף אֶלִיאָב בְּדָוִד". וגם מידת הקינאה היתה בו באליאב, באומרו לדוד: "לָמָּה זֶּה יָרַדְתָּ, וְעַל מִי נָטַשְׁתָּ מְעַט הַצֹּאן הָהֵנָּה בַּמִּדְבָּר? אֲנִי יָדַעְתִּי אֶת זְדֹנְךָ וְאֵת רֹעַ לְבָבֶךָ, כִּי לְמַעַן רְאוֹת הַמִּלְחָמָה יָרָדְתָּ".

כאשר ישי מעביר את בניו בזה אחר זה לפני שמואל הנביא, בא שמואל הנביא ליצוק שמן על ראשם, אך השמן היה בורח לאחוריו. "וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל יִשַׁי: הֲתַמּוּ הַנְּעָרִים? וַיֹּאמֶר: עוֹד שָׁאַר (נשאר, או מלשון שיריים) הַקָּטָן" (דוד היה אז בן 28 שנים, אך היה מקטין ומצניע את עצמו כשיריים), "וְהִנֵּה רֹעֶה בַּצֹּאן. וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל יִשַׁי: שִׁלְחָה וְקָחֶנּוּ, כִּי לֹא נָסֹב עַד בֹּאוֹ פֹּה".

כאשר רואה שמואל את דוד "אַדְמוֹנִי עִם יְפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאִי", הוא חושש: שמא אדמוני מרמז לשפיכות דמים? "וַיֹּאמֶר יְיָ: **קוּם** מְשָׁחֵהוּ" (קום, משיחי עומד ואתה יושב?), "כִּי זֶה הוּא!" כאשר הגיע דוד, רץ השמן מעצמו וניצוק בראש דוד (מדרש תנחומא), ובילקוט מכירי תהלים קי"א מובא: וכיון שבא ליצוק השמן על ראש דוד, ראה שמואל השמן רץ מעצמו וניצוק על ראשו, ונקרשו עליו הטיפות של השמן כאבנים טובות ומרגליות, וחזר קרן השמן מלא כמו שהיה.

דוד נבחר למלך למרות מראהו האדמוני המרמז על כעס ושפיכות דמים. מראהו המבלבל של דוד הוא סוד ההסתרה העצומה שעושה הקב"ה לדוד ולזרעו, כדי שלא יהיה קטרוג על הנשמה העצומה הזאת. האדם אינו נקבע לפי מראהו החיצוני, אלא לפי

פנימיותו, תכונותיו ומידותיו. גם עֵשָׂו היה אדמוני - אך עַשָׂו חי על חרבו. ודוד הוא לא רק אדמוני אלא אדמוני "עם יפה עיניים". אמנם היה על חרבו, אך דוד כל ימיו נלחם רק את מלחמות ה', ומפני הדמים הרבים ששפך לא בנה את בית המקדש. "הֲלוֹא מְשַׁנְאֶיךָ יְיָ אֶשְׂנָא, וּבְתָקוֹמְמֶיךָ אֶתְקוֹטָט", דוד המלך שפך דם רק על פי התורה, על מנת להשמיד את אוייבי ישראל ולהגיע למצב של שלום לישראל מפני כל אוייביהם, וכהכנה לבניין בית המקדש ע"י שלמה בנו. ואף על פי שהיה דוד אדמוני, ולפי מראהו החיצוני לא היה בוחר בו שמואל הנביא למלך, עם כל זאת אמרו חז"ל: שהיו בדוד המלך שני כוחות ולכן נקרא "עדינו העצני": שבשעה שהיה יוצא למלחמה - היה מקשה את עצמו כעץ, ובשעה שהיה לומד ועוסק בתורה - היה מעדן את עצמו כתולעת.

דוד היה מלא ענווה ומסירות, היה עושה עצמו כשיריים (עוֹד שָׁאַר הַקָּטָן...) והיה מאוד מסור לצאן. ראה הקב"ה את מסירותו לצאנו, אמר הקב"ה: ראוי זה להיות רועה את עמי. הענוה נחשבת לאדם כאילו הקריב כל הקורבנות כולם. מובא ב"מסילת ישרים" לרמח"ל: מי שדעתו שפלה עליו, מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקורבנות כולם, שנאמר: "זִבְחֵי אֱלֹקִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה" (תהלים נ"א, י"ט). אמר להם הקדוש-ברוך-הוא לישראל: בַּנַי אני חושק בכם, שאפילו שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטין עצמכם לפני. **נתתי גדולה לדוד, אמר**: "**וְאָנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ**, חֶרְפַּת אָדָם וּבְזוּי עָם" (תהילים פרק כ"ב, ז').

שאול נמשח למלך מפך השמן

שאול נמשח למלך ע"י שמואל הנביא בשמן אפרסמון ומפך השמן, שהוא כלי נשבר שאין לו תקנה, ולכן לא נמשכה מלכותו.

שאול כשמו כן הוא: היה מושאל למלכות (שאול: שהשאילו אותו, בהשאלה), ואין מלכותו חוזרת אלא פוסקת. שהרי מבריאת העולם המלוכה שייכת לזרע דוד, שהוא גילגול אדם הראשון. וכל סיבת בחירתו של שאול למלכות היתה רצון העם, ולכן נבחר איש שהוא גם צדיק אך גם גבה קומה אשר ימצא חן בעיני העם. בניגוד לשאול שהגיע בעצמו אל הנביא אשר המליכו, שמואל הנביא מגיע בעצמו אל בית ישי בשליחות ה', כדי להמליך את דוד.

דוד נמשח למלך מן הקרן

דוד נמשח בקרן שהיתה באוהל מועד עם כלי שמן המשחה, והיתה מוכנה ומזומנה למשיחת מלכי בית דוד, ונמשח בשמן המשחה אשר הכין משה רבינו.

כבר במשיחתו של דוד מן הקרן היה זה סימן להמשכת מלכותו. כשם שהקרן מנגח לכאן ולכאן, כך דוד מנגח במלכות הוא ובניו ובני בניו. דוד מָלַך לא רק בשל רצון העם,

אלא כי הגיע הזמן שהמשיח ימלוך, המלך אשר נבחר ע"י הקב"ה. ומיד עם משיחתו צַלְחָה עליו רוח ה', ורוח ה' סרה מעם שאול.

משיחת המלכים על פי ה' היתה מוטלת על הנביאים, ולמרות שצדוק הכהן משח את שלמה למלך היה שם עמו גם נתן הנביא, כמו שכתוב: "וּמָשַׁח אֹתוֹ שָׁם צָדוֹק הַכֹּהֵן וְנָתָן הַנָּבִיא לְמֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל, וּתְקַעְתֶּם בַּשּׁוֹפָר וַאֲמַרְתֶּם: יְחִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה" (מלכים א', א', ל"ד). לפי הרד"ק: משיחת המלך היתה ע"י יציקה מן השמן בתחילה על ראש המלך, ואחר כך היה מושח ממנו כצורת נזר בין ריסי עיניו, ואת השמן הנשאר בקרן היה יוצק על ראשו. לפי רלב"ג: "וּמָשַׁח אֹתוֹ שָׁם צָדוֹק הַכֹּהֵן וְנָתָן הַנָּבִיא": ידענו כי שמן המשחה שעשה משה נעשה לדורות כמו שנזכר שם ולא נעשה עוד זולתו. ואין הכוונה במשיחה שימשחהו כולו בשמן ההוא, כי לא יספיק השמן ההוא לזה, ולא ימשח בו כי אם חלק מהנמשח. והנה היתה משיחת המלך על ראשו... וראוי שתהיה המשיחה הזאת במקום בו נמצא כתר המלכות.

במשיחת דוד נמשחו כל צאצאיו אשר יקומו אחריו, כמו שבמשיחת אהרן ובניו נמשחו כל הצאצאים הבאים אחריהם להיות כהנים. ולכן לא הוצרכו למשוח אחרי זה כי אם את הכהן הגדול. ואת שלמה בן דוד משחו רק מפני מחלוקת אדוניה.

מה טעם המשיחה בשמן?

אמרו חז"ל: כשם שהשמן צף למעלה ואף אחד אינו צף מעליו ואינו מקבל תערובת, כך יתגדל המלך מעל כל אחיו ויהיה נקי כשמן שאינו מקבל שום תערובת.

כעת התברר לישי כל אשר היה עם דוד מאז היותו בבטן אמו ועד היום, וככל אשר השכילה אמו והשכיל בנו לכסות, ישי הבין את גדולת אשתו וגדולת דוד בנו. וכפי ששמר דוד את סודו לפני שנמשח למלך, כך שומר דוד את סודו גם לאחר שנמשח למלך. ולמרות שדוד נמשח למלך לעיני אחיו, יחסם אליו לא השתנה.

"וַתִּצְלַח רוּחַ יְיָ אֶל דָּוִד מֵהַיּוֹם הַהוּא", מהיום ההוא של משיחת דוד למלך, דוד החל לעלות מעלה מעלה ושאול החל לרדת. על דוד צלחה רוח הנבואה, ומשאול סרה רוח ה'. לפי הרד"ק: רוח ה' - הכוונה לרוח הקודש שנולדה בדוד מהיום בו נמשח למלך והלאה. ואמר השירים והמזמורים ברוח הקודש שנולדה בו, וגם רוח הגבורה התעוררה בו.

רוח ה' סרה מעם שאול המלך "וְרוּחַ יְיָ סָרָה מֵעִם שָׁאוּל וּבִעָתַתּוּ רוּחַ רָעָה מֵאֵת יְיָ", עבדי שאול מציעים לו שיבקשו איש יודע נגן בכינור, אשר ינגן לפניו בהיות עליו רוח ה' רעה וייטיב לו. "וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל עֲבָדָיו: רְאוּ נָא לִי אִישׁ מֵיטִיב לְנַגֵּן וַהֲבִיאוֹתֶם אֵלָי. וַיַּעַן אֶחָד מֵהַנְּעָרִים וַיֹּאמֶר: הִנֵּה רָאִיתִי בֵּן לְיִשַׁי בֵּית הַלַּחְמִי: יֹדֵעַ נַגֵּן, וְגִבּוֹר חַיִל, וְאִישׁ

מִלְחָמָה, וּנְבוֹן דָּבָר, וְאִישׁ תֹּאַר, וַיְיָ עִמּוֹ" (שמואל א', ט"ז, י"ז-י"ח). שאול המלך שולח אל ישי: "שְׁלְחָה אֵלַי אֶת דָּוִד בִּנְךָ אֲשֶׁר בַּצֹּאן", ודוד הופך לנושא כליו של שאול. כאשר שורה הרוח הרעה על שאול המלך, לוקח דוד את הכנור בידו ומנגן "וְרָוַח לְשָׁאוּל וְטוֹב לוֹ וְסָרָה מֵעָלָיו רוּחַ הָרָעָה" ושאול אוהב את דוד וממנהו לנושא כליו: "וַיָּבֹא דָוִד אֶל שָׁאוּל וַיַּעֲמֹד לְפָנָיו וַיֶּאֱהָבֵהוּ מְאֹד וַיְהִי לוֹ נֹשֵׂא כֵלִים".

דוד וגלית

דוד מקדש שם שמים ברבים

"וּפְלִשְׁתִּים עֹמְדִים אֶל הָהָר מִזֶּה, וְיִשְׂרָאֵל עֹמְדִים אֶל הָהָר מִזֶּה, וְהַגַּיְא בֵּינֵיהֶם". הפלישתים מעמידים פנים שאינם רוצים במלחמה ושפיכות דמים, לכן הם מטיחים דברים נגד שאול ואיש ישראל ואומרים: אם ה' אתכם, למה תהיו מעוניינים במלחמה? הביאו איש אחד מכם אשר ילחם בגָלְיָת וה' אלקיכם יושיעכם מידו.

ואז יוצא גָלְיָת - הענק הפלישתי, גובהו שש אמות וזרת (כלומר: יותר משלושה מטר גובה, אמה=57.6 ס"מ), "וְכוֹבַע נְחשֶׁת עַל רֹאשׁוֹ וְשִׁרְיוֹן קַשְׂקַשִּׂים הוּא לָבוּשׁ, וּמִשְׁקַל הַשִּׁרְיוֹן חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים שְׁקָלִים נְחשֶׁת. וּמִצְחַת נְחשֶׁת עַל רַגְלָיו וְכִידוֹן נְחשֶׁת בֵּין כְּתֵפָיו, וְעֵץ חֲנִיתוֹ כְּמְנוֹר אֹרְגִים, וְלַהֶבֶת חֲנִיתוֹ שֵׁשׁ מֵאוֹת שְׁקָלִים בַּרְזֶל, וְנֹשֵׂא הַצִּנָּה הלֵךְ לְפָנָיו". גָלְיָת הפלישתי עם כל כלי הברזל והנחושת מלא גאווה, בטוח בנצחונו, עומד ומחרף וקורא בהתרברבות לעבר ישראל כדי להפיל את רוחם ולנטוע פחד בלבם. "וַיֹּאמֶר לָהֶם: לָמָּה תֵצְאוּ לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה? הֲלוֹא **אָנֹכִי** הַפְּלִשְׁתִּי (מה אתם מתפארים ב"אנכי" שלכם? - "אנכי ה' אלקיך") וְאַתֶּם עֲבָדִים לְשָׁאוּל, בָּרוּ (בחרו) לָכֶם אִישׁ וְיֵרֶד אֵלָי. אִם יוּכַל לְהִלָּחֵם אִתִּי וְהִכָּנִי - וְהָיינוּ לָכֶם לַעֲבָדִים, וְאִם אֲנִי אוּכַל לוֹ וְהִכִּיתִיו - וְהְיִיתֶם לָנוּ לַעֲבָדִים וַעֲבַדְתֶּם אֹתָנוּ. וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי: אֲנִי **חֵרַפְתִּי** אֶת מַעַרְכוֹת יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה, תְּנוּ לִי אִישׁ וְנִלָּחֲמָה יָחַד". שאול וכל ישראל שומעים את דברי הפלישתי "וַיֵּחַתּוּ וַיִּרְאוּ מְאֹד", כי לא נמצא איש גיבור אשר ילחם בגָלְיָת ולא ידעו מאין תבוא הישועה. ההחלטה כאן קשה מאוד: כל גורל ישראל תלוי באדם אשר ילחם בפלישתי, אם יפסיד במערכה נגד הפלישתי - יְאַבְּדוּ ישראל את חירותם ויהיו משועבדים לפלישתים. הכל מונח כאן על כתפי האיש מישראל אשר יתאים להילחם בפלישתי, רק שעדיין לא היה בנמצא איש כזה.

מדוע נפל פחד על שאול ועל מחנה ישראל? כיצד יתכן ששאול המלך לא מצא גיבור הראוי להלחם בגָלְיָת הפלישתי? הרי שאול בעצמו הוא איש מלחמה, הוא כבר נלחם בפלישתים ונחל נצחונות: "וּפְלִשְׁתִּים נֶאֶסְפוּ לְהִלָּחֵם עִם יִשְׂרָאֵל: שְׁלֹשִׁים אֶלֶף רֶכֶב וְשִׁשֶּׁת אֲלָפִים פָּרָשִׁים, וְעָם כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל שְׂפַת הַיָּם לָרֹב. וַיַּעֲלוּ וַיַּחֲנוּ בְּמִכְמָשׂ קִדְמַת

בֵּית אָוֶן (שמואל א', י"ג)... וְכָל יִשְׂרָאֵל שָׁמְעוּ לֵאמֹר הִכָּה שָׁאוּל אֶת נְצִיב פְּלִשְׁתִּים... וַיַּעַל שָׁאוּל מֵאַחֲרֵי פְּלִשְׁתִּים וְפְלִשְׁתִּים הָלְכוּ לִמְקוֹמָם, וְשָׁאוּל לָכַד הַמְּלוּכָה עַל יִשְׂרָאֵל וַיִּלָּחֶם סָבִיב בְּכָל אֹיְבָיו: בְּמוֹאָב, וּבִבְנֵי עַמּוֹן, וּבֶאֱדוֹם, וּבְמַלְכֵי צוֹבָה, וּבַפְּלִשְׁתִּים, וּבְכֹל אֲשֶׁר יִפְנֶה יַרְשִׁיעַ. **וַיַּעַשׂ חַיִל** וַיַּךְ אֶת עֲמָלֵק וַיַּצֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד שֹׁסֵהוּ... וַיַּךְ שָׁאוּל אֶת עֲמָלֵק מֵחֲוִילָה בּוֹאֲךָ שׁוּר אֲשֶׁר עַל פְּנֵי מִצְרָיִם, וַיִּתְפֹּשׂ אֶת אֲגַג מֶלֶךְ עֲמָלֵק חַי וְאֶת כָּל הָעָם הֶחֱרִים לְפִי חָרֶב" (שמואל א', ט"ו).

מדוע לא שלח שאול המלך את אחד הגיבורים שלו? או את יונתן בנו גיבור החיל אשר נלחם בגבורה בפלישתים? "וַיַּךְ יוֹנָתָן אֵת נְצִיב פְּלִשְׁתִּים אֲשֶׁר בְּגֶבַע"... הסיבה היא: לאחר ששאול נמשח למלך וכאשר רוח ה' לבשה את שאול, אזי ברוח ה' הוא הדביק את ההמונים להתגבר במלחמות. וכאשר סרה ממנו רוח ה' - סרה גם מהעם רוח הגבורה שהיתה לו, כיון שרוח הגבורה אינה קשורה לכח פיזי אלא לכח רוחני. ובינתיים בטחונם של הפלישתים הולך וגובר: "וַיִּגַּשׁ הַפְּלִשְׁתִּי הַשְׁכֵּם וְהַעֲרֵב", לפי מסכת סוטה מ"ב, ב': היה הפלישתי מתייצב פעמיים ביום: בבוקר ובערב, כדי לבטל את ישראל ממצוות קריאת "שמע" של שחרית וערבית, כיון שידוע שבכח קריאת "שמע" ישראל ניצולים מאוייביהם וזוכים לישועות. וכך עשה במשך ארבעים יום.

שלושת בני ישי הגדולים הלכו אחרי שאול למלחמה "וְדָוִד הוּא הַקָּטָן" אפילו למלחמה אינו ראוי, הוא נוטש את הצאן על שומר, בא במצוות אביו למחנה כדי לפקוד את שלום אחיו, ושם הוא שומע את חרופיו וגידופיו של גָלְיָת הפלישתי הערל.

דוד יודע בנפשו, שיש בכוחו וגבורתו להכות את גָלְיָת גיבורם של הפלישתים, כפי שהיכה את אחד האריות והדובים במדבר אשר התקרבו לעדר, וזאת אפילו מבלי להסתכן וגם ללא צורך בנס. גם לחרב אינו זקוק, די לו בקלע ואבן קטנה אחת שיקלע בעוצמה אל תוך מצחו של גָלְיָת ולא יחטיא. איש לא ידע מה רב וגדול כוחו של דוד מאז ומתמיד, גבורתו היתה מכוסה מעיני הבריות. אך בכל זאת היה דוד מאוד צנוע ומלא ענווה וחושש לפרסם את גבורתו, שמא יאמרו שראוי הוא לתהילה, "וְאָנֹכִי תוֹלַעַת, וְלֹא אִישׁ, חֶרְפַּת אָדָם וּבְזוּי עָם". לכן חשב דוד כיצד לכסות על המעשה הגדול שהוא עומד לעשות, כאשר יתנדב להלחם בגָלְיָת הפלישתי ולהסיר את החרפה מעל ישראל.

כדי להסוות את גדולתו ולהצניע את גבורתו, נאחז דוד בדברי הכרוז של המלך שאול: "וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר יַכֶּנּוּ, יַעְשְׁרֶנּוּ הַמֶּלֶךְ עֹשֶׁר גָּדוֹל, וְאֶת בִּתּוֹ יִתֵּן לוֹ, וְאֶת בֵּית אָבִיו יַעֲשֶׂה חָפְשִׁי בְּיִשְׂרָאֵל". דוד שואל את האנשים: מה יֵעשה לאיש? כדי שלאחר ניצחונו יחשבו

שהוא נלחם רק כדי לשאת את בת המלך לאשה ולהיות חתן המלך, ולא יֵדעו כמה רב כוחו וכמה בוערת בו אש קנאת ה'.

"וַיִּשְׁמַע אֱלִיאָב אָחִיו הַגָּדוֹל בְּדַבְּרוֹ אֶל הָאֲנָשִׁים, וַיִּחַר אַף אֱלִיאָב בְּדָוִד, וַיֹּאמֶר, לָמָּה זֶּה יָרַדְתָּ? וְעַל מִי נָטַשְׁתָּ מְעַט הַצֹּאן הַהֵנָּה בַּמִּדְבָּר? אֲנִי יָדַעְתִּי אֶת זְדֹנְךָ וְאֵת רַע לְבָבֶךָ, כִּי לְמַעַן רְאוֹת הַמִּלְחָמָה יָרָדְתָּ. וַיֹּאמֶר דָּוִד: מֶה עָשִׂיתִי עָתָּה?"... למרות שדוד כבר נמשח למלך, היחס אליו נשאר מתנכר, והוא עדיין רועה את צאן אביו מדי פעם, כאשר רוחו של שאול המלך טובה עליו וכאשר שאול המלך אינו זקוק לנגינתו. אך למרות הכל דוד שומר על הענווה ומקטין את עצמו, הוא נוהג כבוד באחיו הבכור כמו קודם, ועונה לאחיו בדברים רכים.

למרות שדוד שומע את כרוז שאול המלך, הוא שואל שוב ושוב: מה יֵעשה לאיש אשר יכה את הפלישתי הלז? ומשיבים לו: "יַעְשְׁרֶנּוּ הַמֶּלֶךְ עֹשֶׁר גָּדוֹל, וְאֶת בִּתּוֹ יִתֶּן לוֹ"...

"וַיִּסֹּב מֵאֶצְלוֹ אֶל מוּל אַחֵר, וַיֹּאמֶר כַּדָּבָר הַזֶּה, וַיְשִׁבֵהוּ הָעָם דָּבָר כַּדָּבָר הָרִאשׁוֹן".

גם בדברו אל שאול לפני המאבק עם גָלְיָת, הוא מגלה טפח ומכסה טפחיים מקנאת ה' הבוערת בלבו מפני חרופיו של הפלישתי. ובדברי ענווה ותפילה הוא מסַפר לשאול את מעשהו עם הארי והדב ושם בטחונו בה': "יְיָ אֲשֶׁר הִצִּלַנִי מִיַּד הָאֲרִי וּמִיַּד הַדֹּב, הוּא יַצִּילֵנִי מִיַּד הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה".

כאשר נותן לו שאול את מדיו, הוא מסירם מעליו כדי שלא יתנו בו כל העם את עיניהם וגם כדי שלא לצער את שאול ולא לגרום לו עוגמת נפש. הוא רוצה להישאר צנוע וענו, להסוות את גדולתו וגבורתו ולהקטין את עצמו, הוא סומך רק על הקב"ה ולא על מדים או כלי נשק. שאול המלך שולח את דוד להילחם בגָלְיָת הענק הפלישתי ומברכו: "וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל דָּוִד: לֵךְ וַיְיָ יִהְיֶה עִמָּךְ".

כעת עיני כל ישראל נשואות אל המערכה בין דוד וגָלְיָת. לא דוד הקטן עומד כעת מול הפלישתי המחרף, אלא חרב ישראל וגורל ישראל נטוי כעת על ראש הפלישתי.

ניצחון דוד על גָלְיָת

גָלְיָת מחרף ומגדף את ישראל ומעליבם, מתגרה בישראל השכם והערב ואומר: תנו לי איש שילחם נגדי, וישראל מאוד חוששים. דוד מחליט לנקום את נקמת עמו, לבו מלא קינאת ה', הוא לא מתנה תנאים, כל מטרתו היא לקדש שם שמים ברבים ולחסל את הפלישתי המחרף ומגדף את ישראל. "וַיֹּאמֶר דָּוִד: ....כִּי מִי הַפְּלִשְׁתִּי הֶעָרֵל הַזֶּה כִּי חֵרֵף מַעַרְכוֹת אֱלֹקִים חַיִּים?"

גָּלְיָת הענק הפלישתי איש גבוה וגדול מימדים ובעל חזות מאיימת. גובהו שש אמות וזרת, יותר מ-3 מטר גובה! כל גופו מוגן ומוקף בברזל ונחושת במשקל כבד מאוד: כובע נחושת על ראשו, והוא לבוש ומוגן בשיריון קשקשים במשקל 5,000 שקלים נחושת! על רגליו מיצחת נחושת, ובין כתפיו כידון נחושת. ועץ חניתו "כִּמְנוֹר אֹרְגִים", כלומר: עץ החנית הרבה יותר גדול, כבד וגס מהמקובל. להבת החנית שוקלת 600 שקלים ברזל! אין כל ספק שחזותו של גלית מעידה על כוחו הפיזי העצום, במיוחד לאור המשקל הרב של שיריון הברזל והנחושת וכל כלי המלחמה אשר הוא נושא על גופו. כל חזותו מטילה אימה, ובנוסף לכל גם הולך לפניו נושא הצינה, הנושא מעין מגן מתכת כדי להגן על גָּלְיָת ממכת חרב וחנית. במבט ראשון נראה שאין שום סיכויים כנגדו.

דוד ניגש אל הפלישתי ללא שיריון עליו וללא חרב בידו וללא כלי מלחמה, הוא יודע שכלי מלחמה לא יעזרו כאן, רק נס של הקב"ה יכול יעזור. דוד ניגש עם מקלו בידו, חמישה חלוקי אבנים (אבנים חלקות) מן הנחל בתוך כלי הרועים אשר לו בילקוט והקלע בידו, דוד מתייחס אל הפלישתי כמו אל אחת מחיות הטרף בה נתקל ברעותו את הצאן. הנשק האמיתי של דוד הוא: גודל בטחונו בקדוש-ברוך-הוא ומסירותו העצומה לקדש שם שמים ברבים.

לפי המדרש: חמישה חלוקי אבנים כנגד: חמישה חומשי תורה אשר ביזה גָּלְיָת הפלישתי. חמישה: אחד כנגד שמו של הקדוש-ברוך-הוא אשר חרף הפלישתי, אחד כנגד שמו של אהרון ושלושה כנגד שלושת אבות העולם: אברהם, יצחק ויעקב.

בראות הפלישתי את דוד נער אדמוני ויפה עיניים, שלפי מראהו אינו מתאים למלחמה כלל, ועוד ניגש אליו בחוצפתו במקל ואבנים במקום בכלי מלחמה, הוא מבזה את דוד ואומר לו: "הֲכֶלֶב אָנֹכִי, כִּי אַתָּה בָא אֵלַי בַּמַּקְלוֹת?"

גָּלְיָת רואה מולו רק את הנקמה ואת רצונו לנקום בדוד על עלבונו, על שבא אליו במקלות כפי שבאים אל כלב. "וַיְקַלֵּל **הַפְּלִשְׁתִּי אֶת דָּוִד בֵּאלֹקָיו**. וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֶל דָּוִד: **לָכָה אֵלַי** וְאֶתְּנָה אֶת בְּשָׂרְךָ לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת הַשָּׂדֶה". "לָכָה אֵלַי" כיון שגליית הפלישתי, מפאת כובד כלי הברזל והנחושת אשר עליו היה כבד מכדי ללכת אל דוד (רד"ק).

במסירות נפש ובבטחון מלא בה', מבלי לחשוש כלל מן הפלישתי, דוד רוצה לקדש שם שמים ברבים במלחמה הזו. "וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל הַפְּלִשְׁתִּי: אַתָּה בָּא אֵלַי בְּחֶרֶב וּבַחֲנִית וּבְכִידוֹן, וְאָנֹכִי בָא אֵלֶיךָ בְּשֵׁם יְיָ צְבָ-א-וֹת אֱלֹקי מַעַרְכוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חֵרַפְתָּ". דוד אומר לגָלְיָת שהוא אינו בוטח בכח בשר ודם אלא רק בה', וה' יסגיר בידיו גם את כל מחנה פלישתים. דוד מדבר ברוח הקודש ואומר לפלישתי: "הַיּוֹם הַזֶּה יְסַגֶּרְךָ יְיָ בְּיָדִי וְהִכִּיתִךָ,

וַהֲסִרֹתִי אֶת רֹאשְׁךָ מֵעָלֶיךָ, וְנָתַתִּי פֶּגֶר מַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים הַיּוֹם הַזֶּה לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְחַיַּת הָאָרֶץ". וכל האומות יֵדעו ויכירו שיש אלקים בישראל: "וְיֵדְעוּ כָּל הָאָרֶץ כִּי יֵשׁ אֱלֹקִים לְיִשְׂרָאֵל". ובכך יֵדעו גם ישראל אשר חשבו שהקדוש-ברוך-הוא יושיע באמצעים טבעיים, שלא בחרב ובחנית יושיעם ה': "וְיֵדְעוּ כָּל הַקָּהָל הַזֶּה כִּי לֹא בְּחֶרֶב וּבַחֲנִית יְהוֹשִׁיעַ יְיָ, כִּי לַייָ הַמִּלְחָמָה, וְנָתַן אֶתְכֶם בְּיָדֵנוּ".

דוד שולח את ידו אל הכלי, לוקח משם אבן וקולע במצחו של הפלישתי. האבן טובעת בתוך מצחו של גָלְיָת והוא נופל על פניו ארצה. כולם רואים כאן את השגחת ה' הגלויה. לא עזרו לפלישתי לא השריון ולא הקשקשים ולא כובע הנחושת וכלי הברזל, דוד גבר עליו באבן פשוטה. ואמרו חז"ל: כל אחת מחמשת האבנים שנטל דוד אמרה: אני אהרוג את הפלישתי! והקדוש-ברוך-הוא עשה נס והתאחדו כל האבנים לאבן אחת.

"וְחֶרֶב אֵין בְּיַד דָּוִד" ולא הצליח דוד לפתוח את חרב גָלְיָת. והיה שם אוריה שהיה נושא כליו של גָלְיָת הפלישתי. אמר לו אוריה: אם אני פותח לך את החרב, תתן לי אשה יפה מעָמך? אמר לו דוד: הן. פתח החרב ואח"כ נתגייר ונתן לו את בת-שבע. ובשל הקלות בה נתן דוד את בת ישראל לאוריה החיתי, הקב"ה דיקדק עמו ונתן לאוריה את בת זוגתו האמיתית של דוד.

דוד נטל את חרבו ממנו וכרת את ראשו של גָלְיָת. דוד הביא את ראש הפלישתי וחרבו לפני שאול, ומשם לקח דוד את ראש הפלישתי ויביאהו לירושלים, לבשר לנשים והטף ולפרסם את הנס שעשה ה' לישראל, ואחר כך סבב עמו בערי ישראל לפרסום הנס.

לאחר שהרג דוד את גָלְיָת הפלישתי, הוא הביא את כל אותם תכשיטים למקדש לאוהל מועד בנוב, וגם הקדיש את כל אותם כלים מכסף וזהב שהיה גָלְיָת מלובש בהם, וגם את חרב גָלְיָת לוטה בשמלה הניח שם לזכרון הנס הגדול הזה. וכל מי שבא אל אוהל מועד בנוב לזבוח או להתפלל, היה רואה את חרב גָלְיָת וזוכר את הנס שעשה ה' לישראל, ומודה לקדוש-ברוך-הוא ומגדיל את בטחונו בה'.

בראות הפלישתים כי מת גיבורם, החלו לנוס על נפשם. ואנשי ישראל ויהודה רודפים אחריהם עד שערי עקרון, ויפלו חללי הפלישתים בדרך עד גת ועד עקרון.

"וְנֶפֶשׁ יְהוֹנָתָן נִקְשְׁרָה בְּנֶפֶשׁ דָּוִד, וַיֶּאֱהָבֵהוּ יְהוֹנָתָן כְּנַפְשׁוֹ", דוד ויהונתן כורתים ביניהם ברית, יהונתן נותן לדוד את המעיל אשר עליו, את מדיו, חרבו, קשתו וחגורו. מרוב ענוותנותו יהונתן אפילו מוותר על המלכות למען דוד, שהרי יהונתן הוא היורש הטבעי למלוך אחרי אביו שאול המלך.

מכאן החל כוכבו ואורו של דוד להתנוצץ. דוד זכה לתהילתם העצומה של ישראל אך גם לקנאתו הגדולה של שאול: "וַתֵּצֶאנָה הַנָּשִׁים מִכָּל עָרֵי יִשְׂרָאֵל לָשִׁיר וְהַמְּחֹלוֹת לִקְרַאת שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ בְּתֻפִּים בְּשִׂמְחָה וּבְשָׁלִשִׁים. וַתַּעֲנֶינָה הַנָּשִׁים הַמְשַׂחֲקוֹת וַתֹּאמַרְן: הִכָּה שָׁאוּל בַּאֲלָפָיו וְדָוִד בְּרִבְבֹתָיו. וַיִּחַר לְשָׁאוּל מְאֹד וַיֵּרַע בְּעֵינָיו הַדָּבָר הַזֶּה, וַיֹּאמֶר: נָתְנוּ לְדָוִד רְבָבוֹת וְלִי נָתְנוּ הָאֲלָפִים, וְעוֹד לוֹ אַךְ הַמְלוּכָה".

ומן היום ההוא והלאה - שאול רודף את דוד ומחפש עצות ותחבולות כיצד להמיתו.

דוד נרדף ע"י שאול המלך

"**וַיְהִי שָׁאוּל עוֹיֵן אֶת דָּוִד מֵהַיּוֹם הַהוּא וָהָלְאָה**".

דוד ניצל מחנית שאול

שאול לא מבין ולא מקבל שמלכותו הסתיימה למעשה ושרוח הקודש סרה ממנו. הוא לא מבין שעליו לפַנות את מקומו למלך החדש לאחר שהוא עצמו נכשל בתפקידו ובכך הפסיד את כל עולמו, כאשר עבר על מצוות ה': כאשר הקריב קורבן לפני בוא הנביא ולא המתין ובניגוד למה שאמר לו שמואל הנביא במצוות ה': "וְיָרַדְתָּ לְפָנַי הַגִּלְגָּל... שִׁבְעַת יָמִים תּוֹחֵל עַד בּוֹאִי אֵלֶיךָ וְהוֹדַעְתִּי לְךָ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה" (שמואל א', י', ח').

וכאשר נכשל במלחמת עמלק כשהשאיר בחיים את אגג העמלקי ואת מיטב הצאן, למרות ציווי ה' ביד שמואל הנביא שלא להחיות כל נשמה (מחיית זכר עמלק): "וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל שָׁאוּל: ...וְעַתָּה שְׁמַע לְקוֹל דִּבְרֵי יְיָ... לֵךְ וְהִכִּיתָה אֵת עֲמָלֵק וְהַחֲרַמְתֶּם אֶת **כָּל** אֲשֶׁר לוֹ **וְלֹא תַחְמֹל עָלָיו**" (שמואל א', ט"ו, א'-ג'). "וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל שָׁאוּל: ...כִּי מָאַסְתָּה אֶת דְּבַר יְיָ וַיִּמְאָסְךָ יְיָ מִהְיוֹת מֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל". אך שאול לא הודה מיד על טעותו, הוא לא חשב שהוא נכשל במשהו. שמואל הצליח במאמצים לדלות ממנו: "חָטָאתִי", אך שאול כבר החמיץ את השעה. "וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל שְׁמוּאֵל: **חָטָאתִי** כִּי עָבַרְתִּי אֶת פִּי יְיָ וְאֶת דְּבָרֶיךָ, כִּי יָרֵאתִי אֶת הָעָם וָאֶשְׁמַע בְּקוֹלָם" (שמואל א', ט"ו, כ"ד).

בעל העקרים ר"י אלבו שואל: מדוע לא קיבל ה' את תשובת שאול (שהרי הודה שחָטָא) ונלקחה ממנו המלכות, בעוד שגם דוד חטא ונמחל לו? ומתרץ: אלא שאול חָטָא בענייני המלוכה, במצווה שנצטווה בה מצד מלכותו (שאול נמשח למלך כיון שהקדוש-ברוך-הוא בחר בו למלך, אך שאול לא קיים את דבר ה' אליו בידי שמואל הנביא), ולכן היה הדין שתלקח ממנו המלכות. ואילו דוד **לא** חָטָא בענייני המלוכה, אלא בתור אדם ולא בתור מלך (דוד חָטָא בתחום האישי שלו).

במסכת תענית מובא: שמיד אחרי עניין עמלק נגזר על שאול שיפסיד את מלכותו על ישראל. אלא תפילתו של שמואל הרמתי, היא שגרמה לו להארכת מלכותו, שהתפלל שמואל הנביא שלא תיבטל מלכות שאול כל זמן שהוא (שמואל הנביא) חי.

לזכותו של שאול המלך הראשון לישראל, נזקפת הקמת כל תשתית המלוכה, הצבא והמנהל בישראל. העברת העם משלטון שופטים לשלטון מלכותי מרכזי ומתקדם, עם צבא מסודר ומוסדות ממלכתיים של חוק וסדר. רבות נזקף לזכות שאול המלך שהיה בעל מראה חיצוני מרשים: יפה תואר, משכמו ומעלה גבוה מכל העם, "וַיִּתְיַצֵּב בְּתוֹךְ הָעָם וַיִּגְבַּהּ מִכָּל הָעָם מִשִּׁכְמוֹ וָמָעְלָה". שאול לא היה רק גבה קומה, היה היה בעל מידות טובות ונעלות, צדיק וישר, ללא חסרון וללא דופי, הוא היה ענוו הנחבא אל הכלים "וַיֹּאמֶר יְיָ: הִנֵּה הוּא נֶחְבָּא אֶל הַכֵּלִים" (שמואל א' י'). זך וטהור "בֶּן שָׁנָה שָׁאוּל בְּמָלְכוֹ" (שמואל א', י"ג, א'). רש"י: שהיה כבן שנה, שלא טעם טעם חטא. אצל שאול הכל היה ביושר והגינות לא היה לו משוא פנים אפילו ליונתן בנו, במלחמת פלישתים כאשר הכריז שאול המלך על צום באותו היום ויונתן לא שמע על כך וטעם מן הדבש: "וַיֹּאמֶר שָׁאוּל: כֹּה יַעֲשֶׂה אֱלֹקִים וְכֹה יוֹסִף כִּי מוֹת תָּמוּת יוֹנָתָן". העם אשר תלה את הישועה הגדולה שה' עשה להם ביונתן הגיבור - פודה את יונתן: "וַיֹּאמֶר הָעָם אֶל שָׁאוּל: הֲיוֹנָתָן יָמוּת אֲשֶׁר עָשָׂה הַיְשׁוּעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת בְּיִשְׂרָאֵל? חָלִילָה חַי יְיָ אִם יִפֹּל מִשַּׂעֲרַת רֹאשׁוֹ אַרְצָה, כִּי עִם אֱלֹקִים עָשָׂה הַיּוֹם הַזֶּה. וַיִּפְדּוּ הָעָם אֶת יוֹנָתָן וְלֹא מֵת" (שמואל א', י"ד). אך למרות הכל שאול לא עמד בנסיונות, ולכן כוכבו דרך וה' סר מעִמו.

המחשבות הרעות הסעירו את נפשו של שאול המלך יום אחר יום. דוד היה מנגן לפני שאול כדי להסיר מעליו את הרוח הרעה, ותוך כדי הנגינה ישב שאול המלך ואחז כל העת את החנית בידו. דוד היה שקוע בנגינתו כאשר לפתע פתאום הטיל שאול את החנית לעברו, והתכוון להכותו מכה אחת: שהחנית תכנס בדוד ובקיר (רש"י), דוד ניצל רק בדרך נס.

"וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר יַכֶּנּוּ... וְאֶת בִּתּוֹ יִתֵּן לוֹ"

מירב בת שאול

שאול מבטיח לאיש אשר ינצח את גָּלְיָת הפלישתי: "וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר יַכֶּנּוּ, יַעְשְׁרֶנּוּ הַמֶּלֶךְ עֹשֶׁר גָּדוֹל, וְאֶת בִּתּוֹ יִתֵּן לוֹ". דוד מנצח את גָּלְיָת הפלישתי, אך שאול המלך שעדיין לא מעשירו אומר לו: "הִנֵּה בִתִּי הַגְּדוֹלָה מֵרַב, אֹתָהּ אֶתֵּן לְךָ לְאִשָּׁה. אַךְ הֱיֵה לִי לְבֶן חַיִל וְהִלָּחֵם **מִלְחֲמוֹת** יְיָ". שאול רוצה לתת את הבכירה לפני הצעירה, אך כל כוונת שאול המלך היתה: שדוד יֵצא למלחמות ושם יומת על ידי הפלישתים בידי שמים, במקום שתהיה בו יד שאול. אך דוד מקטין את עצמו בהכנעה ולא בסרוב, ואומר לשאול בענוותנותו: אני אדם פשוט ונבזה, רועה צאן, ואין בי גדולה להיות חתן למלך, "מִי אָנֹכִי, וּמִי חַיַּי מִשְׁפַּחַת אָבִי בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי אֶהְיֶה חָתָן לַמֶּלֶךְ?"

"וַיְהִי בְּעֵת תֵּת אֶת מֵרַב בַּת שָׁאוּל לְדָוִד, וְהִיא נִתְּנָה לְעַדְרִיאֵל הַמְּחֹלָתִי לְאִשָּׁה". לפי רשי"י ורד"ק: ובעוד שהיו מתעסקים לתת את מירב לדוד, התגלגל הדבר וניתנה (על ידי עצמה) לעדריאל המחולתי. (מצודות דוד ומלבי"ם): שקיבלה ממנו קידושין בלא דעת אביה.

דוד מוחל לשאול המלך על העושר אשר הובטח לו, וגם אשר לא נתן לו את מירב.

והנה מיכל אוהבת את דוד: "וַתֶּאֱהַב מִיכַל בַּת שָׁאוּל אֶת דָּוִד", וזה מוצא חן בעיני שאול המלך: "וַיִּגְּדוּ לְשָׁאוּל וַיִּשַׁר הַדָּבָר בְּעֵינָיו", כיון שכוונתו היא שמיכל תהיה לדוד למוקש ובכך תהיה בו יד הפלישתים.

אך בינתיים לאחר שדוד לא נשא את מירב בת שאול, נראה שדוד משך את ידיו מן הרצון לשאת את בת המלך. לכן ציוה שאול המלך את עבדיו: "דַּבְּרוּ אֶל דָּוִד בַּלָּט לֵאמֹר, הִנֵּה חָפֵץ בְּךָ הַמֶּלֶךְ וְכָל עֲבָדָיו אֲהֵבוּךָ, וְעַתָּה הִתְחַתֵּן בַּמֶּלֶךְ".

מיכל לדוד בעבור 100 עורלות

שאול המנסה להמית את דוד בכל דרך אפשרית, אינו מצליח לדייק בהטלת החנית. שאול ממנה את דוד לשר האֶלף כדי שימות במלחמה. אך דוד מצליח בתפקידו "וְכָל יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה אֹהֵב אֶת דָּוִד".

שאול המלך מנסה להפיל את דוד בידי הפלישתים, הוא שולח את עבדיו והם המדברים עם דוד שיתחתן במלך וישא את מיכל בת שאול לאשה. ולמרות שמירב מאסה בו, מיכל אוהבת אותו.

כאשר דוד הענו מרגיש רש ונקלה מכדי להתחתן במלך, שאול דואג להודיעו: שהמוהר כדי לשאת את מיכל בת המלך יהיה בהשג יד גם עבור דוד: בעבור 100 עורלות פלישתים. למרות ששאול הבטיח להעשירו ולתת את בתו לאיש אשר ינצח את גָּלְיָת, הוא מוכן לקיים את הבטחתו רק כנגד 100 עורלות פלישתים, דבר היכול להוביל את דוד אל מותו, ואת שאול להיפטר סופית מדוד ומהאיום על כתרו.

"וַיִּשַׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי דָוִד לְהִתְחַתֵּן בַּמֶּלֶךְ". דוד אינו מתמהמה, שאול ביקש 100 עורלות - דוד מכה בפלישתים 200 איש ומביא לו 200 עורלות, "וַיִּתֵּן לוֹ שָׁאוּל אֶת מִיכַל בִּתּוֹ לְאִשָּׁה". והקב"ה הקדים תרופה למכה: "וּמִיכַל בַּת שָׁאוּל אֲהֵבַתְהוּ", מיכל בת שאול אוהבת את דוד והיא זו המצילה את חייו, למרות שזה נגד רצון אביה.

"וַיֹּאסֶף שָׁאוּל לִרְאֹת מִפְּנֵי דָוִד עוֹד, וַיְהִי שָׁאוּל אֹיֵב אֶת דָּוִד כָּל הַיָּמִים", שאול מתחיל לדבר אל יונתן בנו ואל כל עבדיו בגלוי: שכוונתו להמית את דוד. למרות זאת יונתן שהוא למעשה יורש העצר הטבעי לאחר שאול, מסייע לדוד בכל מאודו ומשתדל למענו להצילו מן הסכנה, ומאידך לשמור על כבוד אביו. מכאן ואילך נוספה ליונתן האות הֵא

בשמו, ומעתה שמו יהונתן. יהונתן משכנע את אביו שדוד לא חטא לו ורק עשה טוב בנגינתו ובנצחונו על גָּלְיָת הפלישתי, וכי מדוע לשפוך דם נקי. שאול מתעשת ונשבע לא להמית את דוד.

דוד ניצל מחנית שאול בשנית

הרוח הרעה ממשיכה ומבעתת את שאול, והוא שוב מטיל את החנית על דוד המנגן לכבודו. דוד מצליח לחמוק מהחנית רק בדרך נס וניצל, החנית נתקעת בקיר. "וַיְבַקֵּשׁ שָׁאוּל לְהַכּוֹת בַּחֲנִית בְּדָוִד וּבַקִּיר, וַיִּפְטַר מִפְּנֵי שָׁאוּל, וַיַּךְ אֶת הַחֲנִית בַּקִּיר, וְדָוִד נָס וַיִּמָּלֵט בַּלַּיְלָה הוּא".

"וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל מַלְאָכִים אֶל בֵּית דָּוִד לְשָׁמְרוֹ וְלַהֲמִיתוֹ בַּבֹּקֶר".

דוד ניצל בזכות מיכל בת שאול

שאול כל כך חושש מדוד, עד כדי כך שהוא שולח שליחים מיוחדים אל בית דוד לשמור את הבית כל הלילה ולהמיתו בבוקר. מיכל נימצאת בתווך בין נאמנותה לאביה לבין מסירותה לדוד אשר היא אוהבת, היא מרגישה בסכנה האורבת לדוד ומודיעה לו: "וַתַּגֶּד לְדָוִד מִיכַל אִשְׁתּוֹ לֵאמֹר: אִם אֵינְךָ מְמַלֵּט אֶת נַפְשְׁךָ הַלַּיְלָה, מָחָר אַתָּה מוּמָת". מיכל שולחת את דוד ובכך היא מסכנת את חייה, כיון שהיא יכולה להיות נידונה כמורדת במלכות, אצל שאול המלך אין משוא פנים. למרות הכל מיכל משלשלת ומורידה את דוד בעד החלון ללא עזרת המשרתים או השפחות, על מנת שלא יוודע הדבר. דוד בורח ונמלט, וניצל בזכות מיכל.

מיכל נוקטת בפעולת הסחה כדי לאפשר לדוד לברוח רחוק יותר: היא מניחה את התרפים על המיטה, כלומר: הניחה את הכרים והכסתות העשויות מנוצות והן רפות ונקראו תרפים על המיטה, וסידרה אותם בצורת אדם. ויש אומרים שהכוונה לתרפים אשר עשתה מיכל בצורת דוד כדי שתהיה דמותו תמיד לנגד עיניה, ועכשיו השתמשה בהם להצילו. ולמרות שהיו עשויים בצורת אדם אינם תרפים של עבודה זרה.

מיכל שמה את כְּביר העזים מראשותיו, כדי שיֵרָאה כאילו הם שערותיו של דוד, היא כיסתה בבגד את הדמות השוכבת במיטה, וכאשר הגיעו שליחי שאול המלך לקחת את דוד, "וַתֹּאמֶר: חֹלֶה הוּא". למרות זאת שאול המלך דורש משליחיו: "הַעֲלוּ אֹתוֹ בַּמִּטָּה אֵלַי לַהֲמִתוֹ". השליחים מביאים את "דוד" על המיטה והנה: אין זה דוד השוכב במיטה, אלא התרפים וכְּביר העיזים "מראשותיו".

שאול כועס על מיכל בתו שכך רימתה אותו והבריחה את אוייבו, ומיכל מצטדקת ואומרת ששילחה אותו מתוך פחד שמא יהרגנה: "הוּא אָמַר אֵלַי שַׁלְּחִנִי, לָמָּה אֲמִיתֵךְ".

דוד בורח לניות אל שמואל הנביא

דוד אשר היה במצוקה גדולה בורח לנָיוֹת ברמה אל שמואל הנביא, לספר לו את כל אשר עשה לו שאול המלך, וגם כדי לברר מה פשר כל הצרות שנחתו עליו מיום שמָשחוֹ שמואל למלך.

ואמרו חז"ל: שהיה דוד יושב ולומד עם שמואל כל הלילה ברמה ועוסקים בנויו של עולם, ושמואל גילה לדוד שבית המקדש עתיד להיבנות. הם יַשבו ודנו לגבי המקום שעליו יש להקים את בית המקדש, ושמואל מסר לדוד מגילה בה צורת המקדש על כל פרטיו אברבנאל, ילקוט מעם לועז).

בילקוט שמעוני שמואל א', רמז קכ"ט מובא: אותו הלילה שברח דוד מלפני שאול, למד משמואל הנביא מה שאין תלמיד ותיק לומד ב-100 שנה. ובמסכת זבחים נ"ד, ב' מובא: עסקוּ שמואל ודוד בבירור מקומו המדוייק של המקדש, כדי להעביר את המשכן לאחר חורבן שילה למקומו הקבוע ב"מקום אשר יבחר ה' ".

כאשר מגלה שאול המלך שדוד נמצא בנָיוֹת ברמה, מקום שם בני הנביאים יושבים ולומדים משמואל הנביא, הוא שולח לשם שליחים כדי לקחת את דוד. כאשר השליחים מגיעים לנָיוֹת ברמה ורואים את להקת הנביאים המתנבאים ושמואל הנביא עומד ניצב עליהם, זה גורם גם להם להתנבא - "וַתְּהִי עַל מַלְאֲכֵי שָׁאוּל רוּחַ אֱלֹקִים, וַיִּתְנַבְּאוּ גַּם הֵמָּה". שאול שולח שליחים נוספים וגם הם מתנבאים, גם בפעם השלישית שולח שאול שליחים וגם הם מתנבאים.

שאול מחליט להגיע בעצמו לנָיוֹת ברמה וגם הוא מתנבא: "וַתְּהִי עָלָיו גַּם הוּא רוּחַ אֱלֹקִים, וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וַיִּתְנַבֵּא עַד בֹּאוֹ בְּנָיוֹת בָּרָמָה", שאול פושט את בגדי המלכות ומתנבא כל היום ההוא וכל הלילה. בינתיים בעוד שאול מתבודד ומתנבא בביטול החושים, מספיק דוד לברוח מנָיוֹת אשר ברמה.

יהונתן בן שאול עוזר לדוד לברוח משאול

"וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי בֶן מָוֶת הוּא"

דוד הבורח מנָיוֹת בָּרָמָה מגיע אל יהונתן ושוטח לפניו את לבו: "מָה עָשִׂיתִי, מֶה עֲוֹנִי וּמֶה חַטָּאתִי לְפָנֶיךָ כִּי מְבַקֵּשׁ אֶת נַפְשִׁי"? נשאר רק כפסע בינו ובין המוות. יהונתן משיב לו: חלילה, לא תמות. כל הסבל הגדול שדוד עובר וכל הרדיפות והייסורים ממרקים אותו, מלמדים אותו תחבולות ודרכי הישרדות, מכשירים אותו למלכות, ומוכיחים לו שה' עמו ולא יאונה לו כל רע.

דוד מבקש מיהונתן ידיד נפשו המוכן לעשות הכל למענו: לבדוק מה תהיה תגובתו של שאול המלך כאשר יראה שנפקד מקום דוד מן המשתה (כאשר דוד לא יהיה נוכח בסעודת

ראש חודש שנהגו לסעוד על שולחן המלך). יהונתן יֹאמַר לשאול כי דוד ביקש ממנו רשות ללכת לבית לחם עירו לזבוח עם משפחתו, ובינתיים דוד יסתתר בשדה, "וְאִם חָרֹה יֶחֱרֶה לוֹ, דַּע כִּי כָלְתָה הָרָעָה מֵעִמּוֹ".

יהונתן סבור ששאול אביו אינו מסתיר ממנו מאומה, אך דוד יודע ששאול מסתיר מיהונתן, כיון ששאול יודע שיהונתן מספר לדוד הכל. יהונתן מבטיח לספר לדוד מה תהיה תגובת שאול אביו על העדרו של דוד מן הסעודה, והם כורתים ברית בה מבקש יהונתן: "וְלֹא תַכְרִת אֶת חַסְדְּךָ מֵעִם בֵּיתִי עַד עוֹלָם".

דוד ויהונתן מסכמים ביניהם מקום מפגש לאחר שלושה ימים, בו תינתן תשובת יהונתן לדוד באמצעות החצים שיהונתן יירֶה ליד אבן הָאֶזֶל: "וְהִנֵּה אָשְׁלַח אֶת הַנַּעַר לֵךְ מְצָא אֶת הַחִצִּים. אִם אָמֹר אֹמַר לַנַּעַר: הִנֵּה הַחִצִּים מִמְּךָ וָהֵנָּה, קָחֶנּוּ וָבֹאָה כִּי שָׁלוֹם לְךָ... וְאִם כֹּה אֹמַר לָעֶלֶם: הִנֵּה הַחִצִּים מִמְּךָ וָהָלְאָה, לֵךְ כִּי שִׁלַּחֲךָ יְיָ".

דוד הסתתר בשדה ונעדר מסעודת ראש חודש, "וְלֹא דִבֶּר שָׁאוּל מְאוּמָה". אך כאשר נפקד מקום דוד גם ביום השני ממחרת החודש, ולאור העובדה שיהונתן אישר לו ללכת לזבח המשפחתי בבית לחם, "וַיֹּאמֶר אַף שָׁאוּל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לוֹ: בֶּן נַעֲוַת הַמַּרְדּוּת. הֲלוֹא יָדַעְתִּי כִּי בֹּחֵר אַתָּה לְבֶן יִשַׁי לְבָשְׁתְּךָ"... שאול המלך אינו מבין כיצד יהונתן בנו תומך ביריבו ואפילו במחיר ויתור על המלכות, "כִּי כָל הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן יִשַׁי חַי עַל הָאֲדָמָה, לֹא תִכּוֹן אַתָּה וּמַלְכוּתֶךָ, וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי בֶן מָוֶת הוּא". יהונתן אומר לאביו: למה יומת, מה עשה? ואז מטיל עליו שאול את החנית להכותו. ליהונתן כבר אין יותר ספקות ביחס לכוונות אביו להמית את דוד.

למחרת בבוקר יוצא יהונתן עם נער קטן לשדה, כפי שקבע עם דוד. הוא יוצא בשעות היום כדרך טיול כדי שלא יחשדו בו, ועם נער קטן כדי שלא יבין את הסוד. לאחר שיהונתן יורה את החצים והנער הקטן מלקטם, נותן יהונתן את כליו לנער כדי שיביאם לעיר. הנער הולך ודוד יוצא ממחבואו, "וַיִּפֹּל לְאַפָּיו אַרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, וַיִּשְּׁקוּ אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וַיִּבְכּוּ אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ, עַד דָּוִד הִגְדִּיל. וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד: לֵךְ לְשָׁלוֹם, אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְיָ לֵאמֹר, יְיָ יִהְיֶה בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין זַרְעִי וּבֵין זַרְעֲךָ עַד עוֹלָם". יהונתן חוזר לעיר ודוד ממשיך את מנוסתו לעבר נוב עיר הכהנים.

דוד נמלט לנוב עיר הכהנים

דוד בא לנוב עיר הכהנים כדי להתפלל כי שם היה ארון ה', ולשאול את פי ה' ב"אורים ותומים" לפני שימשיך את דרכו ובריחתו משאול.

כאשר הגיע דוד המלך לנוב שהה שם גם דואג האדומי אביר הרועים מעבדי שאול, ולפי רש''י דואג היה אב בית דין.
אחימלך הכהן נחרד לקראת דוד ושאל: מדוע הוא לבדו, שהרי לא מקובל שאדם גדול כמוהו וחתן המלך ילך לבדו. דוד משיב: שהוא הולך במצוות שאול המלך בשליחות סודית, ואסור שאיש ידע אודות שליחותו. ומאחר שאחימלך הכהן הבין שדוד בשליחות שאול המלך, הוא לא נקט בשום אמצעי זהירות מדואג אשר היה שם.
דוד שהיה מאוד רעב (אחזו בולמוס), ביקש מאחימלך הכהן שיתן לו לחם, אך מאחר שנוב עיר שכולה כהנים ולא היה שם לחם חול רגיל, נתן לו הכהן לחם קודש, מלחם הפָּנים המוסָרים מלפני ה' המותר רק לכהנים.
דוד שואל את אחימלך האם יש לו חנית או חרב, כיון שמיהר בדבר המלך ולא לקח עמו את חרבו. אחימלך הכהן נותן לדוד את חרב גָלְיָת הפלישתי שהיתה מאחורי האפוד, חרב שדוד הניחה שם לאחר נצחונו על גָלְיָת. אחימלך הכהן שואל לו באלקים ב"אורים ותומים" ומברכו: שיצליח בדרכו. דוד לובש עוז וברוח ביום ההוא אל אכיש מלך גת.

דוד המלך והשגעון

דוד בורח אל אָכִישׁ מלך גת

דוד רואה את מבטי הקנאה של דואג האדומי ומבין שמדואג לא יצא טוב. דוד המאויים על ידי שאול, בורח בלית ברירה אל אכיש מלך גת.
במדרש שוחר טוב מובא: שאמר דוד לפני הקב''ה: ריבונו של עולם, כל מה שעשית בעולמך יפה מן הכל, חוץ מהשטות. מה הנאה יש בשטות? אדם מהלך בשוק וקורע את בגדיו והתינוקות משחקים ורצים אחריו, והעם משחקים לפניו. וכי זה נאה לפניך? אמר לו הקב''ה לדוד: דוד, על שטות אתה קורא תיגר? חייך שתצטרך לו. ואמנם נצרך דוד להעמיד פנים כשוטה אצל אכיש מלך גת.
כשהגיע דוד לגת חשדו בו שהוא מרגל, שהרי לא יתכן שאדם הנחשב בעיני העם כגדול וגיבור יותר משאול המלך, יברח מפניו. "וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי אָכִישׁ אֵלָיו: הֲלוֹא זֶה דָּוִד מֶלֶךְ הָאָרֶץ! הֲלוֹא לָזֶה יְעֲנוּ בַמְּחֹלוֹת לֵאמֹר: הִכָּה שָׁאוּל בַּאֲלָפָיו וְדָוִד בְּרִבְבֹתָיו!"
ועוד מובא במדרש שוחר טוב: באותה שעה אמר לו הקב''ה: דוד, אצל אכיש אתה הולך? אתמול הרגת את גָלְיָת והלכת היום אצל אֶחָיו וחרבו בידך, ואֶחָיו שומרי ראשו של אכיש? הרי עדיין לא נסתפג דמו של גָלְיָת. כיון שבא דוד אל גת באו אצל אכיש מלכם ואמרו לו: נהרוג את דוד שהרג את אחֵינו. אמר להם אכיש: וכי לא מלחמה היתה?

אמרו לו: אם כך עמוד מכסאך, שהמלכות לדוד. באותה שעה נתייראו דוד "וַיָּשֶׂם דָּוִד אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בִּלְבָבוֹ, וַיִּרָא מְאֹד מִפְּנֵי אָכִישׁ מֶלֶךְ גַּת".
"לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלַךְ" (תהלים ל"ד)

ה"שיגעון"

בראות דוד את גודל הסכנה הצפויה לו, במיוחד כאשר חרב גָּלְיָת היתה מצויה עמו, החליט ל"שנות את טעמו" ולהשתמש בשגעון מדומה כדי להיחלץ מצרתו. "וַיִּתְהֹלֵל בְּיָדָם" והיה דוד כותב על הדלתות: אכיש מלך גת מחוייב לי מאה ריבוא ואשתו חמישים, והיה מוריד את רירו אל זקנו ומתנהג כשוטה.
הרד"ק מביא מהמדרש: שאשתו ובתו של אכיש מלך גת היו משוגעות וצועקות ומשטות מבפנים, ודוד צועק ומשטה מבחוץ. אמר להם אכיש: חסר שוטים אני? "חָסַר מְשֻׁגָּעִים אָנִי, כִּי הֲבֵאתֶם אֶת זֶה לְהִשְׁתַּגֵּעַ עָלָי?" באותה שעה שמח דוד שמחה גדולה, שיש שִׂטוּת בעולם והועילה לו השטות וניצל.

דוד נמלט וממלט את הוריו

דוד נמלט אל מערת עֲדֻלָּם

בזכות השגעון בו השתמש דוד הוא ניצל מאכיש מלך גת ואנשיו, ומשם נמלט דוד אל מערת עדולם. "וַיֵּלֶךְ דָּוִד מִשָּׁם וַיִּמָּלֵט אֶל מְעָרַת עֲדֻלָּם, וַיִּשְׁמְעוּ אֶחָיו וְכָל בֵּית אָבִיו וַיֵּרְדוּ אֵלָיו שָׁמָּה".
כאשר שמעו אחי דוד וכל בית אביו שדוד ברח אל מערת עדולם, הם החליטו להצטרף אליו מפחד שאול. היה להם ברור שכאשר ישמע שאול על בריחת דוד, הוא ירצה לנקום בו ולפגוע בבני משפחתו.
אל דוד הצטרפו במערת עדולם כ-400 אנשים נוספים: "וַיִּתְקַבְּצוּ אֵלָיו כָּל אִישׁ מָצוֹק" - אנשים שהיו להם מצוקות, ולפי המפרשים: אלה אנשים שיש בהם בינה ודעה. ודוד התחבר רק עם תלמידי חכמים כמוהו אשר נקראו מצוקים מלשון צוק, כלומר: חזקים ואיתנים באמונתם כצוק.
ובדברי הימים א', י"ב, כ"א-כ"ב נאמר: "וְאֵלֶּה הַבָּאִים אֶל דָּוִיד לְצִיקְלַג... וְהֵמָּה בַּגִּבּוֹרִים עֹזְרֵי הַמִּלְחָמָה. נֹשְׁקֵי קֶשֶׁת... וְהֵמָּה עָזְרוּ עִם דָּוִיד עַל הַגְּדוּד, כִּי גִבּוֹרֵי חַיִל כֻּלָּם וַיִּהְיוּ שָׂרִים בַּצָּבָא. כִּי לְעֵת יוֹם בְּיוֹם יָבֹאוּ עַל דָּוִיד לְעָזְרוֹ עַד לְמַחֲנֶה גָּדוֹל כְּמַחֲנֵה אֱלֹקִים".
אנשים אלה שהצטרפו אל דוד והיו נאמנים לו כל חייו, היו למעשה גרעין התהוות הצבא של מלכות דוד.
ואף על פי שהיו במחנה דוד גם מרי נפש היה המחנה קדוש, שנאמר עליו שהיה "כְּמַחֲנֵה אֱלֹקִים". עצם הימצאותו של גד הנביא במחנה דוד מעידה על קדושתו הרבה

של המחנה. "וְכָל אִישׁ אֲשֶׁר לוֹ נֹשֶׂא" - כלומר: אנשים שהיו להם נושים, שהיו חייבים ואין בידם לשלם. "וְכָל אִישׁ מַר נֶפֶשׁ" - שמצוקותיו הפכוהו למר נפש. ויש מפרשים שהיו גם מרי נפש מהעבֵרות שבידם, ודוד היה מחזירם בתשובה. ולמרות שדוד כבר נמשח למלך, הוא היה כל כך ענו וצנוע, ולא נהג בהם כמלך.

דוד ממלט את הוריו למואב ועובר ליער חֶרֶת

"וַיֵּלֶךְ דָּוִד מִשָּׁם מִצְפֵּה מוֹאָב". דוד מחליט להגיע למצפה מואב. מאחר שרוּת סבתו היתה מואביה הוא יוצא מנקודת הנחה שהוריו יהיו בטוחים שם הרבה יותר מאשר במערות ובמצודות, אשר בעת מלחמה הם מקום מסוכן, ועדיף שהוריו ישבו בעיר המלוכה במואב, שהרי ישי אביו הוא נכדה של רות המואביה ודוד עצמו הוא נין של רות המואביה.

דוד מציג את הוריו לפני מלך מואב, ומבקש שיאפשר לאביו ולאמו להישאר במואב במקום לדור עמו במערת עדולם, עד אשר יֵדע מה יעשה לו ה'. הורי דוד נשארים במואב ואחי דוד בוחרים להישאר עמו וללכת אתו בכל אשר ילך (לפי אברבנאל) ולפי פרשנים אחרים אֶחָיו נשארו אצל מלך מואב.

גד הנביא אומר לדוד שלא ישב במצודה, כיון שהנביא ראה ברוח הקודש שמלך מואב אשר היה מתיירא מפני שאול, יכול להסגיר את דוד לשאול. לכן הציע גד הנביא לדוד: שילך אל ארץ יהודה, שם מצויים בני שבטו הקרובים לו, והם לא ימסרוהו לשאול. "וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיָּבֹא יַעַר חָרֶת", ואכן כל זמן שהיה דוד בארץ יהודה היה בטוח מפני שאול, עד אשר הגיע לעיר קְעִילָה (שם אנשי העיר אמורים היו להסגירו לשאול).

מובא במדרש במדבר רבה י"ד ורש"י: שכאשר הלך דוד לארץ יהודה, הרג מלך מואב את הוריו של דוד ואת אחיו, פרט לאח אחד שהחייהו נחש העמוני.

הריגת נוב עיר הכהנים

הריגת 85 כהני נוב ע"י דואג האדומי

כאשר נודע לשאול המלך שדוד אסף אליו אנשים וכוחו הולך וגָדֵל, כעס מאוד על עבדיו שלא גילו לו את הדבר קודם לכן. שאול כבר אינו בוטח בעבדיו, הוא יושב תחת האשל כשהוא מרוחק מהם וחניתו בידו.

שאול מטיח בעבדיו קרוביו ובני בנימין שבטו: שהם אינם מגלים את אוזנו כיון שכולם עשו יד אחת נגדו, וכי הם אוהבים את דוד ומצפים לקבל מדוד עושר וכבוד. ואפילו בנו יהונתן יוצא חלציו כרת ברית עם בן ישי.

"בְּבוֹא דּוֹאֵג הָאֲדֹמִי וַיַּגֶּד לְשָׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ: בָּא דָוִד אֶל בֵּית אֲחִימֶלֶךְ"

דואג האדומי מספר לשון הרע

בשעה שדוד המלך הגיע לנוב היה שם גם דואג האדומי. דואג מספר לשאול ומדגיש בזדון לבו רק את הדברים אשר יכולים להזיק לדוד ולהאשימו כמורד במלכות: "וַיַּעַן דֹּאֵג הָאֲדֹמִי וְהוּא נִצָּב עַל עַבְדֵי שָׁאוּל וַיֹּאמַר: רָאִיתִי אֶת בֶּן יִשַׁי בָּא נֹבָה אֶל אֲחִימֶלֶךְ בֶּן אֲחִטוּב, וַיִּשְׁאַל לוֹ בַּיְיָ (ב"אורים ותומים"), וְצֵידָה נָתַן לוֹ, וְאֶת חֶרֶב גָּלְיָת הַפְּלִשְׁתִּי נָתַן לוֹ".

דואג האדומי מעלים למעשה את כל האמת: דואג לא מספר לשאול שאחימלך הכהן כלל לא ידע שדוד בורח מפני שאול, ועובדה: אחימלך לא הסתיר מדואג ונתן לדוד את הלחם והחרב בבית ה' לעיני דואג, שאם היה רוצה להסתיר היה נותן בביתו את הלחם והחרב לדוד. דואג מעלים את האמת בזאת שלא מספר לשאול שאחימלך היה בטוח בכך שדוד הגיע לנוב בשליחות שאול המלך, כפי שאכן אמר לו דוד. ומה גם שדוד היה ידוע כעבדו הנאמן של שאול המלך וכחתן המלך, ולכן לא היה שום ענין שיהיה לאחימלך ספק בדוד, או שיעלה בדעתו שדוד מורד באדוניו.

אם דואג היה מספר לשאול שאחימלך לא ידע כלום, היה אחימלך יוצא זכאי. אך דואג לא סיפר לשאול שדוד בא אל בית ה', אלא מדגיש שדוד בא אל אחימלך בן אחיטוב, והכל כדי ששאול המלך יחשוד שאחימלך קָשָׁר קֶשֶׁר נגד מלכות שאול.

דואג מספר לשאול: שהכהן שאל לדוד בה' (ובכך בעצם "הפך אותו" למלך, כיון שאין שואלים ב"אורים ותומים" להדיוט-לאיש רגיל). ועוד: שהכהן נתן לדוד צידה לדרך, ולמרות שידע שדוד בורח הוא גם נתן לו את חרב גָּלְיָת.

רש"י שואל: האם מהיום אחימלך הכהן שואל לדוד ב"אורים ותומים"? זה ימים רבים שצורך הציבור בו, שמינהו שאול לַמוציא והמביא את ישראל, ומאז כבר שואל לו אחימלך ב"אורים ותומים" באופן לגיטימי, כשליחו של שאול המלך לגבי המלחמות וכו', וזה אינו דבר חדש, וחלילה לאבימלך הכהן לעשות זאת במרד ובמעל.

לשון הרע של דואג האדומי ממחיש כמה גדול עוון לשון הרע, ואפילו יותר משפיכות דמים. כי ההורג - נפש אחת הוא הורג, אבל דואג האדומי שסיפר לשון הרע הרג: את אחימלך הכהן - וכל נוב עיר הכהנים, את שאול - שנהרג בעוון נוב, ואת עצמו - שנשתרש מחיי העולם הזה ומחיי העולם הבא.

הריגת נוב עיר הכהנים

"וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ לִקְרֹא אֶת אֲחִימֶלֶךְ בֶּן אֲחִיטוּב הַכֹּהֵן וְאֵת כָּל בֵּית אָבִיו הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר בְּנֹב, וַיָּבֹאוּ כֻלָּם אֶל הַמֶּלֶךְ".

שאול מאשים את אחימלך ואת כל הכהנים בקשר נגד המלך, בבגידה וסיוע לדוד נגד המלך. ואף מאשים את אחימלך שבעצתו ברח דוד ממצודת מואב ליהודה. אחימלך

אומר לשאול: ידוע לַכל שדוד שהוא חתן המלך, נאמן למלך וסר למשמעתו. וכי יעלה על הדעת שדוד ירצה למרוד במלך? "וַיַּעַן אֲחִימֶלֶךְ אֶת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמַר: וּמִי בְכָל עֲבָדֶיךָ כְּדָוִד נֶאֱמָן וְחָתַן הַמֶּלֶךְ וְסָר אֶל מִשְׁמַעְתֶּךָ וְנִכְבָּד בְּבֵיתֶךָ". אחימלך מתנצל בפני שאול ואומר בתמיהה: האם זו הפעם הראשונה שאני שואל לו בה'? כבר שאלתי לו בעבר. ולא יאשים המלך את כל בית אבי, "כִּי לֹא יָדַע עַבְדְּךָ בְּכָל זֹאת דָּבָר קָטֹן אוֹ גָדוֹל".

שאול המלך מאשים את אחימלך ואת כל הכהנים בבגידה ובמרידה במלכות, על כך שהסתירו ממנו ולא גילו את אוזנו שדוד בורח, "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ: מוֹת תָּמוּת אֲחִימֶלֶךְ אַתָּה וְכָל בֵּית אָבִיךָ". המלך שאול מצווה לעבדיו להמית את כל הכהנים ש"בגדו" בו, אך עבדי המלך ממאנים לשלוח את ידם ולפגוע בכהני ה' ובכהן הגדול. המלך אומר לדואג האדומי לעשות זאת. ומאחר שלדברי דואג הם חייבים מיתה, אזי יד העדים תהיה בכהנים בראשונה. ודואג פוגע בכהנים וממית ביום ההוא "שְׁמֹנִים וַחֲמִשָּׁה אִישׁ נֹשֵׂא אֵפוֹד בָּד. וְאֵת נֹב עִיר הַכֹּהֲנִים הִכָּה לְפִי חֶרֶב מֵאִישׁ וְעַד אִשָּׁה, מֵעוֹלֵל וְעַד יוֹנֵק, וְשׁוֹר וַחֲמוֹר וְשֶׂה לְפִי חָרֶב". למען יראו ויִרָאוּ, שהעם ישמעו ויפחד לעזור לדוד בבריחתו.

שאול אשר חמל על אגג העמלקי ועל מיטב הצאן - לא חמל על הכהנים. שהמרחם על אכזרים סופו שיתאכזר על רחמנים. שאול נענש קשות על דמם של הכהנים בנוב: שנפל בחרב פלשתים הוא ובניו.

אביתר הכהן ששרד

למרות הריגת 85 הכהנים וכל נוב עיר הכהנים, שרד כהן אחד: אביתר בן אחימלך בן אחיטוב הכהן, אשר נמלט אל דוד עם האפוד ו"האורים ותומים", ומספר לדוד כי שאול הרג את כהני ה'.

דוד מרגיש צער גדול ואשמה, הוא אומר לאביתר: "שָׁבָה אִתִּי אַל תִּירָא כִּי אֲשֶׁר יְבַקֵּשׁ אֶת נַפְשִׁי יְבַקֵּשׁ אֶת נַפְשֶׁךָ". מובא בחז"ל שהצלת אביתר הכהן היא שגרמה מאוחר יותר להצלת בית דוד: כאשר עתליה הכריתה את כל זרע המלוכה ונותר רק יואש בן אחזיה מבית דוד, אשר ניצל ע"י יהוידע הכהן ונשמר בבית המקדש.

דוד הנרדף והזיפים המלשנים

מלחמת דוד בפלישתים להגנת קְעִילָה

למרות שדוד נרדף ע"י שאול, הוא נוהג במסירות נפש למען עַם ישראל, ויוצא לעזרת ישראל נגד הפלישתים הנלחמים בקְעִילָה, השוסים את הגרנות, גוזלים ומשחיתים את ממון ישראל.

קְעִילָה היתה עיר הסמוכה לגבול, ויתכן שהפלישתים מצאו פירצה בהגנת ישראל, כאשר ראו ששאול עסוק ברדיפותיו אחרי דוד. דוד מגן על קעילה במסירות נפש, אך לא

לפני שהוא שואל בה' - כדרכו לפני כל פעולה כזו, והוא נענה בחיוב פעמיים. "וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל דָּוִד: לֵךְ וְהִכִּיתָ בַּפְּלִשְׁתִּים וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת קְעִילָה". דוד ואנשיו מגיעים לקְעִילָה, נלחמים בפלישתים, מכים בהם מכה גדולה ומושיעים את יושבי קְעִילָה.

המצור על דוד בקְעִילָה

כאשר הוגד לשאול שדוד בקְעִילָה, שאול בטוח שהפעם יצליח ללכוד את דוד, וכי ה' הסגיר את דוד בידיו. שלא כמו במקומות השוממים והפתוחים בהם דוד הסתתר, ובהם יכול היה דוד להתחמק משאול בקלות - קְעִילָה היתה עיר סגורה שאפשר לצור עליה בקלות ולא לאפשר לאף אחד לחמוק ממנה. שאול קיבץ את אנשיו לקראת לכידת דוד ואנשיו "וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת כָּל הָעָם לַמִּלְחָמָה לָרֶדֶת קְעִילָה, לָצוּר אֶל דָּוִד וְאֶל אֲנָשָׁיו".

דוד אשר ידע את הרעה אשר שאול מתכנן לו, ביקש מאביתר הכהן שישאל לו בה'. אביתר בן אחימלך הכהן, הביא עמו לקְעִילָה את האפוד, ה"אורים ותומים". דוד שואל: הֲיֵרֵד שאול לקְעִילָה לשחת לעיר בעבורו? ויאמר: יֵרֵד. "וַיֹּאמֶר דָּוִד: הֲיַסְגִּרוּ בַּעֲלֵי קְעִילָה אֹתִי וְאֶת אֲנָשַׁי בְּיַד שָׁאוּל? וַיֹּאמֶר יְיָ: יַסְגִּירוּ".

למרות ששאול חשב שעל ידי המצור על קעילה מסביב, דוד לא יוכל להימלט מידיו ולברוח מהעיר הסגורה בדלתיים ובריח, הוא לא לקח בחשבון שיהיה מי שיזהיר את דוד. ואכן דוד מצליח להימלט מקעילה למדבר זיף.

דוד נמלט מקְעִילָה למדבר זיף

כאשר הבין דוד שלמרות שהציל את אנשי קְעִילָה מידי הפלישתים, יש בכוונתם להסגירו ואת אנשיו לידי שאול, החליט לצאת מיד מקעילה עם אנשיו כ - 600 איש למצדות למדבר זיף, למקום במדבר ששם היו סלעים גבוהים. ושאול אשר נודע לו על כך, ויתר הפעם על הניסיון ללכוד את דוד. "וַיֵּשֶׁב דָּוִד בַּמִּדְבָּר בַּמְּצָדוֹת וַיֵּשֶׁב בָּהָר בְּמִדְבַּר זִיף, וַיְבַקְשֵׁהוּ שָׁאוּל כָּל הַיָּמִים וְלֹא נְתָנוֹ אֱלֹקִים בְּיָדוֹ".

יהונתן בן שאול מגיע לחזק את דוד

יהונתן שכל כך אוהב את דוד השנוא על אביו, מגיע במסירות נפש ובעיצומה של הסכנה, לבקר את דוד בידיד נפשו הנמלט מפני שאול למדבר. יהונתן מעודד ומחזק את רוחו של דוד בזמנים הקשים האלה ואומר לו: "אַל תִּירָא, כִּי לֹא תִמְצָאֲךָ יַד שָׁאוּל אָבִי, וְאַתָּה תִּמְלֹךְ עַל יִשְׂרָאֵל, וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לְךָ לְמִשְׁנֶה, וְגַם שָׁאוּל אָבִי יֹדַע כֵּן".

יהונתן שהיה מודע לכך שאין שואלים ב"אורים ותומים" אלא למלך, ידע שאחימלך בן אחיטוב מנוב שאל לדוד ב"אורים ותומים" וגם נענה. הוא אומר לדוד שהוא דוד יהיה המלך ויהונתן יהיה לו המשנה, כלומר: יהונתן אשר באופן טבעי אמור לרשת את אביו ולהיות למלך אחרי שאול, בענוותנותו הרבה מוותר מראש על המלוכה למען דוד ולמען

שלמות הקשר ביניהם, ומוכן להיות רק המשנה למלך. בנוכוחות אביתר הכהן ובידו ה"אורים ותומים", דוד ויהונתן מחזקים וכורתים שוב את הברית ביניהם. לאחר מכן יהונתן הולך לביתו, ולא חוזר אל ארמון המלך אביו שלא יוודע היכן היה.

"בְּבוֹא הַזִּיפִים וַיֹּאמְרוּ לְשָׁאוּל: הֲלֹא דָוִד מִסְתַּתֵּר עִמָּנוּ"

הזיפים מלשינים על דוד

דוד ממשיך לברוח ולהסתתר משאול החפץ להמיתו. הוא חי עם אנשיו בתנאי מחייה קשים מאוד במדבריות, במצדות, במערות, ובנוסף על ייסוריו הרבים הוא צריך להתמודד עם המלשינים עליו לפני שאול, ולברוח ממקום למקום. הזיפים אשר בתחומם מסתתר דוד, עולים אל שאול, מלשינים על דוד ומוסרים לשאול את מיקומו המדוייק של דוד: "הֲלוֹא דָוִד מִסְתַּתֵּר עִמָּנוּ בַּמְּצָדוֹת, בַּחֹרְשָׁה בְּגִבְעַת הַחֲכִילָה אֲשֶׁר מִימִין הַיְשִׁימוֹן". הם גם אומרים לשאול שהם מוכנים להסגיר את דוד ביד המלך. המידע משמח את שאול והוא אומר לזיפים: "בְּרוּכִים אַתֶּם לַיְיָ כִּי חֲמַלְתֶּם עָלָי".

דוד ניצל במדבר מעון

הזיפים הולכים בראש לפני שאול ואנשיו במדבר מעון, כדי להראות להם את מקום המסתור של דוד בערבה אל ימין הישימון. הערבה של מדבר מעון היתה מישור, אשר בו יכול שאול למצוא את דוד בנקל. וכאשר נודע הדבר לדוד, כבר לא נותר לו פנאי לברוח ממדבר מעון, וירד דוד הסלע - שהיה בעצם הר גדול במדבר מעון, ושאול רודף אחריו במדבר מעון. שאול ואנשיו כבר הצליחו להקיף את דוד ואנשיו מכל עבר, הם כמעט לוכדים אותם, והנה באותו רגע ממש מגיע שליח אל שאול, ומודיע לו על פלישת הפלישתים לארץ: "מַהֲרָה וְלֵכָה כִּי פָּשְׁטוּ פְּלִשְׁתִּים עַל הָאָרֶץ". אמר רבי יודן: מלאך שליח היה, שהיה זה מלאך מן השמים, ומשמים עשו לדוד נס להצילו מיד שאול. אמר רבי פנחס: וכי השליח יועץ הוא? שהיה אומר: "מַהֲרָה וְלֵכָה"? אלא מלאך מן השמים היה כדי להציל את דוד.

שאול מפסיק מיד את המרדף אחר דוד "וַיֵּלֶךְ לִקְרַאת פְּלִשְׁתִּים", ודוד עלה משם "וַיֵּשֶׁב בְּמְצָדוֹת עֵין גֶּדִי".

דוד המלך והעכביש

פעם אחת היה דוד מלך ישראל יושב בגנו וראה צירעה אוכלת עכביש. אמר דוד לפני הקב"ה: רבונו של עולם, מה הנאה יש באלו שבראת בעולמך? צירעה מפסדת דבש (אין בה דבש) ואין בה הנאה. עכביש אורג כל השנה ואין לבוש. אמר הקב"ה: דוד, מלעיג אתה על בריותי? תבוא שעה ותצטרך להן.

וכשנחבא דוד במערה מפני שאול המלך, שלח הקב"ה עכביש וארג על פי המערה וסגר אותה. בא שאול וראה את פי המערה ארוג בכורי עכביש. אמר: ודאי לא נכנס לכאן אדם, שאם היה נכנס היה קורע את האריג (את כורי העכביש הארוגים) לקרעים, והלך לו שאול ולא נכנס לשם.

וכשיצא דוד וראה את העכביש, נישקו ואמר לו: ברוך בוראך וברוך אתה. ("אלף בית" דבן סירה)

שאול רודף את דוד במְצָדוֹת עין גדי

שאול אינו מפסיק לרדוף את דוד, וכאשר שב שאול מאחרי הפלישתים ומודיעים לו שדוד נמצא במדבר עין גדי, הוא לוקח עמו 3,000 איש בחור מכל ישראל, ויוצא לרדוף אחרי דוד ואנשיו על פני צורי היעלים, שהם סלעים גדולים וגבוהים אשר דרכם עולים היעלים למקומות הכי גבוהים בהרים.

דוד כורת את כנף מעילו של שאול

תוך כדי המרדף אחרי דוד, נכנס שאול (לבדו) למערה הקרובה להסך את רגליו, שהיה שאול צנוע ונכנס לתוך המערה לעשות צרכיו, ועבדיו המתינו מחוץ למערה. מפאת החשיכה הרבה אשר שררה בתוך המערה הוא לא שם לב שנכנס למערה כה גדולה, וכלל לא דימיין לעצמו שבתוך מערה זו פנימה, בירכתי המערה יושבים דוד ואנשיו (אשר היו אמורים להיות בצורי היעלים).

ושאול - לא עלה בדעתו כי דוד נימצא במערה זו, כיון שהיו שם על אֵם הדרך גדרות צאן ורועים רבים, וזה לא היה הגיוני לשהות במערה זו כבמקום מסתור, לכן נכנס שאול לבדו אל המערה ללא חשש. גם דוד ואנשיו ישבו בירכתי מערה זו מאותה סיבה: כיון שידעו שבמקום כזה שאול המלך לא יחפשם.

והנה שאול במערה ובהישג ידם, ואנשי דוד ראו בכך השגחת ה' ושעת כושר, לעשות לשאול כאשר ייטב בעיני דוד, ולהעביר את המלוכה לידי דוד כפי שניבא שמואל הנביא: ..."וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל שָׁאוּל: ...כִּי מָאַסְתָּה אֶת דְּבַר יְיָ וַיִּמְאָסְךָ יְיָ מִהְיוֹת מֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל. וַיִּסֹּב שְׁמוּאֵל לָלֶכֶת וַיַּחֲזֵק בִּכְנַף מְעִילוֹ וַיִּקָּרַע. וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל: קָרַע יְיָ אֶת מַמְלְכוּת יִשְׂרָאֵל מֵעָלֶיךָ הַיּוֹם וּנְתָנָהּ לְרֵעֲךָ הַטּוֹב מִמֶּךָּ... וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל הָרָמָתָה... וְלֹא יָסַף שְׁמוּאֵל לִרְאוֹת אֶת שָׁאוּל עַד יוֹם מוֹתוֹ, כִּי הִתְאַבֵּל שְׁמוּאֵל אֶל שָׁאוּל"...

אך אין בכוונתו של דוד לגעת לרעה בשאול - משיח ה'. דוד קם בלאט וכורת את כנף מעילו של שאול. לאחר מכן דוד מתייסר על המעשה "וַיְהִי אַחֲרֵי כֵן וַיַּךְ לֵב דָּוִד אֹתוֹ עַל אֲשֶׁר כָּרַת אֶת כָּנָף אֲשֶׁר לְשָׁאוּל". ואמרו חז"ל במסכת ברכות: כל המבזה את הבגדים סופו שאינו נהנה מהם, שנאמר: "וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַיְכַסֻּהוּ בַּבְּגָדִים וְלֹא יִחַם

לוֹ". ורואים מכאן את עומק הדין, שאף על פי שבכריתת הכנף גילה דוד גבורה אך גם איפוק עצום שלא נגע לרעה במשיח ה', בכל זאת היה בזה משום פגם. הכל לפי גדולתו של האדם, ועם צדיקים מדקדקים כחוט השערה.

דוד נזהר מאוד בכל הקשור למשיח ה'. הוא אינו מתיר לאנשיו לקום אל שאול, הוא אומר להם שחלילה לו מה' לעשות את הדבר הזה, לשלוח ידו בשאול. כאשר קם שאול, יוצא מהמערה והולך בדרך, יוצא מהמערה גם דוד וקורא אחרי שאול: "אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ"! שאול המלך אשר הביט לאחוריו וראה את דוד, לא היה לו שום ספק שדוד יצא הרגע מתוך אותה מערה שהוא עצמו היה בתוכה. דוד מגלה איפוק ושליטה מלאה ברגשותיו, התנהגותו למופת: לא רק שלא פגע בשאול במערה, אלא קרא אחריו: "אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ!" וגם חלק לו כבוד: "וַיִּקֹּד דָּוִד אַפַּיִם אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ".

דוד אומר לשאול: "לָמָּה תִשְׁמַע אֶת דִּבְרֵי אָדָם (הכוונה לדואג האדומי המדבר לשון הרע) לֵאמֹר: הִנֵּה דָוִד מְבַקֵּשׁ רָעָתֶךָ?" הנה היום היתה לי הזדמנות להורגך במערה וחסתי עליך ולא שלחתי ידי במשיח ה'. והנה ההוכחה לכך: כנף מעילך בידי. ובכך שלא הרגתיך אתה יכול להיווכח שאין לי שום כוונה רעה כלפיך ולא חטאתי לך. אך אתה - מנסה לצוד את נפשי ולקחתה, "יִשְׁפֹּט יְיָ בֵּינִי וּבֵינֶךָ"... דוד הענו מקטין וממעיט את עצמו ואומר: "אַחֲרֵי מִי יָצָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל? אַחֲרֵי מִי אַתָּה רֹדֵף? אַחֲרֵי כֶּלֶב מֵת, אַחֲרֵי פַּרְעֹשׁ אֶחָד", ואין זה מכבודו של מלך ישראל לרדוף אחרי דוד שנחשב לכלב מת, ולפרעוש הקופץ ממקום למקום.

כאשר מסיים דוד את דבריו "וַיֹּאמֶר שָׁאוּל: הֲקֹלְךָ זֶה בְּנִי דָוִד? (שאול מכנה את דוד "בני"), וַיִּשָּׂא שָׁאוּל קֹלוֹ וַיֵּבְךְּ". שאול אומר לדוד שהוא דוד צדיק יותר ממנו, מפני שדוד גמל לו טובה ושאול גמל לו רעה. וכעת ברור לו שדוד הוא זה שימלוך והוא זה שבידו תקום ממלכת ישראל, כיון שראה שאול שהקדוש-ברוך-הוא מציל את דוד מידיו, ומה גם שקריעת המעיל היתה הסימן שמסר לו שמואל הנביא: שהקורע את מעילו הוא אשר ימלוך תחתיו. שאול מבקש מדוד לכרות לו ברית שלא יפגע בזרעו, "וַיִּשָּׁבַע דָּוִד לְשָׁאוּל, וַיֵּלֶךְ שָׁאוּל אֶל בֵּיתוֹ (ולא אל מלכותו או ארמונו). וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו עָלוּ עַל הַמְּצוּדָה".

פטירת שמואל הנביא

מובא בחז"ל: שהקב"ה הקפיץ זקנה על שמואל, כיון שכבר הגיע זמן מלכות בית דוד, וכדי שלא יראה במות שאול ויצטער. ומת שמואל הנביא בן 52 שנים, שבעה חדשים לפני מות שאול. לאחר מות שמואל שהיה גם נביא וגם שופט והיה שקול כמשה ואהרון, ולאחר שנקבצו כל ישראל וספדו לו וקברוהו בביתו ברמה, ירד דוד אל מדבר פארן.

דוד, נבל הכרמלי ואביגיל

דוד ונָבָל הכרמלי

נבל הכרמלי היה במָעון וצאנו ונכסיו היו בכרמל. לפי אברבנאל "כרמל" היה שמה של עיר בערי יהודה הסמוכה למָעון, והיו המקומות הללו בסמוך למדבר פארן, שממדבר פארן הלך דוד אל נבל.

"וְהָאִישׁ גָּדוֹל מְאֹד" לפי רלב"ג: "וְהָאִישׁ גָּדוֹל מְאֹד" שהיה עושרו רב. לפי ילקוט מעם לועז שמואל א' הכוונה: שנבל היה גדול בישראל ובא מבית כלב בן יפונה משבט יהודה. ולכן כאשר באו עבדי דוד לקדמו בשלום, מיד ענה: מי דוד ומי בן ישי? כיון שהוא בעצמו רדף אחר השררה וטען שהמלכות שייכות לו.

לנבל "צֹאן שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְאֶלֶף עִזִּים", והיתה זו עונת הגֵז, והמנהג היה שבזמן הגֵז עורכים משתה ופותחים את הלב והיד לכל דורש, ודוד חשב כי בעת שמחתו ייטב לבו להטיב לדוד ואנשיו. אך נבל היה קמצן ולא נהג כך, ואפילו לא כלפי אנשים רעבים הנודדים במדבר ושומרים על צאנו ועל אנשיו. הוא היה בעל טבע קשה ורע ורב מעללים, ולא היתה בו תקוה. והטעם שדוד בטח בו לשלוח אליו הוא: שהיה כלבי, כלומר שהיה מצד משפחת כלב מיהודה שהם שבטו של דוד.

ושם אשתו של נבל אֲבִגַיִל "וְהָאִשָּׁה טוֹבַת שֵׂכֶל וִיפַת תֹּאַר, וְהָאִישׁ קָשֶׁה וְרַע מַעֲלָלִים" ואפילו אֲבִגַיִל המושלמת במעלותיה לא הצליחה לרכך את לבו.

"וַיִּשְׁמַע דָּוִד בַּמִּדְבָּר כִּי גֹזֵז נָבָל אֶת צֹאנוֹ" וישלח אליו עשרה נערים לברכו לשלום בשם דוד, "וַאֲמַרְתֶּם: כֹּה לֶחָי, וְאַתָּה שָׁלוֹם, וּבֵיתְךָ שָׁלוֹם, וְכֹל אֲשֶׁר לְךָ שָׁלוֹם". והנערים אמורים לומר לנבל בשם דוד: שהרועים אשר גוזזים עתה את הצאן היו אתנו בכרמל, וכל זמן שהותם בכרמל שמרנו עליהם ועל הצאן כחומה מפני ליסטים וחיות רעות וכל דבר אחר, ועזרנו להם בכל דבר שהצטרכו, ולא נפקד להם מאומה כל ימי היותם בכרמל עמנו. ועתה תנה לנו את אשר תמצא ידך לעבדיך ולבנך דוד.

למרות שנבל לא שכר אותם לשמור על צאנו ולעזור לרועי צאנו, מן הדין וההגינות היה שיתן להם את שכרם ולא ישיב את פניהם ריקם. ומעל הכל חובה הומניטארית להתחשב ולעזור לאחים הנודדים על כורחם במדבר בקשיים ובמצוקות, בחום ובקור ובָקושי להשיג מזון, והמשתה הוא בסופו של דבר עבור הרועים, וגם הם היו בין הרועים את צאנו בכרמל ועל זאת העידו גם רועי נבל בעצמם. ומובא בחז"ל שהיה זה ערב יום טוב של ראש השנה, והיו דוד ואנשיו ממש רעבים ללחם, וזקוקים למזון לסעודת יום טוב.

כאשר הגיעו הנערים בשליחות דוד אל נבל הכרמלי, ואמרו לו את הדברים בשם דוד, ענה נבל ואמר: "מִי דָוִד וּמִי בֶן יִשָׁי? הַיּוֹם רַבּוּ "**עֲבָדִים**" הַמִּתְפָּרְצִים אִישׁ מִפְּנֵי אֲדֹנָיו. ("הַמִּתְפָּרְצִים": המעמידים פנים שבאו מפרץ וראויים למלוכה, ובכך גם הוציא לדוד שם רַע). וְלָקַחְתִּי אֶת לַחְמִי וְאֶת מֵימַי וְאֶת טִבְחִתִּי אֲשֶׁר טָבַחְתִּי לְגֹזְזַי, וְנָתַתִּי לַאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתִּי אֵי מִזֶּה הֵמָּה?"

לשֵׁמַע תשובתו הפוגעת והמבזה של נבל וקמצנותו, שאפילו מים לא נתן להם, הפכו נערי דוד מיד את פניהם והסתלקו מבלי לברכו לשלום. הם שבו אל דוד וסיפרו לו את דברי נבל. ומאחר שדוד כבר היה ידוע בישראל כמלך (שאפילו אנשי אכיש מלך גת אמרו למלכם: הלא זה דוד מלך הארץ...), ונבל ביזה את המלך וקראהו "עבד", לכן נחשב נבל כמורד במלכות ודינו: מיתה. "וַיֹּאמֶר דָּוִד לַאֲנָשָׁיו: חִגְרוּ אִישׁ אֶת חַרְבּוֹ. וַיַּחְגְּרוּ אִישׁ אֶת חַרְבּוֹ וַיַּחְגֹּר גַּם דָּוִד אֶת חַרְבּוֹ, וַיַּעֲלוּ אַחֲרֵי דָוִד כְּאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ".

אחד הנערים של נבל שהיה נער נבון וירא ה' פונה אל אֲבִגָיִל ומספר לה את אשר קרה, (אל אֲבִגָיִל ולא אל נבל בן הבליעל). הנער מספר לאֲבִגָיִל את אשר קרה: על שליחי דוד אשר הגיעו מהמדבר וברכו את נבל לשלום, והוא גער בהם, השיב את פניהם ריקם והבריחם בדבריו הרעים. הנער הוסיף שאנשי דוד סייעו להם ברעיית הצאן: "וְהָאֲנָשִׁים טֹבִים לָנוּ מְאֹד... חוֹמָה הָיוּ עָלֵינוּ גַּם לַיְלָה גַּם יוֹמָם (שמרו עלינו כחומה ביום ובלילה), כָּל יְמֵי הֱיוֹתֵנוּ עִמָּם רֹעִים הַצֹּאן". הנער גם הפנה את תשומת לבה לסכנה הצפויה להם מכך ולתגובה הצפויה מדוד ואנשיו, והציע לה שתעשה את הראוי לעשות כדי לתקן את המעוות, כיון שאין הדבר סובל דיחוי. אביגיל הנבונה ממהרת לתקן את רעת בעלה.

אֲבִגָיִל מתקנת את המעוות

ולמרות שאין דרכה של אשה לקדם במאכל ובמשתה, אביגיל ממהרת לתקן את רעת בעלה ובכך גם להציל את חייהם. היא ממהרת ולוקחת מאתיים לחם ושני נבלי יין וחמש צאן עשויות ומוכנות לאכילה, וחמש סאים של חיטה קלויה, ומאה אשכולות צימוקים, ומאתיים דבלים - תאנים הדחוסות יחד שנראות כמו כיכר לחם. היא שמה הכל על החמורים, אומרת לנערים לעבור לפניה עם המנחה והיא אחריהם, כדי שיראה דוד את המנחה ויתפייס ורק אחר כך ישמע את דבריה בנחת. אביגיל אשה יפה וגם חכמה, היא לא מתחילה בדברי ריצוי ופיוס, אלא המנחה תפייס ואחר כך היא תדבר. כמובן שלא סיפרה לבעלה שהיא יוצאת לקראת דוד עם המנחה, כיון שנבל לא היה מתיר לה לעשות זאת. שהרי אם נבל היה מגיש לדוד ונעריו אפילו חצי מהמנחה הזו, בודאי שזה היה מרַצה אותם ומונע את כל זאת.

אֲבִגַיִל רוכבת על החמור בלילה ויורדת בסתר ההר, והנה היא פוגשת את דוד ואנשיו היורדים לקראתה. דוד אומר ששמר במדבר על כל אשר לנבל ולא נפקד ממנו מאומה ונבל השיב לו רעה תחת טובה, לכן עד הבוקר לא ישאר בחיים אפילו אחד הזכרים אשר לנבל: "כֹּה יַעֲשֶׂה אֱלֹקִים לְאֹיְבֵי דָוִד וְכֹה יֹסִיף, אִם אַשְׁאִיר מִכָּל אֲשֶׁר לוֹ עַד הַבֹּקֶר מַשְׁתִּין בְּקִיר".

כאשר רואה אביגיל את דוד היא ממהרת לרדת מעל החמור "וַתְּשְׁתַּחוּ אֶרֶץ, וַתִּפֹּל עַל רַגְלָיו וַתֹּאמֶר: בִּי אֲנִי אֲדֹנִי הֶעָוֹן, וּתְדַבֶּר נָא אֲמָתְךָ בְּאָזְנֶיךָ וּשְׁמַע אֶת דִּבְרֵי אֲמָתֶךָ". היא אומרת לדוד שלא יקפיד ולא ישים לבו אל נבל כיון שנבל הוא איש בליעל, זה טבעו וכשמו כן הוא "נָבָל שְׁמוֹ וּנְבָלָה עִמּוֹ". אביגיל שהיתה מכניסת אורחים מתנצלת בפני דוד על שלא ראתה את הנערים אשר שלח, וביקשה שיקח ממנה את הברכה שהביאה לנעריו.

אביגיל שהגמרא מונה אותה בין 7 נביאות שהתנבאו לישראל, אומרת לדוד דברים ברוח הקודש. היא שואלת את דוד: האם דנים דיני נפשות בלילה? ודוד אומר לה: שנבל הוא מורד במלכות ומרד בו, כיון שדוד כבר מלך וזה היה ידוע אפילו לאביגיל ולכן אין צורך במשפט כלל ואין לנבל דין סנהדרין. אביגיל אומרת לו: אבל שאול המלך עדיין קיים והוא עדיין מלך, ואתה עדיין לא יצא שמעך בעולם כמלך, ומלך שלא שולט בפועל ולא התקבל על העם אין לו דין מלך, ולכן דוד אינו יכול להרוג את נבל כמורד במלכות. אביגיל אומרת לדוד שאם הוא צודק וכעת הוא כבר מלך, אזי לא יצטרכו להכתיר אותו מחדש. וישנו כלל: מלך שנמשח - ביום משיחתו מתכפרים לו כל עוונותיו, ואם הוא כבר מלך ולא ימשחוהו מחדש אז מאין תהיה לו כפרתו אם יהרוג את נבל? ואיך תהיה נפשו צרורה בצרור החיים?

אביגיל מתנבאה ברוח הקודש על מות נבל באומרה לדוד: שיהיו אוייביו כנבל. היא אומרת לו שהוא איש צדיק ולכן הקב"ה מנע ממנו לשפוך דמים ולהרוג את שאול ולהענש. ודוד לא שפך דמים ולא שלח יד בשאול למרות ששאול נפל בידיו פעמיים, וגם כעת נמנע מלשלוח יד בנבל ורעה לא נמצאה בדוד מימיו, והמעביר על מידותיו מעבירים לו על כל פשעיו. לכן אומרת אביגיל לדוד שכדאי שישתכנע שהיא צודקת, ואז מי שיבקש את נפש דוד לא יוכל לקחתה "וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדֹנִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים"... כלומר: שיזכה לחיי העולם הבא אחר היפרדה של הנפש מהגוף ולחיי נצח רוחניים, ותחזור למקום ממנו חוצבה. שראתה אביגיל את נפשו הזכה של דוד ואת טוהר מידותיו,

ולכן אמרה לו שמקומה של נפש כזו כמו שלו, הוא תחת כסא הכבוד בגנזי הנשמות הטהורות.

אביגיל אשה חכמה מאוד שניחנה ברוח הקודש, אומרת לדוד: שמי שרודף אחריו לא יוכל להמיתו, ונפש אוייביך לאחר מותם תהיה בעולם הבא בכף הקלע ללא מנוחה, נקלעת בצער נוראי מסוף העולם ועד סופו, משוטטת נעה ונדה. ועליו ללכת כל חייו בדרך ה' ורעה לא תמָצֵא בו כל ימיו, והקב"ה ימית את רודפיו ויפריח את נפשם כמו אבן הקלע "וְאֵת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע". וכף הקלע פירושו: מושב אבן הקלע שהוא עשוי כמו כף.

לפי תרגום יונתן: "נֶפֶשׁ אָדֹנִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים" הכוונה לעולם הבא. ר' אליעזר אומר: נשמתן של צדיקים גנוזות תחת כסא הכבוד שנאמר "בִּצְרוֹר הַחַיִּים", ונשמתן של רשעים מטרפות ומשוטטות מסוף העולם ועד סופו ואין להם מנוחה, שנאמר: "יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע" ולא יהיה לה השארות וקיום.

אביגיל אומרת לדוד שאם יהרוג את נבל זה יחשב לו כשופך דם נקי, ויהווה לו מכשול שבגללו יאַבד דוד את כל מעלותיו כאשר יהיה לנגיד על ישראל. ואם יחטא דוד תמַנע ממנו ההצלחה, ואולי זו גם תהיה סיבה לכך שתסור ממנו הממלכה כפי שקרה לשאול. והעוון הזה גם יגרום לו שירד לגיהינום לאחר מותו. (דברי אביגיל כאן הנאמרים ברוח הקודש הם אחד המקורות בתנ"ך להוכחת הישארות הנפש).

אביגיל אומרת: "כִּי עָשֹׂה יַעֲשֶׂה יְיָ לַאדֹנִי בַּיִת נֶאֱמָן". היא רואה בכח הנבואה שנבל עתיד למות, והיא תינשא לדוד. אביגיל מבקשת מדוד, שכאשר ה' יטיב לו "וְזָכַרְתָּ אֶת אֲמָתֶךָ", כלומר: שיזכור שהיא מנעה אותו מלשפוך דם נקי, וגם הזכירה לו שהיא תינשא לו אם נבל ימות. דוד מודה ומשבח לה' על ששלח אליו את אביגיל, ובכך הוא נמנע משפיכות דמים. אביגיל הצילה אותו מהריגת נבל, שאם לא היתה ממהרת ובאה לקראתו, עד אור הבוקר היה הורג גם את נבל וגם אותה ובני ביתה.

דוד המלך הוא גדול הדור, ראש הסנהדרין, מלך המשיח, והוא בעל ענווה עצומה: הוא מוכן לשמוע בקול איזו אשה הבאה ללמד אותו הלכה, והוא אף מודה לאביגיל ואומר לה: "בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שְׁלָחֵךְ הַיּוֹם הַזֶּה לִקְרָאתִי. וּבָרוּךְ טַעְמֵךְ (שהיתה חכמה ונבונת לשון ושכל), וּבְרוּכָה אָתְּ אֲשֶׁר כְּלִתְנִי הַיּוֹם הַזֶּה מִבּוֹא בְדָמִים וְהוֹשֵׁעַ יָדִי לִי".

במדרש שוחר טוב נ"ג ובילקוט שמעוני מובא: שאילו עשה דוד אותו מעשה שחשב לעשות לנבל, הרי שאפילו אם היה מקריב את כל הקורבנות שבעולם לא היה מתכפר

לו. ואביגיל מצילה את דוד משפיכות דמים וממלטת אותו מכך, ובכך מצילה אותו ברוחניות.

דוד לוקח מידי אביגיל את אשר הביאה לו "וְלָהּ אָמַר: עָלִי לְשָׁלוֹם לְבֵיתֵךְ, רְאִי שָׁמַעְתִּי בְקוֹלֵךְ וָאֶשָּׂא פָּנָיִךְ". כאשר חוזרת אביגיל לביתה, היא עדיין אינה מספרת לבעלה מאומה. נבל בעלה עדיין מבלה במשתה אשר בביתו, והוא שיכור עד מאוד. אך בבוקר כאשר היא מספרת לו את כל הדברים האלה "וַיָּמָת לִבּוֹ בְּקִרְבּוֹ וְהוּא הָיָה לְאָבֶן. וַיְהִי כַּעֲשֶׂרֶת הַיָּמִים שהיו עשרת ימי תשובה, שהמתין לו הקב"ה שיחזור בתשובה, וַיִּגֹּף יְיָ אֶת נָבָל וַיָּמֹת".

דוד נושא את אֲבִגַיִל לאשה

כאשר נודע לדוד על מות נבל, הוא מודה לה' שהעניש את נבל, הוא מודה לה' שמנע ממנו שפיכות דמים, ושנבל נענש לבדו ולא עם אשתו ואנשי ביתו. לאחר מות נבל: "וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיְדַבֵּר בַּאֲבִיגַיִל לְקַחְתָּהּ לוֹ לְאִשָּׁה. עבדי דוד באים אל אֲבִיגַיִל לכרמל ואומרים לה: דָּוִד שְׁלָחָנוּ אֵלַיִךְ לְקַחְתֵּךְ לוֹ לְאִשָּׁה. וַתָּקָם וַתִּשְׁתַּחוּ אַפַּיִם אָרְצָה וַתֹּאמֶר: הִנֵּה אָמָתְךָ לְשִׁפְחָה לְרָחְצָ רַגְלֵי עַבְדֵי אֲדֹנִי. וַתְּמַהֵר וַתָּקָם אֲבִיגַיִל, וַתִּרְכַּב עַל הַחֲמוֹר וְחָמֵשׁ נַעֲרֹתֶיהָ הַהֹלְכוֹת לְרַגְלָהּ, וַתֵּלֶךְ אַחֲרֵי מַלְאֲכֵי דָוִד וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה".

כִּלְאָב בן דוד

שני שמות היו לו לכלאב, ובדברי הימים א', ג' נאמר: "שֵׁנִי דָּנִיֵּאל לַאֲבִיגַיִל הַכַּרְמְלִית" (הבן השני הוא דניאל). בשעה שנולד בנו של דוד מאביגיל, קרא לו אביו דניאל שהוא שמו העיקרי, כי אמר דוד: דנני א-ל מנבל. ובהיות בנו בן שנה או שנתיים כשהבחין שהוא דומה לאביו, קרא לו דוד: כלאב (כמו אב, כולו אב).

ואמרו רז"ל: שדוד המתין שלושה חודשים לפני שנשא את אביגיל לאשה, כדי שלא יתערבב זרע בעלה בזרעו. וכאשר התעברה אביגיל, היו ליצני הדור אומרים: שאביגיל מעוברת מנבל. מה עשה הקב"ה? ציווה למלאך הממונה על צורת הוולד ואמר לו: לך וצור את הוולד בדמות דוד אביו. נהפך קלסתרו ונדמה לאביו ונולד לו כלאב שהיה כולו אב (כמו אב), כלומר: כולו כמו דוד האב, שהיה דומה במראהו החיצוני לדוד אביו וקלסתר פניו היה כמו קלסתר פני דוד, וכל הרואה אותו היה מבחין מיד שדוד הוא אביו.

"וְאֶת אֲחִינֹעַם לָקַח דָּוִד מִיִּזְרְעֶאל וַתִּהְיֶיןָ גַּם שְׁתֵּיהֶן לוֹ לְנָשִׁים". ששתיהן: אחינועם ואביגיל היו נשותיו בנוסף למיכל בת שאול אשתו הראשונה, ושתיהן היו שוות בעיניו ולשתיהן היה שכל, תבונה ויראת ה'. ובנו בכורו אמנון נולד מאחינועם היזרעאלית, "וַיִּוָּלְדוּ לְדָוִד בָּנִים בְּחֶבְרוֹן, וַיְהִי בְכוֹרוֹ אַמְנוֹן לַאֲחִינֹעַם הַיִּזְרְעֶאלִת, וּמִשְׁנֵהוּ (הבן השני) כִּלְאָב לַאֲבִיגַיִל אֵשֶׁת נָבָל הַכַּרְמְלִי" (שמואל ב' ג'). וכלאב היה אחד מארבעה אנשים בעולם

אשר מתו בעתיו של נחש: בנימין, עמרם, ישי וכלאב בן דוד. כלאב היה צדיק מושלם אשר לא חטא מימיו ולכן לא היה צריך למות, אך מת רק בשל חטא אדם הראשון, חֵטְא עֵץ הדעת טוב ורע. אמרו רבותינו במסכת ברכות ד', א': שהיה כלאב תלמיד חכם עצום, והיה כלאב מכלים את פני מפיבושת בן יהונתן בהלכה. ותחילה היה מפיבושת מכלים את פני דוד בהלכה. וכאשר נולד כלאב בן דוד, היה כלאב מבייש את מפיבושת בהלכה.

מיכל אשת דוד ניתנת לפלטי בן ליש לאשה

מיכל אשת דוד ניתנת ע"י שאול אביה לפלטי בן ליש לאשה. אמרו חז"ל: יתכן ששאול עשה זאת כיון שכעס על דוד שנשא נשים נוספות על בתו, ויתכן שעשה זאת בעצת דואג האדומי אשר אמר לו: כי דוד מורד במלכות, וכל המורד במלכות נחשב כמת, ולכן יכול לתת את בתו מיכל אשת דוד לאיש אחר. במסכת סנהדרין מובא: דוד קידש את מיכל ב-100 עורלות פלישתים, ולא היו אלה קידושין כיון שאין עורלות הפלישתים ראויות לכלום, ואין בהם שווה פרוטה כדי שהקידושין יכנסו לתוקף. ואמרו חז"ל: ששאול נתן את מיכל בתו אשת דוד לפלטי בן ליש. ולמה נקרא פלטי גם פלטיאל? (בשמואל ב' ג': "וַיִּשְׁלַח אִישׁ בֹּשֶׁת וַיִּקָּחֶהָ מֵעִם אִישׁ מַעִם פַּלְטִיאֵל בֶּן לָיִשׁ"). הרד"ק מביא: אלא שפלט את עצמו מן העברה ולא נגע במיכל שהיתה אשת איש, וכל הימים שהיתה עמו היה נועץ חרב בינו לבינה שלא יגע בה. ואברבנאל מביא: שלא נתן שאול את מיכל לפלטי לאשה, אלא שהיה פלטי בן ליש זקן ובעל משפחה, ושאול נתן לו את מיכל שיגדלה בביתו כיון שהיתה יושבת כאלמנה, ושם היא גם גידלה את בני מירב אחותה.

הזיפים שוב מלשינים על דוד וה"תרדמה" במחנה שאול

..."בְּבוֹא הַזִּיפִים וַיֹּאמְרוּ לְשָׁאוּל: הֲלֹא דָוִד מִסְתַּתֵּר עִמָּנוּ... כִּי זָרִים קָמוּ עָלַי, וְעָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי"... אך דוד בוטח בה' ואינו מתייאש: "הִנֵּה אֱלֹקִים עֹזֵר לִי"... (תהלים נ"ד). הזיפים שוב מלשינים על דוד, ומודיעים לשאול: שדוד מסתתר עמהם במצדות בחורשה, בגבעת החכילה. שאול רודף אחרי דוד למדבר זיף עם 3,000 איש מבחורי ישראל.

דוד שולח מרגלים לדעת את מיקומו של שאול, ומרגלי דוד משיבים לו שפני שאול למלחמה נגדו. ואף על פי ששאול מגיע עם מחנה גדול, דוד בוטח בה' ולא מתרחק מהמקום. דוד מגיע אל המקום בו חונה מחנה שאול, הוא מביט על המעגל שם שוכב שאול מוקף באנשי צבאו המובחרים כשבראשם אבנר בן נר שר הצבא, ומחליט החלטה אמיצה ביותר: דוד מחליט לרדת עם אבישי (אחי יואב) בלילה אל מחנה שאול. והנה בלילה שאול המלך שוכב ישֵן במעגל, ואבנר שר צבא שאול והעם וכל השומרים שוכבים סביבותיו וכולם ישנים, תרדמת ה' נפלה עליהם.

אבישי אומר לדוד שה' הסגיר את אויבו בידו וזו הזדמנות פז להכות את שאול: "וְעַתָּה אַכֶּנּוּ נָא בַּחֲנִית וּבָאָרֶץ פַּעַם אַחַת וְלֹא אֶשְׁנֶה לוֹ". דוד אומר לאבישי וגם מזהירו: שאין לשלוח יד במשיח ה', "כִּי מִי שָׁלַח יָדוֹ בִּמְשִׁיחַ יְיָ וְנָקָה"? דוד יודע בבירור שימיו של שאול מעטים, שהרי הקב"ה קרע את מלכות שאול, והוא דוד כבר נמשח למלך ע"י שמואל הנביא. דוד אומר לאבישי ששאול ימות בחולי טרם זמנו, או ימות מיתה טבעית, או יספה במלחמה.

דוד בגבורתו ובטחונו בה', ביחד עם אבישי גיבור החַיל לוקחים את חנית שאול ואת צפחת המים (צלוחית המים) אשר מראשותיו של שאול, "וַיֵּלְכוּ לָהֶם. וְאֵין רֹאֶה וְאֵין יוֹדֵעַ וְאֵין מֵקִיץ, כִּי כֻלָּם יְשֵׁנִים, כִּי תַרְדֵּמַת יְיָ נָפְלָה עֲלֵיהֶם". לאחר שדוד ואבישי עולים על ראש ההר ומתרחקים ממקום הסכנה, דוד קורא אל העם ואל אבנר בן נר: "הֲלוֹא תַעֲנֶה אַבְנֵר? וַיַּעַן אַבְנֵר וַיֹּאמֶר: מִי אַתָּה קָרָאתָ אֶל הַמֶּלֶךְ?" ודוד עונה לו: "הֲלוֹא אִישׁ אַתָּה וּמִי כָמוֹךָ בְּיִשְׂרָאֵל, וְלָמָּה לֹא שָׁמַרְתָּ אֶל אֲדֹנֶיךָ הַמֶּלֶךְ?... בְּנֵי מָוֶת אַתֶּם אֲשֶׁר לֹא שְׁמַרְתֶּם עַל אֲדֹנֵיכֶם עַל מְשִׁיחַ יְיָ", ועתה רְאֵה, היכן חנית המלך וצפחת המים אשר מראשותיו? דוד פונה ישירות אל אבנר בן נר שר צבא שאול ומטיל עליו את האחריות לשמירת המלך, ומאשימו שלא שמר על משיח ה' וזהו מחדל גדול. "וַיַּכֵּר שָׁאוּל אֶת קוֹל דָּוִד וַיֹּאמֶר: הֲקוֹלְךָ זֶה בְּנִי דָוִד? דוד עונה לשאול המלך וגם שואל: וַיֹּאמֶר דָּוִד: קוֹלִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ... לָמָּה זֶּה אֲדֹנִי רֹדֵף אַחֲרֵי עַבְדּוֹ? כִּי מֶה עָשִׂיתִי וּמַה בְּיָדִי רָעָה?" אני בורח לחוץ לארץ כדי שלא יפול דמי ארצה, "כִּי יָצָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְבַקֵּשׁ אֶת פַּרְעֹשׁ אֶחָד" חסר ערך כמוני, כאילו הוא רודף אחרי הקורא בהרים.

"וַיֹּאמֶר שָׁאוּל: חָטָאתִי שׁוּב בְּנִי דָוִד, כִּי לֹא אָרַע לְךָ עוֹד" כי נפשי כל כך יקרה לך שלא פגעת בי למרות שיכולת, ולמרות רדיפתי אותך. שאול מודה שטעה "הִנֵּה הִסְכַּלְתִּי וָאֶשְׁגֶּה הַרְבֵּה מְאֹד". אך דוד כבר לא סומך על שאול כלל, שהרי למרות שנשבע שלא ירדוף יותר הוא לא קיים, "וַיַּעַן דָּוִד וַיֹּאמֶר: הִנֵּה חֲנִית הַמֶּלֶךְ וְיַעֲבֹר אֶחָד מֵהַנְּעָרִים וְיִקָּחֶהָ".

שאול מדבר אל דוד דברי פיוס ומברכו, "וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל דָּוִד בָּרוּךְ אַתָּה בְנִי דָוִד גַּם עָשֹׂה תַּעֲשֶׂה וְגַם יָכוֹל תּוּכָל וַיֵּלֶךְ דָּוִד לְדַרְכּוֹ וְשָׁאוּל שָׁב לִמְקוֹמוֹ".

דוד נמלט משאול אל ארץ פלישתים

למרות הכל דוד עדיין חושש משאול, דוד חש שהסכנה עדיין בעינה. למרות ששאול נשבע לו שלא ירדוף אותו יותר, שאול אינו עומד בשבועה וממשיך לרדוף אותו. וכדי למלט את עצמו מן הסכנה היומיומית הזו ולהציל את חייו, מחליט דוד להימלט אל ארץ הפלישתים שם יד שאול לא תשיגהו. "וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל לִבּוֹ: עַתָּה אֶסָּפֶה יוֹם אֶחָד בְּיַד

שָׁאוּל. אֵין לִי טוֹב כִּי הִמָּלֵט אִמָּלֵט אֶל אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים, וְנוֹאַשׁ מִמֶּנִּי שָׁאוּל לְבַקְשֵׁנִי עוֹד בְּכָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל, וְנִמְלַטְתִּי מִיָּדוֹ".

דוד עובר אל אכיש בן מעוך מלך גת, עם 600 אנשיו ובני משפחותיהם ושתי נשותיו: אחינועם ואביגיל. ודוד מתקבל בגת, כיון שגם שם היה הדבר מפורסם ששאול רודפו. דוד מבקש רשות להתיישב עם אנשיו באחת מערי השדה, ואכיש מלך גת נותן לו את העיר צִקְלָג. וכאשר נודע לשאול כי ברח דוד אל גת, הוא נואש ממנו "וְלֹא יָסַף עוֹד לְבַקְשׁוֹ".

דוד ואנשיו מתיישבים בצִקְלַג אשר בגת

דוד ואנשיו ובני משפחותיהם מתיישבים בצִקְלָג אשר בגת הפלישתית. במשך ישיבתו בגת, דוד רוכש את אמונו של אכיש מלך גת, ואף נלחם באוייבי הפלישתים: "וַיַּעַל דָּוִד וַאֲנָשָׁיו וַיִּפְשְׁטוּ אֶל הַגְּשׁוּרִי וְהַגִּזְרִי וְהָעֲמָלֵקִי... וְהִכָּה דָּוִד אֶת הָאָרֶץ וְלֹא יְחַיֶּה אִישׁ וְאִשָּׁה, וְלָקַח צֹאן וּבָקָר וַחֲמֹרִים וּגְמַלִּים וּבְגָדִים, וַיָּשָׁב וַיָּבֹא אֶל אָכִישׁ".

שאול ובעלת האוב, המלחמה בגלבוע ונפילת שאול ובניו

לקראת המלחמה בגלבוע

"וַיְהִי בַּיָּמִים הָהֵם וַיְקַבְּצוּ פְלִשְׁתִּים אֶת מַחֲנֵיהֶם לַצָּבָא לְהִלָּחֵם בְּיִשְׂרָאֵל". כאשר ראו הפלישתים ששמואל הנביא מת וגם דוד הגיע אליהם לגת, החליטו שזה הזמן המתאים ביותר לצאת למלחמה בישראל, שכל זמן ששמואל היה קיים היו הפלישתים נופלים בידי ישראל. אכיש מלך גת שהיה בטוח בדוד, מסכם עמו שגם הוא יֵצא עם אנשיו למלחמה בשאול וישראל, ודוד ישמש לו כשומר ראש.

הפלישתים נקבצו ובאו וחנו בשׁוּנֶם, ושאול וכל ישראל חנו בגלבוע. ולמרות ששאול היה אמיץ לב בכל מלחמותיו עם אוייבי ישראל, "וַיַּרְא שָׁאוּל אֶת מַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים" שהיו רבים מאוד ולבו ניבא לו רעה, "וַיִּרָא וַיֶּחֱרַד לִבּוֹ מְאֹד". לֹא היה לו את מי לשאול לגבי המלחמה עם הפלישתים, "וַיִּשְׁאַל שָׁאוּל בַּיְיָ וְלֹא עָנָהוּ יְיָ, גַּם בַּחֲלֹמוֹת גַּם בָּאוּרִים גַּם בַּנְּבִיאִם". משמת שמואל נסתלקה הנבואה, לא היתה לו אפשרות לקבל תשובה ב"אורים ותומים" ובחלומות, עד שהוצרך ללכת לבעלת האוב למרות שהוא עצמו אסר והסיר את האובות והידעונים מהארץ.

שאול ובעלת האוב

כאשר ראה שאול את מחנה הפלישתים והבין שהוא בסכנה גדולה, ואין מי שיגן עליו ויתפלל בעדו וְיֹאמר לו את אשר יעשה, הוא מחפש דרכים להינצל כיון שהיה זה פיקוח נפש עבור ישראל. "וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לְעֲבָדָיו: בַּקְּשׁוּ לִי אֵשֶׁת בַּעֲלַת אוֹב וְאֵלְכָה אֵלֶיהָ וְאֶדְרְשָׁה בָהּ. וַיֹּאמְרוּ עֲבָדָיו אֵלָיו: הִנֵּה אֵשֶׁת בַּעֲלַת אוֹב בְּעֵין דּוֹר". ואמרו חז"ל: שבעלת האוב

היתה אמו של אבנר, וידעה לשלוט באוב רק באופן המותר משום פיקוח נפש. שאול המלך פשט את בגדי המלכות ולבש בגדים פשוטים, הוא הגיע אל בעלת האוב לעת לילה בליווית שני אנשים עמו, "וַיֹּאמֶר: קָסְמִי נָא לִי בָּאוֹב וְהַעֲלִי לִי אֵת אֲשֶׁר אֹמַר אֵלַיְךְ... אֶת שְׁמוּאֵל הַעֲלִי לִי". בעלת האוב החוששת מן האיסור אשר הטיל שאול לעסוק בזה, הסכימה לבסוף והיא מעלה לו את שמואל הנביא. "וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה אֶת שְׁמוּאֵל וַתִּזְעַק בְּקוֹל גָּדוֹל, וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל שָׁאוּל לֵאמֹר: לָמָּה רִמִּיתָנִי וְאַתָּה שָׁאוּל?" כיון שראתה את שמואל איש זקן עוטה מעיל, משתחווה לשאול וחולק לו כבוד, הבינה שהוא שאול המלך. וראתה את משה רבינו עולה עמו, להעיד עליו שלא ביטל אף מצווה מכל התורה. והקב"ה ריחם על שאול והחיה את שמואל כדי לומר לו את הנבואה. "וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל שָׁאוּל: לָמָּה הִרְגַּזְתַּנִי לְהַעֲלוֹת אֹתִי? וַיֹּאמֶר שָׁאוּל: צַר לִי מְאֹד וּפְלִשְׁתִּים נִלְחָמִים בִּי, וֵאלֹקִים סָר מֵעָלַי וְלֹא עָנָנִי עוֹד גַּם בְּיַד הַנְּבִיאִם גַּם בַּחֲלֹמוֹת, וָאֶקְרָאֶה לְךָ לְהוֹדִיעֵנִי מָה אֶעֱשֶׂה". שמואל אומר לשאול: שה' קרע מידיו את הממלכה ונתנה לדוד, כיון שלא מחה את זרע עמלק. "כַּאֲשֶׁר לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְיָ וְלֹא עָשִׂיתָ חֲרוֹן אַפּוֹ בַּעֲמָלֵק, עַל כֵּן הַדָּבָר הַזֶּה עָשָׂה לְךָ יְיָ הַיּוֹם הַזֶּה". ואם יסכים שאול וישמע לעצתו של שמואל הנביא ליפול בחרב, אזי: "מָחָר - אַתָּה וּבָנֶיךָ עִמִּי". כלומר: מחר הוא ובניו ימותו במלחמה נגד הפלישתים, ומיתתו תהיה כפרתו. ובשכר שיֵרד למלחמה על מנת למות ולא יברח, יכופר לו עון נוב עיר הכהנים ויזכה הוא ובניו לחיי העולם הבא, להיות במחיצתו של שמואל הנביא עם הצדיקים בגן העדן העליון. ו"גַּם אֶת מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל יִתֵּן יְיָ בְּיַד פְּלִשְׁתִּים". שמואל אומר לשאול: שאם יברח מהקרב הוא ינצל, אך לא יזכה לחיי העולם הבא.

"וַיְמַהֵר שָׁאוּל וַיִּפֹּל מְלֹא קוֹמָתוֹ אַרְצָה, וַיִּרָא מְאֹד מִדִּבְרֵי שְׁמוּאֵל. גַּם כֹּחַ לֹא הָיָה בּוֹ כִּי לֹא אָכַל לֶחֶם כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלָּיְלָה". אבנר ועמשא שהיו עמו שאלוהו: מה אמר לך שמואל? אמר להם: למחר אתה יורד למלחמה ומנצח. והאשה בעלת האוב אשר ראתה כי שאול נבהל מאוד, ביקשה ממנו ושיכנעה אותו שיאכל פת לחם, כדי שיהיה לו כח להמשיך בדרך. שאול ממאן, אך לאחר הפצרות עבדיו ובעלת האוב הוא קם מהארץ יושב על המיטה ואוכל, "וְלְאִשָּׁה עֵגֶל מַרְבֵּק בַּבַּיִת וְתַמֵּהַר וַתִּזְבְּחֵהוּ, וַתִּקַּח קֶמַח וַתָּלָשׁ וַתֹּפֶהוּ מַצּוֹת, וַתַּגֶּשׁ לִפְנֵי שָׁאוּל וְלִפְנֵי עֲבָדָיו וַיֹּאכֵלוּ וַיָּקֻמוּ וַיֵּלְכוּ בַּלַּיְלָה הַהוּא".

כאן רואים את גדולתו של שאול, שלמרות הדברים הקשים אשר שמע הוא לא התייאש, שאול נטל עמו את שלושת בניו ויצא למלחמה. אמר ריש לקיש: באותה שעה קרא הקב"ה למלאכי השרת ואמר להם: בואו וראו בריה שבראתי בעולמי. בנוהג שבעולם:

אדם הולך לבית המשתה אינו מוליך בניו עמו מפני מראית העין. וזה (שאול) יוצא למלחמה ויודע שייהרג, ונוטל בניו עמו ושמח על מידת הדין שפוגעת בו.

הפלישתים מוותרים על דוד במלחמתם בגלבוע

לאחר שנקבצו בשונֵם, קיבצו הפלישתים ביום השני את כל מחניהם באפק, קרוב יותר למחנה שאול, וישראל חנו בעֵין אשר ביזרעאל. ושרי הצבא הפלישתי הם סַרְנֵי פלישתים "עֹבְרִים לְמֵאוֹת וְלַאֲלָפִים, וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו עֹבְרִים בָּאַחֲרֹנָה עִם אָכִישׁ" כיון שדוד מוּנָה לשומר ראשו של אכיש מלך גת. אך מינויו של דוד לשומר ראשו של מלך גת לא מצא חן בעיני סרני הפלישתים, והם אומרים לאכיש: "מָה הָעִבְרִים הָאֵלֶּה"? למרות שאכיש משבח את דוד, קוצפים סרני הפלישתים ומוותרים על דוד, ודורשים ממלכם שישיב את דוד למקומו ושלא ירד עמהם למלחמה. סרני הפלישתים אינם סומכים על דוד, הם חוששים שיפנה להם עורף ברגע הקריטי, וילחם נגדם להצלת ישראל, ובכך יוכל דוד לרַצות את שאול המלך שימחל לו על שמרד בו. והלא זה הוא דוד הגיבור "אֲשֶׁר יַעֲנוּ לוֹ בַּמְּחֹלוֹת לֵאמֹר: הִכָּה שָׁאוּל בַּאֲלָפָיו וְדָוִד בְּרִבְבֹתָיו".

הם לא טעו, דוד אכן היה כ"גיס חמישי" בתוך הפלישתים, והוא כמובן לא התכוון להלחם בישראל, אלא ההיפך: בכך שרצה לצאת עם הפלישתים למלחמה בישראל, הוא רק היה יכול להציל את שאול וישראל מיד הפלישתים. אכיש מתנצל בפני דוד ומסביר לו שהוא עצמו סומך עליו כיון שהוא ישר וטוב בעיניו כמלאך אלקים, אך זהו רצונם של שרי הפלישתים שילך עם אנשיו, "וַיִּקְרָא אָכִישׁ אֶל דָּוִד וַיֹּאמֶר אֵלָיו: ...יָשָׁר אַתָּה וְטוֹב בְּעֵינַי... טוֹב אַתָּה בְּעֵינַי כְּמַלְאַךְ אֱלֹקִים, אַךְ שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים אָמְרוּ לֹא יַעֲלֶה עִמָּנוּ בַּמִּלְחָמָה. ...וְהַשְׁכֵּמְתֶּם בַּבֹּקֶר וְאוֹר לָכֶם וְלֵכוּ", ודוד שמח על כך בלבו. דוד ואנשיו משכימים בבוקר לשוב אל ארץ פלישתים לצִקְלַג עירם, ופלישתים עלו על יזרעאל.

מלחמת דוד נגד העמלקים שפשטו על צִקְלַג ושבו את נשיהם וילדיהם של דוד ואנשיו

כאשר חזרו דוד ואנשיו לצִקְלַג עירם אשר בגת הפלישתית, אל ביתם ובני משפחותיהם, הם גילו: שבהעדרם העמלקים פשטו על צִקְלַג, שרפו את העיר ולקחו בשבי את הנשים והילדים וגם את אחינועם ואביגיל נשות דוד. "וַיִּשָּׂא דָוִד וְהָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ אֶת קוֹלָם וַיִּבְכּוּ עַד אֲשֶׁר אֵין בָּהֶם כֹּחַ לִבְכּוֹת... כִּי מָרָה נֶפֶשׁ כָּל הָעָם אִישׁ עַל בָּנָיו וְעַל בְּנֹתָיו". וזה היה נס גדול שהקב"ה עשה להם, שאכיש מלך גת ויתר על דוד ואנשיו והם חזרו לעירם, אחרת לא היה נשאר להם שריד ופליט.

דוד מבקש מאביתר הכהן לשאול לו ב"אורים ותומים" והתשובה המתקבלת היא: "רְדֹף, כִּי הַשֵּׂג תַּשִּׂיג וְהַצֵּל תַּצִּיל". דוד עם 600 אנשיו יוצאים בעקבות העמלקים: 200 מאנשי דוד שלא היה צורך בהם נשארו לשמור על הכלים, ודוד יוצא עם 400 איש לרדוף את

העמלקים. בדרך בשדה הם מוצאים איש מצרי, הם משיבים את רוחו בלחם ומים ופלח דבלה ושני צימוקים, וכאשר שבה אליו רוחו הוא מספר להם שהשתתף בשרפת צִקְלַג באש, והוא לא אכל שלושה ימים ולילות כיון נעזב על ידי אדונו לאחר שחלה, והוא מוכן להראות להם היכן העמלקים בתנאי שלא ימיתוהו ולא יסגירוהו. ואכן כך הגיעו דוד ואנשיו ביתר מהירות אל העמלקים, שהיו אוכלים ושותים וחוגגים ללא שום חשש, בכל השלל אשר לקחו.

דוד ואנשיו התקיפו את העמלקים פתע בטרם האיר היום ועד הערב, "וַיַּצֵּל דָּוִד אֵת כָּל אֲשֶׁר לָקְחוּ עֲמָלֵק, וְאֶת שְׁתֵּי נָשָׁיו הִצִּיל דָּוִד", את הילדים וכל השלל.

כאשר הצטרפו אליהם 200 מאנשי דוד אשר המתינו על הכלים, היו אנשים מתוך 400 אנשי דוד אשר נלחמו בעמלקים, אשר לא הסכימו לחלק עמם את השלל בתואנה שהם רק ישבו על הכלים ולא נלחמו. אך דוד בצדקותו התייחס בשיוויון ובחיבה גדולה, גם לאלה שלא נלחמו בפועל ורק נשארו בעורף לשמור על הכלים. הוא נהג בהם שיוויון גם בחלוקת השלל כי הכל מאת ה'. וכאשר הגיעו דוד ואנשיו לצקלג, שלח דוד משם לזקני שבטו יהודה שהיה מכבדם - משלל אוייבי ה', ובכך גם פירסם את הנס שהקב"ה עשה לו ולאנשיו.

המלחמה בגלבוע ונפילת שאול ויהונתן

"וּפְלִשְׁתִּים נִלְחָמִים בְּיִשְׂרָאֵל, וַיָּנֻסוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי פְּלִשְׁתִּים וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים בְּהַר הַגִּלְבֹּעַ". מלחמה קשה ניתשת בגלבוע, הפלישתים נלחמים בישראל, נופלים מישראל חללים ואנשי ישראל נָסים. הפלישתים מדביקים את שאול ואת בניו ומכים את בני שאול: את יהונתן, אבינדב ומלכי-שוע. איש-בושת בן שאול וגם אבנר ועמשא נמלטו כנראה. המורים בקשת (הקשתים) מוצאים את שאול "וַיָּחֶל מְאֹד מֵהַמּוֹרִים. וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לְנֹשֵׂא כֵלָיו: שְׁלֹף חַרְבְּךָ וְדָקְרֵנִי בָהּ, פֶּן יָבוֹאוּ הָעֲרֵלִים הָאֵלֶּה וּדְקָרֻנִי וְהִתְעַלְּלוּ בִי. וְלֹא אָבָה נֹשֵׂא כֵלָיו כִּי יָרֵא מְאֹד, וַיִּקַּח שָׁאוּל אֶת הַחֶרֶב וַיִּפֹּל עָלֶיהָ".

ולא חטא שאול בהורגו את עצמו. ואף על פי שכתוב: "וְאַךְ אֶת דְּמְכֶם לְנַפְשֹׁתֵיכֶם אֶדְרֹשׁ" (בראשית ט'), אף על פי כן לא חטא. כיון ששאול ידע כי סופו למות במלחמה, כי כך אמר לו שמואל הנביא, ועוד: כי ראה כי מצאוהו המורים היורים בקשת (הקשתים) ולא היה יכול להמלט מידם, אזי העדיף שאול ליפול על חרבו ולמות מאשר יתעללו בו הערלים ויגרמו בכך לחילול ה'. "וַיַּרְא נֹשֵׂא כֵלָיו כִּי מֵת שָׁאוּל, וַיִּפֹּל גַּם הוּא עַל חַרְבּוֹ וַיָּמָת עִמּוֹ".

שאול ושלושת בניו נופלים במלחמה כפי שניבא שמואל. בנו של שאול איש בושת נהרג מאוחר יותר, שאר בניו הוכו ע"י הגבעונים בימי דוד - והכל מידה כנגד מידה על עוון נוב עיר הכהנים, שהרג בְּחרב אבות על בנים. "וַיָּמָת שָׁאוּל וּשְׁלֹשֶׁת בָּנָיו וְנֹשֵׂא כֵלָיו, גַּם כָּל אֲנָשָׁיו בַּיּוֹם הַהוּא יַחְדָּו".

כאשר באו הפלישתים למחרת לפַשט את החללים, מצאו את שאול ושלושת בניו נופלים בהר הגלבוע. הפלישתים כרתו את ראשו של שאול המלך ותקעוהו בבית עצביהם בית דגן (כמובא בדברי הימים), ואת גווית שאול המלך תקעו בחומת בית שאן, כדי לבשר לעמם את גודל ניצחונם. כאשר שמעו על כך אנשי יבש גלעד, את כל אשר עשו הפלישתים לשאול, הם חרפו נפשם לעשות עם שאול חסד אחרון: "וַיָּקוּמוּ כָּל אִישׁ חַיִל וַיֵּלְכוּ כָל הַלַּיְלָה, וַיִּקְחוּ אֶת גְּוִיַּת שָׁאוּל וְאֵת גְּוִיֹּת בָּנָיו מֵחוֹמַת בֵּית שָׁן, וַיָּבֹאוּ יָבֵשָׁה וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָם שָׁם. (שרפו - כנראה כדי שהפלישתים לא יעלו אותם מהקברים ויתעללו בהם שוב). וַיִּקְחוּ אֶת עַצְמֹתֵיהֶם וַיִּקְבְּרוּ תַּחַת הָאֶשֶׁל בְּיָבֵשָׁה, וַיָּצֻמוּ שִׁבְעַת יָמִים".

אֵיךְ נָפְלוּ גִּבּוֹרִים?!

כאשר חזר דוד אל ציקלג לאחר הכותו את עמלק, והנה ביום השלישי הגיע איש מבשר ממחנה שאול ובגדיו קרועים ואדמה על ראשו, והוא נופל ארצה ומשתחווה לפני דוד. "וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד: מֶה הָיָה הַדָּבָר, הַגֶּד נָא לִי? וַיֹּאמֶר: אֲשֶׁר נָס הָעָם מִן הַמִּלְחָמָה וְגַם הַרְבֵּה נָפַל מִן הָעָם וַיָּמֻתוּ, וְגַם שָׁאוּל וִיהוֹנָתָן בְּנוֹ מֵתוּ... וָאֶקַּח הַנֵּזֶר אֲשֶׁר עַל רֹאשׁוֹ וְאֶצְעָדָה אֲשֶׁר עַל זְרֹעוֹ וָאָבִיאֵם אֶל אֲדֹנִי הֵנָּה".

דוד מצווה לאחד הנערים שיפגע במבשר העמלקי, אשר מותת את שאול ושלח ידו לפגוע במשיח ה'. "וַיַּחֲזֵק דָּוִד בִּבְגָדָיו וַיִּקְרָעֵם וְגַם כָּל הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ. וַיִּסְפְּדוּ וַיִּבְכּוּ וַיָּצֻמוּ עַד הָעֶרֶב עַל שָׁאוּל וְעַל יְהוֹנָתָן בְּנוֹ, וְעַל עַם יְיָ וְעַל בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי נָפְלוּ בֶּחָרֶב".

ומאחר שישראל לא ספדו כראוי לשאול המלך, נענשו ישראל ובא רעב גדול בימי דוד המלך. ולאחר שהיה הנגף בישראל, לקח דוד המלך את עצמות שאול ואת עצמות יהונתן בנו, אשר גנבו אותם מבית שאן ששם תלו אותם הפלישתים ביום הכותם את שאול בגלבוע, ויעל דוד את העצמות משם ויקברו את עצמות שאול ויהונתן בנו בארץ בנימין, בקבר קיש אביו.

"וַיְקֹנֵן דָּוִד אֶת הַקִּינָה הַזֹּאת עַל שָׁאוּל וְעַל יְהוֹנָתָן בְּנוֹ"

"וַיֹּאמֶר: לְלַמֵּד בְּנֵי יְהוּדָה קָשֶׁת, הִנֵּה כְתוּבָה עַל סֵפֶר הַיָּשָׁר.

הַצְּבִי יִשְׂרָאֵל עַל בָּמוֹתֶיךָ חָלָל, אֵיךְ נָפְלוּ גִּבּוֹרִים?!

אַל תַּגִּידוּ בְגַת אַל תְּבַשְּׂרוּ בְּחוּצוֹת אַשְׁקְלוֹן,

פֶּן תִּשְׂמַחְנָה בְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים פֶּן תַּעֲלֹזְנָה בְּנוֹת הָעֲרֵלִים.

הָרֵי בַגִּלְבֹּעַ אַל טַל וְאַל מָטָר עֲלֵיכֶם וּשְׂדֵי תְרוּמֹת,
כִּי שָׁם נִגְעַל מָגֵן גִּבּוֹרִים מָגֵן שָׁאוּל בְּלִי מָשִׁיחַ בַּשָּׁמֶן.
מִדַּם חֲלָלִים מֵחֵלֶב גִּבּוֹרִים קֶשֶׁת יְהוֹנָתָן לֹא נָשׂוֹג אָחוֹר
וְחֶרֶב שָׁאוּל לֹא תָשׁוּב רֵיקָם.
שָׁאוּל וִיהוֹנָתָן הַנֶּאֱהָבִים וְהַנְּעִימִם בְּחַיֵּיהֶם וּבְמוֹתָם לֹא נִפְרָדוּ,
מִנְּשָׁרִים קַלּוּ מֵאֲרָיוֹת גָּבֵרוּ.
בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל אֶל שָׁאוּל בְּכֶינָה. הַמַּלְבּשְׁכֶם שָׁנִי עִם עֲדָנִים,
הַמַּעֲלֶה עֲדִי זָהָב עַל לְבוּשְׁכֶן.
אֵיךְ נָפְלוּ גִבּוֹרִים בְּתוֹךְ הַמִּלְחָמָה?!
יְהוֹנָתָן עַל בָּמוֹתֶיךָ חָלָל. צַר לִי עָלֶיךָ אָחִי יְהוֹנָתָן...
אֵיךְ נָפְלוּ גִבּוֹרִים וַיֹּאבְדוּ כְּלֵי מִלְחָמָה?!"

אמר ר' ינאי: י"ב מידות טובות מפורשות בשאול: שהיה ענוו, שהיה שומע חרפתו ושותק, שהיה מוחל על עלבונו, שהיה זהיר במצוות ציצית, שהיה נותן נדוניה לבנות ישראל, שהיה לו בושת פנים משמואל, שחס על ממונם של ישראל, שהיה אוכל חולין בטהרה, שהיה מקדיש הקודשים, שהשווה כבודו לכבוד עבדו, שהיה צנוע, ששב בתשובה.

שאול נבחר למלך כי העם דרש מלך, הוא היה ענו וצנוע ונחבא אל הכלים. מובא במדרש רבה ד', כ': אמרו עליו על בית שאול, שלא נראה מהם לא עקב ולא גודל מימיהם. שאול היה מרשים בהופעתו החיצונית: יפה וגבוה משכמו ומעלה, עד שהיו הנערות היוצאות לשאוב מים אשר פגש בדרך, ושאל אותן: "הֲיֵשׁ בָּזֶה הָרֹאֶה?", עונות לו ומאריכות בתשובתן כדי להסתכל ביופיו. שמואל א', ט': "וַתַּעֲנֶינָה אוֹתָם וַתֹּאמַרְנָה: יֵשׁ הִנֵּה לְפָנֶיךָ מַהֵר עַתָּה כִּי הַיּוֹם בָּא לָעִיר כִּי זֶבַח הַיּוֹם לָעָם בַּבָּמָה. כְּבֹאֲכֶם הָעִיר כֵּן תִּמְצְאוּן אֹתוֹ בְּטֶרֶם יַעֲלֶה הַבָּמָתָה לֶאֱכֹל כִּי לֹא יֹאכַל הָעָם עַד בֹּאוֹ כִּי הוּא יְבָרֵךְ הַזֶּבַח אַחֲרֵי כֵן יֹאכְלוּ הַקְּרֻאִים וְעַתָּה עֲלוּ כִּי אֹתוֹ כָּהַיּוֹם תִּמְצְאוּן אֹתוֹ". רש"י: מאריכות היו בדברים, כדי להסתכל ביופיו של שאול. רד"ק: מה היה כל האריכות הזה שהאריכו אלו הנערות לדבר? ...כדי להסתכל ביופיו של שאול.

שאול היה גבור מלחמה, ירא שמים וצדיק. "בֶּן שָׁנָה שָׁאוּל בְּמָלְכוֹ" כבן שנה שלא טעם טעם חטא. אך נכשל כאשר לא הרג את אגג העמלקי כפי שצִוָּוה ע"י שמואל הנביא. במותו ובמות בניו כיפר שאול על חטא נוב עיר הכהנים ועל מעשה האוב ועל רדיפותיו את דוד, ומת כצדיק על הרי הגלבוע, תוך כדי מלחמת מצווה להצלת עם ישראל מידי

הפלישתים (ומת תוך כדי קיום מצווה). ומובא בזוהר ק', רפ"ד: שהקב"ה עשה עם שאול טובה שלא ביטל ממלכתו בעודו בחייו, כדי שלא יראה את ממלא מקומו שולט בו ולוקח את כל אשר לו.

דוד נמשח למלך על יהודה בחברון

דוד תמיד שואל בה' על כל דבר ודבר, שום דבר לא ברור לדוד מאליו, דוד נוהג תמיד רק לפי הציווי האלקי. זו היתה אחת ממעלותיו של דוד: שתמיד שאל בה' והשליך רק על ה' את כל יהבו. לפני שובו של אכיש מלך גת מן המלחמה, שואל דוד בה': האם לעזוב את ארץ הפלישתים ואת צִקְלַג ולחזור לגור בארץ ישראל, באחת מערי נחלת שבט יהודה? כיון שלאחר מות שאול יכול מלך גת גם לא להתיר לדוד לשוב לישראל, שהרי דוד כבר נמשח למלך. ולמרות שדוד נמשח למלך על כל ישראל, הוא שואל בענוותנותו האם יעלה באחת ערי יהודה. הוא לא תופס מיד את המלוכה, הוא חושב שאולי המלוכה מגיעה לבן שאול? "וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיְיָ לֵאמֹר: הַאֶעֱלֶה בְאַחַת עָרֵי יְהוּדָה? וַיֹּאמֶר יְיָ אֵלָיו: עֲלֵה. וַיֹּאמֶר דָּוִד: אָנָה אֶעֱלֶה? וַיֹּאמֶר: חֶבְרֹנָה".

דוד לוקח את שתי נשיו עמו ואת כל משפחתו ואנשיו ובני משפחותיהם, ועובר ללא שום פקפוק להתיישב בערי חברון, אך עדיין לא בחברון עצמה כדבר ה' אליו, כדי שלא יובן מכך שהוא בא להשתלט ולהמליך את עצמו על חברון. הענווה הגדולה הזו של דוד, עוררה מיד את אנשי יהודה להמליך את דוד על שבט יהודה מיוזמתם ורצונם, ובתקווה שגם שאר השבטים ילכו בעקבותיהם. "וַיָּבֹאוּ אַנְשֵׁי יְהוּדָה וַיִּמְשְׁחוּ שָׁם אֶת דָּוִד לְמֶלֶךְ עַל בֵּית יְהוּדָה".

אנשי יהודה מספרים לדוד את דבר החסד אשר עשו אנשי יבש גלעד כאשר קברו את שאול. דוד מחזיק להם טובה על שהביאו את עצמות שאול ובניו לקבר ישראל במסירות נפש. ולמרות שמעשה החסד הזה מעיד שהיו אנשי יבש גלעד נאמנים לבית שאול, מכל מקום דוד מברך אותם ומודיע להם, שגם הוא יעמוד לימינם וימסור את נפשו להצילם מאוייביהם אם יהיו בסכנה. "וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים אֶל אַנְשֵׁי יָבֵישׁ גִּלְעָד וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם: בְּרֻכִים אַתֶּם לַיְיָ אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם הַחֶסֶד הַזֶּה עִם אֲדֹנֵיכֶם עִם שָׁאוּל וַתִּקְבְּרוּ אֹתוֹ... תֶּחֱזַקְנָה יְדֵיכֶם"...

"וַיְהִי מִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר הָיָה דָּוִד מֶלֶךְ בְּחֶבְרוֹן עַל בֵּית יְהוּדָה: שֶׁבַע שָׁנִים וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים". חברון נקבעה לו משום ששם מקום קבורת אדם הראשון שנתן לדוד 70 שנה מחייו, אדם הראשון היה המלך הראשון והוא איבד את מלכותו כאשר חטא, והאבות: אברהם, יצחק ויעקב תיקנו את החטא וקבורים ליד אדם הראשון בחברון,

וניתנה המלכות לדוד שהוא גילגולו של אדם הראשון. ולכן מלך דוד 7 שנים בחברון, כדי להתחבר עם האבות שבזכותם זכה למלכות, כיוון שדוד המלך קיבל את חייו גם מהאבות (כמובא לעיל), וזו אחת הסיבות שהתקיימה מלכותו, ואחר כך מָלַך בירושלים 33 שנים. חברון היא המפתח לשלטון על כל ארץ ישראל. חברון מלשון חיבור, בחברון - מקום מנוחת האבות דוד המלך מתחבר לאבות. הקדוש-ברוך-הוא בחר בדוד למלך, כדי להשליט כאן בעולם הזה את מלכות השמים.

לאחר שעבר דוד לחברון נולדו לו שם 6 בנים, "אֵלֶּה יֻלַּד־לוֹ לְדָוִד בְּחֶבְרוֹן": בנו הבכור אמנון - נולד בחברון מאחינועם היזרעאלית. בנו השני כלאב - נולד מאביגיל אשת נבל הכרמלי. בנו השלישי אבשלום - נולד מִמַּעֲכָה בַּת תַּלְמַי מלך גשור. בנו הרביעי אֲדֹנִיָּה - נולד מחַגִּית. בנו החמישי שְׁפַטְיָה - נולד מאֲבִיטָל. בנו הששי יִתְרְעָם - נולד מעֶגְלָה אֵשֶׁת דָּוִד.

המלכת איש בשת בן שאול ע"י אבנר

לאחר מות שאול, ולמרות שדוד נמשח למלך בחברון, ולמרות שכבר היה ידוע לְכל שדוד נמשח למלך ע"י שמואל על כל ישראל - בכל זאת ממליך אבנר שר צבא שאול את אִישׁ בֹּשֶׁת בן שאול למלך. בתחילה על גלעד, ועל יזרעאל ועל אפרים ובנימין ועוד מחוזות, ועל כל ישראל. אך לאט לאט מצטרפים אל דוד עוד אנשים משבטי ישראל, וכאשר מת אִישׁ בֹּשֶׁת באים שארית ישראל בלב אחד אל דוד, להמליך את דוד עליהם למלך.

מות הנערים בבריכת גבעון

"**יָקוּמוּ נָא הַנְּעָרִים וִישַׂחֲקוּ לְפָנֵינוּ**"

כאשר ראה אבנר בן נר שר צבא שאול שממלכת אִישׁ בֹּשֶׁת הולכת ומתפוררת, ביקש למשוך את תשומת לב העם למעשה גבורה של אנשיו, ובכך חשב שיביא את העם לידי משמעת: אבנר בן נר ואנשיו יצאו ממחניים לגבעון, ויואב בן צרויה שר צבא דוד ואנשיו יצאו אף הם ויפגשום על ברכת גבעון, "וַיֵּשְׁבוּ אֵלֶּה עַל הַבְּרֵכָה מִזֶּה וְאֵלֶּה עַל הַבְּרֵכָה מִזֶּה", זה היה כנראה מקום מפגש מקובל שבו היו נאספים המון העם. "וַיֹּאמֶר אַבְנֵר אֶל יוֹאָב: יָקוּמוּ נָא הַנְּעָרִים וִישַׂחֲקוּ לְפָנֵינוּ. וַיֹּאמֶר יוֹאָב: יָקֻמוּ". אבנר שהיה בטוח בהצלחת נעריו, לא התכוון למלחמה ממש אלא רק שיאבקו זה עם זה כדי לראות מי ינצח. הם בחרו 12 נערים מכל צד כנגד 12 שבטי ישראל, אך בשל היותם שקולים בכוחות הרגו הנערים זה את זה. כאשר ראו שהמלחמה לא הוכרעה (כיון שמתו 12 אנשים מכל צד ולא היתה הכרעה מי חזק יותר), המשיכו להילחם עד אשר היתה המלחמה ביניהם קשה, ובסופו של דבר אנשי יואב שר צבא דוד ניצחו את אנשי אבנר שר צבא שאול.

המלחמה המיותרת הזו שהתחילה בצחוק, הסתיימה בשפיכות דמים נקיים ובהרוגים רבים, ובסופו של דבר נהרג גם אבנר. במלחמה המיותרת הזו נהרגו: 19 איש מאנשי יואב וגם עֲשָׂהאֵל, ו - 360 איש מעבדי אבנר. כלומר נצחון אנשי יואב היה מאוד משמעותי: אדם אחד מאנשי יואב ניצח 50 מאנשי אבנר, (אם מוציאים את 12 האנשים מכל צד שנאבקו בהתחלה ונהרגו כולם, אזי מתו מאנשי יואב רק 7 אנשים: 12-19=7 , ומאנשי אבנר מתו 348 אנשים: 12-360= 348 , 348 לחלק ל-7=49.71 כמעט 50).

מות עשהאל אחי יואב

"וַעֲשָׂהאֵל קַל בְּרַגְלָיו כְּאַחַד הַצְּבָיִם אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה"

על בריכת גבעון היו יואב ואנשיו וגם אֲחֵי יואב: אֲבִישַׁי וַעֲשָׂהאֵל, "וַעֲשָׂהאֵל קַל בְּרַגְלָיו כְּאַחַד הַצְּבָיִם אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה". לאחר כל שפיכות הדמים הזו, החליט עֲשָׂהאֵל לרדוף אחרי אבנר אשר יזם את כל שפיכות הדמים הזו ולהורגו. עֲשָׂהאֵל היה כל כך זריז וקל רגליים שהיה סבור שיצליח להרוג את אבנר ולברוח. הוא רדף אחרי אבנר ברגליו ולא על גבי סוס, הוא היה כל כך מהיר וזריז שהיה יכול לצוד צבי תוך כדי מרוצתו, הוא היה יכול להלך על ראשי השבולים בשדה מבלי לשבור את הקנים, אך כשהגיעה שעתו כל זריזותו לא עמדה לו.

עֲשָׂהאֵל רדף אחרי אבנר מבלי לנטות ימין או שמאל, היה לו ברור שאבנר חייב מיתה כמורד במלכות בית דוד, כיון שאבנר היה עיקר העיכוב למלכות דוד. "וַיִּפֶן אַבְנֵר אַחֲרָיו וַיֹּאמֶר: הַאַתָּה זֶה עֲשָׂהאֵל? וַיֹּאמֶר: אָנֹכִי." אבנר שואל אותו האם זה הוא עֲשָׂהאֵל שרוצה לשפוך דם, שפעמיים הִתְרָה בו אבנר וביקש ממנו בחסידותו להימנע מהרדיפה כדי שלא יצטרך להורגו, ואז גם יהיה לו לא נעים מיואב שר צבא דוד כיון שעֲשָׂהאֵל הוא אחי יואב. "וַיֹּסֶף עוֹד אַבְנֵר לֵאמֹר אֶל עֲשָׂהאֵל: סוּר לְךָ מֵאַחֲרָי, לָמָּה אַכֶּכָּה אַרְצָה? וְאֵיךְ אֶשָּׂא פָנַי אֶל יוֹאָב אָחִיךָ?"

אבנר אומר לעֲשָׂהאֵל שינטה ימינה או שמאלה, וימשיך לרוץ אחר אחד הנערים ויקח ממנו את חליפתו וכלי המלחמה, כדי שיחשבו שהוא רדף מראש אחר אחד הנערים ובכך לא יתבזה על שרץ לשוא. אך עֲשָׂהאֵל סרב ולא אבה לסור מאחורי אבנר ואז הרגו אבנר. אבנר עשה תחבולה להרוג את עֲשָׂהאֵל בפתע פתאום: הוא נתן לו להמשיך לרוץ ולהתקרב אליו, ואז כשהיה קרוב אליו הכהו אבנר באחורי החנית אל החומש, כלומר: החנית פגעה בעֲשָׂהאֵל בצלע החמישית שמעל מקום הלב, מקום שמרה וכבד תלויים בו (היתה לאבנר חנית דו-צדדית: חנית עם חץ משני הצדדים), עֲשָׂהאֵל מת במקום תחתיו. "וַיָּמָאן לָסוּר, וַיַּכֵּהוּ אַבְנֵר בְּאַחֲרֵי הַחֲנִית אֶל הַחֹמֶשׁ, וַתֵּצֵא הַחֲנִית מֵאַחֲרָיו" (החנית עברה את גופו

מצד לצד), "וַיִּפֹּל שָׁם וַיָּמָת תַּחְתָּיו". שלא הלך ולא זז ממקומו אחר שהוכה, אלא מת מיד במקום.
וכל מי שהגיע למקום אשר נפל שם עֲשָׂהאֵל, עמד בבהלה, משתומם לנוכח החיזיון הגדול הזה: שעֲשָׂהאֵל קל הרגליים מוטל מת בַּמָּקום תחתיו, ואפילו לא הצליח לפסוע פסיעה אחת קטנה.
"וַיִּרְדְּפוּ יוֹאָב וַאֲבִישַׁי אַחֲרֵי אַבְנֵר... וַיִּתְקַבְּצוּ בְּנֵי בִנְיָמִן אַחֲרֵי אַבְנֵר וַיִּהְיוּ לַאֲגֻדָּה אֶחָת וַיַּעַמְדוּ עַל רֹאשׁ גִּבְעָה אֶחָת". אבנר אומר ליואב: האם יש טעם שהחרב תאכל לנצח? כלומר: שאם יהרגו את אבנר יהיה לו גואל דם, ולגואל הדם גם יהיה גואל דם, ושפיכות הדמים הזו לא תפסק. מה גם שלא חשוב מי ינצח, בכל מקרה תהיה שפיכות דמים מיותרת בין אחים וכל ישראל אחים. "וַיִּקְרָא אַבְנֵר אֶל יוֹאָב וַיֹּאמֶר: הֲלָנֶצַח תֹּאכַל חָרֶב? הֲלוֹא יָדַעְתָּה כִּי מָרָה תִּהְיֶה בָּאַחֲרוֹנָה. וְעַד מָתַי לֹא תֹאמַר לָעָם לָשׁוּב מֵאַחֲרֵי אֶחֵיהֶם?!"
יואב רואה כי לא יוכל עמהם כיון שהתקבצו כולם, לכן תקע בשופר כסימן שיעצרו ולא ירדפו אחרי אבנר ואנשיו, וכך היה ויעמדו כל העם אשר עם יואב. דברי הפיוס של אבנר התקבלו "וַיִּתְקַע יוֹאָב בַּשּׁוֹפָר וַיַּעַמְדוּ כָּל הָעָם וְלֹא יָרְדְּפוּ עוֹד אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יָסְפוּ עוֹד לְהִלָּחֵם".
אבנר ואנשיו לא ישנו בלילה ההוא, כל הלילה הלכו בערבה מחשש שיואב ואנשיו יתנפלו עליהם בשל מות עֲשָׂהאֵל. גם יואב ואנשיו חששו מאבנר ואנשיו שמא מתוך פחד מהנקמה וגאולת דם עֲשָׂהאֵל, אבנר ואנשיו יתנפלו עליהם פתע פתאום. יואב שב מאחרי אבנר "וַיִּשְׂאוּ אֶת עֲשָׂהאֵל וַיִּקְבְּרֵהוּ בְּקֶבֶר אָבִיו אֲשֶׁר בֵּית לָחֶם, וַיֵּלְכוּ כָל הַלַּיְלָה יוֹאָב וַאֲנָשָׁיו וַיֵּאֹר לָהֶם בְּחֶבְרוֹן". הם היו חרדים מפני כבוד המת והלכו כל הלילה כדי לקבור את עֲשָׂהאֵל מה שיותר מהר, כשהגיעו לחברון האיר להם הבוקר.

מות אבנר שר צבא שאול

למרות שאנשי שאול היו רבים ואנשי דוד מעטים, היה דוד הולך ומתחזק ובית שאול היו הולכים ודלים. אִישׁ-בֹּשֶׁת בן שאול לא היה איש מלחמה כלל, אבנר היה כעת האיש החזק בבית שאול, ומעמדו רק הלך והתחזק. אך למרות שאִישׁ-בֹּשֶׁת היה תלוי בחסדי אבנר, הוא לא נמנע מלהוכיח את אבנר על שלקח את רצפה בת איה פילגש אביו. אבנר ראה זאת כמרידה במלכות, כיון שראה את עצמו כָּעיקר שעליו נשענת כל מלכות אִישׁ-בֹּשֶׁת בן שאול. "וַיִּחַר לְאַבְנֵר מְאֹד עַל דִּבְרֵי אִישׁ בֹּשֶׁת, וַיֹּאמֶר: הֲרֹאשׁ כֶּלֶב אָנֹכִי?"... האם אני ראש לכלבים וממונה על כלבים? או שר צבא ישראל? ועוד אומר אבנר לְאִישׁ-בֹּשֶׁת: שרק בזכות אבנר לא נפלו בית שאול בידי דוד. ומאחר שאִישׁ-בֹּשֶׁת

פוקד עליו את עוון האשה הזו: רצפה פילגש שאול, מתכוון אבנר להעביר את המלוכה מבית שאול אל בית דוד, כדי שדוד ימלוך על כל ישראל כפי שנשבע ה' לדוד.
אִישׁ בֹּשֶׁת "לֹא יָכֹל עוֹד לְהָשִׁיב אֶת אַבְנֵר דָּבָר מִיִּרְאָתוֹ אֹתוֹ". ואבנר אומר ועושה: הוא שולח שליחים אל דוד המלך להודיעו כי הוא מכיר במלכותו, ומעוניין לכרות עמו ברית ולהסב אליו את כל ישראל. דוד המלך מסכים, אך מַתְנֶה זאת בכך שאבנר יחזיר אליו את אשתו מיכל בת שאול ויבוא עמה, ועל ידי כך יראו כולם שדוד מקבל את הממלכה ברצון ה', מה גם שדוד הוא חתנו של שאול וזכותו למלא את מקום שאול, ובכך לא יֵרָאֶה אבנר כמורד בשאול אלא כמלווה את מיכל אשת דוד, וזה יהיה הסימן לכל ישראל שאבנר אכן מסכים להשלים עם דוד.
דוד שולח שליחים אל אִישׁ-בֹּשֶׁת ומבקש לקבל את מיכל אשתו הראשונה, אשר ארש ב - 100 עורלות פלישתים (200). אִישׁ-בֹּשֶׁת יודע כעת כי לב אבנר אינו שלם עמו, ומבלי להמרות את פי דוד הוא לוקח את מיכל מאת פלטיאל בן ליש ומחזירה לדוד. (וכל אותן השנים נעץ פלטיאל בן ליש חרב במיטה בינו לבין מיכל, ולא נכשל בה).
אבנר פונה אל זקני ישראל ואומר להם: שראוי להם לבחור בדוד, כיון שבזכותו היו הרבה הצלות לישראל וגם "כִּי יְיָ אָמַר אֶל דָּוִד לֵאמֹר: בְּיַד דָּוִד עַבְדִּי הוֹשִׁיעַ אֶת עַמִּי יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים וּמִיַּד כָּל אֹיְבֵיהֶם". לאחר מכן מדבר אבנר עם אנשי בנימין שבטו של שאול. ולאחר ששלח שליחים אל דוד המלך, הולך אבנר בעצמו לחברון ועמו 20 אנשים, כדי לדבר עם דוד באופן אישי. דוד המלך מקבל יפה את אבנר ואנשיו, הוא רואה שכוונתם טובה ועורך לכבודם משתה. "וַיֹּאמֶר אַבְנֵר אֶל דָּוִד: אָקוּמָה וְאֵלֵכָה וְאֶקְבְּצָה אֶל אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל וְיִכְרְתוּ אִתְּךָ בְּרִית, וּמָלַכְתָּ בְּכֹל אֲשֶׁר תְּאַוֶּה נַפְשֶׁךָ. וַיְשַׁלַּח דָּוִד אֶת אַבְנֵר וַיֵּלֶךְ בְּשָׁלוֹם". ברגע שיצא אבנר מחברון, הגיעו יואב שר צבא דוד ועבדי דוד המלך מן הגדוד ועמם שלל רב. כאשר נודע להם שאבנר בא אל דוד המלך וישלחהו דוד בשלום, הם קינאו על הכבוד שחלק דוד לאבנר, וחששו שאבנר יתחבב על דוד המלך, ובעקבות הפיוס עם אבנר יואב שר צבא דוד יהיה מיותר.
יואב מגיע אל דוד המלך ושואל בפליאה: מדוע בא אבנר אל המלך? ולמה שילח המלך את אבנר? הרי כל מטרתו של אבנר היא לפתות את המלך ולרגל אחריו, שהרי הוא שונא לדוד. הרי בבואו אל דוד, נחשב אבנר מורד במלכותו של אִישׁ-בֹּשֶׁת בן שאול, ואם כוונתו היתה אמיתית כיצד הוא חוזר לביתו בלא חשש, במקום להישאר כאן? יואב מנסה להשניא את אבנר על דוד ולקבל רשות להרוג את אבנר.

יואב שר צבא דוד היה מאוד מתוחכם, הוא שולח אל אבנר שליחים בשם דוד המלך אך ללא ידיעת דוד, והשליחים משיבים אותו מבור הסירה - מקום שהיה מרוחק מחברון. יואב מצליח להטות את אבנר במרמה לתוך שער העיר, כדי שיוכל "לדבר" עמו שם בשלווה אודות השלום שבא אבנר לעשות בין דוד וישראל, ובינתיים מעסיק אבישי את אנשי אבנר. זו היתה טעותו של אבנר שלא נזהר מיואב, שהרי היה עליו לדעת שיואב ינסה לגאול את דם עֲשָׂהאֵל אחיו, ואכן כך היה: יואב היכה את אבנר והרגו "וַיַּכֵּהוּ שָׁם הַחֹמֶשׁ וַיָּמָת בְּדֵם עֲשָׂהאֵל אָחִיו".

יואב שר צבא דוד המלך היה חכם וגדול וראש הסנהדרין והוא היה גואל הדם של עֲשָׂהאֵל אחיו. אמרו רבותינו ז"ל: שיואב תבע את אבנר בדם עֲשָׂהאֵל אחיו, ודן אותו בדין סנהדרין. אמר לו: למה הרגת את עֲשָׂהאֵל? אמר: עֲשָׂהאֵל היה רודף. אמר לו: יכולת רק לפגוע בעֲשָׂהאֵל באחד מאיבריו ולא להורגו. אמר לו: לא יכולתי לכוון לו לאחד מאבריו. אמר לו: בדופן חמשית כוונת לו, ובאחד מאיבריו לא יכולת לכוון לו? אבנר היכה את עֲשָׂהאֵל בַּחוֹמֶשׁ, כלומר: פגע בו בדיוק בצלע החמישית, במקום שבו תלויים המרה והכבד. הוא פגע בו בחנית דו צדדית בצורה מדוייקת ביותר, ועֲשָׂהאֵל מת במקום. אבל גם ידוע שאבנר הִתְרָה בעֲשָׂהאֵל פעמיים וביקש ממנו להימנע מהרדיפה כדי שלא יצטרך להורגו, אך עֲשָׂהאֵל סרב ולכן הרגו בבחינת הקם להרגך השכם להורגו.

ולמה נהרג אבנר? רבי יהושע בן לוי אומר: על שעשה דמן של נערים לשחוק. וחכמים אומרים: על שלא הניח לשָׁאול להתפייס עם דוד, ומאחר שאבנר היה מפצל הממלכה, לא היתה לו זכות לאחד את בית ישראל. ויש אומרים שלא מִחָה בשָׁאול על הריגת נוב עיר הכהנים. ואמרו חז"ל: היה נוח לו לאדם להזיז כותל בנוי בעובי 6 אמות (כשלושה מטר), מאשר להזיז רגל אחת של אבנר. ואם היה לארץ מקום להאחז בו, היה אבנר מזעזעה. והיה כל מחנה ישראל שרוי בין ארכובותיו (ברכיו), שהיה גבוה מכולם מארכובותיו ומעלה.

כאשר שמע דוד המלך על מות אבנר "וַיֹּאמֶר: נָקִי אָנֹכִי וּמַמְלַכְתִּי מֵעִם יְיָ עַד עוֹלָם מִדְּמֵי אַבְנֵר בֶּן נֵר". שהיה דוד חושש שמא העם יחשוב שידו היתה במות אבנר, שהרי דוד הזמינו אליו ובהליכתו ממנו נהרג. אך לאחר הלווית אבנר כבר לא היה ספק לאיש בדבר חפותו של דוד המלך. דוד המלך יוצא בעצמו להלווית אבנר והולך אחר המיטה, למרות שאין מלך יוצא להלוויה. ואפילו אם מת לו מת, אינו יוצא מפתח הפלטרין שלו. ודוד עשה זאת כדי להוציא מלבם של ישראל שלא יחשדוהו כי בעצתו נהרג אבנר. "וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל יוֹאָב וְאֶל כָּל הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ: קִרְעוּ בִגְדֵיכֶם וְחִגְרוּ שַׂקִּים וְסִפְדוּ... וַיִּשָּׂא הַמֶּלֶךְ

אֶת קוֹלוֹ וַיֵּבְךְּ אֶל קֶבֶר אַבְנֵר וַיִּבְכּוּ כָּל הָעָם... וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל עֲבָדָיו: הֲלוֹא תֵדְעוּ כִּי שַׂר וְגָדוֹל נָפַל הַיּוֹם הַזֶּה בְּיִשְׂרָאֵל".

דוד המלך נוהג באבלות של ממש, בוכה ומקונן על אבנר, ושרוי בצער גדול כל כך שלא טעם לחם כל היום ההוא. היה לו חשוב שכל ישראל ידעו ויכירו בכך שלא היתה כוונה מאת המלך להמית את אבנר, "וַיֵּדְעוּ כָל הָעָם וְכָל יִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם הַהוּא, כִּי לֹא הָיְתָה מֵהַמֶּלֶךְ לְהָמִית אֶת אַבְנֵר בֶּן נֵר". הריגת אבנר שהיה שר וגדול בישראל היתה מאוד קשה בעיניו, במיוחד בהיותו בברית עמו.

דוד אינו הורג את יואב, כיון שלא היו עדים ולא התראה. וגם שהיה מתיירא מיואב, שמא יקום עליו להורגו "וְהָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּנֵי צְרוּיָה קָשִׁים מִמֶּנִּי", אך מקלל את יואב בחמש קללות. דוד המלך היה רך לבב מול בני צרויה שהיו קשים ממנו ולא יכל להם, וגם מן הדין לא היה ליואב משפט מוות כיון שלא היו שם עדים והתראה, ודוד מסר דינו של יואב לשמים.

אילולא מקלו של יואב שהיה רודה בו לא היה דוד עושה מלחמה, שכל מלחמות דוד היו על ידי יואב. ובסופו של דבר נהרג יואב במצוות דוד בידי שלמה בנו כמורד במלכות: כאשר נטה אחרי אדוניה במקום אחרי שלמה המלך. וגם כיון שבאגרת אשר שלח יואב לדוד המלך משדה הקרב, הזכיר יואב את שמו תחילה ורק אחר כך הזכיר את שמו של דוד המלך. יואב כתב: ממני אבנר שר צבא ישראל, לדוד מלך ישראל, שלום. ולכן נענש.

דרשו רבותינו ז"ל: "**בור וסירה**" גרמו לו לאבנר שיהרג, שלא החזיק בדברי דוד אל שאול, אלא דחה אותם בדברי הבל ושיקר לשאול. "בור" הכוונה לצפחת המים שלקח דוד ממראשותיו של שאול. אך אבנר אומר לשאול שדוד לא לקח את הצפחת ממראשותיו, אלא אחד הנערים שכח את צפחת המים שם **בבור** ודוד מצא את הצפחת שם בבור. "וסירה" הכוונה לכנף מעילו של שאול אשר נכרת על ידי דוד במערה. אבנר אומר לשאול: לא דוד הוא זה שכרת את כנף מעילך, אלא כנף מעילך נאחז **בסירה** (בקוץ, סירה קוצנית) ונקרע ולא הרגשת, ומצאו דוד.

בחייו - כל מלכות בית שאול נשענה על אבנר, ובמותו - הסתיימה מלכות בית שאול באופן סופי.

מות איש בשת - בן שאול

כאשר שמע אִישׁ-בֹּשֶׁת בן שאול כי אבנר מת בחברון, רפו ידיו וכל ישראל נבהלו, כי היה ברור שאין מי אשר ימלא את מקומו של אבנר.

בַּעֲנָה וְרֵכָב בְּנֵי רִמּוֹן הַבְּאֵרֹתִי מִבְּנֵי בִנְיָמִין, שְׁנֵי שָׂרֵי גְּדוּדִים בּוֹגְדָנִיִּים אֲשֶׁר בָּרְחוּ מֵאִישׁ-בֹּשֶׁת בֶּן שָׁאוּל לְאַחַר שֶׁזִּמְּמוּ לְהוֹרְגוֹ, מָצְאוּ בְּמוּת אַבְנֵר שָׁעַת כּוֹשֶׁר לְבַצֵּעַ אֶת זִמְּמָם. "וַיָּבֹאוּ כְּחֹם הַיּוֹם אֶל בֵּית אִישׁ בֹּשֶׁת וְהוּא שֹׁכֵב אֶת מִשְׁכַּב הַצָּהֳרָיִם"... הֵם נִכְנְסוּ מִבְּלִי שֶׁאִישׁ יִרְגִּישׁ בָּהֶם, כֵּאשֶׁר הָיוּ שָׁם סוֹחֲרֵי חִיטִּים וּבְנֵי הַבַּיִת הָיוּ עֲסוּקִים בְּמְכִירַת הַחִיטִּים, וְחָשְׁבוּ גַּם אוֹתָם לְסוֹחֲרֵי חִיטִּים. "וַיָּבֹאוּ הַבַּיְתָה וְהוּא שֹׁכֵב עַל מִטָּתוֹ בַּחֲדַר מִשְׁכָּבוֹ, וַיַּכֻּהוּ וַיְמִתֻהוּ וַיָּסִירוּ אֶת רֹאשׁוֹ וַיִּקְחוּ אֶת רֹאשׁוֹ... בְּנֵי רִמּוֹן הַבְּאֵרֹתִי הָרְגוּ אֶת אִישׁ-בֹּשֶׁת, כָּרְתוּ אֶת רֹאשׁוֹ וּבָרְחוּ אֶל דָּוִד הַמֶּלֶךְ כְּדֵי לְמְצוֹא חֵן בְּעֵינֵי דָּוִד. "וַיָּבִאוּ אֶת רֹאשׁ אִישׁ בֹּשֶׁת אֶל דָּוִד חֶבְרוֹן, וַיֹּאמְרוּ אֶל הַמֶּלֶךְ: הִנֵּה רֹאשׁ אִישׁ בֹּשֶׁת בֶּן שָׁאוּל אֹיְבֶךָ אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ אֶת נַפְשֶׁךָ".

לֹא הָיָה לָהֶם אֲפִילּוּ סֵפֶק, שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ יְקַבְּלֵם בְּסִבְרַ פָּנִים יָפוֹת וְאוּלַי אַף יַעֲנִיק לָהֶם פְּרָס עַל הָרִיגַת אוֹיְבוֹ, וְאוּלַי אֲפִילּוּ יְצָרְפֵם לְגְדוּדֵי הַצָּבָא שֶׁלּוֹ, אַךְ הֵם טָעוּ טָעוּת מָרָה: לְמְרוֹת כָּל רְדִיפוֹת שָׁאוּל אֶת דָּוִד, דָּוִד הָיָה בְּעַל מִדּוֹת נַעֲלוֹת וְתָמִיד נִזְהָר לֹא לִנְגּוֹעַ בְּשָׁאוּל וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ. דָּוִד הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר מָאוֹד כָּעַס עַל שִׁבְנֵי הָעִוָּולָה הָרְגוּ אִישׁ צַדִּיק יָרֵא שָׁמַיִם הַמִּתְהַלֵּךְ בְּבֵיתוֹ בְּתֹם לֵב, אָמַר לָהֶם: "אַנְשִׁים רְשָׁעִים הָרַגְתֶּם אֶת אִישׁ צַדִּיק בְּבֵיתוֹ עַל מִשְׁכָּבוֹ, וְעַתָּה הֲלוֹא אֲבַקֵּשׁ אֶת דָּמוֹ מִיֶּדְכֶם".

דָּוִד מִטִּיל עֲלֵיהֶם עוֹנֶשׁ חָמוּר בְּיוֹתֵר שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וְיִירָאוּ וְלֹא יִתְנַכְּלוּ עוֹד לְבֵית שָׁאוּל, לְכֵן: "וַיְצַו דָּוִד אֶת הַנְּעָרִים וַיַּהַרְגוּם". דָּוִד נוֹקֵם מֵהֶם אֶת נִקְמַת אִישׁ-בֹּשֶׁת בֶּן שָׁאוּל, וּמְצַוֶּה לְהוֹרְגָם וְלִקְצֹץ אֶת יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם: "וַיְקַצְּצוּ אֶת יְדֵיהֶם וְאֶת רַגְלֵיהֶם וַיִּתְלוּ עַל הַבְּרֵכָה בְּחֶבְרוֹן. וְאֶת רֹאשׁ אִישׁ בֹּשֶׁת לָקְחוּ וַיִּקְבְּרוּ בְקֶבֶר אַבְנֵר בְּחֶבְרוֹן".

וְהקב"ה הִשְׁאִיר לְשָׁאוּל בְּחֵיר ה' זֶרַע בָּעוֹלָם, וְלֹא נִכְרַת זַרְעוֹ לְגַמְרֵי. נוֹתָר לְשָׁאוּל נֶכֶד: מְפִיבֹשֶׁת בֶּן יְהוֹנָתָן, אֲשֶׁר נָפַל בְּהֵיוֹתוֹ יֶלֶד בֶּן חָמֵשׁ שָׁנִים, כַּאֲשֶׁר אוֹמַנְתּוֹ נָשְׂאָה אוֹתוֹ וְנָסָה בְּחָפְזָה בְּהָגִיעַ הַשְּׁמוּעָה עַל מוֹת שָׁאוּל וִיהוֹנָתָן, וְהוּא הֻפַּךְ בְּעַקְבוֹת הַנְּפִילָה לְנֶכֶה רַגְלַיִם, וּבְשֶׁל מוּמוֹ לֹא הָיָה רָאוּי לִמְלוֹךְ. פֹּרֶט לְמְפִיבֹשֶׁת וּלְצֶאֱצָאֵי שָׁאוּל מְפִילְגְּשׁוֹ רִצְפָּה בַּת אַיָּה, לֹא נוֹתְרוּ לְשָׁאוּל צֶאֱצָאִים נוֹסָפִים. וּמֵאַחַר שֶׁמְּפִיבֹשֶׁת נֶכֶד שָׁאוּל לֹא הִתְעָרֵב בְּעִנְיְנֵי הַמְּלוּכָה הוּא נִשְׁאַר בְּחַיִּים. מְפִיבֹשֶׁת בֶּן יְהוֹנָתָן הַפֵּךְ לְגָדוֹל בַּתּוֹרָה, וְהָיָה מְבֻיָּשׁ אֶת פְּנֵי דָּוִד בַּהֲלָכָה. וְדָוִד הַמֶּלֶךְ זָכָה שֶׁבָּנוֹ כְּלָאַב עָלָה עַל מְפִיבוֹשֶׁת רִבּוֹ שֶׁל דָּוִד.

"וְלִמְפִיבֹשֶׁת בֶּן קָטָן וּשְׁמוֹ מִיכָא". וּבְנֵי מִיכָה: "פִּיתוֹן וָמֶלֶךְ וְתַאְרֵעַ וְאָחָז" וּמֵהֶם נִמְשְׁכוּ דּוֹרוֹת רַבִּים. לְמְרוֹת אוֹפְיוֹ הַחָלָשׁ, הַנִּרְפֶּה וְהַמִּתְרַפֵּס שֶׁל מְפִיבֹשֶׁת, וְחוֹסֶר יְכוֹלְתּוֹ לְהִתְגַּבֵּר עַל מוּמוֹ וְלִשְׁלוֹט אֲפִילּוּ עַל בֵּיתוֹ וְעַל צִיבָא עַבְדּוֹ, הוּא זָכָה לְצֶאֱצָאִים גִּיבּוֹרֵי חַיִל מְלֵאֵי חִיּוֹנִיּוֹת פּוֹרֶצֶת וְכוֹבֶשֶׁת, אֲשֶׁר הִשְׁלִימוּ עִם אוֹבְדַן הַמְּלוּכָה וְהֶעֱמִידוּ אֶת בֵּית

שאול מחדש. בדברי הימים א', ח' נמנים תולדותיו של מיכא ובסופם: "וַיִּהְיוּ בְּנֵי אוּלָם אֲנָשִׁים גִּבּוֹרֵי חַיִל דֹּרְכֵי קֶשֶׁת וּמַרְבִּים בָּנִים וּבְנֵי בָנִים מֵאָה וַחֲמִשִּׁים, כָּל אֵלֶּה מִבְּנֵי בִנְיָמִין".

דוד נמשח בחברון למלך על כל ישראל

מיד לאחר מות אִישׁ-בֹּשֶׁת בן שאול, והריגת רוצחיו בהוראת דוד המלך, באים כל שבטי ישראל אל דוד המלך לחברון, ומבקשים להסב את המלוכה אל בית דוד כדבר ה', ובדברי הימים מוזכר שמספרם הגיע ל-300,000 איש. הם אומרים לדוד שהם קרוביו, עצמו ובשרו, וגם בימי שאול הוא דוד היה המנהיג המוציא והמביא את ישראל, וכבר נאמר שם בשמואל א', י"ח: "וְכָל יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה אֹהֵב אֶת דָּוִד, כִּי הוּא יוֹצֵא וָבָא לִפְנֵיהֶם".

כאשר באים אליו כל זקני ישראל, דוד כורת להם ברית והם מושחים אותו באופן פומבי למלך על כל ישראל (משיחה שניה, שהרי כבר נמשח דוד למלך ע"י שמואל הנביא). "וַיֹּאמֶר יְיָ לְךָ: אַתָּה תִרְעֶה אֶת עַמִּי אֶת יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה תִּהְיֶה לְנָגִיד עַל יִשְׂרָאֵל. וַיָּבֹאוּ כָּל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל הַמֶּלֶךְ חֶבְרוֹנָה, וַיִּכְרֹת לָהֶם הַמֶּלֶךְ דָּוִד בְּרִית בְּחֶבְרוֹן לִפְנֵי יְיָ, וַיִּמְשְׁחוּ אֶת דָּוִד לְמֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל". ובדברי הימים א', י"ב מובא: שהיו שם עם דוד שלושה ימים, אוכלים ושותים, מביאים לחם בחמורים וגמלים ובפרדות ובבקר, מאכל קמח דבלים וצימוקים ויין ושמן ובקר וצאן לרוב, כי שמחה בישראל.

לאחר שמשחו את דוד למלך על כל ישראל לפני כ-3,000 שנה, עבר דוד מחברון לירושלים והפך את ירושלים לבירת ישראל הנצחית. דוד מַלַךְ מגיל 30 ובמשך 40 שנה: "**בְּחֶבְרוֹן** - מָלַךְ עַל יְהוּדָה שֶׁבַע שָׁנִים וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים **וּבִירוּשָׁלַם** - מָלַךְ שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה".

ירושלים - עיר דוד, בירת ישראל הנצחית

כאשר ברח דוד משאול אל שמואל הנביא לנָיוֹת ברמה, הוא עסק שם עם שמואל בלימוד תורה. ניות ברמה: ברמה - היא ירושלים, ניות - בנוֹיוֹ של עולם שהוא בית המקדש, ונגלה לדוד מקום המקדש ע"י שמואל.

לפי הרד"ק: קבלה היתה בידם כי ציון ראש ממלכת ישראל, ולא ילכוד אותה אלא מי שיהיה מלך על כל ישראל, דבר שלא קרה בימי שאול אך קרה בימי דוד אשר נמשח למלך על כל ישראל. כעת לאחר שהתאחדו כל ישראל תחת שלטון דוד, היה זה צעדו הראשון של דוד כמלך ישראל: לכבוש את עיר הבירה ירושלים מידי היבוסי. ירושלים היתה שייכת ליהודה ובנימין, והיה צורך לכבוש את חלק בנימין שהיה עדיין בידי היבוסי, מה גם שדוד יכל היה לעשות זאת שהרי היה חתן המלך שאול, ושאול היה צאצא של בנימין. דוד הולך עם כל אנשיו וכל ישראל אל ירושלים ללכוד את מצודת ציון.

ירושלים נשארת למעשה עיר נוכריה עד ימי דוד, ודוד המלך בגבורתו כובש את מצודת ציון (היא יבוס) את המבצר החזק, ולכבודו נקרא המבצר "עיר דוד". לאחר מכן השתדל דוד המלך ללכוד גם את העיר שהיתה חזקה מאוד. "וַיִּלְכֹּד דָּוִד אֵת מְצָדַת צִיּוֹן הִיא עִיר דָּוִד... וַיֵּשֶׁב דָּוִד בַּמְּצָדָה וַיִּקְרָא לָהּ עִיר דָּוִד, וַיִּבֶן דָּוִד סָבִיב מִן הַמִּלּוֹא וָבָיְתָה". יש המפרשים שדוד עשה חפירה גדולה סביב עיר ציון ומילא אותה במים, כדי שלא יוכלו לגשת לעיר בקלות, ומן המילוא כלפי פנים בנה חומה נשגבה ומבוצרת, כדרך שעושים כדי לבצר את הערים מפני האוייבים. ועל ידי בניין זה סביב המילוא, בנה דוד את יסודות בית המקדש שעליהם בנה שלמה מאוחר יותר את בית המקדש, ולכן לא נחרבו יסודות בית המקדש.

כיבוש ירושלים היה מאוד קשה. דוד אמר שכל מי שיעלה ראשונה ויכה את העיר יהיה לראש הצבא, ויואב אשר רצה להחזיר את כבודו בעיני דוד, התאמץ בכל העוז לכבוש את המצודה ולהסיר ממנה את העיוורים והפיסחים והוא התמנה לראש. ואמרו במדרש: שיואב הביא ברוש אחד רענן וקבע אותו בצד החומה, ונתלה בברוש ודילג על החומה. ומה עשה הקב"ה? קיצר את החומה ועלה אחריו דוד. ויש המפרשים: שהיו צינורות מים המובילים מים לעיר, וכוונת דוד היתה שכל מי שיתקרב לעיר ויפסיק את זרם המים, בזה תתגלה גבורתו והוא יהיה לראש ושר, וזה מה שעשה יואב.

מובא במדרש: שאברהם כרת ברית לאבימלך כדי שלא ירשו בניו את עיר היבוסי, ונתן לו שבע כבשות והניחן על פתח ירושלים. שאמרו היבוסים לאברהם: כרות עמנו ברית שאין זרעך יורש את עיר היבוסי, ואנו מוכרים לך את מערת המכפלה, ועשה כן. וכאשר מתו הכבשות, העמידו היבוסים על פתח ירושלים שבע כבשות של ברזל בצורת צלמים, לאות הברית שכרת אברהם עם אבימלך, והעמידום ברחוב העיר וכתבו עליהם את ברית השבועה, וכשבאו ישראל לארץ ישראל לא יכלו להיכנס לשם מפני השבועה. שנאמר ביהושע ט"ו, ס"ג: "וְאֶת הַיְבוּסִי יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם לֹא יָכְלוּ בְּנֵי יְהוּדָה לְהוֹרִישָׁם". הפגם שבעצם כריתת הברית בין אברהם ואבימלך איים על דוד. מובא בתנא דבי אליהו רבה ז': כשכרת אברהם אבינו ברית עם אבימלך, נתקבצו מלאכי השרת לפני הקב"ה ואמרו: למה יכרות אברהם ברית עם עכו"ם, אדם יחיד שבחרת משבעים אומות ולשונות?

וכאשר מַלָּךְ דוד רצה להיכנס לשם ולא הניחוהו, שנאמר: "וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ וַאֲנָשָׁיו יְרוּשָׁלַם אֶל הַיְבֻסִי יוֹשֵׁב הָאָרֶץ, וַיֹּאמֶר לְדָוִד לֵאמֹר: לֹא תָבוֹא הֵנָּה, כִּי אִם הֱסִירְךָ הַעִוְרִים וְהַפִּסְחִים" (שמואל ב', ה', ו'). אמרו לו לדוד המלך: אין אתה יכול להיכנס עד שתסיר את הצלמים הללו שכתובה עליהם ברית השבועה. אמר דוד לאנשיו: כל מי שיעלה

בראשונה ויסיר את הצלמים יהיה לראש. ועלה יואב שר הצבא גיבור החיל והסירם והיה לראש. ואחר כך קנה דוד המלך את עיר היבוסי לישראל בככר זהב בכתב לאחוזת עולם, בשש מאות שקלי זהב.

ועוד אמרו: כי שני צלמים היו בראש המגדל הנקרא צינור, והיה האחד עיוור על שם יצחק, והאחד פיסח על שם יעקב, ובפיהם השבועה שנשבע אברהם לאבימלך, שנאמר: "וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ וּפִיכֹל שַׂר צְבָאוֹ אֶל אַבְרָהָם לֵאמֹר: אֱלֹקִים עִמְּךָ בְּכֹל אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה. וְעַתָּה הִשָּׁבְעָה לִּי בֵאלֹקִים הֵנָּה אִם תִּשְׁקֹר לִי וּלְנִינִי וּלְנֶכְדִּי... וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם: אָנֹכִי אִשָּׁבֵעַ" (בראשית כ"א, כ"ב-כ"ד). לפיכך לא כבשו ישראל את יבוס כאשר כבשו את ירושלים, כיון שנכדו של אבימלך עדיין היה חי. ובימי דוד המלך כבר מת נכד אבימלך ובטלה השבועה.

מי הם העיוורים והפסחים?

לפי האבן עזרא: היבוסים אשר בטחו בחוזק חומות העיר ועוצמתה, העמידו עיוורים ופיסחים על החומות כדי ללעוג לדוד באומרם: שדוד לא יוכל להצליח להיכנס לעיר החזקה שלהם ולכובשה, אפילו אם יעמדו על החומות והמגדל רק עיוורים ופיסחים. יש המפרשים: שהיבוסים בראותם שלא יוכלו לעמוד בפני דוד, העמידו שם עיוורים ופיסחים כדי שדוד לא יכבוש את העיר, כיון שלא יהיה מכבודו של מלך להילחם נגד עיוורים ופיסחים. העיוורים והפיסחים גררו אחריהם שנאה וחרדה, כיון שהיו שראו בהצבת העיוורים והפסחים פעולה מאגית, שנועדה לקלל ולהטיל מום בכל אשר יעז לפגוע בעיר. אך דוד דבק בה' ולא חשש מהשבעות וקסמים של גויים. דוד המלך גיבור החיל ביחד עם יואב שר הצבא הגיבור, מצליחים לכבוש את ירושלים.

רד"ק מביא שני מדרשים. במדרש א. מובא: שלא היו יכולים לכבשם אם לא היו מגיעים בצינור והכוונה למקום הגבוה במגדל. מה עשו? הביאו אילן של ברוש וכפפו אותו, (ונאחז בו במעין קפיצת "מוט"), וקפץ יואב ועלה בראש החומה, והיה מדלג על החומה, וביקשו להורגו והיה יואב גבור חיל ונלחם כנגדם, ופתח את השערים ובאו גבורי ישראל ועזרוהו. ובמדרש ב. מובא: מה עשה יואב? הלך והביא ברוש אחד רענן וקבעו בצד החומה, וכפף ראשו שהיה רך, ואחז בו דוד וקפץ יואב על ראשו של דוד ונתלה בברוש ודילג על החומה. מה עשה הקב"ה? קיצר את החומה עד שעלה דוד אחריו.

אך גם לאחר שכבש דוד את ירושלים, והרחיב וביצר אותה והפך אותה לעיר דוד, עדיין בסוף ימיו של דוד אנו מוצאים את ארוונה היבוסי יושב במקום החשוב ביותר. רק

כעבור זמן קונה דוד בכסף מלא מידי ארוונה היבוסי את עיקרה של ירושלים: את הר הבית - את מקום בית המקדש.

דוד המלך בונה בית ארזים

"וַיֵּלֶךְ דָּוִד הָלוֹךְ וְגָדוֹל וַיְיָ אֱלֹקֵי צְבָ-אוֹת עִמּוֹ" הן בגשמיות והן ברוחניות. ובכל זאת לא גבה לבו, שהיה מאוד ענוו ולכן זכה להיות מרכבה לשכינה. ויש המפרשים: שהיה ה' עמו והיה הולך הָלוֹךְ וְגָדוֹל גם מצד רוח הקודש אשר שרתה עליו.

כדי לבנות לדוד המלך בית ארזים, חירם מלך צור שולח מיוזמתו אל דוד המלך שליחים ועצי ארזים שלא היו מצויים בירושלים, וחרשי עץ וחרשי אבן המומחים לבניית בתים - והם בונים לדוד בית. בכך רואה דוד אות וסימן להתרוממות מלכותו בידי ה', והכל בעבור עם ישראל, "וַיֵּדַע דָּוִד כִּי הֱכִינוֹ יְיָ לְמֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל, וְכִי נִשֵּׂא מַמְלַכְתּוֹ בַּעֲבוּר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל".

דוד לוקח עוד פילגשים ונשים מירושלים ונולדים לו עוד בנים ובנות, אשר בשמותם נרמזת תודתו לה' על כל החסדים שה' עושה עמו. "וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הַיִּלּוֹדִים לוֹ בִּירוּשָׁלָם: שַׁמּוּעַ וְשׁוֹבָב וְנָתָן וּ**שְׁלֹמֹה**. וְיִבְחָר וֶאֱלִישׁוּעַ וְנֶפֶג וְיָפִיעַ. וֶאֱלִישָׁמָע וְאֶלְיָדָע וֶאֱלִיפָלֶט".

מלחמת דוד בפלישתים בעמק רפאים

לאחר ששמעו הפלישתים על כל גדולתו של דוד ועל אשר נמשח למלך על כל ישראל, וגם זכרו את נצחונו המזהיר על גָּלְיָת הפלישתי, ולמרות העובדה שהתייראו ממנו מאוד, החליטו בכל זאת לבקש את נפשו: "וַיַּעֲלוּ כָל פְּלִשְׁתִּים לְבַקֵּשׁ אֶת דָּוִד... וּפְלִשְׁתִּים בָּאוּ וַיִּנָּטְשׁוּ בְּעֵמֶק רְפָאִים".

דוד שואל תמיד בה' לפני כל פעולה, דוד המלך שואל: האם לעלות אל הפלישתים? האם יתנם ה' בידו? ובמקרה זה חשוב לו מאוד לדעת, כיון שהפלישתים נתנו לו מחסה בציקלג כאשר נרדף ע"י שאול. דוד המלך מקבל תשובה: "וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל דָּוִד: עֲלֵה כִּי נָתֹן אֶתֵּן אֶת הַפְּלִשְׁתִּים בְּיָדֶךָ". דוד מתנפל על הפלישתים כפרץ מים הזורמים בין הסלעים ומַכֶּה אותם, על כן קרא למקום ההוא בעל פרצים. והפלישתים הניגפים לפני דוד בורחים ומפקירים את עצביהם. דוד ואנשיו נושאים את עצבי הפלישתים לירושלים, מראים לְעֵין-כָּל את אפסיות אלוהי הפלישתים ושורפים אותם. למרות המפלה המוחצת, הפלישתים שוב מנסים את כוחם, ומנסים שוב באותו מקום בו נחלו תבוסה. דוד שואל בה' ומקבל תשובה: לא לעלות אל ההר, ולא לבוא לפני פלישתים כמו תמיד אלא לבוא מאחוריהם, ולרבוץ סמוך לחומות בלי כל תנועה - עד שיִשְׁמָע קול בראשי הבכאים, כלומר: כאשר תנשב הרוח ותניע את ראשי הבכאים שהם אילנות רבי ענפים ועלים, ואז כאשר יִשָּׁמְעוּ צעדי דוד ואנשיו, יחשבו הפלישתים שזהו קול הענפים הנעים ברוח

ולא ישָׁמרו מדוד כלל, ואז יתנפלו עליהם במהירות דוד ואנשיו וינצחום. "לֹא תַעֲלֶה, הָסֵב אֶל אַחֲרֵיהֶם וּבָאתָ לָהֶם מִמּוּל בְּכָאִים. וִיהִי כְּשָׁמְעֲךָ אֶת קוֹל צְעָדָה בְּרָאשֵׁי הַבְּכָאִים אָז תֵּחֶרָץ, כִּי אָז יָצָא יְיָ לְפָנֶיךָ לְהַכּוֹת בְּמַחֲנֵה פְּלִשְׁתִּים".

לפי רש"י: "הַבְּכָאִים" הם מלאכים הצועדים בראשי האילנות, מלאכים אשר הקדוש-ברוך-הוא שולח לעזרת דוד. לפי הרד"ק: "וִיהִי כְּשָׁמְעֲךָ אֶת קוֹל צְעָדָה בְּרָאשֵׁי הַבְּכָאִים" אשמיעך קול לחזק את לב העם אשר אתך, שידמה להם קול הולכים בראשי האילנות כאילו מלאכים יצאו להכות בפלשתים. "אָז תֵּחֶרָץ" אז תנוע ותתחזק על הפלשתים. אמר לו הקב"ה: אין לך רשות לפשוט יד בהם אפילו הם קרובים אליך, עד שאתה רואה את ראשי האילנות מתנועעים. ועבור דוד המלך ואנשיו היה זה ניסיון קשה מאוד: לעמוד בלא תנועה לפני האוייב, לפני מחנה הפלישתים הגדול השש אלֵי קרב. שאול נכשל בניסיון דומה.

הפלישתים צרים על דוד ואנשיו והעם לוחץ להתנפל על הפלישתים, ובכל זאת עומד דוד בניסיון וממתין עד הרגע הנכון כפי שציווהו ה', כיון שמוטב היה לו לדוד למות ובלבד שלא יעבור על מצוות ה'. ואכן ה' עם דוד והניצחון היה מוחץ: "וַיַּעַשׂ דָּוִד כֵּן **כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ יְיָ**, וַיַּךְ אֶת פְּלִשְׁתִּים מִגֶּבַע עַד בֹּאֲךָ גָזֶר".

העלאת ארון ה' לירושלים

בימי עלי הכהן ובניו היה ארון ה' במשכן שילה. וכאשר ניטשה מלחמה קשה עם הפלישתים ונפלו מישראל כ - 4,000 איש, החליטו זקני ישראל לקחת את ארון ברית ה' משילה ולהביאו לשדה הקרב. אך המפלה היתה גדולה: ונפלו מישראל 30,000 רגלי ובתוכם בני עלי הכהן, וארון ה' נלקח ע"י הפלישתים אשר הביאוהו לבית דגון אלוהיהם. לאחר הנזקים שהיו לפלישתים וכאשר ראו שאלילם נפל, ושוב נפל גם למחרת וגם ראשו נפל ושתי כפות ידיו כרותות, העבירו את הארון לגת, שם היתה מהומה גדולה מאוד בעיר, ה' היכה את אנשי העיר מקטון ועד גדול. לאחר כל זאת שילחו הפלישתים את ארון ה' לעקרון, אך גם שם היתה מהומת מוות בכל העיר. ולאחר שארון ה' שהה 7 חודשים בשדה פלישתים, שילחוהו הפלישתים לכיוון בית שמש בעגלה חדשה ושתי פרות שלא עלה עליהם עול, והעגלה הגיעה עם ארון ה' לבית שמש אל שדה יהושע בית השמשי. ויך באנשי בית שמש מכה גדולה כי ראו בארון ה', ויך בעם 50,070 איש, ויבואו אנשי קרית יערים ויעלו את ארון ה' אל בית אבינדב בגבעה, וארון ה' נשאר בקרית יערים במשך 20 שנה.

דוד מעלה את ארון ה' מקרית יערים לירושלים

מיד לאחר שכבש דוד המלך את ירושלים, הוא הולך להעלות את ארון ה' מבית אבינדב בגבעה בקרית יערים לירושלים. כל תכלית כיבוש ירושלים היתה להופכה למקום המקדש. דוד המלך מסדר את סדרי הקדושה בישראל, מעלה את ארון ה' למקומו ומחזיר הכל למקומו.

כדי להעלות את ארון ה' הנודד ממקום למקום לירושלים, דוד המלך מוסיף מהעם עוד 30,000 בחורים מעולים. "וַיֹּסֶף עוֹד דָּוִד אֶת כָּל בָּחוּר בְּיִשְׂרָאֵל שְׁלֹשִׁים אָלֶף" (שמואל ב', ו', א'). לפי מצודות דוד: לפי שהיו רבים נאספים אליו מעת הימלכו, לזה אמר שהוסיף עוד לאסוף אליו את הנבחרים בישראל, להעלות הארון. "וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ מִבַּעֲלֵי יְהוּדָה לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם אֵת אֲרוֹן הָאֱלֹקִים". וביחד הולכים עמו 90,000 **איש** כדי להעלות את ארון ה' לירושלים ברוב עם הדרת מלך. הם מרכיבים את ארון ה' על עגלה חדשה ונושאים את הארון מבית אבינדב, "וְעֻזָּא וְאַחְיוֹ בְּנֵי אֲבִינָדָב נֹהֲגִים אֶת הָעֲגָלָה חֲדָשָׁה, וְאַחְיוֹ הֹלֵךְ לִפְנֵי הָאָרוֹן, וְדָוִד וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל מְשַׂחֲקִים לִפְנֵי יְיָ בְּכָל עֲצֵי בְרוֹשִׁים וּבְכִנֹּרוֹת וּבִנְבָלִים וּבְתֻפִּים וּבִמְנַעֲנְעִים וּבְצֶלְצֵלִים. וַיָּבֹאוּ עַד גֹּרֶן נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֻזָּה אֶל אֲרוֹן הָאֱלֹקִים וַיֹּאחֶז בּוֹ כִּי שָׂמְטוּ הַבָּקָר. וַיִּחַר אַף יְיָ בְּעֻזָּה וַיַּכֵּהוּ שָׁם הָאֱלֹקִים עַל הַשַּׁל וַיָּמָת שָׁם עִם אֲרוֹן הָאֱלֹקִים". עֻזָּה מת כיון שלא נקטו זהירות: במקום לשאת את ארון ה' על הכתף הניחוהו בעגלה. ולא נשאוהו הלויים, ולא נתנו לַפָּרות לנהוג את העגלה בעצמן כפי שעשו הפלישתים. וכאשר שמטו הבקר והארון היה תלוי באויר, למרות שעֻזָּה היה איש צדיק, הוא שלח את ידיו לאחוז בארון ולסמוך אותו, וזה היה אסור. רק ללויים ניתנה רשות לגעת בארון ולשאת אותו. אין ספק שכוונת עֻזָּה היתה טובה, אך איך יתכן לחשוב שארון ה' יפול? הרי כבר ראינו בחציית הירדן, שארון ה' נשא לא רק את עצמו אלא גם את נושאיו. מות עֻזָּה מאוד חרה לדוד, אך הוא לא ויתר על העלאת ארון ה' אל עיר דוד. דוד תיקן שרק הלויים ישאו את ארון ה', ובינתיים הטהו אל בית עובד אדום הגתי שהיה לוי.

בזכות הכבוד הגדול שנהג עובד אדום הגתי בארון ה' במשך שלושה חודשים שהיה בביתו, הקב"ה הסב לו ברכה גדולה בכל ביתו: "וַיֻּגַּד לַמֶּלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר: בֵּרַךְ יְיָ אֶת בֵּית עֹבֵד אֱדֹם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ בַּעֲבוּר אֲרוֹן הָאֱלֹקִים". לפי הרד"ק: הקדוש-ברוך-הוא ברך את בניו ובנותיו של עובד אדום הגתי ואת כל אשר לו. מאז שהיה הארון בביתו, היתה לבית עובד ברכה בבנים ועושר ותוספת טובה בכל דבר. ודרשו רבותינו ז"ל: שמונה כלותיו

ילדו ששה ששה בכרס אחד. ובדברי הימים א', כ"ו, ח' מובא: "כָּל אֵלֶּה מִבְּנֵי עֹבֵד אֱדֹם הֵמָּה, וּבְנֵיהֶם וַאֲחֵיהֶם אִישׁ חַיִל בַּכֹּחַ לַעֲבֹדָה **שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם** לְעֹבֵד אֱדֹם".

כאשר נודע הדבר לדוד המלך, הוא מקבץ את זקני ישראל, השרים, הכהנים והלויים כדי להעלות את ארון ה' לירושלים בשמחה, בתרועה ובקול שופר. "וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיַּעַל אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹקִים מִבֵּית עֹבֵד אֱדֹם עִיר דָּוִד בְּשִׂמְחָה". הפעם נשאוהו הלויים, כפי הכתוב בדברי הימים א', ט"ו, ט"ו: "וַיִּשְׂאוּ בְנֵי הַלְוִיִּם אֵת אֲרוֹן הָאֱלֹקִים, כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה כִּדְבַר יְיָ בְּכָתֵפָם, בַּמֹּטוֹת עֲלֵיהֶם". לפי הרד"ק: כיון שנשאוהו בכתפיהם במוטות, הרגישו שהארון נושא את עצמו, כלומר: הלווים נושאי הארון לא הרגישו בו, הם הרגישו כאילו אין משא על כתפיהם, ובכך ידעו כי אלקים עוזרם במשא הארון.

ועוד מתואר בדברי הימים, כיצד אמר דוד לשרי הלויים להעמיד את אחיהם המשוררים בכלי שיר, נבלים וכינורות ומצילתיים, והלויים העמידו את אחיהם בכלי שיר: במצילתיים נחושת, בנבלים על עלמות, בכינורות על השמינית לנצח... "וַיְהִי דָוִיד וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים הַהֹלְכִים לְהַעֲלוֹת אֶת אֲרוֹן בְּרִית יְיָ מִן בֵּית עֹבֵד אֱדֹם בְּשִׂמְחָה".

ואחרי כל ששה צעדים שצעדו הקריבו קורבן, ונתנו לה' תודה על שלא פרץ בהם כמו בעֻזָּה. "וַיְהִי כִּי צָעֲדוּ נֹשְׂאֵי אֲרוֹן יְיָ שִׁשָּׁה צְעָדִים וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא... וְדָוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל עֹז לִפְנֵי יְיָ"... דוד המלך שמח ורוקד בכל הכח. "וְדָוִיד מְכֻרְכָּל בְּמְעִיל בּוּץ" דוד המלך מסיר מעליו את בגדי מלכותו המפוארים, והולך לפני ארון ה' באפוד בד כדי להַראות ענווה לפני ה'. "וְעַל דָּוִיד אֵפוֹד בָּד. וְדָוִד וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל מַעֲלִים אֶת אֲרוֹן יְיָ בְּתְרוּעָה וּבְקוֹל שׁוֹפָר, וּבַחֲצֹצְרוֹת וּבִמְצִלְתָיִם, מַשְׁמִעִים בִּנְבָלִים וְכִנֹּרוֹת". ומביאים את ארון ה' לירושלים למקומו בתוך אוהל מועד: "וַיָּבִאוּ אֶת אֲרוֹן יְיָ וַיַּצִּגוּ אֹתוֹ בְּמְקוֹמוֹ בְּתוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה לוֹ דָוִד, וַיַּעַל דָּוִד עֹלוֹת לִפְנֵי יְיָ וּשְׁלָמִים".

הרד"ק: עתה שהעלהו דוד לירושלם וְיָדעו כי שם ישכון ארון הקודש עדי עד, כי קבלה היתה בידם שירושלים היא עיר הקודש ושם יבנה בית המקדש, למרות שלא ידעו בדיוק באיזה מקום בעיר. עד שבנה דוד מזבח על פי גד הנביא בגורן ארונה היבוסי וירדה בו אש מן השמים, אז ידע דוד כי שם ייבנה בית המקדש. אבל עד אותו זמן לא רצה דוד להכניסו בבית מקורה אלא תחת יריעה כפי שהיה מקודם. וזה הוא הארון שהיו בו הלוחות השלמות (או השלמות והשבורות לדעת מי שאמר לוחות ושברי לוחות מונחין בארון).

ולמה לא הביא דוד את הארון לגבעון אשר שם היה אוהל מועד? לפי שידע כי אוהל מועד עתיד לבוא לירושלים, וחשב כי יהיה זה בימיו והוא יבנה את בית המקדש, לפיכך

אחר שהביא את הארון לירושלם שאל את נתן הנביא: האם יִבְנֶה בית לה', כי דוד חשב שהוא זה אשר יבנה את בית המקדש.
לאחר שהשיב דוד את ארון ה' למקומו בתוך אוהל מועד, והכין את משמרות הכהנים והלויים והמשוררים, ולאחר הקרבת הקורבנות - ברך דוד המלך את העם בשם ה' וחילק לכל המון ישראל מאיש ועד אשה לכל אחד: חלת לחם אחת וְאֶשְׁפָּר אחד - חתיכת בשר, וְאַשִׁישָׁה אחת - נאד מלא יין. ואז, הלך כל העם איש לביתו ודוד שב לברך את ביתו.
כאשר הגיע ארון ה', מיכל בת שאול אשר נשקפה בעד החלון בָּזָה לדוד המלך בלבה, כאשר ראתה אותו מפזז ומכרכר לפני ה'. וכאשר הגיע דוד המלך לביתו יצאה מיכל לקראתו ואמרה: "מַה נִּכְבַּד הַיּוֹם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִגְלָה הַיּוֹם לְעֵינֵי אַמְהוֹת עֲבָדָיו כְּהִגָּלוֹת נִגְלוֹת אַחַד הָרֵקִים". לדעת מיכל כאשר כירכר דוד המלך לפני ארון ה', הוא לא נהג כמלך ישראל. "וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל מִיכַל: לִפְנֵי יְיָ אֲשֶׁר בָּחַר בִּי מֵאָבִיךְ וּמִכָּל בֵּיתוֹ לְצַוֹּת אֹתִי נָגִיד עַל עַם יְיָ עַל יִשְׂרָאֵל, וְשִׂחַקְתִּי לִפְנֵי יְיָ". ואמרו חז"ל: אין לך אדם מישראל שביזה את עצמו על המצוות יותר מדוד. וב"מצודות דוד" מובא: שבעוון שביזתה מיכל את דוד המלך על שהקל בכבודו לפני ארון האלקים - "וּלְמִיכַל בַּת שָׁאוּל לֹא הָיָה לָהּ יֶלֶד עַד יוֹם מוֹתָהּ". מובא בחז"ל שעגלה אם יִתְרָעֵם בנו הששי של דוד המלך היא מיכל בת שאול, והיא מתה בלדתה את בנה.

הנדר של דוד המלך

"**אִם אֶתֵּן שְׁנַת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה-עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַיְיָ**"... (מקום בית המקדש)
אחרי שהעלה דוד המלך את ארון ה' לירושלים הוא חזר לביתו, "וַיְיָ הֵנִיחַ לוֹ מִסָּבִיב מִכָּל אֹיְבָיו". אז חשב דוד המלך לבנות את בית המקדש, שלאחר שינוחו מן המלחמות מִצְוָוה על ישראל לבנות את בית המקדש, ועל המלך מוטל לעשות ולצוות את ישראל. לכן אומר דוד המלך לנתן הנביא: שישאל את פי ה' על בנין הבית ובאיזה מקום יִבָּנֶה.
דוד המלך רואה את עצמו יושב בבית ארזים מפואר, אך ארון ה' יושב בתוך אוהל וכן כל כלי הקודש: המזבח, השולחן, מנורת הזהב... דוד המלך מרגיש שכל יום שבית המקדש אינו בנוי זה עינוי גדול עבורו. דוד המלך כל כך משתוקק לבנות את בית המקדש עד כדי כך שהוא נודר נדר: שלא יתן שינה לעיניו עד אשר ימצא את המקום המדוייק שעליו יִבָּנה בית המקדש. "זְכוֹר יְיָ לְדָוִד אֵת כָּל עֻנּוֹתוֹ, אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַיְיָ נָדַר לַאֲבִיר יַעֲקֹב. אִם אָבֹא בְּאֹהֶל בֵּיתִי אִם אֶעֱלֶה עַל עֶרֶשׂ יְצוּעָי, **אִם אֶתֵּן שְׁנַת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה, עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַיְיָ מִשְׁכָּנוֹת לַאֲבִיר יַעֲקֹב**" (תהלים קל"ב).

במסכת ברכות ג', ע"ב מובא: אמר רב אושעיא, אמר רבי אחא, כך אמר דוד: מעולם לא עבר עלי חצות לילה בשינה. רבי זירא אמר: עד חצות לילה היה מתנמנם כסוס (שהסוס אף פעם לא נרדם, אלא שהוא תמיד מתנמנם ומתעורר אחרי 60 נשימות, מתנמנם ומתעורר). מכאן ואילך היה מתגבר כארי. רב אשי אמר: עד חצות לילה היה עוסק בדברי תורה, מכאן ואילך בשירות ותשבחות.

ב"ספר רבי שמעון בר יוחאי" מובא: ...דוד המלך חי וקיים לעולם ולעולמי עולמים. ודוד המלך היה שומר עצמו כל ימיו שלא יטעם טעם מיתה, משום שהשינה הוא אחד משישים במיתה, ודוד משום מקומו שהוא חי, לא יָשַׁן אלא ששים נשימות. כי עד ששים נשימות חסר אחד הוא חי, משם והלאה (מ-60 נשימות ומעלה) טועם האדם טעם המוות ושולט עליו הצד של רוח הטומאה...

לאחר שדוד המלך התענה וטרח ויגע, גילה לו הקב"ה את מקום בית המקדש ביד גד החוזה, "וַיָּבֹא גָּד אֶל דָּוִד בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר לוֹ: עֲלֵה הָקֵם לַיְיָ מִזְבֵּחַ בְּגֹרֶן אָרַוְנָה הַיְבֻסִי" (שמואל ב' כ"ד).

ובדברי הימים א' כ"א, כ"ב: "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ דָּוִיד לְאָרְנָן: לֹא, כִּי קָנֹה אֶקְנֶה בְּכֶסֶף מָלֵא. כִּי לֹא אֶשָּׂא אֲשֶׁר לְךָ לַיְיָ וְהַעֲלוֹת עוֹלָה חִנָּם. וַיִּתֵּן דָּוִיד לְאָרְנָן בַּמָּקוֹם שִׁקְלֵי זָהָב מִשְׁקַל שֵׁשׁ מֵאוֹת. וַיִּבֶן שָׁם דָּוִיד מִזְבֵּחַ לַיְיָ וַיַּעַל עֹלוֹת וּשְׁלָמִים, וַיִּקְרָא אֶל יְיָ וַיַּעֲנֵהוּ בָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם עַל מִזְבַּח הָעֹלָה. וַיֹּאמֶר יְיָ לַמַּלְאָךְ וַיָּשֶׁב חַרְבּוֹ אֶל נִדְנָהּ. בָּעֵת הַהִיא בִּרְאוֹת דָּוִיד כִּי עָנָהוּ יְיָ בְּגֹרֶן אָרְנָן הַיְבוּסִי וַיִּזְבַּח שָׁם... **וַיֹּאמֶר דָּוִיד: זֶה הוּא בֵּית יְיָ הָאֱלֹקִים וְזֶה מִזְבֵּחַ לְעֹלָה לְיִשְׂרָאֵל**".

וכאשר בא שלמה לבנות את בית המקדש נאמר (בדברי הימים ב' ג'): "וַיָּחֶל שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת בֵּית יְיָ בִּירוּשָׁלַם בְּהַר הַמּוֹרִיָּה, אֲשֶׁר נִרְאָה לְדָוִיד אָבִיהוּ, אֲשֶׁר הֵכִין בַּמָּקוֹם דָּוִיד בְּגֹרֶן אָרְנָן הַיְבוּסִי". וזה היה בית המקדש הראשון, שהיה מכוון כנגד בית המקדש שבירושלים של מעלה, והיו בו כל חמשת הדברים שהיו חסרים בבית שני: הארון, הכפורת, האש, השכינה ורוח הקודש. וכאשר עלו ישראל מגלות בבל לבנות את המזבח בבית המקדש השני, עלו עמהם שלושה נביאים: חגי, זכריה ומלאכי אשר הראו להם היכן היה מקומו המדוייק של המזבח בהר הבית.

שלוש מצוות נצטוו ישראל בכניסתם לארץ: להעמיד עליהם מלך, להכרית את זרע עמלק ולבנות את בית המקדש. ודוד המלך מרגיש שזה הזמן המתאים לבנות את בית המקדש. "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל נָתָן הַנָּבִיא: רְאֵה נָא אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּבֵית אֲרָזִים וַאֲרוֹן הָאֱלֹקִים יֹשֵׁב בְּתוֹךְ הַיְרִיעָה". נתן הנביא יודע שדוד המלך ראוי ביותר לקיים מצווה זו, לכן אומר

נתן הנביא למלך: לך עשה את כל אשר בלבבך, כי ה' עמך. אבל מיד בלילה ההוא היה דבר ה' אל נתן הנביא לומר לו שיודיע לדוד: לפי שעה מחשבתו הטובה לבנות את בית המקדש אינה יכולה לצאת אל הפועל. עדיין לא הגיעה השעה הנכונה לבנות את בית המקדש. על הנביא להודיע לדוד במהירות, כיון שדוד כל כך זריז במצוות ה' שהוא יכול כבר לשכור פועלים לבניין בית המקדש. "לֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל עַבְדִּי אֶל דָּוִד: ...כִּי יִמְלְאוּ יָמֶיךָ וְשָׁכַבְתָּ אֶת אֲבֹתֶיךָ וַהֲקִימֹתִי אֶת זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֵּעֶיךָ וַהֲכִינֹתִי אֶת מַמְלַכְתּוֹ, הוּא יִבְנֶה בַּיִת לִשְׁמִי וְכֹנַנְתִּי אֶת כִּסֵּא מַמְלַכְתּוֹ **עַד עוֹלָם**", ובזכות דוד זרעו ימלוך לעולם "כִּסְאֲךָ יִהְיֶה נָכוֹן עַד עוֹלָם".

לפי הרד"ק מובא במדרש: מדוע דיבר הקב"ה אל נתן **באותו** הלילה? אמר ר' סימון: אמר הקב"ה לנתן - האיש הזה נדרן הוא, "אֲשֶׁר **נִשְׁבַּע** לַיְיָ **נָדַר** לַאֲבִיר יַעֲקֹב, אִם אָבֹא בְּאֹהֶל בֵּיתִי"... שמא יאמר: איני אוכל ואיני שותה עד שאבנה את בית ה'. מהר אמור לו: לא אתה תבנה.

אך למרות ששלמה בן דוד יבנה את בית המקדש, הבית יִקָּרֵא על שם דוד: "מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד" (תהלים ל'). שהיה דוד חביב על הקב"ה, יום אחד של דוד מאלף עולות שהקריב שלמה. ולכן יסודות בית המקדש שהניחם דוד, לא נחרבו.

מדוע לא בנה דוד את בית המקדש?

בילקוט שמעוני, שמואל ב' סימן קמ"ה מובא: אמר הקב"ה לדוד (דברי הימים א'): "לֹא תִבְנֶה בַּיִת לִשְׁמִי כִּי דָמִים רַבִּים שָׁפַכְתָּ". כיון ששמע דוד כך נתייירא שנפסל לבנות את בית המקדש. הוא חשש שמא למרות שכוונתו היתה לשם שמים, הרי שמעשי ההריגה שעשה השאירו רושם על מידת הרחמנות שלו, ולכן נפסל לבנות את בית המקדש. אמר לו הקב"ה: אל תירא, כל הדמים ששפכת היו למען הצלת עם ישראל והרמת קרנם, **והם לְפָנַי כקורבנות, כאיל וצבי**. אמר לו: אם כן, למה איני בונה אותו? אמר לו הקב"ה: **שאם אתה בונה אותו** (את בית המקדש) **הוא קיים** (לעולם) **ואינו חרב**, שכל מעשיו של דוד הם לעד ואינם מתבטלים לעולם. אמר לו: אם כן, טוב ויפה הדבר שאבנה אותו. אמר לו הקב"ה: גלוי וידוע לְפָנַי, שעתידים ישראל לחטוא ואני מפיג בו חמתי ומחריבו וישראל ניצולים.

ומובא בזוהר ז"ח רות עמ' ד': יאות היה דוד המלך להתקיים בעולם מאה שנים, שאם היה מתקיים מאה שנים היה מתקן את המלכות תיקון תקיף, שלא תעזוב לעולם ולא היה נחרב בית המקדש.

ובמדרש דברים רבה ב', כ"ז מובא: שאין דוד בונה את בית המקדש, אבל מייסדו, כלומר: בונה את יסודותיו של בית המקדש. ודוד חפר 1500 אמה (750 מטר עומק) כדי לעמוד על תשתית הארץ, וכיון שחפר מצא שם חרס וביקש להרימו. אמר לו החרס: אי אתה יכול, כיון שאני כבוש על התהום. אמר לו דוד: ומאיזה זמן אתה? אמר לו: משעה שהשמיע הקב"ה קולו בהר סיני ואמר: "אנכי ה' אלקיך" ונזדעזעה הארץ ושקעה, הושמתי כאן לכבוש (לסגור) על התהום. אף על פי כן לא שמע לו דוד, וכיון שהרים את החרס הכובש את התהום, עלה התהום וביקש לשטוף את העולם, והיה אחיתופל עומד שם, אמר: עכשיו ימות דוד ואני אהיה מלך. אמר דוד: מי שיודע להעמיד את התהום ואינו מעמיד יחנק. אמר אחיתופל מה שאמר והעמידו, והתחיל דוד אומר: שיר המעלות.

ולמרות שדוד לא בנה את בית המקדש, הוא הכין לפני מותו את כל צרכי בית המקדש, זהב, כסף, נחושת, אבנים טובות כל אחת שבע באמה ורוחב חמש באמה, ואורך מרגלית אחת עשרים אמה... וכו' (ומפורט להלן) ונחשב לו כאילו בנאו.

דוד המלך ומלחמות ה'

400 בני יפַת-תואר

בגמרא במסכת קידושין ע"ו מובא: אמר רב יהודה אמר רב, 400 ילדים היו לו לדוד (בחילותיו, אך לא היו בניו הפרטיים, אלא היו מיועדים לתכסיסי מלחמה כדי להפחיד את האוייב), וכולם בני-יפת תואר היו, וכולם מסתפרים קומי ומגדלים בלורית היו (רש"י: מאחורי עורפם), וכולם יושבים בקרוניות של זהב והיו מהלכים בראשי גייסות, והם הם בעלי אגרופים של בית דוד שהולכים להבהיל את העולם.

ומביא ה"בן איש חי": שהם לא היו נלחמים, כי אין עושים מלחמה אלא רק ישראל המיוחסים, ורק הלכו לתת מורא על האוייבים, שהאוייבים יִרְאוּ אותם וידעו שהם באו מתוך הגויים ועוזרים לישראל.

מלחמת דוד בפלישתים ב"מֶתֶג הָאַמָּה"

"וַיְהִי אַחֲרֵי כֵן וַיִּךְ דָּוִד אֶת פְּלִשְׁתִּים וַיַּכְנִיעֵם". דוד המלך רוצה לבנות את בית ה', אך עדיין לא הגיע אל המנוחה והנחלה כפי שחשב. הוא יוצא להדוף את אוייביו כדי שישראל יגיעו אל המנוחה השלמה ויזכו לבניין בית המקדש במהרה. ואז מכה דוד בפלישתים "וַיִּקַּח דָּוִד אֶת מֶתֶג הָאַמָּה מִיַּד פְּלִשְׁתִּים". ובדברי הימים נאמר: שלקח את גת ובנותיה ויתכן שגת נקראה מתג האמה, כיון שהשולט בגת שולט בעצם בכל המחוז, כאוחז ברסן הסוס.

מלחמת דוד במואב

"וַיַּךְ אֶת מוֹאָב". ומה הטעם שדוד אשר בא ממואב (מרות המואביה): כָּפָה את המואבים בחבלים הקשורים לארץ? והרג במואבים? והשאיר שליש משועבדים לו נושאי מנחה? אלא מפני שהמואבים עשו מעשה שפל ונבזה והפרו את האמון אשר נתן בהם דוד. כאשר ברח דוד משאול אל יער חרת והניח את אביו ואמו ואחיו בארץ מואב: הרג מלך מואב את אבי דוד ואמו ואחיו, חוץ מאח אחד אשר ברח אל נחש העמוני ורות, שאמרו חז"ל: רות המואביה לא מתה עד שראתה את שלמה בן בנה יושב ודן דינין.

מלחמת דוד בהֲדַדְעֶזֶר מלך צובה

כאשר הלך דוד לחזק את גבול ישראל בנהר פרת - "וַיַּךְ דָּוִד אֶת הֲדַדְעֶזֶר בֶּן רְחֹב מֶלֶךְ צוֹבָה". ויש אומרים שצובה היא חָלֵב במחוז שבסוריה.

דוד לכד 1,700 פרשים ו - 20,000 איש רגלי אשר נתנו את פדיון נפשם. דוד עִקֵּר את הרכב והשאיר רק 100 רכב, ולכל רכב 4 סוסים.

מלחמת דוד בארם דמשק

"וַתָּבֹא אֲרַם דַּמֶּשֶׂק לַעְזֹר לַהֲדַדְעֶזֶר מֶלֶךְ צוֹבָה", כאשר באה אֲרַם דמשק לעזור לַהֲדַדְעֶזֶר מלך צובה, היכה דוד בארם 22,000 איש אשר השתעבדו לו, והיתה ישועת ה' "וַיּוֹשַׁע יְיָ אֶת דָּוִד בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ". דוד הציב נציבים על ארם דמשק לשלוט עליהם וליטול מהם מיסים, ולקח מהם עושר רב אשר הביא לירושלים: שלטי זהב (מגיני זהב), אשר היו על עבדי הדדעזר לקחם דוד המלך במלחמה והביאם לירושלים, לאוצר בית ה' ולבניית בית המקדש.

"וּמִבֶּטַח וּמִבֵּרֹתַי עָרֵי הֲדַדְעֶזֶר, לָקַח הַמֶּלֶךְ דָּוִד נְחֹשֶׁת הַרְבֵּה מְאֹד", דוד המלך לקח מאוייביו כמות נחושת גדולה אשר הקדיש לבניית בית המקדש, ואשר ממנה עשה שלמה את ים הנחושת והעמודים וכלי הנחושת (כמובא בדברי הימים א', י"ח).

כאשר שמע תֹּעִי מלך חֲמָת שדוד היכה את כל חיל הֲדַדְעֶזֶר מלך צובה, הוא שלח את בנו יורם אל דוד המלך לשאול לו לשלום ולברכו, ואף הביא עמו כלי כסף וכלי זהב וכלי נחושת, אשר גם אותם הקדיש דוד המלך לה' עם הכסף והזהב אשר הקדיש מכל הגויים אשר כבש.

דוד היה מכנס את כל הזהב והכסף שהיה לוקח בכל המלחמות, ואת כל המתנות שקיבל, ומקדישם לבית המקדש. דוד המלך הכין לבית המקדש 100,000! כיכרים של זהב (כמפורט להלן).

מלחמת דוד בארם בגיא מלח

"וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם בְּשׁוּבוֹ מֵהַכּוֹתוֹ אֶת אֲרָם בְּגֵיא מֶלַח שְׁמוֹנָה עָשָׂר אָלֶף", כאשר שב דוד המלך מהכות את ארם דמשק הוא היכה בגיא מלח 18,000 איש. ומובא בספר קדמון: שבשעה שהיו ישראל מריעין בחצוצרות המלחמה, היו המלאכים מסייעים כנגדן מלמעלה והקב"ה מקבל תפילתם כקול שופר. "וַיְשֻׂם בֶּאֱדוֹם נְצִבִים, בְּכָל אֱדוֹם שָׂם נְצִבִים (אדום הכוונה למלחמה זו בארם בגיא מלח), וַיִּהְיוּ כָל אֱדוֹם עֲבָדִים לְדָוִד, וַיּוֹשַׁע יְיָ אֶת דָּוִד בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ".

דָּוִד - עֹשֶׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה וְיוֹאָב בֶּן צְרוּיָה - עַל הַצָּבָא

לאחר ששב דוד המלך מהכות את אדום, התבססה מלכותו בידיו "וַיִּמְלֹךְ דָּוִד עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וַיְהִי דָוִד עֹשֶׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לְכָל עַמּוֹ".

חז"ל דרשו: למה היה דוד יכול לעשות משפט וצדקה ללא הטרדות? כי יואב על הצבא. ולמה היה יואב יכול להצליח על הצבא? כי דוד עושה משפט וצדקה. דוד המלך גרם ליואב להצליח על הצבא לפי שעשה משפט וצדקה, ויואב בן צרויה גרם לדוד לעשות משפט וצדקה, לפי שהוא דן ושפט ולמד תורה ויואב עסק במלחמות, ולא היה דוד טרוד בהן ולבו היה פתוח לשפוט צדק.

כאשר היה יואב יוצא למלחמה, היה דוד מתפלל עליו ואומר: "יַעַנְךָ יְיָ בְּיוֹם צָרָה". רואים כאן את ההרמוניה הנפלאה אשר שררה בין דוד המלך ואחיינו - יואב שר הצבא. דוד סומך על יואב ומבין אותו וההיפך. יואב היווה חלק נכבד מהנצחון של דוד, הוא היה יד ימינו ומסירותו לדוד היתה ללא גבול. יואב היה גיבור חיל, דאג לכלל, היה בעל מוסר גבוה מאוד ומושלם במידותיו. לפי חז"ל: יואב היה חכם גדול וראש הסנהדרין. יואב שר צבא דוד המלך היה נאמן לדוד כל ימיו, אך בסוף ימי דוד עזר לאדוניה בן דוד המורד, ולכן נענש והומת בימי שלמה המלך (בעוון פלילי על הריגת עמשא בן יתר, ולא הומת בשל עוון מדיני הקשור למרידתו והיותו בצד אדוניה).

המלחמה בבני עמון

לאחר מות מלך בני עמון, מולך חָנוּן בנו תחתיו. דוד המלך אשר שולח את עבדיו לנחמו על מות אביו, רוצה לעשות חסד עם נחש מלך עמון אבי חָנוּן, ולגמול לו על החסד אשר עשה עמו מלך עמון עם אחי דוד: לאחר שברח דוד והביא את הוריו ואחיו למואב והרגם מלך מואב, ונותר רק אליהוא אחי דוד שברח לארץ עמון, הוא קיבל שם מקלט ממלך עמון. אך כאשר הגיעו עבדי דוד אל ארץ בני עמון, אמרו עבדי מלך בני עמון לחָנוּן מלכָּם: הסבור אתה שדוד שלח אליך מנחמים כי מכבד הוא את אביך? הלא הם מרגלים ומטרתם לחקור את העיר, לרגלה ולהפכה. חָנוּן קיבל את דברי עבדיו ונהג בשליחי דוד

המלך בבזיון: הוא גילח חצי זקנם וחתך חצי בגדיהם, "וַיִּקַּח חָנוּן אֶת עַבְדֵי דָוִד, וַיְגַלַּח אֶת חֲצִי זְקָנָם, וַיִּכְרֹת אֶת מַדְוֵיהֶם בַּחֵצִי עַד שְׁתוֹתֵיהֶם וַיְשַׁלְּחֵם". האנשים היו נכלמים מאוד, ולמרות שהיה חשוב לקבל מהם מידע מהיר, אמר להם דוד המלך לשבת ביריחו עד אשר יצמח זקנם וישובו, כדי שלא יתביישו.

בני עמון הבינו כי נתעבו בעיני דוד ונמאסו על המעשה אשר עשו, על הפגיעה הקשה והעלבון הגדול באנשי המשלחת אשר שלח דוד המלך לנחמם על מות המלך נחש אבי חנון, ולכן שלחו ושכרו את ארם בית רחוב ואת ארם צובא, 20,000 רגלי, ואת מלך מעכה אשר מצפון לגשור על יד החרמון 1,000 איש, ומושל מחוז טוב שבסוריה (ויש אומרים שהיא סוסיתא) ועמו 12,000 איש.

יואב יוצא למלחמה בארם ובבני עמון

"וַיִּשְׁמַע דָּוִד וַיִּשְׁלַח אֶת יוֹאָב וְאֵת כָּל הַצָּבָא הַגִּבֹּרִים", בתחילה יצא יואב לבדו למלחמה, וכשגברה המלחמה יצא דוד וניצח.

כאשר ראה יואב שר צבא דוד המלך כי היתה אליו פני המלחמה מִפָּנִים ומאחור, ושהוא ואנשיו יהיו נתונים בין שני מחנות האוייב, הוא פיצל את מחנה ישראל לשניים: מחנה אחד בפיקודו ילחם בארם, ומחנה שני בפיקודו של אבישי אחיו ילחם בבני עמון. יואב בחר מכל בחורי ישראל ונערך עמם לקראת הקרב עם ארם, ואת יתר העם נתן ביד אבישי אחיו שנערך עמם לקראת הקרב עם בני עמון. יואב מתאם עם אבישי ומסכם עמו: אם ארם תחזק ממני ומאנשי, אזי אבישי אחי המחנה אשר בפיקודך יבוא לעזרתי להושיעני. ואם יחזקו בני עמון ממך אבישי אחי ומאנשיך, אזי אבוא אני יואב ואנשַי לעזרתך להושיע לך. ולמרות שהיו גיבורי חיל, כל יציאתם לקרב היתה תמיד בבטחון גמור בה' יתברך, שרק הוא יכול להושיעם ולא כוחם שלהם, ואם חס וחלילה יתחזקו ארם על יואב, ובני עמון על אבישי, יואב שם מבטחו רק בה' ואומר: "חֲזַק וְנִתְחַזַּק בְּעַד עַמֵּנוּ, וּבְעַד עָרֵי אֱלֹקֵינוּ, וַיְיָ יַעֲשֶׂה הַטּוֹב בְּעֵינָיו", אך אנחנו נעשה את המוטל עלינו. הניצחון לא אחר לבוא: "וַיִּגַּשׁ יוֹאָב וְהָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ לַמִּלְחָמָה בַּאֲרַם וַיָּנֻסוּ מִפָּנָיו. וּבְנֵי עַמּוֹן רָאוּ כִּי נָס אֲרָם וַיָּנֻסוּ מִפְּנֵי אֲבִישַׁי וַיָּבֹאוּ הָעִיר. וַיָּשָׁב יוֹאָב מֵעַל בְּנֵי עַמּוֹן וַיָּבֹא יְרוּשָׁלָם".

דוד יוצא למלחמה בארם

כאשר ראה ארם כי ניגף לפני ישראל הם נאספו שוב ביחד במקום הנקרא חֵילָם, וְהַדַדְעֶזֶר שלח עם ארם חַיל עצום וגם את שׁוֹבַךְ שר צבא הֲדַדְעֶזֶר לפניהם. וכאשר הגיעה השמועה לאוזני דוד, ויאסוף את כל ישראל ויעבור את הירדן וילחם עם ארם בחֵילָם. ארם נָס מפני ישראל ודוד הורג מארם 40,000 פרשים ו-700 רכב נופלים בידיו, ויהרוג

גם את שׁוֹבַךְ שר צבא הֲדַדְעֶזֶר. "וַיִּרְאוּ כָל הַמְּלָכִים עַבְדֵי הֲדַדְעֶזֶר כִּי נִגְּפוּ לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיַּשְׁלִמוּ אֶת יִשְׂרָאֵל וַיַּעַבְדוּם".

דוד המלך זוכה לנצחון אדיר על אוייביו, פחד דוד נופל על אוייביו והכל - בזכות בטחונו בה' וייחוס כל נצחונותיו אך ורק לה': "אֵלֶּה בָרֶכֶב וְאֵלֶּה בַּסּוּסִים וַאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְיָ אֱלֹקֵינוּ נַזְכִּיר. הֵמָּה כָּרְעוּ וְנָפָלוּ וַאֲנַחְנוּ קַמְנוּ וַנִּתְעוֹדָד" (תהלים כ').

במדרש "גלית הפלישתי" (מדרשי חז"ל על נביאים וכתובים, הרב יהודה דוד אייזנשטיין) מובא: ...אמרו כשהיה דוד נלחם, היה זורק 800 איש בזריקה אחת, והיה שולף את חרבו על 300 איש בפעם אחת...

מלחמות דוד ב-4 בני הָרָפָה (עורפה) בגת

בזכות ארבע דמעות משתי עיניים, שהורידה עורפה על רות חמותה, זכתה שיצאו ממנה ארבעה גיבורים. אך דוד צאצא רות הענווה והצנועה וענק הכח הרוחני - מנצח את ארבעת בני עורפה: ענקי הכח הפיזי.

המלחמה נגד יִשְׁבִּי בן עורפה

"וַתְּהִי עוֹד מִלְחָמָה לַפְּלִשְׁתִּים אֶת יִשְׂרָאֵל, וַיֵּרֶד דָּוִד וַעֲבָדָיו עִמּוֹ וַיִּלָּחֲמוּ אֶת פְּלִשְׁתִּים וַיָּעַף דָּוִד", דוד המלך התעייף ונחלש שהיה כבר זקן, ומה גם שנחלש מכל צרות חייו. בהיות דוד עייף ראהו יִשְׁבִּי הענק שהיה מילידי הרפה, ולפי חז"ל היה בן עורפה כלת נעמי ואחי גוליית. יִשְׁבִּי היה בעל כח עצום עד כדי כך שמשקל עץ-חניתו היה 300 משקל נחושת. יִשְׁבִּי היה חגור חרב חדשה והתכוון להרוג את דוד המלך. כאשר ראה אֲבִישַׁי בֶּן צְרוּיָה שדוד שרוי בצרה גדולה ובסכנה, חש לעזרתו נגד הפלישתי, וַיַּכֵּת את הפלישתי. "אָז נִשְׁבְּעוּ אַנְשֵׁי דָוִד לוֹ לֵאמֹר: לֹא תֵצֵא עוֹד אִתָּנוּ לַמִּלְחָמָה וְלֹא תְכַבֶּה אֶת נֵר יִשְׂרָאֵל".

בגמרא מסופר כיצד נלחמו דוד המלך ואבישי ביִשְׁבִּי הענק

בגמרא במסכת סנהדרין צ"ה, ע"א מובא: מעשה בדוד שאמר לו הקדוש-ברוך-הוא: אם רצונך יִכְלֶה זרעך, או תמסר ביד אוייב? אמר לפניו: ריבונו של עולם, מוטב אמסר ביד אוייב ולא יכלה זרעי.

יום אחד יצא (דוד המלך) לשכור בַּזַאי (כדי לצוד חיות ועופות), בא הס.מ. ונדמה לו לצבי. השליך דוד וירה אליו החץ, אך לא הגיע לו החץ. וכך משך אותו הס.מ. עד אשר הביא את דוד לארץ פלישתים. כאשר ראה ישבי בנוב את דוד המלך, אמר: הנה זה שהרג לגולייט אחי. קשרו ישבי ונתן אותו תחת הבד של זיתים והכניעו, ונעשה לו נס שנתרככה הארץ מתחתיו. וזה היום היה ערב שבת לפנות ערב, והיה אבישי בן צרויה רוחץ ראשו בארבע סאין של מים, או בארבע בורות מים, וראה לפתע כתמי דם, ויש אומרים יונה באה

והיתה טורפת ומחבטת עצמה ומורטת כנפיה והומה ומצטערת. אמר: כנסת ישראל נמשלו כיונה, ומדָבָר זה נלמד שדוד מלך ישראל שרוי בצער.
בא אבישי אל בית דוד ולא מצאו, שלח לבית המדרש ולא מצאו, שאל שאלה: אם בשעת סכנה מותר לרכב על סוסו של המלך? אמרו לו: בשעת הסכנה מותרין לרכב על סוס המלך. רכב על פרד המלך והלך, ונתקצרה לו הארץ והגיע במהרה לארץ פלישתים.
ובעת שהלך, ראה את עורפה אמו של ישבי יושבת וטווה, וכשראתה את אבישי השליכה את הפלך לעברו ורצתה להורגו, אך הפלך לא נגע בו. אמרה לו: האתה אבישי? הבא לי זה הפלך אשר נפל לפניך. לקח אבישי את הפלך והשליכו על ראש האשה ומתה. כאשר ראה אותו ישבי בנוב, אמר: כעת יש אצלי גם דוד המלך וגם אבישי. מה עשה? זרק את דוד כלפי מעלה, ונעץ תחתיו את חניתו בקרקע כדי שיפול על החנית וימות. הלך אבישי ואמר שֵׁם (שם קדוש) והעמיד את דוד באויר בין השמים לארץ...
אמר אבישי לדוד: על מה באת לכאן? אמר לו: כזה אמר לי הקדוש-ברוך-הוא והשבתי לו: מוטב שאמסר ביד אוייב ולא יִכְלֶה זרעי. אמר אבישי שֵׁם (שם קדוש), והוריד את דוד מהשמים לארץ. והיה ישבי מנוב רודף אחריהם והם בורחים, שהיה קרוב לארץ פלישתים. כשהגיעו לכפר ששמו קֵבִי שהוא בין ארץ ישראל לארץ פלישתים, אמרו זה לזה: נעמוד כנגדו ולא נברח, ונכֵּנו. אמרו לו: לך תמצא את אמך עורפה שהיא בקברה, לפי שהרגנוה. וכשהזכירו לו שם אמו, נחלש כוחו והרגוהו.

המלחמה בסַף בן הָרָפָה
אחרי כן היתה עוד מלחמה בְּגוֹב (גזר) עִם פְּלִשְׁתִּים, "אָז הִכָּה סִבְּכַי הַחֻשָׁתִי אֶת סַף אֲשֶׁר בִּילְדֵי הָרָפָה".

המלחמה בגָּלְיָת הַגִּתִּי
ותהי עוד מלחמה בְּגוֹב עִם פְּלִשְׁתִּים, "וַיַּךְ אֶלְחָנָן בֶּן יַעְרֵי אֹרְגִים בֵּית הַלַּחְמִי אֵת גָּלְיָת הַגִּתִּי וְעֵץ חֲנִיתוֹ כִּמְנוֹר אֹרְגִים".

המלחמה בַּענק בעל 24 האצבעות
"וַתְּהִי עוֹד מִלְחָמָה בְּגַת, וַיְהִי אִישׁ מָדוֹן וְאֶצְבְּעוֹת יָדָיו וְאֶצְבְּעֹת רַגְלָיו שֵׁשׁ וָשֵׁשׁ, עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מִסְפָּר, וְגַם הוּא יֻלַּד לְהָרָפָה", הענק הזה חרף את ישראל, ויכהו יְהוֹנָתָן בֶּן שִׁמְעָה אֲחִי דָוִד.

"אֶרְדּוֹף אוֹיְבַי וְאַשִּׂיגֵם"
ארבעה מלכים היו. ומה ששאל זה, לא שאל זה:
דוד המלך אמר: "אֶרְדּוֹף אוֹיְבַי וְאַשִּׂיגֵם וְלֹא אָשׁוּב עַד כַּלּוֹתָם" (תהילים י"ח, ל"ח). והיה הקדוש-ברוך-הוא מאיר לו בלילות בזיקים וברקים.

אסא המלך אמר: איני יכול להילחם באוייבי, אלא אני ארדוף אחריהם ואתה תהרגם: "וַיֵּצֵא אֲלֵיהֶם זֶרַח הַכּוּשִׁי בְּחַיִל אֶלֶף אֲלָפִים (אֶלֶף אֲלָפִים = מיליון חיילים!) וַיִּגֹּף יְיָ אֶת הַכּוּשִׁים לִפְנֵי אָסָא וְלִפְנֵי יְהוּדָה, וַיָּנֻסוּ הַכּוּשִׁים" (דברי הימים ב').

יהושפט מלך יהודה אמר: אני איני יכול לרדוף ולא להרוג אותם, אלא אני אזמר בבתי מדרשות, ואתה תהרגם: "וּבְעֵת הֵחֵלּוּ בְרִנָּה וּתְהִלָּה, נָתַן יְיָ מְאָרְבִים עַל בְּנֵי עַמּוֹן מוֹאָב וְהַר שֵׂעִיר הַבָּאִים לִיהוּדָה, וַיִּנָּגְפוּ... וְהִנָּם פְּגָרִים נֹפְלִים אַרְצָה וְאֵין פָּלֵיטָה"... (דברי הימים ב' כ').

חזקיהו מלך יהודה אמר: אני איני יכול לזמר, ולא לרדוף ולא לערוך מלחמה. אלא אני אישן בביתי ואתה תהרגם: "וַיְהִי בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיֵּצֵא מַלְאַךְ יְיָ וַיַּךְ בְּמַחֲנֵה אַשּׁוּר מֵאָה שְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה אָלֶף, וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וְהִנֵּה כֻלָּם פְּגָרִים מֵתִים" (מלכים ב', י"ט, ל"ה).

והיה חזקיהו ישן בביתו והקב"ה הרג בהם 185,000 איש! ולפי המפרשים היו אלה 185,000 ראשי הגייסות לבד מן החיילים. במסכת סנהדרין צ"ה מובא: רבי יצחק נפחא אמר, אוזניים גילה להם (למחנה אשור ולכל צבא סנחריב), ושמעו שירה מפי החיות (מפי המלאכים) ומתו.

הגיבורים אשר לדוד

מלבד הגיבורים האחרים שהיו לו ובראשם יואב בן צרויה שר הצבא, נהג דוד תמיד לקחת עמו את שלושת גיבוריו האישיים לשמירה מפני האוייב:

את **עַדִינוֹ הַעֶצְנִי** - שהיה ראש הגיבורים, והיה עוסק בתורה ומפורסם בחכמת התורה ומפורסם כדוד בגבורתו בקרב, ולמרות שהיה הורג במלחמה אחת 800 איש, לא היה תש כוחו (רש"י ורד"ק). ולפי חז"ל: עדינו העצני הוא דוד המלך בעצמו, שכאשר למד תורה עידֵן את עצמו כתולעת, וכאשר יצא למלחמה הִקְשָׁה את עצמו כעץ. ויש האומרים שזהו יואב שהיה חכם גדול וראש סנהדרין (רד"ק).

את **אֶלְעָזָר בֶּן דֹּדוֹ** - אחד משלושת הגיבורים, אשר היכה במלחמה בפלישתים מבלי להסב את פניו, עד אשר ידו נדבקה לחרב (מפני הדם הקרוש או מהתכווצות השרירים בעקבות האחיזה הממושכת בחרב). ה' עשה ביום ההוא תשועה גדולה, ואלעזר הרג בפלישתים לבדו, ושאר העם באו אחריו רק כדי לפשט את החללים.

ואת **שַׁמָּא בֶּן אָגֵא** מן ההר - כאשר ביקשו ישראל לקצור חלקת שדה מלאה עדשים (שעורים?), והפלישתים לא הניחום לעשות זאת, והעם נס מפני הפלישתים - ה' עשה תשועה גדולה, ושַׁמָּא בֶּן אָגֵא הציל את החלקה והחזירה לבעליה.

בין 30 הגיבורים אשר לדוד היו: אֶלְחָנָן בֶּן דֹּדוֹ מבית לחם, שַׁמָּה הַחֲרֹדִי, אֱלִיקָא הַחֲרֹדִי, חֶלֶץ הַפַּלְטִי, עִירָא בֶן עִקֵּשׁ הַתְּקוֹעִי, אֲבִיעֶזֶר הָעַנְּתֹתִי, מְבֻנַּי הַחֻשָׁתִי, צַלְמוֹן הָאֲחֹחִי,

מַהֲרִי הַנְּטֹפָתִי, חֵלֶב בֶּן בַּעֲנָה הַנְּטֹפָתִי, אִתַּי בֶּן רִיבַי מִגִּבְעַת בְּנֵי בִנְיָמִן, בְּנָיָהוּ פִּרְעָתֹנִי, הִדַּי מִנַּחֲלֵי גָעַשׁ, אֲבִי עַלְבוֹן הָעַרְבָתִי, עַזְמָוֶת הַבַּרְחֻמִי, אֶלְיַחְבָּא הַשַּׁעַלְבֹנִי בְּנֵי יָשֵׁן יְהוֹנָתָן, שַׁמָּה הַהֲרָרִי, אֲחִיאָם בֶּן שָׂרָר הָאֲרָרִי, אֱלִיפֶלֶט בֶּן אַחַסְבַּי בֶּן הַמַּעֲכָתִי, אֱלִיעָם בֶּן אֲחִיתֹפֶל הַגִּלֹנִי, חֶצְרַי הַכַּרְמְלִי, פַּעֲרַי הָאַרְבִּי, יִגְאָל בֶּן נָתָן מִצֹּבָה, בָּנִי הַגָּדִי, צֶלֶק הָעַמֹּנִי, נַחְרַי הַבְּאֵרֹתִי נֹשֵׂא כְּלֵי יוֹאָב בֶּן צְרוּיָה, עִירָא הַיִּתְרִי, גָּרֵב הַיִּתְרִי, אוּרִיָּה הַחִתִּי.

חסד דוד עם בית שאול בעבור יהונתן

לאחר שמָלַך דוד על כל ישראל, והעלה את ארון ה' לירושלים ויזם לבנות את בית המקדש, חקר ודרש: האם נשאר נצר לבית שאול, כדי שיוכל לעשות עמו חסד. דוד המלך ביקש לעשות חסד במיוחד עם יהונתן ידיד נפשו וכפי שנשבע לו. אך מאחר שכל מלך אשר עלה לשלטון היה מכרית את צאצאי בית המלוכה הקודם, הסתתרו הנותרים מבית שאול מפחד המלך. אך דוד המלך לא נהג כשאר המלכים, דוד ביקש לעשות חסד של אמת עם צאצאי שאול המלך אשר ביקש את נפשו. ולאחר שחקר ודרש הגיע אליו ציבא עבד בית שאול שאמר אל המלך: "עוֹד בֵּן לִיהוֹנָתָן נְכֵה רַגְלָיִם". ציבא עבד בית שאול ממעיט בערך בן יהונתן ככל האפשר, הוא מדגיש שבן יהונתן נכה רגליים שאינו ראוי לשררה ומתבייש במומו, וציבא אפילו אינו מזכיר את שמו. "וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ: אַיפֹה הוּא? וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל הַמֶּלֶךְ: הִנֵּה הוּא בֵּית מָכִיר בֶּן עַמִּיאֵל בְּלוֹ דְבָר", ציבא השתלט למעשה על כל נחלת אדונו. דוד המלך שולח מיד לבית מכיר בן עמיאל מִבְּלוֹ דְבָר, ומביא את מְפִיבֹשֶׁת בן יהונתן נכד שאול. מְפִיבֹשֶׁת בן יהונתן מגיע אל דוד המלך וחולק לו כבוד, הוא נופל על פניו ומשתחווה. ובדברי הימים נקרא מְפִיבֹשֶׁת בן יהונתן מריב בעל, כיון שלא רצה שיכירוהו כאשר התחבא. ואמרו חז"ל: שעיקר שמו היה מריב בעל, ונקרא מְפִיבֹשֶׁת כיון שהתגלה כחכם גדול מלא וגדוש בתורה, והיה מבייש את פני דוד בהלכה.

דוד המלך אשר רצה לעשות עמו חסד בעבור יהונתן אביו, משיב לו את כל שדה שאול ואומר לו: "וְאַתָּה תֹּאכַל לֶחֶם עַל שֻׁלְחָנִי תָּמִיד". מְפִיבֹשֶׁת מודה למלך בהשפלה ואומר: כיצד פנית אל כלב מת אשר כמוני, נכה רגליים מוגבל תנועה ומחוסר כל?

דוד מודיע לציבא עבד בית שאול: שכל אשר היה לשאול ולכל ביתו, נותן דוד המלך למְפִיבֹשֶׁת בן יהונתן. ועל ציבא מוטלת האחריות לטפל ברכוש ולדאוג למיכא בנו של מְפִיבֹשֶׁת, כיון שמְפִיבֹשֶׁת למרות מומו אוכל כאחד מבני המלך, על שולחן המלך בירושלים.

דוד ובת-שבע

מעשה בת-שבע היה לתשובת השנה, כאשר שלח דוד המלך את יואב שר צבאו להלחם בבני עמון, והוא בעצמו נשאר בירושלים והיה עסוק בתפילות להצלחת חילותיו, שאילולא תפילתו של דוד לא היו מצליחים. ויש אומרים ששלח את יואב ולא יצא בעצמו, כדי שחָנוּן מלך בני עמון לא יתפאר שנלחם בדוד.

ויהי לעת ערב ראה דוד המלך "אִשָּׁה רֹחֶצֶת מֵעַל הַגָּג וְהָאִשָּׁה טוֹבַת מַרְאֶה מְאֹד", זו היתה בת-שבע, שלפי מפרשים קדמונים היתה רוחצת את ראשה מאחורי מחצלת או סדין, ובא הס.מ. ונדמה לו כצבי, ירה בו דוד חץ וכשפרח ה"צבי" נפלה המחצלת וראה דוד את בת-שבע. ולפי חז"ל במסכת סנהדרין: התחפש הס.מ. ליונה וירה דוד חץ ב"יונה", ונחתך הסדין שהסתיר את בת-שבע וראה את האשה, וכל זה היה מעשה ס.מ. "וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיִּדְרֹשׁ לָאִשָּׁה, וַיֹּאמֶר: הֲלוֹא זֹאת בַּת שֶׁבַע בַּת אֱלִיעָם אֵשֶׁת אוּרִיָּה הַחִתִּי. וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים וַיִּקָּחֶהָ וַתָּבוֹא אֵלָיו, וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ, וְהִיא מִתְקַדֶּשֶׁת מִטֻּמְאָתָהּ, (שלא היה כאן חטא נידה) וַתָּשָׁב אֶל בֵּיתָהּ. וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתִּשְׁלַח וַתַּגֶּד לְדָוִד וַתֹּאמֶר: הָרָה אָנֹכִי". דוד המלך בדק קודם כל האם בת שבע מותרת או אסורה, האם היא אשת איש, האם היא טהורה או נידה.

אמר לו הקב"ה: ...לפי שכל היוצאים למלחמה אף אחד מהם אינו יוצא עד שיתן גט לאשתו. (זוהר ח"א ח'). אמרו חז"ל: שבת-שבע היתה גרושה כיון שכל מי שהיה יוצא למלחמה היה נותן גט לאשתו, שאם היה נעלם במלחמה שזה יכול לקרות אפילו בימינו למרות כל הקידמה והמודרניזציה, ובמיוחד בתקופה ההיא שלא היו הסכמי החלפת שבויים והחזרת חללים וכו', וכדי שנשים לא תהיינה עגונות, התקין אחיתופל רבו של דוד המלך וסבא של בת-שבע תָּקָנָה בעם ישראל: שכל אדם היוצא למלחמה נותן לאשתו גט בפועל, גט תקף, גירושין של ממש לפני בית דין, והיה מוסכם בעל פה: שלא ינצלו את הגיטים הללו כדי לשאת את נשי החיילים הנמצאים בשדה הקרב. וכאשר החיילים חזרו משדה הקרב, היו מקדשים את נשותיהם שוב.

אחיתופל היה אביו של אליעם שהיה אבי בת-שבע (אחיתופל היה סבא של בת-שבע), אליעם מופיע בין גיבורי דוד: "אליעם בֶּן אֲחִיתֹפֶל הַגִּלֹנִי" (שמואל ב', כ"ג, ל"ד). "הֲלוֹא זֹאת בַּת שֶׁבַע בַּת אֱלִיעָם" (שמואל ב', י"א, ג'). ומכאן: כאשר דוד חקר מי זו? ונודע לו שהיא בת שבע בת אליעם נכדתו של אחיתופל, היה סמוך ובטוח שהיא גרושה ואין כאן כמובן שום גילוי עריות, למרות שלפי דרגתו של דוד המעשה לא היה יפה, שכן היה מוסכם בעל פה שלא לנצל את הגט הזה. ומאחר שאחיתופל הוא זה שתיקן את התקנה הזו של

הגט, לא היה לדוד המלך כל ספק שאחיתופל אכן הקפיד שתקנה זו תהיה מיושמת בביתו ובת שבע אכן גרושה כדין.

כאשר עולה דוד המלך על הגג מתגלית לו אשתו על המים (רוחצת), גם ליצחק אבינו התגלתה אשתו על המים: כאשר אליעזר עבד אברהם נִצָּב עַל עֵין הַמָּיִם וּבְנוֹת אַנְשֵׁי הָעִיר יֹצְאוֹת לִשְׁאֹב מָיִם. וְהָיָה הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיהָ הַטִּי נָא כַדֵּךְ וְאֶשְׁתֶּה... גם ליעקב אבינו התגלתה אשתו על המים: וַיַּרְא וְהִנֵּה בְאֵר בַּשָּׂדֶה... וְהָאֶבֶן גְּדֹלָה עַל פִּי הַבְּאֵר... וְהִנֵּה רָחֵל בִּתּוֹ בָּאָה עִם הַצֹּאן... עוֹדֶנּוּ מְדַבֵּר עִמָּם וְרָחֵל בָּאָה עִם הַצֹּאן אֲשֶׁר לְאָבִיהָ... גם למשה רבינו התגלתה אשתו על המים: וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פַּרְעֹה וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ מִדְיָן וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאֵר. וּלְכֹהֵן מִדְיָן שֶׁבַע בָּנוֹת, וַתָּבֹאנָה וַתְּדַלֶּנָה וַתְּמַלֶּאנָה אֶת הָרְהָטִים לְהַשְׁקוֹת צֹאן אֲבִיהֶן.

דוד המלך היה בעל רוח הקודש, הוא ידע שממנו תימשך שושלת משיח ה'. וידע ברוח הקודש שממנו ומבת-שבע יוולדו הצאצאים לכיוון משיח ה'. לכן אמר דוד המלך: "הַלוֹא זֹאת בַּת שֶׁבַע בַּת אֱלִיעָם", זוהי בת-שבע שאותה אני מחפש, שממנה צריך לצאת משיח ה'. היא גרושה ומותרת, אך יכול להיות כאן מעשה שהעם יחשבוהו ללא מוסרי וילמדו ממנו מה שלא צריך ללמוד. לכן שולח דוד המלך ליואב לקרוא לאוריה כביכול כדי לדעת מה שלום העם במלחמה: "וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶל יוֹאָב: שְׁלַח אֵלַי אֶת אוּרִיָּה הַחִתִּי. וַיִּשְׁלַח יוֹאָב אֶת אוּרִיָּה אֶל דָּוִד. וַיָּבֹא אוּרִיָּה אֵלָיו וַיִּשְׁאַל דָּוִד לִשְׁלוֹם יוֹאָב וְלִשְׁלוֹם הָעָם וְלִשְׁלוֹם הַמִּלְחָמָה". דוד אומר לאוריה: שיֵרד לביתו וירחץ רגליו, כדי שיתלו את הריונה של בת-שבע באוריה ולא יהיה חילול ה', אך אוריה מסרב ללכת לביתו ותוך כדי סירובו אוריה מורד במלכות בשתי תקריות חמורות:

זוהי שעת מלחמה, המלך בביתו מסיבותיו והמלך שולחו לביתו, ובמקום ללכת לביתו הוא יושב על המדרגות בין העבדים. ברור שאוריה שהיה אחד מגיבורי דוד משך מיד את תשומת לב העם שכנראה שאלו אותו מדוע אינו הולך לביתו, והוא כנראה סיפר להם שהמלך אמר לו ללכת הביתה אבל הוא בכל זאת לא הולך הביתה כיון שהוא משתתף בגורל העם, ואז העם יכול לחשוב שאולי המלך אינו משתתף בגורל העם. מה גם שהעם שומע שאוריה שהיה אחד מגיבורי דוד המלך אינו שומע בקול המלך, במיוחד כאשר לדוד המלך היו אויבים רבים בעם, אשר התגלו אחר כך במרידתם כאשר עברו לצד אבשלום במרד אבשלום, ובמרד שבע בן בכרי וכו' וגם משפחת בית שאול עדיין שמרה לו טינה.

וכאשר דוד המלך שואל את אוריה: מדוע לא ירד אל ביתו? עונה אוריה: שהארון וישראל ויהודה יושבים בסוכות, "**וַאדֹנִי** יוֹאָב **וְעַבְדֵי אֲדֹנִי** עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה חֹנִים, וַאֲנִי אָבוֹא אֶל בֵּיתִי...? חַיֶּיךָ וְחֵי נַפְשֶׁךָ אִם אֶעֱשֶׂה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה". ומובא במפרשים שבזה שאמר אוריה בפני דוד המלך: "**וַאדֹנִי** יוֹאָב", נחשב אוריה כמורד במלכות, כיון שהזכיר את אדונו יואב לפני המלך, ועל כך חייב מיתה. אוריה שהיה אחד הגיבורים אשר לדוד אומר בעצם לדוד המלך: אתה לא יכול לומר לי מה לעשות, כי אדוני - הוא יואב. אמרו חז"ל: מה היה חטאו של דוד המלך? שלא הרג את אוריה בסנהדרין אלא הוא עשה זאת בדרכי חתחתים. הוא היה צריך להעמיד את אוריה לדין בעוון מרידה. ומדוע דוד המלך לא העמיד את אוריה למשפט? כיון שרצה לעשות הכל בשקט מבחינה חינוכית, שיכול לצאת חילול ה' וזה ילַמד את העם התנהגות לא ראויה. בניגוד ללוט, יהודה, רות ונעמי ואפילו בועז שהיו אנשים פרטיים, דוד היה מלך וכל העם מביט במלך. מצד שני היה ברור לדוד המלך שזוהי ההזדמנות להביא את המשך השושלת של משיח ה', והוא ראה ברוח הקודש שמבת-שבע תמשך שושלת משיח ה'. דוד המלך הכריע בכיוון של משיח ה', למרות שהיה צריך להכריע בצד החינוכי, **וזה היה חטאו של דוד: שלא הכריע בצד החינוכי**. ולכן מדגיש דוד המלך בתהלים נ"א שרק הוא יודע מה החטא, ואחרים אינם יודעים: בְּבוֹא אֵלָיו נָתָן הַנָּבִיא כַּאֲשֶׁר בָּא אֶל בַּת שָׁבַע. חָנֵּנִי אֱלֹקִים כְּחַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ מְחֵה פְשָׁעָי, הֶרֶב כַּבְּסֵנִי מֵעֲוֹנִי וּמֵחַטָּאתִי טַהֲרֵנִי - כִּי פְשָׁעַי **אֲנִי אֵדָע**... הוא מדגיש שרק לה' הוא חטא בחילול ה': **לְךָ לְבַדְּךָ חָטָאתִי**... ולמה? לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ תִּזְכֶּה בְשָׁפְטֶךָ - רציתי לעשות לשם שמים: כדי להביא את המלך הבא לכיוון משיח ותיקון העולם.

אוריה נשאר בירושלים עד לבוקר המחרת, עד אשר דוד המלך כותב אגרת אל יואב ושולח בידיו. דוד כותב אל יואב: "הָבוּ אֶת אוּרִיָּה אֶל מוּל פְּנֵי הַמִּלְחָמָה הַחֲזָקָה וְשַׁבְתֶּם מֵאַחֲרָיו וְנִכָּה וָמֵת" כלומר: שיעמידו את אוריה במקום המסוכן ביותר וישובו מאחריו ולא יעזרוהו וכך ימות. "וַיְהִי בְּשָׁמוֹר יוֹאָב אֶל הָעִיר וַיִּתֵּן אֶת אוּרִיָּה אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יָדַע כִּי אַנְשֵׁי חַיִל שָׁם. וַיֵּצְאוּ אַנְשֵׁי הָעִיר וַיִּלָּחֲמוּ אֶת יוֹאָב, וַיִּפֹּל מִן הָעָם מֵעַבְדֵי דָוִד וַיָּמָת גַּם אוּרִיָּה הַחִתִּי". יואב שולח שליח המדווח לדוד המלך אודות כל מהלכי המלחמה, הוא מדווח שקיים את פקודת דוד המלך ושלח את חייליו אל המלחמה החזקה. הוא גם מדווח למלך שלא היתה להם ברירה אלא לעלות על עמון עד פתח השער, ואז ירו המורים מעל החומה, ונפלו אנשי דוד וגם אוריה החתי מת. למשמע דברי השליח דוד המלך מעודד את יואב לסיים את הכיבוש ולהרוס את העיר, ומבקש להרגיע את יואב שעשה מה שהיה מחוייב לעשות כשר הצבא.

ולמרות שהיתה בת-שבע מגורשת מאוריה כדין, "וַתִּשְׁמַע אֵשֶׁת אוּרִיָּה כִּי מֵת אוּרִיָּה אִישָׁהּ וַתִּסְפֹּד עַל בַּעְלָהּ. וַיַּעֲבֹר הָאֵבֶל וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיַּאַסְפָהּ אֶל בֵּיתוֹ וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ בֵּן. וַיֵּרַע הַדָּבָר אֲשֶׁר עָשָׂה דָוִד בְּעֵינֵי יְיָ". אמרו חז"ל במסכת סנהדרין ק"ז, ע"א: ראויה היתה בת-שבע בן אליעם לדוד משׁשת ימי בראשית, אלא שבאה עליו במכאוב.

מובא בזוהר: גלוי לפני שֶׁבת-שבע מוכנה לו (לדוד) מיום שנברא העולם. ודרשו רז"ל: שאוריה היה נושא כליו של גָּלְיָת, וכשרצה דוד לכרות את ראשו של גָּלְיָת לא ידע מאין לפתוח את השיריון שעליו ולשלוף את החרב, ואמר לאוריה שאם יעזרהו הוא ינייר אותו ויחתן אותו עם בת ישראל. אמר לו הקב"ה: קלות בעיניך בנות ישראל? חייך שאני משיאו (את אוריה) עם בת זוגתך. וכך נתגלגל שדוד קיבל את מיכל בת שאול ואיבד את בת-שבע בת זוגתו האמיתית. מובא ברמ"ק ב"אור החמה": שאפשר שאימת מלכות היתה ליקח נשים על בתו של מלך (בתו של שאול), ולכן לא התאפשר לו לדוד לקחת את בת זוגו (האמיתית). ומאחר שדוד נתפנה אחרי הבלי העולם הזה ליטול בת מלך, לכן נשא אוריה את בת זוגתו של דוד המלך.

ואמרו בעלי הקבלה: שנשמת דוד ובת-שבע היו ניצוצות אדם הראשון וחוה שנזדווגו בבריאת העולם. ואמנם בחטא אדם הראשון נשקעו שני הניצוצות בעימקי הקליפות, והוצרכו כמה מיני גלגולים ואופנים להוציאם לאור, והכל בהשגחה פרטית מה' יתברך. כמו נשמת אברהם אבינו שהיתה בעמקי הקליפות, והקליפה השפיעה אותה במעי אמו שהזדווג עימה תרח בנידותה, עם כל זאת גברה הקדושה ונטלה את שלה. וכך היה בעניין בת-שבע: שהיתה עשוקה ביד החיצונים, והיתה עצתם שתינשא לאוריה נושא כליו של גָּלְיָת, ובזה נתפייסה דעת הקליפה ובטחה שלא תנשא לדוד ושלא תיכון מלכות הקדושה. וצור נורא עלילות שלח לדוד מלאך הממונה על התאווה כמו שהיה לזקנו יהודה, ושלח בעדה ומצא מין את מינו וניעור דמזלייהו חזו שהם ראויים זה לזו ולא היתה בעילת זנות.

וכיוון שבא דוד על בת-שבע, מְצָאָה שהיתה בתולה כמו שהעיד ה' יתברך במאמר הזוהר, ואז ידע דוד שאוריה לא קרב אליה מימיו, ולכן לא חשש לצוות עליו שילך לביתו כיון שיַדע בודאות שלא יקרב אליה, אלא שעשה זאת לחפות על עצמו מפני חילול ה' ויחשבו שנתעברה מאוריה. ויתכן כי כיוון שהיה לבת-שבע גט זמן ועבר זמנו ונהיה גט כריתות ממש, הסכימה עם דוד שכאשר יבוא אוריה לביתה, תצעק בקול גדול: מה לי ולך, כי עבר הזמן ואינך אישי עוד ויוודע הדבר בעיר ותשוב לדוד.

וגם אוריה לא יכול היה להתייחד עם בת-שבע כי היה סריס, ומה שהמלאך דומָה קיטרג בדוד הוא: כי ראה את דוד בא על בת-שבע ונדמה לו כעבירה, משום עצתו העמוקה של הקב"ה שרצה באתכסיא (בכיסוי) של זרע בית דוד, וזהו גם תיקון לַפירסום בְּמצוַות "פרו ורבו" של אדם הראשון. ושאל המקטרג מה' יתברך: הלא דוד קילקל בריתו וראוי לרדת לגיהינום? ובכל אופן לא נוצר כל מקטרג מן העוון, שאין כאן כל חטא.

ומלבד הפַּן של לקיחת אוריה את בת-שבע בגלל שדוד לקח את מיכל בת שאול, מביא הזוהר בח"א ע"ג, פַּן נוסף בעניין הקדמת אוריה לדוד: אמר לו רבי אבא: והרי למדנו שבת-שבע של דוד המלך היתה מיום שנברא העולם, אם כן למה נָתְנָה הקב"ה לאוריה החיתי מקודם לכן? אמר לו: כך דרכיו של הקב"ה, אף על פי שהאשה מזומנת לאדם להיות שלו, מקדימו אחר ונושא אותה קודם שהגיע זמנו של זה. כיוון שהגיע זמנו - נדחה זה שנשא אותה מפני זה השני שבא אחר כך, ומסתלק (הראשון) מן העולם, וקשה הדבר לפני הקב"ה להעבירו מן העולם מפני השני לפני זמנו.

בזוהר ח"א ח' מובא: דוד המלך בשעה שקרה לו אותו מעשה (של בת-שבע) פחד. באותה שעה עלה דומָה לפני הקב"ה ואמר לו: ריבונו של עולם, כתוב בתורה "וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת אֵשֶׁת אִישׁ" וכתוב "וְאֶל אֵשֶׁת עֲמִיתֶךָ", דוד שחלל בריתו בערווה, מהו? אמר לו הקב"ה: דוד צדיק הוא וברית הקדוש על תיקונו עומד, כי גלוי לפָנַי שבת-שבע מוכנה לו מיום שנברא העולם. אמר לו (דומָה): אם לפניך גלוי, לפנַי לא גלוי. אמר לו הקב"ה: ועוד כל מה שהיה בהיתר היה, לפי שכל היוצאים למלחמה אף אחד מהם אינו יוצא עד שיתן גט לאשתו. אמר לו: אם כן היה לו לחכות שלושה חודשים ולא המתין. אמר לו: במה הדבר אמור, רק במקום שאנו יראים אולי היא מעוברת, וגלוי לפנַי שאוריה מעולם לא קרב אליה כי שמי חתום בו לעדות, שכתוב: אוריה, וכתבו אוריהו שחתום בו שמי שלא שימש בה מעולם (ורמז כבשת הרש: ותהי לו לבת, ובבת לא נוגעים).

אמר לו: ריבונו של עולם, הנה זה מה שאמרתי, אם לפניך גלוי שאוריה לא שכב עמה, לפניו מי גלוי, היה לו לחכות שלושה החודשים. ועוד אם תאמר שדוד ידע שלא שכב עמה (אוריה) מעולם, למה שלח אותו דוד וציוה אותו לשמש באשתו? שכתוב: "רֵד לְבֵיתְךָ וּרְחַץ רַגְלֶיךָ". אמר לו: ודאי לא ידע, אבל חיכה יותר משלושה חודשים, כי ארבעה חודשים היו, שלמדנו: בחמישה ועשרים בניסן העביר דוד כרוז בכל ישראל ללכת למלחמה והיו עם יואב בז' בסיוון והלכו והשחיתו ארץ בני עמון. וסיון ותמוז אב ואלול נתעכבו שם, ובכ"ד באלול היה מה שהיה בבת-שבע, וביום הכיפורים מחל לו הקב"ה אותו עוון.

משל כבשת הרש

נתן הנביא מגיע אל דוד בשליחות ה', ומאחר שהקב"ה רוצה להביא את דוד להודות על חטאו, נתן הנביא מדבר אל דוד דברי תוכחה בצורת משל. והמשל קשור לצאן ולכבשה, כיון שדוד היה רועה צאן ובשל מסירותו לצאן נבחר למלך.

ויאמר לו נתן הנביא: "שְׁנֵי אֲנָשִׁים הָיוּ בְּעִיר אֶחָת - אֶחָד עָשִׁיר וְאֶחָד רָאשׁ (הכוונה לדוד ואוריה ושניהם בני אדם שוים לפני הקדוש-ברוך-הוא). לְעָשִׁיר - הָיָה צֹאן וּבָקָר הַרְבֵּה מְאֹד (הכוונה לדוד שהיו לו הרבה נשים). וְלָרָשׁ - אֵין כֹּל, כִּי אִם כִּבְשָׂה אַחַת קְטַנָּה אֲשֶׁר קָנָה, וַיְחַיֶּהָ וַתִּגְדַּל עִמּוֹ וְעִם בָּנָיו יַחְדָּו, מִפִּתּוֹ תֹּאכַל וּמִכֹּסוֹ תִּשְׁתֶּה וּבְחֵיקוֹ תִּשְׁכָּב **וַתְּהִי לוֹ כְּבַת** (הכוונה לאוריה שהיתה לו כבשה אחת שהיא בת-שבע, אשר התייחס אליה כבת וזכה בה ביגיע כפיו כאשר עזר לדוד במלחמת גָּלְיָת). וַיָּבֹא הֵלֶךְ לְאִישׁ הֶעָשִׁיר (אל האיש העשיר הגיע אורח), וַיַּחְמֹל לָקַחַת מִצֹּאנוֹ וּמִבְּקָרוֹ לַעֲשׂוֹת לָאֹרֵחַ הַבָּא לוֹ (אך לאיש העשיר בעל הצאן והבקר הרב, היה חבל לקחת מצאנו ומבקרו על מנת להכין ולכבד את האורח שלו, לכן לקח את כבשת האיש הרש היחידה שלו והכינה לאורח), וַיִּקַּח אֶת כִּבְשַׂת הָאִישׁ הָרָאשׁ וַיַּעֲשֶׂהָ לָאִישׁ הַבָּא אֵלָיו".

לפי דברי נתן הנביא, אנו רואים במשל כבשת הרש כי התביעה על דוד היא: מקסימום על **גזל** אשתו של אוריה וגם זה לא בוודאות (אולי האיש העשיר התכוון לשלם לעני עבור הכבשה שלקח?). אנו לא רואים במשל כבשת הרש תביעה על עוון אשת איש וגם לא על מות אוריה. אך למרות שכל היוצא למלחמה היה כותב גט לאשתו, בכל זאת היתה אשתו מצפה שיחזור ודוד לקחה ממנו, וזה היה איסור הדומה לגזל. אך גם זה לא היה מתאים לדוד המלך לפי דרגתו, כי הקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה.

למשמע דברי נתן הנביא דוד המלך מגיב תגובה חריפה: "וַיִּחַר אַף דָּוִד בָּאִישׁ מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל נָתָן: חַי יְיָ כִּי בֶן מָוֶת הָאִישׁ הָעֹשֶׂה זֹאת, וְאֶת הַכִּבְשָׂה יְשַׁלֵּם **אַרְבַּעְתָּיִם**, עֵקֶב אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וְעַל אֲשֶׁר לֹא חָמָל". חרון אפו של דוד הוא בעיקר על כך שהאיש חמל על שלו ולקח את הכבשה היחידה של העני, ולא עוד אלא שלקח שלא לצורך עצמו אלא כדי לארח בביתו. ודוד המלך אכן שילם ארבעתיים: 1. תינוקו הראשון מבת-שבע - מת 2. תמר בתו - נאנסה 3. אמנון בכורו - מת 4.אבשלום בנו - מרד בו והומת. ומטרת העונשים הללו: לא היתה לנקום, אלא ללמד ולחנך, בבחינת שיעור לדורות.

"וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל דָּוִד: אַתָּה הָאִישׁ!" מעניין שדוד לא הבין בעצמו שהמדובר בו, ונתן הנביא היה צריך לומר לו שהוא האיש. מתוך התוכחה של נתן הנביא לדוד נשמעת תוכחה על אבק כפיות טובה: "כֹּה אָמַר יְיָ אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל: אני משחתיך למלך על ישראל, הצלתיך מיד שאול, נתתי לך נשים, וָאֶתְּנָה לְךָ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה, וְאִם מְעָט וְאוֹסִפָה לְךָ כָּהֵנָּה וְכָהֵנָּה. מַדּוּעַ בָּזִיתָ אֶת דְּבַר יְיָ? ואכן גדול כוחו של המשל, דוד מודה מיד בחטאו ואומר:

"חָטָאתִי לַיְיָ", ומיד חוזר בתשובה. "חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ וַעֲוֹנִי לֹא כִסִּיתִי, אָמַרְתִּי אוֹדֶה עֲלֵי פְּשָׁעַי לַיְיָ, וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֹן חַטָּאתִי סֶלָה" (תהילים ל"ב, ה').

אך למרות שדוד המלך מודה מיד על חטאו וחוזר מיד בתשובה מעומק הלב, הוא נענש בבניו ובלקיחת המלוכה ממנו ע"י אבשלום בנו, ועדיין עומד המקטרג שנברא מהחטא ומקטרג ולא נמחה לגמרי, לכן סיגף דוד את עצמו בסיגופים שונים כדי למחות מכל וכל גם את העוון וגם את המקטרג. ואמרו חז"ל: דוד המלך לא היה ראוי למעשה בת שבע, ומדוע הובל דוד המלך למעשה בת-שבע? אלא שהתגלגל על ידו כדי ללמד תשובה לרבים. כדי ללמד: שיש אפשרות לעשות תשובה, ללמד: איך עושים תשובה, וללמד: שהתשובה מתקבלת. רבי אבהו אומר: תדע לך כח התשובה מדוד מלך ישראל.

ואם דוד המלך עבד ה' הצדיק ("דָּוִד עַבְדִּי"), אבי אבות מלך המשיח, בעל רוח הקודש, רגל רביעית למרכבה הקדושה, שכל חייו היתה לו יראת שמים עצומה ושם כל מבטחו בה' והלך בדרך ה', בדרך התורה והמצוות, ונלחם את מלחמות ה', וכבש את ירושלים והפכה לעיר הבירה הנצחית של ישראל, וחפר את יסודות בית המקדש, והכין את משמרות הכהנים והלויים, והכין כסף וזהב לרוב ונחושת ועצים ואת צורכי בית המקדש, וכתב את התהלים ועוד ועוד - נענש בעונשים כל כך קשים והכל לפי דרגתו העצומה ולמרות שהחטא היה בעצם אבק של חטא, והוא גם חזר מיד בתשובה - אזי מה נאמר ומה נדבר אנחנו האנשים הפשוטים והקטנים?! כמה אנחנו צריכים לבדוק את עצמנו על כל מעשינו?! וכמה זהירות עלינו לנקוט בקיום תורה ומצוות! כי "סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע - אֶת הָאֱלֹקִים יְרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר, כִּי זֶה כָּל הָאָדָם. כִּי אֶת כָּל מַעֲשֶׂה הָאֱלֹקִים יָבֵא בְמִשְׁפָּט!" (קהלת י"ב, י"ג-י"ד). "עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים", בשמים אין אֵיפָה ואֵיפָה, אין משוא פנים לשום אדם ואפילו לא למלך גדול, מלך עצום וקדוש כדוד מלך ישראל חי וקיים! בפני ה': דינו של מלך כדינו של כהדיוט (דין המלך כדין האדם הפשוט). הכל דין צדק מוחלט, וכל אדם לפי דרגתו הרוחנית מקבל רק את המגיע לו, הן לטוב והן למוטב. ועם הצדיקים הקדוש-ברוך-הוא מדקדק כחוט השערה! דוד המלך כתב על כך את מזמור נ"א בתהלים: "לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד, בְּבוֹא אֵלָיו נָתָן הַנָּבִיא, כַּאֲשֶׁר בָּא אֶל בַּת שָׁבַע"... מזמור בו הוא נותן שבח והודיה לה' אשר שלח אליו את נתן הנביא להוכיחו ולגרום לו לחזור בתשובה. "וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל נָתָן: חָטָאתִי לַיְיָ!" ומודה ועוזב ירוחם (ירוחם - שמרחמים עליו, שמרחמים על: המודה ומתוודה על החטא ועוזב את החטא ולא שב אליו יותר), בשמים מקבלים תשובה אמיתית של כל בן אדם. דוד המלך מיד מודה ומתוודה על חטאו ועוזב את החטא, ומן השמים מרחמים עליו ותשובתו

מתקבלת. דוד המלך מלמדנו כיצד חוזרים בתשובה, דוד המלך הוא דוגמא הכי טובה לחוזר בתשובה. ואמרו חז"ל באגדת בראשית: 13 שנה היה דוד חולה ומוטל במיטה, ושבעה כרים היו מחליפים תחתיו כל יום ממה שהיו נמסים מדמעות עיניו, בשביל אותו מעשה שעשה. והיה מתענה 13 שנים עד שכחש בשרו ולא היה בו כח, והיה מתחנן לפני הקב"ה ומבקש מחילה על אותו עוון.

ומובא בילקוט שמעוני שמואל ב', כ"ג ובתנא דבי אליהו רבה ב': עשרים ושתים שנה שנסתלקה רוח הקודש מדוד מלך ישראל, ובכל יום ויום היה מוריד כוס של דמעות ואוכל פיתו באפר. ומשעשה תשובה, נכתב בחבורה של מעלה ונקרא **עבד ה'**.

אמר רבי שמעון בר יוחאי זצוק"ל: כל אדם החוטא נשאר החטא רשום בגופו, חוץ מדוד שהעביר הקב"ה חטאו מגופו כיון שראויה היתה בת-שבע לדוד, אלא שאכלה פִּגָּה (טרם זמנה). כלומר: דוד לא המתין ולא חיכה עד שבת-שבע תגיע אליו בהיתר, אלא מיהר ודחק את השעה כמי שאוכל פירות בושר שעדיין לא הבשילו דיים. "וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל דָּוִד: גַּם יְיָ הֶעֱבִיר חַטָּאתְךָ לֹא תָמוּת". דוד אמנם לא ימות בחטא זה כיון שהוא חזר מיד בתשובה, אך בכל זאת יענש בצורה קשה מאוד כדי להתנקות מהחטא. וממשיך נתן הנביא ואומר לדוד את דבר ה': "וְעַתָּה לֹא תָסוּר חֶרֶב מִבֵּיתְךָ עַד עוֹלָם, עֵקֶב כִּי בָזִתָנִי וַתִּקַּח אֶת אֵשֶׁת אוּרִיָּה הַחִתִּי לִהְיוֹת לְךָ לְאִשָּׁה". וכבר ראינו אחרי מרד אבשלום שדוד ראה את עצמו כמי שבטלה מלכותו והמליכוהו מחדש. וישנו כלל: מלך שנמשח - ביום משיחתו מתכפרים עוונותיו, ומכאן: שאחרי מרד אבשלום התכפר לדוד המלך מעשה בת-שבע וכל הכרוך בכך.

מות תינוקו של דוד המלך

ואכן הדברים מתרחשים מאוחר יותר ודוד אכן משלם את הכבשה ארבעתיים, והחרב אינה סרה מביתו. ומפני עוון בת-שבע גם נגזר על דוד שיקום איש מביתו ויקח את פילגשיו, והיה זה אבשלום בנו שעשה זאת בעצת אחיתופל כאשר מרד בדוד אביו: "כֹּה אָמַר יְיָ: הִנְנִי מֵקִים עָלֶיךָ רָעָה מִבֵּיתֶךָ, וְלָקַחְתִּי אֶת נְשֵׁיךָ לְעֵינֶיךָ וְנָתַתִּי לְרֵעֶיךָ וְשָׁכַב עִם נְשֵׁיךָ לְעֵינֵי הַשֶּׁמֶשׁ הַזֹּאת. כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ בַסָּתֶר וַאֲנִי אֶעֱשֶׂה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה נֶגֶד כָּל יִשְׂרָאֵל וְנֶגֶד הַשֶּׁמֶשׁ". ונאמר: "לֹא תָסוּר חֶרֶב מִבֵּיתְךָ **עַד עוֹלָם**" כלומר: עד זמן הגאולה, שרק אז תסור החרב מבית דוד. תינוקו הראשון של דוד מבת-שבע מת, אחרי מות התינוק אמנון בנו הבכור - מענה את **תמר** אחותו, ובשל כך אבשלום בנו השלישי - הורג את **אמנון** בנו הבכור. **אבשלום** בנו השלישי - מורד בדוד אביו ונהרג ע"י יואב. שלמה המלך -

הורג את אדוניה אחיו ובנו הרביעי של דוד המורד במלכותו. ובמשך הזמן נהרגים עוד מצאצאי דוד: בזמן יהוא נהרגו 42 איש אחי אחזיה, ועתליה הרגה חלק גדול...

"וְאֶת הַכִּבְשָׂה יְשַׁלֵּם **אַרְבַּעְתָּיִם**" - תשלום ראשון אשר משלם דוד המלך מתוך הארבעתיים: **התינוק** הראשון אשר נולד לו מבת-שבע - מת. נתן הנביא מבשר לו שמהילד הזה תתחיל הפורענות ובזה תהיה כפרתו של דוד: "אֶפֶס כִּי נִאֵץ נִאַצְתָּ אֶת אֹיְבֵי יְיָ בַּדָּבָר הַזֶּה גַּם הַבֵּן הַיִלּוֹד לְךָ מוֹת יָמוּת". נתן הנביא מסיים לומר את דבריו והולך לביתו. "וַיִּגֹּף יְיָ אֶת הַיֶּלֶד אֲשֶׁר יָלְדָה אֵשֶׁת אוּרִיָּה לְדָוִד וַיֵּאָנַשׁ". התינוק חלה בחולי אנוש, ודוד מבקש עליו רחמים. דוד צם, שוכב על הארץ, מסתגף, מתפלל - והכל כדי להציל את הילד, שאפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל יתיאש מן הרחמים. התנהגותו של דוד המלך היא עוד הוכחה לכך שבת-שבע לא היתה אשת איש, כיון שאם בת-שבע היתה אשת איש - הבן הזה היה אמור להיות ממזר. ואם הבן הזה ממזר אין צורך לבכות ולהתפלל עליו ואולי אפילו עדיף שימות. אבל דוד המלך ידע מדוע הוא בוכה: אפילו אחרי תוכחתו של נתן הנביא, בכל זאת חשב דוד המלך שאולי מהמעשה הזה עם בת-שבע צריך היה לצאת ממשיך שושלת משיח ה', ואולי הבן הזה הוא המשך לכיוון משיח ה'? וכאשר הבן הזה חלה, דוד המלך פחד עליו והתפלל עליו בכל מאודו. "וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיָּמָת הַיָּלֶד". עבדי דוד המלך חוששים לומר לו אך דוד מבין כאשר הוא רואה שהם מתלחשים, וכאשר הוא שואל אם הילד מת, אומרים לו שאכן הילד מת. דוד המלך קם רוחץ ומחליף שמלותיו, בא אל בית ה' ומשתחווה, ובא אל ביתו, שמים לפניו לחם ויאכל. עבדיו מתפלאים: מדוע כאשר הילד היה בחיים דוד המלך צם ובכה? וכאשר הילד מת דוד המלך קם ואוכל לחם? דוד אומר: בעוד שהילד חי יש כח לתפילה, ואולי בכח הצום והבכי הילד יחיה ולא ימות "וְחַנַּנִי יְיָ וְחַי הַיָּלֶד? וְעַתָּה מֵת, לָמָּה זֶּה אֲנִי צָם? הַאוּכַל לַהֲשִׁיבוֹ"? את הילד המת אי אפשר להשיב למרות התפילה, הצום והבכי, אין אפשרות להחיות את המתים. זו דרך העולם וכל אדם בסופו של דבר ימות, וגם הוא דוד המלך כמו כל אדם עלי אדמות ימות בסוף ימיו, וילך גם הוא וכל בני האדם כמו התינוק המת אל הקבר. התינוק המת לא יוכל לשוב ולבוא אליו - אך הוא יוכל לבוא אל התינוק לעולם הבא: "ועוֹד אֲנִי הֹלֵךְ אֵלָיו - וְהוּא לֹא יָשׁוּב אֵלָי".

אחרי שבנו הראשון מבת-שבע מת, מבין דוד המלך שלא הבן הזה הוא הממשיך את שושלת משיח ה', ולאחר מכן נולד לו מבת-שבע בן שני - שלמה, ממשיך שושלת בית דוד ובונה בית המקדש הראשון, וזו היתה ההוכחה האלוקית שדוד המלך לא חטא באשת איש, שהרי אם בת שבע היתה אשת איש היא היתה אסורה לבעלה ולבועלה,

ולכן היתה אסורה על דוד המלך, אז כיצד נתן הנביא מרשה לדוד המלך להמשיך לחיות עם בת-שבע אם היתה אסורה לבועלה? כאן אנו רואים שלא רק שבת-שבע לא היתה אסורה על דוד המלך, אלא נולד לה שלמה המלך שנבחר ע"י הקב"ה לבנות את בית המקדש וזה מוכיח שלא היה כאן חטא. "וַיְנַחֵם דָּוִד אֶת בַּת שֶׁבַע אִשְׁתּוֹ, וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ וַתֵּלֶד בֵּן, וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שְׁלֹמֹה **וַיְיָ אֲהֵבוֹ**. נתן הנביא אפילו נשלח אל דוד המלך להודיעו את דבר ה': וַיִּשְׁלַח (ה') בְּיַד נָתָן הַנָּבִיא וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ: **יְדִידְיָהּ בַּעֲבוּר יְיָ**" (שמואל ב', י"ב, כ"ד-כ"ה). האם יתכן שנתן הנביא בעל רוח הקודש ובדרגת נבואה יתן ברכתו ללידת ילד מנישואין אסורים? והאם יתכן שילד מנישואין "אסורים" (שלמה המלך) יוכל למלוך על כל ישראל? ויוכל לבנות את בית המקדש בהוראת ה'? ויוכל לזכות לכך שהקב"ה ידבר אליו? ומדוע מתייחס הנביא בחומרה ובאים על דוד המלך כל הצרות? אלא שמאדם בדרגתו דוד המלך דורשים שלמות מוחלטת.

משל לאדם הֶחָפֵץ להוביל יהלום

רואים שהתהוות שושלת בית דוד כרוכה משורשה הראשון בסיפורים לא נעימים סביב הקידושין: לוט הבא על בנותיו ויוצאים מהן מואב ועמון, יהודה ותמר כלתו ויוצא מהם פרץ אבי משיח וזרח, רות המואביה בגורן בלילה ובועז, דוד שעם לידתו חשוד כממזר, המלך רחבעם בן נעמה העמונית המולך אחרי אביו שלמה המלך - האם מישהו היה יכול להאמין או להעלות על דעתו, שמאירועים כאלה תתפתח שושלת בית דוד משיח ה'?

גדולי ישראל מסבירים זאת **במשל**: משל לאדם החפץ להוביל יהלום ביער שורץ שודדים. היהלום הנוצץ נימצא בסכנה שמא יתפסוהו השודדים וישדדו אותו. מה עושה האדם החפץ בכל זאת להוביל את היהלום ביער? הוא לוקח את היהלום ומלכלך אותו בבוץ ורפש, כך שאיש אינו מעלה על דעתו שבתוך הבוץ והרפש הזה מצוי יהלום. מיד כאשר יוצא האדם מן היער הוא מנקה את היהלום ואז נוצץ היהלום ומבריק במלוא הדרו.

והנמשל: כשהקדוש-ברוך-הוא רוצה להביא את נשמת הגואל לעולם, הכוחות האפלים בעולם רוצים לחטוף אותה ולעכב אותה, ולא לאפשר זאת. אנחנו רואים זאת לאורך כל ההיסטוריה: גם לפני שנולד משה רבינו ואיצטגניני פרעה אמרו לו: שמושיעם של ישראל יוולד וידון במים, פרעה מצווה להשליך את כל הבן הילוד ליאור. והיכן מחביא הקדוש-ברוך-הוא את משה (היהלום) במקום הטוב ביותר: על ברכי פרעה. כך בשעה שרצה הקדוש-ברוך-הוא לגלגל לעולם את נשמת מלך המשיח (את היהלום "ביער

השורץ שודדים"), הוא מגלגל אותה מהמקומות הבלתי צפויים כפי שמוכיחה לנו כל השתלשלות ההיסטוריה של דוד המלך.

לידת שלמה וסיום המלחמה בבני עמון

לידת שלמה בן דוד המלך ובת-שבע

לפי הרד"ק: לאחר שהילד מת בת-שבע מנעה את עצמה מדוד, מחשש שגם כאשר יוולד לה מדוד המלך בן של קיימא, יבוזו אותו אחיו. אמר לה דוד: ה' מחל לי העוון, והבן הראשון שיהיה לי ממך - ימלוך אחרַי, כך הודיע לי ה' באמצעות הנביא.

דוד נשבע לבת-שבע כי שלמה בנה ימלוך אחריו. "וַיְנַחֵם דָּוִד אֵת בַּת שֶׁבַע אִשְׁתּוֹ, וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ, וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שְׁלֹמֹה, **וַיְיָ אֲהֵבוֹ**. וַיִּשְׁלַח בְּיַד נָתָן הַנָּבִיא וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ **יְדִידְיָהּ** בַּעֲבוּר יְיָ". שלמה בן דוד ובנה של בת-שבע, ממשיך שושלת בית דוד - נולד, וזכה שלמה שה' אהֵבו וקרא לו שלמה וידידיה - ידיד ה'. שלמה זהו השם שנתן לו הקב"ה: "הִנֵּה בֵן נוֹלַד לָךְ הוּא יִהְיֶה אִישׁ מְנוּחָה וַהֲנִחוֹתִי לוֹ מִכָּל אוֹיְבָיו מִסָּבִיב, כִּי **שְׁלֹמֹה** יִהְיֶה שְׁמוֹ, וְשָׁלוֹם וְשֶׁקֶט אֶתֵּן עַל יִשְׂרָאֵל בְּיָמָיו" (דברי הימים א' כ"ב).

שלמה מלשון: שלמות, שלום, שלם, השלמה. שלמה השלם בחכמה, ובתורה ויראת ה' ועושר וכו', נולד בעיר שלם (ירושלים השלמה) השלמה ברוחניות שממנה הושתת כל העולם, ומולך בעיר שלם (ירושלים) דרכה יורד השפע לעולם וממנה הוא מתפזר לכל העולם, ומולך בתקופת שלום ושלמות. שלמה = שלומו = שהשלום שלו. בימיו היה שלום ושלמות בדומה למה שיהיה בימות המשיח בע"ה, איש תחת גפנו ותחת תאנתו, עושר ואושר, כסף לא נחשב בימיו, שלום עם כל השכנים, גבולות נרחבים... "יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל רַבִּים כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל הַיָּם לָרֹב, אֹכְלִים וְשֹׂתִים וּשְׂמֵחִים" (מלכים א', ד', כ').

שלמה היה מושל בכל הממלכות: מן הנהר ארץ פלישתים ועד גבול מצרים מגישים מנחה ועובדים את שלמה כל ימי חייו. "וְשָׁלוֹם הָיָה לוֹ מִכָּל עֲבָדָיו מִסָּבִיב. וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל לָבֶטַח אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ, מִדָּן וְעַד בְּאֵר שֶׁבַע כֹּל יְמֵי שְׁלֹמֹה".

לשלמה היו 40,000 אורוות סוסים למרכבו, ו- 12,000 פרשים... ביתן אלקים חכמה לשלמה ותבונה הרבה מאוד ורוחב לב, כחול אשר על שפת הים, "וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵחָכְמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם. **וַיֶּחְכַּם מִכָּל הָאָדָם**" (מלכים א', ה'), ויהי שמו בכל הגויים סביב. וידבר שלושת אלפים משל, ויהי שירו חמשה ואלף, וידבר על העצים מן הארז אשר בלבנון ועד האזוב אשר יוצא בקיר, וידבר על הבהמה ועל העוף ועל הרמש ועל הדגים. "וַיָּבֹאוּ מִכָּל הָעַמִּים לִשְׁמֹעַ אֶת חָכְמַת שְׁלֹמֹה".

בתקופת שלמה המלך הכסף והזהב בירושלים היה לרוב - כמו אבנים: "וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת הַכֶּסֶף וְאֶת הַזָּהָב בִּירוּשָׁלַם כָּאֲבָנִים" (דברי הימים ב', א', ט"ו). הרד"ק: שהיה נמצא הזהב והכסף בירושלים לרוב כמו האבנים. רש"י: מרוב כסף וזהב שהיה לו, לא היה מקפיד על נתינת כסף וזהב בכל העיר לעשות שולחנות וכסאות... שלמה המלך בָּנָה של בת-שבע הוא אשר ניבחר ע"י הקדוש-ברוך-הוא למלוך אחרי דוד המלך על כל ישראל, והוא אשר נבחר לבנות את בית המקדש הראשון. "וַיְהִי בִשְׁמוֹנִים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם... וַיִּבֶן הַבַּיִת לַיְיָ" (מלכים א', ו', א').

שלמה המלך נענה בזכות דוד אביו

במסכת שבת ל', ע"א מובא: אמר רב יהודה אמר רב, מה שכתוב בתהלים פ"ו, י"ז: "עֲשֵׂה עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה, וְיִרְאוּ שֹׂנְאַי וְיֵבֹשׁוּ", אמר דוד לפני הקדוש-ברוך-הוא: ריבונו של עולם, מָחול לי על אותו עוון של בת-שבע. אמר לו: מַחוּל לך. אמר לו: עשה עמי אות בחיי (כלומר: שהקדוש-ברוך-הוא יתן לו לדוד עוד בחייו, אות וסימן שנמחל לו אותו עוון). אמר לו הקדוש-ברוך-הוא: בחייך איני מודיע, בחיי שלמה בנך אני מודיע.

כשבנה שלמה את בית המקדש, ביקש להכניס ארון לבית קודשי הקודשים ודבקו השערים זה בזה. אמר שלמה 24 רננות ולא נענה, פתח ואמר: "שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם, וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם, וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד" (תהלים כ"ד, ז'). רצו אחריו לבולעו, אמרו: "מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד?" אמר להם: "יְיָ עִזּוּז וְגִבּוֹר, יְיָ גִּבּוֹר מִלְחָמָה". חזר ואמר: "שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם, וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם, וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד. מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד? יְיָ צְבָ-אוֹ-ת, הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה", ולא נענה. כיון שאמר: "יְיָ אֱלֹקִים אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶיךָ, **זָכְרָה לְחַסְדֵי דָוִיד עַבְדֶּךָ**" (דברי הימים ב', ו', מ"ב) – **מיד נענה**. ברגע ששלמה המלך הזכיר את דוד אביו - נענה, ובאותה שעה נהפכו פני כל שונאי דוד כשולי קדירה (צבע פניהם הפך כצבעה של תחתית קדירה מפוחמת), ויָדעו כל העם וכל ישראל, שמחל לו הקדוש-ברוך-הוא לדוד על אותו עוון.

סיום המלחמה בבני עמון

יואב שר צבא דוד המלך נלחם ברבת בני עמון ולוכד את עיר המלוכה, ולאחר שלוכד את מקורות המים של העיר הוא שולח שליחים אל דוד המלך, שיבוא גם הוא עם יתר העם אל המלחמה, כדי שילכדו את עיר "פֶּן אֶלְכֹּד אֲנִי אֶת הָעִיר וְנִקְרָא שְׁמִי עָלֶיהָ". לאחר מקרה בת-שבע חושש יואב לכבוד דוד המלך שמא ירננו אחריו, לכן מבקש יואב לחלוק לו כבוד. "וַיֶּאֱסֹף דָּוִד אֶת כָּל הָעָם וַיֵּלֶךְ רַבָּתָה וַיִּלָּחֶם בָּהּ וַיִּלְכְּדָהּ. וַיִּקַּח אֶת עֲטֶרֶת מַלְכָּם מֵעַל רֹאשׁוֹ וּמִשְׁקָלָהּ כִּכַּר זָהָב וְאֶבֶן יְקָרָה וַתְּהִי עַל רֹאשׁ דָּוִד, וּשְׁלַל הָעִיר הוֹצִיא

הַרְבֵּה מְאֹד". דוד נקם את נקמת מלך בני עמון, אשר בייש את שלוחיו וגרם להם ביזיון גדול. ולאחר שדוד המלך עשה שפטים קשים בבני עמון, "וַיָּשָׁב דָּוִד וְכָל הָעָם יְרוּשָׁלָם".

אמנון ותמר ומות אמנון

אמנון ותמר

"וְאֶת הַכִּבְשָׂה יְשַׁלֵּם **אַרְבַּעְתָּיִם**" - תשלום שני אשר משלם דוד המלך מתוך הארבעתיים: תמר בתו נאנסת ע"י אמנון אחיה. ויהי אחרי מעשה דוד ובת-שבע, ולאבשלום בן דוד אחות יָפָה ושמה תמר, ואמנון בנו בכורו של דוד המלך אוהב את תמר. אמנון היה כל כך דואג ומצר עד שהגיע למצב שנהיה חולה בעבור תמר אחותו, כיון שלא ידע באיזה דרך יוכל להשיגה ולמלא את תשוקתו, כי אין דרכן של הבתולות לצאת מפתח הבית. כאשר שואל יונדב בן שמעה ורעהו החכם של אמנון מדוע פניו של אמנון כה דלים ועצובים? עונה לו אמנון: "אֶת תָּמָר אֲחוֹת אַבְשָׁלֹם אָחִי אֲנִי אֹהֵב". יונדב מייעץ לו: לשכב במיטה ולהעמיד פני חולה, ואז כאשר יבוא דוד המלך אביו לבקרו, יבקש את רשותו שתמר אחותו תבוא אליו להאכילו. ואכן כך היה: דוד המלך בא לבקר את אמנון בנו הבכור, ואמנון מבקש את רשות המלך שתמר תבוא ותלבב לו שתי לביבות ויאכל מידה. (יתכן שאמנון באמת התכוון רק לאכול מידה, אך היצר הרע הסיתו לדבר עבירה). דוד המלך שהתכוון רק לטוב, ושתמיד נהג בילדיו באהבה רבה וביד רכה, שולח את תמר אל אמנון כדי שתכין לו את הלביבות. תמר שומעת בקול אביה והולכת בתמימותה אל אמנון להכין לו את הלביבות.

תמר לשה את הבצק, מלבבת את הלביבות לעיני אמנון, מבשלת ומגישה לו, אך הוא ממאן לאכול ואומר: "הוֹצִיאוּ כָל אִישׁ מֵעָלָי", לאחר שיצאו כולם ונשארו רק אמנון ותמר לבדם, מבקש אמנון מתמר שתביא לו את הלביבות לחדרו וכך היא עושה.

כאשר היא מגישה לו לאכול, "וַיַּחֲזֵק בָּהּ וַיֹּאמֶר לָהּ: בּוֹאִי שִׁכְבִי עִמִּי אֲחוֹתִי. וַתֹּאמֶר לוֹ: אַל אָחִי, אַל תְּעַנֵּנִי, כִּי לֹא יֵעָשֶׂה כֵן בְּיִשְׂרָאֵל. אַל תַּעֲשֵׂה אֶת הַנְּבָלָה הַזֹּאת". אך כל מה שתמר אומרת לאמנון לא עוזר והוא לא מסכים לשמוע בקולה, מה גם שהיה חזק ממנה פיזית, יצרו גובר עליו "וַיֶּחֱזַק מִמֶּנָּה וַיְעַנֶּהָ וַיִּשְׁכַּב אֹתָהּ.

וַיִּשְׂנָאֶהָ אַמְנוֹן שִׂנְאָה גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי גְדוֹלָה הַשִּׂנְאָה אֲשֶׁר שְׂנֵאָהּ מֵאַהֲבָה אֲשֶׁר אֲהֵבָהּ. וַיֹּאמֶר לָהּ אַמְנוֹן: קוּמִי לֵכִי". כל אהבתו שהיתה תלויה רק בתאוותו הופכת לשנאה, ולאחר שהתעלל בה הוא מגרש אותה החוצה בבוז ונועל אחריה את הדלת "וַיִּקְרָא אֶת נַעֲרוֹ מְשָׁרְתוֹ וַיֹּאמֶר: שִׁלְחוּ נָא אֶת זֹאת מֵעָלַי הַחוּצָה, וּנְעֹל הַדֶּלֶת אַחֲרֶיהָ".

והיא תמר התמימה והצנועה, שבאה בסך הכל לעזור במצוות אביה יוצאת משם שבורה ורצוצה. כל עולמה חרב עליה, היא שמה אפר על ראשה, קורעת את כתונת הפסים אשר עליה (סמל הבתוליות), הולכת כל הדרך וזועקת.

מות אמנון בידי נערי אבשלום

"וְאֶת הַכִּבְשָׂה יְשַׁלֵּם **אַרְבַּעְתָּיִם**" - תשלום שלישי אשר משלם דוד המלך מתוך הארבעתיים: בעקבות מעשה אמנון ותמר, אמנון בכורו מת בידי אבשלום אחיו.

אבשלום אחי תמר מאוד כועס אך אינו מראה את כעסו לאיש, גם לא לאחותו. "וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אַבְשָׁלוֹם אֲחִיהָ: הֲאַמְּינוֹן אָחִיךְ הָיָה עִמָּךְ?" הוא מסתיר את כעסו פנימה בתוך לבו כמו גם את מזימתו: להרוג את אמנון אחיו על אשר עינה את תמר אחותו, כדי שאמנון אחיו לא ירגיש בדבר מזימתו. אבשלום מעודד את תמר אחותו ואומר לה: "וְעַתָּה אֲחוֹתִי הַחֲרִישִׁי, אָחִיךְ הוּא אַל תָּשִׁיתִי אֶת לִבֵּךְ לַדָּבָר הַזֶּה". והיא תמר יושבת שוממה בבית אבשלום אחיה.

כאשר שומע דוד המלך את הדברים האלה ויחר לו מאוד, ובמיוחד כאשר הוא בעצמו שלח את תמר אל אמנון, אך דוד גם לא עושה מאומה כדי להעניש את אמנון בנו בכורו. ואבשלום שותק ולא מדבר עם אמנון למרע ועד טוב, "כִּי שָׂנֵא אַבְשָׁלוֹם אֶת אַמְנוֹן עַל דְּבַר אֲשֶׁר עִנָּה אֶת תָּמָר אֲחֹתוֹ". אבשלום בעל אופי מאוד מיוחד, הוא יודע להסתיר את סערת לבו. כלפי חוץ לא ניתן כלל לנחש את המתרחש בתוך תוכו פנימה, הוא שקול, מחושב, לא ממהר, אינו פזיז, הוא מצליח להטעות את אוייביו אשר מפסיקים לנקוט זהירות מפניו, כפי שאמנון הפסיק לנקוט אמצעי זהירות מפניו. אבשלום ממתין שנתיים ימים על מנת לבצע את זממו - להרוג את אמנון. לאחר שנתיים היו גוזזים לאבשלום בבעל חצור, והמנהג היה לערוך משתה בעת גז הצאן, אבשלום המתין לשעת כושר זו. ראשית מזמין אבשלום לחגיגת הגז את דוד המלך אביו ועבדיו. הוא מזמין את אביו המלך למרות שהוא יודע כי אביו לא יבוא, ובכך הוא מוציא כל חשד לגבי מה שהוא זומם לאמנון, שהרי אחרת לא היה מזמין את המלך.

דוד המלך אומר לו שזה יכביד עליו אם כולם יבואו, ולא אבה ללכת ויברכהו. ואבשלום בתחכומו אומר לאביו: אם אדוני המלך לא יגיע לפחות ישלח את בנו בכורו במקומו: "וְלֹא, יֵלֶךְ נָא אִתָּנוּ אַמְנוֹן אָחִי. וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ: לָמָּה יֵלֵךְ עִמָּךְ? (לבו של דוד בישר לו רעות), וַיִּפְרָץ (הפציר) בּוֹ אַבְשָׁלוֹם וַיְשַׁלַּח אִתּוֹ אֶת אַמְנוֹן וְאֵת כָּל בְּנֵי הַמֶּלֶךְ". כולם הולכים למשתה הגֵז, אך אף אחד לא מדמיין לעצמו שמטרתו היחידה של אבשלום בעריכת משתה הגז היא: הריגת אמנון אחיו הבכור. אבשלום מצווה את נעריו להרוג את אמנון,

כאשר יראו שלֵב אמנון טוב עליו ביין "וְאָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם הַכּוּ אֶת אַמְנוֹן וַהֲמִתֶּם אֹתוֹ". לאבשלום היה כח השפעה עצום, הוא הצליח להשפיע על נעריו להרוג את בנו בכורו של המלך, את יורש העצר. ואכן כך היה: נערי אבשלום הרגו את אמנון פתע פתאום, וכל בני המלך נבהלו וברחו "וַיָּקֻמוּ כָּל בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּרְכְּבוּ אִישׁ עַל פִּרְדּוֹ וַיָּנֻסוּ".

והנה הגיעה השמועה אל דוד: שאבשלום היכה את כל בני המלך ולא נותר מהם אחד. "וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו וַיִּשְׁכַּב אָרְצָה וְכָל עֲבָדָיו נִצָּבִים קְרֻעֵי בְגָדִים". יונדב בן שמעה החכם אומר למלך: שלא כל בני המלך מתו, אלא רק אמנון לבדו מת על שעינה את תמר אחות אבשלום. בינתיים בורח אבשלום, והנה "בְּנֵי הַמֶּלֶךְ בָּאוּ וַיִּשְׂאוּ קוֹלָם וַיִּבְכּוּ, וְגַם הַמֶּלֶךְ וְכָל עֲבָדָיו בָּכוּ בְּכִי גָּדוֹל מְאֹד".

אבשלום, תכסיס האשה התקועית והפיוס

בריחת אבשלום לגשור

"וְאַבְשָׁלוֹם בָּרַח וַיֵּלֶךְ אֶל תַּלְמַי בֶּן עַמִּיהוּד מֶלֶךְ גְּשׁוּר" שהיה אבי אמו, ושהה שם במשך שלוש שנים. ודוד כלתה נפשו אל אבשלום בנו, הוא התגעגע אליו למרות הכל ובמיוחד לאחר שניחם על מות אמנון. אך יואב שר צבא דוד ומקורבו יודע שלמרות שדוד לא יוצא אחרי אבשלום, עדיין לבו של דוד להעניש את אבשלום. נראה שלדוד המלך המצב הזה די נוח שאבשלום נמצא בגשור, לכן אינו שולח לקרוא לאבשלום ובכך הוא פטור מלדון את אבשלום על רצח אמנון אחיו. יואב היה אחד האנשים הכי מקורבים לדוד המלך, במיוחד לאור העובדה שבימי דוד המלך רבו המלחמות באוייבים ואך טבעי הדבר שיואב אשר היה שר הצבא יהיה מקורב מאוד למלך. ועל מנת להחזיר את אבשלום מגשור וכדי לקרב את אבשלום אל אביו, הוצרך יואב לתחבולה: תכסיס האשה התקועית.

תכסיס הָאִשָּׁה הַתְּקוֹעִית

יואב יודע כמה אבשלום יקר לדוד, ולאחר מעשה תמר ומות אמנון המלך מפסיד בעצם גם את אבשלום. יואב שולח אל תקוע ולוקח משם אשה חכמה ומדריך אותה: שתעמיד פני אשה אבלה, שתלבש בגדי אבלות ולא תסוך בשמן, ותהיה כאשה המתאבלת על מת ימים רבים. שתבוא אל דוד המלך ותספר לו את אשר יאמר לה יואב, והכל במטרה להשיב את אבשלום מגשור.

האשה אכן מגיעה אל דוד המלך, נופלת על אפיה ארצה ומשתחווה למלך ומבקשת את עזרתו: "הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ. וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ: מַה לָּךְ?" היא מספרת למלך סיפור ואומרת למלך: שהיא אשה אלמנה והיו לה שני בנים, בן אחד היכה את השני והרגו "וַיִּנָּצוּ שְׁנֵיהֶם **בַּשָּׂדֶה** וְאֵין מַצִּיל בֵּינֵיהֶם" (כפי שעשה אבשלום לאמנון אחיו), והבן הנשאר בחיים הוא כעת

בנה היחיד אשר נותר לה. והנה כל המשפחה קמה ורוצה להרוג את בנה היחיד אשר נשאר לה בחיים. ולכן בלית ברירה היא באה לבקש את עזרת המלך, כדי שגואל הדם לא יגע בבנה, "מֵהָרְבַּת גֹּאֵל הַדָּם לְשַׁחֵת וְלֹא יַשְׁמִידוּ אֶת בְּנִי" ולא יכבו את גחלתה ולא ימחו את שם בעלה המת מעל פני האדמה. דוד המלך (שאינו נוגע בדבר כלל) מרגיע את האשה התקועית ואומר לה: כי הוא יצווה את בני משפחת בעלה שלא יגעו בבנה, כיון שלא היו עדים והתראה (כיון ש"וַיַּנִּצוּ שְׁנֵיהֶם בַּשָּׂדֶה") ולכן אין דין בנה למות, "וַיֹּאמֶר: חַי יְיָ אִם יִפֹּל מִשַּׂעֲרַת בְּנֵךְ אָרְצָה". (שלא במודע נפלה נבואה בפי דוד המלך, ומה שאמר לאשה התקועית זה מה שקרה לאבשלום: אִם יִפֹּל מִשַּׂעֲרַת בְּנֵךְ אָרְצָה - אם הבן ישתחרר משערותיו ויפול ארצה, חי ה' שזה לא יקרה ולא ישתחרר משערותיו ולא יפול ארצה מעץ האלה. ואבשלום נתפס בשערותיו באֵלָה ולא השתחרר ונהרג).

כל דיבורה של האשה התקועית היה במשל, והנמשל הוא: אמנון ואבשלום. לא די שאמנון נרצח, האם המלך יפסיד גם את אבשלום? (כמו במשל האשה התקועית: שבנה האחד הרג את השני, האם תפסיד גם את השני? ודוד המלך פסק לה: שבנה השני לא ימות כיון שלא היו עדים והתראה, והסנהדרין לא יכולים לדון אותו למיתה). ומה גם שאין משפט מוות על אבשלום, כיון שלא הוא בעצו הרג את אמנון, אלא נעריו. לא היו כאן עדים והתראה ולכן שום סנהדרין שבעולם לא היתה יכולה לדון את אבשלום, וממילא אבשלום חופשי לחזור. וכדי להחיש את החזרת אבשלום, הזכירה לו: שאם אבשלום ימות בגשור שוב לא יראהו לעולם, כי הנפשות כמים שנשפכו ואין אפשרות לאוספם, ואין הקב"ה נושא פנים לאף אחד, כמלך - כהדיוט. והקב"ה לא יחפוץ במות המת, וראוי אם כן לדוד המלך להידמות לבוראו, ולהשיב את אבשלום בנו הנידח.

דוד מבין כעת שיד יואב היתה בדבר, ושהאשה התקועית לא באה אל המלך מיוזמתה. "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ: הֲיַד יוֹאָב אִתְּךְ בְּכָל זֹאת? וַתַּעַן הָאִשָּׁה וַתֹּאמֶר: חֵי נַפְשְׁךָ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ... כִּי עַבְדְּךָ יוֹאָב הוּא צִוָּנִי וְהוּא שָׂם בְּפִי שִׁפְחָתֶךָ אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה". האשה התנצלה באומרה שכוונת יואב היתה לטובה, שאם יואב היה בא בעצמו לדבר עם המלך על אבשלום ישירות ללא התכסיס הזה, המלך היה מסרב לכך. ..."וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל יוֹאָב: הִנֵּה נָא עָשִׂיתִי אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וְלֵךְ הָשֵׁב אֶת הַנַּעַר אֶת אַבְשָׁלוֹם... וַיָּקָם יוֹאָב וַיֵּלֶךְ גְּשׁוּרָה וַיָּבֵא אֶת אַבְשָׁלוֹם יְרוּשָׁלָם. וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ: יָסֹב אֶל בֵּיתוֹ וּפָנַי לֹא יִרְאֶה. וַיָּסֹב אַבְשָׁלוֹם אֶל בֵּיתוֹ וּפְנֵי הַמֶּלֶךְ לֹא רָאָה".

במעשה יואב אשר הביא את האשה התקועית אל המלך, גרם יואב לכך שדוד המלך פָּסַק הלכה לגבי האשה התקועית האלמונית, ולא ידע שהוא בעצם פוסק את ההלכה

לעצמו. בדיוק כמו במשל כבשת הרש, כאשר הוא אומר לנתן הנביא שגוזל כבשת הרש ישלם ארבעתיים - כך דוד המלך פוסק כאן לגבי בנו אבשלום מבלי שיֵדַע זאת מראש, ולכן לא היתה שום בעיה להשיב את אבשלום. אם דוד המלך היה משיב את אבשלום ללא משל האשה התקועית, היינו חושבים שיש כאן משוא פנים לבנו. וללא משל האשה התקועית גם יואב היה יכול לסכן כאן את עצמו, כיון שהוא לא היה בטוח שזה אכן רצון המלך. ואם היה מתברר לו שאין בדעת המלך להחזיר את אבשלום ורק יואב הוא הרוצה בכך, יואב היה יכול לשלם על כך מחיר כבד, לכן הוא "זרק" למלך את "הפיתיון" בדמות האשה התקועית.

וּכְאַבְשָׁלוֹם לֹא הָיָה אִישׁ יָפֶה בְּכָל יִשְׂרָאֵל

"וּכְאַבְשָׁלוֹם לֹא הָיָה אִישׁ יָפֶה בְּכָל יִשְׂרָאֵל לְהַלֵּל מְאֹד, מִכַּף רַגְלוֹ וְעַד קָדְקֳדוֹ לֹא הָיָה בּוֹ מוּם. וּבְגַלְּחוֹ אֶת רֹאשׁוֹ וְהָיָה מִקֵּץ יָמִים לַיָּמִים אֲשֶׁר יְגַלַּח כִּי כָבֵד עָלָיו וְגִלָּחוֹ, וְשָׁקַל אֶת שְׂעַר רֹאשׁוֹ מָאתַיִם שְׁקָלִים בְּאֶבֶן הַמֶּלֶךְ"... הגמרא במסכת נזיר דף ה', ע"א מביאה: שאבשלום היה נזיר עולם, המגלח את שערותיו אחת לשנים עשר חודש. ובהיות שערו כבד עליו, הֶקֵל בתער כדין נזיר והיה משקל שערותיו מאתיים שקלים באבן המלך. במדרש מובא שאבשלום היה אחד מששה האנשים היפים ביותר בעולם: אדם הראשון, יעקב אבינו, אבשלום, רבי ישמעאל כהן גדול, רבי יוחנן, ורבי אבהו. אבשלום שהיה כעת הבן הגדול במשפחה אחרי מות אמנון, היה יפה תואר ובן מלך גם מצד אמו מַעֲכָה בַּת תַּלְמַי מלך גשור, ואולי זה מה שגרם לו לבקש גדולה לעצמו, אך למרות כל מעלותיו הרג את אמנון אחיו. אב-שלום - שלום עם האב: הוא מדבר שלום אך לבו למלחמה. אב-שלום - אבי השלום, האבא של השלום. באבשלום היה למעשה שורש מלכות שהתפתח לכיוון אחר, שהרי המלך שמָלַך במקום אבשלום היה שלמה שהיה דומה בשמו לאבשלום, שלמה - שהשלום שלו, השלם, שהביא שלום, שב-40 שנות מלכותו שרר שלום בכל האיזור.

הפיוס עם אבשלום

אבשלום ישב בגשור במשך 3 שנים והתכסיס של יואב עם האשה התקועית גרם לדוד המלך להסכים שאבשלום ישוב לירושלים, "וַיָּקָם יוֹאָב וַיֵּלֶךְ גְּשׁוּרָה וַיָּבֵא אֶת אַבְשָׁלוֹם יְרוּשָׁלָם". אך במשך השנתיים בהן הוא יושב בירושלים, לא הסכים דוד המלך לראות את פניו "וַיֵּשֶׁב אַבְשָׁלוֹם בִּירוּשָׁלַם שְׁנָתַיִם יָמִים וּפְנֵי הַמֶּלֶךְ לֹא רָאָה". אבשלום שולח אל יואב פעמיים כדי שיְפַגישו עם המלך, אך יואב לא מגיע אליו. כדי להכריח את יואב שר צבא המלך לבוא אליו, אבשלום מצווה את עבדיו להצית באש את חלקת יואב המלאה שעורים. זה גורם ליואב לכעוס על אבשלום שהיה כפוי טובה ושילם לו רעה

תחת טובה (שהרי אבשלום חזר לירושלים רק בהשתדלותו של יואב). אך למרות הכל מגיע יואב אל בית אבשלום ואומר לו: "לָמָּה הִצַּיתוּ עֲבָדֶיךָ אֶת הַחֶלְקָה אֲשֶׁר לִי בָּאֵשׁ? וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם אֶל יוֹאָב: הִנֵּה שָׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ לֵאמֹר בֹּא הֵנָּה וְאֶשְׁלְחָה אֹתְךָ אֶל הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר לָמָּה בָּאתִי מִגְּשׁוּר, טוֹב לִי עֹד אֲנִי שָׁם, וְעַתָּה אֶרְאֶה פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְאִם יֶשׁ בִּי עָוֹן וֲהֵמִתָנִי".
למרות שאבשלום בוחר בדרך כוחנית ומצית באש את חלקת יואב, יואב עושה את אשר מצווהו אבשלום. יואב פונה אל המלך ואומר לו את דברי אבשלום ובכך מגיע הפיוס בין דוד המלך לאבשלום בנו: ..."וַיִּקְרָא אֶל אַבְשָׁלוֹם. וַיָּבֹא אֶל הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁתַּחוּ לוֹ עַל אַפָּיו אַרְצָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וַיִּשַּׁק הַמֶּלֶךְ לְאַבְשָׁלוֹם".

מרד אבשלום

רק לאחר שהתפייס אבשלום כפוי הטובה עם אביו הוא החל במרד. שכל זמן שהיה אבשלום נזוף ע"י המלך, לא יכל לבצע את זממו למרוד במלך. אבשלום שהמטרה עבורו מקדשת את האמצעים וכל האמצעים כשרים - מתכנן ומכין את המרד בשלבים: בהתחלה הוא נוהג בתכסיסי גדולה, ומכין לעצמו מרכבה וסוסים ו-50 איש רצים לפניו. אחר כך הוא מוסיף דברי חנופה לעם, ומבהיר להם שדוד המלך מקפח אותם במשפט כביכול ושאין צדק. אבשלום מציע את עצמו לשופט באומרו: "מִי יְשִׂמַנִי שֹׁפֵט בָּאָרֶץ?" ואפילו מבטיח להצדיק כל אדם שיבוא אליו למשפט.
אבשלום היה גונב את לב העם בכך: שהיה משכים קום ועומד ליד השער, שואל לשלומם את האנשים הבאים לדין, מראה להם את דאגתו ומצדיק אותם ואומר: "רְאֵה דְבָרֶיךָ טוֹבִים וּנְכֹחִים וְשֹׁמֵעַ אֵין לְךָ מֵאֵת הַמֶּלֶךְ", כיון שכל כוונתו היתה לעוררם נגד עבדי המלך ופקידיו. אבשלום ממשיך לגנוב את לב העם בתכסיסים: הוא מנשק בצורה חברית כל איש הבא להשתחוות לו, כאילו שהוא בורח מן הכבוד. "וַיְגַנֵּב אַבְשָׁלוֹם אֶת לֵב אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל" ותכסיסיו מצליחים ומושכים את הרבים לבוא אל בן המלך.
"וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבָּעִים שָׁנָה וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם אֶל הַמֶּלֶךְ: אֵלְכָה נָּא וַאֲשַׁלֵּם אֶת נִדְרִי אֲשֶׁר נָדַרְתִּי לַיְיָ בְּחֶבְרוֹן". לפי אברבנאל הכוונה בסוף 40 שנה למלכות דוד, שהיה אז דוד בן 70 שנה (או קרוב ל-70 שנה) ואבשלום היה חושש שדוד המלך יעביר את המלוכה לשלמה, לכן רצה למלוך בחיי אביו. שהרי הוא המועמד הטבעי אחרי שבנו הבכור של דוד המלך – **אמנון**, נהרג בידי אבשלום אחיו. ובנו השני של דוד המלך - **כִּלְאָב**, שהיה אחד מארבעת צדיקי עולם אשר לא חטאו מימיהם, ומתו רק בעטיו של נחש - ויתר על המלוכה לטובת לימוד התורה וכל ימיו למד תורה. כלאב היה תלמיד חכם עצום והיה מכלים את פני מפיבושת בן יהונתן בהלכה. שבתחילה היה מפיבושת מכלים את

פני דוד בהלכה. ובנו השלישי של דוד המלך הוא – **אבשלום**, ומאחר שאמנון הבכור מת, וכלאב השני ויתר על המלוכה למען לימוד התורה, הרגיש אבשלום הבן השלישי שהמלוכה מגיעה לו. ואפשר גם שאבשלום שהיה בן 40 שנה, במלוא הכח והתבונה, חשב שזה הזמן למלוך.

"וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ (לאבשלום): לֵךְ בְּשָׁלוֹם. וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ חֶבְרוֹנָה". מובא בגמרא עוצמת כח הדיבור: כאשר יהונתן בן שאול נפרד מדוד אמר לו: לך **ל**שלום, ודוד עלה והתעלה "וַיֹּאמֶר

יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ **ל**שָׁלוֹם". לכן יאמר אדם לחברו: לך **ל**שלום.

ודוד שאמר לאבשלום: לך **ב**שלום, הלך ונתלה. וַיְשַׁלַּח דָּוִד אֶת אַבְנֵר וַיֵּלֶךְ **ב**שָׁלוֹם - ואבנר נהרג. (לנפטר אומרים: לך **ב**שלום, ינוח על משכבו **ב**שלום).

אבשלום אכן הלך לחברון - אך לא כדי לשלם את נדריו לה', אלא כדי למרוד באביו ולהמליך את עצמו בחיי אביו, וכדי להרוס את מלכות דוד אשר צמחה בחברון שם באו כל העם למשוח את דוד למלך. אבשלום תיכנן היטב את המרד והכין מראש כבר לפני יציאתו לחברון רשת מרגלים אשר פרס בכל שבטי ישראל, הוא הורה להם שכאשר ישמעו את קול השופר "וַאֲמַרְתֶּם: מָלַךְ אַבְשָׁלוֹם בְּחֶבְרוֹן". וכאשר יכריזו בו זמנית בכל שבטי ישראל שמָלַך אבשלום בחברון, תַּסֵּב אליו המלוכה ללא כל התנגדות.

אבשלום הכין תכסיס נוסף: הוא הזמין אליו 200 קרואים חשובים מאנשי ירושלים אשר הלכו עמו לתומם בתור בן המלך, כולם היו ראשי סנהדראות אשר לא ידעו כלל על כוונתו של אבשלום למרוד בדוד המלך.

במסכת סוטה א', ח' מובא: כשנכנס אבשלום לדוד, אמר לו: כתוב לי אגרת שילכו עמי שני אנשים שאבחר אותם. אמר לו: מי הם שאכתוב לך את שמם? אמר לו: כתוב שני אנשים ולא תזכיר את שמם, שאין אני יודע אותם עתה. דוד המלך לא ידע שאבשלום ביקש זאת כדי למרוד בו. אבשלום הראה את אגרת המלך לשני אנשים והם הלכו עמו, אחר כך הראה לשניים נוספים שגם הם הלכו עמו, וכך הלכו עמו עוד ועוד אנשים חשובים, עד אשר אסף אליו 200 איש אשר הלכו עמו לתומם וחשבו שהם עושים זאת במצוות דוד המלך.

תכסיס נוסף בו נקט אבשלום לצורך המרידה באביו היה: שהזמין אליו את אחד האנשים החשובים - את אחיתופל הגילוני מְגִלֹה, שהיה יועץ דוד המלך, "וַיְהִי הַקֶּשֶׁר אַמִּץ, וְהָעָם הוֹלֵךְ וָרַב אֶת אַבְשָׁלוֹם". ולכל העם הרב, אשר הצטרפו אל אבשלום ואל כל אנשי דוד החשובים אשר הלכו עמו, כלל לא היה ספק שדוד המלך מסכים למלוכת אבשלום בנו.

בריחת דוד ואנשיו מירושלים

"מִזְמוֹר לְדָוִד, בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ"

המגיד בא אל דוד המלך ומבשר לו את הבשורה הנוראה: שאבשלום בנו מָרַד בו ולב איש ישראל היה אחרי אבשלום. דוד מבין מיד את הצפוי (כפי שניבא לו נתן הנביא: "הִנְנִי מֵקִים עָלֶיךָ רָעָה מִבֵּיתֶךָ") ואומר לכל עבדיו אשר עִמו בירושלים: "קוּמוּ וְנִבְרְחָה כִּי לֹא תִהְיֶה לָנוּ פְלֵיטָה מִפְּנֵי אַבְשָׁלֹם".

דוד רואה ראשית כל את טובת העיר ירושלים, הוא חרד לחיי תושביה וחושש שאבשלום יחריב את כל העיר, לכן הוא אומר: "מַהֲרוּ לָלֶכֶת פֶּן יְמַהֵר וְהִשִּׂגָנוּ וְהִדִּיחַ עָלֵינוּ אֶת הָרָעָה וְהִכָּה הָעִיר לְפִי חָרֶב". דוד מבין כי יד ה' בדבר, הוא מיד מקבל עליו את הדין ולא מנסה למנוע את מרד אבשלום. דוד המלך בורח מירושלים ברגל עם 600 עבדיו הנאמנים אשר מלווים אותו מראשית דרכו כאשר ברח משאול: "וַיַּעֲזֹב הַמֶּלֶךְ אֵת עֶשֶׂר נָשִׁים פִּלַגְשִׁים לִשְׁמֹר הַבָּיִת" הוא היה בטוח שאף אחד לא יגע בנשים, הוא לא העלה בדעתו שאבשלום כן יעשה זאת.

אִתַּי הַגִּתִּי ידיד דוד

דוד המלך אומר אל אִתַּי הַגִּתִּי ידידו ואחד ממפקדי זרועות הצבא, שישוב לו ויֵשֵׁב עם אבשלום, כי נוכרי הוא ואבשלום לא יחשבהו למתנגד. אתי הגתי היה גֵּר שהצטרף אל דוד כאשר דוד ברח משאול אל גת, ודוד חשש מחילול ה' אשר יתגלה לעיני הגֵּר כאשר אבשלום בנו מורד בו. אִתַּי הַגִּתִּי למרות היותו גר ללא שורשים יהודים, שומר לדוד אמונים והוא ידיד אמת של דוד. אִתַּי נשבע כי יהיה רק במָקום בו נמצא דוד המלך אם לְמָוֶת ואם לחיים. אִתַּי הַגִּתִּי עובר עם דוד ביחד עם אנשיו וכל משפחתו והטף. "וְכָל הָאָרֶץ **בּוֹכִים** קוֹל גָּדוֹל וְכָל הָעָם עֹבְרִים וְהַמֶּלֶךְ עֹבֵר בְּנַחַל קִדְרוֹן וְכָל הָעָם עֹבְרִים עַל פְּנֵי דֶּרֶךְ אֶת הַמִּדְבָּר". העם בוכים על הצרה של דוד המלך, אך דוד שר לה': "מִזְמוֹר לְדָוִד, בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ".

דוד המלך מקבל כל מה שה' גוזר עליו, והוא בוכה אחר כך ומתאבל אך לא מהסיבה שהעם בוכים. הוא חס על כבוד ארון ה', אין מכבודו של ארון ה' ללכת בנדודים. ולמרות שארון ה' הוא בעצם חותָם הממלכה, הוא אומר לכהנים אשר הביאו עִמם את ארון ברית ה' בו מצויים הלוחות ושברי הלוחות: להשיב את ארון ה' לירושלים, ומה שה' רוצה זה מה שיהיה.

הכהנים משיבים את ארון ברית ה' לירושלים

דוד מבקש מצדוק ואביתר הכהנים (אביתר מעד אח"כ במרד אדוניה), שישובו לירושלים עם אחימעץ בן צדוק ויהונתן בן אביתר שני פרחי הכהונה ללוות את ארון ה', והם: אחימעץ

ויהונתן ישמשו לדוד שליחים/מרגלים אשר יודיעו לו את הנעשה במחנה אבשלום. דוד אומר להם שהוא מתעכב כאן בערבות המדבר בין הר הזיתים לירדן, עד אשר ישמע מהם.

צדוק ואביתר הכהנים מקיימים את דברי דוד המלך, הם מחזירים את ארון ה' לירושלים ויושבים בירושלים. "וְדָוִד עֹלֶה בְמַעֲלֵה הַזֵּיתִים, עֹלֶה **וּבוֹכֶה** וְרֹאשׁ לוֹ חָפוּי, וְהוּא הֹלֵךְ יָחֵף, וְכָל הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ חָפוּ אִישׁ רֹאשׁוֹ וְעָלוּ עֹלֶה וּבָכֹה". דוד בוכה ומתאבל על צרת השכינה ולא על הצער שלו. הוא לא עושה את החשבון האישי שלו אלא של משיח ה', הוא יודע שאבשלום אינו ראוי להיות מלך ולא מתאים להמשיך את זרע המלוכה, הוא חושש: מה יהיה אם אבשלום יהרוג את שאר הבנים וגם את שלמה? כאשר נודע לדוד שגם אחיתופל יועצו בקושרים נגדו והוא עם אבשלום, הוא מתפלל לה' ומבקש מהקדוש-ברוך-הוא שיסכל את עצת אחיתופל "וַיֹּאמֶר דָּוִד: סַכֶּל נָא אֶת עֲצַת אֲחִיתֹפֶל, יְיָ".

חוּשַׁי הָאַרְכִּי מרגל עבור דוד בירושלים

"וְהִנֵּה לְקָרָאתוֹ חוּשַׁי הָאַרְכִּי רֵעֵהוּ הֵיקַר קָרוּעַ כֻּתָּנְתּוֹ וַאֲדָמָה עַל רֹאשׁוֹ". ואמרו חז"ל בסנהדרין ק"ז, א': שביקש דוד לעבוד עבודה זרה והנה לקראתו חוּשַׁי הָאַרְכִּי. אמר לו לדוד: מלך שכמותך יעבוד עבודה זרה? אמר לו: מלך שכמותי יהרגנו בנו? מוטב יעבוד עבודה זרה ואל יתחלל שם שמים בפרהסיה, שיאמרו: חסיד שכמוני הרגו בנו, ויהיו מתרעמים על מידותיו של הקב"ה ונמצא שם שמים מתחלל בפרהסיה. אמר לו חוּשַׁי הָאַרְכִּי לדוד: הרי אתה נשאת יפת תואר - אמו של אבשלום (ומותר מהתורה), ונסמכה פרשת יפת תואר לפרשת בן סורר ומורה, שכל הנושא יפת תואר יש לו בן סורר ומורה. דוד המלך יודע שחוּשַׁי הָאַרְכִּי ידידו הנאמן מוכן לסכן את נפשו בעבורו, ויהיה מוכן ללכת אל אבשלום ולהעמיד פנים כאוהבו של אבשלום, כדי לסכל את מזימתו. דוד המלך מבקש מחוּשַׁי הָאַרְכִּי שישוב לירושלים ויָפֵר את עצת אחיתופל על דוד. וכל אשר ישמע יעביר לצדוק ואביתר הכהנים, ועמם שני בניהם אחימעץ לצדוק ויהונתן לאביתר, ובידם ישלח אליו כל אשר ישמע בבית המלך (אבשלום) בירושלים.

ויש כאן מידה כנגד מידה: אבשלום התחיל את המרידה בפריסת רשת מרגלים בכל שבטי ישראל "וַיִּשְׁלַח אַבְשָׁלוֹם מְרַגְּלִים בְּכָל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל", וגם כאן מתחיל דוד המלך לפרוס רשת ריגול לרגלי אבשלום: חוּשַׁי הָאַרְכִּי מגיע לירושלים ומשמש בעצם מרגל סמוי לטובת דוד, בארמון אבשלום אשר תפס את המלוכה. ואחימעץ ויהונתן בני הכהנים משמשים כשליחים נאמנים, להודיע לדוד את כל דברי חוּשַׁי הָאַרְכִּי.

צִיבָא נַעַר מְפִיבֹשֶׁת מביא מזון

דוד ממשיך הלאה "וְהִנֵּה צִיבָא נַעַר מְפִיבֹשֶׁת לִקְרָאתוֹ, וְצֶמֶד חֲמֹרִים חֲבֻשִׁים, וַעֲלֵיהֶם מָאתַיִם כיכרות לֶחֶם וּמֵאָה אשכולות צִמּוּקִים וּמֵאָה קַיִץ - 100 כלים מלאים תאנים יבשות, וְנֵבֶל יָיִן" והכל עבור דוד ואנשיו. דוד שואל את צִיבָא: היכן מפיבושת נכד שאול אדונו? וציבא מדבר על מפיבושת לשון הרע, במקום ללמד עליו זכות שבהיותו נכה רגליים קשה לו להצטרף לדוד. ציבא אומר לדוד המלך שאדונו יושב בירושלים ומצפה מתי תיפול מלכות בית דוד לידיו. ודוד מעביר את כל רכוש מפיבושת לציבא אשר שמר אמונים לדוד המלך ולא למפיבושת: "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְצִבָא: הִנֵּה לְךָ כֹּל אֲשֶׁר לְמְפִיבֹשֶׁת". במסכת שבת נחלקו חז"ל: האם דוד קיבל לשון הרע מציבא על נכד שאול המלך, או לא קיבל? רב אמר: קיבל לשון הרע, ואולי בהיותו נע ונד ורדוף לא הירהר הרבה בדברי ציבא וקיבלם, ויתכן שנענש על כך מיד: שיצא שמעי בן גרא לקראתו וביישו וקיללו. ושמואל אמר: לא קיבל לשון הרע.

שמעי בן גרא מקלל

כאשר בא דוד עם אנשיו וכל הגיבורים עמו עד מקום בשם בחורים, יוצא משם שִׁמְעִי בֶן גֵּרָא - איש ממשפחת בית שאול ומתחיל לקלל את דוד המלך ולביישו, ולסקל באבנים את דוד ואת כל עבדי המלך דוד וכל העם, והוא מקלל ואומר לעבר המלך: "צֵא צֵא (מירושלים) אִישׁ הַדָּמִים וְאִישׁ הַבְּלִיָּעַל. הֵשִׁיב עָלֶיךָ יְיָ כֹּל דְּמֵי בֵית שָׁאוּל אֲשֶׁר מָלַכְתָּ תַּחְתָּיו (דוד המלך שומע בפעם הראשונה שמרננים על כך שהוא אשם במות שאול), וַיִּתֵּן יְיָ אֶת הַמְּלוּכָה בְּיַד אַבְשָׁלוֹם בְּנֶךָ, וְהִנְּךָ בְּרָעָתֶךָ כִּי אִישׁ דָּמִים אָתָּה". אך דוד המלך כובש את כעסו ולא מרשה לפגוע בשִׁמְעִי בֶן גֵּרָא.

מובא בזוהר פרשת משפטים: שִׁמְעִי בֶן גֵּרָא היה רבו של שלמה המלך, דוד המלך לקח את חכם הדור כדי ללמד את החכם מכל אדם - את שלמה. ושלמה המלך היה בדרגת משה רבינו מבחינת מלך וחכם. משה רבינו היה גם נביא, גם מלך וגם חכם. בנביאים לא קם כמשה - אבל במלכים ובחכמים - קם. ובעל הטורים מביא: שִׁמְעִי בֶן גֵּרָא אשר קילל את דוד המלך היה ראש הסנהדרין, ובסופו נעשה זנב ונהרג.

אֲבִישַׁי בֶּן צְרוּיָה מראשי זרועות הצבא אשר לדוד, הנאמן לדוד לאורך כל הדרך, אומר אֶל דוד הַמֶּלֶךְ: "לָמָּה יְקַלֵּל הַכֶּלֶב הַמֵּת הַזֶּה אֶת אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ? אֶעְבְּרָה נָּא וְאָסִירָה אֶת רֹאשׁוֹ". אך דוד המלך עונה: "כֹּה יְקַלֵּל כִּי יְיָ אָמַר לוֹ קַלֵּל אֶת דָּוִד... הַנִּחוּ לוֹ וִיקַלֵּל כִּי אָמַר לוֹ יְיָ" דוד ראה זאת כגזרה משמים וכרצון ה'. וכאשר קילל שמעי את דוד, סבור היה דוד שאין לו דין מלך להרוג את שִׁמְעִי כמורד במלכות, כיון שאבשלום תפס את המלוכה.

אך שמעי קילל בצורה מוגזמת והמשיך ללכת אחרי דוד ואנשיו ולקלל ולסקול אותם באבנים ובעפר. "וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְכָל הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ עֲיֵפִים וַיִּנָּפֵשׁ שָׁם".
כאשר חוזר דוד המלך אל כס מלכותו, שמעי בן גרא הוא הראשון לקבל את המלך ועמו אלף איש מבנימין, והוא מתנצל לפני דוד המלך. אך דוד המלך בכל זאת מצווה את שלמה בנו לפני מותו, שלא יאפשר לשמעי למות בשלום, שיהרגהו בחטא אחר שימצא לו ויוריד את שיבתו שאולה, כיון שכאשר שב דוד למלכותו והתברר לו שכל זמן מֶרֶד אבשלום הוא נשאר במלכותו, אזי שמעי בן גרא קילל בעצם את דוד המלך ולא את דוד האיש ולכן הוא חייב מיתה, ומלך שמחל על כבודו - אין כבודו מחול.
ואמרו חז"ל: בכך שהניח דוד המלך את שמעי בן גרא בחיים - הציל את שאול. שאול המלך השאיר את אגג העמלקי לילה אחד בחיים ונולד ממנו בן שמצאצאיו נולד **הָמָן הָאֲגָגִי**. אם דוד המלך היה הורג את שמעי אזי טעותו של שאול המלך היתה הורסת את עם ישראל, שכן - איך היה נולד מרדכי בן יאיר **בן שמעי** בן קיש איש ימיני? "אִישׁ יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וּשְׁמוֹ מָרְדֳּכַי בֶּן יָאִיר **בֶּן שִׁמְעִי** בֶּן קִישׁ אִישׁ יְמִינִי, אֲשֶׁר הָגְלָה מִירוּשָׁלַיִם עִם הַגּוֹלָה אֲשֶׁר הָגְלְתָה עִם יְכָנְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה, אֲשֶׁר הֶגְלָה נְבוּכַדְנֶאצַּר"... (מגילת אסתר פרק ב'). ועל ידי כך שדוד המלך התאפק ולא הרג את שמעי, הוא תיקן את טעותו של שאול שהמתין - ולא הרג את אגג העמלקי ויצא ממנו המן, ודוד המתין ותיקן - וכתוצאה מההמתנה של דוד המלך - נולד מרדכי.

אבשלום מולך בירושלים, עצת אחיתופל ומות אבשלום

אבשלום מולך בירושלים

אבשלום וכל העם אשר עמו וגם אחיתופל מגיעים לירושלים. חוּשַׁי הָאַרְכִּי בא אל אבשלום ואומר לו: "יְחִי הַמֶּלֶךְ, יְחִי הַמֶּלֶךְ". אבשלום חושד בחוּשַׁי ואומר לו: זה חסדך עם דוד רעך? למה לא הלכת עם רעך? וחוּשַׁי משיב לו: אני אשב רק עם מי שבחר בו ה' והעם (אמר והתכוון לדוד). ו"כַּאֲשֶׁר עָבַדְתִּי לְפָנֶיךָ אָבִיךָ כֵּן אֶהְיֶה לְפָנֶיךָ".

עצת אֲחִיתֹפֶל

אבשלום מבקש עֵצה מאֲחִיתֹפֶל שהיה יועץ דוד המלך. אמרו על אֲחִיתֹפֶל: שהיה יודע את שם המפורש ודבריו היו זהים לדברי ה"אורים ותומים". מובא בגמרא: בשעה שחפר דוד המלך את יסודות המזבח, פגע בתהום ועלה התהום וביקש להציף את כל העולם. וידע אֲחִיתֹפֶל את הסוד שמותר לכתוב את שם ה' ולמחוק אותו על המים. כתב דוד שֵׁם ה' על החרס וזרקו לתהום, וירד התהום 16 אלף אמה ונסתם בחרס ובכך הציל אֲחִיתֹפֶל את העולם. מובא בגמרא במסכת ברכות, שאחיתופל היה היועץ הראשון במעלה בעם ישראל אז, קודם היו מתייעצים עם אֲחִיתֹפֶל ורק אחר כך היו מגישים את העניין

להכרעת הסנהדרין, ורק אחר כך היו יוצאים למלחמה. והנה, גם אֲחִיתֹפֶל בקושרים! "וְדָוִד הִגִּיד לֵאמֹר (הגיד המגיד לדוד): אֲחִיתֹפֶל בַּקֹּשְׁרִים עִם אַבְשָׁלוֹם".

לפי חז"ל: ראה אֲחִיתֹפֶל ברוח הקודש שממנו עתיד לצאת המשיח, ותוכניתו הרעה היתה: לסייע לאבשלום למלוך, לייעץ לאבשלום לבוא על פלגשי אביו ואחר כך לדון את אבשלום למוות ולמלוך תחתיו. אך אֲחִיתֹפֶל טעה הפעם, וממשיך שושלת בית דוד לכיוון משיח ה' לא יצא ממנו ישירות אל מבת-שבע נכדתו: אשר ילדה את שלמה המלך.

אֲחִיתֹפֶל מציע לאבשלום: "בּוֹא אֶל פִּלַגְשֵׁי אָבִיךָ אֲשֶׁר הִנִּיחַ לִשְׁמוֹר הַבָּיִת, וְשָׁמַע כָּל יִשְׂרָאֵל כִּי נִבְאַשְׁתָּ אֶת אָבִיךָ וְחָזְקוּ יְדֵי כָּל אֲשֶׁר אִתָּךְ". כלומר: אֲחִיתֹפֶל מציע לאבשלום לעשות מעשה שאין ממנו חזרה, ואשר יתפרסם בכל העם ויגרום לקרע בלתי ניתן לאיחוי בין דוד ואבשלום, ולחיסולה הסופי של התקווה להתפייסות ביניהם. אבשלום עז הפנים נכשל: "וַיִּטּוּ לְאַבְשָׁלוֹם הָאֹהֶל עַל הַגָּג וַיָּבֹא אַבְשָׁלוֹם אֶל פִּלַגְשֵׁי אָבִיו לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל", ובכך נענש דוד מידה כנגד מידה על חטא בת-שבע שהתחיל על הגג, והתקיימה נבואתו של נתן הנביא כפי המובא לעי"ל: "הִנְנִי מֵקִים עָלֶיךָ רָעָה מִבֵּיתֶךָ, וְלָקַחְתִּי אֶת נָשֶׁיךָ לְעֵינֶיךָ וְנָתַתִּי לְרֵעֶיךָ וְשָׁכַב עִם נָשֶׁיךָ לְעֵינֵי הַשֶּׁמֶשׁ הַזֹּאת. כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ בַסָּתֶר וַאֲנִי אֶעֱשֶׂה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה נֶגֶד כָּל יִשְׂרָאֵל (בפרסום גדול) וְנֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ".

אֲחִיתֹפֶל ממשיך ומייעץ לאבשלום: שיבחר 12,000 אנשי מלחמה וירדפו אחרי דוד המלך מיד באותו הלילה, שיגיעו בהפתעה ויהרוג את דוד המלך: "וְאָבוֹא עָלָיו וְהוּא יָגֵעַ וּרְפֵה יָדַיִם וְהַחֲרַדְתִּי אֹתוֹ, וְנָס כָּל הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ, וְהִכֵּיתִי אֶת הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ". ובכך ישיב אבשלום אליו את כל העם אשר עם דוד. עצת אֲחִיתֹפֶל היתה עצה טובה בעיני אבשלום ובעיני זקני העם, אך תפילת דוד אשר ביקש מהקב"ה לסכל את עצת אֲחִיתֹפֶל - התקבלה, והקב"ה מפר את עצת אֲחִיתֹפֶל כדי להציל את דוד.

"וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם: קְרָא נָא גַּם לְחוּשַׁי הָאַרְכִּי וְנִשְׁמְעָה מַה בְּפִיו גַּם הוּא". אבשלום לא היה שלם עם עצת אֲחִיתֹפֶל ומחליט להתייעץ גם עם חוּשַׁי הָאַרְכִּי. חוּשַׁי אומר לאבשלום כי העצה אשר יעץ לו אֲחִיתֹפֶל בפעם הזאת: לא טובה. כיון שדוד ואנשיו ידועים כגיבורים ומרי נפש, ודוד המלך שהוא איש מלחמה לא ילין את העם בלילה הזה, והוא בודאי מתחבא ומתכנן התקפה על אנשי אבשלום. דוד הוא בן חיל ולבו אמיץ כְּלֵב האריה, וכל ישראל יודעים כי גיבור הוא דוד וגיבורים הם בני החיל אשר עִמו. חוּשַׁי הָאַרְכִּי מציע לאבשלום: לערוך גיוס כללי של כל ישראל מדן ועד באר שבע, ואז עם אנשים רבים כְּחול אשר על שפת הים יהיה ניצחונו על דוד מובטח. אבשלום וכל ישראל מסכימים לעצת חוּשַׁי הָאַרְכִּי, "וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם וְכָל אִישׁ יִשְׂרָאֵל: טוֹבָה עֲצַת חוּשַׁי הָאַרְכִּי מֵעֲצַת

אֲחִיתֹפֶל. וַיְיִ צִוָּה לְהָפֵר אֶת עֲצַת אֲחִיתֹפֶל הַטּוֹבָה לְבַעֲבוּר הָבִיא יְיָ אֶל אַבְשָׁלוֹם אֶת הָרָעָה".

חוּשַׁי הָאַרְכִּי מבקש מצדוק ואביתר הכהנים שיודיעו לדוד במהירות ובחשאי, את עצת אֲחִיתֹפֶל וגם את עצתו הוא, ולהזהיר את דוד: "אַל תָּלֶן הַלַּיְלָה בְּעַרְבוֹת הַמִּדְבָּר, וְגַם עָבוֹר תַּעֲבוֹר, פֶּן יְבֻלַּע לַמֶּלֶךְ וּלְכָל הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ". יהוֹנָתָן וַאֲחִימַעַץ בני הכהנים עמדו בעין רוגל מחוץ לעיר, כדי שלא יֵרָאוּ על ידי תושבי העיר, והשפחה מבית צדוק הכהן הלכה להודיע להם כדי שיודיעו לדוד המלך. נער שראה את בני הכהנים בעין רוגל דיווח על כך מיד לאבשלום, ויהוֹנָתָן וַאֲחִימַעַץ חיפשו מיד מסתור ונכנסו במהירות לבית אשר בחצרו מצויה באר, הם ירדו בזריזות לתוך הבאר והסתתרו בדפנות הבאר. האשה בעלת הבית לקחה מסך ופרשה על פני הבאר, ושיטחה מעליו ריפות אשר הסתירו את הבאר כליל. והנה הגיעו עבדי אבשלום אל האשה הביתה לחפש אחר יהוֹנָתָן וַאֲחִימַעַץ, "וַיֹּאמְרוּ: אַיֵּה אֲחִימַעַץ וְיהוֹנָתָן? וַתֹּאמֶר לָהֶם הָאִשָּׁה: עָבְרוּ מִיכַל הַמָּיִם" (הלכו לבריכת המים). אנשי אבשלום חיפשו אחריהם אך כשלא מצאו שבו לירושלים. לאחר שהלכו אנשי אבשלום, עלו יהוֹנָתָן וַאֲחִימַעַץ בני הכהנים מהבאר, הלכו אל דוד המלך ואמרו לו: "קוּמוּ וְעִבְרוּ מְהֵרָה אֶת הַמַּיִם, כִּי כָכָה יָעַץ עֲלֵיכֶם אֲחִיתֹפֶל". דוד המלך החליט במהירות, הוא וכל העם אשר אתו קמו מיד ועברו את הירדן, ועד אור הבוקר לא היה אחד שלא עבר את הירדן.

אֲחִיתֹפֶל אשר ראה שלא נעשתה עצתו, חבש את חמורו והלך אל ביתו ואל עירו "וַיְצַו אֶל בֵּיתוֹ וַיֶּחְנַק וַיָּמָת", הוא התאבד ואיבד גם את העולם הבא שלו.

כאשר הגיעו דוד ואנשיו למחניים, כבר עבר אבשלום את הירדן עם כל איש ישראל ובראשם עֲמָשָׂא שר הצבא. שני המחנות נערכו למערכה.

שׁוֹבִי בֶן נָחָשׁ, מָכִיר בֶּן עַמִּיאֵל וּבַרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי

דוד תלה את בטחונו בה' למרות שלמחנהו לא היה מזון. והנה באים לקראתו שלושה אנשים חשובים, אשר באו משלושה מקומות מרוחקים כדי לסייעו במזון: שׁוֹבִי בֶן נָחָשׁ-מֵרַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן, וּמָכִיר בֶּן עַמִּיאֵל-מִלֹּא דְבָר, וּבַרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי-מֵרֹגְלִים, ועמם מזון לדוד ואנשיו: "מִשְׁכָּב וְסַפּוֹת וּכְלִי יוֹצֵר, וְחִטִּים, וּשְׂעֹרִים, וְקֶמַח, וְקָלִי, וּפוֹל, וַעֲדָשִׁים וְקָלִי. וּדְבַשׁ, וְחֶמְאָה, וְצֹאן וּשְׁפוֹת בָּקָר - הַגִּישׁוּ לְדָוִד וְלָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ לֶאֱכוֹל, כִּי אָמְרוּ: הָעָם רָעֵב וְעָיֵף וְצָמֵא בַּמִּדְבָּר".

לאחר שקיבל דוד המלך את המזון עבור אנשיו ולאחר שסעדו את לבם, החל דוד לארגן את העם לצבא: בקבוצות של מאות, ושל אלפים, העמיד עליהם שרי מאות ושרי אלפים,

חילק את הצבא לשלוש קבוצות, ומינה על כל קבוצה את אחד משלושת מפקדיו הטובים: יואב, אבישי ואִתַּי הַגִּתִּי, והחליט גם הוא להילחם לצידם. אך העם והשרים הציעו לדוד המלך שלא יצא עמם למלחמה, שאם יצא עמם למערכה הם יהיו בסכנה גדולה יותר. כיון שאם ינוסו לא ישימו לב אליהם, אך אם דוד המלך יהיה עמם תהיה לאנשי אבשלום מוטיבציה רבה לרדוף אחריהם. הם אמרו לדוד המלך שהוא יוכל לעזור יותר אם ישאר בעיר, כך הוא יוכל לייעץ להם בלחימה ולהתפלל בעדם. המלך דוד אומר: "אֲשֶׁר יִיטַב בְּעֵינֵיכֶם אֶעֱשֶׂה", וכל העם יצאו למאות ולאלפים. דוד המלך חושש במלחמה זו לחיי אבשלום בנו, וההוראה היחידה שנותן דוד לשלושת מפקדי הצבא - יואב, אבישי ואִתַּי הַגִּתִּי, היא: "לְאַט לִי לַנַּעַר לְאַבְשָׁלוֹם", וכל העם שומעים.

מות אבשלום וחיסול המרד

"וְאֶת הַכִּבְשָׂה יְשַׁלֵּם **אַרְבַּעְתָּיִם**": תשלום רביעי אשר משלם דוד המלך מתוך הארבעתיים: אבשלום בנו מת לאחר שמרד בו. המלחמה בין צבא דוד המלך לצבא ישראל ואבשלום בנו התנהלה ביער אפרים. ולמרות שאנשי דוד היו מועטים הם ניצחו את הרבים, "וַיִּנָּגְפוּ שָׁם עַם יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי עַבְדֵי דָוִד, וַתְּהִי שָׁם הַמַּגֵּפָה גְּדוֹלָה בַּיּוֹם הַהוּא: עֶשְׂרִים אָלֶף". ומרוב פחד נכנסו אנשי אבשלום לתוך היער והסתבכו בענפי האילנות ובקוצים, ואף התנפלו עליהם חיות רעות.

והנה לפתע פוגש אבשלום הרכוב על הפרד בעבדי דוד, וכאשר הוא מנסה לברוח מהם הוא נתפס בראשו ושערותיו בסבך הָאֵלָה הגדולה (עץ). הפרד עובר ואבשלום נשאר תלוי משערותיו בין שמים לארץ. ואמרו חז"ל במסכת סוטה: שאבשלום לקח חרב וביקש לחתוך את שערו כדי להשתחרר מענפי האלה, אך באותה שעה ראה גיהינום נבקע ופתוח מתחתיו. אמר: מוטב שאתָלֶה בְּשיער ראשי ולא אמות באש הגיהינום (אברבנאל). אחד מאנשי דוד אשר ראה את אבשלום תלוי משערותיו בסבך הָאֵלָה, דיווח על כך מיד ליואב שר הצבא: "וַיֹּאמֶר יוֹאָב לָאִישׁ הַמַּגִּיד לוֹ: וְהִנֵּה רָאִיתָ, וּמַדּוּעַ לֹא הִכִּיתוֹ שָׁם אַרְצָה?... וַיֹּאמֶר הָאִישׁ אֶל יוֹאָב: ...לֹא אֶשְׁלַח יָדִי אֶל בֶּן הַמֶּלֶךְ", מה עוד שדוד ציוה להיזהר באבשלום בנו. יואב לא חיכה אלא הלך בעצמו, "וַיִּקַּח שְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים בְּכַפּוֹ וַיִּתְקָעֵם בְּלֵב אַבְשָׁלוֹם עוֹדֶנּוּ חַי בְּלֵב הָאֵלָה. ולמרות ציווי דוד המלך להיזהר בבנו: וַיָּסֹבּוּ עֲשָׂרָה נְעָרִים נֹשְׂאֵי כְּלֵי יוֹאָב, וַיַּכּוּ אֶת אַבְשָׁלוֹם וַיְמִיתֻהוּ". מלך שמחל על כבודו - אין כבודו מחול, ובמיוחד שמותו של אבשלום מנע המשך מלחמת-אחים קשה והרוגים נוספים, לאחר שכבר נהרגו מישראל 20,000 איש.

לאחר שהמיתו את אבשלום, תקעו אנשי דוד בשופר כסימן להפסקת המלחמה, לקחו את אבשלום המת והשליכוהו ביער "אֶל הַפַּחַת הַגָּדוֹל, וַיַּצִּבוּ עָלָיו גַּל אֲבָנִים גָּדוֹל מְאֹד", וכל ישראל נסו איש לאוהליו. ואבשלום הציב בחייו מצבה בעמק המלך, "וַיִּקְרָא לַמַּצֵּבֶת עַל שְׁמוֹ, וַיִּקָּרֵא לָהּ יַד אַבְשָׁלֹם עַד הַיּוֹם הַזֶּה". ויש אומרים שזוהי מצבת יד אבשלום הנימצאת כיום בעמק קדרון בירושלים.

"בְּנִי אַבְשָׁלוֹם מִי יִתֵּן מוּתִי אֲנִי תַחְתֶּיךָ"

אֲחִימַעַץ בן צדוק הכהן רוצה לרוץ ולבשר ראשון לדוד על נפילת אוייביו ומות אבשלום. אך יואב שר הצבא אומר לו: לא איש בשורה אתה היום הזה, כי בן המלך מת. יואב שולח את הכושי שילך ויגיד למלך את אשר ראה, הכושי משתחווה ליואב ורץ אל דוד, אך אֲחִימַעַץ גם הוא רץ אחרי הכושי דרך הכיכר ומשיגו. והנה הצופה רואה איש רץ לבדו ויגד לדוד המלך, והמלך אומר שאם האיש לבדו אזי בשורה בפיו. והנה רואה הצופה איש אחר רץ לבדו, והמלך אומר שגם השני הוא מבשר. הצופה מזהה את מרוצת הראשון כמרוצת אֲחִימַעַץ בן צדוק, והמלך אומר: איש טוב זה ואֶל בשורה טובה יבוא. אֲחִימַעַץ מגיע ומברך את המלך לשלום, הוא משתחווה לפני המלך ואומר: ברוך ה' שהסגיר את האנשים אשר נשאו את ידם באדוני המלך. המלך שואל מיד: "שָׁלוֹם לַנַּעַר לְאַבְשָׁלוֹם?" אֲחִימַעַץ אומר לדוד שאינו יודע מה בדיוק קרה. והנה מגיע הכושי ומבשר לדוד: "יִתְבַּשֵּׁר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ, כִּי שָׁפָטְךָ יְיָ הַיּוֹם מִיַּד כָּל הַקָּמִים עָלֶיךָ". המלך שואל את הכושי: "הֲשָׁלוֹם לַנַּעַר לְאַבְשָׁלוֹם?" והכושי מבשר למלך על מות אבשלום: "יִהְיוּ כַנַּעַר אֹיְבֵי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ וְכֹל אֲשֶׁר קָמוּ עָלֶיךָ לָרָעָה".

דוד המלך עולה לעליית השער ובוכה וקורא בלכתו: "בְּנִי אַבְשָׁלוֹם בְּנִי בְנִי אַבְשָׁלוֹם, מִי יִתֵּן מוּתִי אֲנִי תַחְתֶּיךָ אַבְשָׁלוֹם בְּנִי בְנִי". אמרו חז"ל במסכת סוטה י', ע"ב: שדוד המלך אמר שמונה פעמים "בני": שבע פעמים כדי להעלות את אבשלום משבעה מדורי גיהינום, ובפעם השמינית הביאו לגן עדן. אמר דוד המלך לפני הקדוש-ברוך-הוא: ריבונו של עולם, מדוע אבשלום בגיהינום? הרי אבשלום היה רק כלי בידי הקדוש-ברוך-הוא כדי להעניש את דוד על מעשה בת-שבע, ואם כך אזי אבשלום רשאי לעלות מן הגיהינום ולהיכנס לגן עדן.

יואב אשר רואה את צערו הגדול של דוד המלך על אבשלום מתאבל עליו גם הוא. וכל התשועה הגדולה ביום ההוא הפכה לכל העם לאבל, כי המלך נעצב על בנו. העם המנצח במלחמה מתגנב לעיר בדממה "וְהַמֶּלֶךְ לָאַט אֶת פָּנָיו וַיִּזְעַק הַמֶּלֶךְ קוֹל גָּדוֹל: בְּנִי אַבְשָׁלוֹם אַבְשָׁלוֹם בְּנִי בְנִי!"

דוד המלך ואנשיו שבים לירושלים

יואב שר הצבא פונה אל דוד המלך ומדבר אליו דברים קשים ואומר לו: שיש לקבל את אנשיו השבים מהמלחמה כמנצחים בסבר פנים יפות, בעוד שהמלך מתאבל על אבשלום כאילו היה אוהבו. ואם המלך לא מקבל את חייליו השבים מן הנצחון ומחיסול מרידת אבשלום, העם יכול להתקומם התקוממות שדוד המלך לא יוכל לה, כיון שהעם אומר: שדוד המלך היה מעדיף שאבשלום יחיה וכל החיילים של דוד ימותו: "לוּ אַבְשָׁלוֹם חַי וְכֻלָּנוּ הַיּוֹם מֵתִים, כִּי אָז יָשָׁר בְּעֵינֶיךָ?" יואב נשבע ואומר לדוד המלך: שאם המלך לא יֵצֵא ויקבל את פני העם וידבר על לב עבדיו אשר חרפו את נפשם למענו ולמען בני ביתו, אזי כולם יסתלקו ויעזבוהו ולא ילין אתו איש הלילה, וזו תהיה לו הרעה הגדולה ביותר בחייו. דוד המלך מקבל את דברי יואב ונוהג כעצת יואב: המלך יושב בשער ומקבל את פני כל העם המנצחים, אשר שמרו אמונים למלך ונלחמו למענו בחרוף נפש.

ישראל הבינו שאבשלום מת וכעת יש להשיב את דוד המלך למלכותו, דוד אשר תמיד הצילם מיד אוייביהם. דוד שולח אל צדוק ואביתר הכהנים שידברו אל זקני יהודה: "אַחֵי אַתֶּם עַצְמִי וּבְשָׂרִי אַתֶּם, וְלָמָּה תִהְיוּ אַחֲרֹנִים לְהָשִׁיב אֶת הַמֶּלֶךְ?" כדי להעמיק את הפיוס ועל מנת למנוע התנגדויות מצד שבט יהודה, הודיע דוד שימנה את עֲמָשָׂא (שהיה שר צבא אבשלום) לשר הצבא שלו תחת יואב.

וכל אנשי יהודה כאיש אחד שלחו אל המלך: "שׁוּב אַתָּה וְכָל עֲבָדֶיךָ". המלך שב ויהודה באו לקראתו להשיבו לירושלים, וגם שמעי בן גרא ירד לקראת המלך ועמו אלף איש מבנימין והיה בין הראשונים לקבלו, וציבא נער בית שאול וכל בניו ועבדיו. שמעי בן גרא נפל לפני המלך והתנצל על שקיללו, "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל שִׁמְעִי: לֹא תָמוּת. וַיִּשָּׁבַע לוֹ הַמֶּלֶךְ".

ומפיבושת בן שאול גם הוא ירד לקראת המלך, ובניגוד למה שהלשין עליו ציבא עבדו: היה מפיבושת בצער גדול מיום לכתו של המלך, עד כדי כך שהלך יחף, ולא עשה את שפמו, ולא כיבס את בגדיו - עד בוא המלך בשלום. דוד המלך שואל את מפיבושת: "לָמָּה לֹא הָלַכְתָּ עִמִּי, מְפִיבֹשֶׁת?" (כפי שהלכו עמו שאר אוהביו אשר שמרו לו אמונים). ומפיבושת משיב בתנצלות: כי פיסח הוא ואינו יכול ללכת לבד, וציבא עבדו רימהו וברח ולא חבש לו את החמור, ואף הלשין עליו. דוד המלך אומר למְפִיבֹשֶׁת: "אַתָּה וְצִיבָא תַּחְלְקוּ אֶת הַשָּׂדֶה".

אמרו חז"ל: בשעה שקיבל דוד לשון הרע על מפיבושת ואמר: אַתָּה וְצִיבָא תַּחְלְקוּ אֶת הַשָּׂדֶה, יצאה בת קול ואמרה: ירבעם ורחבעם יחלקו המלוכה, וזה קרה לאחר שנבנה בית המקדש אחרי ימי שלמה המלך. גם בשעותיו הקשות ביותר של דוד המלך מצפים ממנו לשלמות, ומדקדקים אתו כחוט השערה למרות שהוא רדוף, בורח, נימצא בסכנת נפשות עם כל אנשיו, כל ביתו וממלכתו מתמוטטים לנגד עיניו, המשיח וכל גאולת ישראל בסכנה - ובכל זאת הוא נדרש לשלמות גם בשעות הקשות הללו ולניתוח כל עניין לעומק ובדקדקנות: האם ציבא אמר לשון הרע על מפיבושת או לא אמר?

בַּרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי נפרד מדוד

בַּרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי הזקן בן השמונים, יורד מ"רוגלים" ועובר את הירדן עם דוד המלך כדי ללוותו בשובו לירושלים. בַּרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי שהיה איש גדול מאוד, כִּלְכֵּל את דוד המלך ואנשיו בזמן שהותם במחניים. דוד המלך אומר לבַּרְזִלַּי: "עֲבֹר אִתִּי וְכִלְכַּלְתִּי אֹתְךָ עִמָּדִי בִּירוּשָׁלִָם". אך ברזילי כבר זקן, ואינו רוצה להיות לטורח על המלך, הוא מעדיף למות בעירו ולהיקבר בקבר אבותיו. הוא משיב בענווה: "וְלָמָּה יִגְמָלֵנִי הַמֶּלֶךְ הַגְּמוּלָה הַזֹּאת?" בַּרְזִלַּי שולח את כִּמְהָם בנו עם המלך, ודוד המלך אומר לברזילי שהוא יעשה לבנו כטוב בעיניו וגם כל אשר יבחר.

המלך נפרד מבַּרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי במעבר הירדן "וַיִּשַּׁק הַמֶּלֶךְ לְבַרְזִלַּי וַיְבָרֲכֵהוּ". בַּרְזִלַּי שב למקומו ודוד המלך עם אנשיו שבים לירושלים.

מרד שבע בן בכרי בדוד ומות עמשא

שֶׁבַע בֶּן בִּכְרִי מורד בדוד

שֶׁבַע בֶּן בִּכְרִי איש בנימין היה איש בליעל, אשר בראותו את הויכוח בין אנשי יהודה וישראל, ניצל זאת כדי לעורר מהומות ולמרוד בדוד המלך. הוא גם חשב על כך שדוד מינה את עמשא לשר הצבא במקום יואב, דבר היכול לגרום לריב ופילוג בעם ולסיכויים גדולים שיצטרפו אליו.

שֶׁבַע בֶּן בִּכְרִי תוקע בשופר ומכריז: "אֵין לָנוּ חֵלֶק בְּדָוִד וְלֹא נַחֲלָה לָנוּ בְּבֶן יִשַׁי, אִישׁ לְאֹהָלָיו יִשְׂרָאֵל", כל אחד יסור לאוהלו כי אין מלך. לדעתו של שֶׁבַע בֶּן בִּכְרִי דוד הוא הדיוט (פשוט, רגיל, אחד העם) כמו כל אחד, ומאחר שדוד אינו בן מלך לא מחוייבים להחזירו למלכות. כל איש ישראל עזבו את דוד והלכו אחרי שֶׁבַע בֶּן בִּכְרִי, אך אנשי יהודה דבקו בדוד מלכם והלכו עמו עד ירושלים. דוד הגיע אל ביתו בירושלים, לקח את עשר פילגשיו אשר הניח לשמור את הבית ונתנם בית משמרת, ולא בא אליהן עד יום מותן.

מות עמשא ע"י יואב

דוד מצווה את עמשא להזעיק את איש יהודה: שיגיע אליו עם כולם תוך שלושה ימים. עמשא יוצא להזעיק את אנשי יהודה אך מאחֵר את המועד אשר קבע לו דוד המלך, עוברים שלושה ימים ועמשא עדיין לא מגיע. בינתיים ועל מנת למנוע מִשֶּׁבַע בֶּן בִּכְרִי להתבצר בערים בצורות, ולפני שיגרום רעה יותר מאבשלום, אומר דוד המלך לאבישי אחי יואב: שיקח עמו אנשים וירדוף אחרי שֶׁבַע בֶּן בִּכְרִי, מה גם שדוד חושש שמא האיחור של עמשא נובע אולי מקשר כנגדו. אחרי אבישי יוצאים גם אנשי יואב וְהַכֶּרֲתִי וְהַפְּלֵתִי וכל הגיבורים. ובהיותם על יד האבן הגדולה בגבעון הם פוגשים בעמשא. יואב חשב את עמשא למורד במלכות כיון שלא הגיע בזמן שדוד המלך קבע לו, ולכן עמשא היה חייב מיתה. יואב היה חגור מדיו, ועל המדים היתה חגורה עם חרב בתוך תער הצמודה על מותניו, והוא יצא ותיפול החרב. יואב מרים את החרב ביד שמאל ותוך כדי כך גם אומר שלום לעמשא ואוחז ביד ימינו בזקן עמשא לנשק לו, אך עמשא לא נזהר מהחרב שבידו השמאלית של יואב, ויואב היכהו בה מכה אחת אל החומש (בצלע החמישית, מקום שמרה וכבד תלויין בה) ושפך את מעיו ארצה וימות. בגמרא במסכת סנהדרין מובא: שכאשר דנו את יואב על הריגת עמשא, טען יואב בבית הדין כי עמשא היה מורד במלכות, בכך שעבר את המועד שהקציב לו דוד המלך לאסוף את האנשים כדי לרדוף אחרי שבע בן בכרי המורד, ומה גם שעמשא היה שר צבא אבשלום ובכך כבר נחשב למורד. לפי אברבנאל: יואב הרג את עמשא מתוך קנאה, כיון שדוד רצה למַנות את עמשא לשר הצבא.

הסגרת שֶׁבַע בֶּן בִּכְרִי והריגתו

יואב ואבישי אחִיו המשיכו במשימתם העיקרית ורדפו אחרי שֶׁבַע בֶּן בִּכְרִי. אחד מנערי יואב הפנה את האנשים החפֵּצים בדוד ללכת אחרי יואב, אך בראות העם את גווית עמשא המתגוללת באמצע הדרך עמדו מלכת, משתוממים. וכדי שהמרדף אחרי שֶׁבַע בֶּן בִּכְרִי לא יתעכב, הזיז את גווית עמשא אל השדה והשליך עליה בגד.

בינתיים עבר שֶׁבַע בֶּן בִּכְרִי בכל שבטי ישראל, וניסה לשכנעם שימליכוהו עליהם. עד אשר הגיע לעיר אָבֵל ובית מעכה, שם צרו עליו יואב ואבישי ואנשיהם ושפכו סוללה אל העיר, וכל העם אשר עם יואב משחיתים להפיל את החומה. והנה קוראת אליהם אשה חכמה מן העיר ומבקשת לדבר עם יואב. יואב מתקרב והיא אומרת לו: אם הייתם שואלים לשלום היינו מיד משלימים, אך אתה מבקש להמית עיר ואם בישראל, נחלת ה'! יואב אומר לה: חלילה, אלא שֶׁבַע בֶּן בִּכְרִי נשא ידו למרוד בדוד המלך, תנו אותו לבדו ואלך מעל העיר. "וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל יוֹאָב: הִנֵּה רֹאשׁוֹ מֻשְׁלָךְ אֵלֶיךָ בְּעַד הַחוֹמָה".

האשה החכמה יעצה לתושבי העיר שעדיף להסגיר את שֶׁבַע בֶּן בִּכְרִי מאשר יאונה רע לכל העיר, וכל יושבי העיר יֵחשבו למורדים במלך ויהיו חייבים מיתה. "וַיִּכְרְתוּ אֶת רֹאשׁ שֶׁבַע בֶּן בִּכְרִי וַיִּשְׁלְכוּ אֶל יוֹאָב, וַיִּתְקַע בַּשֹּׁפָר, וַיָּפֻצוּ מֵעַל הָעִיר אִישׁ לְאׇהָלָיו, וְיוֹאָב שָׁב יְרוּשָׁלַם אֶל הַמֶּלֶךְ".

שלוש שנות הרעב והגבעונים

לאחר שמתו שלושה מבני דוד: בנו הראשון מבת-שבע, אמנון ואבשלום, ולאחר שחוּלַל כבוד תמר וכבוד עשרת פילגשי דוד, הגיע הרעב אשר נמשך שלוש שנים ברציפות. דוד המלך מבקש את ה', שואל ב"אורים ותומים" ומקבל תשובה: שהרעב בא **בעוון שאול אשר הרג את הגבעונים** לפני שנים רבות. ולמרות שעונש הרעב היה ראוי להיות בימי שאול ולא בימי דוד, בא הרעב בימי דוד כיון שדוד היה יכול לשאת זאת יותר משאול, מה גם שעל שאול כבר נגזר למות בעוון נוב. ועוד טעם שבא הרעב: על שהעם לא ספדו לשאול כהלכה.

הגבעונים היו מבני האמורי ואוייבים לישראל, ולכן לא חמלו עליהם ישראל. בתורה בדברים כ', ט"ז נאמר על אנשי האמורי: "לֹא תְחַיֶּה כָּל נְשָׁמָה... כִּי הַחֲרֵם תַּחֲרִימֵם. הַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי הַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ יְיָ אֱלֹקֶיךָ". אך למרות זאת בני ישראל נשבעו להם בימי יהושע להחיותם (בעל כורחם), לאחר שהגבעונים באו אל יהושע בעורמה ומרמה, והעמידו פנים כאילו הם מתגוררים בארץ רחוקה. הגבעונים הפכו לחוטבי עצים ושואבי מים. וכיון ששאול הרג את כל מי שהיה בנוב, הרג גם את הגבעונים שהיו חוטבי עצים ושואבי מים בבית ה' בעילה שמרדו בו, בכך שלא גילו לו את עניין מרידת דוד ואנשי נוב במלכותו. שאול הפר בכך את שבועת יהושע אשר נשבע לגבעונים שלא ימיתם, והרג את מקצתם והנשארים ברחו לנפשם, וזה היה חילול שם שמים. ויש המפרשים: שהיו בנוב 7 גבעונים שואבי מים וחוטבי עצים, ונשארו ללא פרנסה וסבלו רעב, וזה נחשב לשאול כאילו הרגם, ובגללם נעצרו הגשמים וכל ישראל היו בצרה. וגם מפני שישראל לא מיחו בשאול אשר שפך דם.

דוד המלך קורא לגבעונים הנותרים ושואל: מה אעשה לכם? ובמה אכפר, ובמה אדע שהתפייסתם בלב שלם ומחלתם לשאול? והגבעונים האכזרים טוענים ששאול פגע בהם ואין להם פיוס בממון. הם דורשים לתלות 7 אנשים מצאצאי שאול, כדי שכולם יִרָאוּ ויתייראו ולא יוסיפו עוד להרע לגרים: "הָאִישׁ אֲשֶׁר כִּלָּנוּ... יֻתַּן לָנוּ שִׁבְעָה אֲנָשִׁים מִבָּנָיו וְהוֹקַעֲנוּם לַיְיָ בְּגִבְעַת שָׁאוּל בְּחִיר יְיָ". בלית ברירה ובלב כבד מסכים דוד המלך ואומר לגבעונים: "אֲנִי אֶתֵּן".

מפני שבועת ה' אשר היתה בין דוד ויהונתן, דוד המלך חמל על מפיבושת בן יהונתן בן שאול, מה גם שבזמן הריגת נוב והגבעונים מפיבושת היה נכה רגליים וילד קטן בן חמש שנים בלבד. דוד לקח את שני בני רִצְפָּה בַת אַיָּה פילגש שאול אשר ילדה לשאול, ואת חמשת בני מיכל בת שאול אשר ילדה לעדריאל המחולתי (ולפי חז"ל היו אלה בני מירב שגידלתן מיכל) ומסרם לגבעונים, והם הומתו בידי הגבעונים האכזריים אשר תלו אותם. לפי מדרש במדבר רבה א'-ד': היו תלויים מט"ז בניסן עד י"ז במרחשון כדי לקדש שם שמים ברבים. והיו העוברים ושבים אומרים: מה טיבם של אלה? ואומרים להם: בני מלכים הם, ופשטו ידם בגרים, ואומרים העובים ושבים: אין לך אומה ראויה להידבק בה כאומה זו.

לפי הרד"ק: דוד המלך ציווה לתלותם וחשב כי בערב יורידום מהעצים, אך לא עשו כן כי אמרו: המלך ציווה לתלותם והוא יצווה להורידם. כאשר עברו ימי הקציר ובאו ימי הגשמים, ביקשו מהמלך שיצווה להורידם בעבור צְדָקַת רצפה, שהיתה שומרת עליהם כל הזמן ולא נתנה לעוף השמים לנוח עליהם. רצפה בת איה שהיתה פילגש שאול, שמרה במסירות נפש על כבוד בניה ההרוגים ועל שאר ההרוגים. היא לקחה שק והתכסתה בו יום ולילה, כדי לשמור על המתים מפני העופות וחיות הבר, עד אשר יובאו לקבר ישראל. כאשר נודע לדוד המלך על מסירותה הגדולה של רצפה, נכמרו רחמיו עליהם וציוה לקוברם.

דוד המלך גם ציווה לקחת את עצמות שאול ויהונתן בנו מיבש גלעד. ואז ספדו לשאול ויהונתן ולמוקעים, וקברו את עצמות שאול ויהונתן בנו בקבורה מכובדת בארץ בנימין בצלע, בקבר קיש אביו. ורק אז, ולאחר נקמת הגבעונים מבני שאול: "וַיֵּעָתֵר אֱלֹקִים לָאָרֶץ אַחֲרֵי כֵן", וירד מטר רב על הארץ. ומובא במדרש רבה ויקרא כ', י"ב: מכאן שמיתת צדיקים מכפרת, שמיד לאחר קבורתם נעתר הקדוש-ברוך-הוא לארץ וירדו גשמים.

שלושת הגיבורים אשר הביאו מים לדוד המלך

בזמן שברח דוד מפני שאול, והפלישתים היו מוצבים אז בבית לחם, שמעו שלושת הגיבורים אשר לדוד, שהיו גיבוריו המובחרים מהשלושים שהיו ראשי המחנות, כי דוד המלך צמא למים. גם מפני החום ששרר שם במצודה בימות הקציר, ואולי לא היו מים טובים במצודה בה שהה דוד, וגם כי היה דוד מתאווה ומתגעגע לאותם מים זכים וקרים בבור של עיר הולדתו בית לחם. "וַיִּתְאַוֶּה דָוִד וַיֹּאמַר: מִי יַשְׁקֵנִי מַיִם מִבְּאֵר בֵּית לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר?" וירדו שלושה הגיבורים אל מערת עדולם. אבל דוד לא התכוון שגיבוריו יסכנו את חייהם כדי להביא לו מים מבור בית לחם.

"וַיִּבְקְעוּ שְׁלֹשֶׁת הַגִּבֹּרִים בְּמַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים, וַיִּשְׁאֲבוּ מַיִם מִבְּאֵר בֵּית לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר, וַיִּשְׂאוּ וַיָּבִאוּ אֶל דָּוִד - וְלֹא אָבָה לִשְׁתּוֹתָם, וַיַּסֵּךְ אֹתָם לַיְיָ". לאחר שהגיבורים הביאו את המים לדוד, התחרט דוד המלך על כך ששלושת הגיבורים סיכנו את חייהם למענו ובעבור תאוותו למים ולא אבה לשתות את המים, הוא ניסך אותם לה'. לפי הרד"ק: היה אז חג הסוכות שהיו מנסכין בו המים. ועשה שם דוד בָּמָה כי היתר הבמות היה אז, וניסך את המים האלה בבמה. ואמרו: למה שלח שלושה? אחד - היה הורג, ואחד - היה מפנה ההרוגים, ואחד - מכניס צלוחית בטהרה. הרלב"ג מביא: שכבר אז היה המנהג לנַסֵּך את המים, וזה המקור למנהג ניסוך המים בחג הסוכות, שהוא זמן תפילה על הגשמים, כי זמן הזריעה קרוב ויצטרכו לגשמים, ובסוכות נידונים על המים. אברבנאל מדגיש: שלאחר השתדלותם הגדולה של הגיבורים בהבאת המים, תוך סיכון נפשותם - רצה דוד להראות: כי מעשה גדול זה, ראוי להעשות רק לתכלית נעלה ביותר של ניסוך המים לה'.

ורבותינו הסבירו שדוד לא התאוה שישקוהו מים, אלא "**מים**" הכוונה לתורה, וכוונתו היתה: מי ילך לשאול את הסנהדרין שבבית לחם (מִבְּאֵר בֵּית לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר) את ההלכה שהיו צריכים לשאול, לגבי חלקת השדה המלאה עדשים ושעורים ובה הסתתרו הפלישתים להילחם בישראל. ושאלתו היתה: האם מותר היה לשרוף ולגלות את מקומם של הפלישתים, או שאסור להציל עצמו בממון של חברו. והלכו שלושת הגיבורים בשליחות דוד המלך לשאול את הסנהדרין: האם יש לדוד רשות לשלַח אש בגדישים שצמחו בהם שעורים ועדשים שהיו שייכים לישראל, ולשרוף אותם ביחד עם הפלישתים שהסתתרו בין הגדישים? תשובת הסנהדרין היתה: שאסור לעשות זאת, אך דוד הוא מלך ויכול לפרוץ לו דרך ואין מוחין בידו. והגיבורים בתנ"ך הם גדולי התורה שליוו את דוד בכל דרכיו וסיכנו את עצמם כדי לברר את ההלכה, לכן "וְלֹא אָבָה לִשְׁתּוֹתָם", הכוונה: שלמרות הכל לא הניח דוד לשרוף את הגדישים או להאכילם לבהמותיו, מפני שאסור להנות מדברי תורה שנתקבלו בדרך לא נכונה (וסיכון חיי אדם), ואפילו שהדברים נכונים.

שלושת הגיבורים שהביאו מים לדוד:

אֲבִישַׁי בֶּן צְרוּיָה אחי יואב שר הצבא - הוא ראש השלושה והכי נכבד בין שלושה הגיבורים שהביאו את המים לדוד. אֲבִישַׁי לא היה מתעייף אפילו לאחר שהרג 300 איש. אך לא הגיע למעלת הגיבורים: עֲדִינוֹ הַעֶצְנִי, אֶלְעָזָר בֶּן דֹּדוֹ וְשַׁמָּא בֶּן אָגֵא.

בְּנָיָהוּ בֶן יְהוֹיָדָע מִקַּבְצְאֵל ביהודה - היה גדול במעשים טובים, וגיבור: היכה את יושבי שני ארמונות, ביום קר ומושלג כאשר האריות רעבים ומסוכנים מאוד, הוא ירד לבור והיכה את האריה, היכה את האיש המצרי בעל פרצוף גדול המטיל אימה במראהו ובידו חנית, ולמרות שהוא יצא לקראתו רק בשבט בידו, לקח ממנו את החנית והרגו. הוא היה הנכבד בין 30 הגיבורים הנמנים אחריו, אך לא הגיע למעלת הגיבורים: עֲדִינוֹ הַעֶצְנִי, אֶלְעָזָר בֶּן דֹּדוֹ וְשַׁמָּא בֶן אָגֵא.

עֲשָׂהאֵל אֲחִי יוֹאָב שר הצבא - יש המפרשים שהוא היה הגיבור השלישי, ונחשב בין 30 הגיבורים המנויים, עד אוריה החתי.

מניית העם והמגפה

"וַיֵּסֶף אַף יְיָ לַחֲרוֹת בְּיִשְׂרָאֵל" על שמרדו בדוד והלכו אחרי אבשלום ונפלו 20,000 איש מישראל, ואחר כך שוב מרדו בדוד והלכו אחרי שֶׁבַע בֶּן בִּכְרִי, ועל עניין הגבעונים אשר גרם לרעב במשך שלוש שנים. והעונש היה: שדוד הוסת למְנוֹת את העם "וַיָּסֶת (הס.מ.) אֶת דָּוִד בָּהֶם לֵאמֹר: לֵךְ מְנֵה אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֶת יְהוּדָה". ויתכן שמניית העם נגרמה בשל עוון העם אשר נסתר מדוד המלך אך גרם לו לטעות ולמנותם?!

מניית העם הוטלה על יואב שר הצבא "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל יוֹאָב שַׂר הַחַיִל אֲשֶׁר אִתּוֹ: שׁוּט נָא בְּכָל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד בְּאֵר שֶׁבַע, וּפִקְדוּ אֶת הָעָם וְיָדַעְתִּי אֶת מִסְפַּר הָעָם", שבודאי מתו אנשים רבים בשלוש שנות הרעב. יואב שהיה גדול בתורה, מדבר אל לב דוד המלך לחדול ממניית העם ואומר: "וְיוֹסֵף יְיָ אֱלֹקֶיךָ אֶל הָעָם כָּהֵם וְכָהֵם מֵאָה פְּעָמִים"... מי יתן ועוד יוסיף ה' עליהם כמו שהם עכשיו, ועוד יוסיף כמספר אשר יהיו אחרי ההוספה הראשונה, ועוד יתכפלו ויחזרו ויתכפלו עד מאה פעמים. "וַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ לָמָּה חָפֵץ בַּדָּבָר הַזֶּה?"

שכבר היה ידוע בישראל מן התורה, שאם ימנו את ישראל מבלי לתת איש כופר נפשו, יהיה בהם נגף: "כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם - וְנָתְנוּ אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ לַיְיָ בְּפָקְדֹ אֹתָם, וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף בִּפְקֹד אֹתָם" (שמות ל', י"ב). אבל בלא כופר עתיד להגיע הנגף. ומאחר שאין צורך למנותם מוטב שלא למנותם, מה גם שאין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין, ובדבר המנוי שולט עין הרע.

ודוד ציווה את יואב שימנה אותם, והיה קשה בעיני יואב לעשות זאת מחשש לנגף, עד שחזק דבר המלך אל יואב ועל שרי החיל, ובלית ברירה יצא יואב ואנשיו במצוות המלך למנות את העם. "וַיְשֹׁטטוּ בְּכָל הָאָרֶץ, וַיָּבֹאוּ מִקְצֵה תִשְׁעָה חֳדָשִׁים וְעֶשְׂרִים יוֹם יְרוּשָׁלָם.

וַיִּתֵּן יוֹאָב אֶת מִסְפַּר מִפְקַד הָעָם אֶל הַמֶּלֶךְ, וַתְּהִי יִשְׂרָאֵל: שְׁמֹנֶה מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ חַיִל שֹׁלֵף חָרֶב, וְאִישׁ יְהוּדָה חֲמֵשׁ מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ".

לאחר שדוד מנה את העם הכהו לבו על כך, והיה חושש שמא יפול בהם נגף. לכן התפלל דוד אל ה' כל הלילה שיכפר לו על כך, והיה עוסק כל הלילה בוידוי ותחנונים לה'. ובבוקר בא אליו גד הנביא ובפיו דבר ה' אל דוד: מאחר שמנה את העם, עליו לבחור אחת מתוך שלושת האפשרויות הבאות:

1. שבע שנות רעב בארץ: "הֲתָבוֹא לְךָ שֶׁבַע שָׁנִים רָעָב בְּאַרְצֶךָ"?
2. או שלושה חודשים ינוס דוד לפני אוייביו וינוצח "אִם שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים נָסְךָ לִפְנֵי צָרֶיךָ וְהוּא רֹדְפֶךָ"?
3. או שלושה ימי מגפת דֶּבֶר בארץ "וְאִם הֱיוֹת שְׁלֹשֶׁת יָמִים דֶּבֶר בְּאַרְצֶךָ"?

גד הנביא מבקש את תשובת דוד: "עַתָּה דַּע וּרְאֵה מָה אָשִׁיב שֹׁלְחִי דָּבָר". במדרש שמעוני קס"ה, ותנד"א מובא: אמר דוד, אם אני בוחר רעב עכשיו כל ישראל אומרים: מה איכפת לו לבן ישי, על אוצרותיו הוא בוטח וישראל ימותו ברעב. אם אני בוחר חרב, עכשיו ישראל אומרים: מה לו, על גיבוריו הוא בוטח שהם יצאו למלחמה, הם ימותו והוא ינצל. אמר: יבוא דֶּבֶר, שהכל שווין בו עניים ועשירים. דוד משיב לגד הנביא: ..."נִפְּלָה נָּא בְיַד יְיָ כִּי רַבִּים רַחֲמָיו, וּבְיַד אָדָם אַל אֶפֹּלָה".

"וַיִּתֵּן יְיָ דֶּבֶר בְּיִשְׂרָאֵל"... וימותו מישראל 70,000 איש. רבי שמעון אומר: לא נפל במגפה אלא אבישי בן צרויה בלבד, שהיה צדיק והיה שקול במעשיו הטובים ובתורתו כנגד 70,000 איש מישראל.

יש המפרשים: שהמגפה היתה כתוצאה מכך שדוד המלך מנה את ישראל שלא לצורך. (גם היום אין למנות את ישראל, ואם יש צורך מאוד חשוב למנות, קיימות שיטות כיצד למנות כמו: למנות לפי א' ב', או למנות באמירת פרק תהלים שיודעים בעל פה, כאשר כל מילה בפרק מייצגת אדם אחד, ואח"כ סופרים את המילים בפרק ויודעים את מספר הילדים וכדומה. בכל מקרה **חובה לשאול רב פוסק הלכה** כיצד לנהוג, במיוחד אלה העוסקים בחינוך והוראה כמו: מורים/ות, גננות, מדריכים/ות, אנשי צבא וכו').

ויש המפרשים: ש-70,000 איש מישראל אשר מתו במגפה, לא נפלו אלא על כך שישראל לא תבעו את בניין בית המקדש. וכיון שניתנה רשות למשחית, אינו מבחין בין צדיק לרשע. לפיכך התקינו בתפילה ובברכת המזון את הברכה: "בונה ירושלים".

לפי הרד"ק: מובא במדרש כי בני ישראל נתבעו באותו הדור, והאלפים האלה שנפלו בימי דוד לא נפלו אלא על כך שלא תבעו את בניין בית המקדש בימיהם. ויש כאן קל

וחומר: מה אם אלה שלא היה בימיהם בית המקדש (בית המקדש נבנה רק אחרי פטירת דוד המלך) ולא חרב בימיהם, נפלו על שלא תבעו אותו - קל וחומר אנחנו, שהיה בימינו וחָרַב בימינו על אחת כמה וכמה. לכן תיקנו לנו אנשי כנסת הגדולה להתפלל שלוש פעמים ביום בתפילת "שמונה עשרה" ובברכת המזון: "בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם".

אמר רבי לוי: בתוך י"ב חודש באו ברכותיו של יואב, והוסיף ה' אל העם כהם וכהם מאה פעמים!

המלאך המשחית וחרבו השלופה נטויה על ירושלים

לעיני דוד מתגלה מחזה מרתית: הוא רואה את מלאך ה' העומד בין הארץ לשמים ובידו חרב שלופה ונטויה על ירושלים להשחית, "וַיִּשָּׂא דָוִיד אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת מַלְאַךְ יְיָ עֹמֵד בֵּין הָאָרֶץ וּבֵין הַשָּׁמַיִם, וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלִָם. וַיִּפֹּל דָּוִיד וְהַזְּקֵנִים מְכֻסִּים בַּשַּׂקִּים עַל פְּנֵיהֶם" (דברי הימים א', כ"א, ט"ז).

המלאך שולח את ידו לשחת את ירושלים וה' ניחם על הרעה, "וַיִּשְׁלַח יָדוֹ הַמַּלְאָךְ יְרוּשָׁלַם לְשַׁחֲתָהּ, וַיִּנָּחֶם יְיָ אֶל הָרָעָה וַיֹּאמֶר לַמַּלְאָךְ הַמַּשְׁחִית בָּעָם: ...הֶרֶף יָדֶךָ. וּמַלְאַךְ יְיָ הָיָה עִם גֹּרֶן הָאֲרַוְנָה הַיְבֻסִי" (שמואל ב', כ"ד, ט"ז).

"וַיִּשְׁלַח הָאֱלֹקִים מַלְאָךְ לִירוּשָׁלַם לְהַשְׁחִיתָהּ וּכְהַשְׁחִית **רָאָה** יְיָ וַיִּנָּחֶם"... (דברי הימים א', כ"א, ט"ו). הרד"ק: **רָאָה** - כי רבים מתו וניחם על הרעה. ובדברי רבותינו ז"ל מובא: מה ראה? **רָאָה** - את אפרו של יצחק, כי באותו הגורן העלה אברהם את יצחק בנו.

אמרו חז"ל בפרקי דרבי אליעזר: שהמלאך המשחית קינח את חרבו בטליתו של דוד המלך. וכיון שראה דוד את חרבו של המלאך, לא היה בו כח, והיו כל איבריו מרתתין עד יום מותו, שנאמר: "וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד זָקֵן בָּא בַּיָּמִים, וַיְכַסֻּהוּ בַּבְּגָדִים וְלֹא יִחַם לוֹ" (מלכים א', א', א'). וזו גם אחת הסיבות החשובות לכך שהביאו לדוד המלך את אבישג השונמית, כדי להסיח את דעתו מהמראה הנורא של המלאך המשחית אשר קינח את חרבו בטליתו של דוד המלך. "וַיְבַקְשׁוּ נַעֲרָה יָפָה בְּכֹל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל, וַיִּמְצְאוּ אֶת אֲבִישַׁג הַשּׁוּנַמִּית וַיָּבֹאוּ אֹתָהּ לַמֶּלֶךְ. וְהַנַּעֲרָה יָפָה עַד מְאֹד, וַתְּהִי לַמֶּלֶךְ סֹכֶנֶת וַתְּשָׁרְתֵהוּ. וְהַמֶּלֶךְ לֹא יְדָעָהּ" (מלכים א', א', ב'-ד').

דוד אומר אל ה' שרק הוא זה שחטא, ורק הוא זה הראוי להענש ולא כל העם: "וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל יְיָ בְּרְאֹתוֹ אֶת הַמַּלְאָךְ הַמַּכֶּה בָּעָם, וַיֹּאמֶר: הִנֵּה אָנֹכִי חָטָאתִי וְאָנֹכִי הֶעֱוֵיתִי, וְאֵלֶּה הַצֹּאן מֶה עָשׂוּ? תְּהִי נָא יָדְךָ בִּי וּבְבֵית אָבִי". דבריו של דוד מורים על כח התשובה ומעידים על גדולתו ואהבתו של דוד המלך לעם ישראל, בדומה לאהבתו העצומה של משה רבינו ע"ה לעם ישראל.

ביום ההוא בא גד הנביא אל דוד המלך ואומר לו: להקים מזבח לה' בגורן אֲרַוְנָה היבוסי (שבהר הבית), "וּמַלְאַךְ יְיָ אָמַר אֶל גָּד לֵאמֹר לְדָוִיד: כִּי יַעֲלֶה דָוִיד לְהָקִים מִזְבֵּחַ לַ יְיָ בְּגֹרֶן אָרְנָן (הוא אֲרַוְנָה) הַיְבֻסִי" (דברי הימים א', כ"א, י"ח). לפי המלבי"ם: המלאך נראה במקום הגורן ששם מקום הרפואה למגפה.

דוד קונה את מקום בית המקדש בכסף מלא

דוד קונה את מקום המקדש והר-הבית מידי אֲרַוְנָה הַיְבֻסִי ב-600 שקלי זהב

הרד"ק: ארונה היבוסי ישב בירושלים בימי דוד המלך, כי נשארו שם היבוסים מאז שכבשוה בני יהודה.

השדה והגורן היה לארונה היבוסי ורצה לתת לדוד את השדה והגורן, אך דוד לא רצה לקבלם כי אם במחיר מלא. וגם לאחר שכבש דוד את המצודה, הניח את היבוסי שישב שם להישאר בעיר ירושלים ולהיות למס עובד, והיבוסי היה שם עד שבנה שלמה את בית המקדש. אך זה אינו היבוסי משבע האומות, אלא מפלשתים מזרע אבימלך, והיה מותר להניחם לשבת בארץ כיון שקיבלו עליהם שלא לעבוד עבודת אלילים, ושאר מצוות שהוזהרו עליהם בני נח. ולפי ה"מצודות דוד": לאחר כיבוש ירושלים ע"י דוד המלך ארונה היבוסי התגייר.

"וַיִּתֵּן דָּוִיד לְאָרְנָן בַּמָּקוֹם שְׁקֶל זָהָב מִשְׁקַל שֵׁשׁ מֵאוֹת", דוד המלך עושה כדברי גד הנביא, ובא עם אנשיו אל אֲרַוְנָה היבוסי אשר יוצא לקראת דוד המלך ומשתחווה לו. "וַיֹּאמֶר אֲרַוְנָה: מַדּוּעַ בָּא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶל עַבְדּוֹ? וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל אָרְנָן: תְּנָה לִי מְקוֹם הַגֹּרֶן וְאֶבְנֶה בּוֹ מִזְבֵּחַ לַיְיָ, בְּכֶסֶף מָלֵא תִּנְּנֶהוּ לִי **וְתֵעָצַר הַמַּגֵּפָה** מֵעַל הָעָם"

(דברי הימים א', כ"א).

דוד מתעקש לקנות את מקום המקדש בכסף מלא כדי שתעצר המגפה, וממאן לקבלו במתנה. אֲרַוְנָה מציע לדוד בקר המוכן לעולה, אך דוד רוצה לקנות רק בכסף מלא. "וַיִּקֶן דָּוִיד אֶת הַגֹּרֶן וְאֶת הַבָּקָר בְּכֶסֶף שְׁקָלִים חֲמִשִּׁים". ואת כל הר הבית ומקום בית המקדש קונה דוד ב-600 שקלי זהב, כפי המבואר בדברי הימים: "וַיִּתֵּן דָּוִיד לְאָרְנָן בַּמָּקוֹם שְׁקֶלֵי זָהָב מִשְׁקַל שֵׁשׁ מֵאוֹת"

(דברי הימים א', כ"א).

רש"י על דברי הימים א', כ"א, כ"ה: "שְׁקָלֵי זָהָב מִשְׁקַל שֵׁשׁ מֵאוֹת" ובסוף ספר שמואל כתוב: "בְּכֶסֶף שְׁקָלִים חֲמִשִּׁים", הא כיצד? אלא נטל דוד מכל שבט ושבט חמשים שקלים, הרי שש מאות שקלים (50 כפול 12 שבטים=600), כדי שיהיה לכל ישראל חלק

במזבח, ומקום המקדש יהיה שייך לכלל ישראל. רלב"ג: הגורן עם הבקר קנה דוד "בְּכֶסֶף שְׁקָלִים **חֲמִשִּׁים**" לבנות שם מזבח ולהעלות הבקר לעולה. ואולם את המקום ההוא בכללותו שנבנה בו בית המקדש (כלומר: את כל הר הבית), קנה דוד **בשש מאות** שקלי זהב.

מזבח ה' בגורן אֲרַוְנָה הַיְבֻסִי ועצירת המגפה

דוד בונה מזבח לה' בגורן אֲרַוְנָה היבוסי, ומעלה עליו עולות ושלמים והמגפה נעצרת, "וַיֵּעָתֵר יְיָ לְאֶרֶץ **וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה** מֵעַל יִשְׂרָאֵל". ובציווי ה' למלאך, המלאך משיב את חרבו אל נדנה: "וַיֹּאמֶר יְיָ לַמַּלְאָךְ וַיָּשֶׁב חַרְבּוֹ אֶל נִדְנָהּ"

(דברי הימים א', כ"א, כ"ז).

דוד זוכה לגילוי מקום בית המקדש

הקדוש-ברוך-הוא מגלה ומראה לדוד את מיקומו המדוייק של בית המקדש - בהר המוריה בגורן אֲרַוְנָה היבוסי. עבור דוד המלך זו התגשמות השבועה והנדר אשר נדר: "אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַייָ, נָדַר לַאֲבִיר יַעֲקֹב: ...אִם אֶתֵּן שְׁנַת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה - עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַייָ מִשְׁכָּנוֹת לַאֲבִיר יַעֲקֹב".

הרד"ק: הקדוש-ברוך-הוא הראה דמות מלאך וחרבו שלופה בידו ונטויה על ירושלים, והעמידו סמוך לגורן ארונה היבוסי, כדי שדוד יראה אותו שם ויתפלל, וה' יעתר לו במקום ההוא ותעצר המגפה, וזה יהיה לדוד הסימן: כי שם - הוא המקום שה' נעתר לו, ושם - הוא המקום המדוייק של בית המקדש, כפי שציווה לו ה' על ידי גד הנביא להקים שם מזבח, ושם נעתר לו באש שירדה מן השמים על מזבח העולה.

"וַיִּבֶן שָׁם דָּוִיד מִזְבֵּחַ לַייָ וַיַּעַל עֹלוֹת וּשְׁלָמִים, וַיִּקְרָא אֶל יְיָ, וַיַּעֲנֵהוּ **בָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם עַל מִזְבַּח הָעֹלָה**" (דברי הימים א', כ"א, כ"ו). ירידת האש על המזבח ועצירת המגפה היו עבור דוד המלך סימן מובהק לכך: שה' ענהו ושזה אכן מקומו המדוייק של בית המקדש. "בָּעֵת הַהִיא בְּרְאוֹת דָּוִיד כִּי עָנָהוּ יְיָ בְּגֹרֶן אָרְנָן הַיְבוּסִי וַיִּזְבַּח שָׁם... **וַיֹּאמֶר דָּוִיד: זֶה הוּא בֵּית יְיָ הָאֱלֹקִים וְזֶה מִזְבַּחַ לְעֹלָה לְיִשְׂרָאֵל**" (דברי הימים א', כ"ב, א'). מקומו המדוייק של בית המקדש מתגלה לדוד המלך, ומכאן ואילך כל המבקש להקריב קורבן לה' - יֵצֵא ויקריב על אותו מזבח (רש"י). וכאשר בא שלמה המלך לבנות את בית המקדש, נאמר בדברי הימים ב' ג': "וַיָּחֶל שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת בֵּית יְיָ בִּירוּשָׁלַם **בְּהַר הַמּוֹרִיָּה**, אֲשֶׁר נִרְאָה לְדָוִיד אָבִיהוּ, אֲשֶׁר הֵכִין בִּמְקוֹם דָּוִיד בְּגֹרֶן אָרְנָן הַיְבוּסִי".

מאז יציאת מצרים וכניסת בני ישראל לארץ ישראל, לאחר שהמשכן נדד ממקום למקום ללא מקום קבוע, היה זה דוד המלך לפני כ-3,000 שנה - האדם הראשון בהיסטוריה

היהודית אשר חשב ויזם ותיכנן לבנות בית לה', בית המקדש הראשון שהיה מכוון כנגד בית המקדש בירושלים של מעלה.

מדוע מקום המקדש לא הוזכר בתורה בפירוש?

"כִּי אִם אֶל **הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ** אֱלֹקֵיכֶם מִכָּל שִׁבְטֵיכֶם לָשׂוּם אֶת שְׁמוֹ שָׁם לְשִׁכְנוֹ תִּדְרְשׁוּ וּבָאתָ שָּׁמָּה. וַהֲבֵאתֶם שָׁמָּה עֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם"...

(דברים י"ב, ה').

"וְהָיָה **הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ** אֱלֹקֵיכֶם בּוֹ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם"... (דברים י"ב, י"א). לפי רבינו בחיי בפרשת "ראה": המקום הזה הוא הר המוריה.

דוד המלך טרח והתייגע למצוא מקום לבנות עליו את בית הבחירה. הוא נשבע שלא יעלה לישון על מטתו, עד אשר ימצא מקום להשכין שם את ארון הברית. ואחרי שהתענה וטרח ויָגַע - גילה לו הקב"ה את המקום ביד גד החוזה, כמו שנאמר בשמואל ב', כ"ד, י"ח: "וַיָּבֹא גָּד אֶל דָּוִד בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר לוֹ: עֲלֵה הָקֵם לַיְיָ מִזְבֵּחַ בְּגֹרֶן אָרַוְנָה הַיְבֻסִי". וכאשר בא שלמה לבנות את בית המקדש נאמר: "וַיָּחֶל שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת בֵּית יְיָ בִּירוּשָׁלַם בְּהַר הַמּוֹרִיָּה אֲשֶׁר נִרְאָה לְדָוִיד אָבִיהוּ"

(דברי הימים ב', ג', א').

מדוע לא הזכיר הכתוב בספר דברים בפירוש את הר המוריה, ששם עתיד היה להיבנות בית המקדש הראשון והשני? אלא העלים וסתם הכתוב את המקום, שלא יֵדְעוּ עליו לא ישראל ולא אומות העולם?

א. שאם אומות העולם היו יודעים את סגולותיו של בית המקדש, את המקום בו מתקבלת התפילה (וזה שער השמים), ושם מעלים את הקורבנות לרצון - היתה כל אומה רוצה שיהיה זה המקום שלה, ועל ידי זה היו מתרבות בעולם המלחמות ושפיכות הדמים. כפי שנאמר בבראשית כ"ח, ט"ז-י"ד: "וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר: אָכֵן יֵשׁ יְיָ בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי. וַיִּירָא וַיֹּאמַר: מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה, אֵין זֶה כִּי אִם **בֵּית אֱלֹקִים** וְזֶה **שַׁעַר הַשָּׁמָיִם**".

ב. אילו היה נודע לכנענים יושבי המקום הזה, שבְּמָקוֹם זה עתידים ישראל להקים את בית המקדש, היו הורסים ומשחיתים את המקום ככל יכולתם.

ג. שהשבטים בעצמם היו רבים ביניהם, בדומה למחלוקת אשר נפלה בפרשת קורח, כיון שכל שבט ושבט היה רוצה שבית המקדש ייבנה בחלקו. לכן העלים הכתוב וסָתַם את המקום ולא פירסמוֹ, כך שגם אומות העולם וגם ישראל - לא ידעו עליו.

בית המקדש נבנה בחלקו של בנימין

המשכן היה בתחילה בגִּלְגָּל ואח"כ בשִׁילֹה ואח"כ בנוֹב וגִבְעוֹן. משה רבינו ברך את בנימין שבית המקדש יבנה בחלקו ולא ינדוד עוד ממקום למקום כמו המשכן, אלא ישכון עליו לבטח וישכין הקב"ה שם שכינתו, כמי שקובע מקומו בבית אהובו ידיד נפשו, שבטוח בלבו שיקבלהו בשמחה.

בדברים ל"ג, י"ב מובא: "לְבִנְיָמִן אָמַר: יְדִיד יְיָ יִשְׁכֹּן לָבֶטַח עָלָיו, חֹפֵף עָלָיו כָּל הַיּוֹם וּבֵין כְּתֵפָיו שָׁכֵן". בנימין קיבל את בית המקדש באהבה רבה כל כך שנתן לו את מבחר מקומו, כאדם הנושא את יקירו בין כתפיו. לפי אונקלוס: בנחלת בנימין תשרה השכינה וייבנה בית המקדש, ויביאו שם בבוקר ובערב קורבנות, והכהנים יקבלו כל אחד את חלקו בקורבן. ובנימין אשר נמשל לזאב, בידו עתידה ליפול מלכות מדי שנמשלה לזאב.

ולמה זכה בנימין שבחלקו יבנה בית המקדש?

1. בנימין לא היה נוכח במכירת יוסף, ולמרות שידע - שתק, כדי לא להלבין את פני אֶחָיו.
2. שבט בנימין קפץ ראשון לים, וגם "נצמד" לשבט יהודה, ולא סר אחרי ירובעם כמו שאר השבטים.
3. בנימין נולד אחרי שהשתחוו לעֵשָׂו (וכמובן שהוא לא השתחווה לעשו), ובנימין היה היחידי שנולד בארץ ישראל.
4. בנימין היה צדיק מושלם אשר לא טעם טעם חטא מימיו, והיה אחד מארבעה אנשים בעולם אשר לא חטאו ולא היו צריכים למות, אלא מתו רק בעטיו של נחש, בחטא אדם הראשון.

בספר בראשית מ"ט, כ"ז מובא שיעקב ברך את בנימין: "בִּנְיָמִין זְאֵב יִטְרָף בַּבֹּקֶר יֹאכַל עַד וְלָעֶרֶב יְחַלֵּק שָׁלָל". לפי רש"י: זה רומז למלכות שאול, שהיה המלך הראשון של ישראל ובא משבט בנימין. "וְלָעֶרֶב" - ואפילו לאחר שתשקע השמש וישראל יהיו בגלות ע"י נבוכדנצר שיביאם לבבל, תתפרסם גדולתם של מרדכי ואסתר המלכה משבט בנימין, שעל ידם יוושעו ישראל והם יירשו את כל נכסי המן הרשע.

מקום המקדש ניקנה בכסף מלא

במדרש רבה בראשית ע"ט, ז' מובא: אמר רב יודן בר סימון: זה אחד משלושה מקומות שאין אומות העולם יכולים לומר גזולים הם בידכם, ואלו הם:

א. מערת המכפלה בחברון

מקום מערת המכפלה בחברון וסביבותיה נקנו ע"י אברהם אבינו מעפרון ב-400 שקל כסף עובר לסוחר: "וַיִּשְׁקֹל אַבְרָהָם לְעֶפְרֹן אֶת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּאָזְנֵי בְנֵי חֵת: **אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף עֹבֵר לַסֹּחֵר**. וַיָּקָם שְׂדֵה עֶפְרוֹן אֲשֶׁר בַּמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר לִפְנֵי מַמְרֵא, הַשָּׂדֶה

וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ, וְכָל הָעֵץ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר בְּכָל גְּבֻלוֹ סָבִיב, לְאַבְרָהָם לְמִקְנָה לְעֵינֵי בְּנֵי חֵת בְּכֹל בָּאֵי שַׁעַר עִירוֹ" (בראשית כ"ג, ט"ז). לפי רשב"ם: "שְׂדֵה עֶפְרוֹן אֲשֶׁר בַּמַּכְפֵּלָה" הכוונה לכל הבקעה כי כל הבקעה קרויה מכפלה.

ב. מקום בית המקדש והר הבית בירושלים

מקום בית המקדש והר הבית בירושלים נקנו ע"י דוד המלך בשקלי זהב משקל 600:

"וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ דָּוִיד לְאָרְנָן: לֹא, כִּי קָנֹה אֶקְנֶה בְכֶסֶף מָלֵא... וַיִּתֵּן דָּוִיד לְאָרְנָן בַּמָּקוֹם **שִׁקְלֵי זָהָב מִשְׁקַל שֵׁשׁ מֵאוֹת**" (דברי הימים א', כ"א).

ג.

מקום קבורתו של יוסף בשכם

מקום קבורתו של יוסף בשכם נקנה ע"י יעקב אבינו מידי בני חמור ב-100 קשיטה:

"וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם עִיר שְׁכֶם... וַיִּקֶן אֶת חֶלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר נָטָה שָׁם אָהֳלוֹ מִיַּד בְּנֵי חֲמוֹר אֲבִי שְׁכֶם **בְּמֵאָה קְשִׂיטָה**" (בראשית ל"ג, י"ח-י"ט).

"וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף... וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ **שְׁכֶם** אַחַד עַל אַחֶיךָ" (בראשית מ"ח, כ"א). רש"י: שכם ממש, היא תהיה לך חלק אחד יתירה על אחיך.

הר המוריה שייך לישראל מאז בריאת העולם

אדם הראשון וחוה - בהר המוריה

במסכת נזיר ח', ב' מובא: שהאדם הראשון נוצר מן העפר, מאדמת המזבח שבהר המוריה. בריאת האדם היתה דוקא במקום בית המקדש ששם הוא מקום כפרתו, לרמוז שללא תשובה אין לאדם תקנה. שכן, אין אדם צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא.

למחרת יום בריאתו הקים האדם הראשון מזבח בהר המוריה, והקריב עליו קורבן: שור פר מקרין מפריס. רש"י: "מִשּׁוֹר פָּר" - הוא שור שהקריב אדם הראשון, שנברא בקומתו. מנחת שי: "מַקְרִן" - אמר רב יהודה: שור שהקריב אדם הראשון קרן אחת היתה לו במצחו. "מַקְרִן מַפְרִיס" רצה לומר: בעל קרניים גדולות ופרסות רחבות, שהוא שור יפה למראה ובעל בשר.

כל יצורי העולם נבראו במאמר ה' ואילו אדם הראשון נברא בידי הקב"ה. בזוהר הקדוש מובא: בוא וראה, כאשר ברא הקב"ה את האדם, אסף עפרו מארבע רוחות העולם (כיון שסופו למות, ובכל מקום בעולם תהיה האדמה מקבלת אותו). וראשו נברא מן העפר של ארץ ישראל, ועשה אותו במקום ביהמ"ק, מאותה האדמה ששם נבנה בית המקדש שלמטה, וכינס הקב"ה מים מכל חלקי האדמה ובהם לַש את העפר, והמשיך על האדם הראשון נשמת חיים מבית המקדש של מעלה.

ואמרו חז"ל: שאדם הראשון היה גדול מאוד, מסוף העולם ועד סופו גם בחכמה. ויש אומרים (במסכת חגיגה): מן הארץ ועד לרקיע. והיה יפה מאוד ופניו מאירות, וזיוו היה דומה לאור שנברא בששת ימי בראשית, שהאיר מסוף העולם ועד סופו.

בזוהר בראשית דף ל"ד נאמר: שגם בריאת האשה היתה בהר המוריה. בהיות אדם הראשון בהר המוריה, באותו מקום שבו נבנה בית המקדש, הפיל עליו הקדוש-ברוך-הוא תרדמה עזה, ובהיותו שקוע בשינה לקח אחת מצלעותיו וממנו יצר את האשה.

במדרש תהלים, רבינו בחיי ותרגום יונתן מובא: ששערי גן עדן סמוכים להר המוריה, וכאשר גורש האדם מגן עדן שוּכַּן בהר המוריה, שהוא אותו המקום שמשם נוצר ושם הוליד את בניו.

קין והבל - בהר המוריה

קין והבל הקריבו קורבן על גבי המזבח אשר בנו בהר המוריה, בדיוק במקום בו היה המזבח אשר בנה אדם הראשון ועליו הקריב את קורבנו.

במסכת ברכות ומובא ב"ילקוט מעם לועז", נאמר: שאחת הסיבות שבגללן התקוטטו קין והבל היתה, כי חשבו שהם יהיו בניו היחידים של האדם הראשון, וכל אחד מהם טען שבתחומו צריך להיבנות בית המקדש. כיון שכבר אז ידעו את המקום אשר בו עתיד היה להיבנות בית המקדש, שראו את אדם הראשון שהביא הקורבן באותו מקום עצמו. ומאחר שהמקום היה קדוש כל כך, ביקש כל אחד מהם שבית המקדש ייבנה בחלקו, כיון שחשבו שהם יחיו עד לאותו הזמן בו ייבנה בית המקדש.

נח - בהר המוריה

נח ובניו אשר יצאו מן התיבה אחרי המבול, הביאו קורבן לה'. לפי מסורת חז"ל בפרקי דרבי אליעזר הגדול, כ"ג: המזבח של נח ובניו הוקם בהר המוריה, בדיוק במקום בו הוקם המזבח על ידי האדם הראשון.

ולפי חז"ל: עֲלֵה הזית אשר הביאה היונה אל תיבת נח נלקח מהַר המשחה, הוא הר הזיתים הקרוב לירושלים.

עקידת יצחק - בהר המוריה

אברהם אבינו שורש עם ישראל, גלגול האדם הראשון, מתחיל להוציא את הקדושה מן המקום אליה נפלה בחטא אדם הראשון. בבראשית י"ד, י"ח בימי אברהם אבינו נאמר: "וּמַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ **שָׁלֵם** הוֹצִיא לֶחֶם וְיַיִן וְהוּא כֹהֵן לְאֵ-ל עֶלְיוֹן". ו"שָׁלֵם" זו ירושלים, כמו שנאמר בתהילים ע"ו, ג': "וַיְהִי בְשָׁלֵם סוּכּוֹ וּמְעוֹנָתוֹ בְּצִיּוֹן". חז"ל פרשו שגם "השולמית" בשיר השירים מן שָׁלֵם (מ"שלם"), שהיא ירושלים.

במסכת נדרים ל"ב מובא: אומרים כי מלכי צדק הוא שֵם בן נֹח, שהלך מארצו לירושלם לעבוד שָם את ה', והיה להם לכהן לא-ל עליון. מלכי צדק הוא שֵם בנו של נֹח, גם לפי רבינו בחיי. "בעל הטורים": מלך שלם (ראשי תיבות מש) ובהיפוך אותיות זהו שֵם.

עקידת יצחק אבינו על הר המוריה

"וַיֹּאמֶר: קַח נָא אֶת בִּנְךָ אֶת יְחִידְךָ אֲשֶׁר אָהַבְתָּ אֶת יִצְחָק, וְלֶךְ לְךָ אֶל אֶרֶץ **הַמֹּרִיָּה** וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה עַל אַחַד הֶהָרִים אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ"... (בראשית פרק כ"ב, ב').

קדושת ירושלים באה לה עם **עקידת יצחק על הר המוריה על אבן השתיה**, היא האבן שממנה הושתת (נברא) כל העולם. בזוהר מובא: בֹּא וראה כשברא הקב"ה את העולם, זרק אבן יקרה אחת מתחת כסא הכבוד ושקע עד התהום, וראש אחד של אותו האבן נעוץ בתוך התהום, וראשו השני למעלה. ואותו ראש השני העליון הוא הנקודה אחת שעומדת באמצע העולם, ומשם התפשט העולם לימין ולשמאל ולכל הצדדים, והתקיים העולם עם אותה נקודה האמצעית. ואותה האבן נקראת אבן השתיה, שממנה נשתל העולם לכל הצדדים, עוד "שתיה" שת י-ה: שהקב"ה שם אותה להיות יסוד העולם ושתילת הכל. אברהם אבינו התפלל שבזכות העקידה על הר המוריה ובזכות מסירות הנפש של יצחק, ינצלו ישראל בכל עת צרה שלא תבוא. במדרש אגדה מובא: "ה' יראה" (בראשית כ"ב, י"ב), ה' יראה עקידה זו לסלוח לישראל בכל שנה ולהצילם מן הפורענות, כאילו אפרו של יצחק צָבוּר על גבי המזבח.

בבראשית כ"ד, ס"ג מובא: "וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ **בַּשָּׂדֶה** לִפְנוֹת עָרֶב". לפי מסכת ברכות כ"ו, ב': יצחק אבינו תיקן תפילת מנחה, שאין שיחה אלא תפילה. ומובא במסכת פסחים פ"ח, א': שתפילתו של יצחק היתה בהר המוריה שנקרא שדה. ורש"י מביא במסכת חולין צ"א, ב': שמקום המקדש הוא הר המוריה בו התפלל אברהם אבינו, והוא השדה שהתפלל בו יצחק.

חלום יעקב - בהר המוריה

לפי חז"ל יעקב לן בבית א-ל, כלומר בבית האלקים, בהר המוריה. אמר רבי שמעון בר יוחאי: ...מלמד שהראה הקדוש-ברוך-הוא ליעקב בית המקדש.

"וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא"... (בראשית כ"ח, י"א), הוא המקום אשר בו שכב יעקב אבינו לישון "וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ". ושם דיבר אליו הקדוש-ברוך-הוא והבטיחו: "הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ לְךָ אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֶךָ... וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר: אָכֵן יֵשׁ יְיָ בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי. וַיִּירָא וַיֹּאמַר: מַה

נוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה! אֵין זֶה כִּי אִם **בֵּית אֱלֹקִים** וְזֶה **שַׁעַר הַשָּׁמָיִם**. וַיַּשְׁכֵּם יַעֲקֹב בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׂם מְרַאֲשֹׁתָיו... וַיִּקְרָא אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא בֵּית אֵ-ל"... (בית ה').

דוד המלך זובח - בהר המוריה

"בָּעֵת הַהִיא בִּרְאוֹת דָּוִיד כִּי עָנָהוּ יְיָ בְּגֹרֶן אָרְנָן הַיְבוּסִי וַיִּזְבַּח שָׁם... **וַיֹּאמֶר דָּוִיד: זֶה הוּא בֵּית יְיָ הָאֱלֹקִים וְזֶה מִזְבַּחַ לְעֹלָה לְיִשְׂרָאֵל**" (דברי הימים א', כ"ב, א'). מקומו המדוייק של בית המקדש מתגלה לדוד המלך, ומכאן ואילך כל המבקש להקריב קורבן לה' - יצא ויקריב על אותו מזבח (רש"י).

שלמה המלך בונה את בית המקדש הראשון - בהר המוריה

וכאשר בא שלמה המלך לבנות את בית המקדש, נאמר בדברי הימים ב' ג': "וַיָּחֶל שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת בֵּית יְיָ בִּירוּשָׁלַם בְּהַר הַמּוֹרִיָּה, אֲשֶׁר נִרְאָה לְדָוִיד אָבִיהוּ, אֲשֶׁר הֵכִין בִּמְקוֹם דָּוִיד בְּגֹרֶן אָרְנָן הַיְבוּסִי".

בית המקדש השני נבנה - בהר המוריה.

בית המקדש השלישי יבנה בע"ה - בהר המוריה, במהרה בימינו, אמן.

בית המקדש מוריד שפע לכל העולם

בזכות בית המקדש יורד שפע לכל העולם כולו. כאשר ישראל היו שמחים, ליבם היה להשפיע על כל העולם כולו שפע טובה. בחג הסוכות היו ישראל מקריבים 70 פרים כנגד 70 אומות העולם, כדי לכפר עליהם והתפללו עליהם לטוב. ובזכות ישראל הקב"ה מביא רווחה לעולמו. בחג הסוכות היה ניסוך היין וניסוך המים בבית המקדש ונתברך כל העולם כולו בשפע לכל השנה.

בספר התודעה כרך א', עמוד רי"ד מובא: אמר רבי יהושע בן לוי: אילו היו אומות העולם יודעים, עד כמה היה המקדש יפה וטוב ומועיל להם, היו שולחים קסטריות (מגדלי שמירה) וחיילים שהיו מקיפים אותו כדי לשומרו, שהיה בית המקדש יפה וטוב ומועיל להם יותר מלישראל.

בזוהר פרשת תרומה נאמר: הארץ הקדושה היא אמצעית העולם, ובאמצעה של ארץ הקדושה הוא ירושלים, ואמצעה של ירושלים היא בית קודשי הקודשים, וכל הטוב וכל המזון של הישוב כולו (של העולם כולו) יורד שמה מלמעלה, ואין לך מקום בכל הישוב (בכל העולם) שאינו ניזון משם...

... נקודה האמצעית של כל ארץ הקדושה בבית קודש הקודשים. ואעפ"י שעתה אינו מתקיים (ולמרות שבית המקדש אינו קיים כעת), עם כל זאת בזכותו ניזון כל העולם, ומזון וכלכלה יוצאים משם לכל... מכח וזכות של הארץ נמצא מזון וכלכלה בעולם.

אבישג השונמית

"**וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד זָקֵן בָּא בַּיָּמִים, וַיְכַסֻּהוּ בַּבְּגָדִים וְלֹא יִחַם לוֹ**" (מלכים א', א', א')

דוד המלך הגיע כבר לימיו האחרונים קרוב לגיל 70 שנה, ובימי זקנתו נחלש ונפל למיטה. והאדם הזקן, ככל שמזקין חום גופו הטבעי הולך ומתמעט, לכן גופו של דוד המלך הצטנן עד כדי כך שלא יכל להתחמם, למרות כל הבגדים בהם כיסוהו. במסכת ברכות ס"ב, ב' מובא: כל המבזה את הבגדים לבסוף אינו נהנה מהם. ולפי שכרת דוד את כנף המעיל אשר לשאול, לא נהנה מהבגדים לעת זקנתו.

ואף על פי שלא היה דוד אלא רק בן שבעים שנה (כמעט), תשש כוחו וקפצה עליו הזיקנה מפני המלחמות אשר נלחם. במשך כל ימיו עברו על דוד המלך צרות רבות, צער, קרבות ומלחמות, נידודי שינה, נדודים ורדיפות, תעניות רבות, תלאות, ייסורים רבים וייסורי תשובה קשים ועוד, אך יותר מכל: נבהל ונבעת מחרבו של המלאך המשחית העומד בין הארץ לשמים, בידו חרב שלופה ונטויה על ירושלים להשחית, ומקנח את חרבו בטליתו של דוד המלך, עד אשר דמו הצטנן כל כך שכל הבגדים לא הועילו לו לחממו ולשמור על חום גופו. וזו גם אחת הסיבות החשובות לכך שעבדיו יעצו לו: שיבקשו עבורו נערה בתולה שתעמוד לפני המלך ותהיה לו סוכנת, כדי שיחם לו וכדי להסיח את דעתו מהמראה הנורא של המלאך המשחית. דוד המלך הסכים עם עבדיו, הוא הבין שהדבר נחוץ לו לריפוי. ומביאים אל המלך את אבישג השונמית, "וַיְבַקְשׁוּ נַעֲרָה יָפָה בְּכֹל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל, וַיִּמְצְאוּ אֶת אֲבִישַׁג הַשּׁוּנַמִּית וַיָּבִאוּ אֹתָהּ לַמֶּלֶךְ. וְהַנַּעֲרָה יָפָה עַד מְאֹד, וַתְּהִי לַמֶּלֶךְ סֹכֶנֶת וַתְּשָׁרְתֵהוּ". והמלך דוד כבש את תאוותו כיון שהיה בפרישות, "וְהַמֶּלֶךְ לֹא יְדָעָהּ"

(מלכים א', א', ב'-ד').

"וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד זָקֵן בָּא בַּיָּמִים" דוד המלך בא וכל ימיו אתו, שלם לחלוטין, ללא שום פגם וללא שום רבב.

מרידת אדניה בן דוד והמלכת שלמה הצעיר

אֲדֹנִיָּה היה בנו הרביעי של דוד המלך, לפי סדר הלידה. ומאחר שאמנון - בנו הבכור של דוד המלך נהרג בידי אבשלום, על אשר עשה לתמר, ומאחר שכִּלְאָב - שבנו השני של דוד המלך, שהיה צדיק עולם ותלמיד חכם עצום שעסק כל ימיו בלימוד תורה, וויתר על המלוכה למען לימוד התורה, ומאחר שאבשלום - בנו השלישי של דוד המלך מת במרידתו, הבין אֲדֹנִיָּה בן חגית שזהו אך טבעי, שהוא - הבֵּן הגדול מכל אחיו החיים (למרות היותו רביעי בסדר הלידה), ימלוך אחרי דוד אביו. והוא אף הכתיר את עצמו לפני מות אביו! אדוניה היה טוב תואר מאוד, וחשב שבשל יופיו החיצוני הוא ראוי למלוך.

הוא היה מתנשא ואומר: אני אמלוך! וגם עשה לו תכסיסי מלכות: רֶכֶב ופרשים וחמישים איש רצים לפניו. ומאחר שאביו לא הוכיחו מימיו כדי לא לצערו, חשב שהוא הראוי למלוכה.

לאדוניה הצטרפו גם יואב בן צרויה שר צבא דוד המלך, וגם אביתר הכהן שהיו מנאמני המלך. ומאחר ש"נאמני" המלך היו עם אדוניה, היה ברור כלפי חוץ שאדוניה לא ימרוד בדוד אביו. ה"מצודות דוד" מביא: שיואב נטה אחרי אדוניה, כיון שידע מראש שדוד יצווה את שלמה להענישו על כך שהרג את אבנר ואת עמשא ואת אבשלום. וגם אביתר הכהן שנסתלק ע"י דוד מלהיות בכהונה נטה אחרי אדוניה במחשבה שאדוניה יחזירו לכהונה.

אך האנשים החשובים והמקורבים לדוד המלך באמת, **לא** היו עם אדוניה: לא צדוק הכהן בו בחר דוד, לא בניהו בן יהוידע ראש הסנהדרין, לא נתן הנביא אשר ניבא לדוד ששלמה בנו ימלוך אחריו, לא שִׁמְעִי וְרֵעִי (חושי הארכי), וגם לא הגיבורים אשר לדוד. ובכל זאת, אדוניה זובח צאן ובקר ומריא בעין רוגל. הוא מזמין: את כל אחיו בני המלך ואת אנשי יהודה. אך אינו מזמין את: נתן הנביא, בניהו, לא את הגיבורים וגם לא את שלמה אחיו.

כאשר רואה נתן הנביא את כל זאת, וביודעו שדוד מתכוון להמליך את שלמה, מחפש נתן הנביא דרך להודיע לדוד, אך מבלי שיחשוד בו שהוא נוגע בדבר. לכן, אמר נתן הנביא אל בת-שבע אֵם שלמה: האם שמעת כי מַלַך אדוניה, ואדונינו דוד לא ידע על כך? הרי אם אדוניה ימלוך הוא יהרוג את שניכם (את שלמה ואמו), לכן אתן לך עצה כיצד למלט את נפשך ואת נפש שלמה בנך, לכי ובואי אל המלך ואמרי לו: אתה אדוני המלך נשבעת לאמתך לאמור כי שלמה בנך ימלוך אחרֶיך והוא יֵשֵב על כסאך, ומדוע מָלַך אדוניה? נתן הנביא מבטיח לבת-שבע שגם הוא יגיע אחריה כדי לחזק את דבריה בפני דוד המלך.

בת-שבע באה אל חדר המלך ותשתחו למלך, ויאמר המלך: מה לך? והיא עונה: שהמלך נשבע כי שלמה בנה ימלוך אחריו וְיֵשֵב על כסאו, ועתה הנה מַלַך אדוניה, וגם זַבח שור ומריא וצאן לרוב, ואף הזמין את אביתר הכהן ויואב שר הצבא, ולשלמה לא קרא. ואתה אדוני המלך, עיני כל ישראל עליך להגיד להם: מי יֵשֵב על כסא אדוני המלך אחריו?

עודנה מדברת עם המלך, והנה נתן הנביא בא. נתן משתחווה לפני המלך ואומר לו: אדוני המלך, האתה אמרת: אדוניה ימלוך אחַרי והוא יֵשֵב על כסאי? כי יָרַד היום וְזָבַח שור ומריא וצאן לרוב, וגם קרא לכל בני המלך ולשרי הצבא ולאביתר הכהן, והנה הם

אוכלים לפניו ואומרים: יחי המלך אדוניהו! ולי עבדך, ולצדוק הכהן, ולבניהו בן יהוידע, ולשלמה - לא קרא. נתן הנביא שואל את דוד המלך: האם המלכת אדוניה, היא ביוזמתו של אדוני המלך?

לשמע דברי מֶרֶד אדוניה בדוד, מתגבר דוד המלך כארי כדי לסכל את עצת אדוניה. הוא מצווה לקרוא לבת-שבע והיא באה ועומדת לפני המלך. "וַיִּשָּׁבַע הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמַר: חַי יְיָ אֲשֶׁר פָּדָה אֶת נַפְשִׁי מִכָּל צָרָה, כִּי כַאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְךָ בַּיְיָ אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: כִּי שְׁלֹמֹה בְנֵךְ יִמְלֹךְ אַחֲרַי וְהוּא יֵשֵׁב עַל כִּסְאִי תַּחְתָּי, כִּי כֵן אֶעֱשֶׂה הַיּוֹם הַזֶּה". בת-שבע קדה ומשתחווה לפני המלך ואומרת: "יְחִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ דָּוִד לְעֹלָם".

דוד המלך ממהר לקיים את שבועתו ולהמליך את שלמה בנו תחתיו, בעודנו בחיים. הוא מצווה לקרוא אליו את: צדוק הכהן, נתן הנביא, בניהו בן יהוידע ראש הסנהדרין, ואומר להם: הרכיבו את שלמה בני על הפרדה אשר לי - וזה סימן לשלמה שימלוך וסימן לגדולה, כיון שאין הדיוט רוכב על סוסו של מלך (רש"י). והורידו אותו אל הגיחון - למעיין השילוח שעל יד ירושלים, שהמעיין הוא לסימן טוב: שתמשך מלכותו כמו שיתמשך המעיין (רד"ק), שם צדוק הכהן ונתן הנביא ימשחו אותו למלך על כל ישראל. ותקעתם בשופר, ואמרתם: יחי המלך שלמה! ולאחר משיחת שלמה למלך ילכו אחריו, ושלמה יבוא וישב על כסא דוד המלך, והוא ימלוך תחתיו בעודו בחיי, ואת שלמה מצווה דוד להיות לנגיד על ישראל ויהודה.

עבדי דוד מבצעים את אשר ציווה להם דוד: מרכיבים את שלמה על פרדת דוד המלך וכולם יורדים מעיר דוד אל הגיחון. צדוק הכהן מביא את הקרן ושמן המשחה מהאוהל וביחד עם נתן הנביא מַשְׁחוּ את שלמה בן דוד למלך. ויתקעו בשופר, ויאמרו כל העם: יחי המלך שלמה! וכל העם שמחים שמחה גדולה, עולים אחריהם ומחללים בחלילים, והארץ כאילו מתבקעת מקולם. אדוניהו ויואב וכל הקרואים עמהם, שומעים את קול השופר ולא מבינים מה פשר כל הקולות הללו ומדוע כל הקריה הומה. והנה יונתן בן אביתר הכהן מגיע, ומבשר לאדוניהו מה פשר קולות השמחה הנשמעים בקריה ההומה: דוד המלך המליך את שלמה בנו למלך תחתיו!

שלמה נמשח בגיחון וגם יַשַׁב על כסא המלוכה. ודוד מודה לה' ואומר: "בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נָתַן הַיּוֹם יֹשֵׁב עַל כִּסְאִי וְעֵינַי רֹאוֹת". דוד ממליך את שלמה בנו בחייו, לפי ציווי ה' כמובן וכפי שהבטיח לבת-שבע: "וְדָוִיד זָקֵן וְשָׂבַע יָמִים וַיַּמְלֵךְ אֶת שְׁלֹמֹה בְנוֹ עַל יִשְׂרָאֵל".

ויחרדו ויקומו כל אורחי אדוניהו וילכו איש לדרכו, ואדוניהו היֵרא מפני שלמה וחושש שלא יחמול עליו, הולך ומחזיק בקרנות המזבח. מעשה אדוניה נודע לשלמה, והיה ברור שאדוניה הכיר במלכות שלמה והתייירא ממנו. אדוניה מבקש משלמה המלך אחיו, שישבע לו שלא ימיתו בחרב. שלמה המלך מרחם על אדוניה אך מזהירו בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים: למרות שהפעם הוא חונן אותו, אם בעתיד יִפְגע במלכותו - יהיה בן מוות, "וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה: אִם יִהְיֶה לְבֶן חַיִל לֹא יִפֹּל מִשַּׂעֲרָתוֹ אָרְצָה וְאִם רָעָה תִמָּצֵא בוֹ וָמֵת"... אדוניהו משתחווה לשלמה המלך, "וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁלֹמֹה: לֵךְ לְבֵיתֶךָ".

הכנות דוד המלך לבניין בית המקדש

"וַיֹּאמֶר דָּוִיד: שְׁלֹמֹה בְנִי נַעַר וָרָךְ, וְהַבַּיִת לִבְנוֹת לַיְיָ לְהַגְדִּיל לְמַעְלָה לְשֵׁם וּלְתִפְאֶרֶת לְכָל הָאֲרָצוֹת, אֶכִינָה נָּא לוֹ. **וַיָּכֶן דָּוִיד לָרֹב לִפְנֵי מוֹתוֹ**".

ברגע שנודע לדוד המיקום המדוייק של בית המקדש, מיד החל להתארגן לבניית בית המקדש. ראשית הכין דוד המלך בכל נצחונותיו על האוייבים מסביב את הרקע לשקט, הבטחון והשלום אשר ישרור בימי שלמה המלך בנו, ובימי בית המקדש, "הֲלֹא יְיָ אֱלֹקֵיכֶם עִמָּכֶם **וְהֵנִיחַ** לָכֶם מִסָּבִיב, כִּי נָתַן בְּיָדִי אֵת יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵי יְיָ וְלִפְנֵי עַמּוֹ" (דברי הימים א', כ"ב).

המלבי"ם: המנוחה מהאוייבים היא תנאי לבניין בית המקדש, כפי הכתוב בתורה דברים י"ב, י'-י"א: "**וְהֵנִיחַ** לָכֶם מִכָּל אֹיְבֵיכֶם מִסָּבִיב וִישַׁבְתֶּם בָּטַח. וְהָיָה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹקֵיכֶם בּוֹ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם"...

דוד המלך אשר פעל רבות לבניין בית המקדש, הכין במשך השנים כמויות אדירות של חומרי בניה הדרושים לבניית בית המקדש: דוד המלך מעמיד חוצבים לחצוב אבני גזית, מכין ברזל לרוב, מסמרים, נחושת לרוב אין משקל, 1,000,000 - מיליון כיכרי כסף (מיליון כיכרי כסף! כפול 43 קילוגרם לכיכר = כ-43 מיליון קילוגרם כסף!), עצי ארזים לאין מספר, 100,000 כיכרי זהב, אבנים יקרות ועוד... (פירוט נוסף יובא להלן). וגם בעלי מקצוע לרוב, פועלים, בעלי מלאכה, אומנים גדולים ועוד... ומצווֶה את שרי ישראל לעזור לשלמה בנו: "וַיְצַו דָּוִיד לְכָל שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲזֹר לִשְׁלֹמֹה בְנוֹ".

דוד המלך מכין את משמרות הכהונה והלוִיה, משוררים, שוערים, גיזברים ועוד... ובזכות כל מסירות הנפש של דוד המלך למען בניין בית המקדש, נחשב לו כאילו הוא עצמו בנה את בית המקדש.

דוד המלך מכין חומרים לבניין בית המקדש

מובא בדברי הימים א', כ"ב: "וַיֹּאמֶר דָּוִיד לְכַנּוֹס אֶת הַגֵּרִים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל (דוד העסיק את הגרים, כיון שלא רצה להעביד את ישראל בפרך), וַיַּעֲמֵד חֹצְבִים לַחְצוֹב אַבְנֵי גָזִית לִבְנוֹת

בֵּית הָאֱלֹקִים, וּבַרְזֶל לָרֹב לַמִּסְמְרִים לְדַלְתוֹת הַשְּׁעָרִים וְלַמְחַבְּרוֹת הֵכִין דָּוִיד, וּנְחֹשֶׁת לָרֹב אֵין מִשְׁקָל, וַעֲצֵי אֲרָזִים לְאֵין מִסְפָּר כִּי הֵבִיאוּ הַצִּידֹנִים וְהַצֹּרִים עֲצֵי אֲרָזִים לָרֹב לְדָוִיד... וְהִנֵּה בְעָנְיִי הֲכִינוֹתִי לְבֵית יְיָ זָהָב כִּכָּרִים מֵאָה אֶלֶף, לפי אנציקלופדיה כרטא בשיתוף עם מכון המקדש: "בית המקדש בירושלים", עמוד 49, כל כיכר = כ-43 ק"ג זהב. כלומר: 100,000 כיכרי זהב = 4 מיליון ו-300 אלף ק"ג זהב! וְכֶסֶף אֶלֶף אֲלָפִים כִּכָּרִים כלומר מיליון כיכרי כסף! (מיליון כפול 43 קילוגרם לכיכר = כ-43 מיליון קילוגרם כסף!), וְלַנְּחֹשֶׁת וְלַבַּרְזֶל אֵין מִשְׁקָל כִּי לָרֹב הָיָה, וְעֵצִים וַאֲבָנִים הֲכִינוֹתִי וַעֲלֵיהֶם תּוֹסִיף, וְעִמְּךָ לָרֹב עֹשֵׂי מְלָאכָה, חֹצְבִים, וְחָרָשֵׁי אֶבֶן וָעֵץ, וְכָל חָכָם בְּכָל מְלָאכָה"...

מובא בדברי הימים א', כ"ט: כאשר מנדב דוד המלך את העם לבניין בית המקדש במעמד שרי ישראל, הוא אומר: "וּבְכָל כֹּחִי הֲכִינוֹתִי לְבֵית אֱלֹקַי: הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף לַכֶּסֶף, וְהַנְּחֹשֶׁת לַנְּחֹשֶׁת, הַבַּרְזֶל לַבַּרְזֶל, וְהָעֵצִים לָעֵצִים, אַבְנֵי שֹׁהַם וּמִלּוּאִים, אַבְנֵי פּוּךְ וְרִקְמָה, וְכֹל אֶבֶן יְקָרָה, וְאַבְנֵי שַׁיִשׁ לָרֹב.

וְעוֹד בְּרְצוֹתִי בְּבֵית אֱלֹקַי, יֶשׁ לִי סְגֻלָּה זָהָב וְכֶסֶף נָתַתִּי לְבֵית אֱלֹקַי (סגולה - לפי המלבי"ם הכוונה: יש לי אוצר זהב וכסף מזוקק שיש בו סגולה, ובו יטיחו את קירות הבית הבנויים מאבני גזית, כיון שבית המקדש צריך להיבנות בפאר וכבוד). לְמַעְלָה מִכָּל הֲכִינוֹתִי לְבֵית הַקֹּדֶשׁ: שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים כִּכְּרֵי זָהָב מִזְּהַב אוֹפִיר, וְשִׁבְעַת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף מְזֻקָּק, לָטוּחַ קִירוֹת הַבָּתִּים. לַזָּהָב לַזָּהָב, וְלַכֶּסֶף לַכֶּסֶף, וּלְכָל מְלָאכָה בְּיַד חָרָשִׁים"... אמר רבי שמעון בן לקיש: לא היה העולם ראוי להשתמש בזהב, ולמה נברא (הזהב)? בשביל המשכן ובשביל בית המקדש.

(מדרש רבה שמות פרשה ל"ה).

בנוסף לזהב הטהור והמשובח אשר השאיר דוד המלך לשלמה המלך, וברמת זיקוק ונקיות גבוהה, הקדוש ברוך הוא גילה לשלמה המלך אוצר גנוז של זהב מגן העדן. לפי הגמרא והמפרשים: שלמה המלך השתמש ב-7 סוגי זהב לציפוי כל הכתלים בבית המקדש: זהב טהור, זהב טוב, זהב שחוט, זהב סגור, זהב אופיר, זהב פרוויים, זהב מופז.

שבעה סוגי הזהב:

1. **זהב טהור** - זה הזהב הרגיל המוכַּר לנו היום. זהו זהב מזוקק שהיו טוחין בו את הכתלים. רבי יהודה בשם רבי אמי אמר: אלף ככר הכניס שלמה אלף פעמים לכּוּר, ולא עמדו אלא על ככר אחת (מדרש רבה במדבר). מתוך 1,000 כיכרות זהב שזיקק קיבל שלמה המלך כיכר זהב אחת, אשר זוקקה אלף פעמים.

2. **זהב טוב** - כמשמעו, שככל שמתיכים אותו נשארת אותה כמות. שלמה המלך היה מתיך את הזהב באש, ולמרות שכאשר מכניסים את הזהב לאש כמות הזהב מתמעטת, שלמה המלך הכניס את הזהב הטוב לאש פעמים רבות, ובכל זאת הזהב נשאר באותה כמות בדיוק. לפי הגמרא: שלמה המלך הכניס 1,000 פעמים את הזהב הזה לאש והוציא אותה כמות בדיוק, לא נחסר ממנו מאומה, וזהו זהב טוב.
3. **זהב שחוט** - שחוט - משוך. זהו זהב שהיה נמשך כמו חוט. זהב רך ונוח להרקע שנטווה כחוט, והיה זהב טוב מאוד שהיה נמשך כשעווה חוטים דקים של זהב, ועושים ממנו כמעין צמה של זהב, והיה מצוי בבית המקדש.
4. **זהב סגור** - זהו זהב יפה עם גוונים יפים כמעין הארגמן. זהב נקי ומזוקק ותהליך זיקוקו כשנסגר בכור הצורֵף כדי לטהרו מסיגים, והוא מוציא את סיגיו בעשן. כאשר מגיע הזהב הזה לחנויות כדי להימכר, כולם סוגרים את חנויותיהם ובאים לראותו ומכאן שמו (ילקוט שמעוני בראשית ב'). זהב סגור שהיה סוגר בעד כל הזָהָבִים שהיו שם, זהו זהב משובח שהיו טוחין בו את הכתלים, וגם את הדביר ובית קודש הקדשים. וכל הכלים היו נעשים ממנו: הספות והיעים והמזרקות והמזלגות והכפות והמחתות. ומי שיש לו ממנו, סוגרו לעצמו.
5. **זהב אופיר** - מין זהב יקר הבא מאופיר. זהב אופיר הוא החזק שבזהב, זהו זהב אשר שווה כל מחיר שתתן עבורו (כתם אופיר).
6. **זהב פרוויים** - זהו זהב בגווני אדום הנימצא רק בגן עדן, שָׁם מצוי עֵץ שעליו צומח הזהב. זהב פרוויים - שדומה לדם הפרים מרוב שבחו ואדמימותו. זהב פרוויים מלשון: פָּרָה וְרָוָה, כלומר: זהב שעושה פירות. כשבנה שלמה את בית המקדש צר בו כל מיני אילנות, ובשעה שהאילנות שבשדה עושים פירות - אלו שבבית המקדש עושים פירות, ונראה שלא פירות ממש היו עושים לאכילה, אלא פירות של זהב (מהרש"א), והיו משירים פירותיהם ומלקטין אותם ומניחים אותם לבדק הבית. ובשעה שהעמיד מנשה צלם בהיכל - יבשו כל אותם האילנות.
7. **זהב מופז** - זהב טוב ומזוקק מסיגיו ומבהיק ודומה לפז, זהב שקוף הדומה לקריסטל (קריסטל - אבן הדומה לזכוכית לבנה), ומבהיק כמרגלית (ולפי הגמרא מרגלית זה יהלום). זהב מופז אינו מצוי כיום, זהו הזהב אשר הראה הקדוש-ברוך-הוא לדוד המלך, כאשר הראה לו את מזמור התהלים בצורת מנורה כתוב על טס של זהב. זהב מופז שהיה דומה לגפרית כשהיא מוצתת באש והוא כנגד הקנה האמצעי. שלמה המלך ציפה את כסאו בזהב מופז: "וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כִּסֵּא שֵׁן גָּדוֹל וַיְצַפֵּהוּ זָהָב מוּפָז".

דוד המלך מכין משמרות כהונה ולויה

דוד המלך מעמיד 24 משמרות כהונה ולויה כנגד 24 ספרים שבתורה. ובדברי הימים נכתב "דויד" בכתיב מלא שהוא בגימטריה 24, כנגד 24 משמרות שהעמיד דויד. "וַיֶּאֱסֹף אֶת כָּל שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם"

(דברי הימים א', כ"ג, א').

המלבי"ם: לאחר שכבר המליך את שלמה, מסופר מה שעשה דוד לפני מותו לאחר שהמליך את שלמה, והכין את עצמו ללכת בדרך כל הארץ: שאז סידר את משמרות הכהונה והלויה, כדי שיהיו מוכנים לשלמה בנו, "וְלַעֲמֹד בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר לְהֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַיְיָ וְכֵן לָעֶרֶב" (דברי הימים א', כ"ג), ואח"כ ציווה את שלמה ונאסף אל עמיו.

הרד"ק: דוד הבדיל את בני אסף והימן וידותון להיות משוררים, והאחרים להיות שוערים, והאחרים להיות גזברים על אוצרות בית ה' "וַיַּבְדֵּל דָּוִיד וְשָׂרֵי הַצָּבָא לַעֲבֹדָה לִבְנֵי אָסָף וְהֵימָן וִידוּתוּן הַנִּבְּאִים בְּכִנֹּרוֹת בִּנְבָלִים וּבִמְצִלְתָּיִם, וַיְהִי מִסְפָּרָם אַנְשֵׁי מְלָאכָה לַעֲבֹדָתָם"

(דברי הימים א', כ"ה, א').

בני אסף היו מנגנים בכלי שיר, ואסף שורה עליו רוח הקודש והיה משורר בפיו לקול הכנורות, וכן הימן וידותון כולם היו נביאים עם כלי השיר, כי ספר התהלים נאמר ברוח הקודש ויש בו נבואות ועתידות הגלות והגאולה. ואסף היה המורה אותם בשיר וניבא ואמר מזמורי נעים זמירות ישראל.

והיו בני אסף ארבעה, ובני ידותון ששה, ובני הימן היו ארבעה עשר, והנה בין שלושתם היו עשרים וארבעה ראשי משמרות כנגד הכהנים שהיו גם כן עשרים וארבע, ויוסף בן אסף ראש משמרות הלוים עם יהויריב ראש משמרות הכהנים וכן כלם, ואלה עשרים וארבע משמרות הלוים היה כל אחד מהם עם אחיו ובניו שנים עשר, הנה בין כולם היו מאתים ושמונים ושמונה...

"וַיְהִי מִסְפָּרָם (של ראשי המשמרות הנזכרים עם חבריהם המלומדים בדבר שיר) עִם אֲחֵיהֶם מְלֻמְּדֵי שִׁיר לַיְיָ כָּל הַמֵּבִין (בדבר שיר) מָאתַיִם שְׁמוֹנִים וּשְׁמוֹנָה" (דברי הימים א', כ"ה). ולא חישב את כל אלה המבינים ביותר בדבר הניגון, ומספר כולם היה ארבעת אלפים.

דוד המלך ממנה את משרתי המלך

דוד המלך חילק את ישראל ל-12 חלקים, שכל חלק מהם ישרתו ויכלכלו את בית המלוכה במשך חודש בשנה, "וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִסְפָּרָם, רָאשֵׁי הָאָבוֹת וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וְשֹׁטְרֵיהֶם הַמְשָׁרְתִים אֶת הַמֶּלֶךְ לְכֹל דְּבַר הַמַּחְלְקוֹת, הַבָּאָה וְהַיֹּצֵאת חֹדֶשׁ

בְּחֹדֶשׁ לְכֹל חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה, הַמַּחֲלֹקֶת הָאַחַת (כל חודש מחלקה אחרת, כלומר: אחד חלקי שנים עשר מישראל) **עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף**" (דברי הימים א', כ"ז, א').

כעת הכל מוכן לבניית בית המקדש!

דוד המלך אומר: "עַתָּה תְּנוּ לְבַבְכֶם וְנַפְשְׁכֶם לִדְרוֹשׁ לַיְיָ אֱלֹקֵיכֶם, וְקוּמוּ וּבְנוּ אֶת מִקְדַּשׁ יְיָ הָאֱלֹקִים, לְהָבִיא אֶת אֲרוֹן בְּרִית יְיָ וּכְלֵי קֹדֶשׁ הָאֱלֹקִים לַבַּיִת הַנִּבְנֶה לְשֵׁם יְיָ" (דברי הימים א', כ"ב).

במדרש תהלים מובא:

"מזמור שיר חנוכת הבית לדוד" - לדוד? והרי שלמה בנאו (שלמה בנה את בית המקדש)? אלא הואיל ודוד חשב לבנותו ומסר נפשו עליו, אף על פי ששלמה בָּנוֹ בונהו, נקרא על שמו של דוד.

דוד המלך מקהיל את שרי ישראל ומשיחת שלמה בשנית

דוד המלך מקהיל את כל שרי ישראל לירושלים

בדברי הימים א', כ"ח מתואר: כיצד לקראת סיום תקופת מלכותו, דוד המלך מקהיל את כל שרי ישראל לירושלים ונושא לפניהם דברים. דוד המלך מקהיל אליו את שרי השבטים, שרי המחלקות המשרתים את המלך, שרי האלפים ושרי המאות, שרי כל רכוש ומקנה למלך ולבניו שהם: השרים על אוצרות המלך, על הכרמים, הזיתים, המקנֶה, הבקר, הגמלים, הפרדים והצאן, הסריסים והגיבורים, וכל גיבור חיל.

דוד המלך מודיע לקהל: שלמה הוא בחיר ה' והוא יבנה את בית המקדש

דוד המלך קם על רגליו לפני כל שרי ישראל והנכבדים אשר הקהיל לירושלים, ולמרות הזיקנה התחזק לעמוד על רגליו לכבוד שרי ישראל הנאספים אליו, כדי לשאת בפניהם דברים.

דוד המלך אומר להם: שלמרות שחשב בלבו לבנות את בית המקדש, ואף על פי שעשה את ההכנות הדרושות לכך, לא הוא יבנה את בית המקדש כיון שכך אמר לו הקדוש-ברוך-הוא, כי דמים רבים שפך במלחמות על אוייבי ישראל. "שְׁמָעוּנִי אַחַי וְעַמִּי! אֲנִי עִם לְבָבִי לִבְנוֹת בֵּית מְנוּחָה לַאֲרוֹן בְּרִית יְיָ וְלַהֲדֹם רַגְלֵי אֱלֹקֵינוּ, וַהֲכִינוֹתִי לִבְנוֹת, וְהָאֱלֹקִים אָמַר לִי: לֹא תִבְנֶה בַּיִת לִשְׁמִי, כִּי אִישׁ מִלְחָמוֹת אַתָּה, וְדָמִים שָׁפָכְתָּ". הרד"ק: מאחר שנזדמן לו שפיכות דמים לרוב, מנעו ה' מלבנות את בית המקדש, שהוא בית לשלום ולכפרת עוון ולעטרת תפילה, כפי שמנעו להניף ברזל במזבח ובבית המקדש. מאחר שבדרך כלל עושים מהברזל כלֵי הריגה ולא כלֵי שלום.

דוד המלך ממשיך בדבריו אל המוזמנים החשובים ואומר למתקהלים הנכבדים: הקדוש-ברוך-הוא בחר בשבט יהודה מכל השבטים, ובחר בדוד מכל בני שבטו

ומשפחתו **למלך** על כל ישראל – **לעולם**! ומכל בניו, ודוד המלך מדגיש: שהקדוש-ברוך-הוא נתן לו בנים רבים – **ומכולם בחר ה'** בשלמה בנו למלוך על ישראל ולבנות את בית המקדש. שלמה הוא **בחיר ה'**. ה"מצודות דוד" מביא: דוד המלך בא לרמז כאן שלא נשא את בת-שבע בחטא, אחרת שלמה בנה לא היה ניבחר למלוכה. ובמיוחד לאור העובדה שבניו של דוד המלך מרובים, והיה מי שימלוך זולת שלמה. אך למרות הכל - שלמה הוא זה שנבחר ע"י ה'. "וּמִכָּל בָּנַי, **כִּי רַבִּים בָּנִים נָתַן לִי יְיָ, וַיִּבְחַר בִּשְׁלֹמֹה** בְנִי לָשֶׁבֶת עַל כִּסֵּא מַלְכוּת יְיָ עַל יִשְׂרָאֵל. וַיֹּאמֶר לִי: **שְׁלֹמֹה בִנְךָ הוּא יִבְנֶה בֵיתִי** וַחֲצֵרוֹתָי, כִּי **בָחַרְתִּי בו** לִי לְבֵן וַאֲנִי אֶהְיֶה לוֹ לְאָב". (דברי הימים א', כ"ח, ה'). גם עצם העובדה שנתן הנביא הוא שהמליך את שלמה בן בת-שבע, מוכיחה שגם הנביא לא חשב שיש פה עוון אשת איש, ואפילו אינו חוסך בשום מאמץ כדי ששלמה הוא שיהיה המלך ולא אדוניה אחיו הגדול ממנו בשנים.

שלמה הוא בחיר ה' **למלוך** אחרי דוד המלך על כל ישראל, והוא בחיר ה' **לבנות את בית המקדש** הראשון. "וַהֲכִינוֹתִי אֶת מַלְכוּתוֹ **עַד לְעוֹלָם**, אִם יֶחֱזַק לַעֲשׂוֹת מִצְוֹתַי וּמִשְׁפָּטַי כַּיּוֹם הַזֶּה". ואם יקפיד ללכת בדרך ה', מלכותו תיכון עד עולם.

ועתה מבקש דוד המלך מכל הקהל: לשמור ולדרוש את כל מצוות ה' למען ירשו את הארץ הטובה, "וְהִנְחַלְתֶּם לִבְנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם עַד עוֹלָם". דוד המלך מצווה את שלמה בנו לעיני כל הקהל לשמור את מצוות ה': "וְאַתָּה שְׁלֹמֹה בְנִי, דַּע אֶת אֱלֹקֵי אָבִיךָ וְעָבְדֵהוּ בְּלֵב שָׁלֵם וּבְנֶפֶשׁ חֶפְצָה... "רְאֵה עַתָּה כִּי **יְיָ בָּחַר בְּךָ לִבְנוֹת בַּיִת לַמִּקְדָּשׁ**, חֲזַק וַעֲשֵׂה"! (דברי הימים א', כ"ח, ט'-י'). רש"י: **בַּיִת לַמִּקְדָּשׁ** - לא לבנות לו לַדוּר בו, כי השמים ושמי השמים לא יכלכלוהו. אלא **לַמִּקְדָּשׁ** - לצורך הארון שנקרא מקדש.

דוד המלך מנדב את העם לבניין בית המקדש

דוד המלך נותן לשלמה בנו את התוכניות לבניית בית המקדש... הוא מתאר בפני המוזמנים את החומרים אשר הכין בכל כוחו לבניית בית המקדש, הכל מוכן אך "שְׁלֹמֹה בְנִי **אֶחָד** בָּחַר בּוֹ אֱלֹקִים, נַעַר וָרַךְ וְהַמְּלָאכָה גְּדוֹלָה"... דוד המלך פונה אל הקהל: "וּמִי מִתְנַדֵּב לְמַלֹּאות יָדוֹ הַיּוֹם לַיְיָ?" לפי המלבי"ם: לתנאי המקדש שתחול בו קדושה, צריך עוד דבר אחד והוא: נדבת לב העם והכנתם, שעל ידי כך תחול הקדושה.

והקהל מתנדב בשמחה ובלב שלם: "וַיִּתְנַדְּבוּ שָׂרֵי הָאָבוֹת וְשָׂרֵי שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וּשְׂרֵי מְלֶאכֶת הַמֶּלֶךְ, וַיִּתְּנוּ לַעֲבוֹדַת בֵּית הָאֱלֹקִים": 5,000 כיכרי זהב (כל כיכר = כ-43 קילוגרם, כלומר: הקהל נידב כ-215 אלף קילוגרם זהב! 10,000 אַדַּרְכֹנִים (מטבעות), 10,000 כיכרי כסף (כלומר כ-430 אלף קילוגרם כסף!), 18,000 כיכרי נחושת (כלומר: כ-774 אלף קילוגרם נחושת), ו-100,000 כיכרי ברזל (כלומר: כ-4 מיליון ו-300 אלף קילוגרם ברזל!)). "וְהַנִּמְצָא

אִתּוֹ אֲבָנִים (יקרות), נָתְנוּ לְאוֹצַר בֵּית יְיָ... וַיִּשְׂמְחוּ הָעָם עַל הִתְנַדְּבָם, כִּי בְּלֵב שָׁלֵם הִתְנַדְּבוּ לַיְיָ, וְגַם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ שָׂמַח שִׂמְחָה גְדוֹלָה" (דברי הימים א', כ"ט, ו'-י').

"וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת יְיָ לְעֵינֵי כָּל הַקָּהָל"... וכל הקהל מברכים את ה' ומשתחווים לה' ולדוד המלך. דוד המלך מודה לה' ואומר: כל החומרים הרבים אשר הכינו לבניין בית המקדש הם משל הקדוש-ברוך-הוא: "יְיָ אֱלֹקֵינוּ, כֹּל הֶהָמוֹן הַזֶּה אֲשֶׁר הֲכִינֹנוּ לִבְנוֹת לְךָ בַּיִת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ, מִיָּדְךָ הוּא, וּלְךָ הַכֹּל" (דברי הימים א', כ"ט, ט"ז).

ויזבחו לה' זבחים ולמחרת היום ההוא העלו עולות לה' 1,000 פרים, 1,000 אלים ו-1,000 כבשים. ובאותו מעמד חשוב גם ממליכים את שלמה המלך בפעם השניה, למלך על כל ישראל.

שלמה המלך הומלך ונמשח – בשנית

בפעם הראשונה המליכו את שלמה ומשחו אותו למלך - בגיחון, בפני קהל מצומצם מאנשי ירושלים, והפעם - "ברוב עם הדרת מלך". כעת ממליכים את שלמה ומושחים אותו למלך בפעם השניה, לעיני כל שרי ישראל המייצגים את כל שבטי ישראל והמתכנסים בירושלים. לעיני שרי האלפים ושרי המאות, ולעיני כל הקהל, ומושחים גם את צדוק לכהן גדול. שמחים שמחה גדולה וזובחים זבחים לרוב: "וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ לִפְנֵי יְיָ בַּיּוֹם הַהוּא בְּשִׂמְחָה גְדוֹלָה, **וַיַּמְלִיכוּ שֵׁנִית לִשְׁלֹמֹה בֶּן דָּוִיד** וַיִּמְשְׁחוּ לַיְיָ לְנָגִיד וּלְצָדוֹק לְכֹהֵן" (דברי הימים א, כ"ט, כ"ב).

שלמה המלך מצליח במלכותו: "וַיַּצְלַח, וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו כָּל יִשְׂרָאֵל". והקדוש-ברוך-הוא גידל את שלמה למעלה בעיני כל ישראל, "וַיְגַדֵּל יְיָ אֶת שְׁלֹמֹה לְמַעְלָה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, וַיִּתֵּן עָלָיו הוֹד מַלְכוּת, אֲשֶׁר לֹא הָיָה עַל כָּל מֶלֶךְ לְפָנָיו עַל יִשְׂרָאֵל".

דוד המלך מוסר לשלמה את תוכניות הבניה לבית המקדש ומצווה לשלמה "**וַיִּקְרְבוּ יְמֵי דָוִד לָמוּת**"

דוד המלך מוסר לשלמה בנו את תוכניות הבנייה לבית המקדש

דוד קורא לשלמה בנו ומצווהו לבנות את בית המקדש. דוד המלך התכוון לבנות את בית המקדש בעצמו, אך הקדוש-ברוך-הוא אמר לו: "לֹא תִבְנֶה בַּיִת לִשְׁמִי, כִּי דָמִים רַבִּים שָׁפַכְתָּ אַרְצָה לְפָנָי". ולמרות שהדמים ששפך דוד היו בפקודת ה' ולמען עם ישראל וגאולתו - דוד המלך לא יבנה את בית המקדש, אך שלמה בנו כן יבנה: "הִנֵּה בֵן נוֹלַד לָךְ, הוּא יִהְיֶה אִישׁ מְנוּחָה וַהֲנִחוֹתִי לוֹ מִכָּל אוֹיְבָיו מִסָּבִיב, כִּי שְׁלֹמֹה יִהְיֶה שְׁמוֹ (שמו מרמז על שלום), וְשָׁלוֹם וְשֶׁקֶט אֶתֵּן עַל יִשְׂרָאֵל בְּיָמָיו. הוּא יִבְנֶה בַּיִת לִשְׁמִי, וְהוּא יִהְיֶה לִי לְבֵן וַאֲנִי לוֹ לְאָב, וְהַכִּינוֹתִי כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ עַל יִשְׂרָאֵל **עַד עוֹלָם**".

דוד המלך אומר לשלמה בנו, שהמפתח להצלחה הוא: לשמור את תורת ה'. לשמור ולעשות את החוקים והמשפטים אשר ציווה ה' את משה על ישראל. "חֲזַק וֶאֱמָץ! אַל תִּירָא וְאַל תֵּחָת!"

תוכניות הבנייה לבית המקדש ואופן הכנת כלי הקודש

דוד המלך מוסר לשלמה בנו את תוכניות הבנייה לבית המקדש וכלי הקודש (מלמדו ומוסרם בידו): "וַיִּתֵּן דָּוִיד לִשְׁלֹמֹה בְּנוֹ אֶת תַּבְנִית הָאוּלָם, וְאֶת בָּתָּיו, וְגַנְזַכָּיו (מקום האוצרות), וַעֲלִיֹּתָיו, וַחֲדָרָיו הַפְּנִימִים, וּבֵית הַכַּפֹּרֶת" (בית קודש הקודשים).

דוד המלך יודע ברוח הקודש את כל תבנית בית המקדש. וכפי שהראה לו שמואל הנביא כאשר ברח דוד משאול ובא אל שמואל לנָיוֹת ברמה, והיו עוסקים שם בבניינו של עולם, הוא בית המקדש. ובאותה שעה לימד אותו שמואל הנביא, מה שאין תלמיד ותיק יכול ללמוד במאה שנה.

"וְתַבְנִית כֹּל אֲשֶׁר הָיָה **בָּרוּחַ** עִמּוֹ", שראה דוד ברוח הקודש את כל תבנית בית המקדש, וכל חצרותיו ולשכותיו, "לְחַצְרוֹת בֵּית יְיָ וּלְכָל הַלְּשָׁכוֹת סָבִיב לְאֹצְרוֹת בֵּית הָאֱלֹקִים וּלְאֹצְרוֹת הַקֳּדָשִׁים. וּלְמַחְלְקוֹת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וּלְכָל מְלֶאכֶת עֲבוֹדַת בֵּית יְיָ וּלְכָל כְּלֵי עֲבוֹדַת בֵּית יְיָ". ומסר דוד המלך לשלמה את סדר חלוקת משמרות הכהונה והלויה, ואת סדר העבודה והשיר ומעמד משרתי העבודה, ואת ענייני הכנת כלי המקדש.

ומסר דוד המלך לשלמה בנו את משקל הזהב הראוי לכלי-הזהב, לכל כלי וכלי, "לַזָּהָב בַּמִּשְׁקָל לַזָּהָב לְכָל כְּלֵי עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה" ואת משקל הכסף הראוי לכל כלי הכסף, לכל כלי וכלי, "לְכֹל כְּלֵי הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לְכָל כְּלֵי עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה".

"וּמִשְׁקָל לִמְנֹרוֹת הַזָּהָב וְנֵרֹתֵיהֶם זָהָב - משקל כל נר ונר, בְּמִשְׁקַל מְנוֹרָה וּמְנוֹרָה וְנֵרֹתֶיהָ - שעשה שלמה המלך עשר מנורות, וְלִמְנֹרוֹת הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לִמְנוֹרָה וְנֵרֹתֶיהָ כַּעֲבוֹדַת מְנוֹרָה וּמְנוֹרָה (משקל המנורה וגם משקל כלי עבודת המנורה שהם: מלקחיה ומחתותיה), וְאֶת הַזָּהָב מִשְׁקָל לְשֻׁלְחַנוֹת הַמַּעֲרֶכֶת לְשֻׁלְחָן וְשֻׁלְחָן" לערוך עליו את לחם הפנים, ועשה בהיכל עשרה שולחנות של זהב, "וְכֶסֶף לְשֻׁלְחַנוֹת הַכֶּסֶף", ואת משקל הכסף לַשלחנות אשר בעזרה שמפשיטין עליהם את הקורבנות.

שלמה המלך לא עשה בסופו של דבר מנורות כסף, כי אין כסף נחשב בימי שלמה, ודוד לא ידע מראש שבנו שלמה המלך יתעשר כל כך.

דוד המלך מוסר לשלמה גם את תבנית הכלים הבאים ומשקלם: "הַמִּזְלָגוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת וְהַקְּשָׂוֹת זָהָב טָהוֹר, וְלִכְפוֹרֵי הַזָּהָב בְּמִשְׁקָל לְכִפּוֹר וּכְפוֹר, וְלִכְפוֹרֵי הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לְכִפּוֹר וּכְפוֹר. וּלְמִזְבַּח הַקְּטֹרֶת זָהָב מְזֻקָּק בַּמִּשְׁקָל (ומסר לו כמה יהיה משקלו של המזבח), וּלְתַבְנִית

הַמֻּרְכָּבָה הַכְּרֻבִים זָהָב לְפֹרְשִׂים וְסֹכְכִים עַל אֲרוֹן בְּרִית יְיָ", שהם הכרובים שעמדו בארץ להיות פורשים כנפיהם לסכך על הארון, והיו דומים למעשה חיות המרכבה אשר פני אדם להנה כפי שראה יחזקאל הנביא, כי גם לכרובים היה פני תינוק - "מצודות ציון" ומלבי"ם.

דוד המלך מסר לשלמה המלך הכל מסודר ומפורט בכתב: "הַכֹּל בִּכְתָב מִיַּד יְיָ עָלַי הִשְׂכִּיל כֹּל מַלְאֲכוֹת הַתַּבְנִית". רש"י: נתן לו סכום משקל ומשקל של כל כלי וכלי, כל תבנית הבית: אורך, רוחב, גובה, הכל כפי שקיבל שמואל הנביא בנבואה ברוח הקודש, ולימדם לדוד המלך בנָיוֹת ברמה, כאשר ברח דוד משאול והגיע אל שמואל הנביא.

"וַיֹּאמֶר דָּוִיד לִשְׁלֹמֹה בְנוֹ: חֲזַק וֶאֱמַץ וַעֲשֵׂה, אַל תִּירָא וְאַל תֵּחַת כִּי יְיָ אֱלֹקִים אֱלֹקַי עִמָּךְ, לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַעַזְבֶךָּ עַד לְכְלוֹת כָּל מְלֶאכֶת עֲבוֹדַת בֵּית יְיָ" (דברי הימים א', כ"ח, כ').

דוד המלך אומר לשלמה המלך בנו: שהוא ערך וסידר הכל, ואפילו זימן מחלקות ופועלים וכולם מוכנים לכל ציווי. ואין לעכב את המלאכה, יש לבנות מיד את בית המקדש. "וְהִנֵּה מַחְלְקוֹת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְכָל עֲבוֹדַת בֵּית הָאֱלֹקִים, וְעִמְּךָ בְכָל מְלָאכָה לְכָל נָדִיב בַּחָכְמָה לְכָל עֲבוֹדָה, וְהַשָּׂרִים וְכָל הָעָם לְכָל דְּבָרֶיךָ".

דוד המלך מצווה לשלמה בנו

דוד חש שכוחותיו נחלשים ואוזלים והוא לא יאריך ימים, הוא קורא לבנו שלמה המלך, ומודיע לו: שבקרוב הוא הולך בדרך כל הארץ, ועליו להתחזק.

דוד המלך מצווה לשלמה בנו לפני מותו:

* שילך בדרך ה' וישמור תורה ומצוות, כי עיקר ההצלחה תלויה בזה: "אָז תַּצְלִיחַ - אִם תִּשְׁמוֹר לַעֲשׂוֹת אֶת הַחֻקִּים וְאֶת הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה עַל יִשְׂרָאֵל".
* דוד מצווהו על יואב בן צרויה אשר הרג שני שרי צבא: את אבנר בן נר ועמשא בן יתר (והרג את אבשלום): "וְעָשִׂיתָ כְּחָכְמָתֶךָ וְלֹא תוֹרֵד שֵׂיבָתוֹ בְּשָׁלוֹם שְׁאוֹל".
* דוד מצווהו לכבד את בני ברזילי הגלעדי "וְהָיוּ בְּאֹכְלֵי שֻׁלְחָנֶךָ", על הכבוד שעשה אביהם עם דוד, כאשר ברח מפני אבשלום בנו.
* דוד מצווהו אודות שמעי בן גרא אשר קילל את דוד, כאשר ברח מפני אבשלום בנו, "וְעַתָּה אַל תְּנַקֵּהוּ, כִּי אִישׁ חָכָם אָתָּה וְיָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לּוֹ, וְהוֹרַדְתָּ אֶת שֵׂיבָתוֹ בְּדָם שְׁאוֹל".

פטירת דוד המלך

"וְדָוִיד בֶּן יִשַׁי מָלַךְ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל... וַיָּמָת בְּשֵׂיבָה טוֹבָה, שְׂבַע יָמִים עֹשֶׁר וְכָבוֹד, וַיִּמְלֹךְ שְׁלֹמֹה בְנוֹ תַּחְתָּיו..."וַיִּשְׁכַּב דָּוִד עִם אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּעִיר דָּוִד"

דוד המלך מָלַךְ מגיל 30, ובמשך 40 שנה:

"**בְּחֶבְרוֹן** - מָלַךְ עַל יְהוּדָה שֶׁבַע שָׁנִים וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים
וּבִירוּשָׁלַם - מָלַךְ שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה".

אמרו חז"ל במסכת שבת ל': דוד המלך היה משתוקק לדעת מתי ימות. אמר לפני הקב"ה: "הוֹדִיעֵנִי יְיָ קִצִּי, וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא? אֵדְעָה מֶה חָדֵל אָנִי"... אמר לו: גזירה היא מלפני שאין מודיעים קיצו של בשר ודם ומידת ימיו של אדם, אמר לו: בשבת תמות. כבר הגיעה מלכות שלמה בנך, ואין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלוא הנימה. אמר לו (דוד): אמות בערב שבת. אמר לו: "כִּי טוֹב יוֹם בַּחֲצֵרֶיךָ מֵאָלֶף", כי טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה, מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח.

בכל יום שבת היה דוד המלך יושב ועוסק בתורה במשך כל היום, ומלאך המוות לא יכול לנגוע בו בשעת לימודו.

כאשר הגיעה שעתו למות, באותו יום - שבת היה וגם חג השבועות, עמד מלאך המוות לפניו ולא יכול לו, שלא פסק דוד מלימוד התורה. אמר מלאך המוות: מה אעשה לו? היה שם גן מאחורי הבית, בא מלאך המוות וניער באילנות. יצא דוד המלך לראות מהו פשר הניעור באילנות, ופסק לרגע מלימודו. היה עולה במדרגה, לפתע נשברה המדרגה תחתיו ונפל, יצאה נשמתו ומת. היה דוד המלך מוטל בחמה, קרא שלמה בנו לנשרים ופרשו עליו כנפיהם, שלא תרד עליו השמש. (שבת ל', קהלת רבה ה', רות רבה ג')

אמרו חכמים: דוד נולד בעצרת וניפטר מן העולם בעצרת, כלומר ב-ו' בסיון בחג השבועות, זמן מתן תורתנו בסיני. וביום פטירתו אנו נוהגים לקרוא את כל ספר התהלים. וכשם שלידתו וסילוקו מן העולם בתורה היה, כך כל שירתו ותשבחותיו לקב"ה כל ימיו אשר חי עלי אדמות, הכל היה תורה.

חמישה ספרים בספר תהלים כנגד חמישה חומשי תורה. ללמדך שכל שירתו של דוד המלך היא התורה מסיני, וספר תהלים שאמר דוד הוא גילוי הפנים של השירה שיש בתורה זו. ומהיכן בא לו הכח הזה? מרות סבתו. מה היא צלולה היתה בעמקי תהום ועלתה לשחקים, אף שירתו של דוד חובקת כל זרועות עולם: מן התהום ועד כסא הכבוד וכל היקום שבאמצע. שאין הנפש יכולה לומר שירה אלא כשהיא מתעלה מן המעמקים ומגעת עד למרומים.

ומובא בזוהר חדש: שאילו היה דוד חי מאה שנה - היה מתקן את העולם, ובית המקדש לא היה נחרב, והוא היה המשיח.

מדוע לא ניקבר דוד המלך עם האבות במערת המכפלה?
דוד המלך נקבר בירושלים בעיר דוד.

בזוהר ח''א, קס''ח מובא שדוד המלך קיבל את חייו גם מן האבות הקדושים: חוץ ממה שאדם הראשון נתן לדוד - האבות הניחו לו מחייהם כל אחד ואחד, ודוד חי בכל אלו השנים שהניחו לו האבות (ראה פירוט לעיל). בזוהר ח''א, רמ''ח נשאלת השאלה: דוד שהתחבר עם האבות בתחילת מלכותו להיות מרכבה שלמה, מדוע כשמת - לא נקבר עימהם במערת המכפלה?

אלא, דוד המלך מקום מתוקן היה לו כראוי, ומה הוא? ציון. וכן, מכיוון שמשיח בן דוד שהוא דוד עצמו יבוא קודם תחיית המתים (כלומר: לפני האבות), לכן הוכרח להיותו קבור במקום אחר. שאם היה קבור במערת המכפלה, אינו כבוד שיקום לתחיה הוא - קודם האבות. ואם יחייהו במקום אחר, אין להם הקפדה.

ואדם הראשון שניקבר עם האבות, המה נקברו עמו משום שהוא היה המלך הראשון שנעברה ממנו המלכות וניתנה לדוד המלך, שמִיָמָיו של אדם הראשון (משנות חייו שנתן לדוד) נתקיים דוד המלך, כי אדם נגזר עליו שיחיה 1000 שנים ונעברו ממנו 70 שנה לימיו של דוד המלך שהוא נתן לו (אדם הראשון נתן לדוד 70 שנה מחייו). על כן נחשב אדם הראשון לבחינת מלכות והוא השלים המרכבה דאבות למספר ארבעה, שאם לא כן, איך יקומו האבות מטרם שיבוא דוד המלך? אלא בהכרח שאדם הראשון השלים אותם ודוד לא ניקבר עמהם, אלא זכה למקומו כראוי לו שהוא ציון, ועל כן לא נקבר עם האבות.

שלמה המלך "סוגר מעגלים" לאחר מות דוד אביו

"**וּשְׁלֹמֹה יָשַׁב עַל כִּסֵּא דָּוִד אָבִיו וַתִּכֹּן מַלְכֻתוֹ מְאֹד**".

"סגירת מעגל" עם אדוניה אחיו

מלבד העובדה שאדוניה מרד בדוד המלך עוד בחייו, ימים מועטים לאחר מות דוד המלך, בא אדוניה אל בת-שבע ומבקש ממנה שתדבר עם שלמה ותבקש ממנו שיתן לו את אבישג השונמית לאשה. שלמה מבין מיד במה המדובר: הוא מבין שאדוניה רוצה למרוד בו, ובבקשתו את אבישג הוא רוצה בעצם את כל המלוכה. שלמה נשבע כי בנפשו דיבר אדוניהו את הדבר הזה... היום יומת אדוניהו. "וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּיַד בְּנָיָהוּ בֶן יְהוֹיָדָע וַיִּפְגַּע בּוֹ וַיָּמֹת".

"סגירת מעגל" עם אביתר הכהן

אביתר הכהן מרד בדוד בחייו, כאשר הלך עם אדוניה המורד במלכות דוד. שלמה המלך מגרש את אביתר הכהן מן הכהונה הגדולה, וצדוק נמשח לכהן גדול במקומו. שלמה לא רוצה לפגוע בו בהיות אביתר כהן גדול שנשא את ארון ה' לפני דוד, אך הוא מגרש אותו לענתות שהיתה עיר כהנים, "וּלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֵן אָמַר הַמֶּלֶךְ: עֲנָתֹת לֵךְ עַל שָׂדֶיךָ כִּי אִישׁ מָוֶת אָתָּה".

"סגירת מעגל" עם יואב בן צרויה

כאשר שומע יואב שלא רק אדוניהו נענש אלא גם מי שנטה אחרי אדוניהו נענש, התחיל יואב לחשוש לחייו, כיון שהוא עצמו - שר צְבא דוד המלך - נטה אחרי אדוניה ובכך מרד במלכות דוד, וגם הרג בעבר את אבנר בן נר שר צבא ישראל אשר בא לכרות ברית שלום עם דוד המלך, והרג את עמשא בן יתר שר צבא אבשלום, ואת אבשלום בן דוד המורד. ויואב נס אל המזבח כי ידע ששלמה המלך יהרגנו, "וַיָּנָס יוֹאָב אֶל אֹהֶל יְיָ, וַיֶּחֱזַק בְּקַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ... וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶת בְּנָיָהוּ בֶן יְהוֹיָדָע לֵאמֹר לֵךְ פְּגַע בּוֹ... וַיַּעַל בְּנָיָהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע וַיִּפְגַּע בּוֹ וַיְמִתֵהוּ וַיִּקָּבֵר בְּבֵיתוֹ בַּמִּדְבָּר", במקומו מינה שלמה המלך את בניהו בן יהוידע לשר הצבא.

"סגירת מעגל" עם שמעי בן גרא

כאשר בא דוד עם אנשיו וכל הגיבורים עמו עד מקום בשם "בחורים", יצא משם שִׁמְעִי בֶן גֵּרָא והחל לקלל את דוד המלך ולביישו, ולסקל באבנים את דוד ואת כל עבדי המלך דוד וכל העם אשר אתו. אך דוד המלך כבש את כעסו ולא נתן לפגוע בשִׁמְעִי בֶן גֵּרָא. מובא בזוהר פרשת משפטים: שִׁמְעִי בֶן גֵּרָא היה רבו של שלמה המלך. שלמה המלך קורא לשמעי בן גרא ואומר לו שיבנה בית בירושלים וישב שם ולא יֵצא משם לשום מקום. שלמה מזהירו: שביום אשר יצא מירושלים - ימות: "וְהָיָה בְּיוֹם **צֵאתְךָ** וְעָבַרְתָּ אֶת נַחַל קִדְרוֹן, יָדֹעַ תֵּדַע כִּי מוֹת תָּמוּת, דָּמְךָ יִהְיֶה בְרֹאשֶׁךָ". יש כאן מידה כנגד מידה: שמעי אמר לדוד - צא צא איש הדמים, ושלמה אמר לשמעי - לא תצא... והיה ביום צאתך.

לאחר שלוש שנים ברחו שני עבדי שמעי אל אכיש מלך גת, שמעי חובש את חמורו, הולך לגת ומשיב את עבדיו. כאשר נודע הדבר לשלמה המלך הוא קורא לשמעי ואומר לו: "הֲלוֹא הִשְׁבַּעְתִּיךָ בַיְיָ וָאָעִד בְּךָ לֵאמֹר: בְּיוֹם צֵאתְךָ וְהָלַכְתָּ אָנֶה וָאָנָה, יָדֹעַ תֵּדַע כִּי מוֹת תָּמוּת. וַתֹּאמֶר אֵלַי: טוֹב הַדָּבָר שָׁמָעְתִּי. וּמַדּוּעַ לֹא שָׁמַרְתָּ אֵת שְׁבֻעַת יְיָ וְאֶת הַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוִּיתִי עָלֶיךָ? וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת בְּנָיָהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע, וַיֵּצֵא וַיִּפְגַּע בּוֹ וַיָּמֹת. **וְהַמַּמְלָכָה נָכוֹנָה בְּיַד שְׁלֹמֹה**".

ארץ ישראל בימי מלכות דוד

ארץ ישראל היתה אז בערך פי-3 מגודל מדינת ישראל כיום!

שלמה המלך בונה את בית המקדש

לאחר "סגירת המעגלים" ומילוי אחר ציווי דוד אביו, אשר השאיר לשלמה ממלכה גדולה ושקט מהאוייבים סביב, החל שלמה המלך לבנות את בית המקדש בהר המוריה בירושלים: "וַיָּחֶל שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת בֵּית יְיָ בִּירוּשָׁלַם, בְּהַר הַמּוֹרִיָּה, אֲשֶׁר נִרְאָה לְדָוִיד אָבִיהוּ, אֲשֶׁר הֵכִין בִּמְקוֹם דָּוִיד בְּגֹרֶן אָרְנָן הַיְבוּסִי"

(דברי הימים ב', ג').

דוד מלך ישראל "חי וקיים" עד עולם

כאשר עלה בלב דוד המלך לבנות את בית ה', שלח ה' בידי נתן הנביא לאמור: "אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֵּעֶיךָ וַהֲכִינֹתִי אֶת מַמְלַכְתּוֹ, הוּא יִבְנֶה בַּיִת לִשְׁמִי" (שמואל ב', ז' י"ב). ושם הבטיחו ה' שיכונן לבנו אשר יֵצֵא ממעיו כסא מלכות עד עולם: "וְכֹנַנְתִּי אֶת כִּסֵּא מַמְלַכְתּוֹ **עַד עוֹלָם**". מובא בדברי הימים א' כ"ב: "הִנֵּה בֵן נוֹלַד לָךְ, הוּא יִהְיֶה אִישׁ מְנוּחָה. וַהֲנִחוֹתִי לוֹ מִכָּל אוֹיְבָיו מִסָּבִיב, כִּי שְׁלֹמֹה יִהְיֶה שְׁמוֹ, וְשָׁלוֹם וָשֶׁקֶט אֶתֵּן עַל יִשְׂרָאֵל בְּיָמָיו. הוּא יִבְנֶה בַּיִת לִשְׁמִי, וְהוּא יִהְיֶה לִי לְבֵן וַאֲנִי לוֹ לְאָב, וַהֲכִינוֹתִי כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ עַל יִשְׂרָאֵל **עַד עוֹלָם**".

תהלים פ"ט ד': ..."כָּרַתִּי בְרִית לִבְחִירִי, נִשְׁבַּעְתִּי לְדָוִד עַבְדִּי. **עַד עוֹלָם** אָכִין זַרְעֶךָ, וּבָנִיתִי לְדֹר וָדוֹר כִּסְאֶךָ סֶלָה"...

דברי הימים א' כ"ח: "וַיִּבְחַר יְיָ אֱלֹקי יִשְׂרָאֵל בִּי מִכֹּל בֵּית אָבִי לִהְיוֹת לְמֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל **לְעוֹלָם**. כִּי בִיהוּדָה בָּחַר לְנָגִיד, וּבְבֵית יְהוּדָה בֵּית אָבִי, וּבִבְנֵי אָבִי - בִּי רָצָה לְהַמְלִיךְ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל".

"חי וקיים" זה תואר המתאים לדוד המלך שיש לו חיים, אשר יָדַע להעריך ולמצות את החיים שקיבל במתנה, כי לא היו לו חיים משלו. דוד המלך חי וקיים ומלכותו קיימת **עד עולם**, למרות שלא היו לו חיים משלו והוא חי רק 70 שנה ממה שנתן לו אדם הראשון, הוא חי וקיים.

מובא בזוהר: והקב"ה לא נוח לפניו מכל בניו של יעקב שולט במלכות **לעולם** - אלא ליהודה ולא לשאר בניו של יעקב. שנאמר: "לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה... וְלוֹ יִקְּהַת עַמִּים" (בראשית מ"ט, י'). ומה ראה הקב"ה לתת שלטון ליהודה מכל שאר אחיו? אלא הסתכל הקב"ה בשמו הגדול שהיה רשום בשמו של יהודה (אם מורידים מיהודה את האות ד' מקבלים את שמו של הקדוש-ברוך-הוא, שם ה-ו-י-ה הקדוש), ובשבילו השליטו על הכל ושלטונו לא יפסק.

"יְחִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ דָּוִד לְעֹלָם"

"יְחִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ דָּוִד לְעֹלָם" אומרת בת-שבע לאחר שדוד המלך מבטיח לה כי בנה שלמה הוא אשר ימלוך אחריו וישב על כסאו, וְלֹא אדוניהו אחיו הגדול ממנו. היא אומרת זאת למרות שברור לְכֹל שאף בן אדם לא יכול לחיות לעולם.

בגמרא מובא: שבת-שבע היתה צדקת גדולה ובעלת רוח הקודש וכאשר אמרה "לעולם" - היא ידעה ברוח הקודש שמלכות דוד תהיה לעולם, ולכן זכתה ששלמה בנה ימלוך אחרי דוד.

העוסק בתורה נקרא "חי"

דוד המלך נקרא זקן כשהיה בסך הכל בן 70 שנה. אמרו רבותינו ש"זקן" הכוונה לאדם תלמיד חכם שקנה חכמה. ונאמר: והמלך דוד זקן כיון שדוד המלך היה גדול בתורה, קנה חכמה ועסק בתורה כל הזמן, וגם בעולם הבא יקָרא חי. מי שלומד תורה לעולם לא נקרא מת. כך עם ישראל - חי וקיים לעולם. התורה נקראת חיים, ולכן החכם העוסק בתורה נקרא חכם והוא נקרא חי. כל מלכות דוד שואבת את כוחה מכך שדוד למד תורה בעולם הזה. מהות התורה היא החיים, והחיים בעיקר בעולם הבא. כל מלכות בית דוד עומדת על התורה.

בכל התנ"ך - "זקן" מובא רק לגבי שלושה אנשים: אברהם, יהושע ודוד:

אברהם - היה ראש לכל אומות העולם.

יהושע - היה ראש לישראל, שכבש וחילק את הארץ לַשבטים.

דוד - היה ראש למלכות.

"חי וקיים" - ששפתותיו דובבות בקבר

"אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְיָ בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים" (תהילים קט"ז, ט'). "אַרְצוֹת" - הכוונה גם בעולם הזה וגם בעולם הבא.

בגמרא ביבמות מובא - דוד המלך אומר: "אֲגוּרָה בְאָהֳלְךָ עוֹלָמִים" (תהילים ס"א, ה'). "עוֹלָמִים" הכוונה לעולם הזה ולעולם הבא.

אמר לו הקב"ה: וכי יכול אדם לגור בשני עולמות? אמר דוד לפני הקב"ה: יהי רצון שאחרי שיפטר מן העולם, יגידו דברי תורה בשמו, ובאותה שעה יהיו שפתותיו דובבות בקבר, וילמד זכות על עם ישראל. ואכן, זכה דוד המלך שיקראו תהלים כל הזמן, כל הימים, בכל שעות היממה, בכל העולם ובכל הדורות, זכותו תגן עלינו, אמן.

לפי חכמי הקבלה: כשהצדיק נפטר הוא כאדם ישן (ישני עפר), וכאשר מזכירים דברי תורה בשמם של צדיקים, הם מתעוררים. וכאשר לומדים דברי תורה, חשוב להוציאם בפה ולבטא בשפתיים ואז - ההבל היוצא מפי לומד התורה מעיר את הצדיק בקבר, ושפתותיו דובבות בקבר והוא יכול ללמד זכות על אומר התהלים ועל משפחתו ועל כלל ישראל.

בזוהר מובא: שכל צדיק שהיה בעולם הזה ואמר דברי תורה, וכל מי שלמד דברי תורה והשמיע דברי תורה הקול לא נאבד, הקול מצוי בעולם הזה, והדיבורים הללו, דברי התורה הללו ישארו בעולם הזה. באויר הרקיע מצויים כל אותם קולות של כל אלה מישראל, שלמדו תורה במשך כל הדורות. ואם אדם לומד תורה ואומר איזה מאמר של צדיק, אז אותו קול מתחבר עם קולך והוא הצדיק חי.

הקול עושה פעולות עצומות בעולם הזה ובכל העולמות, לכן חשוב לבטא לימוד תורה, תהלים, תפילה וכו' - בשפתיים - בקול ואפילו בלחש, והעיקר להוציא את הדברים בפה, ובשום אופן לא להסתפק ב"קריאה" בעיניים.
ומאחר שלדיבור ולקול יש עוצמות לטוב ולמוטב שאנו לא יכולים אפילו לדמיין ולשער, אזי חשוב ביותר להתרחק מכל דיבור של לשון הרע ואפילו מאבק לשון הרע. (ראה פירוט "כח הדיבור" בפרק: עוצמת התהלים).

"חי וקיים" בזכות התהלים החובקים עולם

דוד המלך זכה להיות "חי וקיים". "אָגוּרָה בְאָהֳלְךָ עוֹלָמִים", וכי עלה בדעתו של דוד לחיות לעולמים? אלא אמר דוד לפני הקדוש-ברוך-הוא: יהי רצון מלפניך, שיהיו שירות ותשבחות שלי נאמרות בבתי כנסת ובתי מדרש לעולם (פרק שירה). דוד המלך זכה למה שרבים מאוד מבני אנוש לא זכו: זכה שבכל העולם, בכל רגע ורגע קוראים תהלים, כל הזמן ובכל שעות היממה (וכאשר כאן יום, בחצי השני של כדור הארץ - לילה וההיפך). זכה שיהודים בכל הדורות קראו וקוראים תהלים.
דוד המלך זכה שהתהלים משולבים בכל אורח חיינו היהודים: התהלים של דוד המלך הוכנסו ושולבו ע"י גדולי ישראל בכל הדורות, בכל הזמנים והמועדים, ומקיפים את היהודי בקביעות, ביומיום ובכל אורח חייו, דוד המלך חי וקיים כל הזמן ובכל ימות השנה. פסוקי תהלים ומזמורי תהלים נמצאים בכל התפילות: שחרית, מנחה וערבית, פסוקי דזמרה, בברכת המזון, בנוסח ה"קידוש", בנוסח קריאת "שמע" שעל המיטה, ב"הלל", ב"סליחות", בתפילת ראש השנה ויום הכיפורים, בהגדה של פסח, בשמחות, בתפילה לרפואת החולה, ולהבדיל - בעת צרה וצער (שלא יהיה) לַכלל ולַפרט, בהלוויית המת כדי לגרש המקטרגים והמזיקים, בתעניות, בתיקונים רבים, בתפילה לעצירת הגשמים, בחג השבועות שהוא יום לידתו ופטירתו של דוד המלך, בתענית דיבור, חתן וכלה ביום חופתם, ליד הכותל המערבי, ליד קברי צדיקים ועוד.

שכר התהלים - כשכר העוסק בתורה

דוד המלך ביקש מהקב"ה שכאשר יקראו תהלים ייחשב להם כעוסקים בנגעים ואהלות, כלומר: כאילו עוסקים בלימוד מסכת עם פלפולים וחידושים. שכר לימוד התורה הוא במעלה הכי גבוהה ואי אפשר להשוותו לשום דבר. ספר תהלים הוא אחד מספרי התנ"ך ומופיע בכתובים, וכל התנ"ך הוא קודש.
לפי האר"י הקדוש: ידוע שבתורתנו הקדושה ישנו חלק שהוא בגדר לימוד תורה וישנו חלק שהוא בגדר תפילה. לדוגמא: תפילת שחרית רובה מורכבת מפרקי תהלים וזה נקרא גדר תפילה, וחלקים ניכרים מספר תהלים נקראים תפילה. כאשר אדם בעת צרה

קורא תהלים - זוהי תפילה, כאשר אדם מגיע לכותל המערבי וקורא תהלים - זוהי תפילה. תהלים לרפואת החולה, תהלים לעילוי נשמת הנפטר - כל זה בגדר תפילה. לפי האר"י הקדוש, **החידוש העצום הוא**: שספר תהלים שקוראים בו כתפילה כדי לעורר רחמי שמים, למרות שהוא נחשב תפילה, האדם יקבל על התהלים שקרא - שָׂכָר של אדם אשר עסק בתורה, כאילו עסק ב"נגעים ואהלות" (הובא בדברי הרב הגאון בן ציון מוצפי שליט"א).

דוד המלך רגל רביעית למרכבה

מובא בזוהר: שביום שנבנה בית המקדש, עשה הקב"ה טובה גדולה לדוד המלך. שאחר שהזדמן לו אותו החטא של בת-שבע, ואף על פי שמחל לו הקב"ה, כאשר יצא מהעולם הזה לא עזבוהו המלאכים העליונים לעבור את שערי ירושלים של מעלה, והיה יושב בחוץ. וביום שנבנה בית המקדש קרא הקב"ה למיכאל השר הקדוש, ומינה אותו להיות הוא וששים קדושים עליונים אפוטרופסים של ישראל, אותם המסובבים את כסא הכבוד הקדוש. ומינה את מיכאל להכניס את דוד המלך המשיח בשערי ירושלים של מעלה, ולתקנו עם האבות במרכבה העליונה הקדושה.

דוד המלך זכה להיות רגל רביעית למרכבה הקדושה אחרי שלושת האבות, וממנו תעמוד כל ממלכת ישראל עד משיח צדקנו. הקדוש-ברוך-הוא הבטיח לו מלכות נצחית, ולעתיד לבוא מלך המשיח יהיה מצאצאי דוד המלך או דוד המלך בעצמו שיקום בתחיית המתים.

דוד המלך הוא המלך הראשון אשר נבחר ע"י הקב"ה למלך על ישראל, אחרי שאול אשר מלך רק בדרישת העם למלך, וכשמו היה: מֶלֶךְ שָׁאוּל (מלשון להשאיל, שהשאילו אותו) עד אשר הגיע דוד המלך אדמוני עם יפה עיניים. דוד המלך היה ראש שושלת בית דוד ומשיח ה', המלך הגדול במלכי ישראל, מָלַךְ לפני כ-3,000 שנה, מגיל 30, ובמשך 40 שנה: "**בְּחֶבְרוֹן** - מָלַךְ עַל יְהוּדָה שֶׁבַע שָׁנִים וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים, **וּבִירוּשָׁלַם** - מָלַךְ שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה".

דוד המלך הוא אשר **קבע את ירושלים לבירת ישראל הנצחית**, הוא אשר **העלה את ארון ה' לירושלים**, **יזם את בניין בית המקדש**, **הוא אשר הכין** למעשה את כל הקרקע **לבניית בית המקדש**. הכין חומרים רבים לבנייה: כסף, זהב, אבנים יקרות, עצים, תוכניות... ואפילו חפר את יסודות בית המקדש.

דוד המלך משכמו ומעלה ברוחניות, גבוה מעל כולנו. אנו מתמלאים חיל ורעדה למשמע שמו של דוד המלך - משיח ה'. דוד המלך מתואר בכל התארים האפשריים: הוא היה

גם מלך וגם נביא, גם שופט וראש הסנהדרין, גם משורר אמיתי, גם עניו וגם חסיד, גם מנהיג מדיני וגם מנהיג רוחני, גם צדיק וגם תלמיד חכם עצום בתורה, ירא שמים ענק אשר עשה את הישר בעיני ה', בין היחידים המכונה עֶבֶד ה': "כִּי יְיָ אָמַר אֶל דָּוִד לֵאמֹר: בְּיַד דָּוִד **עַבְדִּי**" (שמואל ב' ג'). היה מוסר את עצמו על לימוד התורה, לא ישן בלילה: עד חצות - היה יושב ולומד תורה, יושב על מחצלת (כמו כולם) עם חכמי ישראל ולומד תורה, ומחצות ואילך - היה עוסק בשירות ותשבחות. אמר לו הקב"ה לדוד: "כִּי טוֹב יוֹם בַּחֲצֵרֶיךָ מֵאָלֶף" - חשוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה, יותר מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפַנַי על גבי המזבח. דוד המלך **ענו** ומנמיך את עצמו מאוד: "וְאָנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ, חֶרְפַּת אָדָם וּבְזוּי עָם" (תהילים כ"ב, ז'). גם לאחר שנמשח למלך - אחיו התייחסו אליו כרגיל, אך הוא המשיך לכבדם כמו תמיד.

דוד המלך היה **רחמן** גדול, כאשר רעה את הצאן נהג בהם בתבונה ואחריות, הוציא את הגדיים בראשונה כדי שיוכלו לאכול את העשבים הרכים, ורק אח"כ את התיישים, והגן על הצאן בחרוף נפש והצילם מהארי והדוב.

למרות רדיפות שאול, ולמרות שהיו לו הזדמנויות הוא לא פגע בשאול המלך - משיח ה', בסופו של דבר ובלית ברירה ברח משאול אל הפלישתים בגת.

אמיץ וגיבור מלחמה, עשוי ללא חת להגן על כל ישראל מפני כל האוייבים מסביב. מצביא בחסד עליון, אשר יצא לקרבות בראש חיילותיו ולחם כארי באומץ וגבורה ובטחון בה'. הוא הקים צבא חזק ומאורגן, איחד את השבטים, ונלחם בראש הצבא בגבורה עילאית ובאומץ לב בל יתואר, נגד: הפלישתים, העמונים, המואבים, ארמים, אדומים... נצחונותיו הרבים הביאו לכך שישראל הפכה לממלכה גדולה וחזקה אשר הטילה את חיתתה על כל ארצות האיזור. דוד המלך הכין את כל הרקע לְשלום והבטחון אשר ישררו בימי שלמה המלך בנו, אשר בנה את בית המקדש הראשון.

דוד המלך **קידש שם שמים ברבים** כפי שראינו במלחמתו בגליית הפלישתי, כאשר בא אליו רק באבנים ובמקל, אך עם הנשק הכי חזק: עם כח האמונה והבטחון בה', ובכל שנות מלכותו.

דוד המלך

בעל רוח הקודש **ונעים זמירות ישראל** חיבר את התהלים ברוח הקודש וברגישות עצומה, שר וניגן לה' תמיד ובכל עת. בעתות שמחה וגם בעתות צרה ומצוקה, בעתות ייסורים וסבל אשר התייסר וסבל רבות בחייו, מיומו הראשון עלי אדמות ועד יומו האחרון, וקיבל את כל סבלותיו באהבה.

דוד המלך ענק הרוח מלמד אותנו עד סוף כל הדורות: מהי יראת ה', מהו בטחון בה', מהו כח התשובה, השירה וההודיה לה', הענווה, מסירות הנפש, היושר, ההגינות, הנקיות, קבלת הייסורים באהבה, העשייה למען עם ישראל ועוד. דוד המלך מלמד אותנו כמה אדם אחד יכול לעשות ולפעול במשך 70 שנות חיים, לנצל כל רגע ורגע בעשייה ולהטביע את חותמו על בני דורו ועל כל הדורות הבאים, עד עולם.

קצרה היריעה מלתאר את דוד המלך הגדול שבענקים, דוד המלך היה אחד היחידים בהיסטוריה שנאמר עליהם, גם לאחר שנאספו אל עמם: שלמעשה הם לא מתו – **דוד מלך ישראל חי וקיים**. כל המילים לא יצליחו לתאר מיהו דוד המלך. שאלו פעם את הרבי מבריסק: מה היה קורה אם דוד המלך היה מגיע לתקופתינו? ענה הרבי מבריסק: אם היינו רואים אותו מתקרב בקצה קו האופק, כבר היינו כולנו נשרפים מעוצם הקדושה.

דמויות מרכזיות בסיפור חיי דוד המלך לפי סדר ההתרחשויות

"**וַיִּקַּח בֹּעַז אֶת רוּת וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה... וַתֵּלֶד בֵּן... וַתִּקְרֶאנָה שְׁמוֹ עוֹבֵד הוּא אֲבִי יִשַׁי אֲבִי דָוִד**"...

דוד המלך - דוד בן ישי - מלך ישראל חי וקיים, נכדו של עובד ונין של רות המואביה, משבט יהודה, מצאצאיו יתגלה משיח בן דוד, במהרה בימינו, אמן.

דוד המלך משבט יהודה בראשית כ''ט, ל''ה: "וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן, וַתֹּאמֶר: הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת יְיָ. עַל כֵּן קָרְאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה"... יהודה שם קדוש הכולל בתוכו את: שם ה', שם ה-ו-י-ה קדוש, אשר יכול לרמז שיהודה הוא המלך לְעוֹלם מאת ה'. האות - הרביעית של יהודה - ד' יכולה לרמז על דוד משיח ה' אשר יָצָא משבט יהודה. יהודה נולד - רביעי בסדר הלידה. דוד מתחיל באות ד' שהיא האות - הרביעית באותיות הא'ב'. דוד המלך הוא רגל - רביעית למרכבה הקדושה.

"יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ"... (בראשית מ''ט, ח'). אמר רבי שמעון בן יוחאי: "כל אחיך יהיו נקראים על שמך. אין אדם אומר ראובני אני (ראובן הוא בכור השבטים), שמעוני אני (שמעון נולד שני בסדר הלידה), אלא יהודי אני"! כל יהודי נקרא בעצם על שם יהודה בן ישראל/יעקב אבינו, יהודה הוא אשר נבחר ע''י הקב''ה למלוך על כל ישראל לנצח, ומלך המשיח יהיה מצאצאי דוד המלך אשר משבט יהודה. יהודה אותיות "הודיה", לאה אמנו הודתה לה' על הבן הרביעי אשר נתן לה הקב''ה. אנו קרויים יהודים על שם יהודה, ומהות היהודי היא הודיה לה' ("הודיה" בשינוי מקום האותיות = "יהודה"). יהודה - זהו גם שמו של חבל בארץ ישראל, הקרוי על שם יהודה בן ישראל/יעקב אבינו נחלתו של שבט יהודה. ביהודה, בנחלת שבט יהודה בחברון הֶחֱלָה מלכות דוד הנצחית, לאחר

מכן מָלַך דוד על כל ישראל בְּמקום אשר בָּחַר ה' - בירושלים בירת הנצח של עם ישראל.
"וִיהוּדָה- לְעוֹלָם תֵּשֵׁב, וִירוּשָׁלַם-לְדוֹר וָדוֹר" (יואל ד', כ').
רות אשת בועז, אֵם עובד וסבתא של ישי אבי דוד המלך.
ישי אבי דוד המלך, אחד מארבעת צדיקי עולם שמתו בעתיו של נחש, בנו של עובד ונכדו של בועז ורות.
ניצבת בת עדיאל אמו של דוד המלך.
אֱלִיאָב בנו הבכור של ישי, ואחי דוד.
שמואל הנביא שמואל הנביא, בן אלקנה וחנה. משח את שאול למלך ואחריו משח את משיח ה' - את דוד בן ישי למלך.
שאול המלך בן קיש, משבט בנימין, מלך ישראל הראשון.
ילדי שאול יהונתן, אבינדב ומלכי שוע - שלושתם נפלו במלחמה נגד הפלישתים בגלבוע. איש בושת שנמלט כנראה. בנות שאול: מירב - נישאה לעדריאל המחולתי, ומיכל - נישאה לדוד והצילה אותו ממוות, ו-5 בני מירב (או מיכל?). פרט לכך שני ילדיו מרצפה בת איה פילגשו.
גלית הפלישתי הענק והגיבור הפלישתי אשר נפל ביד דוד, בנה של עורפה בת מלך מואב וכלתה לשעבר של נעמי.
אחימלך בן אחיטוב הכהן הגדול בנוב עיר הכהנים. נהרג בחרב ע"י דואג האדומי בפקודת שאול המלך, עם שאר כהני נוב.
אביתר הכהן, אשר נמלט מנוב עם ה"האורים ותומים" אל דוד ושרד, בנו של אחימלך בן אחיטוב הכהן.
אחימעץ - בן צדוק הכהן, ריגל לטובת דוד במרד אבשלום ומסר לדוד הודעות על הנעשה בירושלים, ביחד עם יהונתן בן אביתר.
יהונתן בן אביתר הכהן.
אֲחִימֶלֶךְ בֶּן אֶבְיָתָר כהן, היה נכדו של אחימלך בן אחיטוב הכהן, מנוב עיר הכהנים, שהרגו שאול.
דואג האדומי אביר הרועים מעבדי שאול, הרג את נוב עיר הכהנים בפקודת שאול המלך, לאחר שהלשין על דוד.
גד הנביא בימי דוד ולאחר מות שמואל הנביא.
נתן הנביא בתקופת דוד המלך, אמר לדוד המלך את משל כבשת הרש לאחר מעשה בת-שבע וכו'.
אכיש מלך גת, אליו ברח דוד מפני שאול, ועשה עצמו שוטה על מנת לשרוד.

נבל הכרמלי כשמו היה נבל, בעל טבע קשה ורע, נהג לא יפה באנשי דוד אשר שמרו על צאנו ואנשיו במדבר, ודיבר לא יפה על דוד. לאחר מותו נישאה אביגיל אשתו לדוד.
פַּלטי בן לַיִש לו ניתנה מיכל בת שאול, למרות שהיתה אשת דוד, כיון שבעיני שאול דוד היה מורד במלכות, וכל המורד במלכות נחשב למת. ולפי מסכת סנהדרין קידשה דוד ב-100 (200) עורלות פלישתים, ולא היו אלה קידושין. ונקרא פלטי, שפלט עצמו מן העברה ולא נגע במיכל שהיתה אשת איש. כל הימים נעץ חרב בינו לבינה שלא יגע בה.
אבנר בן נר שר צבא שאול, גיבור מלחמה, עשוי ללא חת. נהרג בעורמה בידי יואב שר צבא דוד, שהיה גואל הדם של עֲשָׂהאֵל אחיו אשר נהרג בידי אבנר.
אמרו חז"ל: היה נוח לו לאדם להזיז כותל בנוי בעובי 6 אמות (כ-3 מטר), מאשר להזיז רגל אחת של אבנר. ואם היה לארץ מקום להאחז בו, היה אבנר מזעזעה, והיה כל מחנה ישראל שרוי בין ארכובותיו (ברכיו), שהיה גבוה מכולם מארכובותיו ומעלה.
יואב בן צרויה שר צבא דוד הנאמן, אמיץ וגיבור חיל, עשוי ללא חת, יד ימינו של דוד המלך ומסור לו ללא גבול. אחיו של אבישי ועֲשָׂהאֵל, ובן אחותו של דוד המלך. בעל מוסר גבוה מאוד ומושלם במידותיו.
יואב היה חכם גדול בתורה וראש הסנהדרין. "וַיְהִי דָוִד עֹשֶׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לְכָל עַמּוֹ". חז"ל דרשו: למה היה דוד יכול להיות לעשות משפט וצדקה ללא הטרדות? כי יואב על הצבא. ולמה היה יואב יכול להצליח על הצבא? - כי דוד עושה משפט וצדקה.
עֲשָׂהאֵל בן צרויה אחי יואב שר צבא דוד המלך. אמיץ וגיבור חיל, מגיבורי דוד. היה קל רגליים כצבי, הוא היה כל כך מהיר וזריז שהיה יכול לצוד צבי תוך כדי מרוצתו, הוא היה יכול להלך על ראשי השבלים בשדה מבלי לשבור את הקנים. נהרג בידי אבנר שר צבא שאול לאחר שרדף אחריו להורגו על מות הנערים בבריכה בגבעון. עֲשָׂהאֵל נקבר בחברון.
אֲבִישַׁי בן צרויה אחי יואב שר צבא דוד המלך, מראשי זרועות הצבא, אמיץ העשוי ללא חת, וגיבור מלחמה מגיבורי דוד.
אוּרִיָּה הַחִתִּי בעלה של בת-שבע, נתן לה גט כריתות לפני צאתו למלחמה ולכן היתה מגורשת ממנו כדין. מגיבורי דוד המלך, נחשב כמורד במלכות כיון שהזכיר את אדונו יואב לפני המלך, ועל כך היה חייב מיתה. דוד שולח בידו אגרת אל יואב בה חתום גזר דין המוות שלו עצמו. אוריה מת מול פני המלחמה החזקה בבני עמון.

אִישׁ - בּשֶׁת בן שאול המלך. לאחר מות שאול המליך אבנר שר צבא שאול את אִישׁ בּשֶׁת למלך, למרות שכבר היה ידוע שדוד נמשח למלך. בסופו של דבר נהרג אִישׁ בּשֶׁת ע"י אנשי בליעל.

יונדב בן שִׁמעה רעהו החכם מאוד של אמנון, אשר מייעץ לו עצה רעה: כיצד לקרב את תמר אל ביתו במצוות דוד המלך.

מְפִיבֹשֶׁת בן יהונתן, נכד לשאול המלך, נכה רגליים מגיל חמש. היה גדול בתורה ומבייש את פני דוד בהלכה.

מיכה בנו הקטן של מפיבושת, ומבני מיכה נמשכו דורות רבים של גיבורי חיל.

צִיבא עבד מְפִיבֹשֶׁת בן יהונתן.

יהושע בית השִׁמשי מבית שמש, העגלה עם ארון ה' הגיעה אל ביתו. ונהרגו בעם 50,070 איש.

אֲבִינָדָב אל ביתו בגבעה בקרית יערים העלו את ארון ה'. והארון נשאר שם במשך 20 שנה.

עֻזָּא וְאַחְיוֹ בני אבינדב, נהגו את העגלה החדשה עליה ארון ה'. עוזה מת כאשר ניסה לסמוך את ארון ה', מה גם שלא היה לוי.

עובד אדום הגתי היה לוי, אליו היטו את ארון ה' אשר נשאר בביתו שלושה חודשים, ובזכות הכבוד הגדול שנהג בארון ה', זכה שהקדוש-ברוך-הוא הסב לו ברכה בכל ביתו.

יהוֹשָׁפָט בֶּן אֲחִילוּד מַזְכִּיר, כלומר: כותב ספר הזכרונות.

צָדוֹק בֶּן אֲחִיטוּב כהן בימי דוד המלך, היה מבני אלעזר הכהן.

שְׂרָיָה (נקרא גם שיא) - סופר.

בְּנָיָהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע מִקַּבְצְאֵל אשר ביהודה, היה פקיד ולאחר מכן הפך לשר צבא שלמה המלך.

הַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי פקידים. ויש מבארים: שהכרתי - היה אדם שהיה יודע להכרית ארזים, או הממונה על מזונות המלך, והפליתי - היה אדם שהיה יודע להפיל חומות. ואמרו חז"ל במסכת סנהדרין: שהכרתי והפלתי זה הסנהדרין.

אליהוא אחי דוד אשר ברח לארץ עמון וקיבל שם מקלט ממלך עמון.

שִׁמעה אחי דוד המלך, ואבי יונדב רעהו החכם של אמנון בן דוד המלך.

חָנוּן מלך עַמון, מַלך אחרי מות אביו נחש. דוד שלח אנשים לנחמו, אך הוא חשד שהם מרגלים ונהג בשליחי דוד המלך בזיון: גילח חצי זקנם וחתך חצי בגדיהם.

הָאִשָּׁה הַתְּקוֹעִית החכמה, נשלחה ע"י יואב אל דוד, ונקטה בתכסיס כדי לשכנע את דוד המלך שיתפייס עם אבשלום בנו לאחר הריגת אמנון, וישיבו מגשור.

אִתַּי הַגִּתִּי ידיד אמת של דוד, גֶּר מגת. במרד אבשלום - נשבע כי יהיה רק במקום בו נמצא דוד המלך, אם לְמָוֶת ואם לחיים. אִתַּי הַגִּתִּי עוזב את ירושלים עם דוד המלך ביחד עם אנשיו וכל משפחתו והטף. איתַי היה אחד הגבורים באנשי דוד ומונָה לאחד ממפקדי זרועות צבא דוד המלך.

חוּשַׁי הָאַרְכִּי רעהו הנאמן של דוד המלך, אשר מרגל עבורו בירושלים במרד אבשלום, ומסכל את עצת אחיתופל בכך שמייעץ לאבשלום המורד עצה הפוכה משל אחיתופל.

שִׁמְעִי בֶּן גֵּרָא איש ממשפחת בית שאול. במרד אבשלום כאשר דוד ואנשיו עזבו את ירושלים, יצא שִׁמְעִי בֶּן גֵּרָא במקום ושמו "בחורים" והחל לקלל את דוד המלך ולביישו, ולסקל באבנים את דוד ואת כל עבדי המלך דוד וכל העם. אבישי בן צרויה מבקש מדוד רשות להסיר את ראש המקלל, אך דוד אומר להניח לו, הוא מקלל כי ה' אמר לו לקלל. בסופו של דבר שלמה המלך הרג שִׁמְעִי בֶּן גֵּרָא.

אֲחִיתֹפֶל הגילוני (מגילה) היועץ החכם של דוד המלך אשר עובר לצד אבשלום המורד ומייעץ לו לבוא אל פילגשי דוד המלך, כדי להוכיח שאכן אבשלום הוא המלך ואין יותר סיכוי להתפייסות עם דוד. אֲחִיתֹפֶל ממשיך ומייעץ לאבשלום לרדוף אחרי דוד מיד באותו הלילה ולהרוג את דוד המלך, אך ה' הפר את עצת אֲחִיתֹפֶל, כאשר יעץ לו חוּשַׁי הָאַרְכִּי רֵע דוד המרגל עבורו - עצה הפוכה. כשראה אֲחִיתֹפֶל שלא נעשתה עצתו, חבש את חמורו, הלך אל ביתו והתאבד.

שֹׁבִי בֶן נָחָשׁ, **מָכִיר בֶּן עַמִּיאֵל וּבַרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי** שלושה אנשים חשובים אשר בזמן מרד אבשלום סייעו לדוד המלך ואנשיו הנמלטים במזון. שֹׁבִי בֶן נָחָשׁ-מֵרַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן, מָכִיר בֶּן עַמִּיאֵל-מִלֹּא דְבָר, וּבַרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי-מֵרֹגְלִים. כִּמְהָם בן בַּרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי שב עם דוד לירושלים.

עמשא בן יתר שר צבא אבשלום המורד בדוד המלך אביו. נהרג בידי יואב שר צבא דוד המלך.

שֶׁבַע בֶּן בִּכְרִי איש בנימין אשר מרד במלכות דוד לאחר מרד אבשלום, אך נהרג בידי אנשי העיר בה הסתתר בזכות האשה החכמה, וראשו הושלך בעד החומה.

אֲדֹרָם שר על המס אשר הוסיף דוד המלך.

שריה היה הסופר בימי דוד המלך.

יהוֹשָׁפָט בֶּן אֲחִילוּד - היה המזכיר.

עִירָא הַיָּאִרִי היה איש חשוב ויועץ לדוד, יש אומרים שהיה זה חוּשַׁי הָאַרְכִּי.

רִצְפָּה בַת אַיָּה והגבעונים רצפה פילגש שאול המלך, אשר שני בניה וחמשת בני מיכל (לפי חז"ל היו בני מירב) נמסרו לגבעונים והומתו באכזריות, בתגובה לכך שהגבעונים הומתו בנוב עיר הכהנים בניגוד לשבועת בני ישראל להם בימי יהושע להחיותם, לאחר שבאו אל יהושע בעורמה ומרמה. ויש אומרים כי בנוב היו 7 גבעונים שואבי מים וחוטבי עצים שנשארו ללא פרנסה וסבלו מרעב, ונחשב כאילו שאול הרגם, ולכן נעצרו הגשמים וכל ישראל היו בצרה, ושרר רעב במשך 3 שנים.

רצפה בת איה שמרה במסירות נפש על כבוד בניה ההרוגים ועל שאר ההרוגים. היא לקחה שק והתכסתה בו יום ולילה, כדי לשמור מפני העופות וחיות הבר עד אשר יובאו לקבר ישראל. ורק אז, ולאחר נקמת הגבעונים מבני שאול נעתר ה' לארץ וירדו גשמים.

אָרַוְנָה היבוסי הקב"ה מגלה ומראה לדוד את מיקומו המדוייק של בית המקדש - בהר המוריה בגורן אֲרַוְנָה היבוסי. דוד קונה את מקום בית המקדש ב"שִׁקְלֵי זָהָב מִשְׁקַל שֵׁשׁ מֵאוֹת".

אֲבִישַׁג הַשּׁוּנַמִּית כאשר הגיע דוד המלך לזיקנה ולא יחם לו למרות כל הבגדים בהם כיסוהו, יעצו לו עבדיו שיבקשו עבורו נערה בתולה אשר תעמוד לפני המלך ותהיה לו סוכנת. ומצאו לו נערה יפה את אֲבִישַׁג הַשּׁוּנַמִּית אשר שרתה אותו, והמלך לא ידעה.

נשות דוד המלך

מיכל אשת דוד המלך ובת שאול, ניתנה לו לאשה ע"י שאול המלך אביה (לפי חז"ל: עגלה זו מיכל).

אֲבִגַיִל אשת דוד המלך ואם כלאב. היתה אשת נבל הכרמלי, "וְהָאִשָּׁה טוֹבַת שֵׂכֶל וִיפַת תֹּאַר". מנעה מדוד שפיכות דמים מיותרת, הגמרא מונה אותה בין 7 נביאות שהתנבאו לישראל, והיא אמרה לדוד דברים ברוח הקודש.

אֲחִינֹעַם מִיִּזְרְעֶאל, אשת דוד, אשר נשא אותה אחרי אביגיל, גם היא היתה בעלת חכמה, תבונה ויראת שמים כמו אביגיל. אם אמנון בכור דוד.

מַעֲכָה אשת דוד המלך, בַּת תַּלְמַי בֶּן עַמִּיהוּד מלך גשור ואֵם אבשלום.

חַגִּית אשת דוד המלך, ואם אֲדֹנִיָּה.

אֲבִיטָל אשת דוד המלך ואם שְׁפַטְיָה.

עֶגְלָה אשת דוד המלך ואם יִתְרְעָם (ולפי חז"ל זוהי מיכל).

בת-שבע בת אֱלִיעָם, אשת דוד המלך, אֵם שלמה המלך. מובא בזוהר: בת-שבע מוכנה היתה לו לדוד מיום שנברא העולם. לשעבר אשת אוּרִיָּה הַחִתִּי אשר נתן לה גט לפני צאתו לקרב (כפי המנהג באותם ימים).

ילדי דוד המלך

אמנון בנו הבכור של דוד, נולד בחברון מאחינועם היזרעאלית, נהרג בידי אבשלום אחיו, לאחר אונס תמר אחות אבשלום.

כִּלְאָב בנו השני של דוד, נולד מאביגיל אשת נבל הכרמלי. היה צדיק גדול ותלמיד חכם עצום, ואחד מארבעת האנשים בעולם שמתו ללא חטא ורק בעתיו של נחש. היה מכלים את פני מפיבושת בהלכה, ותחילה היה מפיבושת מכלים את פני דוד בהלכה.

אבשלום בנו השלישי של דוד, נולד מִמַּעֲכָה בַּת תַּלְמַי מלך גשור. אבשלום היה אחד משמה אנשים היפים בעולם, הרג את אמנון לאחר אונס תמר אחותו בידי אמנון, ומרד בדוד המלך אביו ונהרג בתוך המרידה.

תמר אחות אבשלום, נולדה מִמַּעֲכָה בַּת תַּלְמַי מלך גשור. היתה יפה ואמנון בכור דוד אהבה ובתחבולות אנס אותה. ועל כך הרגו אבשלום אחיו.

אֲדֹנִיָּה בנו הרביעי של דוד, נולד מחַגִּית. בסוף ימי דוד מרד באביו ונהרג מאוחר יותר ע"י שלמה המלך כאשר ביקש לשאת את אבישג השונמית.

שְׁפַטְיָה בנו החמישי של דוד, נולד מאֲבִיטָל.

יִתְרְעָם בנו הששי של דוד, נולד מעֶגְלָה אֵשֶׁת דָּוִד (לפי חז"ל עגלה היא מיכל).

בניו של דוד המלך - אשר נולדו לו בירושלים: שַׁמּוּעַ, שׁוֹבָב, נָתָן, שְׁלֹמֹה, יִבְחָר, אֱלִישׁוּעַ, נֶפֶג, יָפִיעַ, אֱלִישָׁמָע, אֶלְיָדָע וֶאֱלִיפֶלֶט.

שלמה – **יְדִידְיָה** בנם של דוד ובת-שבע, ממשיך שושלת בית דוד, מָלַךְ אחרי דוד המלך על כל ישראל, בנה את בית המקדש הראשון. שלמה המלך היה החכם מכל אדם. שלמה המלך היה אחד משני האנשים בעולם אשר קיבלו את שמם ישירות מהקדוש ברוך הוא: יצחק אבינו ושלמה המלך.

מקומות ונקודות ציון בחיי דוד המלך לפי סדר ההתרחשויות

בית לחם, **אפרת** - מקום הולדתו של דוד המלך.

נָיוֹת ברמה - לשם ברח דוד משאול המבקש את נפשו אל שמואל הנביא, לספר לו את כל אשר עשה לו שאול, וכדי לברר מה פשר כל הצרות שנחתו עליו מיום שמשחו שמואל למלך. ואמרו חז"ל שהיה דוד יושב ולומד עם שמואל כל הלילה ברמה, ועוסקים במקום בו יִבָּנֶה בית המקדש ובפרטי בית המקדש.

נוב עיר הכהנים - עיר הכהנים שם היה ארון ה', ה"אורים והתומים" ואחימלך בן אחיטוב כהן גדול. לשון הרע של דואג האדומי על כך: שהכהנים עזרו לדוד, נתנו לו לחם וחרב ושאלו לו בה' - גרם להכחדת העיר על כהניה כאילו מרדו בשאול. פרט לאביתר הכהן אשר ברח אל דוד עם ה"אורים ותומים".

מואב - מקום הולדתה של רות סבתו של דוד המלך, לשם העביר דוד את הוריו, ושם הרגום המואבים.
מערת עֲדֻלָּם - לשם נמלט דוד מפני שאול המבקש את נפשו, שם הצטרפו אליו 400 אנשים נוספים.
מצפה מואב - לשם הביא דוד את הוריו ומשפחתו מאחר שרות סבתו היתה מואביה, הוא הביא את הוריו למואב למען בטחונם, שהרי ישי הוא נכדה של רות המואביה ודוד עצמו הוא נין של רות המואביה. כאשר הלך דוד לארץ יהודה, הרג מלך מואב את הוריו של דוד.
יער חָרֶת - לשם נמלט דוד מפני שאול. גד הנביא אומר לדוד שלא ישב במצודה, כיון שמלך מואב המתיירא מפני שאול, יכול להסגירו. הוא הציע לו ללכת אל ארץ יהודה שם לא ימסרוהו לשאול. ואכן הלך ליער חרת אשר ביהודה.
קְעִילָה - דוד נלחם למענם ונמלט משם. דוד נלחם בפלישתים להגנת קעילה, שם הפלישתים בוזזים ומשחיתים את הגרנות ומושיעים את יושבי קעילה. דוד היה חייב להימלט משם, כיון שב"אורים ותומים" נאמר לו שיושבי קעילה יסגירוהו לשאול.
מדבר זיף - לשם נמלט דוד מפני שאול, אחרי קעילה נמלט דוד למדבר זיף מפני שאול המלך המבקש את נפשו. הוא בורח עם אנשיו למצדות - למקום במדבר ששם סלעים גבוהים. הזיפים מלשינים על דוד ומדווחים לשאול את מיקומו המדוייק של דוד: בערבה אל ימין הישימון. הערבה של מדבר מעון היתה מישור שבנקל יוכל שאול למצאו. ואכן אנשי שאול כמעט לוכדים את דוד ואנשיו כשבדיוק מגיע שליח (מלאך שהגיע בנס) המודיע לשאול על פלישת הפלישתים. שאול מפסיק את רדיפתו אחר דוד.
מְצָדוֹת עין גדי - לשם נמלט דוד מפני שאול כאשר שב שאול מאחרי הפלישתים הוא לוקח 3000 איש בחור מכל ישראל, ויוצא לרדוף אחרי דוד ואנשיו על פני צורי היעלים, שהם סלעים גדולים וגבוהים שדרכם עולים היעלים למקומות הכי גבוהים בהרים. כאשר שאול נכנס למערה, לא ידע שהמערה גדולה ועמוקה ובתוכה מסתתרים דוד המלך ואנשיו. דוד קורע את כנף בגד שאול בצאת שאול מן המערה.
מצדות מדבר זיף - לשם נמלט דוד מפני שאול. הזיפים שוב מלשינים על דוד, ומודיעים לשאול שדוד מסתתר עמהם במצדות בחורשה, בגבעת החכילה. ושאול רודף אחרי דוד למדבר זיף עם 3,000 איש מבחורי ישראל. דוד מגיע אל מחנה שאול בלילה כשתרדמת ה' נפלה על כל המחנה ועל כל השומרים. הוא יורד למחנה עם אבישי, לוקחים משם

את חנית שאול ואת צפחת המים מראשותיו של המלך ומתרחקים למרחק בטוח על ההר, וקוראים למלך ומראים לו את אשר לקחו וכיצד ניצל מידם.

ארץ פלישתים - לשם נמלט דוד מפני שאול. דוד נמלט משאול אל ארץ פלישתים, כדי למלט את עצמו מן הסכנה המתמדת על חייו. דוד עובר אל אכיש בן מעוך מלך גת עם 600 אנשיו ובני משפחותיהם, ואכיש מלך גת נותן לדוד את העיר צִקְלַג. שאול מפסיק לרדוף את דוד.

ציקלג - העיר הפלישתית בגת, בה התיישבו דוד ואנשיו ברשות אכיש בן מעוך מלך גת. וכאשר היו דוד ואנשיו מחוץ לעיר, פשטו העמלקים על ציקלג ושבו את ילדי ונשי דוד ואנשיו. דוד ואנשיו פושטים פתע על העמלקים אשר חגגו עם השלל, הצילו את הנשים והטף ואת השלל.

הגלבוע - בגלבוע נערכה מלחמת הפלישתים נגד ישראל, שם היתה מפלה לישראל, ושם נפלו שאול המלך ושלושת בניו: יהונתן, אבינדב ומלכי שוע.

חברון - עיר האבות, נחלת שבט יהודה אליו משתייך דוד, ובה מָלַך דוד בתחילת מלכותו, במשך 7 שנים.

בריכת גבעון - בריכת גבעון היתה מקום מפגש מקובל שבו היו נאספים המון העם. אבנר הציע ש"ישחקו" הנערים מאנשיו נגד אנשי יואב. במלחמה המיותרת הזו נהרגו: 19 איש מאנשי יואב וגם עֲשָׂהאֵל, ו - 360 איש מאנשי אבנר.

ירושלים - דוד המלך הפך את ירושלים לבירת הנצח של ישראל, שם התגלה לו ע"י ה' מקום בית המקדש בגורן אֲרַוְנָה היבוסי בהר הבית. דוד קנה את מקום בית המקדש ב-600 שקלי זהב לפני כ-3000 שנים.

מלחמות דוד - בגליית, בפלישתים בעמק רפאים, בפלישתים ב"מֶתֶג הָאַמָּה", במואב, בהֲדַדְעֶזֶר מלך צובה, בארם דמשק, בארם בגיא מלח, בבני עמון, גת - שם נלחם דוד ב-4 בני הָרָפָה (בני עורפה ואחֵי גָּלְיָת).

בית שמש, **קרית יערים** - מקומות בהם היה ארון ה'.

גשור - לגשור ברח אבשלום לאחר הריגת אמנון אחיו בשל מעשה תמר, אל תלמי מלך גשור שהיה סבו - אבי אמו.

תקוע - משם הגיעה האשה החכמה ביוזמת יואב, ובתכסיס בפני דוד המלך, נעתר דוד והתפייס עם אבשלום לאחר הריגת אמנון.

גילה - מקום מושבו של אחיתופל הגילוני יועץ דוד המלך, אשר מרד בדוד ועבר לצד אבשלום המורד.

הגיחון - זהו מעיין השילוח שעל יד ירושלים, שם המליכו את שלמה ומשחו אותו למלך בפעם הראשונה. בפעם השניה הומלך במעמד כל שרי ישראל.

משיח בן דוד

דוד המלך מברך על הכוס

לעתיד לבוא הקב"ה עורך שולחנות ושוחט שור ולויתן ועושה סעודה גדולה לצדיקים, וכל אחד מושיבו לפי כבודו, והקב"ה מביא להם יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית, והקב"ה עושה רצונם של הצדיקים שמניח כסא הכבוד ויושב עמהם, והקב"ה מביא כל שבחו של גן עדן ומביא כל צדיק וצדיק ורואה כבודו, וכל אחד מראה באצבע ואומר: "זה אלוקים אלוקינו עולם ועד"! ואוכלים ושותים ושמחים!

עד שמצווה הקב"ה לטעון כוס של ברכה, והצדיקים אומרים לאברהם: עמוד וברך! ואברהם משיב: ישמעאל מקטרגני! אומרים ליצחק והוא משיב: עֵשָׂו מקטרגני! אומרים ליעקב והוא משיב: שתי אחיות מקרטגות! אומרים לשבטים והם משיבים: עדות יוסף מקטרג אותנו, עד שמגיעים אצל דוד המלך ונותנים בידיו שלוש כוסות, ומוזגים לו כוס של ברכה ודוד אומר: לי נאה לברך, לי נאה לשבח! ועומד ומברך ומשבח ומהלל בכל מיני זמר! באותה שעה נוטל הקב"ה כתרו ומניחו על ראש דוד ובראש משיח בן דוד ומגיד שבחם וצדקתם עד סוף כל הדורות, ומושיב ישראל בהשקט ובבטחה ועושים חופה ומדור לכל צדיק לפי כבודו, ומהלך עם הצדיקים ומרים ידו כאדם שמטפח בשמחתו.

והקב"ה מגביה קומתן של האומות למעלה מחומות גן עדן ורואים בשמחתם של ישראל ומתביישים, ואש יוצאה מפיהם של צדיקים ודולקת בהם. ומביא הקב"ה עורו של לויתן ועושה ממנו סוכות לצדיקים. מי שזוכה לסוכה עושים לו סוכה, לענקים עושים לו ענקים, לעטרה עושים לו עטרה, ומה שנשאר ממנו פורסים אותו על גב בית המקדש, וזיוו מזהיר מסוף העולם ועד סופו. וישראל יושבים ואוכלים ושותים ופרים ורבים ונהנים מזיו השכינה. וכל אחד מהם, הקב"ה מגביה קומתו מאתיים אמה (כ-100 מטר גובה) כאדם הראשון... (מדרש חכמים, הרב חיון, אוצרות אחרית הימים).

משיח בן דוד

צפה הקב"ה בדורו של משיח ובמעשיו קודם שניברא העולם, וגנז אורו של משיח למשיח ולדורו תחת כסא כבודו. אמר הס.מ. לפני הקב"ה: רבונו של עולם! אור שגנזת תחת כסא הכבוד שלך, למי? אמר לו: למי שהוא עתיד להחזירך ולהכלימך בבושת פנים. אמר לו: רבונו של עולם הראהו לי. אמר לו: בוא וראה אותו. וכיון שראה אותו

נזדעזע ונפל על פניו ואמר: בודאי זהו המשיח שעתיד להפיל לי ולכל שרי אומות העולם בגיהינום! באותה שעה התרגשו אומות העולם ואמרו לפניו: מי הוא זה שאנחנו נופלים בידו? מה שמו ומה טיבו? אמר להם הקב"ה: אפרים משיח צדקי שמו, מגביה קומתו וקומת דורו ומאיר עיני ישראל ומושיע עמו! ואין אומה ולשון יכולה לעמוד בו וכל אויביו וצריו מתבהלים ובורחים מלפניו ואף נהרות פוסקים בימינו.

ולא החיים בלבד יוושעו בזמן משיח, אלא אף אותם שגנוזים בעפר. ולא מתים בלבד, אלא אף אותם שמתו מימות אדם הראשון ועד עכשו. ולא אלו בלבד, אלא נפלים יוושעו. ולא נפלים בלבד, אלא אף מי שעלה בדעת הקב"ה לבראת ולא נבראו.

אמר הקב"ה למשיח: עכשו יהיה צער שלך כצער שלי, שמיום שעלה נבוכדנצר הרשע והחריב את ביתי ושרף את היכלי והגלה את בָּנַי לבין אומות העולם, חייך וחיי ראשי לא נכנסתי לכסא שלי!

אמר רבי יצחק: שנה שמלך המשיח נגלה בה, כל מלאכי אומות העולם מתגרים זה בזה וכל אומות העולם מתרעשים ומתבהלים ונופלים על פניהם ואוחזים אותם צירים כצירי יולדה, וישראל מתרעשים ומתבהלים ואומרים: להיכן נלך? להיכן נבוא? אומר להם: בָּנַי אל תתיראו, כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם, מפני מה את מתיראים? אל תיראו! הגיע זמן גאולתכם! ולא כגאולה ראשונה גאולה אחרונה. גאולה ראשונה היה לכם צער ושעבוד מלכויות אחריה, אבל גאולה אחרונה אין צער ושעבוד מלכויות אחריה!

ובשעה שקב"ה גואל את ישראל, שלושה ימים קודם שיבוא משיח, בא אליהו ועומד על הרי ישראל ובוכה ומספיד עליהם ואומר: הרי ארץ ישראל עד מתי אתם עומדים בחורב, ציה ושממה? וקולו נשמע מסוף העולם ועד סופו! ואחר כך אומר להם: בא שלום לעולם! ביום השני בא ועומד על הרי ישראל ואומר: באה טובה לעולם! ביום השלישי בא ואומר באה ישועה לעולם. באותה שעה מראה הקב"ה את כבודו ומלכותו לכל באי עולם וגואל את ישראל ונגלה בראשם!

בשעת שהמשיח ניגלה, הוא בא ועומד על גג בית המקדש ומשמיע להם לישראל ואומר: ענווים, הגיע זמן גאולתכם! ואם אין אתם מאמינים, ראו באורי שזרח עליכם! באותה שעה מבהיק הקב"ה אורו של מלך המשיח ושל ישראל והולכים כולם לאורם, ובאים כולם ומלחכים עפר מתחת רגליו של מלך המשיח, ונופלים על פניהם לפני המשיח ולפני ישראל ואומרים: נהיה לך ולישראל לעבדים!

והקב"ה מלביש למשיח צדקינו לבוש שזיוו הולך מסוף העולם ועד סופו, וישראל משתמשין לאורו. אמר רבי יהושע בן פזי: באותה שעה מגביה הקב"ה למשיח עד שמי השמים, ופורש עליו מזיו כבודו מפני אומות העולם הרשעים ואומר לו: עשה בהם מה שנפשך חפצה.

מיד הקב"ה עושה למשיח שבע חופות של אבנים טובות ומרגליות וזמרגדין, וכל חופה וחופה נמשכים מתוכה ארבעה נהרות של יין ושל דבש ושל חלב ושל אפרסמון טהור, ומחבקו הקב"ה בפני כל הצדיקים. באותה שעה הקב"ה קורא לרוח צפונית ולרוח דרומית ואומר להן: בואו כבדו ורבצו לפני משיח צדקי בכל מיני בשמים של גן עדן!

באותה שעה מביא הקב"ה אליהו ומשיח וצלוחית של שמן בידיהם ומקליהם בידיהם, ונקבצים כל ישראל לפניהם, ושכינה לפניהם ונביאים מאחריהם ותורה מימינם ומלאכי השרת משמאלם, ומוליכים אותם אל עמק יהושפט ונקבצים כל הגויים שם. באותה שעה מביא הקב"ה עובדי אלילים ואומר: יעברו על גשר גיהינום! ועוברים! וכיון שמגיעים שם, יהיה לפניהם כחוט ונופלים לגיהינום! ומיד ישראל מתייראים ואומרים לפניו: ריבונו של עולם, כאשר עשית עם אלה תעשה עמנו? אומר להם: מי אתם? אומרים לו: אנחנו עמך ונחלתך ישראל! אומר להם: מי מעידך? אומרים לו: אברהם, יצחק ויעקב! באותה שעה מביא הקב"ה תורה ומניחה בחיקו, ומבהיק זיום של ישראל מסוף העולם ועד סופו.

אומר גבריאל לפני הקב"ה: ריבונו של עולם! יבואו עובדי האלילים ויראו בטובתם של ישראל! באותה שעה נפתח הגיהינום ויוצאים כל עובדי האלילים ורואים בטובתם של ישראל ונופלים על פניהם ואומרים: אשרי העם שככה לו!

(פסיקתא רבתי ל"ה - ל"ז, ילקוט שמעוני ישעיה ס')

מלך המשיח

בילקוט שמעוני, ישעיה תצ"ט מובא:

מלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות דוד ליושנה, ובונה בית המקדש, ומקבץ נדחי ישראל ויכוף כל ישראל ללכת בדרך התורה, וילמדם תורת ה', ויורה אותם דרך ה', ויבואו הגויים לשומעו, וילחם מלחמות ה', ויתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד, וכל העולם יחזור בעזרת ה' לתיקונו הרוחני השלם כמו בזמן אדם הראשון קודם החטא. ויהא הקטן שבישראל צופה, מביט ורואה מסוף העולם ועד סופו, מדורות בראשית ועד דורות אחרית הימים, ואין שום דבר מאפיל על עיניו מלראות ולדעת. כל אשר יפתח את ספר תורת אלוקים יגלה בו סודות בראשית וסודות מרכבה, במבט עין יראה בו נפלאות ואמת יותר ממה שחזו בו רבבות עוסקיו בכל שנות חייהם לכל דורותיהם.

בימים ההם יקומו לתחיה משה ואהרון ובניו להורות לעם את הדרך אשר ילכו בה כימי צאתם ממצרים, ועמהם יקיצו וירננו כל צדיקי ישראל אשר מתו בגלות וחיכו לישועה. בזמן מלך המשיח ישכון שלום לבטח! לא יהיו מלחמות! לא יהיה רעב ומחסור! שפע של טובה יציף את העולם והמעדנים יהיו מצויים כעפר! לא תהיה שנאה! לא קנאה! לא תחרות! ולא יצר הרע!

"וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ירבץ" הבריאה כולה תזדכך ותתלבן! הארץ תצמיח באותו יום כדרך שעשתה בימי אדם הראשון: ביום שנזרעה, בו ביום עשתה פירות! יהיה אילן ניטע ובו ביום עושה פירות! כל אילנות הסרק יטענו פירות! חיטה תתמר כדקל בראש ההרים! בימות המשיח עתיד הקב"ה לשית נהרות נהרות של יין! נהרות נהרות של שמן! נהרות נהרות של דבש! נהרות נהרות של מעדנים! נהרות נהרות של ממתקים! נהרות נהרות של אפרסמון טהור! וכל ההרים מנטפים עסיס וכל הגבעות דבש וחלב! עתידים תחומי ירושלים להיות מלאים אבנים טובות ומרגליות, וכל ישראל באים ונוטלים חפציהם מהם!"

מובא בפרקי דרבי אליעזר ל"א:

רבי חנינא בן דוסא אומר: אותו איל שנברא בין השמשות לא יצא ממנו דבר לבטלה: אפרו של איל הוא יסוד של המזבח הפנימי, גידיו היו לעשרה נבלים של כינור שהיה דוד מנגן בו, עורו הוא אזור עור במתניו של אליהו זכור לטוב, שתי קרניו שופרות, קרנו של שמאל היא שתקע בה הקב"ה בהר סיני, וקרנו של ימין, שהיא גדולה משל שמאל, הוא עתיד לתקוע בה לעתיד לבוא!

לעתיד לבוא אין ישראל לומדים תורה אלא מפיו של הקב"ה, וכשם שהאלוקים חי וקיים לעולם כך לימודו, מה שלומדים ממנו אינם שוכחים לעולם!

מובא במדרש תהילים מזמור פ"ז:

אמר רבי יהודה בר סימון: עתידין אומות העולם להביא דורונות למלך המשיח וכיון שהם באין אצל מלך המשיח, הוא אומר להם: יש ביניכם ישראל שהבאתם לי מהגולה? הָבִיאו אותם לי, שנאמר :הבו לה' משפחות עמים (תהילים צ"ו), עמים ומשפחות של ישראל הביאו לי, הבו לה' אותם שכיבדו שמו בעולם. בעת ההיא יובילו כל העמים את ישראל דורון למלך המשיח, שיהיו מביאין את ישראל, שנאמר (שם ס"ח): והביאו את כל אחיכם מכל הגויים מנחה לה', בסוסים וברכב ובצבים ובפרדים ובכרכרות וכו'.

אמר רבי ברכיה:

הבחורים מרכיבין אותם על הסוסים, התלמידים שאין בהם כח ברכב, הנשים והילדים בצבים בעגלות, הזקנים בפרדות שהולכות במנוחה, והזקנים שבזקנים שאין יכולים להטען עושה להם כמין ערסלאות ומציעין בהם כרים של מילת וטועונים אותם על כתפיהם, וסומכין אותם בידיהם ומביאין אותם דרך כבוד. וכשנפטרין לילך מאצל מלך המשיח, מספרים האומות אצל המשיח בכבודן של ישראל, ואומרים: זה כהן וזה לוי וזה ישראל. ומהיכן יודעים הגויים זאת? אלא לפי שנמכרו להם ישראל לעבדים, ושכחו ישראל יחוסיהן מפני שעבוד גלויות, ונשתכחו ונעשו גויים על ידי האונסים.

במסכת שבת קי"ח מובא:

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בר יוחאי: אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן - מיד נגאלין!

משה רבינו ומשיח בן דוד בבית המקדש של מעלה

באותו יום שנתקרבה מיתת משה רבינו, העלהו הקדוש ברוך הוא לשמי מרומים והראה לו מתן שכרו ומה שעתיד להיות. עמדה מידת הרחמים לפני משה רבינו עליו השלום ואמרה לו: אבשרך בשורה טובה תשמח בה: הַפָּנֶה פניך נגד כסא הרחמים וּראה! הִפָּנה פניו נגד כסא הרחמים וראה את הקדוש-ברוך-הוא בונה בית המקדש באבנים טובות ומרגליות. בין אבן ואבן זיו השכינה שהוא טוב מהמרגליות, ומשיח בן דוד עומד בתוכו ואהרון אחיו עומד על רגליו ומעילו עליו.

אמר משה רבינו למשיח בן דוד: דיבר לי הקב"ה שיבנה בית המקדש בארץ, בית המקדש לישראל, והן אני אראהו שיבנה בית המקדש בידו בשמים! אמר לו המשיח למשה: משה! יעקב אביך ראה הבית שִׁבָּנָה בארץ וראה הבית שִׁבָּנָה הקב"ה בידו בשמים, והבין בכל מאודו כי הבית שִׁבָּנָה הקב"ה בידו בשמים באבנים טובות ומרגליות ובזיו השכינה, הוא הבית אשר יעמוד לישראל לעולם ולעולמי עולמים עד סוף כל הדורות. וכן דיבר בלילה אשר ישן על האבן וראה ירושלים בנויה בארץ וירושלים בנויה בשמים, וכשראה יעקב ירושלים אחת בארץ ואחת בשמים אמר: אין זה בית שיעמוד לבני לדורי דורות, כי אם אותו בית אלוקים שהוא בונה בידיו.

כאשר שמע משה רבינו עליו השלום את הדברים האלה מפי משיח בן-דוד, שמח שמחה גדולה והחזיר פניו אצל הקב"ה ואמר לו: ריבונו של עולם! מתי תרד ירושלים זו הבנויה למטה? אמר לו הקב"ה: העת הזאת, אותה לא הגדתי לבריה, לא לראשונים ולא לאחרונים, ולך אני מגיד? אמר לו: ריבונו של עולם, תן לי רמז מן המעשים! אמר לו הקב"ה: אזרה את ישראל בראשונה במזרה בשערי הארץ, ויתפזרו בארבע פינות העולם

בין כל האומות, ואוסיף ידי שנית ואקבצם! באותה שעה ירד משה רבינו מן השמים שמח! ("באוצרות אחרית הימים" לרב חיון)

כתר דוד המלך בגנזי ישועות

אמר רבי ישמעאל: כשעליתי לרקיע אמר לי המלאך שר הפָּנים: ידידי, שב בחיקי ואגיד לך מה יהא על ישראל עם קדוש. ישבתי בחיקו והיה מסתכל בי ובוכה, ודמעותיו נוטפות מעיניו ויורדות ונופלו עלי. אמרתי לו: הדר זיווי, מפני מה אתה בוכה? אמר לי: ידידי, בוא ואכניסך לחדרי חדרים ולגנזי גנזים. תפסני והכניסנתי ונטל הפינקסים ופתח, והראני האגרות.... למחר הכניסני לחדרי חדרים והראני... ובשעה שירדתי שמעתי קול מדבר בלשון ארמי... באותה שעה נזדעזעתי ונפלתי לאחורי, עד שבא המלאך השר והעמידני על רגליי ואמר לי: בוא ואכניסך לגנזי ישועות ונחמות. הכניסני, וראיתי כיתות כיתות של מלאכי השרת יושבים ואורגים בגדי ישועה, ועושים כתרי חיים וקובעים בהם אבנים טובות ומרגליות, ומרקחים כל מיני בשמים ומעדני עולם, וממתיקים יינות לצדיקים לעתיד לבוא. אמרתי לו: הדר זיווי, הללו למי? אמר לי: לישראל.

וראיתי כתר אחד משונה מכל הכתרים, וחמה ולבנה ושנים עשר מזלות קבועים בו. אמרתי לו: כתר זה המשובח, למי? אמר לי: לדוד מלך ישראל. אמרתי לו: הדר זיווי, הראני כבודו של דוד המלך. אמר לי: ידידי, המתן שלוש שעות, עד שיבוא דוד לכאן ותראהו בגדולתו.

תפסני והושיבני בחיקו. אמר לי: מה אתה רואה? אמרתי לו: רואה אני שבעה ברקים שהם רצים כאחד. אמר לי: כבוש עיניך בני, שלא תזדעזע. הללו הם יוצאים לקראת דוד מלך ישראל. מיד רגשו כל האופנים ושרפים וחיות הקודש וגלגלי המרכבה וענני כבוד ואוצרות שלג ואוצרות ברד וכוכבים ומזלות ומלאכי השרת ולוהטי זבול ואומרים: "לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד. הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵ-ל, וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ". ושמעתי קול רעש גדול שבא מעדן ואומר: "יְיָ יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד".

והנה דוד מלך ישראל בא בראש, וכל מלכי בית דוד באים אחריו, וכל אחד ואחד כתרו בראשו, וכתרו של דוד מובהק ומשובח מכל הכתרים, וזיוו הולך עד סוף העולם. ועָלָה דוד לבית המקדש שברקיע, ושם מוכן לו כסא של אש, וְיָשַׁב עליו, וכל מלכי בית דוד יושבים לפניו, וכל מלכי ישראל עומדים מאחוריו. מיד עמד דוד ואמר שירות ותשבחות שלא שמעה אוזן מעולם... (איכה רבה, פסיקתא דרב כהנא).

על ספר התהילים

עוצמת התהילים

פרופ' אלברט איינשטיין - על התהלים
המדען היהודי הדגול ואבי תורת היחסות:
"נראה שכמעט כל עניינה של היהדות אינו אלא מוסר החיים והיחס המוסרי לחיים. נראה לי שהיהדות, יותר משהיא המושג הכולל לחוקים הכתובים בתורה ומפורשים בתלמוד, היא המושג הכולל לחכמת החיים, החיה והקיימת בקרב העם היהודי.
אבל יש במסורת היהודית עוד דבר אחד, המתגלה בכל הודו **במזמורי תהלים** מסויימים, וזהו - מעין שכרון של שמחה והתפעלות מיפי העולם ורוממותו. שרק צל של דמיון מהם מגיע לשכל האדם, זהו הֶרְגֵש שגם המחקר האמיתי יונק מתוכו את כוחו הרוחני".
(אנציקלופדיה תרבות, הוצאת מסדה)

עוצמת התהלים
היהודי מרגיש תמיד קשר נפשי חזק ועמוק אל התהלים, בכל עת צרה או שמחה לוקח היהודי את התהלים, ומרגיש דרכם קירבה גדולה לה', הוא מרגיש שדרך מזמורי התהלים הוא "משוחח" עם הבורא באופן ישיר, הוא מרגיש שהוא חלק מהמילים, הוא מרגיש הזדהות עם המזמורים ומוצא את עצמו בתוך מילות התהלים של דוד מלך ישראל. ולמרות שהוא לא תמיד מבין את כל המילים, הוא מרגיש שהדברים נכתבו עליו ועבורו ו"מדברים" אליו באופן אישי. היהודי מרגיש שהתהלים הם מרפא לנפשו, הם ה"מים החיים" המרווים את צמאונו, האויר שהוא נושם.
התהלים הוא ספר תפילות ותהלות ותשבחות לקדוש-ברוך-הוא. זהו ספר שליווה את היהודי בכל גיל, בכל תקופה בחייו ובכל תקופות ההיסטוריה, כל יהודי מצא ומוצא בו את עצמו. זהו הספר אשר ספג הכי הרבה דמעות של עם ישראל בכל הדורות: דמעות של צער וכאב, וגם של שמחה והודיה לקב"ה על חסדיו. אפילו בתקופות הקשות ביותר התהלים ליוו את היהודי, בכל אלפיים שנות הגלות הקשה והארוכה, ברדיפות, ב"שואה" במחנות העבודה ובמשרפות... התהלים היוו ליהודי משענת רוחנית ונפשית, והיהודי מצא בהם ניחומים לנפשו הכואבת והדואבת.
התהלים של דוד המלך מקיפים את היהודי בקביעות, ביומיום ובכל אורח חייו: החל מלידתו ועד לרגעיו האחרונים בעולם הזה.
התהלים הוכנסו ושולבו ע"י גדולי ישראל של כל הדורות, בכל הזמנים והמועדים של עם ישראל. פסוקי תהלים ומזמורי תהלים נמצאים בכל השמחות, התפילות והמועדים:

בשחרית, מנחה וערבית, פסוקי דזמרה, בברכת המזון, בקבלת שבת, בנוסח ה"קידוש", בנוסח קריאת "שמע" שעל המיטה, ב"הלל", ב"סליחות", בתפילת ראש השנה ויום הכיפורים, בכל חודש אלול ועד שמיני עצרת, בהגדה של פסח, ב"תיקון הכללי" ועוד... היהודי אומר תהלים לפני חתימת עסקה, לפני יציאה לדרך רחוקה, לחו"ל, לנסיעה ארוכה, לפני דיון משפטי, כשמישהו חולה חס וחלילה, לפני אישפוז, לפני ניתוח, לפני מבחן חשוב, לפני גיוס לצבא, לפני יציאה לקרב שלא נדע בע"ה, לפני נסיעה, התחלה חדשה ועוד... התהלים נותנים כח ליהודי, עוצמה, עידוד, קירבה לה' ורוגע פנימי.

בכל מקום בעולם ובכל זמן היהודי הרגיש ומרגיש שהוא חלק מנשמתו של דוד המלך "נעים זמירות ישראל". הוא מרגיש כאילו התהלים נכתבו עבורו, ללא קשר לרמת הידע שלו ביהדות, או להבנת המילים בספר התהלים. ספר התהלים מלא בעוצמות אדירות ושירתו של דוד המלך מעלֶה כל יהודי כלפי מעלה ברוחניות, ומקשרת כל יהודי בפרט ואת כל עם ישראל בכלל אל בורא העולם.

גם כיום ספר התהלים נפוץ ומצוי בכל מקום, יהודים יושבים עם התהלים ומחבקים ומאמצים אותו אל לבם. ניתן לראותו בידי אנשים הקוראים בו לדוגמא בהמתנה בתור לרופא, בנסיעה באוטובוס, לעיתים רואים נשים בעלות חזות לא דתית כלל, אשר מוציאות ספר תהלים וקוראות בו במשך כל זמן הנסיעה, ליד הכותל המערבי, בבתי חולים, ועוד.

ספר התהלים הוא מהספרים הנפוצים ביותר בעם ישראל, מתאים לקריאה לכל אדם בכל גיל: אנשים, נשים וטף. היום ניתן להשיג ספר תהלים בכל הגדלים: מן הגדול ביותר המודפס באותיות קידוש לבנה ענקיות - ועד לָגודל הזעיר ביותר (ספר תהלים זעיר המחובר למחזיק מפתחות לדוגמא). ניתן להשיג גם תהלים עם פירוש צמוד לכל מילה.

אנשים רבים מניחים ספר תהלים כסגולה לשמירה: בבית, בחדר התינוקות והילדים, מתחת לכר בלילה, בתיק, בבית העסק, במשרד, במכונית, בבתי חולים, בצבא - בכתבה בבטאון צה"ל "במחנה" הובא מאמר, בו הסתבר שלמעלה מ-80% מהחיילים מחזיקים ספר תהלים בתיק, ואפילו כסגולה לשמירה, ועוד. (יש להקפיד כמובן שספר התהלים שכולו קדושה יהיה מכוסה בשני כיסויים, שמא חס וחלילה יכנס אתו בטעות למקום לא נקי - ויש ללמוד את ההלכות בעניין).

ספר התהלים מקובל על כל גווני הקשת, על דתיים, מסורתיים, יהודים שעדיין רחוקים מתורה ומצוות... כולם קשורים לתהלים ורואים בו משהו המקשר את כל היהודים באשר הם, כמעין מכנה משותף לכל היהודים בכל העולם ובכל הדורות. למרות שספר

התהלים כולו יראת שמים (כדברי המהרש"א הקדוש), רבים מרגישים שספר התהלים שונה מספרי התורה האחרים וממצוות אחרות, בכך שמרגישים שיותר קל להתקרב אליו ולהזדהות עם הנאמר בו.

ספר התהלים הוא הראשון בספרי הכתובים בתנ"ך. והוא נקרא "תהלים" כי רובו מלא תהילות והודאות לקדוש-ברוך-הוא אשר ברא את העולם. ספר התהלים של דוד מלך ישראל כולל 150 מזמורים - ק"ן מזמורים. הספר נחלק ל-5 קבוצות עיקריות כשכל קבוצה נקראת "ספר" ובתהלים 5 ספרים. יש המחלקים אותו ל-7 חלקים כשבכל יום קוראים חלק אחד ומסיימים אותו בתוך שבוע, ויש המחלקים אותו ל-30 ימים ובכל יום קוראים חלק אחד, ובתוך חודש מסיימים את קריאת כל הספר.

דוד המלך חיבר ואמר את התהלים בעתות ייסורים וכאשר היה נרדף, וגם בימיו הטובים יותר ובמשך כל שנות חייו. דוד המלך כתב את כל מזמורי התהלים ברוח הקודש ובלשון יחיד, והיה כשליח ציבור של כל העם היהודי לכל הדורות. דוד המלך אף פעם לא התייאש ותמיד ביקש על כל עם ישראל לדורותיו את כל מה שביקש לעצמו בתמימותו, צדקתו, סבלו, תקוותו ואמונתו העצומה בקב"ה. במדרש "שוחר טוב" י"ח מובא: "כל מה שאמר דוד בספרו, כנגדו וכנגד כל ישראל אמָרו וכנגד כל העתים אמָרו". מובא ב"ישמח ישראל" פרשת עקב: שדוד המלך היה נשמת כלל ישראל, והיה עושה ספר תהלים עבור כל סוגי בני אדם, וכולם יכולים למצוא את עצמם בספר בתהלים, עד ביאת הגואל.

המלבי"ם מביא בהקדמתו לפירושו על ספר התהלים: בית קודש הקודשים, בית האוצר היקר הזה, כל אדם יחזה בו כל תפילה וכל תחינה, כל הודאה וכל תהלה, על כל דבר ועל כל עניין, צוקה או ישועה, צרה או רווחה, אשר יהיה ליחיד או לרבים.

דוד המלך התפלל בתהלים על כל המאורעות אשר יעברו על ישראל בגלות, שיהא לישראל קיום ברוחניות ובגשמיות, ושכל אדם מישראל האומר תהלים יהיה כאילו יצא מפי דוד המלך בעצמו. דוד המלך התפלל שכאשר ישראל יאמרו תהלים, יהיו שפתותיו דובבות בקבר.

יש בתהלים הכל, והאומר תהלים הוא גם מתפלל וגם עוסק בתורה, כפי שביקש דוד המלך מהקדוש-ברוך-הוא: שיהיו התהלים נחשבים כאילו עוסק בלימוד "נגעים ואהלות". ובמדבר קדמות מובא: כל האומר תהלים בכל יום כאילו קיים כל התורה כולה.

ואמרו חז"ל: דוד המלך אמר את המזמורים וכתב את ספר התהלים ועל שמו נקרא ספר התהלים, למרות שחלק מהמזמורים בתהלים נאמרו על ידי עשרה צדיקים:

1. אדם הראשון - "מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת" (תהלים צ"ב, א').
2. מלכי צדק
3. אברהם אבינו
4. משה רבינו - "תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹקִים: יְיָ מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָּנוּ בְּדֹר וָדֹר" (תהלים צ', א').
5. הימן
6. ידותון
7. אסף
8-10. שלושת בני קורח: אסיר, אלקנה ואביאסף.

אך מכולם בחר הקדוש-ברוך-הוא בדוד המלך שהוא משיח ה' לעולם, ונעים זמירות ישראל. רבי הונא בשם רבי אבא אומר: אף על פי שנאמר ע"י עשרה זקנים, לא נתקן אלא ע"י דוד מלך ישראל. רבי מאיר אומר: כולם דוד אמרם, שנאמר במזמור ע"ב: "כָּלּוּ תְפִלּוֹת דָּוִד בֶּן יִשָׁי", "כָּלּוּ" הכוונה: "כל אלו" תפלות דוד בן ישי.

כוונתו הראשונה של ספר התהלים היתה: להודות, לזמר ולהלל בם את ה' יתברך, ושהמזמורים יהיו מושרים בפי הלויים שהיו אומרים שירה על הדוכן בשעת העבודה, והקרבת הקורבנות ובבית המקדש. ועיקר השירה היא בפה, אבל עומדים שם לויים וישראל מיוחסים ומנגנין בכלי שיר, נבלים וחלילים וכנורות וצלצלים, ובכלי זמר הנזכרים בספר התהלים: נגינות, גתית, מחלת, שמינית, שושנים, עדות ונחילות ועלמות. וכשם שהתהלים נאמרו על ידי עשרה בני אדם, כך נאמרו בעשרה מיני זמר: בניצוח, ניגון, מזמור, שיר, תפילה, הלל, ברכה, הודיה, אשרי, הללויה. וגדול מכולם **הללויה** - שכולל שם ושבח בבת אחת.

הכהנים היו תוקעים בין זמר לזמר ג' תקיעות, ובכל יום היו אומרים מזמור של יום. בניסוך המים היו אומרים - מזמורי "שיר המעלות", לחנוכה - מזמור ל', וכנגדם אנו אומרים אחר התפילה - את השיר שהיו הלויים אומרים בבית המקדש. במשנה, בסוכה נ"א, ב' מובא: חסידים ואנשי מעשה היו מרקדין... והלויים בכינורות... על חמש עשרה מעלות היורדות מעזרת ישראל לעזרת נשים, כנגד 15 מזמורי "שיר המעלות" שבתהלים, שעליהן לויים עומדין בכלי שיר ואומרים שירה.

התהלים עושים המון נחת רוח לקדוש-ברוך-הוא, אפילו יותר מן הקורבנות. "אֱהַלְלָה שֵׁם אֱלֹקִים בְּשִׁיר, וַאֲגַדְּלֶנּוּ בְתוֹדָה. **וְתִיטַב לַייָ** (התהלים יותר טובים לה') **מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִן מַפְרִיס**" (תהלים ס"ט, ל"א-ל"ב). דוד המלך אומר: התהלים מהללים את הקדוש-ברוך-הוא,

המזמורים והשירים הם טובים לה', ועושים לקדוש-ברוך-הוא נחת אפילו יותר מהקורבן הכי משובח - שהוא שור פר מקרין מפריס. וכל הזוכה לומר שירות ותשבחות לקדוש-ברוך-הוא בעולם הזה, זוכה לומר שירות ותשבחות לה' יתברך גם בעולם הבא.
דוד המלך עבד ה', הוא אחד האנשים היחידים בתנ"ך אשר נאמר עליו "עבדי". מלכים א', י"א: "לְמַעַן **עַבְדִּי דָוִד** וּלְמַעַן יְרוּשָׁלַם הָעִיר אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי בָהּ מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל... לְמַעַן **דָּוִד עַבְדִּי** אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי אֹתוֹ אֲשֶׁר שָׁמַר מִצְוֹתַי וְחֻקֹּתָי... **לְדָוִיד עַבְדִּי** כָּל הַיָּמִים לְפָנַי, בִּירוּשָׁלַם הָעִיר אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי לִי לָשׂוּם שְׁמִי שָׁם".
דוד המלך חי שבעים שנה: נולד בחג השבועות ונפטר בחג השבועות - ביום שבת. דוד המלך הוא היחידי אשר זכה לְתואר "חי וקיים", ומלכותו היא נצחית. מצאצאיו יתגלה בעזרת ה' מלך המשיח במהרה בימינו, אמן.

מה מייחד את ספר התהלים?

מהו הכח המיוחד של מזמורי התהלים בכל הזמנים?

במה זכה דוד המלך שמזמוריו מתחברים לכל גווני הקשת?

ספר התהלים כשמו כן הוא - ספר שירי שבח ותהלה לקדוש-ברוך-הוא. דוד המלך היה אמור להיוולד נפל ולחיות רק שלוש שעות, ואדם הראשון הכיר את מהות הנפל הזה וראה שיש בו עוצמה ותפקיד לנצח נצחים, לכן ביקש מאת ה' להחיות את דוד המלך, ונתן לו במתנה 70 שנה מחייו. מאחר שאדם הראשון היה כלול מכל נשמות עם ישראל, דוד המלך אשר קיבל את 70 שנות חייו ישירות מאדם הראשון במתנה, גם הוא כלול מכל נשמות עם ישראל, לכן התהלים שחיבר דוד המלך "מדברים", נוגעים ומתחברים לכלל ישראל, שהם בעצמם ניצוצות נשמת אדם הראשון.
ספר התהלים כולל את כל המאורעות אשר ארעו לישראל בעבר ועד הגאולה לעתיד לבוא, במהרה בימינו, אמן. הרד"ק ב"מאור ושמש" פרשת משפטים מביא: דוד המלך היה מתפלל על כל העניינים שצריכים ישראל עד ביאת משיחנו. על החולים שיתרפאו, על הבריאים שלא יחלו, ועל פרנסתם שיתברכו ולבטל מהם כל גזירות קשות. במדרש תהלים י"ח נאמר: ר' יודן בשם ר' יהודה אומר, כל מה שאמר דוד בסִפרו, כנגדו וכנגד כל ישראל אמָרו וכנגד כל העתים אמָרו. מאחר שעברו על דוד המלך כל המאורעות של האדם לטוב או לרע, ועל כולם היה ראוי לעשות שירים ותשבחות לקב"ה, לכן ראוי שיהיה ספר התהלים של דוד המלך בכיס של כל אדם מישראל ושגור בפיו, כי ימצא בו כל התהלות הראויות לכל דבר.

ומאחר שדוד המלך היה מכֻוָן תמיד ברוח הקודש, שהרי היה עוסק עד חצות הלילה בָּתורה, ומכאן ואילך בשירות ותשבחות, גם כאשר חזר ואמר את המזמור שכבר נאמר על ידו ברוח הקודש כאשר חיבר את התהלים, בכל פעם שאמר שוב את אותו מזמור היה אומרו שוב ברוח הקודש. ולכן, כותב הליקוטי מוהר"ן ב': צריך אדם לראות את עצמו בתוך כל מזמורי התהלים שנאמרו בשביל כלל ישראל, בשביל כל אחד ואחד בפרט. וכל מלחמות היצר שיש עליו וכל מה שנעשה עמו, הכל מפורש ומבואר בספר תהלים, כי עיקרו נאמר על מלחמות היצר הרע וחיילותיו שהם עיקר אוייבי האדם, ורק על מלחמות אלו נתייסד ספר תהלים. ועיקר התקרבות באמירת תהלות ושאר תחינות ובקשות, לפרוש שיחתו בינו לבין קונו ולבקש רחמים מלפניו שיקרבהו לעבודתו יתברך. ומאחר שדוד היה קם בחצות הלילה ועוסק בשירות ותשבחות עד שעלה השחר, נהגו ברוב תפוצות ישראל לומר תהלים בציבור בכל יום, לעורר את הרחמים ולהגביר את חסדי דוד הנאמנים.

אדם הראשון נתן לדוד המלך 70 שנה

"זה ספר תולדות אדם"

בספר בראשית נאמר: "זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם"... במדרש בילקוט שמעוני מובא: מלמד שהעביר הקב"ה לפני אדם הראשון את כל הדורות, את כל האנושות כולה, וראה אדם הראשון בתוכם נשמה זוהרת במיוחד. שאל אדם הראשון: מי זה שנשמתו כל כך זוהרת ויפה? והראהו הקב"ה את דוד המלך שהיו חקוקים לו שלוש שעות. כלומר: דוד המלך היה אמור להיוולד נֶפֶל וקצבו לו רק שלוש שעות של חיים. אמר אדם הראשון לפני הקב"ה: רבונו של עולם, לא תבוא תקנה לזה? האם אין לו לדוד המלך סיכויים לחיות יותר משלוש שעות? אמר לו הקב"ה: כך עלתה במחשבה לפנַי. אמר לו אדם הראשון: כמה ימי שני חיי? (כמה חיים מוקצבים ליי?) אמר לו: אלף שנים. אמר לו: יש מתנה ברקיע? האם אפשר לתת מתנה? אמר לו הקב"ה: הן. אמר לו אדם הראשון: 70 שנים משנותַי יהיה למזל זה, ברגע זה אני תורם 70 שנה מחיי לאדם זה שאמור לחיות רק שלוש שעות. מה עשה אדם הראשון? הביא השטר וכתב עליו שטר מתנה, וחתמו עליו: הקב"ה והמלאך שר הפָּנים ואדם הראשון. כראיה למדרש אנו מוצאים בספר תהלים מ' פסוק ח': "הִנֵּה בָאתִי, בִּמְגִלַּת סֵפֶר כָּתוּב עָלָי", באיזה אופן באתי לעולם? על פי מגילת ספר שראה אדם הראשון, שהיה כתוב עלי.

אדם הראשון הכיר את מהות הנפל הזה, וראה שיש בו עוצמה ותפקיד לנצח נצחים, לכן ביקש מאת ה' להחיות את דוד המלך ונתן לו במתנה 70 שנה מחייו. אמר אדם

הראשון: רבונו של עולם, **יפיות** זו **מלכות** **וזמירות** הללו נתונות לו במתנה שבעים שנה, שיחיה ויהא מזמר לפניך.

יפיות זו - זה דוד המלך שנאמר עליו: אדמוני עם יפה עיניים. מה הוא אדמוני עם יפה עיניים?

אדמוני - לאדמוני יכולה להיות נטיה לשפיכות דמים כיון שאדמוני מבטא גם אופי, מזג. אין אפשרות להלחם נגד טבע המוטבע באדם, אך אפשר לעדן את הכוחות הללו ולתעֵל אותם לְכיוון החיובי. אמנם דוד המלך הוא אדמוני ויש בו מידת שפיכות דמים, ולכן לא יכל לבנות את בית המקדש "כִּי דָמִים רַבִּים שָׁפַכְתָּ אַרְצָה לְפָנָי" (דברי הימים א' כ"ב), אבל דוד המלך הוא אשר הכין את כל הרקע הבטחוני והגשמי לבניית בית המקדש, כיון שכל מהותו של דוד המלך היתה כפופה לדברי חכמים לפי מה שהורו לו האורים והתומים. דוד המלך נלחם את מלחמות ה', בעקבות נצחונותיו על אוייבי ישראל, הביא שקט ובטחון שהם הכרחיים לבניית בית המקדש, חפר את יסודות בית המקדש ואף הכין בעצמו שפע חומרים לבניית בית המקדש: כסף, זהב, עצים... "הִנֵּה בֵן נוֹלַד לָךְ, הוּא יִהְיֶה אִישׁ מְנוּחָה וַהֲנִחוֹתִי לוֹ מִכָּל אוֹיְבָיו מִסָּבִיב, כִּי **שְׁלֹמֹה** יִהְיֶה שְׁמוֹ וְשָׁלוֹם וְשֶׁקֶט אֶתֵּן עַל יִשְׂרָאֵל בְּיָמָיו, הוּא יִבְנֶה בַּיִת לִשְׁמִי" (דברי הימים א' כ"ב).

יפה עיניים - הכוונה לעין טובה, העיניים הם ראי הנשמה. ה"כלי יקר" מבאר: שאין מדובר בעיניים גשמיות, אלא במשמעות פנימית. כשיש עין טובה אז בודאי מצויות גם שאר מידות טובות. הסנהדרין נקראים "עיני" העדה, כלומר: תפקיד הסנהדרין להוביל את העם למקום שאליו הם צריכים להגיע וכמובן שאין הכוונה לעיניים גשמיות.

יש המפרשים לפי מה שכתוב בזוהר ר"ו ב': שעיני דוד היו מצויירים מכל מני גוונים. ולא היתה עין יפה בעולם כמו של דוד, וכל גווני העולם היו מנצנצים בה. וכשהיה דוד מסתכל באיש צדיק היה הצדיק שמח, וכשהיה דוד מסתכל בפני רשע, היה הרשע לוקה בכל מני צרעת (מובא בילקוט מעם לועז, שמואל א').

מלכות - מלכותו של דוד המלך אין לה סוף, היא באה מהאדם הראשון. חז"ל אומרים שאדם הראשון היה מסוף העולם ועד סופו, כלומר: שהיו כלולים בו כל נשמות העולם שהיו בעבר, בהווה, ושיהיו בעתיד עד סוף כל הדורות. מאחר שאדם הראשון נתן לדוד המלך 70 שנה משנותיו, אז ממילא יש בדוד המלך ניצוצות של כל עם ישראל עד סוף כל הדורות, ומלכותו היא אינסופית. דוד מלך ישראל חי וקיים, עוצמתו נמשכת עד היום ולנצח נצחים.

זמירות - דוד המלך נעים זמירות ישראל. מובא במסכת פסחים: כל שירות ותשבחות שאמר דוד בספר תהלים, כנגד עצמו אמרם. רבי יהושע אמר: כנגד כל ישראל אמרם. כאשר כל יהודי ויהודי קורא מזמור תהלים, הוא מרגיש כאילו המזמור חובר עבורו, ממש עבור בעייתו הספציפית.

לא יפלא הדבר שהיהודי העומד בכל מקום ומקום, וללא קשר למידת הידע שיש לו ביהדות, וגם אם אינו מבין את המילים הקשות לעתים של ספר התהלים - הוא מרגיש למרות הכל שהוא שייך, הוא חלק מנשמת דוד המלך ומכל נשמת עם ישראל. כיון שדוד המלך הוא חלק מנשמת אדם הראשון, ואדם הראשון הוא נשמת כל עם ישראל.

התהלים נכתבו ברוח הקודש

מובא בזוהר הקדוש פרשת וישלח קע"ט:

בוא וראה: באלו השירות והתשבחות שאמר דוד המלך, יש בהם סודות ודברים עליונים בסודות החכמה... לפי שכולם נאמרו ברוח הקודש, כי היה שורה רוח הקודש על דוד ואז אמר שירה, לכן כל אותיות של מזמורי תהלים נכתבו ונסדרו ברוח הקודש, ולכן כולם בסודות החכמה נאמרו.

דוד המלך הכניס בתהלים ברוח קודשו כל כללות ישראל, וכל איש פרטי, וכל נגעי לבבו עד ביאת המשיח. כי הוא עליו השלום היה רגל רביעית למרכבה העליונה, והוא כולל בנפשו את כללות ישראל.

דוד המלך הוא:

בן ישי, ראש סנהדרין, נמשח למלך

נעים זמירות ישראל ובעל רוח הקודש

כתב רבי יוסף חיון, רבו של היעב"ץ:

דוד המלך חיבר ספר תהלים מפני שהיה שלם ושרתה עליו רוח הקודש, כפי שנאמר בספר שמואל ב', כ"ג, א': "וְאֵ֗לֶּה דִּבְרֵי֙ דָּוִ֣ד בֶּן יִשַׁ֔י וּנְאֻ֖ם הַגֶּ֣בֶר הֻקַ֑ם עַל֙ מְשִׁ֣יחַ אֱלֹקֵ֣י יַעֲקֹ֔ב וּנְעִ֖ים זְמִרוֹת֙ יִשְׂרָאֵ֔ל, רוּחַ֙ יְיָ֣ דִּבֶּ֔ר בִּ֖י וּמִלְּתוֹ֑ עַ֖ל לְשׁוֹנִֽי".

ומציין הכתוב שדוד הוא **בן ישי** - להורות על צור מחצבתו - אביו: ישי הצדיק, אשר היה אחד מארבעה האנשים בעולם שלא טעמו טעם חטא בחייהם, ומתו רק בעתיו של נחש, כלומר בחטאו של אדם הראשון (השלושה הנוספים אשר מתו רק בעתיו של נחש, היו: בנימין, עמרם וכלאב בן דוד).

דוד מזרע המלוכה - משבט יהודה שבחר בו ה' יתברך לנגיד על ישראל לעולם, כמו שנאמר בדברי הימים א' כ"ח: "כִּי בִיהוּדָה בָּחַר לְנָגִיד".

"נְאֻם הַגֶּבֶר הֻקַם עָל" - שהיה חכם בחכמת התורה **וראש לסנהדרין**, "יֹשֵׁב בַּשֶּׁבֶת תַּחְכְּמֹנִי" - שמואל ב' כ"ג, שהיה חכם מכולם.

בירושלמי בברכות מובא: לא היה השחר מגיע ומוצא את דוד ישן "חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ"... דוד היה קם בחצות הלילה "ומעיר" את השחר להודות לה', להתפלל וללמוד תורה. מובא בתנא דבי אליהו: שדוד המלך היה יושב והוגה בדברי התורה תמיד ובכל יום, ומיד היתה שורה עליו רוח הקודש.

"מְשִׁיחַ אֱלֹקֵי יַעֲקֹב" - להורות שלא מעצמו מָלַך, אלא **נמשח** בשמן הקודש בציווי ה' יתברך, וזהו משיח אלקי יעקב.

"נְעִים זְמִרוֹת יִשְׂרָאֵל" - שחיבר ספר תהלים לְזַמֵּר ולהלל בם את ה' יתברך, והיו אומרים אותם בבית המקדש, ולולא דוד לא היינו יכולים להלל ולזמר לבוראנו כראוי.

"רוּחַ יְיָ דִּבֶּר בִּי וּמִלָּתוֹ עַל לְשׁוֹנִי" - תיארו במעלת הנבואה, כי הגיע למעלת רוח הקודש שהיא חלק מן הנבואה, ובמעלת רוח הקודש היה אומר זמירותיו.

נעים זמירות ישראל (שמואל ב', כ"ג, א')

אמרו חז"ל:

אף על פי שעשרה בני אדם אמרו ספר תהלים, מכולם לא נאמר על שמותם, אלא על ידי דוד מלך ישראל. משל למה הדבר דומה: לחבורה של אנשים המבקשים לומר הימנון למלך, אמר להם המלך: כולכם נעימים, כולכם חסידים, כולכם משובחים לומר הימנון לפני, אלא איש פלוני יאמר בשם כולכם, כי קולו ערב. כך בשעה שביקשו עשרה צדיקים לומר ספר תהלים, אמר להם הקב"ה: כולכם נעימים וחסידים ומשובחים לומר לפני, אך דוד יאמר בשם כולכם, כי קולו ערב - כי הוא נְעִים זְמִרוֹת יִשְׂרָאֵל.

במאמר החסידות לי"ט כסלו מובא:

כי דוד המלך נקרא בספר שמואל ב', כ"ג, א': "נְעִים זְמִרוֹת יִשְׂרָאֵל", דהיינו: שאמר את הזמירות שבספר תהלים בשם כל ישראל, במשך כל הדורות.

בילקוט שמעוני מובא:

שדוד דַר בחמישה עולמות ואמר שירה: דר במעי אמו ואמר שירה, יצא לאויר העולם ונסתכל בכוכבים ובמזלות ואמר שירה, ינק משדי אמו ואמר שירה, ראה במפלתם של רשעים ואמר שירה.

למרות שכל חייו היו קשים ומרים, דוד אינו בא בטענות, אלא רק משבח ומהלל את הקב"ה.

רד"ק:

"וּנְעִים זְמִרוֹת יִשְׂרָאֵל"
על הזמירות שעשה דוד המלך בספר תהלים, שהיו משוררים ומזמרים בהם הלויים לפני הארון ובבית המקדש.
רלב"ג: "וּנְעִים זְמִרוֹת יִשְׂרָאֵל"
הכוונה שדוד המלך אמר לה' יתברך: שסוגי הזמירות חוברו כדי שישראל יזמרו בהם לה' יתברך.

דוד המלך אמר התהלים ברוח הקודש

"רוּחַ יְיָ דִּבֶּר בִּי וּמִלָּתוֹ עַל לְשׁוֹנִי" (שמואל ב', כ"ג, ב')
"רוּחַ יְיָ דִּבֶּר בִּי" - דוד המלך כותב בתהלים שאמר את הזמירות והתהלים ברוח הקודש,
"וּמִלָּתוֹ עַל לְשׁוֹנִי" - רוח הקודש אשר דיברה בו, ומילתו היתה על לשון דוד המלך, כי רוח הקודש עוררה אותו ושמה לו את הדברים בפיו ועל לשונו.
רלב"ג: אלו הזמירות הנעימות שחיבר היה - שרוח ה' יתברך דיבר בו, ובמה שנאצל עליו מרוח הקודש, היה דָבַר ה' יתעלה על לשונו, להגיד אלו הזמירות ולחברם בספר.
מצודות דוד: רצה לומר, וזהו דברי אשר אלקי ישראל אמר, וכאלו דיבר לי ליחד אלי הדבור.

"אָגוּרָה בְאָהֳלֶךָ עוֹלָמִים"

וכי עלה על דעתו של דוד להיות חי לעולמים? אלא אמר דוד לפני הקב"ה: יהי רצון מלפניך, שיהיו שירות ותשבחות שלי נאמרות בבתי כנסיות ובבתי מדרשות לעולם (ברכות ס"א).

כינור דוד ומעלת השבח לקב"ה

כינורו של דוד

"חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ", במסכת ברכות ג' ובזוהר נאמר: כינור היה תלוי לדוד למעלה ממיטתו של דוד כנגד חלונו, וכיון שהגיע חצות לילה, רוח צפונית מנשבת בו והיה מנגן מאליו. מיד היה דוד קם ומתגבר בשירות ותשבחות, והוא עומד ועוסק בתורה עד שעולה עמוד השחר. כיון שעלה עמוד השחר והיו חכמי ישראל שומעים את קולו, היו חכמי ישראל נכנסים אצלו ועומדים גם הם לעסוק בתורה.
בדרך הטבע שהשחר מעורר את בני האדם משנתם, אך דוד היה זה שמעיר את השחר ..."אֲשִׁירָה וַאֲזַמֵּרָה, עוּרָה כְבוֹדִי, עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר, אָעִירָה שָׁחַר". נשמת דוד המלך כולה אומרת שירה, דוד "יֹדֵעַ נַגֵּן" (יודע = מחובר) הוא מחובר ומקושר לניגון, דוד המלך כל כולו שירה לה'. שירת התהלים היא שירה שיצאה מעומק הלב, והיא מתנשאת ועולה מעלה לגבהים הרוחניים, ומעלה כלפי מעלה גם את דוד המלך וגם את כל עם

ישראל כולו. ולעתיד לבוא דוד המלך - משיח בן דוד יבשר את גאולת עם ישראל ואת גאולת העולם, ויקשר את העולם אל בורא העולם לעד ולנצח נצחים בקשר סופי, בקשר של ניגון עמוק ועילאי.

כנור

כנור בגימטריא = עור (כנור = 276, עור = 276). ע"י שיריו ותשבחותיו ומנגינותיו היה דוד המלך מדבק את נפשו, והופך את העור (הגשמי) לאור (רוחני), ומתקן מה שאדם הראשון הפך בחטאו את כותנות האור לכותנות עור.

הצפרדע משבחת לקב"ה

במדרש בפרק שירה נאמר: בשעה שסיים דוד המלך את ספר התהלים זחה דעתו עליו, אמר לפני הקב"ה: רבונו של עולם, יש בריה שבראת בעולמך שאומרת שירות ותשבחות יותר ממני? באותה שעה נזדמנה לו צפרדע אחת ואמרה לו: דוד, אל תזוח דעתך עליך, שאני אומרת שירות ותשבחות יותר ממך. ולא עוד, אלא כל שירה ושירה שאני אומרת, ממשלת עליה שלושת אלפים משל. ולא עוד, אלא שאני עוסקת במצוה גדולה: יש בשפת הים מין אחד שאין פרנסתו אלא מן המים, ובשעה שרואה אותי נוטלני ואוכלני.

גלגל השמש משבח לפני הקב"ה

"הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ, הַלְלוּהוּ כָּל כּוֹכְבֵי אוֹר"... למרות שאורם של השמש והכוכבים הוא רב, אל לנו לטעות ולומר שיש בהם כח עצמי, שהרי הם בעצמם נותנים שבח ותהלה לקב"ה שיצר אותם וכולם כפופים לו.

בזוהר הקדוש בפרשת ויקהל, נאמר: אמר רבי אלעזר, אלמלא שבני עולם אטומים, לבם ועיניהם סתומות, לא היו יכולים לעמוד בכל נעימות גלגל השמש כשהוא הולך ומשבח לפני הקב"ה.

לעתיד לבוא

10 **נבלים בכנור דוד המלך מאַיִל שנברא בין השמשות**

בפרקי דרבי אליעזר ל"א מובא:

רבי חנינא בן דוסא אומר: אותו אַיִל שנברא בין השמשות לא יצא ממנו דבר לבטלה - אפרו של האיל הוא יסוד של המזבח הפנימי, גידיו היו לעשרה נבלים של כינור שהיה דוד מנגן בו, עורו הוא אזור עור במתניו של אליהו הנביא זכור לטוב, שתי קרניו שופרות, קרנו של שמאל - היא שתקע בה הקב"ה בהר סיני, וקרנו של ימין - שהיא גדולה משל שמאל, הוא עתיד לתקוע בה לעתיד לבוא!

רבינו בחיי מביא: שהיו בכנור שבעה נימין "**שֶׁבַע** בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךְ" (תהלים קי"ט, קס"ד). לפי ערכין י"ג: ולימות המשיח יהיו שמונה נימין "לַמְנַצֵּחַ עַל **הַשְּׁמִינִית**" (תהלים י"ב, א').

ולעתיד לבוא יהיו עשרה נימין "בְּנֵבֶל **עָשׂוֹר** אֲזַמְּרָה לָּךְ" (תהלים קמ"ד, ט'). ולא נתפרש השיר עד שבא אדוננו דוד המלך. והלוויים המשוררים הם שמונה: אסף, הימן, ידותון, איתן האזרחי, לוי ששמו בן, על הגתית - הוא ממשפחת עובד אדום, ובני קורח ובני משה.

והיו משוררים גם כן בשמונה כלים: על נגינות, על מחלת, על עלמות שיר, המשא - זהו קול חזק וגבוה המובא בדברי הימים א' ט"ו, כ"ב, על הנחילות - מלשון חליל, על שושנים, על הגתית, על השמינית. דוד ושמואל העמידו חלוקי השיר, שיהיו הלויים עומדים על הדוכן ומזמרין לפני מי שאמר והיה העולם.

העולם נברא בשביל שירה וזמרה

אמר הקדוש-ברוך-הוא: אפתח לשון של כל בני בשר ודם, כדי שיהיו מקלסין (משבחין) לפנַי בכל יום וממליכין אותי בארבע רוחות העולם, **שאלמלא שירה וזמרה שהם אומרים לפנַי בכל יום ויום - לא בראתי את עולמי**.

ומנין שלא ברא הקדוש-ברוך-הוא את העולם - אלא בשביל שירה וזמרה? שנאמר: תהלים צ"ו, ו': "הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו, עֹז וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ". תהלים י"ט, ב': "הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵ-ל, וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ". תהלים צ"ג, ד': "מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים, אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם, אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְיָ". תהלים קמ"ח: "הֶהָרִים וְכָל גְּבָעוֹת... מַלְכֵי אֶרֶץ וְכָל לְאֻמִּים, שָׂרִים וְכָל שֹׁפְטֵי אֶרֶץ, בַּחוּרִים וְגַם בְּתוּלוֹת, זְקֵנִים עִם נְעָרִים, יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ"...

הרמב"ן מביא בפרשת "בא": כוונת כל המצוות שנאמין באלקינו ונודה אליו שהוא בראנו, והיא כוונת היצירה... ואין לעליון חפץ בתחתונים מלבד זה שיֵדע האדם **ויודה לאלקיו** שבראו (הכרת הטוב לבורא העולם על שבראנו ועל כל נשימה ונשימה ועל הכל).

הקב"ה אינו מבקש קילוס (שבח) **אלא מישראל**

במדרש תהלים מובא: כך אמר דוד הכל מקלסין לפניו שנאמר: "הַלְלוּ אֶת יְיָ מִן הַשָּׁמַיִם"... "הַלְלוּ אֶת יְיָ מִן הָאָרֶץ", ואחר כולן מקלסין אותו אומות העולם. אמר הקב"ה: אף על פי שהכל מקלסין אותי, איני מבקש קילוס אלא מישראל, שנאמר: "כִּי רוֹצֶה יְיָ בְּעַמּוֹ, יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה"... (לא נאמר: "כי ירצה", אלא "כִּי רוֹצֶה" - כי הקב"ה אוהב את ישראל ורוצה בעמו בכל עת ובכל שעה), אמר הקב"ה: ערב עלי קילוס של ישראל שמקלסין אותי, שנאמר: "הַשְׁמִיעִינִי אֶת קוֹלֵךְ"... (שיר השירים ב').

מעלת השבח, השירה, הזימרה
התהלה וההודאה לה'

..."גַּם אֲנִי **אוֹדְךָ** בְּכִלְיִ נֵבֶל, אֱמִתְּךָ אֱלֹקַי **אֲזַמְּרָה** לְךָ בְּכִנּוֹר, קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל. **תְּרַנֵּנָה** שְׂפָתַי כִּי **אֲזַמְּרָה** לָּךְ, וְנַפְשִׁי אֲשֶׁר פָּדִיתָ"... (תהלים ע"א).

דוד המלך מזמר ומהלל ומודה לה' על הכל, ועל האפשרות והזכות שניתנה לו להודות לה', אשר פָּקַח את עיניו וזיכה אותו להודות. דוד המלך היה עוסק כל הלילה בשירות ותשבחות. הבעל שם טוב מביא: "**תְּרַנֵּנָה** שְׂפָתַי כִּי **אֲזַמְּרָה** לָּךְ" - שפתי ירננו שיר ושבח לה' יתברך, על עצם הדבר (שאני מזמר לך) על "**אֲזַמְּרָה** לָּךְ".

במסכת חולין צ"א מובא: חביבין ישראל לפני הקדוש-ברוך-הוא יותר ממלאכי השרת. שישראל אומרים שירה בכל שעה, ומלאכי השרת אין אומרים שירה אלא פעם אחת ביום, ויש (מלאכים) אומרים פעם אחת בשבת, ויש אומרים פעם אחת בחודש, ויש אומרים פעם אחת בשנה, ויש אומרים פעם אחת בשבוע (בשבע שנים), ויש אומרים פעם אחת ביובל, ויש אומרים פעם אחת בעולם...

בזכותו של דוד המלך נעים זמירות ישראל מחבר התהלים, אנו יכולים להלל ולזמר לה' בכל עת. התהלים הם שבח גדול לה', הודאה, תהלה וזימרה, וכמובן גם "שירת הים", "נשמת כל חי", "פרק שירה" שירת הבריאה כולה המשבחת לה'. ויש בהם בכל השירות והתשבחות לה' ובאמירתם, סגולות גדולות ועצומות: לזיווג, לכפרת עוונות, להושיע מכל צרה, לפרנסה, רפואה, לזרע של קיימא ועוד...

במסכת סנהדרין צ"ד מובא: ביקש הקדוש-ברוך-הוא לעשות את חזקיהו משיח, וסנחריב לגוג ומגוג. אמרה מידת הדין לפני הקדוש-ברוך-הוא: ריבונו של עולם, ומה דוד מלך ישראל שאמר שירות ותשבחות לפניך לא עשיתו משיח - חזקיהו שעשית לו כל הנסים הללו ולא אמר שירה לפניך, תעשהו משיח? לכך נסתתם.

עוד מובא שם: אמר רבי חיא בר אבא, אמר רבי יוחנן: עתידין כל הנביאים כולם לומר שירה בקול אחד, שנאמר: "קוֹל צֹפַיִךְ נָשְׂאוּ קוֹל **יַחְדָּיו** יְרַנֵּנוּ" (ישעיהו נ"ב).

רבי אליעזר הגדול אומר: כל העוסק בפרק שירה בכל יום, מעיד אני עליו שהוא בן העולם הבא, וניצול מפגע רע ומיצר הרע, ומדין קשה ומשטן ומכל מני משחית ומזיקין. בספרו של הגאון רבי חיים קניאבסקי שליט"א - "אורחות יושר" מובא: מעשה בשניים שהלכו בדרך ופגש בהם אדם סגי נהור (עיוור) אשר ביקש מהם צדקה. אחד מהם נתן צדקה וחברו לא נתן. לאחר מכן המשיכו בדרכם ופגשו את מלאך המוות אשר בא לקחת את נשמתם כיון שהגיע זמנם. את אותו אדם אשר נתן צדקה - שיחרר בעבור הצדקה שנתן, ולשני - אמר: באתי לקחתך. אמר לו: תאפשר לי כעת לתת צדקה. אמר לו: היה עליך לתת צדקה לפני כן. אמר לו: תמתין לי עד שאשבח לקדוש-ברוך-הוא על כל

החסדים שעשה עמי מיום שנולדתי ועד היום הזה. אמר לו: כיון שקיבלת עליך לשבח לקדוש-ברוך-הוא, התבטלה הגזרה והוסיפו לך שנות חיים.

במדרש ויקרא רבה כ"ז, י"ב מובא: ...לעתיד לבוא כל הקורבנות בטלין, וקורבן **תודה** אינו בטל לעולם.

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בר יוחאי: מיום שברא הקדוש-ברוך-הוא את עולמו, לא היה אדם שהודה לקדוש-ברוך-הוא, עד שבאה לֵאָה והוֹדַתּוּ, שנאמר: "וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת יְיָ עַל כֵּן קָרְאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה" (בראשית כ"ט). לאה הודתה לקדוש-ברוך-הוא שנתן לה בן רביעי - וקראה שמו יהודה, ומשבט יהודה נולד נעים זמירות ישראל - דוד המלך אשר הודה לה' תמיד, על הכל ובכל מאודו.

אמר רבי: כל העוסק בפרק שירה בעולם הזה, זוכה ללמוד וללַמד, לשמור ולעשות ולקיים. ותלמודו מתקיים בידו, וניצול מיצר הרע ומפגע רע, ומחיבוט הקבר ומדינה של גיהינום, ומחבלו של משיח. ומאריך ימים וזוכה לימות המשיח ולחיי העולם הבא.

ה"פלא יועץ": ראוי להלל לה' על כל הטובה שעושה עמנו. ואף ש"אילו פינו מלא שירה כים"... לא נספיק להללו, ולו דומיה תהלה. על כל פנים בלא כלום אי אפשר, וראוי לכל אדם מעת לעת ומפקידה לפקידה להודות ולהלל את ה'. ובפרט כשמספר איזה ענין שעשה והצליח, תיכף יהיה שם שמים שגור בפיו, ויאמר שבח לא-ל יתברך כי הפליא חסדו לי ועד כה עזרני לעשות כך וכך (כפי ששם שמים שגור בפי רבים הנוהגים לומר: ברוך ה').

אפילו אם יש לו ייסורין, יש לו להלל לה' שזיכהו להיות מכלל "אשר יאהב ה' יוכיח" ושאינו מכלל משלם לשונאיו. ושלא ייסרו בייסורין יותר קשים ומרים, כי הוא רחום בדין וגובה חובתו של אדם בטובתו. ואם העדיף ה' לו טובה יותר על אחרים, ראוי לו להלל לה' המעדיף טובו עליו שלא בזכות, רק ברחמיו ובחמלתו, כי כמה טובים ממנו חסרים כל טוב. ויכנע מאוד ויקבע בלבו אמונה שלמה כי הוא הנותן לו כח לעשות חיל ומידו הכל, ולו נתכנו עלילות.

המהלל ומשבח לה' בעולם הזה - זוכה להלל ולשבח גם בעולם הבא

במסכת סנהדרין צ"א מובא:

אמר רבי יהושע בן לוי: כל האומר שירה בעולם הזה, זוכה ואומרה לָעולם הבא, שנאמר: "אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ, עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה" (תהלים פ"ד).

עוצמת התהלים ומעלתם לפי גדולי ישראל בכל הדורות

המלאכים אומרים ספר תהלים

בזוהר הקדוש נאמר: שמחצות הלילה ואילך המלאכים פותחים ואומרים ספר תהלים עד שמגיע זמן תפילת שחרית. ועוד נאמר בזוהר הקדוש, וישלח: בשירות ותשבחות אלו

שאמר דוד, יש בהם סודות ודברים עליונים ברזי החכמה, שכולם ברוח הקודש נאמרו, ששרתה רוח הקודש על דוד ואמר שירה, ולכן כולם נאמרו ברזי החכמה.

בתהלים יש מעלת המלאכים

רבי יוסף חיון רבו של היעבץ מביא: כשאדם אומר ספר תהלים, יש בו מעלת המלאכים שגם הם אומרים קדושה: "קדוש קדוש קדוש ה' צב-א-ות...", ומעלת השמים: "השמים מספרים כבוד א-ל..." וממעלת הכוכבים. ורוב השירות והתשבחות שאנו אומרים בתפלות הם מספר תהלים.

ה"בבא סאלי" זיע"א על התהלים

ה"בבא סאלי" - רבי ישראל אבו חצירה זצוק"ל: "יש באמירת תהלים סגולה מיוחדת, ופסוקי התהלים פועלים עצומות בשמים"! בספר "בבא סאלי" ר' ישראל אבוחצירא זי"ע, תולדותיו, הנהגותיו ומופתיו, מובא: שלמרות שהרב הקדוש היה עסוק שעות רבות של היממה בלמוד התורה, בתפילות, בקבלת קהל של רבים שהתדפקו על דלתותיו לבקש ברכות ותפילה לישועה ובעוד ענייני קדושה רבים, בכל זאת היה לצדיק חשוב לסיים ספר תהלים שלם מדי חודש.

בעמוד 112 מובא: כיחסו לספר "חוק לישראל" כך היתה דעתו כלפי ספרי קודש אחרים. רבינו הקדוש נהג לאחר שסיים את לימודו בספר "חוק לישראל" לומר בכל יום חמישה פרקי תהלים. באופן כזה סיים את כל ספר התהלים מדי חודש. "חובה על כל יהודי לסיים לפחות אחת לחודש את כל ספר התהלים!" פסק רבינו. בעניין זה אמר בהזדמנות נוספת: "יש באמירת תהלים סגולה מיוחדת, ופסוקי התהלים פועלים עצומות בשמים".

ספר התהלים להדבק בה'

השל"ה הקדוש: אין לנו דבר גדול יותר מספר תהלים שכלול מן הכל. רבים שבחם לה' יתברך, ורבים מזמורים הם על התעוררות התשובה, ורבים מזמורים הם של בקשות מחילה וסליחה, והכל מיד ה' השכיל דוד המלך ע"ה ברוח הקודש. והאומר תהלים הוא כמתפלל והוא גם כן כעוסק בתורה. כי כבר ביקש דוד המלך ע"ה שיהיו הקוראים בתהלים מקבלין שכר כעוסקים בעמקי התורה בנגעים ואהלות. ובדף רנ"ז: אשרי האיש אשר אומר תהלים בשירה ובזמרה, בשמחה ובכוונת הלב והבנה, ולא במרוצה ובלתי כוונה. אם ירצו לקבל שכר, צריכין לומר בנחת רוח לפני ה' יתברך. ו"מי שנפשו חשקה לידבק בו יתברך ובשבחיו, אז ידבק עצמו בספר תהלים".

התהלים דוחה פורענויות ומגלגל שפע והצלחה

"עמק המלך" דף ט"ו: הרגיל בספר תהלים, דוחה כל מיני פורענויות וכמה פגעים מעליו ומעל כל בני ביתו ומשפחתו ומעל בני דורו, ומגלגל עליו ועליהם כל מיני שפע ברכות והצלחות.

בכח ק"ן מזמורי התהלים להעלות השכינה

ק"ן (150) **מזמורי התהלים ושילוח הקן**

מובא בספר "באתי לארמוני" הרב ארמוני, פרשת כי תצא, על שילוח הקן - וק"ן המזמורים בתהלים: כמו שמצוות שילוח הקן נוהגת בציפור הטהורה שקיננה באופן אקראי, ולא במזומן (מלשון זָמִין) כמו אווזים ותרנגולים... כך גם הגאולה: תגיע באופן אקראי.

היכל קן ציפור הוא היכל הניגון, הוא הקרוב ביותר להיכלו של המשיח שיתגלה במהרה בימינו, אמן. ואז תהיה כל ההנהגה ללא הסתרה ולא תהיה שום טומאה כלל, ולכן יש ק"ן מזמורים בתהלים של דוד בן ישי נעים זמירות ישראל - שבכח הניגונים להעלות את השכינה מעולם לעולם, ואז תתגלה הנהגת הרחמים הגדולים בגילוי ממש. והקן הוא בבחינת עולם החירות "גם ציפור מצאה בית ודרור קֵן לה", הקֵן הוא מקום הדרור, שהוא מקום החופש, שהרי יש לקן בסיס תחתון ואין לו גג, כלומר: הקֵן מוגבל מלמטה ואינו מוגבל מלמעלה. הקֵן הוא מקום היציבות והביטחון והוא גם מקום התעופה הרוחנית.

ק"ן מזמורי התהלים כנגד פדיון מפורענות

"**מגן ושמש**" בשם עמק המלך מביא: הלומד ספר תהלים בכוונה הוא פדיון לכל מיני פורענויות ופגעים רבים, ק"ן מזמורים - כמספר פדיון. פדיון = 80 + 4 + 10 + 6 + 50 = 150. פדיון = 150 = כל ספר התהילים שבו 150 פרקים - ק"ן.

ק"ן מזמורי התהלים להכנעה ולתיקון הכעס

"**תהלה לדוד**": הרגיל בספר תהלים זוכה לעלות לארץ ישראל ולירושלים, שהיא עירו ושער מקומו של דוד המלך ע"ה. ונאמר "תְּהִלָּה לְדָוִד" ש"קווצותיו תלתלים" בשיר השירים, זה ספר התהלים שמעוטף למעלה ולמטה ומי שקורא בו כשהוא נקוד ומהלל לבוראו, הקב"ה מעטרהו. ומי שחשקה נפשו להדבק בקב"ה ידבק ללמוד ספר תהלים, ויאמרם בנחת ובשירה ובזמרה ובכוונת הלב ובהכנעה. מאה וחמישים מזמורי התהלים כנגד - הכנעה (הכנעה בגימטריה=150: 5 + 20 + 50 + 70 + 5 = 150 = הכנעה = 150 מזמורי התהלים). מאה וחמישים מזמורי התהלים כנגד - כעס (כעס בגימטריה=150: 20 + 70 + 60 = 150 = כעס = 150 מזמורי התהלים).

בקריאת 150 מזמורי התהלים האדם מתקן את עוון הכעס.

ק"ן מזמורי התהלים בכל יום - מזכה לעולם הבא
מובא ב"**תהלה לדוד**" אות ל"ה: האומר ספר תהלים (כלומר: ק"ן מזמורים) בכל יום, מובטח לו שהוא בן העולם הבא.

ק"ן מזמורי תהלים – לפרנסה
במדרש פנחס מובא: על כמה דברים שצריכים לאדם כמו פרנסה וכדומה: יאמר כל התהלים (ק"ן מזמורים) מרישא לסיפא בלי שום הפסק, ואפילו ה"יהי רצון" לא יאמר בין ספר לספר, אלא רק אחר גמר כל התהלים.

התהלים לאריכות ימים
בהנהגות הרה"ג ר' חיים פאלאג'י אות פ': הקורא תהלים בכל יום, ומוציאם בפה (וכן ברכת המזון האומרם בקול רם), מאריכין לו ימיו ושנותיו.

כל העולם תולים בזכות – התהלים
רבינו חיים פאלאג'י בהקדמת "כל הכתוב" לחיים פאלאג'י: בלשון רבותינו נקרא "תלים", ורוצה לומר שכל העולם תולים בזכות התהלים, ועיניהם תלויות על ספר המזמורים על כל צרה שלא תבוא, שיהיה להם תשועה על ידי לימוד התהלים.

התהלים על כל צרה
רבי יוסף חיון רבו של היעבץ: על ידי הספר הזה, ימצא אדם תפילות ותחנונים להתפלל ולהתחנן בהם בפני הקב"ה, על כל צרה וצרה בכלל ובפרט, וכן על כל מה שהאדם נצרך להם. ומן הספר הזה ילמד האדם דרכי התשובה, ילמד הדעות האמתיות, מציאות ה' יתברך ושיודע כל הנעשה בעולם ומשגיח על הכלל והפרט, ומשלם שכר לטובים וגמול לרשעים, והשארות הנפש, וילמד מידות טובות, ועל הנבואה: שהרבה מזמורים נאמרו על העתיד. ועל ידי הספר הזה ימצא האדם ניחומים, שיראה מעלות ישראל בזמן הגאולה והשבת השכינה ומעלות ירושלים. ועוד יש בספר סגולה לשמירה בים וביבשה ולמצוא חן בעיני המלך.
המרח"ו - רבי חיים ויטל זצוק"ל קיבל מרבו האר"י זצוק"ל: קבלה מפי הרב, שאם תהיה לאדם צרה גדולה יתענה יום או יומיים או ג' ימים ויקרא בכל יום ספר תהלים בכוונה וינצל.
פלא יועץ: קבלה מאנשי שם הקדושים, שמי שיש לו איזה דוחק השעה או צער שהוא, מהלך בדרך או עובר בים או בנהרות יקרא כל התהלים בכל יום בלי הפסק בכונה והכנעה, ויראה נפלאות וזה בדוק ומנוסה.

הרב בעל ה"חקרי לב" זצ"ל: בכל עת צרה של יחיד ורבים - לא היה מסדר שום תפילה, אלא היה קורא ספר תהלים פעמים רבות בכוונת הלב, והיה אומר: דוד המלך עה"ש, הוא יהיה לי לפה להמליץ לפני אבינו שבשמים, והיה נענה.

יעקב אבינו ע"ה אמר תהלים : במדרש פרשת ויצא אמרו חז"ל: רבי נחמיה אמר: ...כל עשרים שנה שעמד יעקב בביתו של לבן לא שכב, ומה היה אומר? רבי יהושע בן לוי אמר: ט"ו "שיר המעלות" שבספר תהלים... רבי שמואל בר נחמן אמר: כל ספר תהלים היה אומר.

התהלים מזכה להיות תחת כסא הכבוד

מדבר קדמות ת' כ"ח: כל האומר תהלים בכל יום זוכה להיות תחת כסא הכבוד.

אין לומר תהלים במרוצה

בספר **תנא דבי אליהו רבה** מובא: אשרי אדם האומר תהלים בשירה ובזמרה ובכוונת הלב, ואין לאומרם במרוצה ובמהירות ובלי כוונה והכנה.

ומובא אצל ר"י חיון: שכל אדם מישראל האומר תהלים, כאילו יצאה מפי דוד, שכן התפלל דוד על כך שיהיו שפתותיו דובבות בקבר כשיאמרו תהלים.

אמירת תהלים לעורר מקור הברכה העליונה

"**מגן אברהם**" למגיד הקדוש מטריסק: באמירת תהלים על ידי זה מתעורר מקור הברכה העליונה, ובכוחו להתפלל לה' להשפיע כל הטובות והברכות על כל ישראל בכלל ובפרט, ברוחניות ובגשמיות, חַיֵּי ומְזוֹנֵי ורפואה. ע"י אמירת התהלים בכוונה מאירים את אור הנשמה.

התהלים למחילת עוונות

"**מים רבים**" על תהלים: כשיתעסקו ישראל באמירת תהילים בלב נשבר, ימחול להם הקדוש-ברוך-הוא על כל עוונותיהם.

סגולות הרבה

שו"ת יעקב שבות, ח"ב י' סימן מ"ד: אם רוצה להרבות בתפילה יוכל לומר תהילים שהוא כעוסק בתורה, ויש בה סגולות הרבה.

כל האומר תהלים כאילו יצאה מפי דוד המלך

בתהלות אברהם מובא: שעיקר ענין התהלים, שבו התפלל דוד המלך על כל המאורעות אשר יעברו על ישראל בגלות, שיהא קיום לישראל הן ברוחניות והן בגשמיות. וזה ענין כל הצרות שבאו על דוד, כדי שיבקש על ישראל ויפעל בתפילותיו על ישראל.

העולם קיים על תהלים של יהודים פשוטים

בליקוטי דיבורים כרך ג' מובא: על יהודים פשוטים כאלה, אומרי תהלים... קיים העולם.

מובא בספר השיחות של אדמור"י חב"ד:

הבעל שם טוב אומר: שהתמימות האמיתית בה יהודי פשוט או יהודיה פשוטה, אומרים תהלים - היא הדרגה העליונה ביותר בדביקות.

התהלים לפרנסה, רחמים, רפואה וישועה

הבעש"ט הקדוש בספר השיחות של אדמור"י חב"ד אומר: שפרק **תהלים לבבי**, הטרחה בעשיית טובה ליהודי בגשמיות או ברוחניות ואהבת ישראל - הם המפתחות המתאימים לכל המנעולים של היכלות הרחמים, הרפואה והישועה, ושל דלתות הפרנסה.

בספר אמירת תהלים מובא: הבעש"ט הראה לתלמידיו את גודל מעלת התהלים של האנשים הפשוטים, ועד כדי כך שתלמידי הבעש"ט, שהיה אצלם לימוד התורה בתכלית השלמות, התקנאו באמירת תהלים של אנשים פשוטים, והתברכו שה' יתברך יעזור להם לעבוד את ה' באופן כזה: ..."מורנו הבעש"ט היה בדבקות גדולה במשך זמן, ואחרי כן פתח את עיני קודשו ויאמר: השיר והזמרה אשר שמעתם, הוא השיר והזמרה של אנשים פשוטים האומרים תהלים בתמימות, מקרב לב עמוק באמונה...

...כששמעתי את השיר והזמרה של אמירת מזמורי תהלים, סיפר רבי דובער הרב המגיד ממזריטש לתלמידו רבינו הזקן, היה לי כעין השתפכות הנפש וגעגועים גדולים באהבה בתענוגים, אשר כמוהו לא זכיתי עדיין עד אז. ואף נעלי רטובות היו מזיעה ודמעות של תשובה פנימית מעומקא דלבא"...

ברשימת תרנ"ו מובא: אצל האדמו"ר צמח צדק, היו זמנים קבועים שבהשכמה היה אומר שיעור קבוע תהלים. פעם אמר לבנו האדמו"ר: זמנים קבועים אני אומר תהלים בהשכמה, כדי להשתתף עם יהודי השוק, רוכלי כפרים, חברת פועלי צדק, סנדלרים, חייטים וקצבים האומרים תהלים בהשכמה...

התהלים מאירים את הבית האפל של העולם

בלייקוטי דיבורים מובא: הבעש"ט נשמתו עדן, חצב חלונות בבית האפל של העולם. "אמן" הוא חלון, "אמן יהא שמיה רבה" הוא חלון, "ברוך הוא וברוך שמו" הוא חלון. ובשיטה אמיתית זו, שהתפילה ואמירת התהלים של היהודים הפשוטים חביבות מאוד אצל ה' יתברך, האיר הבעש"ט את הבית האפל של העולם באור אותיות התורה, התפילה והתהלים.

התהלים פותחים צוהר

באגרות קודש, אדמו"ר הריי"צ, כרך ט' מובא: ...קבלה מאבותינו הקדושים, מרבנו הבעש"ט בשם מורו בעל החיה-יחידה, שהאמונה הפשוטה בה' יתברך עם פרק תהלים שמח, מהפכים את הצירוף צרה לצירוף צהר (חלון).

ע"י התהלים זכה למדרגה

"**רשפי אש**" אות קנ"ד, וכן בספר "**מים רבים**" על תהלים: שני אנשים הגיעו אצל הבעש"ט הקדוש זצ"ל, ועל אחד מהם אמר הבעש"ט הקדוש שזכה למדרגה ע"י אמירת תהלים.

ע"י התהלים יכול לפעול הכל

נועם אלימלך: ולכך נקראים שירי דוד מלכנו - תהלים, שיכולין לפעול בידם הכל ואין שטן ואין פגע רע.

תהלים נגד יצר הרע

רבינו מוהר"מ מרימנוב זיע"א: האומר שלוש פעמים תהלים ביום אחד, הוא כחרב וחנית נגד יצר הרע (תהלים מקדש מעט).

תהלים ללא הפסק סגולה לכל דבר

אסיפת אמרים בהקדמה: מה שיש קבלה מצדיקים לומר כל ספר תהלים בלי הפסק, והוא סגולה לכל דבר, אמר על זה הרה"ק מוה"מ מסאוואראן: שההמון סוברים שהפירוש "בלי הפסק" היינו שלא יפסוק בינתיים באיזה דיבור, אבל אני אומר הפירוש "בלי הפסק" שלא יהיה שום הפסק כלל מלבו לפיו, ויהיו שווים בעת אמירתו כל מזמורי תהלים, וזוהי סגולה נפלאה לכל דבר.

לימוד התהלים מקרב הגאולה

החיד"א: לימוד תהלים עושה לאדם תועלת גדולה. שיזכה לידבק בקונו ובתורתו ובמצוותיו, ומביאו לידי הכנעה ומרחיקו מלשון הרע. לימוד התהלים מקרב את הגאולה.

ה"חזון איש" רבי אברהם ישעיהו קרליץ זצ"ל שהיה אחד מגדולי ישראל: בעת שיהודי אומר בכל לבבו פסוק תהלים, נהפך כל פסוק עתיק יומין לפסוק פרטי שלו, והוא מדבר אל הקדוש-ברוך-הוא פה אל פה.

תהלים לתיקון כל הפגמים

נהר יוצא מעדן: אשרי מי שלומד ספר תהלים בעל פה עד שיהא שגור בפיו, ואז רשאי לאומרו בע"פ בשעת הדחק, ויש בזה כח לתקן כל הפגמים.

אמירת התהלים מבטלת גזרות

בהוספות לכתר שם טוב, **סימן נ"ז נאמר**: "מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְיָ, יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ" - תהלים ק"ו, י"ב. "ימלל" - לשון שבירה, "מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְיָ"? דהיינו: מה שובר ומבטל את הגבורות והדינים? "יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ" - זו אמירת כל התהלים.

בלייקוטי שיחות, **כרך ד' מובא**: כי גדולה מעלת אמירת תהלים, שבכוחה לבטל את הדינים שלמעלה, ולבטל את הגזירות גם אחרי שנחתמו דינם.

בספר "אמירת תהלים" מובא: קטע ממכתב, סיפור נפלא ממעלת עניין אמירת תהלים: בהיותי בן שמונה, באחת השבתות נכנסתי לאדמו"ר הצמח צדק, וישב על מקומו ולמד ספר הזוהר. בתוך כך נכנס אחי הרב ברוך שלום, וסגר האדמו"ר את ספר הזוהר ואמר: אשר בשעה שהצדיק הקדוש מרוז'ין אומר תהלים, כל העולם פתוח לפניו. ובתהלים של שבת - רואה בשורשים של כל ענייני עולם, ואז הוא יכול לתקן בהשורש ובמילא נדחית ומתבטלת הגזירה...

תהלים לביטול גזירות (מובא בספר "גם זו לטובה" הרב טוטיאן) נמצא כתוב בשם **המהר"ל מפראג** שיאמר כל אדם פסוקי בטחונות כדי שירגיל את עצמו למידת הבטחון והאמונה. ואחר אמירת הפסוקים יבקש מהקדוש-ברוך-הוא שיזכהו למידת אמונה ובטחון כרצונו יתברך. ועוד כתב: שקבלה בידו מהקדמונים **שאלו הפסוקים מסוגלים לבטל כל גזירות קשות**. ובדוק ומנוסה הוא להם שהיו אומרים פסוקים הללו בכמה מערכות המלחמה ושמו בטחונם חזק בקדוש-ברוך-הוא, והיו ניצולים. וגם הפסוקים האלו מסוגלים לבעלי משא ומתן לאומרם על הדרכים, וגם בביתם קודם עסקיהם.

פסוקי בטחונות

"יְיָ צְבָ-אוֹת, אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ" (תהלים פ"ד, י"ג).

"אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר שָׂם יְיָ מִבְטַחוֹ, וְלֹא פָנָה אֶל רְהָבִים וְשָׂטֵי כָזָב" (תהלים מ', ה').

"אַל תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים, בְּבֶן אָדָם שֶׁאֵין לוֹ תְּשׁוּעָה" (תהלים קמ"ו, ג').

"אֹמַר לַיְיָ מַחְסִי וּמְצוּדָתִי, אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ" (תהלים צ"א, ב').

"אֱלֹהַי, בְּךָ בָטַחְתִּי אַל אֵבוֹשָׁה, אַל יַעַלְצוּ אוֹיְבַי לִי" (תהלים כ"ה, ב').

"אֵלֶיךָ זָעֲקוּ וְנִמְלָטוּ, בְּךָ בָטְחוּ וְלֹא בוֹשׁוּ" (תהלים כ"ב, ו').

"אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה, לֹא יִירָא לִבִּי, אִם תָּקוּם עָלַי מִלְחָמָה, בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ" (תהלים כ"ז, ג').

"בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּיְיָ וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ" (ירמיהו י"ז, ז').

"בִּטְחוּ בַיְיָ עֲדֵי עַד כִּי בְיָהּ יְיָ צוּר עוֹלָמִים" (ישעיהו כ"ו, ד').

"בְּטַח אֶל יְיָ בְּכָל לִבֶּךָ וְאֶל בִּינָתְךָ אַל תִּשָּׁעֵן" (משלי י"ג, ה').

"בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה בָשָׂר לִי" (תהלים נ"ו, ה').

"בּוֹטֵחַ בְּעָשְׁרוֹ הוּא יִפֹּל וְכָעֲלֶה צַדִּיקִים יִפְרָחוּ" (משלי י"א, כ"ח).

"יִשְׂרָאֵל בְּטַח בַּיְיָ עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא" (תהלים קט"ו, ט').

"גּוֹל עַל יְיָ דַּרְכֶּךָ וּבְטַח עָלָיו וְהוּא יַעֲשֶׂה" (תהלים ל"ז, ה').

"וְאָמַרְתָּ בַּיּוֹם הַהוּא אוֹדְךָ יְיָ כִּי אָנַפְתָּ בִּי יָשֹׁב אַפְּךָ וּתְנַחֲמֵנִי" (ישעיה י"ב, א').

"הִנֵּה אֵ-ל יְשׁוּעָתִי אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחָד כִּי עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ יְיָ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה" (ישעיה י"ב, ב').

"הַשְׁמִיעֵנִי בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי בְךָ בָטָחְתִּי, הוֹדִיעֵנִי דֶּרֶךְ זוּ אֵלֵךְ כִּי אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי נַפְשִׁי" (תהלים קמ"ג, ח').

"וַאֲנִי כְּזַיִת רַעֲנָן בְּבֵית אֱלֹהִים בָּטַחְתִּי בְחֶסֶד אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד" (תהלים נ"ב, י').

"וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא עָזַבְתָּ דֹרְשֶׁיךָ יְיָ" (תהלים ט', י"א).

"וְאֶעֱנֶה חֹרְפִי דָבָר כִּי בָטַחְתִּי בִּדְבָרֶךָ" (תהלים קי"ט, מ"ב).

"וַאֲנִי בְּחַסְדְּךָ בָטַחְתִּי, יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ, אָשִׁירָה לַייָ כִּי גָמַל עָלָי" (תהלים י"ג, ו').

"וַיִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד עֵין יַעֲקֹב אֶל אֶרֶץ דָּגָן וְתִירוֹשׁ אַף שָׁמָיו יַעַרְפוּ טָל" (דברים ל"ג, כ"ח).

"זִבְחוּ זִבְחֵי צֶדֶק וּבִטְחוּ אֶל יְיָ" (תהלים ד', ו').

"טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ מִבְּטֹחַ בָּאָדָם" (תהלים קי"ח, ח').

"טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ מִבְּטֹחַ בִּנְדִיבִים" (תהלים קי"ח, ט').

"יְיָ עֻזִּי וּמָגִנִּי בּוֹ בָטַח לִבִּי וְנֶעֱזָרְתִּי וַיַּעַלְז לִבִּי וּמִשִּׁירִי אֲהוֹדֶנּוּ" (תהלים כ"ח, ז').

"יִרְאֵי יְיָ בִּטְחוּ בַייָ עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא" (תהלים קט"ו, י"א).

"יוֹם אִירָא אֲנִי אֵלֶיךָ אֶבְטָח" (תהלים נ"ו, ד').

"כֹּה אָמַר יְיָ: אָרוּר הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בָּאָדָם וְשָׂם בָּשָׂר זְרֹעוֹ וּמִן יְיָ יָסוּר לִבּוֹ" (ירמיה י"ז, ה').

"כִּי בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ" (תהלים ל"ג, כ"א).

"כִּי אַתָּה תְקָוָתִי, יְיָ אֱלֹהִים מִבְטַחִי מִנְּעוּרָי" (תהלים ע"א, ה').

"כִּי לֹא בְקַשְׁתִּי אֶבְטָח וְחַרְבִּי לֹא תוֹשִׁיעֵנִי" (תהלים מ"ד, ז').

"לָכֵן שָׂמַח לִבִּי וַיָּגֶל כְּבוֹדִי אַף בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח" (תהלים ט"ז, ט').

"מִי בָכֶם יְרֵא יְיָ שֹׁמֵעַ בְּקוֹל עַבְדּוֹ אֲשֶׁר הָלַךְ חֲשֵׁכִים וְאֵין נֹגַהּ לוֹ יִבְטַח בְּשֵׁם יְיָ וְיִשָּׁעֵן בֵּאלֹהָיו" (ישעיה נ', י').

"נוֹרָאוֹת בְּצֶדֶק תַּעֲנֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ מִבְטָח כָּל קַצְוֵי אֶרֶץ וְיָם רְחֹקִים" (תהלים ס"ה, ו').

"רַבִּים מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע וְהַבּוֹטֵחַ בַּייָ חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ" (תהלים ל"ב, י').

"שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי, הוֹשַׁע עַבְדְּךָ אַתָּה אֱלֹהַי הַבּוֹטֵחַ אֵלֶיךָ" (תהלים פ"ו, ב').

התהלים - לגירוש מחשבות זרות בתפילה

מובא באגרות קודש, כרך ח': מה שכתוב שמחשבות זרות מבלבלות אותו בשעת התפילה, הנה ידוע שמחשבות זרות בעת התפילה באים בסיבת דברים בטלים ומחשבות בטלות קודם התפילה, וככל אשר יגדיר את עצמו בזה ימעטו המחשבות זרות בעת התפילה, ויתפלל מתוך הסידור וכן יאמר קודם התפילה ולאחריה איזה מזמור תהלים ויתן פרוטה לצדקה קודם התפילה.

בליקוטי דיבורים, כרך ג' נאמר: ההכנה האמיתית היא, לומר תהלים לפני התפילה.

התהלים עושים פעולה למעלה

אור תהלים: וסגולה לכל מי שנצרך לישועה לומר ב' פעמים תהילים כמנין כפר (כפרה), זה דומה למנגן בכלי זמר, שהוא מנקף בידיו והם משמיעים קול ערב, כן באמירת התהילים עושים פעולה למעלה.

ה"חפץ חיים" : כשחשתי מחסור כלשהו הייתי נוטל את ספר התהלים ומתייצב בפינה ואומר תהלים, וריבונו של עולם שמע את תפילתי.

בכל עת צרה נתפס היהודי לתהלים, כדי לשפוך את לבו לפני ריבונו של עולם, כי דוד המלך במשך ימי חייו עבר עליו סבל רב, והנה את סבלותיו כמו את שמחותיו ביטא הוא כבן לפני אביו בפרקי התהלים הנצחיים שלו.

דוד המלך עשה תהלים לכל סוגי בני אדם

ישמח ישראל פ' עקב: כְּנודע דוד היה נשמת כלל ישראל, כמו שכתוב שדוד המלך עליו השלום היה עושה ספר תהילים עבור כל סוגי בני אדם, וכולם יכולים למצוא את עצמם בספר תהילים עד ביאת הגואל במהרה בימינו, אמן.

תהלים כתענית משבת לשבת

בקונטרס האשל בתהילים "מקדש מעט" מובא: קבלה מרבנו אלימלך מליזענסק, כי האומר ביום אחד שלוש פעמים את כל ספר התהילים, הוא חשוב כתענית משבת לשבת.

הרגיל בספר תהלים זוכה לעלות לארץ ישראל ולעיר דוד

תהילה לדוד: הרגיל בספר תהלים, זוכה לעלות לארץ ישראל ולירושלים שהיא עירו ושער מקומו של דוד המלך עליו השלום.

ספר תהלים כולו יראת שמים - המהרש"א.

ע"י התהלים - מקרבים הגאולה

פרדס מנחם: טוב מאוד להיות לאדם קשר תמידי עם דוד המלך עליו השלום, במהרה בימינו כשיבוא משיח בן דוד, ראשית שאלתו: מי מחסידיו באמירת תהילים ובסעודת מלווה מלכה, ומי שיהיה נמצא מחיילותיו של בית דוד התמידיים, אשרי לו ואשרי חלקו.

פרדס מנחם, **מלכים**: על כל דבר גדול וקטן לפנות אל המלך דוד על ידי נעים זמירותיו (ע"י התהלים דוד המלך יוכל להיות לנו למליץ יושר).

פרדס מנחם, **שיר השירים**: על ידי התהילים מתקרבים אל הגאולה השלמה.

תקנת ר"ח אבולעפיה, **בתקנה כ'**: שכל יחיד יקרא בכל יום לפחות ספר אחד של תהלים, ובשבת כל ה' הספרים.

מרגלית טובה : הגרי"ז, רבי י. ז. סולובייצ'יק: יש לנו מרגלית טובה ושמה - תהלים.

רכבת התהלים

דוד המלך עליו השלום הוא - הקטר של הרכבת. התהלים הם - המסילה. והקרונות הם - עם ישראל. אז גם אם הקרון שלי הוא קרון המיליון, כל עוד הוא מחובר לקטר ולפסים הוא יגיע אל היעד. (הרבי מויז'ניץ בעל ה"אהבת ישראל")

תהלים מקרבים לאהבת הבורא

ידבק מאוד בשירותיו של דוד, שזה דבר מלהיב גדול לאהבת הבורא ברוך הוא. (ה"נודע ביהודה")

פרק קי"ט כסגולה

ומי שיש לו שונאים ורוצים להרע לו, סגולה שיאמר בכל יום ויום פרק קי''ט. (סגולות ישראל, אות "תהלים")

התהלים - כאילו קיים כל התורה

רבינו אפרים, **פרשת ברכה**: כל האומר תהלים בכל יום, כאילו קיים כל התורה כולה.

מעלת התהלים ועוצמתם לפי שיחות ומאמרי אדמו"רי חב"ד

ומתוך קובץ מכתבי בעל "צמח צדק" זיע"א

האדמה מחכה שיהודי יאמר פרק תהלים

בספר "השיחות" תש''ג מובא: רבנו האדמו''ר הזקן אמר: "דע מה למעלה ממך" - ממך ובך הכל תלוי, עתיק דאצילות מחכה לדיבור של תורה של יהודי, מלאכי מעלה מחכים על בָּרכוּ, קדושה, אמן של יהודי. האדמה עליה דורכים מחכה מששת ימי בראשית, עד שיהודי ידרוך עליה ויאמר פרק תהלים, או עד ששני יהודים ישוחחו ביניהם בדבר תורה.

כל המוסיף בתהלים הרי זה משובח

ב"אגרות קודש" מובא: שצריך לשמור האמירת תהלים... אחר תפילת שחרית בכל יום, וכל המוסיף ומרבה, הרי זה משובח...

אמירת התהלים להורדת שפע ולביטול גזירות

כוס של ברכה טעון הגבהה טפח מן השולחן, וכוס של ברכה של דוד שהוא ספר תהילים - מגביה טפח ומבטל את כל הקטרוגים.

בספר "אמירת תהלים" מובא: ...לכל בעל עסק צריך להיות בעומדו בחנות או בשוק, ספר בכיס: חומש, תניא, משניות, תהלים, ובכל רגע פנוי עליו ללמוד פסוק, כמה שורות תניא, משנה, פרק תהלים... אני אומר זאת כאוהב כלל ישראל בדרך עצה טובה, כשיעשו כך יעזור ה' יתברך ויושפע להם שפע ברכה דרך כל הדלתות והחלונות... מילה של יהודי בתורה ותפילה, תחינה ובקשה, פותחת כל צינורות ההשפעה, מסירה קטרוגים, מבטלת גזירות קשות ומביאה ברכה והצלחה...

מזמורי התהלים שוברים כל המחיצות

הרה"ק בעל "צמח צדק" זצ"ל: אילו ידעתם, אמר הרה"ק בעל צמח צדק זצ"ל, כוחם של פסוקי תהילים ופעולתם בשמי רום, הייתם אומרים אותם בכל עת. מזמורי תהילים שוברים כל המחיצות ועולים בעילוי אחר עילוי, בלי שום הפרעה ומשטחים לפני אדון עולמים, ופעולתם בחסד ורחמים.

ב"ליקוטי דיבורים" כרך א' מובא: לפני נסיעתו לפטרבורג, הורה הרבי ה"צמח צדק" לבניו ולאשתו הרבנית, לומר בחדרו בכל יום, כולל ימי שבת, שלושה פרקי תהלים.

ב"אגרות קודש" מובא: בסיום מכתבו של האדמו"ר הזקן לרבי לוי יצחק מבארדיצ'וב, בו הוא מבשר על שחרורו מבית הסוהר, כותב הרב הקדוש: ..."וכשקריתי בספר התהלים בפסוק "פָּדָה בְשָׁלוֹם נַפְשִׁי", קודם שהתחלתי הפסוק שלאחריו, יצאתי לשלום..."

המלאך מיכאל וכל מחנותיו מחבקים ומנשקים מילות היהודי

בספר "המאמרים" תש"ט עמוד 205 מובא: פעם עבר הרבי הרש"ב ליד שני בתי כנסת גדולים, ובאותה שעה אמרו תהלים בציבור. לאחר מכן אמר הרבי לבנו הרבי הריי"צ: גם בעל הכישרון הגדול ביותר, שלרשותו אוצר מילים עשיר ביותר, לא יוכל לבטא את הפלאת מעלתה של אמירת תהלים זו, הנאמרת מתוך תמימות ואמונה.

גם האמן הבעל הרגש המפותח ביותר, איננו יכול לשער את גודל קורת הרוח שהיא גורמת למעלה. המלאך מיכאל וכל מחנותיו, מחבקים ומנשקים את מלותיהם ואת אנחותיהם של יהודים אלו.

התהלים - הגנה על האדם וכל בני משפחתו

ב"אגרות קודש", אדמו"ר הריי"צ, כרך ח' מובא: ...כי מלבד זכותו הפרטי של האומר תהלים, שמזכה את נפשו בהאותיות והנקודות הקדושות ודוד המלך עה"ש מעורר עליו רחמי שמים, הנה הוא זכות והתעוררות רחמים לכל בני משפחתו וכמבואר בספרים, אשר האומר את כל התהלים בכל יום בקול הניגון הרגיל, בתחנוני הלב ובמתינות, הנה הוא בכלל מזכי הרבים, אשר זכות הרבים, שמירתם וישועתם תלוי בו, ויקר וחביב הוא לפני הקב"ה, ומלאכי מעלה מגפפים ומנשקים את אותיות ונקודות התהלים שאומר, ומגישים אותן לכסא קדשו יתברך בשמחה גדולה, ברטט ובאימה וממליצים טוב עליו, על משפחתו ושאר בני שכונתו, וה' יתברך יאריך ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים, בגשמיות וברוחניות... ובספר השיחות, אדמו"ר הריי"צ מובא: ...רבינו הזקן שיבח מאוד את הרב מברדיצו'ב על עבודתו במסירות נפש למצוא זכות על כל בן ובת ישראל, והרבי אומר: כשיהודי אומר תהלים, מגיעות האותיות להיכל הזכות ומעוררות רחמים עליו ועל בני ביתו.

הנשמה מבינה

בספר "השיחות" תש"ד, מובא: שבאמירת תהלים, למרות שאין הוא מבין מה שהוא אומר, אף על פי כן מצד הנשמה הרי הוא מבין... (הנשמה מבינה).

תהלים בשפת הקודש - כעולה וכזבח

ב"אגרות קודש", אדמו"ר הריי"צ, כרך ד' מובא: ...כי עיקר הקדושה הוא באותיות והנקודות אשר נתן ה' אלקינו בסיני, וכל האומרים מזמור תהלים כנתינתו (הכוונה: בשפת הקודש), הנה אף אלה שלא מבינים את מה הם אומרים, חשוב הוא לפני ה' אלקינו כעולה וכזבח.

תהילים לפי מספר שנותיו

ב"אגרות קודש" תש"ט מובא: ידוע המנהג שקיבל אדמו"ר הזקן מרבו בשם הבעש"ט, לומר מזמור תהלים המתאים למספר שנותיו, אחר תפילת שחרית, קודם אמירת שיעור התהלים בכל יום כנהוג (לדוגמא אדם בן 50, יאמר פרק 50 - פרק נ).

ומובא ב"ספר השיחות", תש"ד: הרבי ברוך, אביו של כבוד קדושת רבינו הזקן, משעברו כמה חודשים מחתונתו ואשתו לא נתעברה, היה בצער גדול ובא אל הבעל שם טוב. היה זה בשנת תק"ג, בח"י אלול תק"ד החל הבעל שם טוב לומר פרק מ"ז בתהלים לפי מספר שנותיו.

התהלים - להיפטר מחיבוט הקבר

ב"היום יום" ז' טבת ומובא בספר "אמירת תהלים": השיעור להיפטר מחיבוט הקבר הוא, שחלק ששי מהעת לעת יאמר אותיות התורה, תהלים וכו'. לזכות לזיכוך הנפש, להיפטר מכף הקלע הוא, על ידי חזרה כל היום, כמה שיש ביכולתו, משניות, תניא, תהלים, בעל פה.

כח התהלים להצלחה בכל תחומי החיים לפי אגרות ושיחות אדמור"י חב"ד

את כח ומעלות התהלים ניתן לראות גם מתוך השיחות והעצות של אדמור"י חב"ד בכל העניינים: רפואה, פרנסה, גאולה, נסיעה, זיכוי הרבים וכו' מתוך האגרות והשיחות ניתן לראות שהצדיקים מציינים את אמירת התהלים - כסגולה בדוקה לישועת האדם ולהצלחתו, בכל תחומי החיים.

"...ובמה שכותב אודות מצב הפרנסה הדחוק של אביו... להרבות בצדקה ולחלק את הסכום בפעמים רבות... וכן בכל יום שבת קודש ויום טוב, לאחר תפילת הבוקר יאמר לפחות סימן אחד מספר תהלים, ומה טוב השיעור חודשי, כמו שנחלק התהלים לימות החודש..." (אגרות קודש)

"...אזי על כל פנים צריך שיהיה מצויים שם בחנותו סידור תהלים. ויהי רצון אשר ירחיב בורא עולם ומנהיגו פרנסתו..." (אגרות קודש)

"יהודי, כשהוא יושב אפילו בקצה העולם, במילה של תורה או תהלים, ביכולתו לפתוח צינורות הפרנסה לכלל ישראל". (ליקוטי דיבורים עמ' 97)

..."כשהולכים ברחוב ומהרהרים בדברי תורה, בפסוק חומש, תהלים, אם במחשבה או בדיבור, דבר התלוי במקום שהולכים בו, אם מותר על פי דין לדבר שם דברי תורה... כשיהרהרו בדברי תורה, יקרבו בכך את הגאולה..." (ליקוטי דיבורים)

"...העולם זקוק לטהרת האויר, בגלל סיבות שונות נעשה האויר גס. אויר רע מהווה מקור לכל המחלות המסוכנות... וטהרת האויר היא רק על ידי אותיות התורה... ובכל זמן פנוי יאמרו אותיות שבתורה בכוונה לטהר את האויר, שהאותיות שבתורה הן שמירה כללית ושמירה פרטית".

(ספר השיחות)

..."טוב הדבר במאוד להיות בקיא בעל פה בחומש ותהלים למען לאמר זאת בכל זמן הפנוי ובכל מקום האפשרי בעת הילוך ברחוב או נסיעה"...

(אגרות קודש)

"...כדאי שיהיה באוטו שלו (במקום המתאים) סידור, תהלים, תניא וגם צדקה..."

(ליקוטי שיחות)

..."ומהנכון שנוסף על התפילין שלהם שבודאי לוקחים אִתָם, יקחו גם כן ספר תהלים וספר תניא כל אחד מהם, ובמשך הנסיעה ללמוד על כל פנים איזה שורות מספר התניא ולומר איזה מזמורי תהלים, ותהא הנסיעה בסדר ובשלום ובשעה טובה ומוצלחת"...

(אגרות קודש)

..."מה טוב תהלים, סידור וקופת צדקה באוטובוסים"...

(ממכתב)

..."מנהגנו בכל מכונה (מכונית) חת"ת - חומש, תהלים, תניא, והולך ומתפשט ומאיר בנר תורה ומצווה אור".

(מענה למכתב)

..."בראשית שנת תרפ"ז, באתי בבקשה... אשר יקבעו כי בבתי כנסיות, אחר תפילת שחרית, בכל מניין מתפללים, יאמרו שיעור תהלים כמו שנחלק לימי החודש, ולאמר אחר זה קדיש כנהוג, ובקשתי זאת, בתקפה עומדת, לזכות הרבים"...

(ספר אמירת תהלים)

כאשר יהודי זקוק לעניין של ברכה, באיזה עניין שיהיה, הוא אומר קאפיטל (מזמור) תהלים, מכיון שיש בו את כל הסגולות להמשכת כל הברכות בכל המצטרך.

(התוועדויות)

את יהודי התהלים בעל האמונה מחנכת האשה

בספר השיחות לאדמו"רי חב"ד הת"ש, מובא קטע שיחה של האדמו"ר הריי"צ ל"אחות התמימים" - אגודת בנות חסידי חב"ד שנוסדה בריגא: ...אל תזלזלו בחינוך הבנות. מוכרחים לדעת לנכון שהנהגה יהודית טובה וישרה בבית יהודי, היא תודות לעקרת הבית, שהיא המחנכת של הילדים והמדריכה של הבית. זה משמעות המילים "תְּנוּ לָהּ מִפְּרִי יָדֶיהָ" (משלי ל"א) - תנו לאשה את שבח הכבוד האמיתי המגיע לה. המילים "תנו לה מפרי ידיה" הן ראשי תיבות "תלים". את יהודי התהלים, בעל האמונה האמיתית, מחנכת רק האשה...

סגולות במזמורי התהלים

סגולות במזמורי התהלים וכח אמירת התהלים

דוד המלך היה נשמת כלל ישראל, כמו שנאמר "תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי, וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ", כמו שכתוב: שדוד המלך היה עושה ספר התהלים עבור כל סוגי בני אדם, וכולם יכולים למצוא את עצמם בספר תהלים עד ביאת הגואל במהרה בימינו אמן. וזה שכתוב "וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד", בכל מצב שיהיה. כוס של ברכה טעון הגבהה טפח מן השולחן, וכוס של ברכה של דוד שהיא ספר תהלים, מגביה טפח ומבטל כל הקטרוגים. מובא בקובץ מכתבים בשם הרה"ק מליובאוויטש בעל צמח צדק זצ"ל: אילו ידעתם, אמר הרה"ק בעל צמח צדק זצ"ל, כוחם של פסוקי תהלים ופעולתם בשמי רום, הייתם אומרים אותם בכל עת. תדעו שמזמורי תהלים שוברים כל מחיצות ועולים בעילוי אחר עילוי, בלי שום הפרעה, ומשטתחים לפני אדון עולמים, ופעולתם בחסד וברחמים. וסגולה לכל מי שנצרך לישועה לומר ב' פעמים תהילים כמנין כפר (150 פרקים בספר התהלים, כפול 2 = 300 = כפר), באמירת התהילים עושים פעולה למעלה.

בכל מזמורי התהלים יש כח עצום וכח מרפא, הגנות וסגולות נפלאות לכל עת צרה ושמחה... שעין לא תשורנו. בזוהר הקדוש פרשת וישלח קע"ט: בוא וראה, באֵלו השירות והתשבחות שאמר דוד המלך, יש בהם סודות ודברים עליונים בסודות החכמה...

מה פירוש: "מזמור"? ומהו כח מזמורי התהלים?

"מזמור" - מלשון לזַמֵּר, מלשון מַזְמֵרָה. כמו שהמזמרה מזמרת וקוצצת את הקוצים היבשים והעלים היבשים המפריעים לצמיחה ולפריחה, כך אמירת מזמורי התהלים (ושיר השירים) מזמרים את כל החוחים ומקצצים את כל המזיקים והמקטרגים עלינו ועל כל עם ישראל. ולכן חשוב לקרוא מזמורי תהלים לפני התפילה (פסוקי דזמרה), כי על ידי כך: המזמורים מקצצים את כל הקטרוגים, ומְפַנִּים את הדרך לתפילתנו כדי שתעלה לשמים ללא הפרעות וקטרוגים.

ה"זמירות" כדי לזמר העריצים, ולהכרית את כל החוחים והקוצים הסובבים את השושנה העליונה.

זֶמֶר מחתך את אוייבי ישראל, אוייב ישראל הוא הנחש:

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל **מ נ** ס ע פ צ ק **ר ש** ת

אחרי אותיות **זמר** (אחרי ז' באה ח', אחרי מ' באה נ', אחרי ר' באה ש') באות אותיות **נחש**, כיון שהזֶּמֶר מכרית את הנחש.

כח אמירת התהלים חותך (מזַמֵּר) המקטרגים ומגרש המזיקים

הרב שמואל שטרן שליט"א ב"שיר בינה" עמוד נ"ה עפ"י מה שכתב השל"ה: "כי בין שמים וארץ הוא מלא מקטרגים שלא מניחים לעלות את התפילה, ורז"ל תיקנו פסוקי דזמרה לחתוך אותם שתוכל התפילה לעלות, והם שתי כיתות הנקראות מחלת ולילית. למחלת יש תע"ח כתות כמנין מחלת, וללילית יש ת"ף כתות כמניין לילית. והם ממלאים את חלל העולם.

מחלת היא הכל מחולות ושמחה וממנה נמשכים לאותם הליצים שמחה של זימה. ולילית היא מלשון יללה וממנה נמשכים בעלי מרה שחורה ויגון ואנחה. ומחלת הולכים עמה תע"ח כתות וכולן מחוללות ומשוררות בחלילין, ולילית הולכים עמה ת"ף כתות והיא הולכת ומיללת וכולם עונות אחריה. והתיקון להכניע הקליפות ההם, הוא מצד עשות טוב הרומז על פעולתם. דהיינו להכניע לילית הוא בלב נשבר ובתפילה בדמעות, ולהכניע את מחלת הוא בשמחה של מצווה. ויתכן שזה מה שעשה דוד המלך להכניע את הקליפות ההם בעשיית הטוב הרומז לפעולתם, היינו: בנגינות של שמחה ונגינות של תוגה דקדושה. וזה סוד הפסוק: "לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת" היינו: לנצח ולהכניע את קליפת מחלת ולילית בנגינות של שמחה ותוגה דקדושה. וזה שאמר פעם "לַמְנַצֵּחַ עַל מָחֲלַת" היינו: לנצח את קליפת מחלת, בנגינות שמחה דקדושה הרומז לפעולתה שהיא הכל מחולות ושמחה כשמה מחלת. ופעם אחת: "לַמְנַצֵּחַ עַל ידיתון (יְדוּתוּן)" (תהלים ע"ז, א') הנה כפי הכתוב "ידיתון" ביוד, הוא עולה בגימטריא 480 כמנין לילית.

נלמד מכך כי דוד המלך החל את התיקון להכניעם ושלמה המלך סיים בסוד המשפט של שתי הזונות. שלמה המלך בנה את בית המקדש בשנת 480 לכניסה לארץ, כנגד 480 מחנות לילית כדי להכניעה.

("באתי לארמוני" - ויקרא, הרב ארמוני. בהסכמת זקן המקובלים הרב כדורי שליט"א)

מזמורים - שמכריתין ומזמרין

יסוד יוסף, **רבו של ה"קב הישר"** : ועל כן אל יהי קל בעיניך לומר שיעור קבוע תהלים בכל יום, כי על כן נקראים "מזמורים" - שמכריתין ומזמרין ומחתכין הקליפות שלא יקטרגו קודם שמתחילין להתפלל. ועל ידי אמירת תהלים באים הרבה הצלות לעולם.

מַכְרִית הקליפות

מובא בליקוטי תורה למהר"מ מטשרנוביל: האומר בכל יום תהלים של נעים זמירות ישראל, וזמירות הוא מלשון לזמר עריצים, שבזה הוא מזמר ומכרית כל הקליפות והמסכים שנעשו מחמת עוונות בני אדם.

מעלת התהלים יותר מן הקורבנות

התהלים עושים המון נחת רוח לקדוש-ברוך-הוא, אפילו יותר מן הקורבנות. דוד המלך אומר: שהתהלים שלו המהללים את הקדוש-ברוך-הוא, המזמורים והשירים שלו - הם טובים לה', ועושים לקדוש-ברוך-הוא נחת רוח אפילו יותר מהקורבן הכי משובח - שהוא שור פר מקרין מפריס. "אֲהַלְלָה שֵׁם אֱלֹקִים בְּשִׁיר, וַאֲגַדְּלֶנּוּ בְתוֹדָה. **וְתִיטַב לַייָ מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִן מַפְרִיס**" (תהלים ס"ט, ל"א-ל"ב).

רש"י: "מִשּׁוֹר פָּר" - הוא שור שהקריב אדם הראשון, שנברא בקומתו. וביום שנקרא שור בו ביום הביאו, שהשור בן יומו קרוי שור.

מנחת שי: "מַקְרִן" - אמר רב יהודה: שור שהקריב אדם הראשון קרן אחת היתה לו במצחו. "וְתִיטַב לַייָ" - תהלתי תיטַב לה' יותר מקורבן שור פר. "מַקְרִן מַפְרִיס" - רצה לומר: בעל קרניים גדולות ופרסות רחבות, שהוא שור יפה למראה ובעל בשר.

מעלת התהלים ותפילת דוד המלך - כמו הקטורת בבית המקדש

"תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ, מַשְׂאַת כַּפַּי מִנְחַת עָרֶב"

בספר "מעולפת ספירים" מובא: שטעם קטורת בתפילת המנחה הוא יותר מכל התפילות. לפי שבמקום שישנה הקטורת - יש שמחה בעולם, והקטרת הקטורת אינה מניחה לשום מזיק להתגבר בעולם. וזהו שכתוב במשלי כ"ז, ט': "שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב". ולכן כשהיה הכהן הגדול מקריב ומדליק הנרות, אז היה מקטיר: "בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה" (שמות ל', ז'). לכך התכוון דוד המלך להזכיר הקטורת בתפילת המנחה: לפי שבעת המנחה מתגבר בעולם צד אחר, ולכן הזכיר הקטורת - לדחות כל החיצונים.

וכתב עוד על ספר בראשית בדף קל"ב ע"ב, אות ו': שיהא אדם זהיר הרבה בתפילת המנחה, לפי שבאותה שעה מתעורר הדין בעולם.

"תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ מַשְׂאַת כַּפַּי מִנְחַת עָרֶב", תהילים קמ"א, ב'. דוד המלך מבקש מהקדוש-ברוך-הוא, שתהיה תפילתו רצויה יותר מקטורת של שחר, מַשְׂאַת כַּפַּי - על הקטורת שהוא נושא בכפיו, כמו שכתוב (ויקרא ט"ז) ומלא חופניו קטורת סמים דקה, לפי שאין בכל הקרבנות ממהר לרַצות יותר מן הקטורת, שהיא מעלה עשן מיד (רבינו בחיי על שמות ל', ח').

דוד המלך מבקש שתהיה תפילתו נכונה לפני ה' יתברך כהקטרת הקטורת. ומַשְׂאַת כַּפַּי - נשיאת כפַּי לפניך בתפילה תחשב כמנחת ערב, שהיא עולת תמיד של בין הערבים (מצודות דוד).

עֶרֶב - יכולה להיות גם מלשון עֲרֵבָה - שתפילת דוד תהיה עֲרֵבָה לה'. עֶרֶב - ענין מתיקות (מצודות ציון).

מעלת פרק צ"א - ישב בסתר עליון

זהו מזמור שמירה, לגרש המזיקים והמקטרגים. חשוב לאומרו תמיד בכל מצב ובכל עת. ואומרים גם בלילה בק"ש שעל המיטה לפני השינה, והשינה כידוע אחד חלקי ששים מהמיתה. שכידוע בלילה עולה הנשמה לשמים לתת דין וחשבון ועוד דברים נשגבים, החלקים הגבוהים של הנשמה עולים ובעולם הזה נשארים רק החלקים הנמוכים של הנשמה, כאשר הנשמה עולה בלילה לעולם העליון, אזי היא עוברת בדרכה כיתות של מקטרגים ומזיקים, ובכח מזמור צ"א יש כדי לאפשר לה לעלות ישירות ללא הפרעות ולשוב בבוקר אל הגוף ישירות וללא הפרעות. זו הגנה על הנשמה בלילה לפני השינה ובבוקר כשהאדם מתעורר.

ולהבדיל - תהלים זו סגולה והגנה גדולה על נשמת הנפטר מפני המזיקים והמקטרגים וסילוקם. במיוחד פרק צ"א: "יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן".

מעלת קריאת "למנצח" - מזמור ס"ז בצורת מנורה

בספר "כשרות השולחן" בהסכמת הגאון רבינו עובדיה יוסף שליט"א, מובא בעמוד רס"ב: "כל האומר מזמור לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר שִׁיר בצורת המנורה, שכרו רב ועצום ויש בו סגולות רבות. ועוד אמרו רבותינו זכרונם לברכה: שכל המתפלל מזמור זה בצורת המנורה בכל יום ב"הנץ החמה", ולחלופין בסיום תפילת ה"עמידה" לפני שעוקר רגליו, הרי זה מונע עצמו מגזירות רעות ולא יקרה לו שום מקרה רע, ולא ינזק באותו היום. וחשוב הוא לפני המקום כאילו הדליק את הנרות במנורה אשר בבית המקדש, ויהיה

מובטח שהוא בן העולם הבא. וכן נאמר ב"שלמי ציבור" בשם אגרות הרמב"ן, וגם מרן החיד"א בספר "מדבר קדמות".

ולפי האר"י הקדוש: טוב לומר מזמור זה בעת צרה. ועוד רבות מעלות יש בקריאת מזמור זה בצורת המנורה, ודוד המלך ע"ה רמז הרבה סודות ורמזים נפלאים במזמור זה.

בספר "אגודת אזוב" לר"י האזובי עמוד ר"כ, מובא בשם חכמי הקבלה: מי שיראה מזמור זה מצוייר בצורת המנורה בכל יום, ימצא חן וחסד ושכל טוב בעיני אלקים ואדם. ואם הוא מצוייר על ארון הקודש, יגן בעד גזירה רעה לקהל.

ואמרו חכמי הקבלה: שהקב"ה הראה מזמור זה לדוד המלך ברוח הקודש, כתוב באותיות של זהב מופז בצורת מנורה. וכן הראהו למשה רבינו עה"ש, כפי שכתוב בספר דברים ח' ד': "כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר הֶרְאָה יְיָ אֶת מֹשֶׁה, כֵּן עָשָׂה אֶת הַמְּנֹרָה". ולפני שקורא מזמור זה, טוב לומר: על דעת משה רבינו ועל דעת דוד המלך - ומצליח.

והעלה עוד שדוד המלך ע"ה היה נושא את המזמור הזה, כתוב ומצוייר וחקוק במגינו בטס של זהב בצורת מנורה, וכשהיה יוצא למלחמה היה מכוון בסודו של המזמור והיה מנצח את אוייביו, והיו נופלים לפניו.

הרמ"א כתב: שהמנורה היתה מצויירת בתוך ה"מגן דוד". וזכות התורה והאמונה של דוד המלך היתה מגנה עליו.

ב"מגן דוד" 6 קצוות. יש בו רמז: שהקדוש-ברוך-הוא שולט ב-4 רוחות השמים, וגם בשמים ובארץ = 6. היו שראו במספר 6 את סמל המשיח, שבו 6 תכונות כפי המובא בספר ישעיהו י"א, ב': "וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְיָ: רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה, רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה, רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְיָ". (אנציקלופדיה "יהדות")

ועוד כתובים סודות ונפלאות הרמוזים במזמור זה בספרים נוספים של גדולי ישראל: ב"צפורן שמיר", הגר"ח פלאג'י ב"כף החיים", הגר"א פאפו בספרו "חסד לאלפים". ב"שלמי ציבור" בשם האבודרהם מובא בשבח הקורא "למנצח" בצורת המנורה. בדברי הגאון בעל ספר ד"י שהעלה: שבמזמור זה תמצא שבעה עניינים נגד שבעה הקנים שיש במנורה ואלו הן: חנינה, ברכה, אורה, ישועה, הודאה, שמחה, רננה. שכל העניינים הללו עתידים להיות לישראל, והאומר אותו שיכוון בו. וכל האומר מזמור ה"מנורה" 7 פעמים (ויכוון בו) בצאתו לדרך או למקום סכנה, או שרוצה למצוא חן וחסד, ילך לשלום ולהצלחה.

הקנה האמצעי של המנורה מאיר לשלושה קנים מימין ולשלושה קנים משמאל, והקב"ה רָמַז כביכול על עצמו שהוא זן ומפרנס את הכל.

6 קנים הם 6 צדדים: 4 רוחות השמים, ועוד אחד למעלה ואחד למטה = 6. וקנה האמצעי כביכול כנגד ה' יתברך שאין דבר מבלעדיו והוא הסובב את כל העולמות.
וגם שבת רמוז ב"מנורה": 3 ימים של חול מכאן ו-3 ימים של חול מכאן, ובאמצע זהו עץ החיים - שבת שכולו קודש.
גם ירושלים רמוזה ב"מנורה": ידוע שיש בעולם 6 אקלימים (חלקים), וירושלים נחשבת מקום שיש בו ישוב, ירושלים נימצאת בדיוק בנקודה האמצעית של הישוב בעולם. ירושלים מכוונת כנגד גן עדן. האקלים ה-7 זה ארץ ישראל, ו-3 מכאן ו-3 מכאן זה כל הארצות ואנחנו באמצע. והנר האמצעי הוא בית המקדש, ואור הנר האמצעי זהו קודש הקודשים. כל העולם רמוז במנורה, הצדיקים כאשר היו רוצים לדעת מה יקרה, היו מסתכלים במנורה (מדברי המקובל רבי אליעזר מגרמייזה זצוק"ל).

"למנצח" בצורת מנורה - טוב לפרנסה

טוב לומר בכל יום מזמור זה בצורת מנורה, להעמידו כמנורה דולקת ובוערת ולדמיין ולצייר בדעתך את הנרות הדולקים במנורה. לפי רבינו יוסף חיים זצוק"ל יש בו סגולה לפרנסה. **יאר פניו אתנו** סלה - ראשי תיבות של **פותח את ידיך** = (**אסור** לבטא שם קדוש זה! מותר לומר רק את שמות האותיות) פ.א.י. (80+1+10) = 91 = מלאך (40+30+1+20).
מזמור זה כולו נגד משחיתים, מזיקים, עין הרע, טוב לומר כשנכנסים לדירה חדשה. מותר לומר בכל שעה ביממה, גם ביום וגם בלילה, ולמרות שמקרא אסור בלילה, מותר לומר מזמור זה כדרך סגולה, כך אומרים גם בלילה פסוקי תהלים בתפילת הדרך ובקריאת "שמע" שעל המיטה, כסגולה לשמירה (הרב מוצפי שליט"א).

כל האומר "תהלה לדוד"-קמ"ה ג' פעמים בכל יום , מובטח לו שהוא בן העולם הבא

במסכת ברכות ד', ב' מובא: אמר רבי אלעזר א"ר אבינא, כל האומר "תְּהִלָּה לְדָוִד" בכל יום, שלוש פעמים, מובטח לו שהוא בן העולם הבא. ובכל ראשי התיבות של המזמור הקדוש הזה, ישנם שמות קדושים ויש להם כח לפעול גדולות ונצורות.

מזמור קמ"ה - "תְּהִלָּה לְדָוִד" - כולו תהילת הא-ל ומחובר באותיות א"ב

תְּהִלָּה לְדָוִד, אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ, וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: **בְּ**כָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ, וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד, וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ, וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ, וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ, וּגְדוּלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ, וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ, אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדַל חָסֶד: **טו**ֹב יְיָ לַכֹּל, וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ, וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ, וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו, וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים, וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנֹּפְלִים, וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים: עֵינֵי

כֹּל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ, וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ: **פּ**וֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ, וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן:
צדִּיק יְיָ בְּכָל דְּרָכָיו, וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל קֹרְאָיו, לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת:
רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה, וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: **שׁ**וֹמֵר יְיָ אֶת כָּל אֹהֲבָיו, וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים
יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי, וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

בזוהר ח"ג, ק"כ מובא: כל האומר "תהילה לדוד" שלוש פעמים בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא. כיון שפועל פעולות רוחניות נשגבות. שמייחד השכינה הנקראת תהילה, ומקים קומת השכינה בגלותה למשוך לה שפע מהקב"ה.

ומובא ב"תהלת ה' ": שאין הכוונה לאמירת תהלים בעלמא, אלא על כוונת הלב והתבוננות בפעולות ה' ותהלתו וגודלו ותפארתו, ועל ידי כך יהיה עליו מורא שמים. ולכן יש לאומרו בכל יום ג' פעמים, שבג' פעמים הוי חזקה, והחזקה שיהיה צדיק גמור כל ימי חייו ובזה מובטח לו שהוא בן העולם הבא. ובסידור ר"ש מגרמיזה נאמר עוד טעם למה תיקנו לאומרו ג' פעמים בכל יום: כנגד חסידים הראשונים שהיו שוהים בבית הכנסת ג' שעות - שעה קודם התפילה, שעה לתפילה ושעה אחרי התפילה. ועוד ג' פעמים "אשרי" שיש בו ק"נ תיבות והרי זה כמנין תהלה. וכשם שעיקר התפילה להכיר ולהודות שהאדם הוא רק עבד הנוטל פרס מרבו, אף כאן אם יאמין שהכל ממנו יתברך, לא יהיה לו קנאה על אחרים ויהיה מאושר.

ומדוע אין כאן פסוק המתחיל באות "נון"? אמר רבי יוחנן (בגמרא), מפני שהאות "נון" מסמלת נפילה, מפלה, כפי הכתוב: "נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל". (ראה הרחבה בעניין האותיות: בפרק מא' עד ת').

שלושת פסוקי "אַשְׁרֵי" שלפני - "תְּהִלָּה לְדָוִד", אינם שייכים למזמור קמ"ה: "**אַשְׁרֵי** יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה. **אַשְׁרֵי** הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ, **אַשְׁרֵי** הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹקָיו".

שלושת פסוקי "אַשְׁרֵי" אלה חוברו לְמזמור לצורך תפילה, כבר בימי הגמרא. ה"אַשְׁרֵי" הראשון הוא ממזמור פ"ד, ושני ה"אַשְׁרֵי" האחרים הם מסוף מזמור קמ"ד. אם כן, יש כאן שלוש פעמים "אשרי", רמז למה שכתוב בגמרא: כל האומר "תְּהִלָּה לְדָוִד" ג' פעמים, מובטח לו שהוא בן העולם הבא.

והנה מ"אַשְׁרֵי" ועד "אֲנַחְנוּ" (בסוף - "ואנחנו נברך י-ה מעתה ועד עולם הללו י-ה"), יש תרי"ג אותיות, שהאומרו בכוונה ובפירוש המילות, כאילו קיים תרי"ג מצוות.

מזמור קמ"ה מסוגל לפרנסה

ובעיקר פסוק ט"ז: "פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ, וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן"

ג' פעמים ביום "פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ, וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן": ב' פעמים בשביל מזון בני אדם ושל כל העולם, ופעם אחת כדי לתת תוקף למקום ההוא שידיו פתוחות, דהיינו לתת כביכול כח לשכינה, שממנה יורד המזון לתחתונים, רצון ושובע לכל.

באמירת "פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ": פורשים את הכפיים כלפי השמים, וזה סימן לקבלת שפע מלמעלה. ויכוון מאוד בפסוק זה כי בו עיקר הפרנסה, ויכוון שה' יתברך משגיח, זן ומפרנס לכל, ומוריד שפע לכל העולם כולו.

ויש במזמור זה שמות מלאכים שאסור לבטא אותם בקול, ובתוך כל מזמורי התהלים ישנם סודות עצומים ושמות קודש שאין לנו מושג בהם.

"לְכָל חַי": מביצי כנים עד קרני ראמים.

"רָצוֹן": הקב"ה משפיע לכל חי שפע כרצונו, האדם רק מבקש וה' משפיע על האדם כרצון האדם וכבקשתו. נשאלת השאלה מדוע אנשים המבקשים, במקרים רבים לא מקבלים את רצונם הספציפי? ראשית: אסור לשכוח שכל בני האדם מקבלים שפע מהקב"ה, מזון, פרנסה, אויר לנשימה, בריאות, כח לתפקד ועוד ועוד.

אך הבקשה הספציפית של האדם לא תמיד מתקבלת מסיבות שונות ולפי תיקונו בעולם הזה, אם תיקונו להיות עני הוא לא יזכה ב"לוטו" למשל. אך כאשר האדם מבקש מה' יתברך, ה' פותח את ידיו כביכול, ומשביע לכל חי רצון: לכל חי את רצונו אשר ביקש. הבעיה היא שלפעמים צינורות השפע של האדם המבקש "סתומים" מכל עוונותיו, ולמרות שהקב"ה שולח לו את בקשתו הפסציפית היא לא מגיעה אליו, היא נתקעת בדרך בתוך "צינורות" השפע ה"סתומים".

אם יזכך את עצמו וישוב בתשובה ויתנקה מכל עוונותיו ולא ישוב ויחטא, אזי כל השפע שיבקש יגיע אליו ישירות. זו אחת הסיבות שכל כך חשוב לקבל ברכה מצדיק. מאחר שהצדיק זך, נקי, מלא תורה, מצוות וזכויות כרימון, אזי צינורות השפע שלו נקיים, משוחררים ועבירים. כל מה שהצדיק מבקש הקב"ה נותן לו, רק שאצל הצדיק הבקשה לא נתקעת אלא יורדת אליו ישירות, השפע יורד אליו ישירות ובאמצעות הברכה הוא יכול לחלק את השפע הזה ולהעבירו גם לאחרים (הצדיק מברך "כפי תהיה" - כביכול כמו הפה של ה' והכוונה שהברכה מתקבלת).

לדוגמא: מובא במסכת תענית כ"ד על רבי חנינא בן דוסא צדיק יסוד עולם: בכל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת - כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני, וחנינא בני דיו בקב חרובים מערב שבת לערב שבת. בזכותו ירד לעולם השפע והפרנסה.

במדרש "פנחס" מובא: על כמה דברים שצריכים לאדם כמו פרנסה וכדומה, יאמר כל התהלים מרישא לסיפא בלי שום הפסק, ואפילו ה"יהי רצון" לא יאמר בין ספר לספר רק אחר גמר כל התהלים.

בשיחות קיץ תש"ח בשם הבעש"ט הקדוש מובא: מזמורי תהלים הם מפתחות המתאימות לכל היכלות הרחמים, רפואה, ישועה ופרנסה.

אפשר לבקש על הפרנסה גם בתפילת "שמונה עשרה"

מובא בספרו של מרן החיד"א "מורה באצבע" סימן ג' אות קכ"ז: שיכולים להתוודות ולבקש על הפרנסה בתפילת שמונה עשרה, בברכת "שומע תפילה".

בדרך כלל מובא בסידורים נוסח מיוחד לבקשה על הפרנסה. והמבינים בכך יכולים גם לכוון בשם קדוש הממונה על הפרנסה והכתוב בסידורים מסויימים.

מזמור כ' - לכל צרה שלא תבוא

בעת צרה וצוקה שלא תבוא, קוראים מזמור כ' 7 פעמים ומבקשים בקשה אישית במקום המתאים.

תהילים מזמור כ'

לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד. יַעַנְךָ יְיָ בְּיוֹם צָרָה, יְשַׂגֶּבְךָ שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב. יִשְׁלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ, וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ. יִזְכֹּר כָּל מִנְחֹתֶךָ, וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה סֶלָה. יִתֶּן לְךָ כִלְבָבֶךָ, וְכָל עֲצָתְךָ יְמַלֵּא.

לעצור, לומר: יהי רצון מלפניך ה' אלֹהַי ואלֹהֵי אבותי ש... לומר את הבקשה האישית, ולהמשיך בפסוק הבא:

נְרַנְּנָה בִּישׁוּעָתֶךָ וּבְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְגֹּל, יְמַלֵּא יְיָ כָּל מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ. עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי הוֹשִׁיעַ יְיָ מְשִׁיחוֹ, יַעֲנֵהוּ מִשְּׁמֵי קָדְשׁוֹ, בִּגְבֻרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ. אֵלֶּה בָרֶכֶב וְאֵלֶּה בַסּוּסִים, וַאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְיָ אֱלֹהֵינוּ נַזְכִּיר. הֵמָּה כָּרְעוּ וְנָפָלוּ, וַאֲנַחְנוּ קַמְנוּ וַנִּתְעוֹדָד. יְיָ הוֹשִׁיעָה, הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ.

תהלים ותפילה ליולדת בזמן הלידה

ממרן החיד"א בספרו "סנסן ליאיר": תפילה ליולדת בזמן הלידה כאשר האשה יושבת על המשבר, הבעל אומר מזמור כ' 12 פעמים, ולא יִשָּׁנֶה המזמור ללשון נקבה, אלא יאמרנו ככתוב.

מזמור כ': לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד. יַעַנְךָ יְיָ בְּיוֹם צָרָה, יְשַׂגֶּבְךָ שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב. יִשְׁלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ, וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ. יִזְכֹּר כָּל מִנְחֹתֶיךָ, וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה סֶלָה. יִתֶּן לְךָ כִלְבָבֶךָ, וְכָל עֲצָתְךָ יְמַלֵּא. נְרַנְּנָה בִּישׁוּעָתֶךָ, וּבְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְגֹּל, יְמַלֵּא יְיָ כָּל מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ. עַתָּה יָדַעְתִּי, כִּי הוֹשִׁיעַ יְיָ מְשִׁיחוֹ, יַעֲנֵהוּ מִשְּׁמֵי קָדְשׁוֹ, בִּגְבֻרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ. אֵלֶּה בָרֶכֶב, וְאֵלֶּה בַסּוּסִים,

וַאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְיָ אֱלֹהֵינוּ נַזְכִּיר. הֵמָּה כָּרְעוּ וְנָפָלוּ, וַאֲנַחְנוּ קַמְנוּ וַנִּתְעוֹדָד. יְיָ הוֹשִׁיעָה, הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ.

ויתפלל לקדוש-ברוך-הוא:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב, הָאֵ-ל הַגָּדוֹל הַגִּיבּוֹר וְהַנּוֹרָא, אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה שַׁ-דַּ-י צְ-בָ-אוֹ-ת, שֶׁתַּעֲשֶׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וּלְמַעַן קְדוּשַׁת הַמִּזְמוֹר הַזֶּה וּשְׁמוֹתֶיךָ הַכְּתוּבִים בּוֹ וְהַמְצוֹרָפִים בּוֹ, וּתְרַחֵם עַל פְּלוֹנִית בַּת פְּלוֹנִית: יש לומר כאן את שם היולדת ושם אמה, הַיּוֹשֶׁבֶת עַל הַמַּשְׁבֵּר צוֹעֲקָת בַּחֲבָלֶיהָ. אֵ-ל מָלֵא רַחֲמִים, תּוֹצִיאֶהָ מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה. וּבְזְכוּת אִמּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשׁוֹת: שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה, תְּרַחֵם עָלֶיהָ וְתִזְכֶּרֶנָּה לְטוֹבָה וְתִפְקְדֶנָּה לִבְרָכָה, כִּי עֵינֶיהָ לְךָ תְלוּיוֹת כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל יַד גְּבִירְתָּהּ. וּתְבַטֵּל מֵעָלֶיהָ כָּל גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת וְרָעוֹת בְּשֵׁם קר"ע שט"ן, וְתַצִּילֶהָ מִכָּל צַעַר, וְיֵצֵא הַוָּלָד לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם וּבְשָׁעָה טוֹבָה וּמְבוֹרֶכֶת לָנוּ וְלַוָּלָד, וְאַחַר כָּךְ תֵּצֵא הַשִּׁלְיָה בְּנָקֵל. וּבְשֵׁם שֶׁשָּׁמַעְתָּ מִי שֶׁהִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ הַמִּזְמוֹר הַזֶּה, כֵּן תִּשְׁמַע תְּפִילָּתֵנוּ.

עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן קְדוּשָׁתֶךָ. מָאן דְּעָנֵי לְאַמָּךְ, הוּא יַעֲנֶה יָתָךְ. יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי, וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ, יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי.

תליית "שיר המעלות" בבית היולדת והקפת התינוק בקדושה

ידוע ומפורסם מנהגם של ישראל מקדמת דנא, לתלות בבית היולדת פתקאות עם שמות ופסוקים "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת" וכיוצא בזה, בכל מקום כפי מנהגו, כסגולה לשמירה וכו' ליולדת ולוולד, הן בנוגע ללידה עצמה שתהיה כשורה ובנקל, והן בנוגע לימים אחרי הלידה, לאורך ימים ושנים טובות. ועוד עניין עיקרי בנוגע לרך הנולד, שמיד בצאתו לאויר העולם יהיה מוקף בענייני קדושה. כידוע, שדברים שרואה ושומע אפילו תינוק בן יומו יש להם השפעה גם בגדלותו, ולכן כאשר מקיפים אותו בענייני קדושה וכו', הרי זה מוסיף ברכה והצלחה שיזכו לגדלו ולגדלה "לתורה, לחופה ולמעשים טובים" (התוודעויות, תשמ"ז כרך ב')

15 מזמורי "שיר המעלות" לביטול השינה

במדרש רבה בראשית פרק ח' מובא: בשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון, טעו בו מלאכי השרת וביקשו לומר לפניו קדוש... מה עשה הקב"ה? הפיל עליו תרדמה וידעו הכל שהוא אדם. ומובא בספר המידות שלומדים מכך: שכל שהוא מקודש יותר הוא רחוק יותר מהשינה.

חמישה עשר מזמורי "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת" שבתהלים, מסוגלים לבטל השינה. ומובא שמכל עשרים שנה שהיה יעקב בבית לבן, לא שכב לישון. ומה היה אומר? רבי יהושע בן לוי

אמר: ט''ו שיר המעלות שבספר תהלים. מרומז בזה שבכדי לבטל השינה יאמר ט''ו שיר המעלות. (מדרש רבה, בראשית ח', סח')

עוצמת 15 מזמורי "שיר המעלות"

על ידי 15 "שיר המעלות" אלה שאמר דוד, נתן קיום לכל מעשה בראשית. מובא בגמרא: בשעה שחפר דוד המלך את היסודות למזבח, פגע בתהום ועלה התהום וביקש להציף את כל העולם. כתב דוד שֵם של הקדוש-ברוך-הוא על החרס וזרקו לתהום, וירד התהום 16 אלף אמה ונסתם בחרס. ראה שירד התהום יותר מדי, אמר: התהום כמה שהוא סמוך לפני האדמה יותר - הוא משקה אותה יותר. אמר 15 "שיר המעלות" והעלהו לתהום 15 אלף אמה, והעמידו באלף אמה סמוך לפני האדמה. נמצא ש-15 "שיר המעלות" אלה, יש בהם קיום כל מעשי בראשית, שאלמלא אמרם דוד, היה כל העולם כולו יבש מן המים (ספר התודעה).

15 "**שיר המעלות**"

1. תהלים ק''כ, א': "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת"...
2. תהלים קכ''א א': "שִׁיר לַמַּעֲלוֹת"...
3. תהלים קכ''ב, א': "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת"...
4. תהלים קכ''ג, א': "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת"...
5. תהלים קכ''ד, א': "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת"...
6. תהלים קכ''ה, א': "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת"...
7. תהלים קכ''ו, א': "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת"...
8. תהלים קכ''ז, א': "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת"...
9. תהלים קכ''ח, א': "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת"...
10. תהלים קכ''ט, א': "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת"...
11. תהלים ק''ל, א': "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת"...
12. תהלים קל''א, א': "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת"...
13. תהלים קל''ב, א': "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת"...
14. תהלים קל''ג, א': "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת"...
15. תהלים קל''ד, א': "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת"...

* אפשר למצוא מעלות וסגולות נוספות בספרי קודש כמו בספרי החיד''א זיע''א: "מורה באצבע", "עבודת הקודש", "סנסן ליאיר" ועוד.

תהלים לקניית מידת החסידות

בספר "מסילת ישרים" של הרמח"ל מובא: כיצד יוכל האדם להגיע לדרגת רוח הקודש? ע"י: קניית מידת הזהירות, זריזות, נקיות, פרישות, טהרה, **חסידות**, ענווה, יראת חטא, קדושה. וכדי להגיע **למידת החסידות** מבאר הרמח"ל: "צריך לזה האדם שיתבודד בחדריו, ויקבוץ כל מדעו ותבונתו את ההסתכלות והעיון בדברים האמיתיים האלה. והנה ודאי שיעזרהו לזה רוב ההתמדה והעיון **במזמורי דוד** עליו השלום, וההתבוננות בם במאמריהם ועניינם, כי בהיותם כולם מלאים אהבה ויראה וכל מיני חסידות, הנה בהתבוננו בם לא ימנע מהתעורר בו התעוררות גדול לצאת בעקבותיו וללכת בדרכיו"... אמר להם הקדוש-ברוך-הוא לישראל: בנַי אני חושק בכם, שאפילו שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטין עצמכם לפני. נתתי גדולה לאברהם, אמר: "ואנכי עפר ואפר" (בראשית י"ח כ"ז), נתתי גדולה למשה ואהרון, אמרו: "ונחנו מה" (שמות ט"ז, ז'), **נתתי גדולה לדוד, אמר: "ואנכי תולעת ולא איש"** (תהלים כ"ב, ז'). כל זה מפני שאין הלב הישר מניח עצמו להתפתות משום מעלה אשר תבואהו.

תהלים של "תינוקות של בית רבן" כנגד האוייבים

"מִפִּי עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים יִסַּדְתָּ עֹז לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם" (תהילים ח', ג')

לפי המלבי"ם: העוללים והיונקים האלה, למרות חלישת חומרם, מפיהם יִסַּדְתָּ עֹז. כח הדבור הנטוע בפיהם ודיבורם השכלי הוא היסוד של העֹז (הכח), כי בו נשלמה המציאות כולה, בו התקבצו כל מעשי בראשית, כאילו הוא היה יסוד הבנין, עיקרו ושורשו. וכל הנבנה זולתו מן הארץ עד המון הכדורים הרבים אשר בשמים, הם רק עמודים ואדנים, ענפים ובדים ופארות אל היסוד והשורש הזה, אשר הוא צוּר הבריאה ויסוד המציאות. והיסוד הוא עיקר הבניין, וה' לקח מפי העוללים את יסוד לעוזו נגד צורריו. בכח לימוד התורה ואמירת התהלים של "תינוקות של בית רבן" לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם, להשבית את אוייבי ה' וצורריו ואת אוייבי ישראל. ("תינוקות של בית רבן" הכוונה: לילדים קטנים עד גיל בר מצווה, וילדות קטנות עד גיל בת מצווה).

ואם אין גדיים - אין תיישים: אם חס וחלילה אין "תינוקות של בית רבן" שלומדים תורה שהם ה"גדיים" הרכים, אז איך יהיו אחר כך לומדי תורה מבוגרים - ה"תיישים"? ואם אין תיישים לא יוכלו להיות אחריהם "תינוקות של בית רבן" וחוזר חלילה. והקדוש-ברוך-הוא ברחמיו עוזר לנו שלא תישָׁכַח תורה מישראל - לעולם.

"תינוקות של בית רבן" הלומדים תורה, מבטיחים בע"ה את המשך לימוד התורה בעם ישראל. ולימוד התורה מגן על עם ישראל, ונותן לקב"ה כביכול "כח" להגן על עם ישראל, סנגוריה עצומה על עם ישראל. שכן העולם עומד על התורה, ואם עם ישראל

ממשיכים את לימוד התורה בעולם, אזי בזכות לימוד התורה שלהם עומד העולם וממשיך להתקיים, ובזכות לימוד התורה יש לעם ישראל הגנה כנגד כל האוייבים וכל שונאי ישראל.

העולם מתקיים בשביל הבל תינוקות של בית רבן

אמר ריש לקיש משום רבי יהודה נשיאה: אין העולם מתקיים, אלא בשביל הבל תינוקות של בית רבן. ואין מבטלין תינוקות של בית רבן (מלימוד התורה) אפילו לבניין בית המקדש. (עד כדי כך חשוב הבל תינוקות של בית רבן שעליו מתקיים העולם, שאפילו לבניין בית המקדש אין מבטלין תינוקות של בית רבן מלימוד התורה).

(מסכת שבת קי"ט)

בכל יום מלאך יוצא מלפני הקדוש-ברוך-הוא לחבל את העולם ולהופכו לכמות שהיה. וכיון שהקדוש-ברוך-הוא מסתכל בתינוקות של בית רבן, ובתלמידי חכמים שיושבים בבתי מדרשות, מיד נהפך כעסו לרחמים (כלה רב' ב').

ועל שלושה דברים העולם עומד:

על התורה - יהושע א', ח': "לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ, וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה"... רבי חיים מוולוז'ין, תלמידו של הגאון מוילנא מביא בספרו "נפש החיים": אם העולם היה פנוי לרגע אחד מלימוד התורה, מיד היו כל העולמות נחרבים והופכים לתוהו ובוהו.

ועל העבודה - הכוונה לעבודת הקורבנות, וכיום התפילות במקום הקורבנות.

ועל גמילות חסדים - שאלו את רבי יוחנן: "מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח"? אמר להם: "יעסוק בתורה וגמילות חסדים. תשובה, תפילה וצדקה מעבירים את רוע הגזירה" (גמרא, מסכת סוטה).

בזכות תינוקות של בית רבן מתכפרים עוונות של ישראל

בזמן שבית המקדש קיים, היה כהן גדול מקריב ומקטיר בבית המקדש של מטה, ומיכאל כנגדו עומד ומקריב בבית המקדש של מעלה. וכשחרב בית המקדש של מטה, אמר לו הקדוש ברוך הוא למיכאל: מיכאל! הואיל והחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי ושוממתי מקדשי והרסתי את מזבחי, אל תקרב לפני. אמר לו: רבונו של עולם! בניך מה תהא עליהם? אמר לו הקב"ה: הקרב תקריב לפני זכויותיהם ותפילותיהם ונשמותיהן של צדיקים שהן גנוזות תחת כסא הכבוד **ושל תינוקות של בית רבן**, ובהן אני מכפר עוונותיהם של ישראל! כמה חשובה אמירת התהלים של תינוקות של בית רבן הזכים!

ע"י התהלים - זוכה לתשובה

מובא ב"תהלים - נצח ישראל" (ברסלב): מי שרוצה לזכות לתשובה, יהיה רגיל באמירת תהלים, כי אמירת תהלים מסוגל לתשובה... ע"י אמירת תהלים, אפילו מי שאין לו שום

התעוררות לתשובה, הוא מתעורר לעשות תשובה, וגם זוכה על ידי התהלים להגיע אל השער והאות השייך לו, ולפתוח את השער. נמצא שזוכה ע"י התהלים לעשות תשובה. ודרשו רבותינו שעל ידי בחינת נעים זמירות ישראל, דהיינו ספר תהלים שיסד, ע"י זה הוקם עולה של תשובה, כי ע"י התהלים זוכים לתשובה. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה במסכת עבודה זרה ד': לא היה דוד ראוי לאותו מעשה (מעשה בת שבע), אלא כדי להורות תשובה ליחיד וכו'. נמצא שעיקר הוראת התשובה ע"י דוד המלך, ועיקר התשובה של דוד המלך הוא ספר התהלים, שאמרו בהתעוררות גדולה מאוד וברוח הקודש, עד שכל אחד ואחד כפי מה שהוא, יכול למצוא את עצמו בתוך ספר התהלים, ולזכות לתשובה ע"י אמירת תהלים.

ואנו רואים שבימי תשובה באלול ועשרת ימי תשובה, כל ישראל עוסקין אז באמירת תהלים, כי אמירת תהלים מסוגל לתשובה, ועל כן הוא דבר גדול מאוד לעסוק תמיד באמירת תהלים, כי תהלים הוא התעוררות גדולה מאוד מאוד לה' יתברך.

"בִּינוּ בֹּעֲרִים בָּעָם וּכְסִילִים מָתַי תַּשְׂכִּילוּ. הֲנֹטַע אֹזֶן הֲלֹא יִשְׁמָע? אִם יֹצֵר עַיִן הֲלֹא יַבִּיט"? (תהלים צ"ד, ח'-ט'). האם יתכן שהקדוש-ברוך-הוא אשר ברא לנו אוזניים כדי שנוכל לשמוע - הוא עצמו לא ישמע חס וחלילה? היתכן שהקדוש-ברוך-הוא אשר ברא לנו עיניים כדי שנוכל לראות - הוא עצמו לא יראה חס וחלילה? לא רק זאת, אלא שהאדם רואה לעיניים וה' רואה ללבב. הקדוש-ברוך-הוא רואה אפילו מה בתוך תוכו של האדם, בתוך מחשבותיו... האדם אינו יכול לרמות את הקב"ה הכל יכול, האדם "מצולם" 24 שעות ביממה במשך כל ימי חייו, וכל מעשיו במשך כל ימי חייו בספר נכתבים, והתהלים עוזרים ומסוגלים לעורר את האדם לתשובה. "אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יָ-הּ, יְיָ - מִי יַעֲמֹד? כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא" (תהלים ק"ל, ג'-ד'). מלבי"ם: אם תרצה לשמור עוונות ולא לסלוח, לא יָמָצֵא מי שיעמוד ויתקיים. והקב"ה מעביר העוון (מוחק העוון) כאילו לא היה קיים במציאות כלל.

ומובא ב"ליקוטי תפילות", חלק ב' ל"ו: ריבונו של עולם, זַכֵּנִי להיות רגיל מאוד באמירת תהלים הרבה בכל יום בכוונה גדולה, בהתעוררות נפלא, בכוונת הלב באמת, עד שאזכה על ידי זה להרגיש כאב עוונותי, ולשוב עליהם בתשובה שלמה, ואזכה לשמחה גדולה על ידי אמירת התהלים, ולעורר עלי כל העשרה מיני נגינה שנאמר בהם ספר תהלים, שהם רפואת הבת מלך, שהיא כנסת ישראל, ונגינותי אנגן כל ימי חיי על בית ה' בקול רינה ותודה.

ומובא ב"כוכבי אור" סיפורים נפלאים ד': שה' יתברך יכבוש המלחמה רק עם הפשוטים אומרי תהלים בפשטות וכו', ולא עם ההולכים בחכמות.

רבינו ז"ל מביא: שכאשר מובא שבעקבות משיחא יהיה מבול (מעשה מטר), יירו עם אפיקורסות לא של מים, רק של מחשבות זרות. ויכוסו כל ההרים הגבוהים אפילו בארץ ישראל שלא היה מבול, רק מחמת שהלך בכח נתזו שם המים, היינו שיתיז גם בתוך הלבבות הכשרים. ועם חכמות לא יוכלו ליתן עצה, וכל שרי המלוכה נתפזרו וכל המלוכה לא יתחזק על עמדו, לא יחזיקו מעמד רק פשוטי ישראל שאומרים תהלים בפשיטות וכו'. על כן כשיבוא משיח, הם יתנו הכתר מלוכה בראשו.

זִבְחֵי אֱלֹקִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה

"כִּי לֹא תַחְפֹּץ זֶבַח וְאֶתְּנָה, עוֹלָה לֹא תִרְצֶה. זִבְחֵי אֱלֹקִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה, לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה"... (תהילים נ"א, י"ח-י"ט).

הקדוש-ברוך-הוא רוצה מאתנו רוח נשברה, לב נשבר ונדכא, תשובה, ענווה צניעות, שפלות רוח - אלה הם הזבחים האמיתיים.

המלבי"ם: אמנם העולה באה לכפר על עשה ולא תעשה, אך הקדוש-ברוך-הוא אינו חפץ בזבח ובעולה, כי היה רוצה יותר שהאדם לא יחטא ולא יצטרך להביא עולה שתכפר לו. כי עיקר הזבח שירצה בו אלקים הוא: רוח נשברה. שישבר האדם את רוחו הפנימית, שידמיין רק ציורי חכמה ויראת ה', ואת זה יקבל ה' כזבח.

האבן עזרא: התשובה של האדם חשובה כזבחי אלקים, ומהי התשובה? לב נשבר ונדכה.

תהלים - סגולה לשלום בית

(מובא בספר "תהלים איש מצליח")

סגולה לשלום בית: לקרוא בכל יום אותיות "שלום בית" מפרק קי"ט:

ש

שָׂרִים רְדָפוּנִי חִנָּם וּמִדְּבָרְךָ פָּחַד לִבִּי:

שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב:

שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי וָאֲתַעֵבָה תּוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי:

שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ:

שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל:

שִׂבַּרְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְיָ וּמִצְוֹתֶיךָ עָשִׂיתִי:

שָׁמְרָה נַפְשִׁי עֵדֹתֶיךָ וָאֹהֲבֵם מְאֹד:

שָׁמַרְתִּי פִקּוּדֶיךָ וְעֵדֹתֶיךָ כִּי כָל דְּרָכַי נֶגְדֶּךָ:

ל

לְעוֹלָם יְיָ דְּבָרְךָ נִצָּב בַּשָּׁמָיִם׃
לְדֹר וָדֹר אֱמוּנָתֶךָ כּוֹנַנְתָּ אֶרֶץ וַתַּעֲמֹד׃
לְמִשְׁפָּטֶיךָ עָמְדוּ הַיּוֹם כִּי הַכֹּל עֲבָדֶיךָ׃
לוּלֵי תוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי אָז אָבַדְתִּי בְעָנְיִי׃
לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פִּקּוּדֶיךָ כִּי בָם חִיִּיתָנִי׃
לְךָ אֲנִי הוֹשִׁיעֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ דָרָשְׁתִּי׃
לִי קִוּוּ רְשָׁעִים לְאַבְּדֵנִי עֵדֹתֶיךָ אֶתְבּוֹנָן׃
לְכָל תִּכְלָה רָאִיתִי קֵץ רְחָבָה מִצְוָתְךָ מְאֹד׃

ו

וִיבֹאֲנִי חֲסָדֶךָ יְיָ תְּשׁוּעָתְךָ כְּאִמְרָתֶךָ׃
וְאֶעֱנֶה חֹרְפִי דָבָר כִּי בָטַחְתִּי בִּדְבָרֶךָ׃
וְאַל תַּצֵּל מִפִּי דְבַר אֱמֶת עַד מְאֹד כִּי לְמִשְׁפָּטְךָ יִחָלְתִּי׃
וְאֶשְׁמְרָה תוֹרָתְךָ תָמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃
וְאֶתְהַלְּכָה בָרְחָבָה כִּי פִקֻּדֶיךָ דָרָשְׁתִּי׃
וַאֲדַבְּרָה בְעֵדֹתֶיךָ נֶגֶד מְלָכִים וְלֹא אֵבוֹשׁ׃
וְאֶשְׁתַּעֲשַׁע בְּמִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר אָהָבְתִּי׃
וְאֶשָּׂא כַפַּי אֶל מִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר אָהָבְתִּי וְאָשִׂיחָה בְחֻקֶּיךָ׃

מ – ם

מָה אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ כָּל הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי׃
מֵאֹיְבַי תְּחַכְּמֵנִי מִצְוֹתְךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי׃
מִכָּל מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי כִּי עֵדוֹתֶיךָ שִׂיחָה לִי׃
מִזְּקֵנִים אֶתְבּוֹנָן כִּי פִקּוּדֶיךָ נָצָרְתִּי׃
מִכָּל אֹרַח רָע כָּלֵאתִי רַגְלַי לְמַעַן אֶשְׁמֹר דְּבָרֶךָ׃
מִמִּשְׁפָּטֶיךָ לֹא סָרְתִּי כִּי אַתָּה הוֹרֵתָנִי׃
מַה נִּמְלְצוּ לְחִכִּי אִמְרָתֶךָ מִדְּבַשׁ לְפִי׃
מִפִּקּוּדֶיךָ אֶתְבּוֹנָן עַל כֵּן שָׂנֵאתִי כָּל אֹרַח שָׁקֶר׃

ב

בַּמֶּה יְזַכֶּה נַעַר אֶת אָרְחוֹ לִשְׁמֹר כִּדְבָרֶךָ׃
בְּכָל לִבִּי דְרַשְׁתִּיךָ אַל תַּשְׁגֵּנִי מִמִּצְוֹתֶיךָ׃
בְּלִבִּי צָפַנְתִּי אִמְרָתֶךָ לְמַעַן לֹא אֶחֱטָא לָךְ׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃

בִּשְׂפָתַי סִפַּרְתִּי כֹּל מִשְׁפְּטֵי פִיךָ׃
בְּדֶרֶךְ עֵדְוֹתֶיךָ שַׂשְׂתִּי כְעַל כָּל הוֹן׃
בְּפִקּוּדֶיךָ אָשִׂיחָה וְאַבִּיטָה אֹרְחֹתֶיךָ׃
בְּחֻקֹּתֶיךָ אֶשְׁתַּעֲשָׁע לֹא אֶשְׁכַּח דְּבָרֶךָ׃

י

יָדֶיךָ עָשׂוּנִי וַיְכוֹנְנוּנִי הֲבִינֵנִי וְאֶלְמְדָה מִצְוֹתֶיךָ׃
יְרֵאֶיךָ יִרְאוּנִי וְיִשְׂמָחוּ כִּי לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃
יָדַעְתִּי יְיָ כִּי צֶדֶק מִשְׁפָּטֶיךָ וֶאֱמוּנָה עִנִּיתָנִי׃
יְהִי נָא חַסְדְּךָ לְנַחֲמֵנִי כְּאִמְרָתְךָ לְעַבְדֶּךָ׃
יְבֹאוּנִי רַחֲמֶיךָ וְאֶחְיֶה כִּי תוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי׃
יֵבֹשׁוּ זֵדִים כִּי שֶׁקֶר עִוְּתוּנִי אֲנִי אָשִׂיחַ בְּפִקּוּדֶיךָ׃
יָשׁוּבוּ לִי יְרֵאֶיךָ וְיֹדְעֵי עֵדֹתֶיךָ׃
יְהִי לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ׃

ת

תִּקְרַב רִנָּתִי לְפָנֶיךָ יְיָ כִּדְבָרְךָ הֲבִינֵנִי׃
תָּבוֹא תְחִנָּתִי לְפָנֶיךָ כְּאִמְרָתְךָ הַצִּילֵנִי׃
תַּבַּעְנָה שְׂפָתַי תְּהִלָּה כִּי תְלַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃
תַּעַן לְשׁוֹנִי אִמְרָתֶךָ כִּי כָל מִצְוֹתֶיךָ צֶדֶק׃
תְּהִי יָדְךָ לְעָזְרֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ בָחָרְתִּי׃
תָּאַבְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְיָ וְתוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי׃
תְּחִי נַפְשִׁי וּתְהַלְלֶךָּ וּמִשְׁפָּטְךָ יַעְזְרֵנִי׃
תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ כִּי מִצְוֹתֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃

התהלים משולבים בכל אורח החיים היהודי

התהלים משולבים בכל אורח החיים היהודי

התהלים של דוד המלך הוכנסו ושולבו ע"י גדולי ישראל של כל הדורות, בכל הזמנים והמועדים, ומקיפים את היהודי בקביעות, ביומיום ובכל אורח חייו החל מלידתו (תהלים ליולדת וכו') ועד רגעיו האחרונים בעולם הזה.

פסוקי תהלים ומזמורי תהלים נמצאים בכל התפילות: שחרית, מנחה וערבית, פסוקי דזמרה, בברכת המזון, בקבלת שבת, בנוסח ה"קידוש", בנוסח קריאת "שמע" שעל המיטה, ב"הלל", ב"סליחות", בתפילת ראש השנה ויום הכיפורים, בהגדה של פסח, בשמחות, במועדים ולהבדיל - בעת צרה, בצער פרטי וכללי שלא יבוא, בהלווית המת

שלא נדע, כדי לגרש ממנו המקטרגים והמזיקים, ביום השנה (יורצייט), בתעניות, בתיקון "הכללי" ובתיקונים רבים, בתפילה לרפואת החולה, בחגים, ליד הכותל המערבי, ליד קברי צדיקים ועוד...

היהודי אומר תהלים לפני חתימת עסקה, לפני יציאה לדרך רחוקה, לפני נסיעה ארוכה, לפני דיון משפטי, לפני אישפוז, ניתוח, כשמישהו חולה חס וחלילה, לפני מבחן חשוב... זה נותן ליהודי כח, עידוד ורוגע פנימי.

בקריאת "שמע" שעל המיטה

התהלים משולבים לשמירה בקריאת "שמע" שעל המיטה לפני השינה: "יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן"... ועוד פסוקים מהתהלים.

תהלים בחודש אלול

כל חודש אלול ועד שמיני עצרת מסיימים התפילה בפרק כ"ז בתהלים: "לְדָוִד, יְיָ אוֹרִי וְיִשְׁעִי, מִמִּי אִירָא, יְיָ מָעוֹז חַיַּי, מִמִּי אֶפְחָד"... וכו'.

בליקוטי מוהר"ן מובא: שעיקר הוראת התשובה של דוד המלך על ידי ספר תהלים, שאמר בהתעוררות גדולה מאוד וברוח הקודש, עד שכל אחד ואחד כפי מה שהוא, יכול למצוא עצמו בספר תהלים ולזכות לתשובה על ידי אמירת תהלים. ולכן, בימי אלול עוסקים באמירת תהלים.

בכל יום של ימי החול, מראש חודש אלול ואילך, אחר התפילה אומרים בציבור עשרה מזמורי תהלים שכוחם רב במעלתם ובסגולתם, שהרי הרגיל בתהלים דוחה כל מיני פורעניות ופגעים רעים מעליו ובני ביתו ומשפחתו ומכל בני דורו, ומגלגל עליו ועליהם כל מיני שפע ברכות טובות והצלחות, רחמים וחסדים, ואין לך דבר להגן מפני המזיקים כאמירת "קדיש" על התהלים. (מטה אפרים, הרב יחיאל וידר)

תהלים בליל יום הכיפורים

אחר תפילת ערבית בליל יום הכיפורים, נהגו לומר ארבעה מזמורים ראשונים שבספר תהלים, ובהם סגולה לשמירה מפני טומאת קרי. ורבים נהגו להשלים כל ספר תהלים שכלול בו הכל: שבחים לה' יתברך, התעוררות תשובה ובקשת מחילה וסליחה, והכל חיברן דוד ברוח הקודש, מיד ה' השכיל, והעוסק בהם כעוסק בתפילה וכעוסק בהלכות עמוקות שבתורה, שכך ביקש דוד מלפני הקדוש-ברוך-הוא, כמו שאמרו חז"ל.

תהלים בליל הושענא רבה

רבים נוהגים להיות ערים כל הלילה, ואומרים "תיקון" וקורין במשנה תורה ומשלימים ספר תהלים ומחברים את הלילה והיום בתורה ובתפילה...

תהלים בראש חודש אדר
סגולה גדולה לקרוא ספר תהלים בראש חודש אדר. (ילקוט מעם לועז, תהלים)

תהלים בתענית אסתר
זהו יום מאוד מסוגל לקבלת תפילות עם ישראל, ויאמר תהלים, ויקפיד לומר פרק כ"ב: "לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר". לפי חז"ל: אסתר נקראת "אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר" ("אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר" זה החושך הכבד שאחריו מגיע האור הגדול וזה גם כינוי לגאולת ישראל).

תהלים בחג השבועות
וכן נוהגים לומר תהלים בשבועות, שהוא יום ההילולא של דוד המלך עה"ש (שמחת הרגל).

תהלים לחתן ביום חופתו
מנהג שחתן ביום חופתו מסיים כל התהלים (הנהגת בעל קול ארי' ז"ל).

תהלים לכלה ביום חופתה
באגרות קודש כרך ה' מובא מענה לבקשה: ...על דבר איזה הכנה רוחנית לרגלי חתונתה. הנה לא שמעתי בזה שמועה ברורה, אבל יודע הנני שאומרים כמה וכמה מזמורי תהלים... לכן כששואלים אותי על דבר זה, הנני מורה לכלה לומר את כל התהלים כולו, ביום חתונתה...

בערב ראש חודש
מנהג ירושלים לומר כל ספר תהלים בערב ראש חודש.

תהלים בשבת ויום טוב
מובא באגרות קודש כרך י"א: ...ומנהג בכל תפוצות ישראל להרבות בשבת ויום טוב באמירת תהלים.

תהלים בתענית דיבור
תענית דיבור = 65 אלף תעניות !!!
בתהלים "איש מצליח" מובא שתענית דיבור היא מצווה נשגבה לכפרת עוונות, וחשובה ושקולה כנגד שישים וחמש אלף תעניות (צומות)!
בתענית דיבור לא מדברים כל היום אלא רק דברי תורה, וקוראים במשך היום שלוש פעמים את כל ספר התהלים. ומתכוונים להתחרט על המעשים הלא טובים, להתוודות ולהרהר בתשובה שלמה לפני ה' יתברך על חטאים ופשעים, ועל ידי הלימוד החטאים נתקנים ונמחקים. תענית דיבור מועילה לאדם יותר מכל מני תעניות וסיגופים וגם אינה מחלישה את גופו, נמצא שזה טוב לגוף וטוב לנשמה.

מזמורי תהלים לעצירת הגשמים
בסידור ר"י יעבץ, מובאים מזמורי התהלים אשר קוראים לעצירת הגשמים: יז, כה, לב, פו, קג, קה, קח, קכ, קכא, קכג, קכד, קל, קלו, ואחר כך "יהי רצון" מיוחד.

מזמורי תהלים לפי אותיות שמו

ידוע שקריאת התהלים לפי אותיות שמו של האדם כפי שמובא בתהלים מזמור קי"ט, יכולה לפעול פעולות עצומות בשמים ולבטל גזרות ולהעלות את הנשמה של האדם בעולם הזה וגם אחרי 120 שנה גם בעולם הבא, לפתוח ארובות השמים ולבקוע חלוני רקיע, להעלות את תפילתו לפני אבינו שבשמים, ומסוגל רבות לכל צרה שלא תבוא.

זו הסיבה שקוראים מזמור קי"ט עם אותיות שמו (ושם אמו) עבור החולים ולהבדיל עבור הנפטרים באזכרה וכו' כדי להכרית את המקטרגים מעליו, ומעל כל ישראל. לדוגמא: אם שמו יצחק ושם אמו הדסה - יצחק בן הדסה. יקרא בפרק קי"ט את כל הפסוקים המתחילים באותיות: י'צ'ח'ק' ב'נ' ה'ד'ס'ה'.

סגולה שלא ישכח את שמו ליום הדין

בסיום תפילת "שמונה עשרה" ולפני "יהיו לרצון", אומר פסוק (יכול מהתהלים ומכל התנ"ך), המתחיל - באות הראשונה של שמו, ומסתיים - באות האחרונה של שמו, או פסוק אשר שמו מופיע בו. לדוגמא: שולמית. פסוק המתחיל באות ש' ומסתיים באות ת' - שולמית. פסוק כזה מופיע בתהלים קל"ד, א': "**שִׁי**ר הַמַּעֲלוֹת, הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת יְיָ כָּל עַבְדֵי יְיָ, הָעֹמְדִים בְּבֵית יְיָ בַּלֵּילוֹ**ת**".

ועל ידי אמירת הפסוק המתחיל באות הראשונה של שמו ומסתיים באות האחרונה של שמו, בכך ממלא האדם את שמו בתוכן רוחני, וביום הדין הנשמה מבינה בְּדברים רוחניים שהם הנשארים לעולם הבא.

כל מילה של קדושה בוראת מלאך טוב, ובכל פעם שאומר את הפסוק הוא זוכה להרבות את זכויותיו הרוחניות ואת זכויות כל עם ישראל, שהרי כל ישראל ערבים זה לזה, וכל עם ישראל הם כגוף אחד שלם. ויש באפשרותו של כל יחיד להגדיל את מספר המלאכים הטובים שלו המסנגרים עליו ומגינים עליו, ובכך הוא מגדיל גם את מספר המלאכים המגינים על כל עם ישראל. או אומר פסוק אשר שמו מופיע בו, לדוגמא: שולמית, השם שולמית מופיע בשיר השירים פרק ז', א': "שׁוּבִי שׁוּבִי הַ**שּׁוּלַמִּית** שׁוּבִי שׁוּבִי וְנֶחֱזֶה בָּךְ, מַה תֶּחֱזוּ בַּ**שּׁוּלַמִּית** כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם".

מילים, שמות: אנשים, ספרים, ישובים... הלקוחים כפי הנראה מספר התהלים

גם היום אנו מחוברים לתהלים בחיי היומיום, ואפילו קוראים מפסוקי התהלים - שמות של אנשים, ספרים, בתי חולים, ישובים ועוד. להלן חלק מתוך הדוגמאות הרבות המצויות בספר התהלים:

שמות בתי חולים הלקוחים כפי הנראה מ"תהלים":

"**משגב לדך**"

"מִשְׁגָּב לַדָּךְ" - בית חולים "משגב לדך" (ליולדות), בירושלים. תהלים ט' י': "וַיְהִי יְיָ **מִשְׂגָּב לַדָּךְ**, מִשְׂגָּב לְעִתּוֹת בַּצָּרָה".

"**שערי צדק**"

בית חולים "שַׁעֲרֵי צֶדֶק" בירושלים. החולים המתרפאים ב"שערי צדק", יוצאים בריאים ומודים לה' על כך. תהלים קי"ח, י"ט: "פִּתְחוּ לִי **שַׁעֲרֵי צֶדֶק**, אָבֹא בָם אוֹדֶה יָ-הּ".

שמות קיבוצים הלקוחים כפי הנראה מ"תהלים":

קיבוץ "אילת השחר"

"אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר" - קיבוץ "אילת השחר" בצפון הארץ, מצפון לצפת. "אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר": ראשית הזריחה, וכינוי לגאולת עם ישראל. תהלים כ"ב, א': "לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד".

קיבוץ "חפץ חיים"

קיבוץ "חֶפֶץ חַיִּים" ליד גדרה, המשוייך לתנועת פועלי אגודת ישראל. תהלים ל"ד י"ג-ט"ו: "מִי הָאִישׁ **הֶחָפֵץ חַיִּים** , אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב?

קיבוץ "אפיקים"

קיבוץ "אפיקים" בדרום הכנרת. תהלים קכ"ו, ד': "שׁוּבָה יְיָ אֶת שְׁבִיתֵנוּ, כַּ**אֲפִיקִים** בַּנֶּגֶב".

קיבוץ "מרחביה"

קיבוץ "מרחביה" ליד עפולה, ולידו מושב מרחביה.

פרק קי"ח ה': "מִן-הַמֵּצַר קָרָאתִי יָ-הּ, עָנָנִי בַמֶּרְחָב **יָ-הּ**".

שמות ספרים וכינויים של גדולי ישראל הלקוחים כפי הנראה מ"תהלים":

הֶ"חָפֵץ חַיִּים"

זה הוא כינוי לרבי ישראל מאיר הכהן מראדין זי"ע, אשר הספר הראשון שכתב היה "חפץ חיים". הספר פורסם בשנת 1873 ועסק בהלכות לשון הרע ורכילות. את הספר הוציא רבי ישראל מאיר הכהן זי"ע בעילום שם, אך כאשר נודעה זהות המחבר ברבים, החלו לכנותו בשם ספרו "חפץ חיים", כך גם נשאר שמו בפי העם עד היום.

גם היום אנו לומדים מספריו הקדושים, ומפורסמים ספריו בנושא הלכות לשון הרע ו"משנה ברורה" ועוד.

תהלים ל"ד י"ג-ט"ו: "מִי הָאִישׁ **הֶחָפֵץ חַיִּים**, אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב?" בהמשך מובא: "נְצֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע, וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר מִרְמָה. סוּר מֵרָע, וַעֲשֵׂה טוֹב, בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ". אתה מעוניין לחיות? מעוניין לראות ימים טובים בחייך? - מה הסוד? לנצור את הלשון מרע, להקפיד לדבר בלשון נקיה ולא לדבר **לשון הרע**, ללמוד הלכות לשון הרע ולהיזהר

מלדבר **שקרים** ומרמה. להתרחק מהרע ולעשות טוב, ולרדוף שלום. "לֹא יֵשֵׁב בְּקֶרֶב בֵּיתִי עֹשֵׂה רְמִיָּה, דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי" (תהלים ק"א, ז').

ה"נודע ביהודה"

ה"נוֹדָע בִּיהוּדָה" - הוא הרב יחזקאל הלוי לנדאו, המכונה "הנודע ביהודה" על שם ספרו "הנודע ביהודה" הנחשב לגולת הכותרת בספרות התלמודית ההלכתית.

תהלים ע"ו ב': "**נוֹדָע בִּיהוּדָה** אֱלֹקִים, בְּיִשְׂרָאֵל גָּדוֹל שְׁמוֹ".

ה"ראשית חכמה"

ה"רֵאשִׁית חָכְמָה" - הוא כינוי לרב אליהו משה וידאש, בעל ספר "ראשית חכמה", אשר יצא לאור בצפת, בשנת השל"ה. תהלים קי"א י': "**רֵאשִׁית חָכְמָה** יִרְאַת יְיָ, שֵׂכֶל טוֹב לְכָל עֹשֵׂיהֶם, תְּהִלָּתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד". תחילת החכמה היא שתהיה לאדם קודם כל יראת ה'. משלי ד' ז': "**רֵאשִׁית חָכְמָה** קְנֵה חָכְמָה וּבְכָל קִנְיָנְךָ קְנֵה בִינָה".

ה"אור החיים"

"אוֹר הַחַיִּים" הקדוש - הוא רבי חיים בן עטר זיע"א, אשר נולד בעיר סאלי במרוקו שם גדל (נפטר בירושלים בשנת תק"ג ונטמן בהר הזיתים), ומכונה כך על שם ספרו הידוע "אוֹר הַחַיִּים" על התורה. הבעל שם טוב העיד עליו: שכל דבריו הם על פי רוח הקודש. תהלים נ"ו, י"ד: "כִּי הִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת, הֲלֹא רַגְלַי מִדֶּחִי, לְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי אֱלֹקִים בְּ**אוֹר הַחַיִּים**".

"אוֹר הַחַיִּים" גם שמות בתי ספר ברחבי הארץ ועוד.

"חוק לישראל"

"חֹק לְיִשְׂרָאֵל" - אלה ספרי קודש הכוללים לימוד תורה, זוהר וכו' ויש שלומדים בהם באופן קבוע בכל יום, ובכך קובעים עתים לתורה. פ"א ד'-ה': "תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר, בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא, מִשְׁפָּט לֵאלֹקֵי יַעֲקֹב".

"כִּי **חֹק לְיִשְׂרָאֵל** הוּא" - חובה. הכוונה שישראל חייבים לתקוע בשופר בראש השנה. ומכאן כנראה לקחו את שם הספר "חוק לישראל", שהיהודי חייב לקבוע עתים לתורה (כמו שחייב לתקוע בשופר..), והוא יכול ללמוד ב"חוק לישראל" כל יום.

"יביע אומר" ו"יחוה דעת"

"יַבִּיעַ אֹמֶר" ו"יְחַוֶּה דָּעַת" הינם שניים מספריו של הרב הגאון רבינו עובדיה יוסף שליט"א.

"יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה דָּעַת" (תהילים י"ט, ג'). "יְחַוֶּה דָּעַת" זה גם שמו של בית מדרש בירושלים.

שמות רחובות הלקוחים כפי הנראה מ"תהלים":

רחוב "איילת השחר" בתל אביב והוד השרון. תהלים כ"ב, א': "לַמְנַצֵּחַ עַל **אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר** מִזְמוֹר לְדָוִד".
רחוב "משגב לדך" בירושלים. תהלים ט' י': "וַיְהִי יְיָ **מִשְׂגָּב לַדָּךְ**, מִשְׂגָּב לְעִתּוֹת בַּצָּרָה".
רחוב "שערי צדק" בירושלים. תהלים קי"ח, י"ט: "פִּתְחוּ לִי **שַׁעֲרֵי צֶדֶק**, אָבֹא בָם אוֹדֶה יָ-הּ".
רחוב "חפץ חיים" בירושלים, תל אביב, רעננה, רחובות, פתח תקווה, ראש העין, בני ברק. תהלים ל"ד י"ג-ט"ו: "מִי הָאִישׁ **הֶחָפֵץ חַיִּים**, אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב"?
רחוב "ראשית חכמה" בתל אביב ובירושלים. תהלים קי"א י': "**רֵאשִׁית חָכְמָה** יִרְאַת יְיָ, שֵׂכֶל טוֹב לְכָל עֹשֵׂיהֶם, תְּהִלָּתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד".
רחוב "אור החיים" ביפו, הרצליה ובני ברק. תהלים נ"ו, י"ד: "כִּי הִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת, הֲלֹא רַגְלַי מִדֶּחִי, לְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי אֱלֹקִים בְּ**אוֹר הַחַיִּים**".
רחוב "ישא ברכה" בירושלים. תהלים כ"ד, ה': "**יִשָּׂא בְרָכָה** מֵאֵת יְיָ, וּצְדָקָה מֵאֱלֹקֵי יִשְׁעוֹ".
רחוב "מרחביה" בתל אביב, פתח תקווה, הרצליה, הוד השרון וגני תקווה. פרק קי"ח ה': "מִן-הַמֵּצַר קָרָאתִי יָ-הּ, עָנָנִי בַמֶּרְחָב **יָ-הּ**".
רחוב "רוממה" בירושלים, בהרצליה ותל אביב. תהלים קי"ח, ט"ז: "יְמִין יְיָ **רוֹמֵמָה**, יְמִין יְיָ עֹשָׂה חָיִל".
רחוב "ראש פינה" בירושלים, תל אביב, רמת גן, פתח תקווה, חולון, הרצליה. תהלים קי"ח, כ"ב: "אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים, הָיְתָה לְ**רֹאשׁ פִּנָּה**".
שדרות "אפיקים" בגבעתיים. תהלים קכ"ו, ד': "שׁוּבָה יְיָ אֶת שְׁבִיתֵנוּ, כַּ**אֲפִיקִים** בַּנֶּגֶב".
רחוב "מעלות" בחולון (ט"ו "שיר המעלות").
שמות ישובים, שכונות ובתי ספר הלקוחים כפי הנראה מ"תהלים":
שכונת "רוממה" ובי"ס "רוממה"
שכונת "רוממה" בירושלים, בכניסה לירושלים (מכביש מספר 1). בשכונת "רוממה" ממוקם בניין הטלויזיה הישראלית. בית ספר "רוממה" בירושלים. תהלים קי"ח, ט"ז: "יְמִין יְיָ **רוֹמֵמָה**, יְמִין יְיָ עֹשָׂה חָיִל".
הישוב "ראש פינה"
הישוב "ראש פינה" בצפון הארץ, צפונית לצפת. תהלים קי"ח, כ"ב: "אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים, הָיְתָה לְ**רֹאשׁ פִּנָּה**".
מושב "צרופה"

מושב "צרופה" בצפון הארץ. קצת דרומה מעתלית ונווה ים. "צרופה" מלשון צרוף ומזוקק וגם מלשון צֵרוף של אנשים ביחד. תהלים י"ח, ל"א: "הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ, אִמְרַת יְיָ **צְרוּפָה**"... תהלים קל"ז, ק"מ: "**צְרוּפָה** אִמְרָתְךָ מְאֹד, וְעַבְדְּךָ אֲהֵבָהּ".

הישוב "מעלות" בצפון הארץ וביו"ס "מעלות"

בית ספר "מעלות" בראשון לציון. תהלים ק"כ, א': "שִׁיר הַ**מַּעֲלוֹת**"... ועוד (ראה לעי"ל בשמות רחובות).

הישוב "בת עין"

ליד כפר עציון ולא רחוק מבית לחם. שמור אותי כשמירת האישון-הגלגל השחור שבעֵין האדם. כמו שהעין המאפשרת את הראיה היא כל כך חשובה ויקרה מפז. תהילים י"ז, ח': "שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן **בַּת עָיִן** בְּצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנִי".

"**הבונים**"

ישוב בצפון הארץ, קצת לפני עתלית. עם ישראל כאבן אשר בזו לה הבונים-הבנאים, והנה היתה לראש פינה, כלומר: ליסוד הבניין כולו. תהילים קי"ח, כ"ב: "אֶבֶן מָאֲסוּ **הַבּוֹנִים** הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה".

שמות בנים הלקוחים כפי הנראה מ"תהלים":

אַיָל

הוא שם של בן הלקוח מבעל חיים (בעצם מאַיָלָה). אַיָל - הוא שם כולל לאַיָל ואַיָלָה. רש"י: "כְּאַיָל תַּעֲרֹג" - דבר הכתוב בזכר ובנקבה. אמרו רבותינו: האַיָלָה הזאת חסידה שבחיות, וכשהחיות צמאות למים הם מתכנסות אליה שתתלה עיניה למרום. ומה היא עושה? חופרת גומה ומכנסת קרניה לתוכה וגועה, והקב"ה מרחם עליה והתהום מעלה לה מים. תהלים מ"ב, ב': "כְּ**אַיָל** תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם, כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹקִים", כמו האילה המשתוקקת לאפיקי המים, כך נפשי מתשוקקת אליך אלקים.

אֵיָל

הכוונה לכח, אומץ, עוז וחוזק. אֵיָל - הוא גם שם של בן. תהלים פ"ח ד'-ה': "כִּי שָׂבְעָה בְרָעוֹת נַפְשִׁי, וְחַיַּי לִשְׁאוֹל הִגִּיעוּ. נֶחְשַׁבְתִּי עִם יוֹרְדֵי בוֹר, הָיִיתִי כְּגֶבֶר אֵין **אֵיָל**", נחשבתי לגבר בלי כח. אֵילוּתִי - הכוונה לכך: שה' הוא כוחי וחוזקי. תהלים כ"ב, כ': "וְאַתָּה יְיָ אַל תִּרְחָק, **אֵילוּתִי**, לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה".

אוֹרִי

תהלים כ"ז א': "יְיָ **אוֹרִי** וְיִשְׁעִי - מִמִּי אִירָא? יְיָ מָעוֹז חַיַּי - מִמִּי אֶפְחָד?". "יְיָ אוֹרִי" - הלא ה' מאור לי בעת צרה, אם כן - ממי אירא? (מצודות דוד). "יְיָ אוֹרִי" - ה' הוא האור

שלי. "יְיָ מָעוֹז חַיַּי" - ה' הוא החוזק והעוצמה שלי. כל החוזק של חיי בא רק מה', לכן - ממי אפחד?

עוֹז

אומץ, גבורה, העזה, כח, שבח, הלל, מחסה, מבצר, מגן, פאר, הוד, הדר. תהילים פ"ד, ו': "אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז לוֹ בָךְ מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם".

שמות בנות הלקוחים כפי הנראה מ"תהלים":

אַיֶּלֶת, ואַיֶּלֶת הַשַּׁחַר

"אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר": שם של בת (נקבה) בימינו, כוכב הבוקר, ראשית הזריחה. כינוי לאסתר המלכה, כינוי לגאולת עם ישראל אשר תתחיל להאיר בסיום החושך הכבד (בסיום הצרות הקשות - יזרח אור הגאולה). תהלים כ"ב, א': "לַמְנַצֵּחַ עַל **אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר** מִזְמוֹר לְדָוִד".

אַיָלָה

אַיָלָה היא נקבת האַיִל. "**כְּאַיָּל** תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם", תהלים מ"ב, ב'.

אַיָלָה (כשם בעל החיים) - זה הוא שם מאוד קדוש. אַיָלָה הוא שם הכולל בתוכו פעמיים את שם ה': **א-ל**, **י-ה**. כמו כן השם: אֵלָיָה. אַיָלָה הוא גם כינוי לשכינה הקדושה.

בַּת צִיּוֹן

בת ציון - שם של בת. תהלים ט', ט"ו: "לְמַעַן אֲסַפְּרָה כָּל תְּהִלָּתֶיךָ בְּשַׁעֲרֵי **בַּת צִיּוֹן**, אָגִילָה בִּישׁוּעָתֶךָ".

תְּהִלָּה

תהלים ל"ג, א': "רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ, לַיְשָׁרִים נָאוָה **תְּהִלָּה**"... תהלים מ', ד': "וַיִּתֵּן בְּפִי שִׁיר חָדָשׁ, **תְּהִלָּה** לֵאלֹקֵינוּ"... תהלים ס"ה, ב': "לְךָ דֳמִיָּה **תְּהִלָּה**"... תהלים ק', ד': "בֹּאוּ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה, חֲצֵרֹתָיו בִּתְהִלָּה"... תהלים קי"ט, קע"א: "תַּבַּעְנָה שְׂפָתַי **תְּהִלָּה**"... תהלים קמ"ה, א': "**תְּהִלָּה** לְדָוִד, אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹקַי הַמֶּלֶךְ"... תהלים קמ"ז, א': "הַלְלוּיָ-הּ כִּי טוֹב זַמְּרָה אֱלֹקֵינוּ, כִּי נָעִים נָאוָה **תְּהִלָּה**"... תהלים קמ"ח, י"ד: "וַיֵּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ, **תְּהִלָּה** לְכָל חֲסִידָיו"...

"תְּהִלָּה" הוא גם שם ספרו של הסופר הישראלי ש. י. עגנון ע"ה, חתן פרס נובל לספרות. הספר מתאר את "תְּהִלָּה" גיבורת הספר הזקנה והצדקנית... קרוב לודאי ששמה של הגיבורה: "תהלה" לקוח מהתהלים.

אוֹדֶה-יָ-ה (אוֹדֶיָ-ה)

אודי-ה הוא שם של בת. תהלים קי"ח, י"ט: "פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, אָבֹא בָם **אוֹדֶה יָ-הּ**, זֶה הַשַּׁעַר לַיְיָ, צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ"...

שם בנק משכנתאות הלקוח כפי הנראה מ"תהלים":

בנק "טפחות"

בנק "טפחות" למשכנתאות - משלמים את המשכנתא בכל חודש טפח (קצת) ועוד טפח (ועוד קצת, בתשלומים, עד אשר אחרי הרבה טפחות הדירה שלנו). תהלים ל"ט, ה'-ו': הוֹדִיעֵנִי יְיָ קִצִּי, וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא, אֵדְעָה מֶה חָדֵל אָנִי. הִנֵּה **טְפָחוֹת** נָתַתָּה יָמַי, וְחֶלְדִּי כְאַיִן נֶגְדֶּךָ"... "טְפָחוֹת נָתַתָּה יָמַי" - נתת לי את חיַי באופן מוגבל, כמה טפחות (טפחים) וזהו. טפח ועוד טפח והחיים נגמרים. טפח - זהו סמל לדבר קטן ומועט, טפח זו גם - מידת אורך: ברוחב כף היד.

הנה מדדת את יָמַי במידה מוגבלת של טפחות (החיים קצרים יחסית), "וְחֶלְדִּי" - וקיומי בעולם הזה, הוא "כְאַיִן נֶגְדֶּךָ" - חיי האדם הם כה אפסיים, כאַין וכאפס לעומת נצחיות הבורא, אשר היה, הווה ויהיה לנצח נצחים. תוחלת חיי האדם היא בדרך כלל 70 שנה ובמקרה הטוב 80 שנה, אשר חולפים במהירות: "יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה, וְאִם בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה, וְרָהְבָּם עָמָל וָאָוֶן, כִּי גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה" (תהלים צ', י').

ברכה הלקוחה מ"תהלים":

"יֹסֵף יְיָ עֲלֵיכֶם, עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם. בְּרוּכִים אַתֶּם לַייָ"... - ברכה מקובלת לברך את הציבור ע"י רבנים, לברך את בני המשפחה וכו' וגם כנגד עין הרע. תהלים קט"ו, י"ד-ט"ו: "**יֹסֵף יְיָ עֲלֵיכֶם, עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם. בְּרוּכִים אַתֶּם לַייָ, עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ**".

שם כלי טַיִס הלקוח כפי הנראה מ"תהלים":

מַסוק

מַסוק - הליקופטר, כלי טייס שנוסֵק לשמים (ממריא, עולה, מתרומם למעלה). קרוב לודאי שמקור המילה "מסוק" הוא מספר התהלים. תהלים קל"ט, ז'-ח': "אָנָה אֵלֵךְ מֵרוּחֶךָ, וְאָנָה מִפָּנֶיךָ אֶבְרָח. אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה"... אין אפשרות לברוח מהקדוש-ברוך-הוא או להסתתר מפניו, כיון שה' נמצא בכל מקום, כבודו מלא עולם. אפילו אם הייתי יכול לנסוק - להתרומם ולעלות לשמים (וזה מה שהמסוק עושה - הוא נוסק לשמים), הרי גם שם נמצא הקדוש-ברוך-הוא ובכל מקום.

שיר ישראלי וריקוד-עם הלקוח מ"תהלים":

"הנה מה טוב ומה נעים"

"הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד" - השיר המפורסם וגם ריקוד עַם ישראלי, המוכר מזה עשרות שנים לילדים ומבוגרים כאחד: "**הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד**"... הוא למעשה פסוק תהלים אשר הולחן בימינו! תהלים קל"ג, א': "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד, **הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים, שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד**".

כמה טוב וכמה נעים כאשר כל ישראל מאוחדים, ויושבים ביחד תחת מלכות אחת. מובא בזוהר הקדוש שהמילה "**גם**" (גם יחד) באה לרבות את השכינה הקדושה, המצטרפת אל הציבור הנמצא באחדות.

כח התהלים מתגלה בסיפורי מופת וסיפורי צדיקים

מעשה נורא ששמע השל"ה מאביו

כי בשנת קי"ב שנתיים אחרי הגזירות, נשאר כפר אחד סמוך לערפורט, שלא שלטו בו האוייבים, והיה יושב בו איש מסכן וחסיד ולא בקיא גדול לבד מפשט המקרא והוא היה כבר זקן ונפטר בשיבה טובה. תוך שלושים יום לפטירתו בא הזקן בחלום לאחד החסידים והחכמים המופלגים בערפורט, ונדמה לו שהיה עומד לפניו בתכריכין ואוחז ספר קטן בזרועו, אמר לו החכם: וכי אינך האיש אשר קברנו ביום פלוני? אמר לו הזקן: כן דברת, אני הוא! שאלו החכם: ומה הספר אשר הינך מחזיק? ענה לו: ספר תהילים. ובאתי להזהירך שתזהיר את בני הישוב ההוא בו הייתי גר, שיבריחו את עצמם מן העיר וימלטו את נפשם כי כלתה עליהם הרעה. כי כל עוד הייתי חי בתוכם והשלמתי וגמרתי ספר תהילים בכל שבוע כמה שנים, הרי שבזכות זה האריכו בשלום וניצלו עד הנה, ועתה משהלכתי לעולמי אין מי שיגן עליהם.

ויהי בבוקר ותפעם רוח החכם ושלח שליח מיוחד לישוב בו היה גר הזקן, בכתבו את כל הדברים והזהירם. והנה מקצת היראים את דברי החכם נמלטו וניצלו, ומקצתם שנתייאשו מן הפורענות נשארו שם ולא השגיחו בדברי החכם, עד שפגעה בהם יד ה' ומידת הדין.

רואים מכאן את גודל מעלת קריאת התהילים, שמסוגל להציל מן הפורענות. ויתר על כך: רואים אנו ממעשה נורא זה, שאף שהיה הזקן לא בקיא גדול לבד מפשט המקרא, בכל זאת פעל מה שפעל, שאין מאתנו מי שיודע כיצד הדברים פועלים ועושים פרי למעלה. (הרב וידר י. - מאמר מנהג אמירת תהלים)

השל"ה הקדוש : "הרגיל בספר תהלים דוחה כל מני פורענויות ופגעים רעים מעליו ומעל כל בני ביתו ומעל משפחתו ומעל כל בני דורו, ומגלגל עליהם כל מיני שפע ברכות וטובות והצלחות".

תהלים במחנות ההשמדה

פרק התהלים של בת הרב כסגולה להצלת אביה

מעשה ממחנות ההשמדה בשואה: טלז, מחנה ראיין, תש"א

הגרא"י בלוך "ריש מתיבתא" ורבם של יהודי טלז, נתן עיניו בגרמני המרצח, שבא לגזוז את זקנו. הרשע נרתע כנראה ממבטו הישיר ולא נגע בו. אבל היה זה מקרה יוצא מן הכלל, שכן כל הגברים שהועמדו באמצע החצר ב"מחנה ראיין", עברו את התהליך המשפיל של גזיזת זקנם. הגרמני המרצח עמד בלא חולצה וחרב בידו. הגברים אולצו להתייצב שורות שורות, וגזיזת הזקנים בוצעה בכוח ובאופן נבזה וגס. המעמד כולו הפך לטקס אכזרי של התעללות. הם ציוו על כולם: "לרוץ וליפול, לרוץ וליפול"...

מי שלא היה כוחו עימו לבצע את הפקודות הסדיסטיות, הוכה בידי הגרמנים מכות מוות. ר' אלי' חיים הלפן מת במקום. ר' זלמן אחיו של הרב בלוך, הגיע למצב של אפיסת כוחות, ולא היה מסוגל להוציא הגה מפיו מרוב תשישות. מראה פני הגברים היה נורא מאוד, כאשר חצי או חלק מזקנם נגזז.

הגרא"י בלוך אמנם נחלש מאוד, אף שלא נגעו הצוררים בזקנו, וגם נחסכו ממנו המכות באותו טקס אכזרי. כיצד ניצַל מכל אלה? אחר כך התברר, כי בתו חיה זכרה את הסגולה שמסר להם הוא עצמו, בעת שהגרמנים הפציצו את העיר טלז. אז הבטיח הרב, כי ע"י אמירת פרק צ"א בתהלים: "יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן", עשר פעמים, מתוך כוונה - ה' ממלא את רצונו של המתפלל. כאשר ראתה הבת חיה שהגרמנים זוממים לבצע את הטקס האכזר ליהודים, פתחה באמירת תהלים... (חיה בלוך אוזבנד, ירחון "בית יעקב", גליון 26, תמוז תשכ"א, עמוד 25, אנציקלופדיה "שמע ישראל", קאליב)

דוד המלך יוצא עם כינורו לקראת יהודי פשוט שאמר כל חייו תהלים

סיפר הגה"ק מנעסכיז זי"ע: מעשה ביהודי אחד פשוט שהיה עוסק אחר הרחיים, והיה אומר תהלים כל ימיו. וכשנפטר ראהו אחד הצדיקים בחלומו והנה דוד המלך ע"ה, יוצא לקראתו ומנגן בכינורו והיה שמח שמחה גדולה. (זכרון טוב)

המהר"ל מפראג ופרק התהלים מפני המזיקים

ממול לבית הכנסת הגדול בעיר פראג היה בנין גדול וישן, בעל חמישה פתחים היוצאים כל אחד לדרך אחרת. בבנין הישן אשר היה הפקר, היו חדרים רבים במצב לא טוב בהם גרו יהודים עניים מפראג. מתחת לבנין היתה מערה גדולה מאוד, וקצה המערה הוביל לפלטין ירוק ויפה עם גן מפואר בו גר הכומר תעודש, אשר היה ידוע כצורר היהודים ממדרגה ראשונה. ולמרות שהעליל על היהודים כמה פעמים לא הצליח, כיון שהמהר"ל הקדוש היה משתדל לבטל את הגזרות.

והנה כשבועיים לפני חג הפסח, טייל הכומר בגן וראה את בנו הקטן של המשרת כשהוא משחק לבדו בגן, פיתה הכומר את הילד בסוכריות וממתקים, סחב אותו לתוך המערה אשר מתחת לבניין היהודים העניים, ושם שחט אותו. הכומר הרשע לקח

בקבוקים קטנים ומילא אותם בדם הילד, וכתב על כל בקבוק שם של אחד מרבני העיר פראג וגם את שמו של המהר"ל, הוא הניח את הבקבוקים בסל אחד ואת גופת הילד בסל שני, ובכל מני כישופים נכנס למרתף שהיה מסוכן מאוד מהמזיקים, והניח שם את הסלים. וכאשר חיפשו את הילד בן המשרת ולא מצאו, העליל הכומר על היהודים שהם רצחו את הילד לפני הפסח בעבור הדם.

באותו לילה חלם המהר"ל הקדוש חלום נורא: שיצא אש גדולה מאותו מרתף ונכנסה שלהבת אש לבית הכנסת הגדול. מיד קרא המהר"ל לשמשו רבי אברהם חיים שהיה צדיק ולשמשו השני - יוסלי הגולם אשר יצר, והלכו שלושתם בחשאי לאותו מרתף והדליקו נרות כדי לחפש. אך המקום היה מסוכן מפני המזיקים, ופתאום יצאה רוח חזקה מאוד עם קולות של כלבים נוראים ומפחידים, שחשבו שכמעט יטרפו אותם לגזרים. מה עשה המהר"ל? ישב וקרא שבע פעמים את מזמור צ"א בתהלים: "יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן"... מילה במילה ומיד השתתק כל הרעש. התחילו לחפש ומצאו שני סלים: באחד בקבוקי הדם ובשני את גופת הילד. את הדם שפכו וכיסו באדמה ואת גופת הילד רצו לקחת להניח ליד גינת הכומר, אך כשהתחילו ללכת נפל עליהם מטר של אבנים שהשליכו המזיקים שבמערה והם לא יכלו ללכת. אז ציוה המהר"ל את יוסלי הגולם שיקח את הסל ויניח אותו ליד גן הכומר אשר בקצה המערה. יוסלי הגולם עשה כפי שהתבקש וחזר ללא פגע, כי יוסלי הגולם אינו ניזוק מן המזיקים. והלכו בשמחה הביתה. בבוקר, עוד לפני התפילה, התמלאו כל רחובות היהודים בחיילים ושוטרים ובראשם הכומר צורר היהודים, ולא ידעו מדוע. אחרי חיפושים מדוקדקים במרתף וכאשר לא נמצא דבר התפזרו למקומותיהם והיהודים חגגו את הפסח בשמחה. והנה כאשר ניקה משרת הכומר את הגינה גילה את הסל ובתוכו בנו ההרוג, הוא הרגיש שהכומר הרג את בנו כדי להעליל על היהודים, ומיד רץ וסיפר לקצין המשטרה. לאחר חקירה ועינויים הודה הכומר על האמת, ועשו בו כאשר זמם לעשות בישראל.

זה כח מנהיגי ישראל הקדושים וזה כח התהילים לשמירה מפני המזיקים. (אהבת חיים, פרשת שופטים)

מעשה בחכם ונשמת דוד המלך

מעשה בחכם אחד שהיה בעליה עם תלמידיו, וישקף בעד החלון ויראה נושאי מיטה שהולכים לקבור מת אחד. ירד מהר מן העליה ומיהר ללכת אחריהם ללוות את המת ההוא ואחריו הלכו גם תלמידיו. לאחר ההלוויה שאלו התלמידים את רבם: במה זכה הנפטר לכל הכבוד הזה? אמר להם הרב: הלא תדעו שבשעה שהשקפתי בעד החלון,

ראו עיני את נשמת דוד המלך הולכת אחר הארון. ולאחר בירור העניין, הסתבר כי אותו האיש היה רגיל לומר כל יום חמישה ספרי תהלים, חוק עולם בל יעבור. (תהלה לדוד)

הרבנית של רבי לוי יצחק הבריאה בזכות התהלים

מובא ביומן הרבנית חנה, אמו של הרבי המתאר את הזמן בו הוגלה רבי לוי יצחק (אביו) לקזחסטן ושם סבלו ייסורים קשים:

"בימי מחלתי, היה הרב (רבי לוי יצחק) מתיישב ליד השולחן ואומר פרקי תהלים, כשנחלי דמעות יורדים על לחייו. האזנתי לקולו מלא שברון הלב, קול שהיה יכול להמיס אבן. האמנתי אז והנני מאמינה גם היום, שאמירת התהלים שלו עזרה לי להתגבר סוף סוף על מחלתי". (אם בישראל, קה"ת, מיומן הרבנית חנה)

ביטול גזירות בזכות אמירת התהלים - בזמן הבעש"ט

פעם ראה הבעש"ט קטרוג גדול על בני ישראל רחמנא ליצלן, והתייעץ עם תלמידיו הקדושים והרבו בתעניות ולא יכלו לפעול, והשפיעו על הרב לגזור תענית... בשעת התענית, בהתאסף אנשים ונשים לומר תהלים, ראה הבעש"ט שעדיין הגזירה במקומה עומדת. לאחר מכן פנה הבעש"ט אל ר' נחמן מהורודונקה ואמר בשמחה גדולה ובפנים צהובות שהגזירה התבטלה, וכל התלמידים שמחו שמחה גדולה.

כאשר ישב הבעש"ט בצוותא עם תלמידיו הקדושים סיפר להם: שאשה אחת היא אשר ביטלה את הגזירה. כיון שבעת אמירת התהלים בבית הכנסת כשכולם געו בבכיה, נתגברו טענות המקטרג, והיה בצער גדול. ובעזרת נשים היתה אשה אחת פשוטה שגם תהלים לא ידעה לומר, ובשומעה את הבכיות והקולות, אמרה: ריבונו של עולם, הרי אתה אבינו, בניך מתחננים לפניך בדמעות שליש, לי יש חמישה ילדים וכשהם מתחילים לצעוק אני לא יכולה לסבול, והקב"ה שיש לך כל כך הרבה ילדים, הרי גם אתה צריך לענות להם?! אבא שבשמים, ענה לילדיך!... כמה כל מילה של יהודי משפיעה, כמה פרק תהלים יקר... (ליקוטי דיבורים, עמוד 97)

ועוד מסופר שבשנת תקי"ב היה לא עלינו, קטרוג על העיר מזיבוז עירו של הבעש"ט. אנשים רבים, נשים וטף חלו במחלות שונות, וכמה מהם היו גוססים ר"ל ותהי צעקה גדולה בעיר, כי אין בית שאין שם חולה אחד או שניים.

ויבואו אל מורנו הבעש"ט ויבכו במר נפשם על החולים, ויתחננו בפניו להרבות בתפילה עבורם. ויען הבעש"ט: שהוא אינו יכול להושיע להם בזה, ורק הם בעצמם יכולים להציל את החולים, להחליש או גם לבטל את רוע הגזרה... תמיד עבודת ישראל עמך עושה רצון להחליש את הגזרה ולבטלה. ועבודת ישראל שהיא עומדת תמיד לפני ה' יתברך

לעשות רצון טוב, הם אותיות שבתורה, שהם בשני אופנים: אמירת אותיות שבתורה וספר תהלים וכתיבת ספר תורה שבה ישתתפו כולם. (אגרות קודש, האדמו"ר הריי"צ, חלק ו')

מלאכים לבנים ושחורים

מעשה באדם אחד ירא שמים, שהיה רגיל לקרוא ספר תהלים בכל שבת, ואחר כך היה ישן שינת הצהריים. ויקר מקרהו, שבאמצע קריאתו בספר תהלים, באו אליו אנשים לבקרו ולשוחח עמו. ובאמצע קריאתו היה עונה להם על שאלתם ועל דבריהם, ולפעמים היה פוסק (מפסיק את קריאת התהלים) לענות להם באמצע הפסוק או בשליש ורביע הפסוק, לפי הצורך. ופעם הרגיזו אותו באמצע קריאתו והתכעס מאוד, עד שסיים ספר תהלים והלך לישון. והנה חלום, וירא בחלומו: שהיה יושב ובאו שני מלאכים לבושים הבדים ועטופים לבנים, ועמדו לימינו. והנה באו עוד שני מלאכים לבושים שחורים ועמדו לשמאלו. וביד המלאכים הלבנים העומדים לימינו היה ספר תהלים, ויפתחוהו לפניו ויאמרו לו: ראה מזמורי התהלים אשר קראת היום. ובהביטו בהם חשכו עיניו מראות, שראה שכל הדיבורים החיצוניים שדיבר נתערבו עם פסוקי התהלים, ונעשית עירבוביא שלמה, ולפעמים נראים כחירוף וגידוף, או שנשארו ללא משמעות, אלא דברים מבולבלים. ויש מקומות שהיה בהם סימן של עבודה זרה (וזה היה בשעה שכעס וקצף על דבריהם, שכל הכועס כאילו עובד עבודה זרה).

ויחרד האיש וילפת. ויאמרו לו המלאכים: האם תרצה שנעלה את קריאתך היום בספר התהלים לפני הקדוש-ברוך-הוא? אמר להם: חס ושלום, כל הקריאה הזו טעונה גניזה. והנה המלאכים לבושי השחורים העומדים לשמאלו, חטפו את ספר התהלים מיד המלאכים הלבנים העומדים לימינו, וירוצו להביאו לפני פמליא של מעלה. ויצעק האיש צעקה גדולה ומרה, והתחנן להם שיחזירו אליו את ספר התהלים, אך הם אטמו אוזנם משמוע, ואצו רצו למסור את הספר לפני מלאכי מרום העליונים.

ותיכף הקיץ משנתו, ויצטער מאוד על כך, ויקום וילך אצל רב גדול וקדוש, ויספר לו את כל המעשה הנ"ל, וביקש תיקון על מעשהו. ויאמר לו החכם: עתה הסכלת עשה. כי היה לך לזכור מאמר חז"ל: כל הפוסק מדברי תורה ועוסק בשיחה, מאכילים אותו גחלי רתמים (עבודה זרה ג'). אך כיון שאתה מתחרט על כך, עמוד על רגלך והעד עליך בורא העולם, שמכאן ולהבא לא תפסיק כלל באמצע לימודך וקריאתך, ותאמר בפה מלא "ניחמתי" שלוש פעמים, לאות שאתה מתחרט באמת ובתמים.

וקיבל עליו הכל כאשר ציווהו הרב הקדוש ושב לביתו. ובליל מוצאי שבת חלם: שהמלאכים הלבנים אשר עמדו לימינו, רדפו אחרי המלאכים לבושי השחורים, ויחטפו

מידם את הספר ויגנזו אותו, וייקץ. וישמח שמחה גדולה, שהועילה תשובתו ושב ורפא לו.

מכאן נלמד כמה קשה התערובת של חול עם הקודש, בהפסק שיחה בטלה באמצע הלימוד, שבזה תהיה מצווה הבאה בעבירה. ואשרי השם דרכיו. (מובא בספרו של הרב הגאון מרן רבינו עובדיה יוסף שליט"א: "ענף עץ אבות" - על פרקי אבות).

גזירות רעות ברוסיה

שנת תר"ג היתה שנה של גזרות רעות על היהודים ברוסיה. שר הפנים רצה להנהיג את תוכנית גזרותיו המחרידות בחיי היהודים, ובכדי להסתיר את המעשה השפל שלו, הוא הציע למלך הערץ לכנס מספר יהודים חשובים לאסיפת רבנים, ולהוכיחם עבור ההנהגה הרעה של היהודים ולכן הם חייבים להענישם. שר הפנים דרש שיבואו לאסיפת הרבנים ארבעת האישים: הרבי מליובאוויטש הגאון הבעל צמח צדק, הגאון מוולוז'ין, הגביר של הסוחרים הלפרין והמשכיל שטרן.

כאשר שמעו האישים את הגזרות המחרידות על היהודים, החליטו כולם לפנות פה אחד לכל היהודים בכל המדינה, שבכל בתי הכנסת ובתי המדרש, ישיבות, חדרים ותלמודי תורה, יגידו שלושה פרקי תהלים: כ', כ"ב ו-ס"ט.

תוך זמן קצר חלה שר הפנים הרשע ומת. במקומו נבחר אחד מעוזריו שלא היה צורר היהודים, וברוך ה' - הגזרות התבטלו.

...פעם כשנגזרה גזירה רעה על היהודים, היו רצים לבתי הכנסת לומר תהלים. המלמדים אמרו עם הצאן קדושים, עם הָפְּיוֹת היהודיות הטהורות והילדותיות, הבל שאין בו חטא. להאביד את שונאי ישראל רק על ידי הילדים היהודיים, העוללים והיונקים: "מִפִּי עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים יִסַּדְתָּ עֹז... לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם". (קטע משיחה, הוראה מהאדמו"ר הרי"צ, אלול ת"ש)

כח התהלים המיס פגזים אשר נורו על בית הכנסת בימי המהרש"א

יום אחד מוקדם בבוקר, השכים המהרש"א הקדוש ללכת לבית הכנסת, והנה ראה בשמים ענן משונה, ציווה מיד למשרתו שיפתח לו את בית הכנסת במהירות ויצא מיד להכריז בכל רחובות העיר, שעל כל היהודים להתאסף בבית הכנסת במהירות ובדחיפות. אנשים, נשים וטף ואפילו חולים על מיטתם יביאו לבית הכנסת, ואת הבתים ישאירו פתוחים לרווחה ללא פחד. השמש עשה כמצוות הרב והכריז בכל רחובות העיר, ובעיר קמה בהלה, כולם התאספו בבית הכנסת הגדול כמצוות המהרש"א הקדוש. הרב ציווה על כולם לקרוא תהלים, והוא עצמו עמד נשען על מקלו מאחורי הדלת וקורא תהלים בדמעות שליש ובקול נשבר ונדכא.

והנה לאחר שעה קלה באו מאות גויים מזויינים והתנפלו על שכונת היהודים. אך מה השתוממו לראות שבכל שכונת היהודים אין נפש חיה. בהגיעם ליד בית הכנסת שמעו את הקולות, וביקשו להיכנס פנימה לתוך בית הכנסת כדי לפרוע ביהודים. אך לא היתה להם כל אפשרות להיכנס לא מהדלתות ולא מהחלונות. ומאחר שכל הנסיונות לא עלו בידם, החליטו לשרוף את בית הכנסת על כל הנמצאים בו, אך גם בזה לא צלחה ידם. תוך מספר דקות הובאו שלושה תותחים כבדים והחלו להפגיז את בית הכנסת. ולתדהמתם הרבה: כל פגז שהיה פוגע בכותל בית הכנסת היה נופל לפניהם נמס כשעווה.

שר הצבא אשר הבין שיש ביניהם כנראה איזה צדיק אשר תפילתו מתקבלת, ולכן הפגזים הנופלים על בית הכנסת נמסים כשעווה, ניגש לדלת בית הכנסת, דפק ואמר: פתחו את הדלת ואל תפחדו, כי לא אעשה שום רעה לישראל.

הרב הורה להפסיק את קריאת התהלים יען כי חלפה השעה והגזירה התבטלה, וציוה לשמש לפתוח את הדלת כי עבר זעם. ויהי כאשר פתח השמש את דלת בית הכנסת, ניגש שר הצבא אל המהרש"א הקדוש, נשק לו את ידו ואמר: אני רואה שתפילתכם עושה פירות, אני מבטיח לכם שלא יהיו יותר פרעות במקום הזה, אך אבקש שתאמר לי רק מה עשית כדי שתפילתכם תתקבל? לא עשינו כלום אמר לו הרב, אך אמרנו תהלים והתפללנו מעומק לבנו בלב נשבר ונדכה, ובכך התקבלה תפילתנו לפני אבינו שבשמים, והיה קידוש השם גדול. (אהבת חיים, מנחם מנשה)

הקנטוניסטים

בעת שהיה האדמו"ר "צמח צדק" בפטרסבורג בשנת תר"ג, התאספו ברשות המלכות הקנטוניסטים: אלה היו יהודים שנלקחו (נחטפו) בעל כורחם לצבא, והיו מכריחים אותם להשתמד בייסורים קשים ומרים... אחרי זה יצאו כחמישה עשר איש, בתור באי כח מכל חבורת אנשי החיל, ניגשו לאדמו"ר הקדוש ה"צמח צדק" ואמרו: רבי, אנחנו יהודים מוכים ודווים, אין אנחנו יכולים ללמוד, אין אנו יודעים שום דבר, נתלים אנו באמונה ויודעים את המילים של תפילות ימי החול, שבת ויום טוב, ברכת המזון וכמה פרקי תהלים מבלי להבינן...

ענה להם האדמו"ר: יהודי המאמין בה' יתברך שהוא בורא העולם, ומחייה את העולם על כל ברואיו בהשגחתו הפרטית, ונתן לנו את התורה הקדושה ואת המצוות, ויודע את המילים של התפילות, את ברכת המזון ומספר פרקי תהלים, והוא אכן מתפלל, מברך, קורא קריאת שמע ואומר תהלים, הרי הוא יהודי חזק ובריא... (אגרות קודש כרך ד')

בערב ראש השנה שנת תר"ד, סיפר האדמו"ר הקדוש "צמח צדק", שבהיותו בפטרבורג לפי בקשת החיילים היהודים ששרתו בצבא שיבוא אליהם, הם ערכו מצעד גדול. החיילים אמרו לו: רבי, עבדנו רבות עבורכם לצחצח ולמרק את כפתורי בגדי השרד, כעת עיבדו אתם עבורנו למרק ולצחצח את נשמותינו שהושחתו, ופרצו בבכי.
הרבה מהחיילים ידעו תהלים בעל פה, ובשעה שצחצחו את הכפתורים אמרו תהלים. האדמו"ר הקדוש אמר בפני החיילים היהודיים: ...את הכפתורים ממרקים ומצחצחים בחול ובמים. חול - הם אותיות התהלים, ומים - הם דמעות מכבסות... (ספר השיחות התש"ה)

כח התהלים מחייה את הנער המת ומבטל עלילת דם

מעשה נורא ביהודי אחד שהיה לו בית חרושת לסבון, ועבדו שם כמאתיים פועלים יהודים, ישמעאלים ונוצרים. היה שם גם נער נוצרי בן 15 שנה שהיה משרת את בעל הבית בתוך בית החרושת, והיה הולך כל לילה לביתו כמו כל הפועלים.
באותם הזמנים עדיין לא היו בנקים לשמירת הכסף, אלא היו שמניחים מתחת הקרקע ומחביאים בין הכתלים, והיו שממלאים חגורות כסף ושומרים בביתם. גם היהודי בעל בית החרושת, היה לו תמיד שתי חגורות זהובים מסודרות שהיה קושרם על גבו.
יום אחד היה שלג נורא וקור גדול והנער הנוצרי לא רצה ללכת לביתו. לפנות ערב כאשר סגרו את בית החרושת, נכנס הנער הנוצרי לתוך אחד השקים הריקים של הסבון מבלי שראו אותו ונרדם. בחצות הלילה הרגיש בעל הבית ששתי חגורות הכסף אינן אתו, חיפש בתוך הבית ולא מצא. מיד רץ לבית החרושת ופתח את הדלת כדי לחפש, ומן השמים הוליכוהו רגליו ישר לאותם השקים שהגוי נחבא שם, והנה מצא את הנער הגוי נחנק ומת. באותם הזמנים היו מעלילים על היהודים עלילות דם, והיהודי שהתבלבל למראה הנער המת, סחב מיד את הנער מרגליו והשליכו לתוך אחד הבורות המלאים סיד שהיה במקום, סגר את הדלת והלך, ואף אחד לא ידע מזה.
ויהי היום אחר הצהרים, בא אביו של הילד לשאול את הפועלים היכן בנו? ענו לו: לא יודעים. גם בעל הבית אמר שאינו יודע. הגוי הביא שוטרים למקום ואמר להם שהוא חושד ביהודים. אחרי חקירה ודרישה בין השוטרים והפועלים ובעל הבית, סגרו את בית החרושת ולקחו את בעל הבית ישר לבית הסוהר, והביאו אותו לפני קצין העיר שהיה מחסידי אומות העולם. אמר לו: יהודי, אל תפחד. אני רק רוצה לדעת את אמיתות הדבר, הילד חי או מת? אחר שדיבר אתו שעה שלמה, שלח את היהודי הביתה ונתן פקודה לשוטרים לחפש את הילד מתחת לשלג. השוטרים ערכו חיפוש במשך יומיים

ולא מצאו. שוב הביאו את היהודי לפני השופט שהבין שהיהודי צודק, אבל מה לעשות, הילד איננו. אמר לו השופט: יהודי, יש לך שעתיים זמן להביא עורך דין והמשטרה בינתיים יחפשו את הנער בעיר ומחוץ לעיר.

כאשר שלחו את היהודי להביא לעצמו עורך דין, הלך לביתו ומרוב צער נכנס לחדר אחד והתחיל ללמוד שם תהלים.

הוא לומד ופתאום שומע דפיקות בדלת, נכנס שכנו הזקן שגר ליד ביתו שהיה תלמיד חכם, ואמר לו: ידידי אל תחשוב שאתה לבד בצער, אלא גם כל ישראל בסכנה חס ושלום. צא לרחוב ותראה איך הנוצרים מכינים את עצמם ליום המשפט להתנפל על שכונת היהודים, חס ושלום. לכן באתי לשאול אם אתה מאמין בקדוש-ברוך-הוא?

אמר לו: אני מאמין באמונה שלמה. אמר לו הזקן: יש אמונה ויש אמונה, אני שואל אם אתה מאמין מאה על מאה אחוז? אמר לו: כן. אמר לו: אני צריך לראות בפועל, עכשיו אני מנסה אותך: אתה לומד בבכי, אם תוכל להפך את הבכי לשמחת הלב ולומר התהלים בניגון ובריקוד כאילו היית במשפט ושיחחרו אותך, באופן כזה תתחיל את התהלים, וביום שתעמוד לפני השופט ותראה את כל הגויים מזויינים ומחכים לפסק הדין, תעמוד לפני השופט בלב חזק ושמח, בלי פחד ובלי דימיון ותגיד לשופט: אדוני השופט, מה הם רוצים ממני? אני לא יודע שום דבר, באותו הערב סגרו את בית החרושת כרגיל, ואתה תאמר: יכול להיות שאביו ואמו עשו מה שעשו כדי להעליל עלי. דברים כאלה תדבר ואל תפחד ובעזרת ה' יצא משפטך לאור.

היהודי הזה נהפך לגמרי כאילו לא היה מאומה. מרוב האמונה שהאמין בשכנו החכם, אמר בלבו: סוף כל סוף זה תלמיד חכם וכדאי להאמין לדבריו. והתחיל ללמוד תהלים בניגון וריקוד יפה, ומרוב שמחת לבו היה דומה למשוגע.

לאחר שעתיים נשמעו דפיקות בדלת, באו שוטרים לקחת אותו למשפט. בית המשפט היה מלא מפה לפה, נוצרים מזויינים שונאי ישראל, ושם היו אביו ואמו של הילד בוכים וצועקים. תכף כשנכנס היהודי צעקו כולם: הנה הרוצח היהודי! אבל השוטרים השתיקום כדי לדעת מה יצא המשפט. השופט שאל את היהודי לעיני כולם: יהודי, תדע שהחיפושים נערכו כהוגן והילד איננו, תגיד מה אתה יודע? היהודי עמד באומץ לב ובלי פחד ואמר: אדוני השופט, אני חוזר על הדברים, אני לא יודע מאומה, אני חף מפשע.

כשאמר חף מפשע פתאום הנער בא, דחף מכאן ומכאן ונכנס לפני השופט. אביו ואמו וכל הנוצרים כשראו את הנער קמו בשמחה לתפוס אותו. אבל הילד על אף כל הדחיפות עמד לפני השופט ואמר: אדוני השופט, מה אתם רוצים מהיהודי הזה? כל הזמן שעבדתי

אצלו כמעט בכל חודש אבא ואמא שלי הציקו לי באומרם: תגיד ליהודי שיוסיף לך. פעם פעמיים הוסיף לי וכבר אין לי פנים לבקש מהיהודי הוספה בחינם, לכן ברחתי מהבית. מילים כאלה דיבר ודחף שוב פעם ימין ושמאל וברח, וכל מה שרצו לתפוס את הנער לא עלתה בידם.

השופט קם בכעס ואמר להמון העם: ראיתם כיצד ואיך הנער בא חי ואביו ואמו אשמים. לולא לא היה בא כעת כאן, היינו הורגים את היהודי החף מפשע, ואתם הייתם מתנפלים על שכונת היהודים והייתם מביאים אשמה על המלכות. ונתן ליהודי יד של שמחה ושלחו לשלום. היהודי בא שש ושמח לביתו ואחריו נכנס שכנו. אמר לו: מה עשית? סיפר לו מה שהיה. שאל ממנו: אתה מכיר אותי? אמר לו: הלא כבודו שכן שלי. אמר לו: תסתכל היטב עלי אולי לא הכרת? מילים כאלה דיבר ונעלם מהמקום. הוא הרגיש שזה לא היה שכנו כי אם שליח מהשמים לנסותו אם באמת מאמין בדבריהם של תלמידי חכמים. (אהבת חיים, הרב מנחם מנשה)

משפט היהודי הכפרי בבית דין של מעלה

חסיד אחד היה לו לאדמו"ר ה"צמח צדק" ור' חיים שלמה שמו. והיה האיש ההוא פשוט ביותר ומוחו היה אטום מלקבל דברי תורה, ובשום אופן לא יכל לקבל אפילו פירוש תיבות התפילה. ר' חיים שלמה היה עסקו בכפר ומוביל תוצרת הכפר: חלב, חמאה, אריגי בד אל העיר, ומזה היתה פרנסתו בהרחבה והחזיק בבני משפחתו ביד רחבה, ונתן צדקה בעין יפה והיה בעל מידות טובות.

במשך עשרות שנים נעשה ר' חיים שלמה בקיא בשתי פרשיות הראשונות של סדרת בראשית ופרשת האזינו, וספר תהלים והפסוקים הבודדים ששמע בכמה מאמרים. והיה חוזר עליהם יום ולילה בשעת מלאכתו אם היה במקום נקי, ובעת שהלך מכפר לעיר, מעיר לכפר ומכפר לכפר.

דרכו של ר' חיים שלמה היה להתרועע עם אנשים פשוטים בני גילו, אנשי הכפר והסוחרים בשוק. היה מלווה להם גמילות חסדים, היה מספר להם סיפורי צדיקים ומעוררם לעשות כמוהו, להיות בקיא בספר תהלים ולחזור עליהם בכל עת הפנוי מעסקם ובעת הילוכם מכפר לכפר.

בימי שיבתו עזב ר' חיים שלמה את הכפר ויעתיק את מושבו לעיר פולוצק, ויקנה לו בית ליד אחד מבתי הכנסת ויתפרנס משרידי הסכומים שנשארו לו מימים קודמים, ויתפלל בציבור, וכל היום וכל הלילה ישב בבית הכנסת ואמר מזמורי תהלים וחזר על

שתי הפרשיות של סדרת בראשית ופרשת האזינו, והפסוקים הבודדים ששמע במאמרי החסידות.

זקן ושבע ימים נפטר ר' חיים שלמה בשם טוב לבית עולמו, בחורף תר"ך. בקידוש של חג השבועות תר"ך, במעמד הרבנים והחסידים אמר האדמו"ר הקדוש: ...איש אחד היה פשוט ביותר, אשר למשך זמן כשמונים שנה מהיותו כבן ארבע עשרה או חמש עשרה, לא ידע גם פירוש המלות שבתפילה. ורק שיום יום חזר על אותם הדברים בשתי פרשיות של סדרת בראשית, פרשת האזינו ומזמורי תהלים ופסוקים בודדים שידע על פה, ובמשך כשמונים שנה חזר עליהם בעת מלאכתו, ובמקום הבלתי נקי נזהר גם מלחשוב באותיות, ובעת הליכתו מכפר לעיר ומעיר לכפר ומכפר לכפר, בקיץ ובחורף במטר ובשלג, וגם את מכיריו ומיודעיו אנשים פשוטים שאינם יודעים פירוש המילות, הרגיל לעשות כמוהו.

ויהי בבוא האיש לפני בית דין של מעלה, ויתבעוהו בדין על כל מעשי בני אדם: נשאת ונתת באמונה? קבעת עתים לתורה? והמקטרג טוען: כשמדובר בענייני משא ומתן, מסחר וקניין היה לו שכל ודעת, ואילו ידיעת התורה לא יכל לקבל? אותו שכל שהשתמש בו במסחרו, מדוע לא השתמש בו בלימוד התורה? ויתבע דין להורידו לשאול תחתית, ומלאכי חבלה חורקים בשיניהם ולוטשים עיניהם בו ומייחלים למוצא פי בית הדין להפילו שאולה.

והאיש עומד כולו רועד, ועיניו יזולו מים רבים. עוד בית הדין של מעלה מעיין בדינו, והנה נראה המלאך מיכאל הולך מרחוק, ואחריו הולכים קבוצות מלאכים נושאים: פרות חולבות, כדי חלב, חמאה וגבינה, כוורות דבש ועוד מתוצרת הכפר ונושאים פרי אדמה, רפש וטיט קצרים כמהלך אדם, אבל עמוקים מאוד עד התהום. ובהתקרב הקבוצה עם משאיהם לבית הדין, אמר המלאך מיכאל: זאת היא האדמה, הרפש והטיט עליהם דרך הנידון הלזה במשך כשמונים שנה, ובכל עת שהלך למד דברי תורה, וגם פעל בבני גילו שגם הם ירגילו עצמם לחזור כל מה שהם יודעים בדברי תורה, בעת מלאכתם ובעת הליכתם בכפרים ובשוק.

כשמוע בית הדין את דברי הסניגור, ובראותם את כל הכבודה שהביאו המלאכים מליצי היושר, הצדיקו את האיש ופסקו לו שכרו בגן עדן בין הצדיקים הגדולים. וזהו "מְקִימִי מֵעָפָר דָּל, מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן", שגם מי שהוא דל ואביון בידיעת התורה, שאינו יודע גם פירוש המילות של תיבות התפילה, רק שחוזר עליהם באמונה טהורה, בהיותו נזהר מלחזור על דברי תורה במקום בלתי נקי, הנה על ידי העפר מקים הקב"ה גם את הדל,

ועל ידי שנזהר שלא לומר דברי תורה במקום אשפה, הנה מאשפות ירים אביון. ולא זו בלבד שמושיבים אותו בגן עדן בין הנדיבים שהם המתנהגים במידות חסידות, אלא שמושיבים אותו בין נדיבי עמו, שהם צדיקים גמורים. (אגרות קודש, כרך ד')

ביטול גזירות בזכות אמירת התהלים בזמן הבעש"ט

פעם ראה הבעש"ט קטרוג גדול על בני ישראל רחמנא ליצלן, והתייעץ עם תלמידיו הקדושים והרבו בתעניות ולא יכלו לפעול, והשפיעו על הרב לגזור תענית... בשעת התענית, בהתאסף אנשים ונשים לומר תהלים, ראה הבעש"ט שעדיין הגזירה במקומה עומדת. לאחר מכן פנה הבעש"ט אל ר' נחמן מהורודונקה ואמר בשמחה גדולה ובפנים צהובות שהגזירה התבטלה, וכל התלמידים שמחו שמחה גדולה.

כאשר ישב הבעש"ט בצוותא עם תלמידיו הקדושים סיפר להם: שאשה אחת היא אשר ביטלה את הגזירה. כיון שבעת אמירת התהלים בבית הכנסת כשכולם געו בבכיה, נתגברו טענות המקטרג, והיה בצער גדול. ובעזרת נשים היתה אשה אחת פשוטה שגם תהלים לא ידעה לומר, ובשומעה את הבכיות והקולות, אמרה: ריבונו של עולם, הרי אתה אבינו, בניך מתחננים לפניך בדמעות שליש, לי יש חמישה ילדים וכשהם מתחילים לצעוק אני לא יכולה לסבול, והקב"ה שיש לך כל כך הרבה ילדים, הרי גם אתה צריך לענות להם?! אבא שבשמים, ענה לילדיך!... כמה כל מילה של יהודי משפיעה, כמה פרק תהלים יקר... (ליקוטי דיבורים, עמוד 97)

ועוד מסופר שבשנת תקי"ב היה לא עלינו, קטרוג על העיר מזיבוז עירו של הבעש"ט. אנשים רבים, נשים וטף חלו במחלות שונות, וכמה מהם היו גוססים ר"ל ותהי צעקה גדולה בעיר, כי אין בית שאין שם חולה אחד או שניים.

ויבואו אל מורנו הבעש"ט ויבכו במר נפשם על החולים, ויתחננו בפניו להרבות בתפילה עבורם. ויען הבעש"ט: שהוא אינו יכול להושיע להם בזה, ורק הם בעצמם יכולים להציל את החולים, להחליש או גם לבטל את רוע הגזרה... תמיד עבודת ישראל עמך עושה רצון להחליש את הגזרה ולבטלה. ועבודת ישראל שהיא עומדת תמיד לפני ה' יתברך לעשות רצון טוב, הם אותיות שבתורה, שהם בשני אופנים: אמירת אותיות שבתורה וספר תהלים וכתיבת ספר תורה שבה ישתתפו כולם. (אגרות קודש, האדמו"ר הריי"צ, חלק ו')

פייביש העניך - הפרוש מדוברובנה

מעשה מופלא על כח התהלים

ברוך, אביו של רבי שניאור זלמן, אדמו"ר הזקן, מייסד חסידות חב"ד, היה אז בחור צעיר... ובלע בצמא את כל אשר שמע מפי אנשים ולמד מספרים...

אחד הסיפורים שהרשימו אותו, היה הסיפור ששמע מפיו של שמואל נחום על הפרוש מדוברובנה:

...הדבר היה לפני שמונים-תשעים שנה, בדוברובנה חי ילד בשם פייביש הענין, שהצטיין מאוד ביראת השמים שלו. פייביש הענין לא הצליח ללמוד ולדעת הרבה תורה, כיוון שכשרונותיו לא הספיקו כדי להתמודד עם סוגיות קשות בים התלמוד. אך את רוב זמנו הקדיש לאמירת תהלים בחשק רב ונעימות מיוחדת. הוא הרבה לומר תהלים בהתלהבות גדלה והולכת ובהשתפכות הנפש. ובנוסף על היותו בעל גוף חסון ומראה נאה הוא ניחן בקול ערב. בית המדרש שבו ישב ואמר תהלים, הידהד מקול קריאת התהלים שלו. הוא אמר את המזמורים בקול שמח והכל חשו את השמחה שבקולו. מאידך, כשהגיע למזמורים בהם שופך משורר התהלים את מרי שיחו לפני ריבונו של עולם, היה קולו של פייביש הענין חדור מרירות ותחנונים, וכל השומעים חשו כי לבבם נשבר מצערו, ודמעות מילאו את עיניהם.

כשמלאו לפייביש הענין שש עשרה שנה, פרש מענייני העולם הזה וחדל לדבר עם בני אדם. הוא סתם את נחיריו כדי שלא יגיע אליהם ריח מאכל, אטם את אוזניו כדי שלא ישמע קול שיחות אנשים, וקשר את עיניו במטפחת.

את ספר התהלים ואת התפילות ידע בעל פה. בכל יום מימי החול ישב בתענית, ורק בערב סעד את לבו בפת לחם חרבה ומים כדי לקיים את נפשו. בליל שבת קודש קידש על כיכר לחם ואכל ממנו קצת יותר מבחול, וכך היה גם ביום השבת, יותר מזה לא טעם אפילו בשבת וחג. כן מיעט מאוד בשינה עד כמה שהדבר היה באפשרותו, ובכלל עשה הכל כדי למנוע מגופו כל תענוג. למרות כל זאת, למרבית הפלא היה גופו בריא וחזק וגם מראהו היה שפיר. וכך נהג שנים רבות.

שמו התפרסם לא רק בכל דוברובנה, כי אם גם בכל ערי ועיירות הסביבה, ואפילו גויי הכפרים דיברו בהתפעלות על אומר התהלים הצעיר.

לא הרחק מדוברובנה היתה אחוזת פריץ אשר נוהלה על ידי שונא ישראל. בדעתו של צורר היהודים הזה עלה רעיון לבצע תעלול בְּפִרוּשׁ הזה שמדברים עליו, על ידי כך שידאג להבאתו בחוזק יד אל האחוזה, שם יכונסו כל אנשי האחוזה כדי להתקלס בו. הוא הטיל איפוא, על אחד מאנשיו לנסוע לדוברובנה ולהביא אִתוֹ את הפָּרוּשׁ. אבל אך התקרב השליח אל בית המדרש שבו ישב הפרוש ואמר תהלים ברוב התלהבות, נפלה עליו אימה ופחד, והוא לא העיז להכנס פנימה. קולו של הפרוש אשר נישא מבית המדרש כשהוא אומר תהלים בהתלהבות ודביקות, די היה בו כדי להניעו לשוב כולו

נפחד אל אדונו הפריץ ולומר לו: כי מדובר באדם קדוש שאי אפשר לגשת אליו, או לחשוב להביאו בכח או לפגוע בכבודו.

מנהל האחוזה האכזר התמלא זעם. כיצד יתכן הדבר, שהמשרת שלו העז לסרב למלא את שליחותו ולהביא את הפרוש אל החצר? מיד ציווה להעניק למשרת הסרבן חמש עשרה מלקות בפומבי, למען ישמעו ויראו וכל פקודה שלו תתבצע ללא פקפוק. הוא שלח רוכבים עם חצוצרות אשר פשטו על הסביבה והביאו את צו הפריץ האומר: כי על כל האוכלוסיה לבוא כדי לחזות בעונשו של השליח שלא ביצע את שליחותו.

תוכניתו של מנהל האחוזה היתה להראות להמון, לאחר שיסתיים הטיפול בשליח הסרבן, כי אין הפָּרוּש תופס אצלו מקום כלל, וכי למרות הכל יצליח להביאו אל האחוזה כדי להתעלל בו. לשם כך בנה במת עץ גדולה תחת כיפת השמים, על במה זו היו אמורים להתקיים באותו היום ולעיני כל התושבים שירוכזו מכל הסביבה, שני מחזות: תחילה יצפו הכל בהלקאת המשרת החוטא, ומיד לאחר מכן יובא הפָּרוּש אל הבמה כדי להעמידו ללעג וקלס.

המשרת אשר לא ביצע את הפקודה ולא הביא את הפָּרוּש, הועלה אל הבמה ונקשר אל קורת עץ עבה כשגבו הערום מופנה אל הקהל. אנשיו של מנהל האחוזה עמדו עם שבטים מיוחדים שהוכנו מראש, והחלו בהלקאה כשאחד מהם עומד ומונה את הצליפות: אחת, שתים, שלוש, ארבע... המלקות באו בזו אחר זו. האויר נבקע על ידי צליפת השוט אשר הדהדה בקול אדיר והתמזגה עם קול חבטה עזה על גוו העירום. כך, אחת אחרי השניה. בדרך כלל בהלקאה כזו נוצרים פסים אדומים, סילוני דם ניתזים, אך במקרה של המשרת הסרבן, נדהמו כל הצופים לראות כי כל הצליפות הרבות שספג, לא השאירו כל סימן על גבו הערום. גופו של המשרת אפילו לא זע ולא נע מעוצמת החבטות האדירות שירדו עליו, כאילו הוא לא חש בכאב כלשהו.

מנהל האחוזה ציווה להביא שבטים חדשים והצטוו להנחית עליו את הצליפות בכל כוחם. אך כל זה לא הועיל כלום, המשרת קיבל את המלקות כאילו לא נגעו אליו. כאשר מָלאה מכסת הצליפות והמשרת המולקה שוחרר מכבליו, הוא נשאר עומד על עומדו כאילו לא אירע דבר וחזר לביתו בריא ושלם.

כעת ציפה הציבור למחזה הבא: לראות מה יארע לפָּרוּש כאשר יובא אל הבמה, והפריץ ינהג בו כפי שהרבו לנהוג אז הפריצים ביהודים המסכנים, ששימשו קורבן לתעלוליהם כדי לבדר את עצמם.

עוד לפני כן שלח המנהל לדוברובנה חמישה פרשים, כשעליהם ממונה מפקד בכיר, שקיבלו פקודה נמרצת להביא עתה לבימה את הפָּרוּשׁ בכל מחיר, אפילו יהיה הדבר כרוך בשימוש בכוח. מנהל האחוזה ואתו הציבור כולו ציפו לבוא השליחים. והנה, שבו השליחים בידיים ריקות. חמתו של הפריץ בערה בו כאש להבה.

אלא שבפיו של מפקד חוליית הפרשים היה סיפור התנצלות: "היה בלתי אפשרי להתקרב אליו" אמר מפקד הפרשים, "כשהגענו לבית המדרש שבו נמצא הפָּרוּשׁ נישאו אלינו גלי קולו הערב שחדר לעצמותינו. כשהתקרבתי אליו וראיתי אותו יושב בעיניים קשורות ושר את תפילותיו, מבלי שישמע ויראה את המתחולל סביבו, התמלאתי רגש של יראת כבוד כלפיו. הוא היה עטוף בטלית ועל ראשו התנוססה "קובית עור שחורה" (תפילין). למרות זאת, אזרתי עוז לגשת אליו ולמסור לו את שליחותנו, אך רגליי לא יכלו לזוז ממקומן וקולי קפא בגרוני".

מנהל האחוזה שיסע אותו בכעס וחוסר סבלנות: "ומה היה בסופו?" שאל. "הצלפתי באויר בשוט, כדי להודיע בכך לפרוש על בואנו אליו עם צו, אך הלה המשיך בזמירותיו כאילו לא אירע דבר. מלווי הספיקו בינתיים להיווכח בשיתוק שאחז בי ונמלטו מבית המדרש בפחד מוות. אני עצמי התחלתי לחשוב כיצד לצאת חי מעסק זה, ושמחתי כשהצלחתי בכך, כיוון שחששתי שאשאר לנצח רתוק למקומי כשידי מושטת באויר" סיים הפרש בהתרגשות גדולה.

הפריץ נתקף בחרון וזעם גדול וציווה להלקות את מפקד הפרשים אשר לא מילא את תפקידו, בשלושים מלקות. הפעם השפיעו הצליפות על המוכה ומפקד הפרשים התפתל מייסורים, גופו כוסה בסימנים אדומים שמיד לאחר מכן פרצו מהם סילונות דם והוא התעלף.

כעת הודיע מנהל האחוזה בנימה של נצחנות: כי הוא עצמו יסע לדוברובנה כדי להביא את הפָּרוּשׁ, במקום כל הנמושות חדורי האמונות הטפלות. הפרוש אינו קדוש, כי אם משוגע והולך בטל. עוד תראו אותו רוקד ומכרכר לפנינו כאן.

מיד ציווה לחבוש סוסים ולרתום מרכבה בה יובא הפָּרוּשׁ. בד בבד שלח לקרוא לכומר וביקשו ללוות אותו בדרכו אל הפָּרוּשׁ. הכומר שכבר הספיק לשמוע על הפָּרוּשׁ והיה לו רגש של יראת כבוד מפניו, דחה את דרישת מנהל האחוזה, ואף הציע לו לוותר על הרעיון לפגוע בפָּרוּשׁ.

בינתיים נודע בדוברובנה כי מנהל האחוזה עומד להגיע בליווי מחנה של פרשים, על מנת להוציא את הפָּרוּשׁ מבית המדרש ולהביאו, בטוב או ברע, אל אחוזת הפריץ.

הרב וראשי הקהילה קיימו אסיפה מזורזת והודיעו לציבור היהודי בעיר להישאר בבית ואפילו לא להציץ מן החלונות, כדי שלא תיווצר לגויים עילה להכות ביהודים. אך משלחת מצומצמת שהיתה מורכבת מן הרב וראשי הקהל, הלכו לבית המדרש בו ישב הפָּרוּשׁ כדי להמתין לבוא הפריץ ופמלייתו. הם קיוו להשפיע עליו באמצעות תחנונים ובכיות שלא לפגוע ברבי פייביש העניך הקדוש.

מיד כאשר נכנס הפריץ לבית המדרש והשוט בידו מוקף באנשיו החצופים, צעד הרב לקראתו וביקש ממנו לא לפגוע בפָּרוּשׁ בהצביעו על הפרוש המכונס בפינתו בעיניים קשורות ואומר תהלים.

מנהל האחוזה הגיב בעיקשות והתפרץ לעבר הפָּרוּשׁ וניסה לגבור בקולו על קולו המתנגן, אך הפָּרוּשׁ לא נע ולא זע. הפריץ התרגז והחל להצליף בשוטו כלפי הפרוש, אך לפתע נשמט השוט מידי הפריץ, כשידו צונחת אין אונים וגופו מזדעזע כאילו נתקף עוית. כאב עז פילח את ידו וחדר לכל גופו, ומפיו נמלטה צעקת "הצילו!" הפָּרוּשׁ המשיך לזמר פסוק אחר פסוק, ופרק אחר פרק כאילו לא אירע דבר, וכמי שלא חש במתרחש סביבו.

אנשי פמליית הפריץ חדלו מלחשוב על הפָּרוּשׁ, וזעקות הכאב של אדונם הפילו עליהם אימה. הם נאלצו לשאת אותו מבית המדרש, השכיבוהו במרכבה ושבו לבתיהם אבלים וחפויי ראש.

ששה שבועות שכב מנהל האחוזה חולה כשכל גופו ייסורים גדולים. פעמים רבות שלח אל הפָּרוּשׁ כדי לבקש סליחתו, אך לא הצליחו לדבר אתו, שכן עיניו ואוזניו היו סגורות, והוא פקח אותן רק לקריאת התורה. הפריץ פנה אל כל הרופאים כדי לחפש רפואה למחלתו, אך לא נמצא מוצא אחר מלבד קטיעת היד שהושטה לעבר הפָּרוּשׁ. מאז, איש לא פיקפק יותר בקדושתו של הפָּרוּשׁ, וכל בני הסביבה יהודים וגויים נוכחו בגדלותו של אומר התהלים. (ספר הזכרונות, חלק ב' מעמוד א')

דוד המלך מבטל הגזירת בתורכיה

לפני שנים רבות גרו בעיר קושטא יהודים חרדים וחסידים רבים. בליל קיץ אחד עמדה קבוצת יהודים לקדש את הלבנה והשולטאן עם בני לויתו ישבו בגזוזטראת הארמון מתענגים מנעימות התזמורת, כאשר לפתע פסקה הנגינה הגיעו לאוזני השולטאן קולות היהודים המקדשים את הלבנה וצועקים "דוד מלך ישראל חי וקיים". המלך לא האמין למשמע אוזניו וחמתו בערה בו על שהיהודים מרדו בו בגלוי. הוא החליט לעשות בהם שפטים, לאסור את חשובי היהודים ולהעמידם למשפט על מרידה במלכות. לא הועילו

טענות היהודים שכוונתם היתה לדוד מלך ישראל שכבר הלך לעולמו לפני אלפי שנים, והיהודים היו בסכנה גדולה כיון שהמורד במלכות דינו מוות.
היהודים קראו לאספה כדי לטקס עצה מה לעשות. והנה אמר אחד הנאספים, איש צעיר: רבותי, אנחנו סובלים בשביל דוד המלך, ומדוע לא יקום הוא ויושיענו? הוא יביא לנו פדות והצלה. דברי האיש הצעיר עשו רושם חזק על הנאספים והם הרגישו שזו הדרך, להניח לדוד המלך שידאג להם. אך איך יודיעו לו? החליטו לשלוח שני אנשים מטובי העדה לצדיקים שישאלו מהם עצה ותחבולה. שני האנשים נסעו מצדיק לצדיק עד אשר הגיעו לירושלים ומצאו שם צדיק גדול שאמר להם לשוב אליו בעוד שלושה ימים, כי אז ישיבו לו תשובה מן השמים. לאחר שלושה ימים אמר להם שיסעו לעיר לוז שם אין מלאך המות שולט.
לאחר נסיעה ארוכה והליכה בדרך מכשולים הגיעו לעיר לוז ואמרו: באנו בשליחות נחוצה אל דוד המלך, פִּתחו לנו כי כנסת ישראל שבקושטא נמצאים בסכנה גדולה. מיד נפתחה דלת קטנה והשומר הכניסם פנימה והדלת נסגרה מאחוריו. הם עברו על פני זקנים בני 500 שנה, והתפלאו כיצד המות אינו שולט בעיר הזו. וכאשר הגיעו לרב הישיש סיפרו לו שהם זקוקים לרחמים לבקש עזרה בצרה הגדולה שנפלה על יהודי קושטא, וביקשו להכניסם למערת דוד המלך.
השליחים בלויית השמש דפקו בדלת ומיד נגלה להם שלמה המלך על המפתן, וביקשם להיכנס פנימה, הם רעדו מפחד ושיניהם נקשו, והנה במיטה שוכב לו דוד המלך ונראה כאילו מנמנם, ולפני המיטה עומד שולחן זהב טהור ועליו מונח כתר הזהב של המלך ועל יד הכתר מנורת הזהב בעלת שבעה קנים. והשליחים משתחווים לפני המלך ומספרים לו בבכי מר על האסון הגדול הצפוי ליהודים בטורקיה. והמלך דוד שומע ומקשיב, על מצחו נראו קמטים, אחר כך פנה אל השליחים ואמר: קומו על רגליכם, אל דאגה ואל בכי, אני אתראה פנים אל פנים עם מלך תורכיה והוא ישחרר את האסירים.
השליחים יצאו בדרכם לטורקיה, ובתורכיה ערך השולטן נשף גדול, והזמין שרים וידידים ואורחים לרוב. והנה כאשר כולם ששים ושמחים נפל פתאום השולטן על הרצפה והתעלף, ורק לאחר שטופל ע"י הרופאים במשך כחצי שעה שב לתחיה. השולטן פקח את עיניו ושאל: הראיתם את האיש הזה? הראיתם את הכתר שעל ראשו? את גבורתו ותפארתו? המוזמנים נבהלו לשמוע וחשבו שהמלך יצא מדעתו. ואז, אמר להם המלך: אל תפחדו, פתאום ראיתי שנכנס מלך אחד לטרקלין, ועל ראשו כתר זהב משובץ באבנים טובות ומרגליות מבריקות ונוצצות, נבהלתי והשתוממתי מהמראה,

והנה ניגש אלי ואמר: אני דוד המלך, באתי אליך למען בָּנַי היהודים. מדוע חבשת את בָּנַי בבית האסורים? אני מצווה וגוזר עליך לשחררם ממאסרם מיד. אם לאו אחת דתו להמית.

השולטן מיד הסכים לשחררם, הוא התעורר וציווה מיד לבטל את הגזירה ולשחרר את כל היהודים, ויהודי קושטא צהלו ושמחו. (לפי "אהבת חיים")

ניצנוץ אותיות התהלים

אחד מנשיאי חב"ד סיפר את שראה פעם בחזיון הלילה: ישנתי, ובא אלי רבי אחד מאלו שהכרתי וקראני ללכת עמו, והלכתי. הלכנו במהירות גדולה כמו בריצה, עד שהגענו להר גבוה. הרבי עלה ואני לא יכולתי לעלות כי לא היה לי כח. אמר לי הרבי: אמור מה שהנך יודע בעל פה ותוכל לעלות. אמרתי מה שידעתי ועליתי. בראש ההר היה מגדל עוז, מסביב למגדל היה שטח רחב מאוד, ובו נשמות לבושות בגדי שבת. הרבי הסביר לי כי המגדל הוא מגדל דוד, והנשמות הם אבות ואמהות שבניהם אמרו תהלים בהושענה רבה. אחר כך יצאו בריקוד, כפי שרוקדים בשמחת תורה. פתאום נעשה חושך, בשמים החלו להתנוצץ כוכבים. אמר לי הרבי: אלו הם אותיות התהלים... (ספר השיחות, תרצ"ו)

כח התהלים מציל את הילד יוסף שלוש מראשוני מייסדי תל אביב

הרב אהרון שלוש שהיה אחד העשירים בארצות מרוקו, נכספה נפשו לעלות לארץ הקודש, קנה בית ביפו בשטח הנמל. בקומה העליונה היו חדרי המגורים ובית כנסת, וקומה התחתונה הקים בית מלאכה ומסחר לתכשיטים. והנה יום אחד יושב חכם אהרון שלוש בחנות כדרכו בקודש, כשפתאום נכנס אליו גוי המדבר בניב מרוקאי, ומבקש למכור לו תכשיטים עתיקים יקרי ערך. בינתיים נכנס יוסף בנו שהיה אז בן עשר שנים, הגוי הביט בפני הילד החינני וראה את כתם החן במצחו, מיד דבקה בו האמונה הטפלה שאם יצליח לקבור את הילד הזה חי הוא יזכה למצוא מטמון. הוא ביקש מחכם אהרון שלוש שישלח עמו את הילד כדי שיעזור לו להביא את שאר התכשיטים היקרים שנשארו בביתו ורק אח"כ ישלימו את העסקה. חכם אהרון שרכש את אהבתם והערכתם המלאה של הגויים ביפו, ובכללם הפחה הטורקי, לא חשש לשלוח את בנו עם הגוי.

בינתיים כשהתאחר הילד לשוב התמלא לבו של חכם אהרון פחד, הוא סגר את החנות והלך לביתו של ידידו הפחה לספר לו את אשר קרה. מיד שלח הפחה גדוד פרשים לחפש את הילד. השמועה פשטה וכולם גויים ויהודים יצא לחפש את הילד, והילד איננו. היום כבר פנה ועקבותיו של הילד לא נודעו, חכם אהרון כמעט התעלף מרוב צער. למחרת הכריזו היהודים ביפו צום וביטול מלאכה, הם נכנסו לבתי הכנסת, פתחו את שערי ההיכל והתחילו לומר תהלים בדמעות שליש.

לפנות בוקר הוציא הגוי את הילד מהמרתף והכניסו לתוך שק והובילו אל מחוץ לעיר בין הפרדסים. עם זריחת החמה הוציא את הילד מהשק בין הפרדסים, והחל לחפור קבר כדי לקבור את יוסף חי. והנה עלתה שוועת היהודים למרום, ורפאל שמחון שומר הפרדסים שהיה גיבור חיל שמע רשרוש בין הפרדסים וקול ילד בוכה. הביט במשקפת שבידו וראה את הגוי מוריד את יוסף בנו של חכם שלוש לתוך הבור, מיד דהר בסוסו אליהם, שלף את אקדחו לעבר הגוי, היכהו מכות נאמנות וקשר אותו בחבלים אל הסוס. על כתפו נשא שומר הפרדסים את הילד יוסף החצי מעולף ודהר במהירות לעבר בית הפחה.

והנה אורו עיני הפחה כאשר ראה את הילד על כתפי השומר רפאל שמחון כשהגוי כפות על סוסו. באותה שעה קהל גדול היו בבית הכנסת קוראים תהלים ובוכים בדמעות שליש, והפחה בכה עמהם ואמר: מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כה' אלקי ישראל, אשר עונה לכם בכל עת קראכם אליו.

הגוי נכלא בבית הסוהר, ובאותו יום יצא משפטו לתליה. והנער יוסף שלוש גדל והיה לאחד המיסדים הראשונים של תל אביב. (לפי "אהבת חיים")

כח התהלים כנגד האריה והנחש

רבי אפרים אנקוה נולד בטולדו שספרד בשנת קי"ד. הכל החל באותה שנה, כמאה שנים לפני האינקויזיציה: הכמרים שונאי ישראל הטיפו נגד היהודים בכל הזדמנות, והדברים גרמו להסתערות הגויים על שכונות היהודים כדי לעשות בהם שפטים. אלפי יהודים נהרגו, יהודים התנצרו בעל כורחם, קהילות שלמות חרבו. רבי אפרים אנקוה ראה במו עיניו את אביו הקדוש נהרג על קידוש ה', הוא עצמו נפצע וחשבוהו למת, וברדת החשכה כאשר הסתלקו הפורעים קם והסתלק מן העיר. לאחר מסע קשה וממושך הגיע לעיר מראכֶּש שמרוקו, שם הקים מוסדות תורה לילדים ולבחורים. תוך זמן קצר השתנו פני הקהילה לבלתי הכר: רבים הסתופפו מדי יום לשמוע שיעורי תורה, והעיר תלמיסאן הפכה לאחד המרכזים הגדולים של יהדות מרוקו.

רבי אפרים נודע גם כמלומד בנסים: מדרום לעיר תלמיסאן השתרע יער ענק אשר שרץ חיות טרף רבות. באחת הפעמים הגיח מהיער אריה גדול שהרג מספר אנשים מתושבי העיר. פחד נוראי תקף את תושבי האיזור. אך רבי אפרים אנקוה התעטף בטלית ותפילין ונכנס לבדו אל תוך מעבה היער.

לפתע התגלה לו אריה גדול וזועם המתכוון לזנק עליו. רבי אפרים לא איבד עשתונות, הוא עמד בשלווה מול האריה המפחיד וקרא את פסוק מתהלים: "עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ, תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין".

האריה האימתני שינה לפתע את הבעתו, ניגש אל הצדיק, כרע ברך ורבץ לפניו. לפתע התקרב נחש ארוך, הנחש התפתל ועצר ללא תנועה לרגלי הצדיק. רבי אפרים התיישב על גב האריה, לקח את הנחש בידיו כרסן ורכב אל העיר תלמיסאן. השתאות אחזה את התושבים בראותם את הרב רוכב על האריה ובידיו נחש המשמש לו כרסן.

רבי אפרים הגיע לשכונת היהודים, קרא אליו את כולם ואמר: ראו, לא האריה ממית אלא החטא ממית. היהודים ביקשו שירחיק מהם את האריה והנחש והבטיחו לחזור בתשובה שלמה. הצדיק ירד מעל גבי האריה, השליך את הנחש, וכהרף עין נעלמו האריה והנחש ויותר לא העזו לצאת מתוך היער והכל בזכות הצדיק ובכח התהלים של דוד המלך. (לפי "חכמי מרוקו" הרב שמעון שר שלום)

כח התהלים וזכות "אור החיים הקדוש" כנגד אריות השולטאן

רבינו חיים בן עטר בעל "אור החיים הקדוש" נולד וגדל בעיר סאלי במרוקו, אשר לחוף האוקיינוס האטלנטי. הצדיק היה אומן בשזירת בגדים מפוארים בחוטי זהב וכסף והתפרנס ממלאכתו. והיה נהוג בידיו: שכאשר ירויח כדי פרנסתו השבועית, מיד יפסיק במלאכה וימשיך בלימוד התורה.

באותם ימים עמד השולטאן מושל סאלי להשיא את בתו, וכאשר שמע שעבודתו של רבינו חיים בן עטר בשזירת חוטי כסף וזהב מדוייקת ומעולה, ממש מלאכת מחשבת, החליט להטיל עליו את הכנת בגדי הכלה, ודרש ממנו לסיים את שזירת חוטי הכסף והזהב בתוך שבוע.

אך פקידי השולטאן אשר הביאו את בגדי הכלה, הופתעו לשמוע את סרובו של רבינו חיים בן עטר. פקידי השולטאן חזרו אליו שנית בפקודת השולטאן ואיימו עליו בעונש מות כדין המסרב לפקודת הסולטאן, אך רבינו השיב את פניהם ריקם. השולטאן לא קיבל את סרובו של הרב היהודי והורה להשליכו לגוב האריות אשר בחצרו. הוא אף ציווה להרעיב את האריות.

שאגות האריות הרעבים נשמעו למרחוק, כאשר הובילו שליחי השולטאן את רבינו הקדוש לגוב האריות. אך רבינו הקדוש לא התרגש, הוא צעד בצעדים בטוחים לתוך גוב האריות. שליחי השולטאן נדהמו לראות כיצד האריות המורעבים קיבלו את פני רבינו

כשהם מקשקשים בזנבותיהם וחולקים לו כבוד. רבנו הקדוש הוציא מכיסו את ספר התהלים והחל לקרוא בו.
השולטאן אשר מיהר להגיע למקום בעצמו, כדי לחזות בפלא הגדול במו עיניו, הצטער שפגע ברבנו הקדוש, ביקש את סליחתו והורה לשחררו מיד ולהעניק לו מתנות חשובות.
(לפי "אור החיים הקדוש" - תולדות המחבר, הוצאת א. בלום)

רבי יהודה פתיה והשטפונות בבגדד

היה זה בתחילת חורף תרע"ה בעיר בגדד, בעיצומה של מלחמת העולם הראשונה, כאשר עננים שחורים כיסו את השמים, ברקים ורעמים החלו להדהד במרחבי השמים, ומטר זלעפות כבד וסוחף ירד במשך עשרה ימים רצופים ללא הפוגה, אשר כמותו לא ידעה העיר בגדד מזה שנים ארוכות. מי הגשמים זרמו בשטף לתוך נהר החידקל החוצֶה את העיר בגדד, וסחפו עימם את כל הנקרה בדרכם.
אט אט החל נהר החידקל לעלות על גדותיו, ובליל שלישי י"ג כסלו פרצו מי החידקל הגואים את הסכרים שלצידי הנהר, והחלו מציפים את הרחובות והבתים. התושבים המפוחדים והמבוהלים אשר הצליחו להימלט כל עוד נפשם בם, נמלטו מבתיהם אל עבר הגבעות אשר מסביב לעיר ובכך הצילו את חייהם. רבים אחרים אשר לא הצליחו להימלט מהשטפונות קיפחו את חייהם. הניצולים עמדו בתדהמה והתבוננו מרחוק כיצד הבתים קורסים תחתם מעוצמת השטפונות.
הגאון רבי יהודה פְּתַיָה זיע"א פנה אל תלמידו רבי יהושע משה ושאלו: האם יבוא עמו לקבר רבי יצחק הגאון, כדי להתפלל שם לשיפור המצב? רבי יהושע משה פער את פיו בתמיהה, שהרי האיזור כולו מוצף במי השטפונות, והנה רבו מבקש ממנו לבוא עמו לאיזור הסכנה?! כאשר ראה רבי יהודה פְּתַיָה את הדאגה והפחד על פני תלמידו, חייך אליו במאור פנים ואמר לו: אל דאגה, בוא עמי ולא יאונה לך כל רע.
הלכו הרב ותלמידו את קבר רבי יצחק הגאון, כשהם צועדים בקושי באדמה הבוצית והטובענית. בהגיעם לקבר הצדיק השתטח רבי יהודה פְּתַיָה על הקבר בבכיות שליש, ואמר את כל ספר התהלים.
והנה מיד כאשר השלים רבי יהודה פְּתַיָה אמירת כל ספר התהלים - התרחש נס מופלא: המים החלו להתרחק ולסגת לתוך נהר החידקל, ותוך זמן קצר נעלמו המים מהעיר בגדד. כאשר ראו האנשים מרחוק את המים הנסוגים, תמהו ולא הבינו כיצד התרחש הפלא הזה. לאחר זמן סיפר רבי יהושע משה תלמידו של רבי יהודה פְּתַיָה את הנס הזה שראה במו עיניו. (מובא בספר חכמי בבל, הרב שמעון שר שלום)

דוד המלך והעשיר בבית דין של מעלה

דוד המלך ביקש מהקב"ה שכאשר יקראו בתהלים יְחַשֵּׁב להם כאילו עוסקים בנגעים ואהלות. ולמה בנגעים ואהלות? רבינו החיד"א מביא מעשה בעשיר שהחזיק לומדי תורה ועשה חסדים, ופעם בסיימו את לימוד המסכת, ערך סעודה גדולה לכל חבריו הנכבדים והמלומדים, ואף הזמין לסעודה את העניים.

תוך כדי כיבוד והגשת מנות מיוחדות לאורחיו הנכבדים, נכנס לפתע לביתו איש עני, פשוט ותמים. העני שלא היה מלומד בתורה, התיישב בין הקרואים, הוציא מכיסו ספר תהלים וקרא בו. אחר כך ניגש העני וביקש לקבל גם הוא מנה כפי שהגישו למכובדים הלמדנים. העשיר שהיה כה עסוק באורחיו החשובים, פנה אל העני ואמר לו: "אתה יושב פה וקורא רק תהלים ומבקש ממני מנה מיוחדת כפי הלמדנים המכובדים"? העני מאוד נעלב, הלך והתיישב לו בפינה.

העשיר אשר יצא מגידרו לכבוד אורחיו, ירד למרתף להביא יין משובח כאשר לפתע, שמע קול הקורא בשמו. הוא ניגש לעבר הקול, והנה ליד ביתו ממתינים לו גביר מכובד, רכוב במרכבה הדורה רתומה לסוסים לבנים. העשיר התבונן במרכבה ההדורה, בסוסים האבירים, ניגש אל הגביר אך בטרם התיישב במרכבה לשוחח עם הגביר שקרא בשמו - החלו הסוסים דוהרים במהירות עצומה. העשיר ניסה להסביר לגביר שאורחים רבים ממתינים לו בביתו, שהוא ירד למרתף להביא יין לאורחיו... אך ללא הועיל, אין קול ואין עונה. המרכבה המפוארת אצה טסה כחץ מקשת אל מחוץ לעיר במהירות עצומה וכהרף עין נכנסה לתוך יער עבות והמשיכה לדהור לתוך עובי היער.

לפתע נעצרה המרכבה המפוארת ליד פתח מערה, העשיר הוכנס למערה. והנה המערה מוארת באור נגוהות, בתוך המערה באולם גדול ורחב ידיים יושבים חברי בית דין, דיינים חשובים ומכובדים והמשרתים לפניהם. לפתע קוראים בשמו של העשיר. העשיר קם על רגליו ועמד בחיל ורעדה וביראת קודש, המלים נעתקו מפיו. בטרם התאושש, ובעודו תוהה ומדמיין שהוא רק הוזה ומדמיין, נשמע קול: "פנו דרך לדוד מלך ישראל!"

העשיר הנדהם לא האמין למשמע אוזניו. אל אולם בית הדין נכנס מלך גבוה, אדמוני ויפה תואר, לבוש בגדי פאר, על ראשו כתר זהב נוצץ באבנים יקרות. כל האולם התמלא אורות צבעוניים וריחות בשמים. שוב נשמע הקול: "יבוא דוד המלך ויאמר את טענתו!"

פתח דוד המלך ואמר: "אני דוד מלך ישראל, קראתי את האיש הזה לדין". ולפתע, ללא הכנה מוקדמת מצא העשיר את עצמו נאשם בפני הדיינים: "יהודי זה עָרַך סעודה גדולה לכבוד סיום המסכת ונתגאה על עושרו. אל הסעודה הגיע יהודי עני רעב ומחוסר כל, אשר מעיד אני עליו שהוא איש תמים הקורא תהלים כל ימיו. ויהודי זה הניצב לפנינו

בדין, ביזהו ברבים ולעג לו על כך שהוא קורא רק תהלים! ואני ביקשתי לפני בורא העולם, שכל העוסק בתהלים יחשב לו כעוסק בנגעים ואהלות ונעניתי. לפיכך דורש אני מבית הדין לעשות משפט.

הנאשם התחיל לבקש ולהתחנן לחזור לביתו, אל אורחיו המחכים לו. אך שוב נשמע הקול: "אתה עומד כעת למשפט בפני בית דין של מעלה". אב בית הדין קם ואמר: "עלינו לגזור על הנתבע מיתה בידי שמים, אך בטרם נעשה זאת עלינו לשמוע את דברי הסניגור".

הסניגור קם ואמר: אמנם הדין הוא דין צדק, אך אם ימות העשיר יֵצא שכר בית הדין בהפסדו, אי לכך עצתי היא: להודיע לנתבע שיש באפשרותו לבחור בין מיתה בידי שמים לבין בקשת סליחה מהעני לפני כל נכבדי הסעודה בביתו, כדי שידעו להעריך יהודים תמימים המקדישים כל זמנם לעבודת ה' באמירת מזמורי תהלים".

בית הדין קיבל את דברי הסניגור והעשיר בחר בלב שלם לפייס את העני לפני כל אורחיו המכובדים. ודוד המלך אמר: "שיקבל על עצמו לא לזלזל יותר בקוראי תהלים". העשיר התחייב לכך ועוד התחייב: להחזיק ולפרנס על חשבונו עשרה אנשים, שיהיו קוראים תהלים בכל יום ויום.

עוד לא הספיק העשיר לשאול כיצד יחזור לביתו, והנה תוך מספר שניות היה שוב ליד מרתף היין בביתו כשבידיו מספר בקבוקי יין משובח. למרבית הפלא, האורחים בביתו היו כל כך עסוקים בארוחה הדשנה שכלל לא הרגישו בחסרונו של המארח המתמהמה במרתף היין. כאילו הזמן עצר מלכת!?

העשיר התישב ליד שולחן הכבוד, הזמין אליו את העני קורא התהלים והושיבו לידו בראש השולחן, והחל מספר לכל אורחיו הנכבדים את קורותיו מן הרגע שירד למרתף להביא יין ועד הלום. אחר כך פנה אל העני וביקש ממנו סליחה ומחילה בתחנונים, על אשר העליבו על לא עוול בכפיו.

המעמד עשה רושם גדול מאוד על האורחים הרבים, שהזדעזעו עד עמקי נשמתם באומרם: "אכן, לא ידענו מה גדולה זכותם של האנשים האומרים תהלים"! (הובא בשיעורו של הרב הגאון בן ציון מוצפי שליט"א, בעיבוד המחברת)

כח המילים והדיבור משנה את סדרי הטבע

הכל יש בתהלים - מא' עד ת'

בתהלים יש הכל ועבור כל איש מישראל, פרקים לא מעטים בתהלים מובאים כאשר פסוקיהם כתובים על סדר הא' ב', מא' עד ת', ויש בזה סודות רבים ונסתרים.

סדר זה של האותיות כאשר הן מסודרות בסדר אלפא ביתי נקרא: האקרוסטיכון האלפא ביתי. האקרוסטיכון יכול להתמשך לאורך כל טורי המזמור או להופיע רק בכמה טורים רצופים, החל מפתיחת המזמור.

הכל יש בתהלים - מא' עד ת', יש בתהלים הכל לכולם: עבור כל יהודי ויהודיה - מא' עת ת' (הכוונה - לכולם). למרות שהכל כתוב בצורת סודות נסתרים, לכל ישראל יש בתהלים ישועות ורפואות ומענה לכל בעיה.

מא' עד ת'

על כל דבר שמביעים או מנתחים בשלמות, אומרים בלשון השגרתית: שהדבר נעשה מא' ועד ת'. כיון שסדר האותיות מייצג רעיונות עמוקים מאוד בהלכה ובמחשבה.

חז"ל אומרים כי אברהם אבינו קיים את כל התורה כולה - מא' ועד ת' (מדרש שוחר טוב, קי"ב, א'). בבואנו להלל את הקב"ה, או להבדיל לתאר אישיות או רעיון נשגב, אנו משתמשים באותיות הא' ב' כסדרן, כדי לציין את השלמות ואת התמימות ללא פגם.

על כן רואים חז"ל את אברהם אבינו כנושאו של פרק קי"ב בתהלים: "הללויה, אשרי איש" (מדרש שוחר טוב, שם). בדומה לכך, שרה אמנו היא ה"אשת חיל", האשה המושלמת המתוארת במשלי ב-22 פסוקים, אשר כל אחד מהם פותח באות מן הא' ב' לפי הסדר (משלי ל"א, י-לא). 22 פסוקים אלה מבטאים את כל מאפייניה של האשה המושלמת, אשת חיל יהודיה ההולכת בדרכי התורה.

"אֶת"

"**אֶת**" - מילה זו המורכבת מן האות הראשונה ומן האות האחרונה של הא' ב', מסמלת שלמות ללא רבב. בפסוק המדבֵּר על בריאת העולם נאמר: "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ" (בראשית א', א'). המילה "אֶת" באה לציין שהיקום נברא מושלם וללא כל פגם - מא' ועד ת' (הרב נ. שרמן במבוא).

הברכות המפורטות, המובטחות למקיימי מצוות התורה (ויקרא כ"ו, ג'-י"ג), פותחות באות א': "**אִם** בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ" ומסיימות באות ת': "וְאוֹלֵךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוּ**ת**". דבר זה מצביע על כך שהמצוות, כמו היקום אשר בו עלינו לקיימן, הן מושלמות (מהר"ל, נצח ישראל י"ד), וכן שהברכות אשר להן יזכו מקיימי המצוות, הן מושלמות.

כוחם של אותיות הא' ב'

שמענו סיפורים מפי גדולי ישראל, הממחישים את הרעיון שאותיות הא' ב' הן ככלים רוחניים ביד ה'. אם הן נאמרות בתפילה כנה הבוקעת ממעמקי הלב, הקדוש-ברוך-הוא מצרף את האותיות וצר מהן מילים, וכך הופכת תפילתו הכנה והפשוטה של אותו איש אשר אינו מלומד, אך ירא שמים, לתפילה בעלת כח אדיר הבוקעת את כל הרקיעים.

מסופר מעשה באר"י הקדוש זצ"ל שהרגיש פעם אחת שתפילותיו בימים הנוראים פעלו פעולה רבת רושם בעולמות העליונים. אך התגלה לו ברוח הקודש שלקדוש-ברוך-הוא ערבו יותר תפילותיו של אדם אחר. האר"י נכסף מאוד לפגוש את הצדיק הנסתר הזה וללמוד מפיו את סוד גדלותו. כאשר עלה בידו למצוא אותו, שאל אותו: האם הוא תלמיד חכם, והכפרי הפשוט ענה: לא, אינו תלמיד חכם. האר"י שאל אותו: מה עשית בימים הנוראים? והכפרי ענה: שאינו יודע אפילו את הא' ב', אלא רק עד האות י'. וכאשר ראה שכל הציבור מתפלל ביום הכיפורים בדבקות והוא לא יכול להצטרף אליהם, הוא קרא את אותיות הא' ב' שידע, וביקש שוב ושוב כל יום הכיפורים: ריבונו של עולם, קח את האותיות האלה וחבר מהן מילים ותפילות שיהיו לרצון לפניך. בשמים החשיבו את תפילתו של הכפרי יותר מאשר את תפילותיו של האר"י הקדוש (דברי שלום).

מעשה דומה סיפר גם הבעל שם טוב: במזרח אירופה חיו איכרים יהודים רבים במקומות נידחים, שלא היה בהם בית כנסת. לעיתים קרובות ובמיוחד בימים הנוראים היו נוסעים עם משפחותיהם לערים הסמוכות. והנה בערב יום כיפורים אחד, שלח אחד האיכרים אל העיר את אשתו וילדיו עם צורכי החג, והוא עצמו יצא מאוחר יותר רכוב על סוסו. אך האיכר טעה בדרכו ביער עד רדת החשכה ואז היה אנוס להישאר שם ביום הכיפורים. סידור תפילה לא היה בידו ואת התפילה לא ידע בעל פה. במר לבו פרץ בבכי והתפלל לה': ריבונו של עולם, כיצד אתפלל לפניך? לא נותר לי אלא לומר את אותיות הא' ב'. ואתה קח את האותיות וצור מהן את תפילות היום.

ולא זו בלבד שתפילתו הצנועה היתה רצויה לפני הקב"ה, אלא שתפילותיהם של תלמידי חכמים רבים התקבלו בשמים, רק בזכות אותיות הא' ב' של אותו כפרי פשוט. (עולם האותיות, הרב יחיאל אריה מונק)

דוגמאות לפרקי תהלים המובאים בצורת אקרוסטיכון הכוללים פסוקים לפי סדר הא' ב':

פרק כ"ה

לְדָוִד, אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא: אֱלֹקַי, בְּךָ בָטַחְתִּי אַל אֵבוֹשָׁה, אַל יַעַלְצוּ אוֹיְבַי לִי: גַּם כָּל קוֶֹיךָ, לֹא יֵבֹשׁוּ, יֵבֹשׁוּ הַבּוֹגְדִים רֵיקָם: דְּרָכֶיךָ יְיָ הוֹדִיעֵנִי, אֹרְחוֹתֶיךָ לַמְּדֵנִי: הַדְרִיכֵנִי בַאֲמִתֶּךָ וְלַמְּדֵנִי, כִּי אַתָּה אֱלֹקֵי יִשְׁעִי, אוֹתְךָ קִוִּיתִי כָּל הַיּוֹם: זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ, כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: חַטֹּאות נְעוּרַי וּפְשָׁעַי, אַל תִּזְכֹּר, כְּחַסְדְּךָ זְכָר לִי אַתָּה לְמַעַן טוּבְךָ יְיָ: טוֹב וְיָשָׁר יְיָ, עַל כֵּן יוֹרֶה חַטָּאִים בַּדָּרֶךְ: יַדְרֵךְ עֲנָוִים בַּמִּשְׁפָּט, וִילַמֵּד עֲנָוִים דַּרְכּוֹ: כָּל אָרְחוֹת יְיָ חֶסֶד וֶאֱמֶת, לְנֹצְרֵי בְרִיתוֹ וְעֵדֹתָיו: לְמַעַן שִׁמְךָ יְיָ, וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנִי, כִּי רַב הוּא: מִי זֶה הָאִישׁ

יֵרֵא יְיָ, יוֹרֵנוּ בְּדֶרֶךְ יִבְחָר: נַפְשׁוֹ בְּטוֹב תָּלִין, וְזַרְעוֹ יִירַשׁ אָרֶץ: סוֹד יְיָ לִירֵאָיו, וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם: עֵינַי תָּמִיד אֶל יְיָ, כִּי הוּא יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת רַגְלָי: פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵנִי, כִּי יָחִיד וְעָנִי אָנִי: צָרוֹת לְבָבִי הִרְחִיבוּ, מִמְּצוּקוֹתַי הוֹצִיאֵנִי: רְאֵה עָנְיִי וַעֲמָלִי, וְשָׂא לְכָל חַטֹּאותָי: רְאֵה אוֹיְבַי כִּי רָבּוּ, וְשִׂנְאַת חָמָס שְׂנֵאוּנִי: שָׁמְרָה נַפְשִׁי וְהַצִּילֵנִי, אַל אֵבוֹשׁ כִּי חָסִיתִי בָךְ: תֹּם וְיֹשֶׁר, יִצְּרוּנִי, כִּי קִוִּיתִיךָ: פְּדֵה אֱלֹקִים אֶת יִשְׂרָאֵל, מִכֹּל צָרוֹתָיו:

פרק ל"ד

לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ, וַיְגָרְשֵׁהוּ, וַיֵּלַךְ: אֲבָרְכָה אֶת יְיָ בְּכָל עֵת, תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי: בַּיְיָ תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי, יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ: גַּדְּלוּ לַיְיָ אִתִּי, וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו: דָּרַשְׁתִּי אֶת יְיָ וְעָנָנִי, וּמִכָּל מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי: הִבִּיטוּ אֵלָיו וְנָהָרוּ, וּפְנֵיהֶם אַל יֶחְפָּרוּ: זֶה עָנִי קָרָא, וַיְיָ שָׁמֵעַ, וּמִכָּל צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעוֹ: חֹנֶה מַלְאַךְ יְיָ סָבִיב לִירֵאָיו, וַיְחַלְּצֵם: טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב יְיָ, אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר יֶחֱסֶה בּוֹ: יְרְאוּ אֶת יְיָ קְדֹשָׁיו, כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו: כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ, וְדֹרְשֵׁי יְיָ, לֹא יַחְסְרוּ כָל טוֹב: לְכוּ בָנִים שִׁמְעוּ לִי, יִרְאַת יְיָ אֲלַמֶּדְכֶם: מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים, אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב: נְצֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע, וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר מִרְמָה: סוּר מֵרָע, וַעֲשֵׂה טוֹב, בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ: עֵינֵי יְיָ אֶל צַדִּיקִים, וְאָזְנָיו אֶל שַׁוְעָתָם: פְּנֵי יְיָ בְּעֹשֵׂי רָע, לְהַכְרִית מֵאָרֶץ זִכְרָם: צָעֲקוּ, וַיְיָ שָׁמֵעַ, וּמִכָּל צָרוֹתָם הִצִּילָם: קָרוֹב יְיָ לְנִשְׁבְּרֵי לֵב, וְאֶת דַּכְּאֵי רוּחַ יוֹשִׁיעַ: רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק, וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ יְיָ: שֹׁמֵר כָּל עַצְמוֹתָיו, אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה: תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה, וְשׂנְאֵי צַדִּיק יֶאְשָׁמוּ: פּוֹדֶה יְיָ נֶפֶשׁ עֲבָדָיו, וְלֹא יֶאְשְׁמוּ כָּל הַחֹסִים בּוֹ:

פרק קמ"ה

תְּהִלָּה לְדָוִד, אֲרוֹמִמְךָ אֱלֹקַי הַמֶּלֶךְ, וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ, וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד, וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ, וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ, וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ, וּגְדוּלָּתְךָ וגדלותך אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ, וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ, אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד: טוֹב יְיָ לַכֹּל, וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ, וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ, וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו, וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים, וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנֹּפְלִים, וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ, וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ, וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְיָ בְּכָל דְּרָכָיו, וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל קֹרְאָיו, לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת: רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה, וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְיָ אֶת כָּל אֹהֲבָיו, וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי, וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

כח המילים והדיבור משנה את סדרי הטבע ופועל פעולות עצומות

כח הדיבור וכח המילים הוא עצום ביותר. ובמיוחד מילים של קודש ובמיוחד מילים אשר נכתבו ברוח הקודש על ידי דוד מלך ישראל חי וקיים - מזמורי התהלים.

ידוע השבח העצום כאשר אומרים "תהלים" לכבוד ה' יתברך. "התהלים" עושים המון נחת רוח לאבינו שבשמים, אפילו יותר מן הקורבנות, ואפילו יותר מן הקורבן המשובח ביותר: יותר משור פר מקרין מפריס, "אֲהַלְלָה שֵׁם אֱלֹקִים בְּשִׁיר, וַאֲגַדְּלֶנּוּ בְתוֹדָה, **וְתִיטַב לַיְיָ מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִן מַפְרִיס**" (תהלים ס"ט, ל"א-ל"ב).

אמירת ה"תהלים" שמשבח ומהלל לה' יתברך, נחשבת כאילו הקריב קורבן בבית המקדש. כל כך חשוב להודות לה' יתברך על הכל, על החיים אשר נתן לנו, על כל נשימה ונשימה שאנו נושמים (וזה לא ברור מאליו), על היכולת לראות בעיניים, לאכול, ללכת, לדבר... על כל אשר נתן לנו, על כל הבריאה שברא לכבודנו... חשוב שתהא לאדם הכרת הטוב למלך העולם, הטוב והמיטיב לנו ברחמיו. ההודיה לה' יתברך חשובה ביותר ופועלת פעולות עצומות בשמים, מובא במדרש ויקרא רבה כ"ז, י"ב: לעתיד לבוא כל הקורבנות בטלין **וקורבן תודה** אינו בטל לעולם.

ידוע שהזכרת שם האדם לפי אותיות שמו כפי המובא בתהלים מזמור קי"ט, יכול לפעול פעולות עצומות בשמים ולבטל גזרות ולהעלות את נשמת האדם בעולם הזה, ואחרי 120 שנה גם בעולם הבא. זו אחת הסיבות אשר קוראים מזמור זה עם אותיות שמו של האדם - עבור החולים, ולהבדיל עבור הנפטרים באזכרה וכו', כדי להכרית את המקטרגים עליו, ועל כל ישראל. כח הדיבור: כח התפילה, התורה, הקדושה, הברכות, מזמורי התהלים... יכול לעורר רחמי שמים על הפרט והכלל ולבטל גזרות על הפרט והכלל.

מילים טובות – בונות, מילים לא טובות - מחריבות

מילים טובות בונות בעולם הזה ובעולמות העליונים, מילים לא טובות הורסות ומחריבות בכל העולמות: בעולם הזה ובעולמות העליונים. לכל מילה בתהלים יש כח עצום, מעלות עליונות וסגולות רבות להגן על האדם מכל רע. אמירת התהלים פועלת פעולות עצומות בשמים ובארץ עבור מי שאומר תהלים, עבור כל משפחתו ועבור כלל ישראל.

לדיבור יש כח רוחני עצום. כמה חיוני לחשוב לפני שמדברים! לפני כל מילה אשר מוציאים מהפה! מילים היוצאות מהפה ממשיכות להדהד בעולמות העליונים, ואנחנו לא שומעים כיון שאנו מוגבלים בתוך הגוף הגשמי. עצמים גשמיים אפשר לשנות, לדוגמא: שולחן, ניתן לצבוע בצבע אחר, להקטין, להגדיל, לנסר, לקצר את הרגליים

וכו'. אך המילים הן רוחניות, ואת המילים היוצאות מהפה אי אפשר לשנות יותר לעולם, אי אפשר להתחרט שאמרנו או להחזיר לפה...

כמה חשוב שהאדם ינהיג את עצמו בדיבורים נקיים, טובים וקדושים, וימַנָע מכל דיבור שאינו קדוש. שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו, לפעמים מילה אחת הנאמרת "לא במקום" יכולה לגרום לכעסים, מריבות קשות, שינאה וריחוק, ולפעמים אפילו לשפיכות דמים חס וחלילה. החיים והמוות ביד הלשון!

כאשר נשמת האדם אשר דיבר לשון הרע על אחרים, מגיעה לעולם העליון, היא מגלה שלא נזקפים לזכותה המצוות אשר קיימה בעולם הזה. כל מצוותיו של מסַפֵּר לשון הרע עוברים לזכותם של מי שסיפר עליהם לשון הרע, אשר למרבה הפתעתם הם מגלים שלזכותם עומדות מצוות אשר לא קיימו כלל.

אחרי 120 שנה, כאשר נשמת האדם מגיעה לעולם העליון, הוא רואה את הנזקים העצומים אשר גרם בכח המילים הלא טובות אשר הוציא מפיו, לשון הרע וכו'. הוא כל כך עצוב ומצטער, אך כבר אין באפשרותו לתקן את הקלקולים. לעומת זאת, אם דיבר דיבורים נקיים, טובים וקדושים, דברי תורה, תפילה, תהלים... הוא זוכה לראות את האוצרות הרוחניים אשר הצליח לבנות בעולמות העליונים.

מילים נקיות, טובות, מילים של קדושה, של התהלים שאמר דוד המלך ברוח הקודש - פועלים ישועות, מגרשים את המקטרגים. כמו המזמור "יושב בסתר עליון" וכו', שאומרים לפני השינה ולהבדיל בעת הלוויה כדי לגרש את המקטרגים והמזיקים.

כאשר האדם ישן הנשמה עולה לשמים למסור דין וחשבון לפני בורא העולם על כל מעשיה ודיבוריה במשך כל היום. כאשר הנשמה יוצאת מהגוף ועולה לשמים, היא נתקלת בכיתות של מזיקים ומלאכי חבלה. אמירת "שמע" שעל המיטה ו"יושב בסתר עליון" וכו', מאפשרים לנשמה הגנות, ועולה לשמים ללא הפרעות ושָבָה בבוקר לָגוף ללא הפרעות. וכמובן כאשר האדם נפטר כח הדיבור, הקדושה, פרקי התהלים, אמירת "שמע" וכו' מהוים כמעין "מעלית" ומעלים את הנשמה מָהֵר וגבוה וללא הפרעות.

בסבא ק' ע"ב המובא בספר "נפש החיים" נאמר: אפילו הבל הפה מקום ומעמד יש לו, והקדוש-ברוך-הוא עושה ממנו מה שעושה, ואפילו מילה של אדם, ואפילו קול אינם לריק, ומקום ומעמד להם לכולם. ...כל מילה ומילה שהאדם מוציא מפיו, עולה למעלה ובוקעת רקיעים ונכנסת למקום... ועומדת במקום...

ובזוהר הקדוש פרשת אמור ק"ה, א' מובא: כי אין לך מילה ומילה... ומי שמוציא דיבור קדוש מפיו, דיבור של תורה, נעשה ממנו קול ועולה למעלה ומתעוררים קדושי מלך העליון, ומתעטרים בראשו ואז נמצא שמחה למעלה ולמטה.

העולם נברא במאמר ה' - בכח הדיבור

במאמר ה' נברא כל העולם - העולם נברא בכח הדיבור והמילים. הקדוש-ברוך-הוא אמר, "**וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים**"... והעולם נברא - "**וַיְהִי כֵּן**"... בבראשית פרק א' מובא:

וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים: יְהִי אוֹר - וַיְהִי אוֹר...

וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים: יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם... וַיְהִי כֵן...

וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים: יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה - וַיְהִי כֵן...

וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים: תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ - וַיְהִי כֵן...

וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים: יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלָּיְלָה וְהָיוּ לְאֹתֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וְשָׁנִים. וְהָיוּ לִמְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ - וַיְהִי כֵן...

וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים: יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם...

וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים: תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ וְחַיְתוֹ אֶרֶץ לְמִינָהּ - וַיְהִי כֵן...

שמים וארץ נבראו בשם מ"ב

בשם מ"ב נבראו שמים וארץ, בכח הדיבור והאותיות. ואסור לבטא את מ"ב (42) האותיות!

42 האותיות בהן נבראו שמים וארץ (אסור לבטא): (אבג יתץ), (קרע שטן), (נגד יכש), (בטר צתג), (חקב טנע), (יגל פזק), (שקו ציית).

לגבי שם מ"ב המורכב משש אותיות, מובא בספר השל"ה הקדוש, מסכת פסחים, פרק נר מצוה, נח: כתב רבי שמעון בר יוחאי ע"ה, שכל שם שיש בו שש אותיות - הוא נגד שש כנפים שבשרפים. ועל זה נאמר בישעיהו פרק ו': "שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד". ואמר ששם זה טוב להזכירו בלילה קודם שנתו, וכן האדם סמוך לפטירתו, כי על ידי כנפים אלה כתוב בישעיה: "בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָנָיו וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף". בשתים - יכסה פניו, ובשתים - יכסה רגליו, ובשתים - יעופף הנשמה למעלה, ותזכה להינצל ממלאכי חבלה ומכל מזיקין, ותזכה לחיי עולם הבא. כשמתפללים תפילה זו משגיחים באלו הששה שמות הכתובים מהצד, **אבל חס וחלילה לאומרם**.

וקבלתי שהמשמרים את המת ויושבים סביבו מרגע המיתה עד שיכוסה בעפר בתוך הקבר, ישבו בתכיפות סביבו בחוזק, שלא יכנס אויר חיצוני ביניהם, והם יזכירו תמיד זו התפילה (שם מ"ב) בלי הנחת רגע, ולא ימעיט אפילו אלף פעמים:

אָנָּא בְּכֹחַ, גְּדֻלַּת יְמִינְךָ, תַּתִּיר צְרוּרָה. (אב"ג ית"ץ)
קַבֵּל רִנַּת, עַמְּךָ. שַׂגְּבֵנוּ, טַהֲרֵנוּ נוֹרָא. (קר"ע שט"ן)
נָא גַּבּוֹר, דּוֹרְשֵׁי יִחוּדֶךָ, כְּבָבַת שָׁמְרֵם (נג"ד יכ"ש)
בָּרְכֵם טַהֲרֵם, רַחֲמֵי צִדְקָתְךָ, תָּמִיד גָּמְלֵם. (בט"ר צת"ג)
חֲסִין קָדוֹשׁ, בְּרוֹב טוּבְךָ, נַהֵל עֲדָתֶךָ. (חק"ב טנ"ע)
יְחִיד גֵּאֶה, לְעַמְּךָ פְּנֵה, זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ. (יג"ל פז"ק)
שַׁוְּעָתֵנוּ קַבֵּל, וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ, יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת. (שק"ו צי"ת)

כל העולם עומד על כח הדיבור

על כח לימוד התורה

על שלושה דברים העולם עומד:

על התורה - על כח הדיבור, שבכח הדיבור לומדים תורה. רבי חיים מוולוז'ין תלמידו של הגאון מוילנא כתב בספרו "נפש החיים": שאם העולם היה פנוי אפילו לרגע אחד מלימוד התורה, מיד היו נחרבים כל העולמות כולם, כל העולמות העליונים והתחתונים. כח התורה - כח הדיבור דקדושה מחזיק את כל העולמות, למילים יש כח עצום ביותר!

ועל העבודה - עבודת הקורבנות וכיום זו התפילה - בכח הדיבור - מתפללים. בזמן שבית המקדש היה קיים, כל העולם עמד והתקיים על עבודת הקורבנות בבית המקדש, שהיו מכפרים על כל עוונותיהם של ישראל. לא היה יהודי או יהודיה מישראל שהלכו לישון ועוונם בידם. משחרב בית המקדש, העולם עומד על העבודה - כלומר על התפילה לה' יתברך, עבודה שבלב. איזו היא עבודה שבלב? - זוהי תפילה, כח הדיבור.

ועל גמילות חסדים - שאפשר כמובן לעזור ולעודד גם בכח הדיבור ובכל עזרה שהיא: צדקה, נדיבות לב, הלואה ללא ריבית, ביקור חולים וסיוע להם ולמשפחותיהם, סיוע לעניים, ליתומים ועוד...

כח הדיבור באמירת "קדיש", "**פיטום הקטורת**"...

ידוע הכח העצום של אמירת ה"קדיש" (הנאמר בכח הדיבור) לבטל גזרות ומקטרגים מעל כל עם ישראל, בפרט ובכלל, ואפילו להוציא את הרשעים מן הגיהינום.

ידוע המעשה על רבי עקיבא שפגש אדם ממהר ועל גבו מטען עצים. שאלו רבי עקיבא: מדוע הוא ממהר? ומהו מטען העצים שעל גבו? אמר לו: שהוא אדם מת, וממהר כיון שהמזיקים אינם מניחים לו, ובכל יום גוזרים עליו לחטוב עצים ובהם שורפים אותו. אמר לו: מה תקנתך? אמר לו: אין תקנה, אבל אם היה לו בן שהיה עומד בציבור ואומר "קדיש" והציבור עונים אחריו: "אמן, יהא שמיא רבא מברך"... היו מוציאים אותו מן

הגיהינום. שאלו רבי עקיבא: האם הניח בן? אמר לו: שהשאיר אשה מעוברת במקום פלוני.

הגיע רבי עקיבא למקום הפלוני ומצא את הבן אשר היה רשע כאביו... ואפילו ברית מילה לא עשו לו. הכניסו לבריתו של אברהם אבינו, הושיבו ולימדו תורה. זכה הילד ללמוד תורה ולקיים מצוות ולהתפלל. העמידו רבי עקיבא בבית הכנסת להתפלל בציבור ולומר "קדיש", וכולם ענו אחרי ה"קדיש". באותו לילה, כאשר עלה רבי עקיבא על משכבו, בא אליו הנפטר בחלום ואמר לו: תנוח דעתך בגן עדן רבי עקיבא, שהצלת אותי מדינה של גיהינום, על ידי שבני אמר עלי "קדיש" הוציאוני מהגיהינום והכניסוני לגן עדן.

ידוע הכח העצום שיש **לאמירת** השבח הגדול לה': "**נשמת כל חי**" לביטול גזרות, לישועות רבות וגדולות וכו', לרפואה שלמה, לזיווג, לזרע של קיימא וכו'.

ידוע **כח הברכות** (בכח הדיבור כמובן) להוציא ניצוצות קדושה מן המזון ולתקן נשמות המגולגלות במזון.

ידוע **כח קריאת** "**שמע**" אשר המגן על היהודי מפני המזיקים, ושומר עליו במשך כל היום. קריאת "שמע" שעל המיטה שומרת מפני המזיקים ובוראת מלאכי שמירה על היהודי הישן בלילה, לפי האר"י הקדוש: בכל פעם שאומר קריאת "שמע" שעל המיטה הורג 1125 משחיתים ומלאכי חבלה.

ידוע **כח אמירת** "**פיטום הקטורת**" על כל צרה וגזרה שלא תבוא. מובא בזוהר פרשת ויקהל: שכל אדם המסתכל וקורא בכל יום מעשה הקטורת, על ידי זה ניצול מכל מיני דברים רעים וכישופים שבעולם. ומכל מיני פגעים והרהורים רעים, ומדין רע ומיתה, ולא ינזק במשך כל אותו היום...

ואמר רבי שמעון בר יוחאי זיע"א: אם היו יודעים הבני אדם ערכה העליון של מעשה הקטֹרת הקטורת לפני הקדוש-ברוך-הוא, היו לוקחים כל מילה ומילה ממנה, ועושים ממנה עטרה על ראשם ככתר זהב. ומי שמשתדל במעשה הקטורת צריך להסתכל בו, ואם יכוון בהקטורת בכל יום, יש לו חלק בעולם הבא והעולם הזה. ובעבור זה מסלק מיתה ממנו ומהעולם כולו, וינצל מכל דינין שבעולם הזה ומצדדים רעים, ומדינה של גיהינום ומדינה של מלכות אחרת. ומובא בספר "מעיל צדקה" שה"קטורת" מעשיר, ומובטח לו שתהא פרנסתו ברווח.

וידוע המעשה המובא בזוהר על רבי אחא שהלך לכפר טרשא, וידעו שאדם גדול הגיע ובאו לפניו ואמרו לו: שכבר שבעה ימים שהתחילה המגפה בעיר וכל יום מתגברת יותר.

אמר להם: נלך לבית כנסת ונבקש רחמים מלפני הקדוש-ברוך-הוא. עד שהיו הולכים, באו ואמרו לו על כמה אנשים שמתו וכמה שנוטים למות. אמר להם: השעה דוחקת, הָפרישו מכם 40 אנשים צדיקים: 10 אנשים יעמדו בכל אחת מ-4 זוויות העיר, ותאמרו ברצון ובכוונת נפשיכם ענייני קטורת הסמים...

וַיאמרו פיטום הקטורת ונעצרה המגפה. והחזירם בתשובה, והחליפו שם העיר למתא מחסיא, על שם שהקדוש-ברוך-הוא חס עליהם.

כח הנדר, השבועה, הקללה

כח הדיבור עצום וכל מילה פועלת פעולות עצומות, ובמיוחד הזכרת שם ה' הקדוש. ידוע כמה חמוּר כח הקללה וכח השבועה, והנדר - חמוּר יותר מן הקללה (כח הדיבור), עד כדי כך שבזמן שבית המקדש היה קיים, כאשר הכהן הגדול היה מכפר על כלל ישראל ביום הכיפורים ומשלח את השעיר לעזאזל, היו מתכפרים כל עוונותיהם של ישראל, פרט - לעוון **הנדר והשבועה** שלא היה יכול להתכפר.

למילה יש כח עצום ולכן השבועה והנדר והקללה כל כך חמוּרים, ויכולים לפגוע קשה בנשבע, בנודר, במקולל, אך גם במקלל. כאשר האדם חס וחלילה מקלל, באותו רגע נפתחים בשמים ה"ספרים" ובודקים את המקלל, האם אין בידיו חטאים? ואם יש (ואין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא), הוא נענש על חטאיו. אך אם מלכתחילה לא היה מקלל, לא היו פותחים את "ספריו" וכמובן שלא היה נענש. גם את "ספריו" של המקולל פותחים ובודקים: האם הקללה יכולה לחול עליו? ולפעמים הקללה חוזרת למקלל וחלה רק על המקלל.

ומובא ב"ילקוט מעם לועז" פרשת יתרו, מעשה נורא באשה שנשבעה על האמת וקברה שלושה בנים ה' ישמור: בוקר אחד הגיעה האשה לאפות בתנור שכנתה והיו עמה שלושה דינרי זהב קשורים במטפחת. תוך כדי הלישה היא לשה בטעות גם את דינרי הזהב אשר נתן לה בעלה, ושכחו מהעניין. כאשר הגיע בעלה בערב ושאל: היכן דינרי הזהב? נכנסה אל שכנתה ושאלה: האם ראתה את הדינרים שהביאה כאשר באה אליה בבוקר לאפות את הלחם? השכנה נשבעה שתקבור את בנה ה' ישמור, אם היא יודעת מהדינרים. ומת לה בן אחד, וכך חזרה ונשבעה שוב ושוב (והסתבר אח"כ שנשבעה על האמת כיון שהמטבעות נמצאו בתוך הפת, והתגלו כאשר השכנה בעלת הדינרים בצעה את הפת). אך בשל כך שהיה פיה ריקן לשבועה, מתו לה שלושה בנים ה' ישמור. רואים כאן כמה יש להיזהר בדיבור ומה כח הדיבור!

כל מצווה בעולם הזה בוראת לאדם מלאך טוב - סנגור, אפילו מצווה הנעשית בכח הדיבור כמו קידוש, תפילה, קריאת תהלים, ברכה לפני האכילה וכו' בוראת לאדם מלאך טוב. וכל עבירה בעולם הזה בוראת לאדם מלאך רע - קטגור, אפילו עבירה הנעשית בכח הדיבור כמו קללה ה' ישמור.

"רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: הָעוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת קוֹנֶה לוֹ פָּרַקְלִיט אֶחָד, וְהָעוֹבֵר עֲבֵרָה אַחַת קוֹנֶה לוֹ קַטֵּגוֹר אֶחָד. תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים כִּתְרִיס בִּפְנֵי הַפּוּרְעָנוּת" (פרקי אבות ד', י"ג).

כמה חמור להזכיר שם ה' לשווא!

ידוע כמה חמור להזכיר את שם ה' לשווא. בעשרת הדיברות נאמר: "לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְיָ אֱלֹקֶיךָ לַשָּׁוְא, כִּי לֹא יְנַקֶּה יְיָ אֵת אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לַשָּׁוְא" (שמות כ', ז').

בספר "מעולפת ספירים" אות נ"ו מובא: ...כשהקדוש-ברוך-הוא ברא את העולם, שם על פי-התהום צרור אחד ושמו יתברך חקוק עליו, והטביעו בתוך התהום כדי שלא יציפו המים את כל העולם, ועוד היום הוא שם...

ובשעה שהאדם נשבע לשקר - אותו צרור (אשר שֵׁם ה' חקוק עליו) עולה לקבל אותו שקר. והמים הולכים ושטים, ואותיות הצרור פורחות בתוך האותיות לתהומות, ורוצים המים לכסות את העולם. עד שרומז הקדוש-ברוך-הוא לממונה אחֵר, הממונה על ע' מפתחות בסוד שם המפורש הקדוש, וחוזר והולך אצל הצרור וחוקק בו השם כבראשונה.

בכח הדיבור סתם דוד המלך את פי התהום

במדרש דברים רבה ב', כ"ז ובגמרא מובא: שדוד המלך בנה את יסודות בית המקדש, וחפר 1500 אמה (750 מטר עומק) כדי לעמוד על תשתית הארץ, וכיון שחפר פגע בתהום ועלה התהום וביקש להציף את כל העולם. וידע אחיתופל את הסוד ואמר מה שאמר והעמידו, וירד התהום 16,000 אמה ונסתם בחרס. ראה דוד המלך שירד התהום יותר מדי, אמר: התהום כמה שהוא סמוך לפני האדמה יותר הוא משקה אותה יותר. אמר 15 "שיר המעלות" ובכח אמירת המזמורים העלה דוד המלך את התהום 15 אלף אמה, והעמידו באלף אמה סמוך לפני האדמה.

שימוש בכח הדיבור - לשינוי הטבע

ידוע על קבלה מעשית ושימוש בשמות קודש, כלומר: בכח הדיבור, אשר יכולים להפוך ולשנות את הטבע ואת המציאות. ידוע על תָּנָאִים אשר יכלו להחיות מתים, להפוך אנשים ל"גל של עצמות", לגרום לצמיחה פתאומית של ירקות, למלא גבעה בדינרי זהב, ליצור "גולם", לגרום ל"קפיצות דרך" כמו המובא בזוהר על החיגר שאמר שֵם בעל 42 אותיות והקפיץ את שני החכמים 500 פרסה ברגע אחד ומצאו את עצמם כהרף עין

בפתח מערה ועוד. להלן דוגמאות מדהימות מן המקורות הקדושים, המדגימות את הכח והעוצמה שיש לדיבור (לחיוב ולשלילה).

בכח הדיבור והתפילה ירדה אבן טובה מן השמים

במדרש רבה, שמות נ"ב מובא: מעשה ברבי שמעון בן חלפתא, אשר הגיע ערב שבת ולא היה לו ממה להתפרנס. יצא רבי שמעון מחוץ לעיר והתפלל לפני ה'. והנה ראה יד מושיטה לו מרגלית אחת (אבן טובה). הוא שמח מאוד ובמהירות קנה את צורכי השבת וחזר לביתו. אמרה לו אשתו: מהיכן המצרכים שהבאת לשבת? אמר לה: ממה שפירנס הקדוש-ברוך-הוא. אמרה לו: איני טועמת כלום עד שתאמר לי מהיכן הם. אמר לה: התפללתי לפני הקדוש-ברוך-הוא ונתן לי מן השמים. אמרה לו: רוצה אתה שתהא חופתך בעולם הבא חסרה משל חברך מרגלית אחת? אמר לה: מה אעשה? אמרה לו: לך החזר הדינרים לבעליהם והמרגלית לבעליה. הלך רבי שמעון והחזיר. כיון שפשט את ידו להחזירה, מיד ירד המלאך ונטלה.

בכח הדיבור והתפילה קיבלו רגל משולחן זהב

במסכת תענית כ"ה, ה' מסופר על העוני הרב בביתו של רבי חנינא בן דוסא, עד שמרוב בושה היתה אשתו מטילה אוד עשן בתנור. ושכנתם הרעה נכנסה לשאול מה היא אופה, ביודעה שאין כלום בתנור. והנה נעשה נס ומצאה השכנה את התנור בבית רבי חנינא מלא כיכרות לחם.

אמרה לו אשתו של רבי חנינא בן דוסא: עד אימתי אנו מצטערים כל כך? אמר לה: מה נעשה? אמרה לו: בַּקֵּש רחמים שיתנו לך דבר מן הטובה הגנוזה לצדיקים לעתיד לבוא. התפלל, ויצאה כמין פיסת-יד ונתנה לו רגל אחת של שולחן זהב.

ראה רבי חנינא בחלומו: והנה כל הצדיקים אוכלים על שולחן זהב של שלוש רגלים והוא ואשתו על שולחן של שתי רגלים. אמר לה: נוח לך שכל הצדיקים יאכלו על שולחן של שלוש רגליים, ואנו נאכל על שולחן שניטלה אחת מרגליו? אמרה לו: ומה נעשה? התפלל ויטלוה ממך. התפלל ונטלוה.

בכח הדיבור והתפילה - החייה את אשתו

במסכת כתובות ס"ב, ב' מסופר על רבי חנינא בן חכינאי, אשר עזב את ביתו והלך ללמוד תורה במשך 12 שנים. כאשר חזר, נכנס לביתו באופן פתאומי וללא הודעה מראש על בואו. אשתו, אשר ידעה שבעלה לומד תורה במקום רחוק התרגלה לכך, והיתה עסוקה בענייני הבית ובניפוי הקמח, הרימה לפתע את עיניה והנה היא רואה את בעלה. מרוב התרגשות למראה בעלה פרחה נשמתה ומתה. התפלל רבי חנינא ואמר: ריבונו של

עולם! זה שכרה לאחר שנים כה רבות שהמתינה לי? ביקש עליה רחמים ושבה לחיים.
("אוצרות אחרית הימים", הרב יהודה חיון)

בכח הדיבור והתפילה - חזר רבי זירא לחיים

במסכת מגילה ז', א' מסופר על רבה ורבי זירא אשר עשו סעודת פורים בצוותא והשתכרו. תוך כדי שכרות קם רבה ושחט את רבי זירא.
למחרת כאשר התפקח רבה מהיין וראה את אשר עשה, עמד רבה התפלל (כח הדיבור) וביקש רחמים על רבי זירא והחייה אותו.

בכח הדיבור והתפילה - חזר רב כהנא לחיים

במסכת בבא קמא קי"ז, א-ב, מסופר על רב כהנא שברח מבבל לארץ ישראל. בראות ריש לקיש את רב כהנא, ניגש לרבי יוחנן ואמר לו: ארי עלה מבבל. לקח רבי יוחנן את רב כהנא והושיבו בשורה הראשונה לפניו. אך כיון שרב כהנא שתק ולא הראה את כוחו בתורה, הורידוהו משורה לשורה, עד שישב בשורה השביעית והאחרונה. לאחר מכן, עמד רב כהנא והקשה לרבי יוחנן קושיות שלא ידע להשיב עליהן, עד שחזר למקומו בשורה הראשונה. רבי יוחנן היה יושב על שבעה כרים, ועל כל שאלה שרבי יוחנן לא ידע להשיב, השמיטו מתחתיו כר אחד, עד שרבי יוחנן ישב על הקרקע.
הרים רבי יוחנן את ריסי עיניו והסתכל על רב כהנא. מאחר שנדמה היה לרבי יוחנן שרב כהנא מחייך על כשלונו, חלשה דעתו ופרחה נשמתו של רב כהנא. למחרת, התברר לרבי יוחנן כי רב כהנא לא חייך עליו כלל, אלא שכך נראים פניו תמיד כאילו מחייכות.
הלך רבי יוחנן אל המערה בה הטמינו את רב כהנא, התפלל וביקש עליו רחמים (כח הדיבור) והחייה אותו.

בכח הדיבור של רשב"י התמלאה הבקעה דינרי זהב

אחד מתלמידי רבי שמעון בר יוחאי זיע"א, נסע לחוץ לארץ וחזר ארצה לאחר תקופה מסויימת עם עושר גדול. התלמידים אשר ראו את עשירותו התקנאו בו ורצו גם הם לנסוע לחוץ לארץ.
הוציאם רבי שמעון בר יוחאי לבקעה אחת הסמוכה למירון, התפלל ואמר: בקעה, בקעה, התמלאי דינרי זהב! מיד החלו לבצבץ דינרי זהב בבקעה, וכל הבקעה התמלאה דינרי זהב. אמר רבי שמעון לתלמידיו: אם הנכם מבקשים להתעשר, הרי לכם כאן הזהב, קחו כאוות נפשכם. אך דעו, כי כל הלוקח כעת נוטל הוא את חלקו בעולם הבא, שאין שכר התורה אלא לעולם הבא. (ספר רבי שמעון בר יוחאי, יוסף יצחק דייטש)

בכח הדיבור ולימוד התורה נשרפו עופות השמים

במסכת סוכה כ"ח מובא: אמרו על יונתן בן עוזיאל, שבשעה שהיה יושב ועוסק בתורה, כל עוף שפורח עליו מיד נשרף. ויש המפרשים שכל מלאך שהיה מעופף שם בשעה שעסק בתורה, היה הופך לשרף.

בכח הדיבור של רבי אליעזר - צמחו קישואים

בספר חדושי אגדות, חלק שלישי עמוד קס"ז על מסכת סנהדרין מובא: כשחלה רבי אליעזר נכנסו רבי עקיבא וחביריו לבקרו... אמר... שאני שונה 300 הלכות בבהרת... ולא עוד אלא שאני שונה... 3,000 הלכות בנטיעת קישואין. ולא היה אדם שואלני בהם דבר מעולם, חוץ מעקיבא בן יוסף. פעם אחת אני והוא (רבי עקיבא) מהלכין היינו בדרך, אמר לי: רבי... אמרתי: דבר אחד - וניתמלאה כל השדה קישואים... אמרתי: דבר אחד - ונתקבצו כולן למקום אחד...

ועושה אותם איילים וצבאים

במסכת סנהדרין פ"ז, הל' י"ג מובא: אמר רבי יהושע בן חנניה: יכול אני ליטול קישואים ואבטיחים ועושה אותם איילים וצבאים, והללו מולידים איילים וצבאים. (הכל כמובן בכח הדיבור והמילים הקדושות של התורה).

בכח הדיבור - צמחו תאנים

במסכת תענית מובא: יום אחד שכר רבי יוסי פועלים שיעשו עבודה בשדה. שהה רבי יוסי ולא הביא לפועלים לשדה לחם לאכול, והם היו סוברים שיביא להם לחם. אמרו הפועלים: רעבים אנחנו. היו יושבים תחת אילן תאנים. אמר בנו של רבי יוסי: תאנה, תאנה, הוציאי פירותייך ויאכלו פועלים של אבי! הוציאו התאנים את פריים ואכלו הפועלים.

בתוך כך בא אביו רבי יוסי, אמר אל הפועלים: אל תחשדו אותי שלא הבאתי לכם מזונות עד עכשיו, כי טרחתי בדבר מצווה, לכן אחרתי עד כעת. אמרו לו הפועלים: הקדוש-ברוך-הוא ישביעך כמו שבנך השביע אותנו. אמר להם: מאין היה לו ליתן לכם לאכול? סיפרו לו את מה שעשה בנו. אמר רבי יוסי לבנו: בני, אתה הטרחת את קונך להוציא תאנה את פירותיה שלא בזמנה...

בכח הדיבור והתפילה - התרפאו האילמים

במסכת חגיגה ג' מובא: שני אילמים היו בשכונתו של רבי (רבי יהודה הנשיא), וכל אימת שהיה רבי נכנס לבית המדרש היו נכנסים אף הם ויושבים לפניו, ומנענעים בראשיהם ומרחשים בשפתותיהם. התפלל רבי וביקש עליהם רחמים ונתרפאו, ונימצא שהיו יודעים הלכה וספרא וספרי תוספתא וכל התלמוד.

בכח הדיבור והתחינות הבריא בנו של רבי יוחנן

במסכת ברכות מובא: מעשה ברבי חנינא בן דוסא שהלך ללמוד תורה אצל רבי יוחנן בן זכאי, וחלה בנו של רבי יוחנן בן זכאי. אמר לו: חנינא בני, בקש עליו רחמים ויחיה. הניח ראשו בין ברכיו וביקש עליו רחמים וחיה...

כח הדיבור - גרם למיתה

במסכת בבא בתרא מובא: ישב רבי יוחנן ודרש: עתיד הקב"ה להביא אבנים טובות ומרגליות שהן שלושים על שלושים, וחוקק בהם עשרים על עשרים ומעמידם בשערי ירושלים. ליגלג עליו אותו תלמיד: וכי היאך יתכן אבנים יקרות בגודל כזה? הלא אנו בגודל ביצה לא מוצאים?

לימים שקעה ספינתו של התלמיד בים, וירד למעמקים, וראה מלאכי השרת מנסרים אבנים טובות ומרגליות שהם שלושים על שלושים וחקוק בהם עשרים על עשרים. שאל אותם: למה אלה? אמרו לו: שעתיד הקב"ה להעמידן בשערי ירושלים. בא אותו תלמיד לפני רבי יוחנן וסיפר את אשר ראה. אמר לו: לא ראית - לא האמנת? מלגלג אתה על דברי חכמים? נתן בו את עיניו ונעשה גַל של עצמות.

בכח הדיבור - שבה אל עפרה

במסכת תענית מובא: לרבי יוסי היתה בת יפת תואר. יום אחד ראה איש אחד סותר את גדר העצים כדי להסתכל דרך הנקב ביופיה של בתו. אמר לו רבי יוסי: מה זאת שאתה מסתכל כאן כעת? אמר לו: רבי, אם לא זכיתי ליקח אותה לאשתי, וכי לא אזכה על כל פנים לראותה?

אמר לה: בתי את מצערת לאנשים, מפני שאת יפת תואר יצרם מתגבר עליהם. לכן שובי לך אל עפרך ואל יכשלו בך בני אדם. נתן בה את עיניו ועשאה גַל של עצמות.

בכח הדיבור והאותיות - נברא עגל טוב

במסכת סנהדרין מובא: רבי חנינא ורבי הושעיא היו יושבים... ועוסקים בספר יצירה, וממילא נברא להם עגל טוב (כלומר: עגל שהיה גדול וטוב למאכל), שהיו מצרפין אותיות השם שבהם נברא העולם. ואכלו את העגל.

בכח הדיבור נפתחה מערת רבי שמעון בר יוחאי

במסכת בבא מציעא מובא: ...יום אחד בערב יום הכיפורים היו העולם טרודים בהכנת סעודה למוצאי יום הכיפורים, הלכו הרבנים ולקחו את רבי אלעזר בן רבי שמעון בר יוחאי מן העליה, והביאו אותו (את רבי אלעזר שנפטר) אל המערה שהיה מונח שם אביו כדי לקוברו עם אביו. והנה מצאו נחש אחת שהיה מקיף את המערה כמו גלגל, וזנבו

אצל פיו. אמרו לו: נחש, נחש, פתח פיך ותרחיב זנבך מעל פיך, כדי ליתן מקום שיכנס בן אצל אביו (כדי שיוכלו לקבור את רבי אלעזר ליד אביו - רבי שמעון בר יוחאי), ופתח להם.

בכח הדיבור והתפילה - ירדו גשמים

בספר "ענף עץ אבות" של הגאון רבינו עובדיה יוסף שליט"א מובא: מעשה שהיה עם הגאון הראשון לציון רבינו משה גלאנטי, שבשנה אחת היתה שנת בצורת, ונפש העם מתושבי ירושלים היתה מלאה דאגה. כמעט עבר כל החורף ולא נראה אפילו עב קטן בשמים. אין גשם ליבול ואין מים לשתיה, בורות המים בירושלים התרוקנו לגמרי.

הפחה שהיה איש רשע וצורר היהודים, שלח מכתב התראה לגאון רבי משה גלאנטי ראש הרבנים בירושלים, ובמכתבו הוא מאיים: שאם לא יתפללו היהודים על הגשם ויביאו גשמי ברכה תוך שלושה ימים, יגרש את כל היהודים מירושלים, כיון שבאשמת היהודים נסגרו ארובות השמים. היהודים המתפארים שהם עם נבחר לה' וקוראים לה' "אבינו", הנה כעת בזמן מצוקה יֵראו את כח תפילתם.

ראש הרבנים הכריז צום, וכל היהודים נאספו בבית הכנסת המרכזי ובכו והתחננו לצור ישראל שיוריד להם מטר. ויהי ביום השלישי בנטות השמש לערוב, ציוה הראשון לציון את כל הקהל ללכת עמו אל קברו של רבי שמעון הצדיק, להתפלל שם בעד הגשמים. הרב אמר לכולם ללבוש מעילי חורף ומגפיים גבוהים ולקחת מטריות, כיון שכאשר יחזרו מקבר רבי שמעון הצדיק, למרות השמש הזורחת והשמים הבהירים יֵרד גשם שוטף ורוח זלעפות. שמעו כולם בקולו של הרב.

כאשר יצאו משער שכם ראה אותם קצין המשטרה בנקודת תחנת המשטרה שם, כשכולם הולכים עם מעילי חורף ומטריות בידם, ולא היה יכול להתאפק מלצחוק. ויחר אפו על הרב שהלך בראש התהלוכה, ויכה את הרב על הלחי, והרב לא שת לבו גם לזאת, וילך הלאה ופניו מועדות אל קבר רבי שמעון הצדיק.

ובהגיעו לשם, כרע הרב על ברכיו ואמר "סליחות" בדמעות שליש, וכל הקהל נשאו קולם ויבכו על יד מצבת שמעון הצדיק. וכשסיימו את בקשותיהם ותחינותיהם והתחילו לחזור הביתה, פתאום התנשא רוח גדול וחזק מאוד, ותכלת הרקיע התכסתה בעבים, ואגלי מטר כבדים התחילו לרדת ממרומים. כל הקהל פתחו את המטריות מעל ראשם כדי להגן עליהם מזרם המטר. וכאשר הגיעו לתחנת המשטרה הסמוכה לשער שכם, יצא הקצין לקראתם ואמר: עתה ידעתי כי יש אלקים בישראל, בזכותכם באו הגשמים לרווות פני תבל. ויתנפל לפני הדום רגלי הרב, ויחל את פניו לסלוח לו על שהכלימו

והרים ידו על הרב. והרב נענה לו ואמר: סלחתי כדבריך. ואז לקח הקצין את הרב על זרועותיו, וישאהו בכל הדרך עד שהגיע אל משכנו.
במשך שלושה ימים רצופים המטר לא חדל, וכל הישמעאלים והנוצרים הודו בפה מלא: כי בזכות היהודים ורבותיהם בא מטר העוז הזה, וכי תפילת היהודים ותחנוניהם רצויה בפני ה' יתברך. וביום הרביעי בא קצין המשטרה אל הרב וביקש להתגייר, ונשאר לשרתו כעבד בכל הימים.

בכח הדיבור - יצר רבא את ה"גולם"

בגמרא במסכת סנהדרין ס"ה מסופר על: רבא אשר ברא גולם בכח המילים מספר היצירה, ושלח את הגולם לרבי זירא. רבי זירא היה מדבר אל הגולם והגולם אינו עונה, כי לא היה בו כח הדיבור. אמר לו רבי זירא: מן החבורה אתה, שנבראת ע"י אחד החכמים, שוב לעפרך!

בכח הדיבור והאותיות יצר המהר"ל מפראג את ה"גולם"

הספר "נפלאות מהר"ל מפראג" אשר נכתב ע"י חתנו של המהר"ל מפראג הגאון מוהר"י כ"ץ, ומכתב המיוחס למהר"ל עצמו שנכתב לרב יעקב גינצברג מפרידברג, ונדפס ע"י ה"אמרי יוסף" מספינקא: הם המקורות היחידים המסַפרים לנו על יצירת הגולם על ידי המהר"ל, ובגוף ראשון.
"הנני להשיבו" כותב המהר"ל במכתב, "אם אמת ונכון הדבר שבראתי גברא כרבא, ואיך נשאתי בנפשי עוז לעשות פעולת ממש ולהשתמש ע"י צירופי שמות לברוא על ידן איזו בריאה בעולם הגשמי"... המכתב רומז למסופר בגמרא במסכת סנהדרין (ראה לעי"ל), אך יש בהמשכו של המכתב דיון הלכתי הדן במעמדו ההלכתי של ה"גולם" הזה. הן בדברים המיוחסים למהר"ל עצמו, והן בכתבים המיוחסים לחתנו, מופיע תיאור כמעט זהה לאופן יצירת הגולם, לתפקידו, לאופן סילוק נשמת החיים שהופחה בו. תאריך היצירה המדוייק של הגולם מופיע גם הוא: כ' באדר שמ"ה, ואף מקומה מוזכר: על גדות הנהר הנקרא מלדווקא. וכן המאורעות שקדמו ליצירת הגולם.
במכתב מתואר הויכוח שהיה למהר"ל עם שלוש מאות הכמרים ובסופו, כשראה המהר"ל שלא יוכל לעמוד כנגד המתווכחים, עד כדי חשש לגירושו מפראג, צירף אליו עוד שניים מתלמידיו: חתנו ר' יצחק כ"ץ ור' יעקב ששון הלוי כנגד כח הרִשעה.
פתק שנפל משמים בישר למהר"ל על פי אותיות הא'ב': **אתה בָּרָא גולם דָבֵּק החומר** ותגזור זדים חבל **טורפי ישראל**. וע"י צרופי שמות, נשלח המהר"ל לברוא את הגולם. בשעת בוקר מוקדמת, מתכנס בית הדין הכולל שלושה: כהן (ר"י כ"ץ), לוי (רי"ש הלוי) וישראל (המהר"ל), וביחד הם יוצרים את צורת הגולם מטיט אשר בגדת הנהר. הכהן -

נקרא ראשון להקיף את הגולם מצד ימין, מרגליו ועד ראשו, תוך כדי אמירת צירופי אותיות שנמסרו לו ע"י המהר"ל. בשעת שבע ההקפות, מעיד ר' יצחק כי הגולם נתאדם כגחלת אש. אחריו - הקיפו ר' יעקב ששון, שבסיום הקפותיו נתכסה הגולם שערות וציפורניים, כאדם בן שלושים. ובסוף - הקיפו המהר"ל עצמו, ובגולם הופחה נשמת חיים.

כשבאו **הארבעה** אל העיר (הלכו שלושה וחזרו עם הגולם, וכעת הם ארבעה), סיפר המהר"ל כי האיש האילם נמצא בעיר והגיע ממרחקים, ועתה ישמש כשמש בית הדין. בטרם נכנסו העירה, השביע המהר"ל את הגולם כי נשמת ר' יוסף שידא המופיע בתלמוד נכנסה בו, והוא אינו רשאי להמיר את פקודתו של המהר"ל. בספר "נפלאות המהר"ל" מופיעים כמה וכמה מקרים בהם השתמשו בני ביתו של המהר"ל בגולם שלא לצורך גדול ונגרמה להם מפלה רבה ועוגמת נפש. לעומת זאת, מוזכרים המקרים שבהם שימש הגולם את המהר"ל כדי להטיל אימה ומורא על בני פראג, יהודים שמרדו או גויים להבדיל, אך איש לא ידע שגולם זה נברא על ידי המהר"ל עפר מן האדמה.

רק לאחר שהצליח המהר"ל לבטל את גזרת עלילות הדם, נוכח כי יותר אין צורך בגולם, וכדרך שברא אותו כך גנז אותו בעליית בית הכנסת בפראג.

על תהליך סילוקו של הגולם מעיד המכתב הנ"ל, ובו גם שקלא וטריא הלכתית הדנה בהיתר הגולם מטומאת מת, עד כדי כך שר' יצחק כ"ץ ישתתף בסילוקו, ויעמוד עליו בעת יציאת נשמתו. כמו כן נפסק: כי אין חייבים להתאבל עליו, ועל פי סברת המהר"ל: הוא לא יקום בתחיית המתים.

כשעלו בחצות הלילה המהר"ל ושני תלמידיו עם הגולם לעליית הגג, השביע המהר"ל את הגולם שלא ישנה כלום ממה שיצווה אותו. אחר כך פקד עליו לשכב, ובדרך הפוכה מזו שנברא, נסתלקה נשמתו. אחר כך ערמו עליו ר' יצחק ור' יעקב ששון את ה"שמות" שהיו גנוזים בעליית הגג, כך שלא נודע שמצוי שם גוש החומר ממנו היה עשוי הגולם. עוד באותו יום הפיץ המהר"ל את השמועה כי "יוסילי הגולם" שכל כך נתחבב על אנשי פראג, בפשטות דרכיו ובצייתנותו המופלאה, קם לפתע ונעלם. מכיון שאיש לא היה קרובו, גם לא טרחו לחפש אחריו או להתאבל עליו (כך פסק המהר"ל) ומעשהו הפך למופת. בלי כל קשר כביכול, אסר המהר"ל לגנוז שמות בעליית בית הכנסת, מחשש לשריפה. הוא אף פקד לנעול את עליית הגג, כדי שאיש לא יוכל לעלות לשם.

רק שניים ידעו מה היתה הסיבה האמיתית לאיסור זה, והם נצרו את הסוד.

מעשה ה"גולם" - מובא במלואו בספר "מדרש חזקיה"

לאחר עלילות דם רבות שהעלילו הנוצרים על היהודים בפראג, ולאחר מינוי הכומר טדיאוס שונא היהודים, עשה המהר"ל שאלת חלום: לדעת באיזה כח יוכל להילחם בכומר השונא?

המהר"ל קיבל בחלומו תשובה משמים, לפי סדר אותיות הא' ב': **א**תה **ב**רא **ג**ולם **ד**בק **ה**חומר **ו**תגזור **ז**דים **ח**בל **ט**ורפי **י**שראל. בעשר מילים אלה ובכוחם אפשר ליצור גולם. את הסוד הזה מסר המהר"ל לחותנו: רבי יצחק כץ ולתלמידו הגדול: רבי יעקב ששון הלוי. ביקש שהדבר יהיה בסוד כמוס, ומסר להם כיצד להתנהג במשך שבעה ימים.

לילה אחד הלכו שלושת הצדיקים לנהר, ומחומר וטיט שליד הנהר יצרו צורת אדם גדול קומה. אמר הרב לרבי יצחק כץ ועשה לגולם שבע הקפות סביב סביב שבע פעמים. ומסר לו כמה צרופי שמות קדושים שיגיד בכוונה גדולה. והנה בגמר שבע ההקפות, התאדם הגולם והיה כברזל מלובן באש. אחרי כל זאת, החל הגולם להצטנן ולהעלות אדים, ולקרום עור ועצמות וגידים. גם הרב עשה לו שבע הקפות ותהי דמותו כדמות אדם ממש. ואז עמדו שלושת הרבנים למרגלות הגולם ואמרו כולם יחד עם כוונות: "וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה", והנה הגולם זז והתנועע עפעפיו ופקח את עיניו. אז אמר הרב בקול מצווה: אתה קום ועמוד על רגליך. מיד עמד הגולם לפניהם בהכנעה. הלבישוהו בגדים שהכינו לו מראש, הדומים לשָמָש בית דין. אמר לו המהר"ל: לך אחרינו הביתה.

לפנות שחר, התעוררה הרבנית פרלה וראתה כי מיטת בעלה הרב ריקה. קמה בבהלה ויצאה לראות לאן הלך הרב בשעה כזו? הרבנית פגשה בפייגלה בתה אשת רבי יצחק כץ שהיתה גרה באותו הבית, וידה על לבה וכולה רועדת. אמרה לה: מה יש לך פייגלה? אמרה: יצחק לא בבית. מלאות חרדה ראו שגם רבי יעקב הלוי לא בבית. אמרה האם: כיון שחג הפסח קרוב לנו, מי יודע איזו צרה מתרקמת? ולאיזה מקום הלכו, כדי לפעול ישועות לעם ישראל, בשעה מוקדמת זו בטרם יעלה השחר?

בעודן מדברות, ראו בחשכת הלילה ארבע דמויות קרבות ובאות לרחוב ביתם. אך דמותו של הרביעי הגולם, מפחיד בגודלו. שלושה מטרים גובה קומתו וראש לו גדול, עיניו גדולות וכתפיו רחבות מאוד וידיו ארוכות, כפיו עם אצבעותיו עבות וארוכות.

כשראו אותו צעקו וכמעט פרחה נשמתן מעוצם גודלו ואימתו. אך הרב לָקַח לחדר בית הדין בתור שמש וישב לו שם. וחזר הרב והרגיע את הנשים ואמר להן: אין כל פחד, החרישו, כי ראינו עני אחד והוא גיבור חיל ואלים גבר ובריא כשור גדול, הבאנו אותו

שיעזור לנו כשמש בית הדין. ודעו שהאדם הזה לא יצליח לעבודת משק הבית כלל, אל לכן לשתמש בו כל שימוש שהוא. דעו והבינו זאת היטב ותזכרו כי הוא לא יצלח לכך.
אז נרגעו הנשים מפחד ושבה אליהן רוחן. והלכו לראותו ולעמוד על טיבו.
עמדו אחרי הדלת של בית הדין, ושמעו את הרב גוזר ואומר לגולם: דע לך, אנחנו בראנו אותך עפר מן האדמה, כדי שתשמור את ישראל מכל הצרות הבאות עליהם משונאיהם. שמך יקרא יוסף ותגור בביתי, בחדר הזה שהוא בית דין, תהיה שמש בית הדין. ועליך לשמוע בקולי לכל אשר אצווך. תלך אפילו באש ובמים בלי פחד, כי לא יאונה לך כל רע, עד שאני אגזור עליך לשוב לעפר, כי ממנו נוצרת.
והנשים שמעו זאת בשקט גמור והתפלאו מאוד. אז יצא הרב וציווה לתת לו לאכול. בלי פחד הביאה לו הרבנית ספל חלב חם ועוגות. כשראו אותו יושב ליד השולחן וכפות ידיו אוחזות בראשו הגדול ועיניו הגדולות מפיקות אימה ופחד, הביטו בו מבלי להזיז את עיניהן. רגעים עמדו שם האם ובתה כדי לראותו היטב בעת אכילתו, באיזו הנאה ותיאבון בריא אכל ושתה, ולא הביט אליהן כלל. הבת אמרה לאמה: תראי אמא, הוא ממש גולם, לכן קראו לו יוסף הגולם.
חיש מהר התפרסם הדבר בכל המקומות, ויהי בבוקר, ובאו המונים לראות את ה"גולם" אך לא ידעו מה טיבו, צורתו המפליאה הפילה אימה. אחד הזקנים בבית הכנסת הסביר לכל ישראל כי ה"גולם" הגיע בגלל הכומר טדיאוס שונא היהודים, המעליל תמיד עלילות שוא על היהודים, והיה צריך להביא את "גולם" הצדק כנגדו.
יוסילי ה"גולם" הטיב לשמוע, והיה מבין כל לחש ורמז קטן, ידע מה לעשות שבן תמותה לא יָדַע לעשות כמוהו, למרות שהיה ללא כח הדיבור. עד שלבסוף התרגל לתפקידו ולאנשים אשר סביבו, וגם האנשים התרגלו. והוא יצא בין הבריות, וכולם ידעו כי הוא שומר של ישראל מכל דבר רע.
חג הפסח ממשמש ובא, וה"גולם" כל היום כולו יושב בבטלה גמורה, בלי שום עבודה וישן בחדרו במנוחה והנאה. אך בלילה הוא לא יודע שינה מה היא. משנכנס חודש ניסן, היה ה"גולם" נעלם עם צאת הכוכבים למקום בלתי ידוע, וחוזר עם עלות השחר. יום אחד לפני ערב פסח, הרבנית פרלה היתה עסוקה בהכשרת הבית מחמץ וחבית המים היתה ריקה, מה עשתה? אמרה ל"גולם": אתה יושב בטל כל היום, עתה היא שעת הדחק ומותר לי להשתמש בך למצוות ניקיון הבית ולכבוד החג. ניגשה ורמזה לו כאילם, הלך ה"גולם" אחריה והיא נתנה לו אסל עם שני דליים לשאוב מים מן הבאר ולשים בחבית.

כחץ מקשת עשה שליחותו, ובתוך רגעים מועטים הציף את כל הבית והחדרים במים. הוא לא הפסיק מעבודתו למרות כל מה שרמזה לו.

אותה שעה, בא הרב וראה שיוסילי שואב מים באסל מהבאר ומרוקן לחבית, בלי להתייחס לכך שהבית הוצף במים, וממשיך בעבודתו ללא ליאות, עד שהרב הפסיקו ברמז. ועמדו כל בני הבית וצחקו מהעניין. אז אמר הרב לאשתו: הלא אמרתי לך שהוא לא יוצלח למשק הבית. ראי מה עשית? עכשיו יהיה עלייך לנקות הכל בעצמך.

בליל בדיקת החמץ, הלביש הרב את ה"גולם" בגדי איכר נוצרי וחבל קשור במותניו כסבל, ושלח אותו לרחובות היהודים לשומרם מכל פגע רע. והנה בחצי הלילה ראה ה"גולם" דמות אדם עם עגלתו ברחוב, תפס את האיש עם עגלתו ועם סוסיו והיכהו עד זוב דם והוליכו למשטרה, ומיד ברח משם ולא נודעו עקבותיו.

המשטרה חקרה את האיש המוכה ושאלה אותו: מה קרה לך? מדוע הוכית? מי אתה? מאין באת? והאיש נאלם ולא יכול לדבר. הביאו לו רופא וחבשו את פצעיו ואז דיבר ואמר להם: ראיתי סַבָּל נוצרי בדרך, הוא היכני והביאני לכאן, לאחר חקירה קצרה וחיפוש מצאו השוטרים בעגלה של האיש חזיר שחוט עטוף בטלית של יהודים, ובבטנו של החזיר מצאו ילד נוצרי שחוט. חקרו אחרי הדבר הזה וסיפר להם המוכה, כי עשה זאת מפני שהוא חייב ליהודי אחד ושמו מרדכי מייזל העשיר חמשת אלפי דינר, וכיון שאין בידו להחזיר את חובו ליהודי, לכן שחט את הילד כדי לזרוק את גופו בבית העשיר, כי הוא מציק לו יום יום לשלם לו את חובו. הקצין נדהם בשומעו זאת אמר: אכן נודע הדבר, כי באורח פלא ונס ניצלו כל היהודים מסכנה זו שארבה להם. אבל מיהו הסבל שסיכל מזימה מתועבת זו?

הנוצרי הושלך לכלא, ואז ידעו היהודים כי נס גדול אירע להם על ידי ה"גולם", והודו לה' שהצילם מיד הרשעה. רק הרב ידע כי ה"גולם" הוא שיזם ועשה זאת, בנס ופלא גדול מן השמים.

לכומר טדיאוס חרה הדבר מאוד. כל מה שעשה כדי לכבוש את הרב תחת ידו ואת היהודים שנואי נפשו - לא הצליח, הוא חיפש תחבולות איך להצליח במזימותיו השפלות. והנה פעם באה אליו יהודיה ושמה מרים בתו של רופא יהודי בשם מוריצי, וביקשה להשתמד לנצרות, והיא בת 15 שנה. הכומר שאל אותה: מדוע מאסת בדת ישראל ומדוע ברצונך להתנצר? אמרה לו: מאוסה עלי דתם, ביחוד שאבי גירש אותי מהבית, ובכלל נמאסו עלי היהודים ורבם המהר"ל. הוא תמיד היה מוכיח את אבי

עלי בשל התנהגותי הפרועה בעיניו. ענה הכומר: מי יתן ויכולתי לחונקו הוא וה"גולם" שמשו.

המשיכה מרים ואמרה: הנה הנערה הכפרית הנוצריה, המדליקה תנורים בשבתות בשכונת היהודים נעלמה פתאום. מי יודע אם לא נהרגה? עיני הכומר אורו, רעיון ניצנץ במוחו, אמר לה: שמעי מרים, אם אקח אותך אל ההגמון הגדול, האם תספרי לו כל זאת כדי להפיל את המהר"ל בפח? אמרה: כן, למה לא?

קמו שניהם והלכו אל ההגמון. הנערה השיבה על שאלות ההגמון והתנצרה על ידיו, ופתחה בלשון הרע והלשינה על היהודים ואמרה: כי נמאס לה מהדם הנוצרי המעורב במצות הפסח, לכן ברחה והתנצרה מרצונה הטוב. שאל אותה ההגמון: האם ראית במו עינייך איך מערבים דם במצות? השיבה: כן, ראיתי איך באו שני שמשיו של הרב עם צנצנת דם נוצרי, ותיארה את המעשה כיד הדימיון הטובה עליה, והוסיפה: לכן נמאס לי והחלטתי להמיר את דתי. לבסוף, הוגשה תלונה למשטרה לתפוס את שני השמשים של הרב באשמה: שהם הרגו את הנוצריה הכפרית שנעלמה.

הרב שידע מכל זאת, החביא את הגולם שלא יתפש ויאסר, הביא במקומו סבל אילם בעל גוף מגושם והשכיבו במיטתו. בלילה באו שוטרים, חיפשו את הסבל האילם ואת הזקן אברהם חיים השמש, ושמו אותם במאסר. שלחו לרב והודיעו לו: שבעוד שבועיים עליו להיות נוכח במשפטם של שמשיו.

יהודי פראג קיבלו את הידיעה בחרדה וביגון. הרב לא נח ולא שקט, המהר"ל שלח את הגולם וציווה עליו ללכת ולחפש את מסיקת התנורים אשר נעלמה משכונת היהודים לפני פסח, וברחה למקום לא ידוע. הוא אמר ל"גולם": עליך להביאה תוך שנים-עשר יום לפני המשפט, או יותר מהר. כתב לו פתק למסור לנערה והודיע לה בפתק: כי הוא המהר"ל מבטיח לקיים ולתקן את המעוות שנעשה לה והעוול שנגרם לה, שבגללו ברחה. לקח ה"גולם" את הפתק וצרור כסף ויצא לדרך בלבוש נוכרים. ושוב ציווה עליו הרב: תשיג את הנערה מהר ככל האפשר ותביאה אלי. ה"גולם" ניענע בראשו לאות שהבין הכל.

יום המשפט הגיע וה"גולם" לא בא. הרב התמלא חרדה, קרא לכל יהודי פראג אל בית הכנסת הגדול להתפלל ולצעוק לה'. באו גם טף ונשים, וכולם נתנו קולם בבכי מר מאוד. באותה שעה הועמדו שני השמשים לדין, והכומר הרשע בא לבית המשפט והתחיל לדבר עם השמש אברהם חיים, וביקש להוציא מפיו הודאה באשמה, אך הוא הכחיש הכל. גם מהסבל האילם שלא הבין כלום, לא הצליחו להוציא מאומה. הכומר הרשע

עמד שם וניסה בכל כוחו להוציא את מחשבתו הרעה לפועל, והרב יושב שם מחריש ומצפה לבאות.
והנה, הביאו את מרים הרשעה שהעידה כיצה היהודים שמים דם נוצרי במצות, וגם שחטו את הנערה הנוצריה לפני פסח. כל דבריה נכתבו על ידי סופרי בית הדין, והשופטים כבר עמדו לפסוק בדין. הרב שעמד בפינה התפלל לה' אב הרחמים, וסיים בלחש: ריבונו של עולם, חוס ורחם נא על ישראל עמך.
פתאום, נשמע קול רעש גדול מבחוץ. הערלים צעקו: הנה בא ה"גולם" כשהוא סוחב את מסיקת התנורים אחריו, ונכנסו שניהם לבית המשפט. פני הרב קרנו אור, גם הנוצרים הופתעו מכך, רק פני הכומר תדיאוס חפו כמו פני המן הרשע בשעתו. אז צעקה עליו מרים המומרת ואמרה לו: רשע, אתה אמרת לי לספר את כל השקר הזה, כדי לנקום ביהודים.
השופטים הבינו, עד כמה הכומר שונא את היהודים והאשימוהו בכל, והוא קם והלך משם אבל וחפוי ראש. וליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר. לאחר עוד עלילת דם של הכומר הרשע על היהודים, הוא נשפט ופסק דינו יצא למאסר עולם עם עבודת פרך. הכומר נשלח לאי גזירה ושם מת מוות שפל בייסורים נוראים, כן יאבדו כל אוייביך ה'. והעיר פראג צהלה ושמחה.

כח אמירת ה"תהלים" שהוא גם כח דיבור פועל פעולות עצומות

כח התהלים מבטל קטרוגים, מגרש מזיקים, מְפַנֶּה הדרך לעליית תפילתנו לשמים, מקרב הגאולה, מבטל הדינים, מזכך הנשמה, מבטל גזירות קשות, פועל ישועות, שובר כל המחיצות, דוחה פורענויות ופגעים מעליו ומעל בני משפחתו ובני דורו ומשפיע עליהם ברכות והצלחות, זוכה להיות תחת כסא הכבוד, מביא הצלות לעולם, מקרב הגאולה, יותר מן הקורבנות, בלימוד התהלים מובטח לו שהוא בן העולם הבא, כח התהלים מסוגל לפרנסה, כנגד האוייבים, בכח התהלים זוכה לתשובה, כח התהלים סגולה לשלום בית, כח התהלים ל"תיקון הכללי", פסוקי התהלים פועלים עצומות בשמים, המלאכים אומרים - ספר תהלים, התהלים דוחה פורענויות, מגלגל שפע והצלחה, התהלים לתיקון הכעס, מזכה לעולם הבא, התהלים - כאילו קיים כל התורה, לאריכות ימים, על כל צרה, התהלים - מזכה להיות תחת כסא הכבוד, מעורר מקור הברכה העליונה, למחילת עוונות, בתהלים סגולות הרבה, רחמים, רפואה וישועה, על תהלים של יהודים פשוטים קיים העולם, התהלים פותחים צוהר, ע"י התהלים יכול לפעול הכל, תהלים נגד יצר הרע, סגולה לכל דבר, לתיקון כל הפגמים, לביטול גזרות,

לגירוש מחשבות זרות בתפילה, התהלים עושים פעולה למעלה, כתענית משבת לשבת, הרגיל בספר תהלים זוכה לעלות לארץ ישראל ולעיר דוד, מקרבים הגאולה, מקרבים לאהבת הבורא, כח התהלים להורדת שפע, התהלים שוברים כל המחיצות, המלאך מיכאל וכל מחנותיו מחבקים ומנשקים מילות היהודי האומר תהלים, התהלים הם הגנה על האדם וכל בני משפחתו, בכח התהלים להיפטר מחיבוט הקבר, כח התהלים להצלחה בכל תחומי החיים, ועוד...

לתהלים כח עצום! כמה אורות זה מדליק!

מובא בספרה של גד גליה, "מסרים מעולם האמת": "לתהלים כח עצום! זה מעורר רחמנות שמים על מי שקוראים תהלים ועל כל עם ישראל! לתהלים כח אדיר לגרש את כל המזיקים מהאדם ולפתוח שערי שמים לרחמים, לרצון, תשובה, רפואה וכפרה, ולכל בקשה. התהלים מוחקים המון קטרוג ועוונות, וזו סגולה בדוקה להרגעת הנשמה. ספר תהלים שלם בוקע רקיעים ומתייצב לפני כסא הכבוד ומסנגר המון על עם ישראל. לכל מילה ומילה בתהלים יש משמעות שאין אפשרות לדמיין את עוצמתם ויכולתם להגן עלינו הקוראים בתהלים.

הכל יש בתהלים שכתב דוד המלך ברוח קודש עליונה. דוד המלך חשב על כל יהודי ועל כל נשמה ונשמה, והכניס בתוך התהלים ישועות ורפואות. יש בתהלים כוח מרפא עצום ומענה לכל מי שקוראים תהלים ומתפללים בכוונה גדולה. בקריאת ספר תהלים נפתחים צינורות שפע לפרנסה, שלום ולכל עניין ובקשה. אשרי הזוכים לכך!

התהלים מאוד עוזרים לכל החולים ולכל עם ישראל באשר הם, בכל עניין ועניין, וטוב לקרוא מה שיותר. התהלים שקוראים מאוד עוזרים בשעת סכנה.

קריאת תהלים בכל יום מאוד עוזרת להתקרב לשם יתברך. לו יכולנו לראות מה עושָׂה קריאת ספר תהלים בשמים, היינו עוזבים ה-כ-ל! וקוראים כל היום רק תהלים! כמה אורות זה מדליק! זה כמו כפר גדול וחשוך שלא מחובר לחשמל, ובכל פעם שקוראים תהלים, כל מילה בתהלים מדליקה אור נוסף. וכך רואים כיצד בית אחר בית, מוארים באור נגוהות אחד אחרי השני. והנה, הכפר החשוך הזה - כולו אורות מרצדים וזוהרים הנראים למרחוק".

עצה מעשית וחשובה - לגבי התהלים

מאחר שאנו מודעים לכח הדיבור, ומבינים מעט את כח אמירת התהלים ומעלת אמירת התהלים - מדוע לא ירגיל כל איש, אשה, נער, נערה, ילד וילדה את עצמו לומר תהלים בכל יום ויום, למען הגנת עצמו, הגנת משפחתו ולמען הגנת כלל ישראל?

וכמובן, כל אחד לפי יכולתו: יכול לומר מספר פרקים של אותו היום - ואז יסיים ספר תהלים שלם! אחת לחודש. יכול לומר את פרקי התהלים של אותו היום - ואז יסיים ספר תהלים שלם! אחת לשבוע.

ויש סגולה עצומה לאמירת ספר התהלים כולו ברצף אחד, ביום שבת או ביום אחר, הכל לפי יכולתו. ובכך הוא בורא מלאך גדול ועצום המגן עליו ועל משפחתו ועל כל עם ישראל.

יכול כמובן להצטרף לקבוצת תהלים (חבורת תהלים - ראה לעי"ל), ואז כל מה שיקרא בתהלים יחשב לו: כאילו קרא את כל התהלים שקראו כל משתתפי קבוצת התהלים.

כמובן שכל המרבה הרי זה משובח, שבכך ממתיק הדינים ומבטל הגזרות עליו ועל משפחתו ועל כלל ישראל, מוסיף המון זכויות לפרט ולכלל ומוריד שפע ברכה והצלחה... מחיש את גאולת עם ישראל השלמה, מקרב ביאת משיח בן דוד ובניין בית המקדש, שנזכה לראות במהרה בימינו, אמן!

קריאת תהלים – מתי? כמה? ואיפה?

מדוע בתהלים חמישה ספרים?

חמישה ספרי תהלים - כנגד חמישה חומשי תורה. במדרש תהלים שוחר טוב מובא: שדוד המלך חיבר התהלים שנחלק לחמישה ספרים כנגד חמישה חומשי תורה. אמרו חז"ל: מי הוא המשובח שבנביאים? זהו משה רבינו. מי הוא המשובח במלכים? זהו דוד המלך. הקשר בין שני הגדולים משה רבינו ודוד המלך הוא: שמשה רבינו הוריד לעם ישראל תורה שיש בה חמישה ספרים, ודוד המלך נתן לעם ישראל את ספר התהלים שגם בו יש חמישה ספרים ובו חיזוק תורת משה. מובא בספרים הקדושים, שיש קשר תוכני עמוק של כל ספר וספר בתורה לכל ספר בתהלים. משה רבינו נתן לנו את התורה שבה חוקים מה' לעם ישראל, כלומר מה' לאדם, וספר התהלים ניתן מהאדם חזרה לקב"ה. על אותם נושאים שספר התורה מדבר ודן, ספר התהלים אומר בהשתפכות הלב.

"**דגל מחנה אפרים**" **פרשת חיי** : ידוע שדוד המלך חיבר ספר התהלים חמשה ספרים נגד חמשה חומשי תורה, נמצא כלול וגנוז בו כל התורה כולה.

ה"אבן יחיא" המפרש הקדמון : מעלת ספר תהלים נמשכת אל התורה האלקית והוא כדמות וצורה ותכלית אליה. יש גם קשר צורני בין שני הדברים: אם הינך רוצה להיות מאושר, אם תחיה באורח חיים שהתורה מצווה ותשים כל מבטחך בקב"ה, גם אם תעמוד בקשיים תהיה מאושר, כי תרגיש את החיבור בינך לקב"ה. "אַשְׁרֵי הָאִישׁ, אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים, וּבְדֶרֶךְ חַטָּאִים לֹא עָמָד, וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב, כִּי אִם

בְּתוֹרַת יְיָ חֶפְצוֹ, וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה"... באותה מטבע לשון התחיל דוד המלך: "אַשְׁרֵי" (מאושר), יש כאן הנחייה איך לחיות: "כִּי אִם בְּתוֹרַת יְיָ חֶפְצוֹ, וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה". שכל העולם בנוי על התורה, ומאושר הוא האדם שחפץ בתורת ה' ועוסק בה והוגה בה יומם ולילה.

על ספר תהילים נכתבו פרושים רבים על ידי גדולי המפרשים בכל הדורות, גאונים, ראשונים ואחרונים: תרגום יונתן בן עוזיאל, תרגום רבינו סעדיה גאון, רש"י, רד"ק, המאירי, מצודת דוד, מצודת ציון, רלב"ג, אבן עזרא, מנחת שי ועוד.

האם חובה להבין את פסוקי התהלים?

אמירת פסוקי התהלים אפילו ללא הבנת פירושיהם וסודותיהם פועלת ישועות ויש בה כח וקדושה, כי כל תיבה ותיבה בתהלים רומזת ומעוררת אורות עליונים למעלה, מעבר להשגת האדם והבנתו. אך יש חשיבות רבה להבין לפחות את פשט הכתוב בתהלים, כל אחד כפי יכולתו. והאומר תהלים הרי הוא מתפלל וגם עוסק בתורה, שביקש דוד המלך מה' יתברך: שיהיו נחשבים התהלים כמו שעסקו ב"נגעים ואהלות" שהם עניינים עמוקים שבתורה.

במדרש תהלים דרשו חז"ל: אל יהיו קורין בהם כקורין בספרים, אלא ביקש דוד והתפלל שבשעה שיהיו קורין בתהלים והוגין בהם, יחשב להם כעוסקים ב"נגעים ואהלות" ונוטלים עליהם שכר כ"נגעים ואהלות". וגם יִמְצא כל איש את נגעי לבו למען ישוב כל אחד לפי שורש נשמתו.

ב"פלא יועץ" נאמר: וכל המעלות שבאמירת תהלים הנה הנם לקורא אותם כתיקונם, ויבין מה שהוא מוציא בשפתיו.

רבינו חיים פלאג'י בספרו "כל הכתוב לחיים" כתב: וכל אחד מישראל חייב לשכור לבנו מלמד מומחה ובקי שילמדהו היטב פירוש המלות. ה' יתברך שוקל בפלס, שלפי שיעור הכוונה ואמירה נעימה של התהלים, כאותו שיעור יעשה לו סגולה שגם ה' יענהו, וטוב מעט בכוונה - ספר אחד, מהרבות שלא בכוונה - כל חמשה ספרים.

והקורא תהילים בכל יום ומוציאם בפה, מאריכים לו ימיו ושנותיו. וחשוב שיאמר תהילים בחיתוך השפתיים, כלומר: לבטא בשפתיים, ואפילו קורא בשקט יבטא בשפתיים.

"תְּפִלָּה לְעָנִי כִי יַעֲטֹף, וְלִפְנֵי יְיָ יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ"

עוצמת התהלים ומעלות מיוחדות בקריאת התהלים

שמקרב את הגאולה (המרח"ו), יכול לבטל דינים בעולם ולמתקם, ומזכך את הנשמה (הבעש"ט), מבטל גזירות קשות, פועל ישועות, מבטל קטרוגים, התהלים שוברים כל

המחיצות ועולים ומשתטחים לפני אדון העולמים, דוחה פורענויות ופגעים מעליו ומעל בני משפחתו ובני דורו ומשפיע עליהם ברכות והצלחות, זוכה להיות תחת כסא הכבוד, מביא הצלות לעולם... "עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ" (שיר השירים ב'), "עֵת הַזָּמִיר" לפי חז"ל אלה זמירות דוד המלך. "וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ" זה מלך המשיח ושופרו אשר יִשָּׁמַע בארצנו במהרה בימינו. ע"י מזמורי התהלים אפשר לקרב את הגאולה.

במסכת סנהדרין נאמר : אמר רבי יוחנן: אין בן דוד בא, אלא בדור שכולו זכאי או כולו חייב. אולי יהיה דורנו דור שכולו זכאי בזכות אמירת התהלים, כיון שהתהלים אחידים לָכל ואין בהם הבדלים של נוסח או עדה, אלא הם מקשרים את כל ישראל כאחד. ואולי יהיה בכוחו של ספר התהלים לחבר את כל עם ישראל לדור שכולו זכאי ובכך לזרז הגאולה.

מובא ב"מגלה עמוקות" פרשת שמות : הגם שלא יהא בישראל, רק כח של אמירת תהלים, יֵצאו ישראל מהגלות במהרה.

מה הוא זמן קריאת התהילים ביממה?

מובא בתהילים "איש - מצליח"

שאף על פי שלפי הפשט קריאת התהילים ראויה ורצויה בכל זמן, מכל מקום על פי הקבלה אין לקרוא תהלים בלילה: משקיעת החמה עד חצות הלילה.

לפי האר"י הקדוש זצוק"ל: אמירת התהלים תוך לימוד הפירוש והבנת הפסוקים אפשרית גם בלילה.

על פי הסוד - מותר לקרוא תהלים בכל לילה אחר חצות, ובערבי שבת וערבי ימים טובים מותר לקרוא אפילו לפני חצות, וכן לאדם שאינו יכול ללמוד מלבד לקרוא תהלים - מותר לו לקרוא תהילים בכל לילה. וכן מותר לתינוקות ("תינוקות של בית רבן" הכוונה: לילדים קטנים עד גיל בר מצווה, וילדות קטנות עד גיל בת מצווה), וכן לכל אדם אם קורא עם פירוש רש"י וכיוצא בזה.

בימינו - כשהזמנים מאוד קשים לישראל, גדולי ישראל מתירים לקרוא תהלים בכל שעות היממה. (ולמען הסר כל ספק, יש לשאול רב פוסק הלכה).

מי שנעור בלילה משנתו, יברך בְּרכות התורה לפני קריאת התהלים. (כמובן שיש ללמוד את ההלכות ולשאול דעת תורה בכל הקשור לכך).

אמירת תהלים אפשרית גם בלילה?

מובא בספר "כשרות השולחן" (ר' מאיר וענונו, עמוד רכ"ח, הספר בהסכמת הרב הגאון רבינו עובדיה יוסף שליט"א):

הרוצה לקרוא מקרא בלילה, לכתחילה אין ראוי לעשות כן, שלימוד המקרא בלילה מעורר הדינים. כל זה דוקא בימי החול, אבל בלילי שישי ובלילי שבת ולילי יום טוב מותר לכתחילה לקרוא בהם מקרא, היות ובָזמנים הללו הרחמים מתעוררים. ובכל מקום אם לומד המקרא עם פירוש רש"י או עם שאר המפרשים, מותר אף בימי החול לעשות כן.

אין לאדם לקרוא מזמורי תהלים בלילה. ומכל מקום אם רוצה לקרוא מזמורי תהלים אחר חצות הלילה מותר, ובכל שכן אם קורא לצורך יולדת או חולה. אבל אדם שאינו יודע ללמוד לא גמרא ולא הלכה ולא כיוצא בזה, מותר לו לכתחילה לקרוא תהלים אפילו קודם חצות הלילה, שעדיף לעשות כן מאשר שישב בטל. ויש אומרים שמותר לכל אדם לקרוא תהלים אף בלילה ואין צריך להקפיד בזה. על כן לכתחילה נכון שלא לקרוא תהלים בלילה, והרוצה לקרוא תהלים בלילה יש לו על מה שיסמוך.

ב"שער המצוות" לרבינו האריז"ל מובא : שמקרא הוא בעשיה והלילה עצמו הוא בבחינת עשיה, והכל הוא דינין ואין ראוי לעורר הדינין. אבל בליל שישי יען כי יום הששי מכין לשבת והרחמים מתעוררים בו, לכן יכול לקרוא מקרא אף בלילה. ועוד מובא שביום הששי מתנוצץ קדושת שבת קודש.

בספר "יסוד ושורש העבודה" מביא רבינו אלכסנדר זיסקינד : ותוכל ללמוד פסוק עם פירוש רש"י גם בלילה, כי מה שהזהיר האריז"ל שלא ילמוד אדם פסוק בלילה, אזהרתו על הקורא פסוקים בלא פירוש. לכן יזהר האדם כשלומד פסוק בלילה שלא יאמר כמה תיבות כתוב בלא פירוש, אפילו תיבות המובנים ומורגלים פירושם, כגון: ויאמר ה' אל יהושע וכו', יזהר שלא יאמר אותן בלי פירוש... ובליל שבת ובליל קודש אין צריך להזהר בזה.

ב"אשל אברהם" מביא הגאון מבוטשאטש : שאין שום קפידא על אמירת מזמורי תהלים בלילה לכולי עלמא, כיון שקבע ה' יתברך שאמירת תהלים יהא חשוב כ"נגעים ואהלות", אם כן הרי זה כלימוד משניות והאיסור רק על מקרא בלילה. ובמקום אחר כתוב שאולי אין קפידא כשאומרים בעשרה. עיקר הקפידא היא על לימוד המקרא, ועל ידי זה יש זכות על כל המנהיגים ונוהגים לומר מזמורי תהלים אחר מעריב.

בספרו "אור לי" מביא הגר"ח מדיני : שכל הקפידא דרבינו האריז"ל היא דווקא בחמשה חומשי תורה, אבל בתהלים אין להקפיד ומותר.

בספר "אות הברית" על תהלים הר"ח הפרד"ס מובא : שלצורך שעה יש להנהיג לקרוא ספר התהלים ואין חוששין למה שכתבו בעלי הקבלה ז"ל שאין לקרוא מקרא בלילה.

שהרי יעקב אבינו עה"ש היה קורא תהלים בלילה ודוד ומרדכי ע"ה היו קוראים תהלים בלילה.

בשו"ת "ציץ אליעזר" מובא במסקנת דבריו : דשפיר יש להתיר בשופי אמירת תהלים בלילה, בדרך תפילה ותחנונים למַרי נפש ולחלות ולחנן לפני יוצר כל, להוציא ממסגר נפשם או נפש קרוביהם. וכמו כן עוד כמה מהאחרונים להתיר בזה לקרוא תהלים בלילה.

מובא בשם הרש"ש זצ"ל : שלימוד התהלים אינו בכלל אזהרת האריז"ל שליט"א, שלא לקרוא מקרא בלילה.

הרה"ג בן ציון מוצפי שליט"א ראש ישיבת "בני ציון" מביא : (ראה ההסכמה בשלמותה להלן: ב"קבוצות התהלים") "עפ"י המקובלים מותר לקרוא תהלים בלילה לכל מי שאין תורתו אומנותו, או שאין לפניו לימוד אחר. והמון העם הנשים והילדים יכולים לקרוא במשך כל שעות היממה תהלים, וכך כתב: הגאון החיד"א (יוסף אומץ נ"ד וככר לאדן ה, ז), רבנו חיים פלאג'י (הקדמת הכתוב לחיים לכף החיים ל"א, נ"א), הרב אליהו מאני (יין הטוב או"ח נ"ד) והבן איש חי (בא"ח פקודי ז')".

היכן אומרים תהלים?

האומר תהלים מקַדֵש את המקום. לכן, פרט למקומות לא נקיים ומטונפים שבהם צריך להיזהר מאוד לא לומר דברי קדושה בכלל - אומרים תהלים: בבית, בבית הכנסת, ליד הכותל המערבי, ליד קברי צדיקים, בשמחות ולהבדיל בבית אבלים, לעילוי נשמות נפטרים ובבית הקברות, בהמתנה לכל תור, לרופא שיניים וכד', בנסיעה באוטובוס, רכבת וכו'. בזמן הנהיגה אפשר להקשיב לתהלים מוקלטים ולומר ביחד עם הקריין או לחזור על הפסוקים הנאמרים (בנהיגה - כמובן חס וחלילה לא לקרוא תהלים מן הכתב, ונשמרתם מאוד לנפשותיכם), בטיסה, ואפילו בהליכה (בעל פה כמובן, כדי שיראה את הדרך). אפשר לומר תהלים בעל פה בשעת מלאכת הבישול ועבודות הבית, וכמובן שיש להקפיד שהתבשילים יעלו יפה, כמו גם עבודות הבית, וחס וחלילה מלומר תהלים במקומות לא נקיים!!! ויש לשאול רב פוסק הלכה לגבי נשים אשר מזניחות את כל עבודות הבית, הניקיון, הבישול, הכביסה, הגיהוץ, תשומת הלב לילדים וכו' - ואומרות כל היום רק תהלים. יש למצוא את "שביל הזהב", לדאוג לבית ולחינוך הילדים וכו' ולגבי אמירת תהלים יש לנהוג רק כפי שהרב יפסוק.

אמירת התהלים משרה קדושה על האדם ועל סביבתו, וכמובן מקדש שם שמים ברבים, כאשר קורא תהלים ליד אנשים אחרים. וחשוב שיהיו שגורים בפיו מספר פרקי תהלים

שלמד בעל פה לכל עת שירצה לומר. הרבי הרי"צ מליובאויטש היה אומר: שאדם ההולך ברחוב, עליו לשנן פרקי תהלים ומשניות (מה שיודע בעל פה) ואז הוא מקדש בדיבורו ובמחשבותיו את הרחוב. ואם לא, הרצפה צועקת אליו: מי אתה שתדרוך עליי?

מהו התיקון הכללי

מהו התיקון הכללי?
10

מזמורי תהלים ל"תיקון הכללי"
תיקון הברית נקרא "תיקון הכללי" כמבואר בליקוטי מוהר"ן סימן כ"ט, אות ד'. והוא תיקון למקרה לילה חס ושלום (לתיקון קרי), לומר אלו העשרה מזמורי תהלים באותו היום שקרה לו, והם עשרה מיני נגינה: טז, לב, מא, מב, נט, עז, צ, קה, קלז, קנ. והם תיקון גמור ומועיל מאוד מאוד לתיקון קרי. ומי שיוכל לילך למקווה ואחר כך יאמרם, בודאי מה טוב. והזהיר הרבי לאנשיו: שכשיקרה להם מקרה בלתי טהור חס ושלום, שילכו תיכף ומיד למקווה לטבול. כי על ידי המקרה חס ושלום נעשה מה שנעשה, על כן טוב מאוד שקודם שמתחיל להעשות מזה איזה דבר חס ושלום, שיקדים עצמו האדם ויטבול ויטהר עצמו.
ומי שיוכל ללכת למקווה ואחר כך יאמרם מה טוב, אך אפילו אם הוא אנוס שאי אפשר לטבול, כגון: הוא חולה, או שהוא בדרך, אעפי"כ אם יאמרם אשרי לו, כי הם תיקון גדול ונורא מאוד. ואם יאמרם בכוונה כראוי בודאי מה טוב, אך גם האמירה בעצמה מסוגלת מאוד.
יש כח באמירת תהלים להוציא הטיפה מהקליפה שלקחה אותה. ויש בכל לשון ולשון של עשרה לשונות הנזכרים לעי"ל לבטל את כח הקליפה.
זהו תיקון חדש לגמרי, ולא ידע מזה שום נברא מימות עולם. זהו תיקון שרבי נחמן מאומן זיע"א, הוציאו מההעלם אל הגילוי: ואמר בעניין תיקון זה: "לא נודע זאת מיום בריאת העולם... הוא דבר חדש לגמרי חידוש נפלא, כי הוא תיקון נפלא ונורא מאוד מאוד... תיקון גמור ומועיל מאוד מאוד... דבר נפלא ויקר... הוא תיקון הכללי, כי כל עברה יש לה תיקון מיוחד. אבל תיקון זה הוא תיקון הכללי... תיקון זה יאמרו ויגלו בפני הכל".

"תיקון הכללי" על קבר רבי נחמן מאומן והבטחת הצדיק
וגם ייחד אותם לעדות ואמר שגם כי ימלאו ימיו, אזי אחר הסתלקותו מן העולם: מי שיבוא על קברו ויאמר שם אלו העשרה קפיטל תהלים הנזכרים לעיל, ויתן פרוטה לצדקה עבורו, אפילו אם גדלו ועצמו עוונותיו וחטאיו מאוד מאוד חס ושלום, אזי אתאמץ ואשתדל לאורך ולרוחב להושיעו ולתקנו וכו'. (אשתטח לאורך ולרוחב להיטיב עמו,

בפיאותיו אמשכנו להוציאו משאול תחתיות). והזהיר מאוד לבל יתפחד האדם מזה כלל, כי הפחד והדאגות והמרה השחורה בענין זה מזיק מאוד מאוד. ומי שיאמר עשרה מזמורי תהלים הנזכרים לעי"ל באותו היום שיקרה לו חס ושלום, אזי בודאי יתוקן חטאו, ושוב אל ידאג כלל (ליקוטי מוהר"ן סימן ר"ה).

10 **מזמורי תהלים ל"תיקון הכללי"**:

יש לומר לפי סדר הפרקים:

1 - **מזמור ט"ז**

מִכְתָּם לְדָוִד, שָׁמְרֵנִי אֵ-ל כִּי חָסִיתִי בָךְ: אָמַרְתְּ לַיְיָ, יְיָ אָתָּה, טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ: לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה, וְאַדִּירֵי, כָּל חֶפְצִי בָם: יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם, אַחֵר מָהָרוּ, בַּל אַסִּיךְ נִסְכֵּיהֶם מִדָּם, וּבַל אֶשָּׂא אֶת שְׁמוֹתָם עַל שְׂפָתָי: יְיָ מְנָת חֶלְקִי וְכוֹסִי, אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי: חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים, אַף נַחֲלַת שָׁפְרָה עָלָי: אֲבָרֵךְ אֶת יְיָ אֲשֶׁר יְעָצָנִי, אַף לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי: שִׁוִּיתִי יְיָ לְנֶגְדִּי תָמִיד, כִּי מִימִינִי בַּל אֶמּוֹט: לָכֵן שָׂמַח לִבִּי וַיָּגֶל כְּבוֹדִי, אַף בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח: כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל, לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ לִרְאוֹת שָׁחַת: תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים, שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ, נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נָצַח:

2 - **מזמור ל"ב**

לְדָוִד מַשְׂכִּיל, אַשְׁרֵי נְשׂוּי פֶּשַׁע, כְּסוּי חֲטָאָה: אַשְׁרֵי אָדָם לֹא יַחְשֹׁב יְיָ לוֹ עָוֹן, וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה: כִּי הֶחֱרַשְׁתִּי בָּלוּ עֲצָמָי, בְּשַׁאֲגָתִי כָּל הַיּוֹם: כִּי יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶךָ, נֶהְפַּךְ לְשַׁדִּי, בְּחַרְבֹנֵי קַיִץ סֶלָה: חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ, וַעֲוֹנִי לֹא כִסִּיתִי, אָמַרְתִּי אוֹדֶה עָלַי פְּשָׁעַי לַיְיָ, וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֹן חַטָּאתִי סֶלָה: עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא, רַק לְשֵׁטֶף מַיִם רַבִּים אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ: אַתָּה סֵתֶר לִי, מִצַּר תִּצָּרֵנִי, רָנֵי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: אַשְׂכִּילְךָ, וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זוּ תֵּלֵךְ, אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי: אַל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין, בְּמֶתֶג וָרֶסֶן עֶדְיוֹ לִבְלוֹם, בַּל קָרֹב אֵלֶיךָ: רַבִּים מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בַּייָ חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ: שִׂמְחוּ בַייָ, וְגִילוּ צַדִּיקִים, וְהָרְנִינוּ כָּל יִשְׁרֵי לֵב:

3 - **מזמור מ"א**

לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל, בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְיָ: יְיָ יִשְׁמְרֵהוּ וִיחַיֵּהוּ, וְאֻשַּׁר בָּאָרֶץ, וְאַל תִּתְּנֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אֹיְבָיו: יְיָ יִסְעָדֶנּוּ עַל עֶרֶשׂ דְּוָי, כָּל מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ: אֲנִי אָמַרְתִּי יְיָ חָנֵּנִי, רְפָאָה נַפְשִׁי כִּי חָטָאתִי לָךְ: אוֹיְבַי יֹאמְרוּ רַע לִי, מָתַי יָמוּת וְאָבַד שְׁמוֹ: וְאִם בָּא לִרְאוֹת, שָׁוְא יְדַבֵּר, לִבּוֹ יִקְבָּץ אָוֶן לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר: יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל שׂנְאָי, עָלַי יַחְשְׁבוּ רָעָה לִי: דְּבַר בְּלִיַּעַל יָצוּק בּוֹ, וַאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא יוֹסִיף לָקוּם: גַּם אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר בָּטַחְתִּי בוֹ, אוֹכֵל לַחְמִי, הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב: וְאַתָּה יְיָ חָנֵּנִי וַהֲקִימֵנִי, וַאֲשַׁלְּמָה

לָהֶם: בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי חָפַצְתָּ בִּי, כִּי לֹא יָרִיעַ אֹיְבִי עָלָי: וַאֲנִי בְּתֻמִּי תָּמַכְתָּ בִּי, וַתַּצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם: בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֵהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

4 - מזמור מ"ב

לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל, לִבְנֵי קֹרַח: כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם, כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים: צָמְאָה נַפְשִׁי לֵאלֹהִים לְאֵ-ל חָי, מָתַי אָבוֹא וְאֵרָאֶה פְּנֵי אֱלֹהִים: הָיְתָה לִּי דִמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם וָלָיְלָה, בֶּאֱמֹר אֵלַי כָּל הַיּוֹם, אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ: אֵלֶּה אֶזְכְּרָה וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי, כִּי אֶעֱבֹר בַּסָּךְ, אֶדַּדֵּם עַד בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה, הָמוֹן חוֹגֵג: מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלָי, הוֹחִילִי לֵאלֹהִים, כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנָיו: אֱלֹהַי, עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתּוֹחָח, עַל כֵּן אֶזְכָּרְךָ מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים, מֵהַר מִצְעָר: תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא, לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ, כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ: יוֹמָם יְצַוֶּה יְיָ חַסְדּוֹ, וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמִּי, תְּפִלָּה לְאֵ-ל חַיָּי: אוֹמְרָה לְאֵ-ל סַלְעִי, לָמָּה שְׁכַחְתָּנִי, לָמָּה קֹדֵר אֵלֵךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב: בְּרֹצַח בְּעַצְמוֹתַי, חֵרְפוּנִי צוֹרְרָי, בְּאָמְרָם אֵלַי כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ: מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי, וּמַה תֶּהֱמִי עָלָי, הוֹחִילִי לֵאלֹהִים, כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת, פָּנַי וֵאלֹהָי:

5 - מזמור נ"ט

לַמְנַצֵּחַ אַל תַּשְׁחֵת, לְדָוִד מִכְתָּם, בִּשְׁלֹחַ שָׁאוּל וַיִּשְׁמְרוּ אֶת הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ: הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי אֱלֹהָי, מִמִּתְקוֹמְמַי תְּשַׂגְּבֵנִי: הַצִּילֵנִי מִפֹּעֲלֵי אָוֶן, וּמֵאַנְשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי: כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי, יָגוּרוּ עָלַי עַזִּים, לֹא פִשְׁעִי וְלֹא חַטָּאתִי יְיָ: בְּלִי עָוֹן יְרֻצוּן וְיָכוֹנֵנוּ, עוּרָה לִקְרָאתִי וּרְאֵה: וְאַתָּה יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הָקִיצָה לִפְקֹד כָּל הַגּוֹיִם, אַל תָּחֹן כָּל בֹּגְדֵי אָוֶן סֶלָה: יָשׁוּבוּ לָעֶרֶב, יֶהֱמוּ כַכֶּלֶב, וְיסוֹבְבוּ עִיר: הִנֵּה יַבִּיעוּן בְּפִיהֶם, חֲרָבוֹת בְּשִׂפְתוֹתֵיהֶם, כִּי מִי שֹׁמֵעַ: וְאַתָּה יְיָ תִּשְׂחַק לָמוֹ, תִּלְעַג לְכָל גּוֹיִם: עֻזּוֹ אֵלֶיךָ אֶשְׁמְרָה, כִּי אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי: אֱלֹהֵי חַסְדִּי, יְקַדְּמַנִי, אֱלֹהִים יַרְאַנִי בְשׁוּרָרָי: אַל תַּהַרְגֵם פֶּן יִשְׁכְּחוּ עַמִּי, הֲנִיעֵמוֹ בְחֵילְךָ וְהוֹרִידֵמוֹ, מָגִנֵּנוּ יְיָ: חַטַּאת פִּימוֹ, דְּבַר שִׂפְתֵימוֹ, וְיִלָּכְדוּ בְגַאֲוָתָם, וּמֵאָלָה וּמִכַּחַשׁ יְסֻפָּרוּ: כַּלֵּה בְחֵמָה, כַּלֵּה וְאֵינֵמוֹ, וְיֵדְעוּ כִּי אֱלֹהִים מֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֶלָה: וְיָשֻׁבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכֶּלֶב, וְיסוֹבְבוּ עִיר: הֵמָּה יְנִיעוּן לֶאֱכֹל, אִם לֹא יִשְׂבְּעוּ וַיָּלִינוּ: וַאֲנִי אָשִׁיר עֻזֶּךָ, וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ, כִּי הָיִיתָ מִשְׂגָּב לִי וּמָנוֹס, בְּיוֹם צַר לִי: עֻזִּי אֵלֶיךָ אֲזַמְּרָה, כִּי אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי אֱלֹהֵי חַסְדִּי:

6 - מזמור ע"ז

לַמְנַצֵּחַ עַל יְדוּתוּן לְאָסָף מִזְמוֹר: קוֹלִי אֶל אֱלֹהִים וְאָצְעָקָה, קוֹלִי אֶל אֱלֹהִים וְהַאֲזִין אֵלָי: בְּיוֹם צָרָתִי יְיָ דָרָשְׁתִּי, יָדִי לַיְלָה נִגְּרָה וְלֹא תָפוּג, מֵאֲנָה הִנָּחֵם נַפְשִׁי: אֶזְכְּרָה אֱלֹהִים וְאֶהֱמָיָה, אָשִׂיחָה וְתִתְעַטֵּף רוּחִי סֶלָה: אָחַזְתָּ שְׁמֻרוֹת עֵינָי, נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר: חִשַּׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, שְׁנוֹת עוֹלָמִים: אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַלָּיְלָה, עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה, וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי:

הַלְעוֹלָמִים יִזְנַח יְיָ, וְלֹא יֹסִיף לִרְצוֹת עוֹד: הֶאָפֵס לָנֶצַח חַסְדּוֹ, גָּמַר אֹמֶר לְדֹר וָדֹר: הֲשָׁכַח חַנּוֹת אֵ-ל, אִם קָפַץ בְּאַף רַחֲמָיו סֶלָה: וָאֹמַר חַלּוֹתִי הִיא, שְׁנוֹת יְמִין עֶלְיוֹן: אֶזְכּוֹר מַעַלְלֵי יָ-הּ, כִּי אֶזְכְּרָה מִקֶּדֶם פִּלְאֶךָ: וְהָגִיתִי בְכָל פָּעֳלֶךָ, וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: אֱלֹהִים בַּקֹּדֶשׁ דַּרְכֶּךָ, מִי אֵ-ל גָּדוֹל כֵּאלֹהִים: אַתָּה הָאֵ-ל עֹשֵׂה פֶלֶא, הוֹדַעְתָּ בָעַמִּים עֻזֶּךָ: גָּאַלְתָּ בִזְרוֹעַ עַמֶּךָ, בְּנֵי יַעֲקֹב וְיוֹסֵף סֶלָה: רָאוּךָ מַיִם אֱלֹהִים, רָאוּךָ מַיִם יָחִילוּ, אַף יִרְגְּזוּ תְהֹמוֹת: זֹרְמוּ מַיִם עָבוֹת, קוֹל נָתְנוּ שְׁחָקִים, אַף חֲצָצֶיךָ יִתְהַלָּכוּ: קוֹל רַעַמְךָ בַּגַּלְגַּל, הֵאִירוּ בְרָקִים תֵּבֵל, רָגְזָה וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ: בַּיָּם דַּרְכֶּךָ, וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם רַבִּים, וְעִקְּבוֹתֶיךָ לֹא נֹדָעוּ: נָחִיתָ כַצֹּאן עַמֶּךָ, בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

7 - **מזמור צ'**

תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים, יְיָ מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָּנוּ בְּדֹר וָדֹר: בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ, וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל, וּמֵעוֹלָם עַד עוֹלָם אַתָּה אֵ-ל: תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא, וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם: כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה: זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ, בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף: בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף, לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ: כִּי כָלִינוּ בְאַפֶּךָ, וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ: שַׁתָּה עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ, עֲלֻמֵנוּ לְמְאוֹר פָּנֶיךָ: כִּי כָל יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ, כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ כְמוֹ הֶגֶה: יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה, וְאִם בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה, וְרָהְבָּם עָמָל וָאָוֶן, כִּי גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה: מִי יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ, וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ: לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע, וְנָבֵא לְבַב חָכְמָה: שׁוּבָה יְיָ עַד מָתָי, וְהִנָּחֵם עַל עֲבָדֶיךָ: שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ, וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל יָמֵינוּ: שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ, שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה: יֵרָאֶה אֶל עֲבָדֶיךָ פָּעֳלֶךָ, וַהֲדָרְךָ עַל בְּנֵיהֶם: וִיהִי נֹעַם יְיָ אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

8 - **מזמור ק"ה**

הוֹדוּ לַייָ קִרְאוּ בִשְׁמוֹ, הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו: שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ לוֹ, שִׂיחוּ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו: הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ, יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְיָ: דִּרְשׁוּ יְיָ וְעֻזּוֹ, בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד: זִכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה, מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי פִיהוּ: זֶרַע אַבְרָהָם עַבְדּוֹ, בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו: הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ, בְּכָל הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו: זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר: אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אַבְרָהָם, וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׂחָק: וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק, לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן, חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם: בִּהְיוֹתָם מְתֵי מִסְפָּר, כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ: וַיִּתְהַלְּכוּ מגוי אֶל גּוֹי, מִמַּמְלָכָה אֶל עַם אַחֵר: לֹא הִנִּיחַ אָדָם לְעָשְׁקָם, וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים: אַל תִּגְּעוּ בִמְשִׁיחָי, וְלִנְבִיאַי אַל תָּרֵעוּ: וַיִּקְרָא רָעָב עַל הָאָרֶץ, כָּל מַטֵּה לֶחֶם שָׁבָר: שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ, לְעֶבֶד נִמְכַּר יוֹסֵף: עִנּוּ בַכֶּבֶל רַגְלוֹ, בַּרְזֶל בָּאָה נַפְשׁוֹ: עַד עֵת בֹּא דְבָרוֹ, אִמְרַת יְיָ צְרָפָתְהוּ: שָׁלַח מֶלֶךְ וַיַּתִּירֵהוּ, מֹשֵׁל עַמִּים וַיְפַתְּחֵהוּ: שָׂמוֹ אָדוֹן לְבֵיתוֹ, וּמֹשֵׁל בְּכָל קִנְיָנוֹ: לֶאְסֹר שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ, וּזְקֵנָיו יְחַכֵּם: וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם, וְיַעֲקֹב גָּר בְּאֶרֶץ חָם: וַיֶּפֶר אֶת

עַמּוֹ מְאֹד, וַיַּעֲצֵמֵהוּ מִצָּרָיו: הָפַךְ לִבָּם לִשְׂנֹא עַמּוֹ, לְהִתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו: שָׁלַח מֹשֶׁה עַבְדּוֹ, אַהֲרֹן אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ: שָׂמוּ בָם דִּבְרֵי אֹתוֹתָיו, וּמֹפְתִים בְּאֶרֶץ חָם: שָׁלַח חֹשֶׁךְ וַיַּחְשִׁךְ, וְלֹא מָרוּ אֶת דְּבָרוֹ: הָפַךְ אֶת מֵימֵיהֶם לְדָם, וַיָּמֶת אֶת דְּגָתָם: שָׁרַץ אַרְצָם צְפַרְדְּעִים, בְּחַדְרֵי מַלְכֵיהֶם: אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב, כִּנִּים בְּכָל גְּבוּלָם: נָתַן גִּשְׁמֵיהֶם בָּרָד, אֵשׁ לֶהָבוֹת בְּאַרְצָם: וַיַּךְ גַּפְנָם וּתְאֵנָתָם, וַיְשַׁבֵּר עֵץ גְּבוּלָם: אָמַר, וַיָּבֹא אַרְבֶּה, וְיֶלֶק, וְאֵין מִסְפָּר: וַיֹּאכַל כָּל עֵשֶׂב בְּאַרְצָם, וַיֹּאכַל פְּרִי אַדְמָתָם: וַיַּךְ כָּל בְּכוֹר בְּאַרְצָם, רֵאשִׁית לְכָל אוֹנָם: וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב, וְאֵין בִּשְׁבָטָיו כּוֹשֵׁל: שָׂמַח מִצְרַיִם בְּצֵאתָם, כִּי נָפַל פַּחְדָּם עֲלֵיהֶם: פָּרַשׂ עָנָן לְמָסָךְ, וְאֵשׁ לְהָאִיר לָיְלָה: שָׁאַל וַיָּבֵא שְׂלָיו, וְלֶחֶם שָׁמַיִם יַשְׂבִּיעֵם: פָּתַח צוּר, וַיָּזוּבוּ מָיִם, הָלְכוּ בַּצִּיּוֹת נָהָר: כִּי זָכַר אֶת דְּבַר קָדְשׁוֹ, אֶת אַבְרָהָם עַבְדּוֹ: וַיּוֹצֵא עַמּוֹ בְשָׂשׂוֹן, בְּרִנָּה אֶת בְּחִירָיו: וַיִּתֵּן לָהֶם אַרְצוֹת גּוֹיִם, וַעֲמַל לְאֻמִּים יִירָשׁוּ: בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו, וְתוֹרֹתָיו יִנְצֹרוּ, הַלְלוּיָהּ:

9 - **מזמור קל"ז**

עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ, גַּם בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן: עַל עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ, תָּלִינוּ כִּנֹּרוֹתֵינוּ: כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי שִׁיר, וְתוֹלָלֵינוּ שִׂמְחָה, שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: אֵיךְ נָשִׁיר אֶת שִׁיר יְיָ, עַל אַדְמַת נֵכָר: אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלִָם, תִּשְׁכַּח יְמִינִי: תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי, אִם לֹא אֶזְכְּרֵכִי, אִם לֹא אַעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלִַם עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי: זְכֹר יְיָ לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלִָם, הָאֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ: בַּת בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה, אַשְׁרֵי שֶׁיְּשַׁלֶּם לָךְ אֶת גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ: אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ אֶת עֹלָלַיִךְ אֶל הַסָּלַע:

10 - **מזמור ק"נ**

א הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵ-ל בְּקָדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ: הַלְלוּהוּ בִּגְבוּרֹתָיו, הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל, הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב: הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי שָׁמַע, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָ-הּ, הַלְלוּ יָ-הּ:

קבוצות התהלים

כיצד מספר פרקי תהלים יכולים להחשב לקריאת ספר שלם?

מוקד תהלים ארצי ועולמי בעידוד גדולי ישראל

"ומצוה שעושים אותה הרבה בני אדם בשותפות, כל אחד נוטל שכר כאילו עשאה כולה לבדו..." (שדה חמד אות מ' ערך מצווה)

"ולתקן לגמור תהלים פעם אחת בכל שבוע ושבוע בציבור, כי הוא תיקון גדול לירידת השפע". (קדושת יום טוב, פרשת תולדות)

מהי חשיבות קריאת תהלים בקבוצה? תהילים בקבוצה, הכוונה: שמתכנסים יחד - נשים ובנות לחוד וגברים ובנים לחוד כמובן - וכל אחד/ת קורא/ת מִסְפָּר פרקי תהלים

(חוברת או מספר חוברות של ספר תהלים המחולק לחוברות), וכך מסיימים ספר תהילים שלם בקלות ובמהירות, וזה מקנה לכל משתתף/ת את הזכות כאילו קרא/ה ספר תהלים שלם. הצטרפות למוקד תהלים ארצי ועולמי - מקנה את הזכות של קריאת ספרי תהלים רבים, של כל הכלל הרשומים במוקד התהלים הזה, למרות שקרא/ה רק מספר פרקים באופן קבוע, נחשב לה/לו שקרא/ה ספרי תהלים שלמים, אם נעשָה באחדות ותחת מרכז אחד. בספרים הקדושים, החיד"א הקדוש ועוד, מובא שאמירת תהילים ביחד, (תהילים מחולק) נחשב לכל משתתף/ת (אפילו קרא/ה רק חלק מספר התהלים) כאילו אמר/ה את כל ספר התהלים בעצמו/ה. ובכך מגן על עצמו/ה, על משפחתו/ה ועל כל עם ישראל.

מובא ב"שומר אמונים": כשישראל הקדושים יושבים ביחד באחדות הלבבות, השכינה מצטרפת אליהם. עד שאפילו מלאך או שרף לא יוכל להיכנס ביניהם מגודל קדושת השכינה השורה עליהם בעת הזאת.

מכתב מדהים מלפני 60 שנה לייסוד חברת תהלים עולמית

לכל היהודים בכל מקום בו הם נמצאים, ה' עליהם יחיו!

כל יהודי המאמין בה', בתורה הקדושה ובמה שה' יתברך הבטיח לנו על ידי נביאיו הקדושים, יכול עכשיו לראות ברור שהמצב הנורא של אומתנו היהודית בכל הארצות, ובבחינות מסויימות גם במדינתנו אנו, הם חבלי משיח. ולפי דברי חז"ל, שהעם היהודי לא יגאל עד שיעשה תשובה, הרי ברור שהרעמים והברקים של הצרות וייסורי הנפש והגוף לא יפסקו עד שלבותיהם של היהודים, גברים ונשים, ייפתחו לעשות תשובה, לחזור לה' ברוך הוא ולתורתו, על ידי שישובו ויקבלו על עצמם את שמירת המצוות כדבעי... כולנו זקוקים לרחמים הגדולים של אבינו שבשמים, אשר תמיד נעתר כאשר פונים אליו בתפילה מעומק הלב.

רבי עקיבא אומר בשמות רבה פ"ה י"ב: היהודים נמשלו לציפור שאינה יודעת לעוף, אלא אם יש לה כנפיים. היהודים אינם יכולים להתקיים אלא אם כן הם מצויידים בכנפיהם - הזקנים. הקב"ה אוהב את זקני ישראל ומכבד אותם מאוד. כך היה בזמן הגאולה במצרים, כך היה במתן תורה, וכך גם יהיה בגאולה השלמה, אשר תגיע בקרוב אם ירצה ה'.

הקדוש-ברוך-הוא אוהב את ארצנו ארץ ישראל וירחם שתטהר... בגלל זה הצעתי אשר יבחרו בין יקירי ירושלים עיר הקודש תובב"א, קבוצה של תלמידי חכמים, שהם יהיו השלוחי ציבור הקדושים של כלל ישראל בכל מרחבי תבל, על ידי ייסוד חברת תהלים

עולמית - שיגמרו בכל יום את כל התהלים, ושהמקום עבור זה יהיה קרוב לקבר דוד המלך עה"ש בציון.
לאחר אמירת התהלים יתפללו:
א. עבור כלל ישראל בארץ ישראל ובכל חלקי העולם, שהקב"ה יעורר את לבם לעשות תשובה.
ב. עבור הצלחת הנוער היהודי שלנו וכל הלוחמים עבור צדק בכל שדות הקרב.
ג. שה' יתברך יקל חבלי משיח.
ד. עבור שלום לכל היהודים בכל מקום המצאם, שיזכו לקבל את פני משיח צדקנו, במהרה, אם ירצה ה'.
...בכך אני פונה בבקשה לבבית, מלווה באהבת ישראל, לכל הקהילות היהודיות בכל מקום הימצאם, שירָשמו להיות חברים בחברות התהלים הקיימות, או לייסד חברות תהלים כנ"ל במקום שאינן קיימות. שישתתפו בעבודת הקודש של בקשה מה' יתברך בתפילה ותחנונים בנוגע לנ"ל, יחד עם שלוחי הציבור של כלל ישראל, אנשי המעמד, החברים בארגון העולמי של חברת תהלים בארצנו הקדושה ירושלים, תובב"א.
אני מבקש מה' יתברך שיעורר בחסד וברחמים את לבנו ולבבות כלל ישראל, שנחזור אליו יתברך בתשובה שלמה, ושיקל עלינו ועל כל היהודים את חבלי המשיח הנוכחים, שנזכה לקבל את משיח צדקנו בקרוב ממש.
בברכת התורה, עם אהבת ישראל, לאלתר לתשובה, לאלתר לגאולה, המברכם בגשמיות וברוחניות. יוסף יצחק. (אגרות קודש, האדמו"ר הריי"צ, כרך ד', תהלים אהל יוסף יצחק עמוד 213).

תגובת האדמו"ר הריי"צ להקמת חברת תהלים

...שמחני בבשורתו אותות התעוררות הנכבד הר"... לייסד בבית הכנסת... ועד חברה תהלים. זכותו לזכות את הרבים גדול במאוד מאוד, באופן אשר שכלנו, שכל אנושי, לא יוכל לצייר כלל גודל הנחת רוח שנעשה בשמים, מעובדה זו שמתאספים בציבור ואומרים תהלים, ושמו וזכרו של המעורר נכתב ונחתם בספרן של בית דין שלמעלה בחברת מזכי הרבים, לחזקו ולסעדו בהשפעות טובות בגשמיות, נוסף על הקרן הקיימת לעולם הבא... (אגרות קודש, אדמו"ר הריי"צ, כרך ז')
...ומה גם תלמוד תורה ברבים, שהיא חומה בטוחה נגד כל הפגעים רעים המתרגשים וכו', וידוע שאמירת תהלים ברבים מעוררת רחמי שמים בגשמיות וברוחניות, ואשרי המשתתף עמהם... (אגרות קודש, אדמו"ר הריי"צ, כרך ח')

הקמת חברת תהלים בסידני באוסטרליה

לחברי חברת תהלים בעי''ת סידנעי... אשרי האיש אשר שוקד הוא באמירת תהלים ובפרט בציבור, אין די מילים לבאר את גודל הזכות באמירת תהלים, התועלת הרבה בזיכוך הלב והמוח, ואשר מלאכים בלי מספר היוצאים מכל פסוק ופסוק שבתהלים, מתחננים לפני ה' יתברך להגן על כל אומרי התהלים ובני ביתם, ולמלאות את כל מחסורם בבני חיי ומזוני בגשמיות וברוחניות.

חזקו ואמצו בשמירת תקנות החברה, והשתדלו להגדיל מספר חבריכם שיחיו... (אגרות קודש, כרך י')

הרה"ג בן ציון מוצפי שליט"א - ראש ישיבת "בני ציון"

קריאה נרגשת לקבוצות התהלים ל"ג לעומר תשס"ב

כפי המובא בחוברת "חברת התהלים העולמית לקבוצות", ירושלים

באתי בזה לעודד ולברך את היוזמים המארגנים והמצטרפים, לאמירת תהלים בצוותא ע''י "חברת תהלים העולמי לקבוצות", אשר זוכים ומזכים את הרבים למצווה נעלה ויקרה.

במצב החירום הכללי בו נמצא עם ישראל בארץ ובתפוצות, וכאשר אוייבנו הקרובים והרחוקים, הנסתרים והגלויים מתייעצים ומבצעים פעולות הרס ושמד נגדנו, חייבים כולנו להקהל ולעמוד על נפשנו באחדות ובמסירות, לזעוק אל הקב''ה שיפר עצתם ויסכל ויקלקל את מחשבותיהם.

והקדמונים כתבו על פסוק (ויקרא כ''ו, ח') "ורדפו מכם חמשה מאה, ומאה מכם רבבה ירדופו", ואיתא בספרא (בחוקותי א', ב') "והלא לא היה צריך לומר אלא מאה מכם שני אלפים ירדופו? אלא אין דומה המרובים העושים את התורה, למעוטים העושים את התורה". וכן הוא בילקוט שמעוני (בחוקותי תרע''ב), וכ''כ רש''י והראב''ע ורבנו בחיי, וכתבו המקובלים והביא דבריהם הבן איש חי בספרו עוד יוסף חי (פרשת חוקת), שאם אחד עושה מצווה לבדו נחשבת לו ל-1. אך כששניים עושים מצוה באהבה ואחדות נחשבת ל-21, ושלושה ל-321, וארבעה ל-4321, עד שעשרה נחשבת המצווה ל-10,987,654,321. היינו עשרה מיליארד, תשע מאות שמונים ושבעה מיליון, שש מאות חמישים וארבע אלף, שלוש מאות עשרים ואחת.

צאו וחשבו כמה זכיות מצטרפות לזכות עם ישראל כולו, כאשר רבים נוספים למבצע אמירת התהלים, קראו לחבריכם וחברותיכן, מכריכם שכניכם וכל מי שתפגשו, להצטרף למפעל זה.

עפ"י המקובלים מותר לקרוא תהלים בלילה לכל מי שאין תורתו אומנותו, או שאין לפניו לימוד אחר. והמון העם הנשים והילדים יכולים לקרוא במשך כל שעות היממה תהלים, וכ"כ הגאון החיד"א (יוסף אומץ נ"ד וככר לאדן ה, ז), רבנו חיים פלאג'י (הקדמת הכתוב לחיים לכף החיים ל"א, נ"א), הרב אליהו מאני (יין הטוב או"ח נ"ד) והבן איש חי (בא"ח פקודי ז').

וזכות "דוד מלך ישראל חי וקיים" ע"י שקוראים תהלים שחיבר ביום ובלילה, עם ישראל יהיה חי וקיים תמיד.

החותם בברכה רבה לכל עם ישראל

בן-ציון מוצפי (הופיע בחוברת: "חברת תהלים העולמי לקבוצות", ירושלים)

המלצת הרה"ג יצחק זילברשטיין שליט"א

המלצת הרה"ג רב שכונת רמת אלחנן בני ברק לקבוצות תהלים

(**כפי המובא בחוברת "חברת התהלים העולמית לקבוצות", ירושלים - חנוכה תש"ס**)

הבה נחפש דרכנו ונשובה אל ה' ויחננו מאוצרו הטוב גשמי ברכה.

אשתו של אבא חלקיה בתפלתה הורידה גשמים לעם ישראל.

הבה יתאספו בנות ישראל, מתלמדותיה של אשת אבא חלקיה, ויאמרו פעם בשבוע כשליש שעה תהלים, אולי ירחם עלינו השי"ת, כשם ששמע לתפילתה כך ישמע לתפילותיכן למען עמנו וערי אלוקינו לברכה.

מוקד תהלים ארצי ועולמי

כל אחד/ת יכול לארגן בבית כמה שכנות/ים (כמובן נשים ובנות לחוד וגברים ובנים לחוד) ויקראו תהלים ויבקשו בסיום התהלים: שבזכות מזמורי התהלים ובזכות דוד המלך ע"ה יהיו ישועות פרטיות (רפואה, זיווג, זרע בר קימא וכו') וישועות כלליות לכל עם ישראל (התגברות על האוייבים, שלום, גאולה שלמה ברחמים וכו').

להצטרפות למוקדי התהלים, למידע והדרכה בנושא ולמעוניינים בהקמת קבוצות תהלים:

חשוב לברר באיזור מגוריכם, בבית הכנסת, בארגונים כמו: מרכז מידע יהדות טלפון 02-5811911 וכו', או לפנות *למוקדי התהלים הנמצאים בכל רחבי הארץ והעולם, כמו:

מוקד תהלים ארצי: 721 - 700 - 1700

מוקד תהלים ארצי: 02-5378813

תהלים בקבוצות: 02-5004660, 02-5004661

מוקד תהלים עולמי: 02-5380757

* כמובן שישנם ברוך ה' עוד מוקדי תהלים רבים וקבוצות תהלים רבות, בארץ ובחו"ל, כן ירבו!

* ואפשר גם ליזום הקמת קבוצת תהלים בבית, בבית הכנסת וכו', או באמצעות האינטרנט (לפרסם מוקד תהלים - שכל מי שירשם כלוקח/ת על עצמו לקרוא מספר פרקי תהלים - יחשב לו כאילו קרא/ה את כל ספרי התהלים שכל חברי מוקד התהלים קראו ביחד), ומן השמים תבורכו.

ספר התהלים של דוד מלך ישראל

מה אומרים לפני קריאת תהילים

יְהִי רָצוֹן שאומרים לפני קריאת התהלים בימי החול

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, הַבּוֹחֵר בְּדָוִד עַבְדּוֹ וּבְזַרְעוֹ אַחֲרָיו, וְהַבּוֹחֵר בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, שֶׁתִּפֶּן בְּרַחֲמִים אֶל קְרִיאַת מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים שֶׁאֶקְרָא, כְּאִלּוּ אֲמָרָם דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בְּעַצְמוֹ, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ. וְיַעֲמוֹד לָנוּ זְכוּת פְּסוּקֵי תְהִלִּים וּזְכוּת תֵּבוֹתֵיהֶם וְאוֹתִיּוֹתֵיהֶם וּנְקוּדוֹתֵיהֶם וְטַעֲמֵיהֶם, וְהַשֵּׁמוֹת הַיּוֹצְאִים מֵהֶם מֵרָאשֵׁי תֵּבוֹת וּמִסּוֹפֵי תֵּבוֹת, לְכַפֵּר חַטֹּאתֵינוּ וַעֲוֹונוֹתֵינוּ וּפִשְׁעֵינוּ, וּלְזַמֵּר עָרִיצִים וְלַהֲכָרִית כָּל הַחוֹחִים וְהַקּוֹצִים הַסּוֹבְבִים אֶת הַשּׁוֹשַׁנָּה הָעֶלְיוֹנָה, וּלְחַבֵּר אֵשֶׁת נְעוּרִים עִם דּוֹדָהּ בְּאַהֲבָה וְאַחֲוָה וְרֵעוּת. וּמִשָּׁם יִמָּשֵׁךְ לָנוּ שֶׁפַע לְנֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה לְטַהֲרֵנוּ מֵעָוֹונוֹתֵינוּ וְלִסְלוֹחַ חַטֹּאתֵינוּ וּלְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁסָּלַחְתָּ לְדָוִד שֶׁאָמַר מִזְמוֹרִים אֵלּוּ לְפָנֶיךָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: גַּם יְיָ הֶעֱבִיר חַטָּאתְךָ לֹא תָמוּת. וְאַל תַּקְחֵנוּ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה קוֹדֶם זְמַנֵּנוּ, וְנִזְכֶּה לְחַיִּים אֲרוּכִּים טוֹבִים וּמְתוּקָנִים, בְּאוֹפֶן שֶׁנּוּכַל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר שִׁיחַתְנוּ. וּזְכוּת דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, יָגֵן עָלֵינוּ וּבַעֲדֵנוּ שֶׁתַּאֲרִיךְ אַפְּךָ עַד שׁוּבֵנוּ אֵלֶיךָ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ. וּמֵאוֹצָר מַתְּנַת חִנָּם חָנֵנוּ כִּדְכְתִיב: וְחָנוֹתִי אֶת אֲשֶׁר אָחוֹן וְרִחַמְתִּי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם. וּכְשֵׁם שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים לְפָנֶיךָ שִׁירָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, כָּךְ נִזְכֶּה לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה לָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים תִּתְעוֹרֵר חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן, וְלָשִׁיר בְּקוֹל נָעִים בְּגִילַת וְרַנֵּן, כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן נִתַּן לָהּ, הוֹד וְהָדָר בְּבֵית אֱלֹהֵינוּ, בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן סֶלָה.

בשבת ויום טוב מתחילים כאן:

לְכוּ נְרַנְּנָה לַיְיָ נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ. נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִרוֹת נָרִיעַ לוֹ. כִּי אֵל גָּדוֹל יְיָ וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים. וַאֲתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל.

אחרי קריאת התהלים אומרים:

מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל, בְּשׁוּב אֱלֹהִים שְׁבוּת עַמּוֹ, יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל. וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מֵיְיָ מָעוּזָּם בְּעֵת צָרָה. וַיַּעְזְרֵם יְיָ וַיְפַלְּטֵם, יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בּוֹ.

בקשה שאומרים אחרי קריאת התהלים בימי החול

אם לא אמר ספר תהלים שלם, אומר:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁבִּזְכוּת מִזְמוֹרֵי הַתְּהִלִּים שֶׁקָּרָאנוּ לְפָנֶיךָ, וּבִזְכוּת פְּסוּקֵיהֶם וְתֵבוֹתֵיהֶם, וְאוֹתִיּוֹתֵיהֶם וּנְקוּדוֹתֵיהֶם, וְטַעֲמֵיהֶם, וּבִזְכוּת שְׁמוֹתֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהוֹרִים הַיּוֹצְאִים מֵהֶם (ההמשך למטה: * שֶׁתְּכַפֵּר לָנוּ ...).

אם אמר ספר תהלים שלם אומר:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁבִּזְכוּת סֵפֶר
רִאשׁוֹן, שֵׁנִי, שְׁלִישִׁי, רְבִיעִי, חֲמִישִׁי
שֶׁבַּתְּהִלִּים שֶׁקָּרָאנוּ לְפָנֶיךָ, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד סֵפֶר
בְּרֵאשִׁית, שְׁמוֹת, וַיִּקְרָא, בַּמִּדְבַּר, דְּבָרִים
וּבִזְכוּת מִזְמוֹרָיו, וּבִזְכוּת פְּסוּקָיו, וּבִזְכוּת תֵּיבוֹתָיו, וּבִזְכוּת אוֹתִיּוֹתָיו, וּבִזְכוּת נְקוּדוֹתָיו,
וּבִזְכוּת טְעָמָיו, וּבִזְכוּת שְׁמוֹתֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהוֹרִים הַיּוֹצְאִים מִמֶּנּוּ, * שֶׁתְּכַפֵּר לָנוּ עַל
כָּל חַטֹּאתֵינוּ וְתִסְלַח לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ, וְתִמְחַל לָנוּ עַל כָּל פְּשָׁעֵינוּ שֶׁחָטָאנוּ וְשֶׁעָוִינוּ
וְשֶׁפָּשַׁעְנוּ לְפָנֶיךָ. וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ, וְהַדְרִיכֵנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְתִפְתַּח לִבֵּנוּ
בְּתַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ. וְתִשְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְחוֹלֵי עַמֶּךָ (ולַחולה: לומר את שם החולה ושם אמו).
וְתִקְרָא לִשְׁבוּיִים דְּרוֹר וְלַאֲסוּרִים פְּקַח קוֹחַ, וּלְכָל הוֹלְכֵי דְרָכִים וְעוֹבְרֵי יַמִּים וּנְהָרוֹת
מֵעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל תַּצִּילֵם מִכָּל צָעַר וְנֶזֶק, וְתַגִּיעֵם לִמְחוֹז חֶפְצָם לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. וְתִפְקוֹד לְכָל
חֻשׁוּכֵי בָּנִים בְּזֶרַע שֶׁל קַיָּמָא לַעֲבוֹדָתֶךָ וּלְיִרְאָתֶךָ. וְעוּבְּרוֹת שֶׁל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל תַּצִּילֵן
שֶׁלֹּא תַפֶּלְנָה וְלָדוֹתֵיהֶן, וְהָיוֹשְׁבוֹת עַל הַמִּשְׁבָּר בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים תַּצִּילֵן מִכָּל רָע, וְאֶל
הַמֵּנִיקוֹת תַּשְׁפִּיעַ שֶׁלֹּא יֶחְסַר חָלָב מְדַדֵּיהֶן. וְאֵל יִמְשׁוֹל אַסְכָּרָה וְשֵׁדִין וְרוּחִין וְלִילִין, וְכָל
פְּגָעִים וּמַרְעִין בִּישִׁין בְּכָל יַלְדֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וּתְגַדְּלֵם לְתוֹרָתֶךָ לִלְמוֹד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ,
וְתַצִּילֵם מֵעַיִן הָרָע וּמִדָּבָר וּמִמַּגֵּפָה וּמִשָּׂטָן וּמִיֵּצֶר הָרָע. וּתְבַטֵּל מֵעָלֵינוּ וּמִכָּל עַמְּךָ בֵּית
יִשְׂרָאֵל, בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם, כָּל גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת וְרָעוֹת, וְתַטֶּה לֵב הַמַּלְכוּת עָלֵינוּ לְטוֹבָה.
וְתִגְזוֹר עָלֵינוּ גְּזֵרוֹת טוֹבוֹת, וְתִשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ, וְהָכֵן פַּרְנָסָתֵינוּ
מִיָּדְךָ הָרְחָבָה וְהַמְלֵאָה, וְלֹא יִצְטָרְכוּ עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל זֶה לָזֶה וְלֹא לְעַם אַחֵר, וְתֵן לְכָל
אִישׁ וְאִישׁ דֵּי פַּרְנָסָתוֹ וּלְכָל גְּוִיָּה וּגְוִיָּה דֵּי מַחְסוֹרָהּ. וּתְמַהֵר וְתָחִישׁ לְגָאֳלֵנוּ וְתִבְנֶה בֵּית
מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ. וּבִזְכוּת שְׁלוֹשׁ עֶשְׂרֵה מִידּוֹתֶיךָ שֶׁל רַחֲמִים הַכְּתוּבִים בְּתוֹרָתֶךָ כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר: יְיָ, יְיָ, אֵל רַחוּם וְחַנּוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת, נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן

וָפֶשַׁע וְחַטָאָה וְנַקֵה, שֶׁאֵינָן חוֹזְרוֹת רֵיקָם מִלְּפָנֶיךָ, עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל דְבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ וְהַצִילֵנוּ וְכַפֵּר עַל חַטֹאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ. בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

בשבת ויום טוב אומרים:

אם לא אמר ספר תהלים שלם, אומר:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁבִּזְכוּת מְזַמְּרֵי הַתְּהִלִּים שֶׁקָּרָאנוּ לְפָנֶיךָ, וּבִזְכוּת פְּסוּקֵיהֶם וְתֵבוֹתֵיהֶם, וְאוֹתִיּוֹתֵיהֶם וּנְקוּדוֹתֵיהֶם וְטַעֲמֵיהֶם, וּבִזְכוּת שְׁמוֹתֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהוֹרִים הַיּוֹצְאִים מֵהֶם (ההמשך למטה: * שֶׁתְּהֵא נֶחֱשֶׁבֶת לָנוּ).

אם אמר ספר תהלים שלם, אומר:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁבִּזְכוּת סֵפֶר
רִאשׁוֹן, שֵׁנִי, שְׁלִישִׁי, רְבִיעִי, חֲמִישִׁי
שֶׁבַּתְּהִלִּים שֶׁקָּרָאנוּ לְפָנֶיךָ, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד סֵפֶר
בְּרֵאשִׁית, שְׁמוֹת, וַיִּקְרָא, בַּמִּדְבַּר, דְּבָרִים
וּבִזְכוּת מִזְמוֹרָיו, וּבִזְכוּת פְּסוּקָיו, וּבִזְכוּת תֵּיבוֹתָיו, וּבִזְכוּת אוֹתִיּוֹתָיו, וּבִזְכוּת נְקוּדוֹתָיו,
וּבִזְכוּת טְעָמָיו, וּבִזְכוּת שְׁמוֹתֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהוֹרִים הַיּוֹצְאִים מִמֶּנּוּ, * שֶׁתְּהֵא נֶחֱשֶׁבֶת
לָנוּ אֲמִירַת מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים אֵלּוּ כְּאִילּוּ, אָמַרְתָּ דָּוִד מָלֵךְ יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמוֹ, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ.
וְיַעֲמוֹד לָנוּ לְחַבֵּר אֵשֶׁת נְעוּרִים עִם דּוֹדָה בְּאַהֲבָה וְאַחֲוָה וְרֵעוּת, וְמִשָּׁם יִמָּשֵׁךְ לָנוּ שֶׁפַע
לְנֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה. וּכְשֵׁם שֶׁאֲנַחְנוּ אוֹמְרִים שִׁירִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, כַּךְ נִזְכֶּה לוֹמַר לְפָנֶיךָ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שִׁיר וּשְׁבָחָה לָעוֹלָם הַבָּא, וְעַל יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים תִּתְעוֹרֵר
חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן, לָשִׁיר בְּקוֹל נָעִים גִּילַת וְרַנֵן כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן נִיתַן לָהּ, הוֹד וְהָדָר בְּבֵית אֱלֹהֵינוּ
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן סֶלָה.

התהלים מסוגלים לרפואת החולה

מובא ב"ילקוט מעם לועז", תהלים:

אמירת תהלים מעלה גדולה, כאילו אמרם דוד המלך בעצמו, כי הוא אמרם ברוח הקודש, ורוח הקודש מונח בתוך התיבות. וכשהאדם אומר מזמורי התהלים מעורר בפיו את רוח הקודש, עד שנחשב כאילו אמרם דוד המלך עה"ש בעצמו, והוא מסוגל לרפאות את החולה, להיות לו בטחון רק על ה' יתברך שעל ידי התהלים יושיעו הקב"ה. הבטחון כמו משענת, כמו שאמר דוד המלך: "וַיְהִי יְיָ לְמִשְׁעָן לִי"...

מובא ב"אגרות קודש" כרך י"ז:

בתשובת הרבי מליובאוויטש עצה לגבי הקלת המיחוש של הפונה, עד שבודאי יעבור לגמרי על ידי: בדיקת התפילין של בעלה, המזוזות, שהיא תפריש צדקה קודם הדלקת

הנרות בכל ערב שבת וערב יום טוב, ..."ומה טוב שתדע את מזמור כ"ג בספר תהלים בעל פה... ("מִזְמוֹר לְדָוִד, יְיָ רֹעִי לֹא אֶחְסָר"...), ומזמן לזמן תחזור עליו, וה' יתברך יצליחה".

ומובא ב"שיח שרפי קודש":

שהרבי מקוצק אמר: אם דוד המלך היה עושה כל ספר תהלים על הסדר, היו יכולים להחיות מתים במאמר (באמירת) כל ספר התהלים. והאומר ספר תהלים, אפילו הוא אינו על הסדר, על כל פנים יוכל לרפאות את החולה.

המרח"ו - רבי חיים ויטל זצוק"ל קיבל מרבו האר"י זצוק"ל:

ומי שהוא חולה, יש שמקבץ 10 אנשים ולומד כל פסוקי התהלים המתחילים בכל אות מאותיות שמו. ובספר קיצור השל"ה מובא שסגולה לומר ראשי תיבות של א"ב.

לפי גדולי ישראל:

5 מזמורי התהלים המסוגלים מאוד לרפואה שלמה הם: **ו'** (7 פעמים), **כ'** (7 פעמים), קכ"א, ק"ל, קמ"ב (ויבקש מה' רפואה בזכות דוד המלך...).

קריאת פרקי תהלים עבור החולה לפי גדולי ישראל

5 **מזמורי התהלים המסוגלים מאוד לרפואה הם**:

ו' (רצוי 7 פעמים), **כ'** (רצוי 7 פעמים), **קכ"א**, **ק"ל**, **קמ"ב**

ובסיום: לבקש מהקב"ה רפואה שלמה וכו' - בזכות דוד המלך ובזכות קריאת כתהלים (תמיד מבקשים רק מה').

פרק **ו'** (**רצוי** 7 **פעמים**)

לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת עַל הַשְּׁמִינִית, מִזְמוֹר לְדָוִד: יְיָ אַל בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנִי, וְאַל בַּחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי: חָנֵּנִי יְיָ, כִּי אֻמְלַל אָנִי רְפָאֵנִי יְיָ כִּי נִבְהֲלוּ עֲצָמָי: וְנַפְשִׁי נִבְהֲלָה מְאֹד, וְאַתָּה יְיָ, עַד מָתָי: שׁוּבָה יְיָ, חַלְּצָה נַפְשִׁי, הוֹשִׁיעֵנִי לְמַעַן חַסְדֶּךָ: כִּי אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ, בִּשְׁאוֹל מִי יוֹדֶה לָךְ: יָגַעְתִּי בְאַנְחָתִי, אַשְׂחֶה בְכָל לַיְלָה מִטָּתִי בְּדִמְעָתִי, עַרְשִׂי אַמְסֶה: עָשְׁשָׁה מִכַּעַס עֵינִי, עָתְקָה, בְּכָל צוֹרְרָי: סוּרוּ מִמֶּנִּי כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן, כִּי שָׁמַע יְיָ קוֹל בִּכְיִי: שָׁמַע יְיָ תְּחִנָּתִי, יְיָ תְּפִלָּתִי יִקָּח: יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ מְאֹד כָּל אֹיְבָי, יָשֻׁבוּ יֵבֹשׁוּ רָגַע:

פרק **כ'** (**רצוי** 7 **פעמים**)

לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: יַעַנְךָ יְיָ בְּיוֹם צָרָה, יְשַׂגֶּבְךָ שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: יִשְׁלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ, וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ: יִזְכֹּר כָּל מִנְחֹתֶיךָ, וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה סֶלָה: יִתֶּן לְךָ כִלְבָבֶךָ, וְכָל עֲצָתְךָ יְמַלֵּא: נְרַנְּנָה בִּישׁוּעָתֶךָ, וּבְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְגֹּל, יְמַלֵּא יְיָ כָּל מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ: עַתָּה יָדַעְתִּי, כִּי הוֹשִׁיעַ יְיָ מְשִׁיחוֹ, יַעֲנֵהוּ מִשְּׁמֵי קָדְשׁוֹ, בִּגְבֻרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ: אֵלֶּה בָרֶכֶב, וְאֵלֶּה בַסּוּסִים, וַאֲנַחְנוּ

בְּשֵׁם יְיָ אֱלֹהֵינוּ נַזְכִּיר: הֵמָּה כָּרְעוּ וְנָפָלוּ, וַאֲנַחְנוּ קַמְנוּ וַנִּתְעוֹדָד: יְיָ הוֹשִׁיעָה, הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

פרק קכ"א

שִׁיר לַמַּעֲלוֹת, אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים, מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי: עֶזְרִי מֵעִם יְיָ, עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: אַל יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ, אַל יָנוּם שֹׁמְרֶךָ: הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן, שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: יְיָ שֹׁמְרֶךָ, יְיָ צִלְּךָ עַל יַד יְמִינֶךָ: יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יַכֶּכָּה, וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה: יְיָ יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע, יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ: יְיָ יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

פרק ק"ל

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְיָ: יְיָ שִׁמְעָה בְקוֹלִי, תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת, לְקוֹל תַּחֲנוּנָי: אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יָהּ, יְיָ מִי יַעֲמֹד: כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה, לְמַעַן תִּוָּרֵא: קִוִּיתִי יְיָ קִוְּתָה נַפְשִׁי, וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי: נַפְשִׁי לַיְיָ, מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר: יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל יְיָ, כִּי עִם יְיָ הַחֶסֶד, וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְּדוּת: וְהוּא יִפְדֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל, מִכֹּל עֲוֹנוֹתָיו:

פרק קמ"ב

מַשְׂכִּיל לְדָוִד, בִּהְיוֹתוֹ בַמְּעָרָה תְּפִלָּה: קוֹלִי אֶל יְיָ אֶזְעָק, קוֹלִי אֶל יְיָ אֶתְחַנָּן: אֶשְׁפֹּךְ לְפָנָיו שִׂיחִי, צָרָתִי לְפָנָיו אַגִּיד: בְּהִתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי, וְאַתָּה יָדַעְתָּ נְתִיבָתִי, בְּאֹרַח זוּ אֲהַלֵּךְ טָמְנוּ פַּח לִי: הַבֵּיט יָמִין וּרְאֵה וְאֵין לִי מַכִּיר, אָבַד מָנוֹס מִמֶּנִּי, אֵין דּוֹרֵשׁ לְנַפְשִׁי: זָעַקְתִּי אֵלֶיךָ יְיָ, אָמַרְתִּי אַתָּה מַחְסִי, חֶלְקִי בְּאֶרֶץ הַחַיִּים: הַקְשִׁיבָה אֶל רִנָּתִי כִּי דַלּוֹתִי מְאֹד, הַצִּילֵנִי מֵרֹדְפַי כִּי אָמְצוּ מִמֶּנִּי: הוֹצִיאָה מִמַּסְגֵּר נַפְשִׁי, לְהוֹדוֹת אֶת שְׁמֶךָ, בִּי יַכְתִּרוּ צַדִּיקִים כִּי תִגְמֹל עָלָי:

37 פרקים מזמורי תהלים לרפואה

מובא בספר: "תהלים-נתיבות עולם", בתוספת תיקון לחולים, ר' פריוב אליהו. הספר בהסכמת הרב הגאון מרן רבינו עובדיה יוסף שליט"א.

א. לקרוא מזמורי התהלים לפי סדר זה: כ' ו', ט', י"ג, ט"ז, י"ז, י"ח, כ"ב, כ"ג, כ"ה, ל', ל"א, ל"ב, ל"ג, ל"ו, ל"ז, ל"ח, ל"ט, מ"א, מ"ט, נ"ה, נ"ו, ס"ט, פ"ו, פ"ח, פ"ט, צ', צ"א, ק"ב, ק"ג, ק"ד, ק"ז, קט"ז, קי"ח, קמ"ב, קמ"ג, קכ"ח.

ב. אחר כך לקרוא מפרק קי"ט בתהלים - רק את הפסוקים המתחילים באותיות שם החולה ושם אמו (להלן ראה דוגמא).

ג. ואחר כך לקרוא בכוונה תפילה לחולה מהחיד"א זצ"ל, בספר כף אחת.

א - מזמורי תהלים עבור החולה
מזמור כ'

לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: יַעַנְךָ יְיָ בְּיוֹם צָרָה, יְשַׂגֶּבְךָ שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: יִשְׁלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ, וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ: יִזְכֹּר כָּל מִנְחֹתֶיךָ, וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה סֶלָה: יִתֶּן לְךָ כִלְבָבֶךָ, וְכָל עֲצָתְךָ יְמַלֵּא: נְרַנְּנָה בִּישׁוּעָתֶךָ, וּבְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְגֹּל, יְמַלֵּא יְיָ כָּל מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ: עַתָּה יָדַעְתִּי, כִּי הוֹשִׁיעַ יְיָ מְשִׁיחוֹ, יַעֲנֵהוּ מִשְּׁמֵי קָדְשׁוֹ, בִּגְבֻרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ: אֵלֶּה בָרֶכֶב, וְאֵלֶּה בַסּוּסִים, וַאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְיָ אֱלֹהֵינוּ נַזְכִּיר: הֵמָּה כָּרְעוּ וְנָפָלוּ, וַאֲנַחְנוּ קַמְנוּ וַנִּתְעוֹדָד: יְיָ הוֹשִׁיעָה, הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

מזמור ו'

לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת עַל הַשְּׁמִינִית, מִזְמוֹר לְדָוִד: יְיָ אַל בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנִי, וְאַל בַּחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי: חָנֵּנִי יְיָ, כִּי אֻמְלַל אָנִי רְפָאֵנִי יְיָ כִּי נִבְהֲלוּ עֲצָמָי: וְנַפְשִׁי נִבְהֲלָה מְאֹד, וְאַתָּה יְיָ, עַד מָתָי: שׁוּבָה יְיָ, חַלְּצָה נַפְשִׁי, הוֹשִׁיעֵנִי לְמַעַן חַסְדֶּךָ: כִּי אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ, בִּשְׁאוֹל מִי יוֹדֶה לָּךְ: יָגַעְתִּי בְאַנְחָתִי, אַשְׂחֶה בְכָל לַיְלָה מִטָּתִי בְּדִמְעָתִי, עַרְשִׂי אַמְסֶה: עָשְׁשָׁה מִכַּעַס עֵינִי, עָתְקָה, בְּכָל צוֹרְרָי: סוּרוּ מִמֶּנִּי כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן, כִּי שָׁמַע יְיָ קוֹל בִּכְיִי: שָׁמַע יְיָ תְּחִנָּתִי, יְיָ תְּפִלָּתִי יִקָּח: יֵבשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ מְאֹד כָּל אֹיְבָי, יָשֻׁבוּ יֵבשׁוּ רָגַע:

מזמור ט'

לַמְנַצֵּחַ עַל מוּת לַבֵּן מִזְמוֹר לְדָוִד: אוֹדֶה יְיָ בְּכָל לִבִּי, אֲסַפְּרָה כָּל נִפְלְאוֹתֶיךָ: אֶשְׂמְחָה וְאֶעֶלְצָה בָךְ, אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ, עֶלְיוֹן: בְּשׁוּב אוֹיְבַי אָחוֹר, יִכָּשְׁלוּ וְיֹאבְדוּ מִפָּנֶיךָ: כִּי עָשִׂיתָ מִשְׁפָּטִי וְדִינִי, יָשַׁבְתָּ לְכִסֵּא, שׁוֹפֵט צֶדֶק: גָּעַרְתָּ גּוֹיִם, אִבַּדְתָּ רָשָׁע, שְׁמָם מָחִיתָ לְעוֹלָם וָעֶד: הָאוֹיֵב תַּמּוּ חֳרָבוֹת לָנֶצַח, וְעָרִים נָתַשְׁתָּ, אָבַד זִכְרָם הֵמָּה: וַיְיָ לְעוֹלָם יֵשֵׁב, כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ: וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק, יָדִין לְאֻמִּים בְּמֵישָׁרִים: וַיְהִי יְיָ מִשְׂגָּב לַדָּךְ, מִשְׂגָּב לְעִתּוֹת בַּצָּרָה: וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ, כִּי לֹא עָזַבְתָּ דֹרְשֶׁיךָ יְיָ: זַמְּרוּ לַיְיָ יֹשֵׁב צִיּוֹן, הַגִּידוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו: כִּי דֹרֵשׁ דָּמִים אוֹתָם זָכָר, לֹא שָׁכַח צַעֲקַת עֲנָוִים: חָנְנֵנִי יְיָ, רְאֵה עָנְיִי מִשֹּׂנְאָי, מְרוֹמְמִי מִשַּׁעֲרֵי מָוֶת: לְמַעַן אֲסַפְּרָה כָּל תְּהִלָּתֶיךָ בְּשַׁעֲרֵי בַת צִיּוֹן, אָגִילָה בִּישׁוּעָתֶךָ: טָבְעוּ גוֹיִם בְּשַׁחַת עָשׂוּ, בְּרֶשֶׁת זוּ טָמָנוּ, נִלְכְּדָה רַגְלָם: נוֹדַע יְיָ, מִשְׁפָּט עָשָׂה, בְּפֹעַל כַּפָּיו נוֹקֵשׁ רָשָׁע, הִגָּיוֹן סֶלָה: יָשׁוּבוּ רְשָׁעִים לִשְׁאוֹלָה, כָּל גּוֹיִם שְׁכֵחֵי אֱלֹהִים: כִּי לֹא לָנֶצַח יִשָּׁכַח אֶבְיוֹן, תִּקְוַת עֲנִיִּים תֹּאבַד לָעַד: קוּמָה יְיָ, אַל יָעֹז אֱנוֹשׁ, יִשָּׁפְטוּ גוֹיִם עַל פָּנֶיךָ: שִׁיתָה יְיָ מוֹרָה לָהֶם, יֵדְעוּ גוֹיִם אֱנוֹשׁ הֵמָּה סֶלָה:

מזמור י"ג

לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: עַד אָנָה יְיָ תִּשְׁכָּחֵנִי נֶצַח, עַד אָנָה תַּסְתִּיר אֶת פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי: עַד אָנָה אָשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי, יָגוֹן בִּלְבָבִי יוֹמָם, עַד אָנָה יָרוּם אֹיְבִי עָלָי: הַבִּיטָה עֲנֵנִי יְיָ אֱלֹהָי,

הָאִירָה עֵינַי, פֶּן אִישַׁן הַמָּוֶת: פֶּן יֹאמַר אֹיְבִי יְכָלְתִּיו, צָרַי יָגִילוּ כִּי אֶמּוֹט: וַאֲנִי בְּחַסְדְּךָ בָטַחְתִּי, יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ, אָשִׁירָה לַיְיָ כִּי גָמַל עָלָי:

מזמור ט"ז

מִכְתָּם לְדָוִד, שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָךְ: אָמַרְתְּ לַייָ, יְיָ אָתָּה, טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ: לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה, וְאַדִּירֵי, כָּל חֶפְצִי בָם: יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם, אַחֵר מָהָרוּ, בַּל אַסִּיךְ נִסְכֵּיהֶם מִדָּם, וּבַל אֶשָּׂא אֶת שְׁמוֹתָם עַל שְׂפָתָי: יְיָ מְנָת חֶלְקִי וְכוֹסִי, אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי: חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים, אַף נַחֲלַת שָׁפְרָה עָלָי: אֲבָרֵךְ אֶת יְיָ אֲשֶׁר יְעָצָנִי, אַף לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי: שִׁוִּיתִי יְיָ לְנֶגְדִּי תָמִיד, כִּי מִימִינִי בַּל אֶמּוֹט: לָכֵן שָׂמַח לִבִּי וַיָּגֶל כְּבוֹדִי, אַף בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח: כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל, לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ לִרְאוֹת שָׁחַת: תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים, שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ, נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח:

מזמור י"ז

תְּפִלָּה לְדָוִד, שִׁמְעָה יְיָ צֶדֶק, הַקְשִׁיבָה רִנָּתִי הַאֲזִינָה תְּפִלָּתִי בְּלֹא שִׂפְתֵי מִרְמָה: מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא, עֵינֶיךָ תֶּחֱזֶינָה מֵישָׁרִים: בָּחַנְתָּ לִבִּי, פָּקַדְתָּ לַיְלָה, צְרַפְתַּנִי, בַּל תִּמְצָא, זַמֹּתִי בַּל יַעֲבָר פִּי: לִפְעֻלּוֹת אָדָם בִּדְבַר שְׂפָתֶיךָ, אֲנִי שָׁמַרְתִּי, אָרְחוֹת פָּרִיץ: תָּמֹךְ אֲשׁוּרַי בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ, בַּל נָמוֹטוּ פְעָמָי: אֲנִי קְרָאתִיךָ, כִּי תַעֲנֵנִי אֵל, הַט אָזְנְךָ לִי, שְׁמַע אִמְרָתִי: הַפְלֵה חֲסָדֶיךָ מוֹשִׁיעַ חוֹסִים, מִמִּתְקוֹמְמִים בִּימִינֶךָ: שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן, בְּצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנִי: מִפְּנֵי רְשָׁעִים זוּ שַׁדּוּנִי, אֹיְבֵי בְנֶפֶשׁ יַקִּיפוּ עָלָי: חֶלְבָּמוֹ סָגָרוּ, פִּימוֹ דִּבְּרוּ בְּגֵאוּת: אַשֻּׁרֵינוּ עַתָּה סְבָבוּנוּ, עֵינֵיהֶם יָשִׁיתוּ לִנְטוֹת בָּאָרֶץ: דִּמְיֹנוֹ כְּאַרְיֵה יִכְסוֹף לִטְרֹף, וְכִכְפִיר יֹשֵׁב בְּמִסְתָּרִים: קוּמָה יְיָ, קַדְּמָה פָנָיו, הַכְרִיעֵהוּ, פַּלְטָה נַפְשִׁי מֵרָשָׁע, חַרְבֶּךָ: מִמְתִים יָדְךָ יְיָ, מִמְתִים מֵחֶלֶד, חֶלְקָם בַּחַיִּים, וּצְפוּנְךָ תְמַלֵּא בִטְנָם, יִשְׂבְּעוּ בָנִים, וְהִנִּיחוּ יִתְרָם לְעוֹלְלֵיהֶם: אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ, אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ:

מזמור י"ח

לַמְנַצֵּחַ לְעֶבֶד יְיָ לְדָוִד, אֲשֶׁר דִּבֶּר לַיְיָ אֶת דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת, בְּיוֹם הִצִּיל יְיָ אוֹתוֹ מִכַּף כָּל אֹיְבָיו וּמִיַּד שָׁאוּל: וַיֹּאמַר, אֶרְחָמְךָ יְיָ, חִזְקִי: יְיָ סַלְעִי וּמְצוּדָתִי וּמְפַלְטִי אֵלִי, צוּרִי אֶחֱסֶה בּוֹ, מָגִנִּי וְקֶרֶן יִשְׁעִי, מִשְׂגַּבִּי: מְהֻלָּל אֶקְרָא יְיָ, וּמִן אֹיְבַי אִוָּשֵׁעַ: אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי מָוֶת, וְנַחֲלֵי בְלִיַּעַל, יְבַעֲתוּנִי: חֶבְלֵי שְׁאוֹל, סְבָבוּנִי, קִדְּמוּנִי מוֹקְשֵׁי מָוֶת: בַּצַּר לִי אֶקְרָא יְיָ, וְאֶל אֱלֹהַי אֲשַׁוֵּעַ, יִשְׁמַע מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי, וְשַׁוְעָתִי לְפָנָיו תָּבוֹא בְאָזְנָיו: וַתִּגְעַשׁ וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ, וּמוֹסְדֵי הָרִים יִרְגָּזוּ וַיִּתְגָּעֲשׁוּ, כִּי חָרָה לוֹ: עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ, וְאֵשׁ מִפִּיו תֹּאכֵל, גֶּחָלִים בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ: וַיֵּט שָׁמַיִם, וַיֵּרֶד, וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו: וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעָף, וַיֵּדֶא עַל כַּנְפֵי רוּחַ: יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סְתָרוֹ, סְבִיבוֹתָיו סֻכָּתוֹ, חֶשְׁכַת מַיִם עָבֵי שְׁחָקִים: מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ, עָבָיו עָבְרוּ בָּרָד וְגַחֲלֵי אֵשׁ:

וַיַּרְעֵם בַּשָּׁמַיִם יְיָ, וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קֹלוֹ בָּרָד וְגַחֲלֵי אֵשׁ: וַיִּשְׁלַח חִצָּיו וַיְפִיצֵם, וּבְרָקִים רָב, וַיְהֻמֵּם: וַיֵּרָאוּ אֲפִיקֵי מַיִם, וַיִּגָּלוּ מוֹסְדוֹת תֵּבֵל, מִגַּעֲרָתְךָ יְיָ, מִנִּשְׁמַת רוּחַ אַפֶּךָ: יִשְׁלַח מִמָּרוֹם, יִקָּחֵנִי, יַמְשֵׁנִי מִמַּיִם רַבִּים: יַצִּילֵנִי מֵאֹיְבִי עָז, וּמִשֹּׂנְאָי כִּי אָמְצוּ מִמֶּנִּי: יְקַדְּמוּנִי, בְּיוֹם אֵידִי, וַיְהִי יְיָ לְמִשְׁעָן לִי: וַיּוֹצִיאֵנִי לַמֶּרְחָב, יְחַלְּצֵנִי, כִּי חָפֵץ בִּי:

יִגְמְלֵנִי יְיָ כְּצִדְקִי, כְּבֹר יָדַי יָשִׁיב לִי: כִּי שָׁמַרְתִּי דַּרְכֵי יְיָ, וְלֹא רָשַׁעְתִּי מֵאֱלֹהָי: כִּי כָל מִשְׁפָּטָיו לְנֶגְדִּי, וְחֻקֹּתָיו לֹא אָסִיר מֶנִּי: וָאֱהִי תָמִים עִמּוֹ, וָאֶשְׁתַּמֵּר מֵעֲוֹנִי: וַיָּשֶׁב יְיָ לִי כְּצִדְקִי, כְּבֹר יָדַי לְנֶגֶד עֵינָיו: עִם חָסִיד תִּתְחַסָּד, עִם גְּבַר תָּמִים תִּתַּמָּם: עִם נָבָר תִּתְבָּרָר, וְעִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל: כִּי אַתָּה עַם עָנִי תוֹשִׁיעַ, וְעֵינַיִם רָמוֹת תַּשְׁפִּיל: כִּי אַתָּה תָּאִיר נֵרִי, יְיָ אֱלֹהַי יַגִּיהַּ חָשְׁכִּי: כִּי בְךָ אָרֻץ גְּדוּד, וּבֵאלֹהַי אֲדַלֶּג שׁוּר: הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ, אִמְרַת יְיָ צְרוּפָה, מָגֵן הוּא, לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ: כִּי מִי אֱלוֹהַּ מִבַּלְעֲדֵי יְיָ, וּמִי צוּר זוּלָתִי אֱלֹהֵינוּ: הָאֵל הַמְאַזְּרֵנִי חָיִל, וַיִּתֵּן תָּמִים דַּרְכִּי: מְשַׁוֶּה רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת, וְעַל בָּמֹתַי יַעֲמִידֵנִי: מְלַמֵּד יָדַי לַמִּלְחָמָה, וְנִחֲתָה קֶשֶׁת נְחוּשָׁה זְרוֹעֹתָי: וַתִּתֶּן לִי מָגֵן יִשְׁעֶךָ, וִימִינְךָ תִסְעָדֵנִי, וְעַנְוָתְךָ תַּרְבֵּנִי: תַּרְחִיב צַעֲדִי תַּחְתָּי, וְלֹא מָעֲדוּ קַרְסֻלָּי: אֶרְדּוֹף אוֹיְבַי וְאַשִּׂיגֵם, וְלֹא אָשׁוּב עַד כַּלּוֹתָם: אֶמְחָצֵם וְלֹא יָכְלוּ קוּם, יִפְּלוּ תַּחַת רַגְלָי: וַתְּאַזְּרֵנִי חַיִל לַמִּלְחָמָה, תַּכְרִיעַ קָמַי תַּחְתָּי: וְאֹיְבַי נָתַתָּה לִּי עֹרֶף, וּמְשַׂנְאַי אַצְמִיתֵם: יְשַׁוְּעוּ וְאֵין מוֹשִׁיעַ, עַל יְיָ וְלֹא עָנָם: וְאֶשְׁחָקֵם כְּעָפָר עַל פְּנֵי רוּחַ, כְּטִיט חוּצוֹת אֲרִיקֵם: תְּפַלְּטֵנִי מֵרִיבֵי עָם, תְּשִׂימֵנִי לְרֹאשׁ גּוֹיִם, עַם לֹא יָדַעְתִּי יַעַבְדוּנִי: לְשֵׁמַע אֹזֶן יִשְׁמְעוּ לִי, בְּנֵי נֵכָר יְכַחֲשׁוּ לִי: בְּנֵי נֵכָר יִבֹּלוּ, וְיַחְרְגוּ מִמִּסְגְּרוֹתֵיהֶם: חַי יְיָ, וּבָרוּךְ צוּרִי, וְיָרוּם אֱלוֹהֵי יִשְׁעִי: הָאֵל, הַנּוֹתֵן נְקָמוֹת לִי, וַיַּדְבֵּר עַמִּים תַּחְתָּי: מְפַלְּטִי מֵאֹיְבָי, אַף מִן קָמַי תְּרוֹמְמֵנִי, מֵאִישׁ חָמָס תַּצִּילֵנִי: עַל כֵּן אוֹדְךָ בַגּוֹיִם יְיָ, וּלְשִׁמְךָ אֲזַמֵּרָה: מַגְדִּיל יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ, וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ, לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ, עַד עוֹלָם:

מזמור כ"ב

לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד: אֵלִי, אֵלִי, לָמָה עֲזַבְתָּנִי, רָחוֹק מִישׁוּעָתִי, דִּבְרֵי שַׁאֲגָתִי: אֱלֹהַי, אֶקְרָא יוֹמָם וְלֹא תַעֲנֶה, וְלַיְלָה וְלֹא דוּמִיָּה לִי: וְאַתָּה קָדוֹשׁ, יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: בְּךָ בָטְחוּ אֲבֹתֵינוּ, בָּטְחוּ וַתְּפַלְּטֵמוֹ: אֵלֶיךָ זָעֲקוּ וְנִמְלָטוּ, בְּךָ בָטְחוּ וְלֹא בוֹשׁוּ: וְאָנֹכִי תוֹלַעַת, וְלֹא אִישׁ, חֶרְפַּת אָדָם וּבְזוּי עָם: כָּל רֹאַי יַלְעִגוּ לִי, יַפְטִירוּ בְשָׂפָה יָנִיעוּ רֹאשׁ: גֹּל אֶל יְיָ, יְפַלְּטֵהוּ, יַצִּילֵהוּ כִּי חָפֵץ בּוֹ: כִּי אַתָּה גֹחִי מִבָּטֶן, מַבְטִיחִי עַל שְׁדֵי אִמִּי: עָלֶיךָ הָשְׁלַכְתִּי מֵרָחֶם, מִבֶּטֶן אִמִּי אֵלִי אָתָּה: אַל תִּרְחַק מִמֶּנִּי, כִּי צָרָה קְרוֹבָה, כִּי אֵין עוֹזֵר: סְבָבוּנִי פָּרִים רַבִּים, אַבִּירֵי בָשָׁן כִּתְּרוּנִי: פָּצוּ עָלַי פִּיהֶם, אַרְיֵה טֹרֵף וְשֹׁאֵג: כַּמַּיִם נִשְׁפַּכְתִּי וְהִתְפָּרְדוּ כָּל עַצְמוֹתָי, הָיָה לִבִּי כַּדּוֹנָג, נָמַס בְּתוֹךְ מֵעָי: יָבֵשׁ כַּחֶרֶשׂ כֹּחִי, וּלְשׁוֹנִי מֻדְבָּק מַלְקוֹחָי, וְלַעֲפַר מָוֶת תִּשְׁפְּתֵנִי: כִּי סְבָבוּנִי כְלָבִים, עֲדַת מְרֵעִים הִקִּיפוּנִי, כָּאֲרִי יָדַי וְרַגְלָי:

אֲסַפֵּר כָּל עַצְמוֹתָי, הֵמָּה יַבִּיטוּ יִרְאוּ בִי: יְחַלְּקוּ בְגָדַי לָהֶם, וְעַל לְבוּשִׁי יַפִּילוּ גוֹרָל: וְאַתָּה יְיָ אַל תִּרְחָק, אֱיָלוּתִי, לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה: הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי, מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי: הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אַרְיֵה, וּמִקַּרְנֵי רֵמִים עֲנִיָתָנִי: אֲסַפְּרָה שִׁמְךָ לְאֶחָי, בְּתוֹךְ קָהָל אֲהַלְלֶךָּ: יִרְאֵי יְיָ הַלְלוּהוּ, כָּל זֶרַע יַעֲקֹב כַּבְּדוּהוּ, וְגוּרוּ מִמֶּנּוּ כָּל זֶרַע יִשְׂרָאֵל: כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֱנוּת עָנִי, וְלֹא הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ, וּבְשַׁוְּעוֹ אֵלָיו שָׁמַע: מֵאִתְּךָ תְּהִלָּתִי בְּקָהָל רָב, נְדָרַי אֲשַׁלֵּם נֶגֶד יְרֵאָיו: יֹאכְלוּ עֲנָוִים וְיִשְׂבָּעוּ, יְהַלְלוּ יְיָ דֹּרְשָׁיו, יְחִי לְבַבְכֶם לָעַד: יִזְכְּרוּ וְיָשֻׁבוּ אֶל יְיָ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ, וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל מִשְׁפְּחוֹת גּוֹיִם: כִּי לַיְיָ הַמְּלוּכָה, וּמֹשֵׁל בַּגּוֹיִם: אָכְלוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ כָּל דִּשְׁנֵי אֶרֶץ, לְפָנָיו יִכְרְעוּ כָּל יוֹרְדֵי עָפָר, וְנַפְשׁוֹ לֹא חִיָּה: זֶרַע יַעַבְדֶנּוּ, יְסֻפַּר לַיְיָ לַדּוֹר: יָבֹאוּ וְיַגִּידוּ צִדְקָתוֹ, לְעַם נוֹלָד כִּי עָשָׂה:

מזמור כ"ג

מִזְמוֹר לְדָוִד, יְיָ רֹעִי לֹא אֶחְסָר: בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי, עַל מֵי מְנֻחוֹת יְנַהֲלֵנִי: נַפְשִׁי, יְשׁוֹבֵב, יַנְחֵנִי בְמַעְגְּלֵי צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ: גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת, לֹא אִירָא רָע, כִּי אַתָּה עִמָּדִי, שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה יְנַחֲמֻנִי: תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צֹרְרָי, דִּשַּׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי, כּוֹסִי רְוָיָה: אַךְ טוֹב וָחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי כָּל יְמֵי חַיָּי, וְשַׁבְתִּי בְּבֵית יְיָ לְאֹרֶךְ יָמִים:

מזמור כ"ה

לְדָוִד, אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא: אֱלֹהַי, בְּךָ בָטַחְתִּי אַל אֵבוֹשָׁה, אַל יַעַלְצוּ אוֹיְבַי לִי: גַּם כָּל קֹוֶיךָ, לֹא יֵבֹשׁוּ, יֵבֹשׁוּ הַבּוֹגְדִים רֵיקָם: דְּרָכֶיךָ יְיָ הוֹדִיעֵנִי, אָרְחוֹתֶיךָ לַמְּדֵנִי: הַדְרִיכֵנִי בַאֲמִתֶּךָ וְלַמְּדֵנִי, כִּי אַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׁעִי, אוֹתְךָ קִוִּיתִי כָּל הַיּוֹם: זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ, כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: חַטֹּאות נְעוּרַי וּפְשָׁעַי, אַל תִּזְכֹּר, כְּחַסְדְּךָ זְכָר לִי אַתָּה לְמַעַן טוּבְךָ יְיָ: טוֹב וְיָשָׁר יְיָ, עַל כֵּן יוֹרֶה חַטָּאִים בַּדָּרֶךְ: יַדְרֵךְ עֲנָוִים בַּמִּשְׁפָּט, וִילַמֵּד עֲנָוִים דַּרְכּוֹ: כָּל אָרְחוֹת יְיָ חֶסֶד וֶאֱמֶת, לְנֹצְרֵי בְרִיתוֹ וְעֵדֹתָיו: לְמַעַן שִׁמְךָ יְיָ, וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנִי, כִּי רַב הוּא: מִי זֶה הָאִישׁ יְרֵא יְיָ, יוֹרֶנּוּ בְּדֶרֶךְ יִבְחָר: נַפְשׁוֹ בְּטוֹב תָּלִין, וְזַרְעוֹ יִירַשׁ אָרֶץ: סוֹד יְיָ לִירֵאָיו, וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם: עֵינַי תָּמִיד אֶל יְיָ, כִּי הוּא יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת רַגְלָי: פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי, כִּי יָחִיד וְעָנִי אָנִי: צָרוֹת לְבָבִי הִרְחִיבוּ, מִמְּצוּקוֹתַי הוֹצִיאֵנִי: רְאֵה עָנְיִי וַעֲמָלִי, וְשָׂא לְכָל חַטֹּאותָי: רְאֵה אוֹיְבַי כִּי רָבּוּ, וְשִׂנְאַת חָמָס שָׂנְאוּנִי: שָׁמְרָה נַפְשִׁי וְהַצִּילֵנִי, אַל אֵבוֹשׁ כִּי חָסִיתִי בָךְ: תֹּם וְיֹשֶׁר, יִצְּרוּנִי, כִּי קִוִּיתִיךָ: פְּדֵה אֱלֹהִים אֶת יִשְׂרָאֵל, מִכֹּל צָרוֹתָיו:

מזמור ל'

מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד: אֲרוֹמִמְךָ יְיָ, כִּי דִלִּיתָנִי, וְלֹא שִׂמַּחְתָּ אֹיְבַי לִי: יְיָ אֱלֹהָי, שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי: יְיָ הֶעֱלִיתָ מִן שְׁאוֹל נַפְשִׁי, חִיִּיתַנִי מִיָּרְדִי בוֹר: זַמְּרוּ לַיְיָ חֲסִידָיו, וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ: כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ, חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ, בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי, וְלַבֹּקֶר רִנָּה: וַאֲנִי אָמַרְתִּי

בְּשַׁלְוִי, בַּל אֶמּוֹט לְעוֹלָם: יְיָ בִּרְצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּה לְהַרְרִי עֹז, הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ, הָיִיתִי נִבְהָל: אֵלֶיךָ יְיָ אֶקְרָא, וְאֶל יְיָ אֶתְחַנָּן: מַה בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל שָׁחַת, הֲיוֹדְךָ עָפָר, הֲיַגִּיד אֲמִתֶּךָ: שְׁמַע יְיָ וְחָנֵּנִי, יְיָ הֱיֵה עֹזֵר לִי: הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי, פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי, וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה: לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם, יְיָ אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ:

מזמור ל״א

לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: בְּךָ יְיָ חָסִיתִי, אַל אֵבוֹשָׁה לְעוֹלָם, בְּצִדְקָתְךָ פַּלְּטֵנִי: הַטֵּה אֵלַי אָזְנְךָ, מְהֵרָה הַצִּילֵנִי, הֱיֵה לִי לְצוּר מָעוֹז, לְבֵית מְצוּדוֹת, לְהוֹשִׁיעֵנִי: כִּי סַלְעִי וּמְצוּדָתִי אָתָּה, וּלְמַעַן שִׁמְךָ תַּנְחֵנִי וּתְנַהֲלֵנִי: תּוֹצִיאֵנִי מֵרֶשֶׁת זוּ טָמְנוּ לִי, כִּי אַתָּה מָעוּזִּי: בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי, פָּדִיתָה אוֹתִי יְיָ אֵל אֱמֶת: שָׂנֵאתִי הַשֹּׁמְרִים הַבְלֵי שָׁוְא, וַאֲנִי אֶל יְיָ בָּטָחְתִּי: אָגִילָה וְאֶשְׂמְחָה בְּחַסְדֶּךָ, אֲשֶׁר רָאִיתָ אֶת עָנְיִי, יָדַעְתָּ בְּצָרוֹת נַפְשִׁי: וְלֹא הִסְגַּרְתַּנִי בְּיַד אוֹיֵב, הֶעֱמַדְתָּ בַמֶּרְחָב רַגְלָי: חָנֵּנִי יְיָ כִּי צַר לִי, עָשְׁשָׁה בְכַעַס עֵינִי, נַפְשִׁי וּבִטְנִי: כִּי כָלוּ בְיָגוֹן חַיַּי, וּשְׁנוֹתַי בַּאֲנָחָה, כָּשַׁל בַּעֲוֹנִי כֹּחִי, וְעַצְמַי עָשֵׁשׁוּ: מִכָּל צֹרְרַי הָיִיתִי חֶרְפָּה, וְלִשְׁכֵנַי מְאֹד, וּפַחַד לְמְיָדָעָי, רֹאַי בַּחוּץ נָדְדוּ מִמֶּנִּי: נִשְׁכַּחְתִּי כְּמֵת מִלֵּב, הָיִיתִי כִּכְלִי אֹבֵד: כִּי שָׁמַעְתִּי דִּבַּת רַבִּים, מָגוֹר מִסָּבִיב, בְּהִוָּסְדָם יַחַד עָלַי, לָקַחַת נַפְשִׁי זָמָמוּ: וַאֲנִי עָלֶיךָ בָטַחְתִּי יְיָ, אָמַרְתִּי אֱלֹהַי אָתָּה: בְּיָדְךָ עִתֹּתָי, הַצִּילֵנִי מִיַּד אוֹיְבַי וּמֵרֹדְפָי: הָאִירָה פָנֶיךָ עַל עַבְדֶּךָ, הוֹשִׁיעֵנִי בְחַסְדֶּךָ: יְיָ, אַל אֵבוֹשָׁה כִּי קְרָאתִיךָ, יֵבשׁוּ רְשָׁעִים, יִדְמוּ לִשְׁאוֹל: תֵּאָלַמְנָה שִׂפְתֵי שֶׁקֶר הַדֹּבְרוֹת עַל צַדִּיק עָתָק בְּגַאֲוָה וָבוּז: מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ, פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ, נֶגֶד בְּנֵי אָדָם: תַּסְתִּירֵם בְּסֵתֶר פָּנֶיךָ, מֵרֶכְסֵי אִישׁ, תִּצְפְּנֵם בְּסֻכָּה מֵרִיב לְשֹׁנוֹת: בָּרוּךְ יְיָ כִּי הִפְלִיא חַסְדּוֹ לִי בְּעִיר מָצוֹר: וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי נִגְרַזְתִּי מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ, אָכֵן שָׁמַעְתָּ קוֹל תַּחֲנוּנַי, בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ: אֱהֲבוּ אֶת יְיָ כָּל חֲסִידָיו, אֱמוּנִים נֹצֵר יְיָ, וּמְשַׁלֵּם עַל יֶתֶר עֹשֵׂה גַאֲוָה: חִזְקוּ, וְיַאֲמֵץ לְבַבְכֶם, כָּל הַמְיַחֲלִים לַיְיָ:

מזמור ל״ב

לְדָוִד מַשְׂכִּיל, אַשְׁרֵי נְשׂוּי פֶּשַׁע, כְּסוּי חֲטָאָה: אַשְׁרֵי אָדָם לֹא יַחְשֹׁב יְיָ לוֹ עָוֹן, וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה: כִּי הֶחֱרַשְׁתִּי בָלוּ עֲצָמַי, בְּשַׁאֲגָתִי כָּל הַיּוֹם: כִּי יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶךָ, נֶהְפַּךְ לְשַׁדִּי, בְּחַרְבֹנֵי קַיִץ סֶלָה: חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ, וַעֲוֹנִי לֹא כִסִּיתִי, אָמַרְתִּי אוֹדֶה עָלַי פְּשָׁעַי לַיְיָ, וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֹן חַטָּאתִי סֶלָה: עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא, רַק לְשֵׁטֶף מַיִם רַבִּים אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ: אַתָּה סֵתֶר לִי, מִצַּר תִּצָּרֵנִי, רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: אַשְׂכִּילְךָ, וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זוּ תֵּלֵךְ, אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי: אַל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין, בְּמֶתֶג וָרֶסֶן עֶדְיוֹ לִבְלוֹם, בַּל קְרֹב אֵלֶיךָ: רַבִּים מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בַּייָ חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ: שִׂמְחוּ בַייָ, וְגִילוּ צַדִּיקִים, וְהָרְנִינוּ כָּל יִשְׁרֵי לֵב:

מזמור ל״ג

רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ, לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה: הוֹדוּ לַיְיָ בְּכִנּוֹר, בְּנֵבֶל עָשׂוֹר זַמְּרוּ לוֹ: שִׁירוּ לוֹ שִׁיר חָדָשׁ, הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה: כִּי יָשָׁר דְּבַר יְיָ, וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה: אֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט, חֶסֶד יְיָ מָלְאָה הָאָרֶץ: בִּדְבַר יְיָ שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ, וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם: כֹּנֵס כַּנֵּד מֵי הַיָּם, נֹתֵן בְּאוֹצָרוֹת תְּהוֹמוֹת: יִירְאוּ מֵיְיָ כָּל הָאָרֶץ, מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כָּל יֹשְׁבֵי תֵבֵל: כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי, הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד: יְיָ הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם, הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: עֲצַת יְיָ לְעוֹלָם תַּעֲמֹד, מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: אַשְׁרֵי הַגּוֹי אֱשֶׁר יְיָ אֱלֹהָיו, הָעָם בָּחַר לְנַחֲלָה לוֹ: מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יְיָ, רָאָה אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם: מִמְּכוֹן שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ אֶל כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם, הַמֵּבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם: אֵין הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרב חָיִל, גִּבּוֹר לֹא יִנָּצֵל בְּרב כֹּחַ: שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה, וּבְרב חֵילוֹ לֹא יְמַלֵּט: הִנֵּה עֵין יְיָ אֶל יְרֵאָיו, לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: לְהַצִּיל מִמָּוֶת נַפְשָׁם, וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב: נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַיְיָ, עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ הוּא: כִּי בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ, כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָּטָחְנוּ: יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ, כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:

מזמור ל״ו

לַמְנַצֵּחַ, לְעֶבֶד יְיָ לְדָוִד: נְאֻם פֶּשַׁע לָרָשָׁע בְּקֶרֶב לִבִּי, אֵין פַּחַד אֱלֹהִים לְנֶגֶד עֵינָיו: כִּי הֶחֱלִיק אֵלָיו בְּעֵינָיו, לִמְצֹא עֲוֹנוֹ לִשְׂנֹא: דִּבְרֵי פִיו אָוֶן וּמִרְמָה, חָדַל לְהַשְׂכִּיל לְהֵיטִיב: אָוֶן יַחְשֹׁב עַל מִשְׁכָּבוֹ, יִתְיַצֵּב עַל דֶּרֶךְ לֹא טוֹב, רָע לֹא יִמְאָס: יְיָ בַּהַשָּׁמַיִם חַסְדֶּךָ, אֱמוּנָתְךָ עַד שְׁחָקִים: צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל, מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה, אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ: מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים, וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן: יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ, וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם: כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים, בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה אוֹר: מְשֹׁךְ חַסְדְּךָ לְיֹדְעֶיךָ, וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי לֵב: אַל תְּבוֹאֵנִי רֶגֶל גַּאֲוָה, וְיַד רְשָׁעִים אַל תְּנִדֵנִי: שָׁם נָפְלוּ פֹּעֲלֵי אָוֶן, דֹּחוּ וְלֹא יָכְלוּ קוּם:

מזמור ל״ז

לְדָוִד, אַל תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים, אַל תְּקַנֵּא בְּעֹשֵׂי עַוְלָה: כִּי כֶחָצִיר מְהֵרָה יִמָּלוּ, וּכְיֶרֶק דֶּשֶׁא יִבּוֹלוּן: בְּטַח בַּיְיָ, וַעֲשֵׂה טוֹב, שְׁכָן אֶרֶץ, וּרְעֵה אֱמוּנָה: וְהִתְעַנַּג עַל יְיָ, וְיִתֶּן לְךָ מִשְׁאֲלֹת לִבֶּךָ: גּוֹל עַל יְיָ דַּרְכֶּךָ וּבְטַח עָלָיו, וְהוּא יַעֲשֶׂה: וְהוֹצִיא כָאוֹר צִדְקֶךָ, וּמִשְׁפָּטְךָ כַּצָּהֳרָיִם: דּוֹם לַיְיָ, וְהִתְחוֹלֵל לוֹ, אַל תִּתְחַר בְּמַצְלִיחַ דַּרְכּוֹ, בְּאִישׁ עֹשֶׂה מְזִמּוֹת: הֶרֶף מֵאַף, וַעֲזֹב חֵמָה, אַל תִּתְחַר אַךְ לְהָרַע: כִּי מְרֵעִים יִכָּרֵתוּן, וְקוֵוי יְיָ הֵמָּה יִירְשׁוּ אָרֶץ: וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע, וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל מְקוֹמוֹ וְאֵינֶנּוּ: וַעֲנָוִים יִירְשׁוּ אָרֶץ, וְהִתְעַנְּגוּ עַל רב שָׁלוֹם: זֹמֵם רָשָׁע לַצַּדִּיק, וְחֹרֵק עָלָיו שִׁנָּיו: יְיָ יִשְׂחַק לוֹ, כִּי רָאָה כִּי יָבֹא יוֹמוֹ: חֶרֶב פָּתְחוּ רְשָׁעִים, וְדָרְכוּ קַשְׁתָּם לְהַפִּיל עָנִי וְאֶבְיוֹן, לִטְבוֹחַ יִשְׁרֵי דָרֶךְ: חַרְבָּם תָּבוֹא בְלִבָּם וְקַשְׁתוֹתָם תִּשָּׁבַרְנָה: טוֹב מְעַט לַצַּדִּיק, מֵהֲמוֹן רְשָׁעִים רַבִּים: כִּי זְרוֹעוֹת רְשָׁעִים תִּשָּׁבַרְנָה, וְסוֹמֵךְ צַדִּיקִים יְיָ: יוֹדֵעַ יְיָ

יְמֵי תְמִימִם, וְנַחֲלָתָם לְעוֹלָם תִּהְיֶה: לֹא יֵבֹשׁוּ בְּעֵת רָעָה, וּבִימֵי רְעָבוֹן יִשְׂבָּעוּ: כִּי רְשָׁעִים יֹאבֵדוּ, וְאֹיְבֵי יְיָ כִּיקַר כָּרִים, כָּלוּ בֶּעָשָׁן כָּלוּ: לֹוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם, וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן: כִּי מְבֹרָכָיו יִירְשׁוּ אֶרֶץ, וּמְקֻלָּלָיו יִכָּרֵתוּ: מֵיְיָ מִצְעֲדֵי גֶּבֶר כּוֹנָנוּ, וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ: כִּי יִפֹּל לֹא יוּטָל, כִּי יְיָ סוֹמֵךְ יָדוֹ: נַעַר הָיִיתִי, גַּם זָקַנְתִּי, וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב, וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ לָחֶם: כָּל הַיּוֹם חוֹנֵן וּמַלְוֶה, וְזַרְעוֹ לִבְרָכָה: סוּר מֵרָע, וַעֲשֵׂה טוֹב, וּשְׁכֹן לְעוֹלָם: כִּי יְיָ אֹהֵב מִשְׁפָּט, וְלֹא יַעֲזֹב אֶת חֲסִידָיו, לְעוֹלָם נִשְׁמָרוּ, וְזֶרַע רְשָׁעִים נִכְרָת: צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ, וְיִשְׁכְּנוּ לָעַד עָלֶיהָ: פִּי צַדִּיק יֶהְגֶּה חָכְמָה, וּלְשׁוֹנוֹ תְּדַבֵּר מִשְׁפָּט: תּוֹרַת אֱלֹהָיו בְּלִבּוֹ, לֹא תִמְעַד אֲשֻׁרָיו: צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק, וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ: יְיָ לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ, וְלֹא יַרְשִׁיעֶנּוּ בְּהִשָּׁפְטוֹ: קַוֵּה אֶל יְיָ, וּשְׁמֹר דַּרְכּוֹ, וִירוֹמִמְךָ לָרֶשֶׁת אָרֶץ, בְּהִכָּרֵת רְשָׁעִים תִּרְאֶה: רָאִיתִי רָשָׁע עָרִיץ, וּמִתְעָרֶה כְּאֶזְרַח רַעֲנָן: וַיַּעֲבֹר וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ, וָאֲבַקְשֵׁהוּ וְלֹא נִמְצָא: שְׁמָר תָּם, וּרְאֵה יָשָׁר, כִּי אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם: וּפֹשְׁעִים נִשְׁמְדוּ יַחְדָּו, אַחֲרִית רְשָׁעִים נִכְרָתָה: וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מֵיְיָ, מָעוּזָם בְּעֵת צָרָה: וַיַּעְזְרֵם יְיָ וַיְפַלְּטֵם, יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם, כִּי חָסוּ בוֹ:

מזמור ל"ח

מִזְמוֹר לְדָוִד לְהַזְכִּיר: יְיָ אַל בְּקֶצְפְּךָ תוֹכִיחֵנִי, וּבַחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי: כִּי חִצֶּיךָ נָחֲתוּ בִי, וַתִּנְחַת עָלַי יָדֶךָ: אֵין מְתֹם בִּבְשָׂרִי מִפְּנֵי זַעְמֶךָ, אֵין שָׁלוֹם בַּעֲצָמַי מִפְּנֵי חַטָּאתִי: כִּי עֲוֹנֹתַי עָבְרוּ רֹאשִׁי כְּמַשָּׂא כָּבֵד, יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי: הִבְאִישׁוּ נָמַקּוּ חַבּוּרֹתָי, מִפְּנֵי אִוַּלְתִּי: נַעֲוֵיתִי שַׁחֹתִי עַד מְאֹד, כָּל הַיּוֹם קֹדֵר הִלָּכְתִּי: כִּי כְסָלַי מָלְאוּ נִקְלֶה, וְאֵין מְתֹם בִּבְשָׂרִי: נְפוּגֹתִי וְנִדְכֵּיתִי עַד מְאֹד, שָׁאַגְתִּי מִנַּהֲמַת לִבִּי: יְיָ נֶגְדְּךָ כָל תַּאֲוָתִי, וְאַנְחָתִי מִמְּךָ לֹא נִסְתָּרָה: לִבִּי סְחַרְחַר, עֲזָבַנִי כֹחִי, וְאוֹר עֵינַי גַּם הֵם אֵין אִתִּי: אֹהֲבַי וְרֵעַי מִנֶּגֶד נִגְעִי יַעֲמֹדוּ, וּקְרוֹבַי מֵרָחֹק עָמָדוּ: וַיְנַקְּשׁוּ מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי, וְדֹרְשֵׁי רָעָתִי דִּבְּרוּ הַוּוֹת, וּמִרְמוֹת כָּל הַיּוֹם יֶהְגּוּ: וַאֲנִי כְּחֵרֵשׁ לֹא אֶשְׁמָע, וּכְאִלֵּם לֹא יִפְתַּח פִּיו: וָאֱהִי כְּאִישׁ אֲשֶׁר לֹא שֹׁמֵעַ, וְאֵין בְּפִיו תּוֹכָחוֹת: כִּי לְךָ יְיָ הוֹחָלְתִּי, אַתָּה תַּעֲנֶה, יְיָ אֱלֹהָי: כִּי אָמַרְתִּי פֶּן יִשְׂמְחוּ לִי, בְּמוֹט רַגְלִי עָלַי הִגְדִּילוּ: כִּי אֲנִי לְצֶלַע נָכוֹן, וּמַכְאוֹבִי נֶגְדִּי תָמִיד: כִּי עֲוֹנִי אַגִּיד, אֶדְאַג מֵחַטָּאתִי: וְאֹיְבַי חַיִּים עָצְמוּ, וְרַבּוּ שֹׂנְאַי שָׁקֶר: וּמְשַׁלְּמֵי רָעָה תַּחַת טוֹבָה, יִשְׂטְנוּנִי תַּחַת רָדְפִי טוֹב: אַל תַּעַזְבֵנִי יְיָ, אֱלֹהַי אַל תִּרְחַק מִמֶּנִּי: חוּשָׁה לְעֶזְרָתִי, יְיָ תְּשׁוּעָתִי:

מזמור ל"ט

לַמְנַצֵּחַ לִידוּתוּן מִזְמוֹר לְדָוִד: אָמַרְתִּי אֶשְׁמְרָה דְרָכַי מֵחֲטוֹא בִלְשׁוֹנִי, אֶשְׁמְרָה לְפִי מַחְסוֹם, בְּעֹד רָשָׁע לְנֶגְדִּי: נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה, הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב, וּכְאֵבִי נֶעְכָּר: חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי, בַּהֲגִיגִי תִבְעַר אֵשׁ, דִּבַּרְתִּי בִלְשׁוֹנִי: הוֹדִיעֵנִי יְיָ קִצִּי, וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא, אֵדְעָה מֶה חָדֵל אָנִי: הִנֵּה טְפָחוֹת נָתַתָּה יָמָי, וְחֶלְדִּי כְאַיִן נֶגְדֶּךָ, אַךְ כָּל הֶבֶל כָּל אָדָם נִצָּב סֶלָה: אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ

אִישׁ, אַךְ הֶבֶל יֶהֱמָיוּן, יִצְבֹּר וְלֹא יֵדַע מִי אֹסְפָם: וְעַתָּה, מַה קִּוִּיתִי יְיָ, תּוֹחַלְתִּי לְךָ הִיא: מִכָּל פְּשָׁעַי הַצִּילֵנִי, חֶרְפַּת נָבָל אַל תְּשִׂימֵנִי: נֶאֱלַמְתִּי לֹא אֶפְתַּח פִּי, כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ: הָסֵר מֵעָלַי נִגְעֶךָ, מִתִּגְרַת יָדְךָ אֲנִי כָלִיתִי: בְּתוֹכָחוֹת עַל עָוֹן יִסַּרְתָּ אִישׁ, וַתָּמֶס כָּעָשׁ חֲמוּדוֹ, אַךְ הֶבֶל כָּל אָדָם סֶלָה: שִׁמְעָה תְפִלָּתִי יְיָ, וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה, אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ, כִּי גֵר אָנֹכִי עִמָּךְ, תּוֹשָׁב כְּכָל אֲבוֹתָי: הָשַׁע מִמֶּנִּי וְאַבְלִיגָה, בְּטֶרֶם אֵלֵךְ וְאֵינֶנִּי:

מזמור מ"א

לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל, בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְיָ: יְיָ יִשְׁמְרֵהוּ וִיחַיֵּהוּ, וְאָשֻׁר בָּאָרֶץ, וְאַל תִּתְּנֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אֹיְבָיו: יְיָ יִסְעָדֶנּוּ עַל עֶרֶשׂ דְּוָי, כָּל מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ: אֲנִי אָמַרְתִּי יְיָ חָנֵנִי, רְפָאָה נַפְשִׁי כִּי חָטָאתִי לָךְ: אוֹיְבַי יֹאמְרוּ רַע לִי, מָתַי יָמוּת וְאָבַד שְׁמוֹ: וְאִם בָּא לִרְאוֹת, שָׁוְא יְדַבֵּר, לִבּוֹ יִקְבָּץ אָוֶן לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר: יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל שֹׂנְאָי, עָלַי יַחְשְׁבוּ רָעָה לִי: דְּבַר בְּלִיַּעַל יָצוּק בּוֹ, וַאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא יוֹסִיף לָקוּם: גַּם אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר בָּטַחְתִּי בּוֹ, אוֹכֵל לַחְמִי, הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב: וְאַתָּה יְיָ חָנֵנִי וַהֲקִימֵנִי, וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם: בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי חָפַצְתָּ בִּי, כִּי לֹא יָרִיעַ אֹיְבִי עָלָי: וַאֲנִי בְּתֻמִּי תָּמַכְתָּ בִּי, וַתַּצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם: בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֵהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

מזמור מ"ט

לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי קֹרַח מִזְמוֹר: שִׁמְעוּ זֹאת כָּל הָעַמִּים, הַאֲזִינוּ כָּל יֹשְׁבֵי חָלֶד: גַּם בְּנֵי אָדָם, גַּם בְּנֵי אִישׁ, יַחַד עָשִׁיר וְאֶבְיוֹן: פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת, וְהֶגּוּת לִבִּי תְבוּנוֹת: אַטֶּה לְמָשָׁל אָזְנִי, אֶפְתַּח בְּכִנּוֹר חִידָתִי: לָמָּה אִירָא בִּימֵי רָע, עֲוֹן עְקֵבַי יְסוֹבֵבֵנִי: הַבֹּטְחִים עַל חֵילָם, וּבְרֹב עָשְׁרָם יִתְהַלָּלוּ: אָח לֹא פָדֹה יִפְדֶּה אִישׁ, לֹא יִתֵּן לֵאלֹהִים כָּפְרוֹ: וְיֵקַר פִּדְיוֹן נַפְשָׁם, וְחָדַל לְעוֹלָם: וְיִחִי עוֹד לָנֶצַח, לֹא יִרְאֶה הַשָּׁחַת: כִּי יִרְאֶה חֲכָמִים יָמוּתוּ יַחַד כְּסִיל וָבַעַר יֹאבֵדוּ, וְעָזְבוּ לַאֲחֵרִים חֵילָם: קִרְבָּם בָּתֵּימוֹ לְעוֹלָם, מִשְׁכְּנֹתָם לְדוֹר וָדֹר, קָרְאוּ בִשְׁמוֹתָם עֲלֵי אֲדָמוֹת: וְאָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין, נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ: זֶה דַרְכָּם כֶּסֶל לָמוֹ, וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם יִרְצוּ סֶלָה: כַּצֹּאן לִשְׁאוֹל שַׁתּוּ, מָוֶת יִרְעֵם, וַיִּרְדּוּ בָם יְשָׁרִים לַבֹּקֶר, וְצוּרָם לְבַלּוֹת שְׁאוֹל, מִזְּבֻל לוֹ: אַךְ אֱלֹהִים יִפְדֶּה נַפְשִׁי מִיַּד שְׁאוֹל, כִּי יִקָּחֵנִי סֶלָה: אַל תִּירָא כִּי יַעֲשַׁר אִישׁ, כִּי יִרְבֶּה כְּבוֹד בֵּיתוֹ: כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל, לֹא יֵרֵד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ: כִּי נַפְשׁוֹ בְּחַיָּיו יְבָרֵךְ, וְיוֹדֶךָ כִּי תֵיטִיב לָךְ: תָּבוֹא עַד דּוֹר אֲבוֹתָיו, עַד נֵצַח לֹא יִרְאוּ אוֹר: אָדָם בִּיקָר וְלֹא יָבִין, נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ:

מזמור נ"ה

לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת, מַשְׂכִּיל לְדָוִד: הַאֲזִינָה אֱלֹהִים תְּפִלָּתִי, וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתִי: הַקְשִׁיבָה לִי וַעֲנֵנִי, אָרִיד בְּשִׂיחִי וְאֶהֱימָה: מִקּוֹל אוֹיֵב מִפְּנֵי עָקַת רָשָׁע, כִּי יָמִיטוּ עָלַי אָוֶן, וּבְאַף

יִשְׁטְמוּנִי לִבִּי יָחִיל בְּקִרְבִּי, וְאֵימוֹת מָוֶת נָפְלוּ עָלָי: יִרְאָה וָרַעַד יָבֹא בִי, וַתְּכַסֵּנִי פַּלָּצוּת: וָאֹמַר, מִי יִתֶּן לִי אֵבֶר כַּיּוֹנָה, אָעוּפָה וְאֶשְׁכֹּנָה: הִנֵּה אַרְחִיק נְדֹד, אָלִין בַּמִּדְבָּר סֶלָה: אָחִישָׁה מִפָּלָט לִי, מֵרוּחַ סוֹעָה מִסָּעַר: בַּלַּע אֲדֹנָי, פַּלַּג לְשׁוֹנָם, כִּי רָאִיתִי חָמָס וְרִיב בָּעִיר: יוֹמָם וָלַיְלָה יְסוֹבְבֻהָ עַל חוֹמֹתֶיהָ, וְאָוֶן וְעָמָל בְּקִרְבָּהּ: הַוּוֹת בְּקִרְבָּהּ, וְלֹא יָמִישׁ מֵרְחֹבָהּ תּוֹךְ וּמִרְמָה: כִּי לֹא אוֹיֵב יְחָרְפֵנִי וְאֶשָּׂא, לֹא מְשַׂנְאִי עָלַי הִגְדִּיל וְאֶסָּתֵר מִמֶּנּוּ: וְאַתָּה אֱנוֹשׁ כְּעֶרְכִּי, אַלּוּפִי וּמְיֻדָּעִי: אֲשֶׁר יַחְדָּו נַמְתִּיק סוֹד, בְּבֵית אֱלֹהִים נְהַלֵּךְ בְּרֶגֶשׁ: יַשִּׁיא מָוֶת עָלֵימוֹ, יֵרְדוּ שְׁאוֹל חַיִּים, כִּי רָעוֹת בִּמְגוּרָם בְּקִרְבָּם: אֲנִי אֶל אֱלֹהִים אֶקְרָא, וַיְיָ יוֹשִׁיעֵנִי: עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם אָשִׂיחָה וְאֶהֱמָה, וַיִּשְׁמַע קוֹלִי: פָּדָה בְשָׁלוֹם נַפְשִׁי, מִקְּרָב לִי, כִּי בְרַבִּים הָיוּ עִמָּדִי: יִשְׁמַע אֵל וְיַעֲנֵם, וְיֹשֵׁב קֶדֶם סֶלָה, אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפוֹת לָמוֹ, וְלֹא יָרְאוּ אֱלֹהִים: שָׁלַח יָדָיו בְּשִׁלְמָיו, חִלֵּל בְּרִיתוֹ: חָלְקוּ מַחֲמָאת פִּיו, וּקְרָב לִבּוֹ, רַכּוּ דְבָרָיו מִשֶּׁמֶן, וְהֵמָּה פְּתִיחוֹת: הַשְׁלֵךְ עַל יְיָ יְהָבְךָ, וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָּ, לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק: וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִדֵם לִבְאֵר שַׁחַת, אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם, וַאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ:

מזמור נ"ו

לַמְנַצֵּחַ עַל יוֹנַת אֵלֶם רְחֹקִים, לְדָוִד מִכְתָּם, בֶּאֱחֹז אוֹתוֹ פְּלִשְׁתִּים בְּגַת: חָנֵּנִי אֱלֹהִים כִּי שְׁאָפַנִי אֱנוֹשׁ, כָּל הַיּוֹם לוֹחֵם יִלְחָצֵנִי: שִׁאֲפוּ שׁוֹרְרַי כָּל הַיּוֹם, כִּי רַבִּים לוֹחֲמִים לִי מָרוֹם: יוֹם אִירָא, אֲנִי אֵלֶיךָ אֶבְטָח: בֵּאלֹהִים, אֲהַלֵּל דְּבָרוֹ, בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא, מַה יַּעֲשֶׂה בָשָׂר לִי: כָּל הַיּוֹם דְּבָרַי יְעַצֵּבוּ, עָלַי כָּל מַחְשְׁבֹתָם לָרָע: יָגוּרוּ יִצְפֹּנוּ, הֵמָּה עֲקֵבַי יִשְׁמֹרוּ, כַּאֲשֶׁר קִוּוּ נַפְשִׁי: עַל אָוֶן, פַּלֵּט לָמוֹ, בְּאַף עַמִּים הוֹרֵד אֱלֹהִים: נֹדִי סָפַרְתָּה אָתָּה, שִׂימָה דִמְעָתִי בְנֹאדֶךָ, הֲלֹא בְּסִפְרָתֶךָ: אָז יָשׁוּבוּ אוֹיְבַי אָחוֹר בְּיוֹם אֶקְרָא, זֶה יָדַעְתִּי כִּי אֱלֹהִים לִי: בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דָּבָר, בַּיְיָ אֲהַלֵּל דָּבָר: בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא, מַה יַּעֲשֶׂה אָדָם לִי: עָלַי אֱלֹהִים נְדָרֶיךָ, אֲשַׁלֵּם תּוֹדֹת לָךְ: כִּי הִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת, הֲלֹא רַגְלַי מִדֶּחִי, לְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי אֱלֹהִים בְּאוֹר הַחַיִּים:

מזמור ס"ט

לַמְנַצֵּחַ, עַל שׁוֹשַׁנִּים לְדָוִד: הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהִים, כִּי בָאוּ מַיִם עַד נָפֶשׁ: טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד, בָּאתִי בְמַעֲמַקֵּי מַיִם וְשִׁבֹּלֶת שְׁטָפַתְנִי: יָגַעְתִּי בְקָרְאִי, נִחַר גְּרוֹנִי, כָּלוּ עֵינַי מְיַחֵל לֵאלֹהָי: רַבּוּ מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי שֹׂנְאַי חִנָּם, עָצְמוּ מַצְמִיתַי אֹיְבַי שֶׁקֶר, אֲשֶׁר לֹא גָזַלְתִּי אָז אָשִׁיב: אֱלֹהִים אַתָּה יָדַעְתָּ לְאִוַּלְתִּי, וְאַשְׁמוֹתַי מִמְּךָ לֹא נִכְחָדוּ: אַל יֵבֹשׁוּ בִי קוֹוֶיךָ יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת, אַל יִכָּלְמוּ בִי מְבַקְשֶׁיךָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: כִּי עָלֶיךָ נָשָׂאתִי חֶרְפָּה, כִּסְּתָה כְלִמָּה פָּנָי: מוּזָר הָיִיתִי לְאֶחָי, וְנָכְרִי לִבְנֵי אִמִּי: כִּי קִנְאַת בֵּיתְךָ אֲכָלָתְנִי, וְחֶרְפּוֹת חוֹרְפֶיךָ נָפְלוּ עָלָי: וָאֲבַכֶּה בַצּוֹם נַפְשִׁי, וַתְּהִי לַחֲרָפוֹת לִי: וָאֶתְּנָה לְבוּשִׁי שָׂק, וָאֱהִי לָהֶם לְמָשָׁל: יָשִׂיחוּ

בִּי יִשְׁבֵי שָׁעַר, וּנְגִינוֹת שׁוֹתֵי שֵׁכָר: וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן, אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ, עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ: הַצִּילֵנִי מִטִּיט וְאַל אֶטְבָּעָה, אִנָּצְלָה מִשֹּׂנְאַי, וּמִמַּעֲמַקֵּי מָיִם: אַל תִּשְׁטְפֵנִי שִׁבֹּלֶת מַיִם, וְאַל תִּבְלָעֵנִי מְצוּלָה, וְאַל תֶּאְטַר עָלַי בְּאֵר פִּיהָ: עֲנֵנִי יְיָ כִּי טוֹב חַסְדֶּךָ, כְּרֹב רַחֲמֶיךָ פְּנֵה אֵלָי: וְאַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵעַבְדֶּךָ, כִּי צַר לִי, מַהֵר עֲנֵנִי: קָרְבָה אֶל נַפְשִׁי, גְּאָלָהּ, לְמַעַן אֹיְבַי פְּדֵנִי: אַתָּה יָדַעְתָּ חֶרְפָּתִי וּבָשְׁתִּי וּכְלִמָּתִי, נֶגְדְּךָ כָּל צוֹרְרָי: חֶרְפָּה שָׁבְרָה לִבִּי וָאָנוּשָׁה, וָאֲקַוֶּה לָנוּד וְאַיִן, וְלַמְנַחֲמִים וְלֹא מָצָאתִי: וַיִּתְּנוּ בְּבָרוּתִי רֹאשׁ, וְלִצְמָאִי יַשְׁקוּנִי חֹמֶץ: יְהִי שֻׁלְחָנָם לִפְנֵיהֶם לְפָח, וְלִשְׁלוֹמִים לְמוֹקֵשׁ: תֶּחְשַׁכְנָה עֵינֵיהֶם מֵרְאוֹת, וּמָתְנֵיהֶם תָּמִיד הַמְעַד: שְׁפָךְ עֲלֵיהֶם זַעְמֶךָ, וַחֲרוֹן אַפְּךָ יַשִּׂיגֵם: תְּהִי טִירָתָם נְשַׁמָּה, בְּאָהֳלֵיהֶם אַל יְהִי יֹשֵׁב: כִּי אַתָּה אֲשֶׁר הִכִּיתָ רָדָפוּ, וְאֶל מַכְאוֹב חֲלָלֶיךָ יְסַפֵּרוּ: תְּנָה עָוֹן עַל עֲוֹנָם, וְאַל יָבֹאוּ בְּצִדְקָתֶךָ: יִמָּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים, וְעִם צַדִּיקִים אַל יִכָּתֵבוּ: וַאֲנִי עָנִי וְכוֹאֵב, יְשׁוּעָתְךָ אֱלֹהִים תְּשַׂגְּבֵנִי: אֲהַלְלָה שֵׁם אֱלֹהִים בְּשִׁיר, וַאֲגַדְּלֶנּוּ בְתוֹדָה: וְתִיטַב לַייָ מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִן מַפְרִיס: רָאוּ עֲנָוִים יִשְׂמָחוּ, דֹּרְשֵׁי אֱלֹהִים וִיחִי לְבַבְכֶם: כִּי שֹׁמֵעַ אֶל אֶבְיוֹנִים יְיָ, וְאֶת אֲסִירָיו לֹא בָזָה: יְהַלְלוּהוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ יַמִּים וְכָל רֹמֶשׂ בָּם: כִּי אֱלֹהִים יוֹשִׁיעַ צִיּוֹן, וְיִבְנֶה עָרֵי יְהוּדָה, וְיָשְׁבוּ שָׁם וִירֵשׁוּהָ: וְזֶרַע עֲבָדָיו יִנְחָלוּהָ, וְאֹהֲבֵי שְׁמוֹ יִשְׁכְּנוּ בָהּ:

מזמור פ"ו

תְּפִלָּה לְדָוִד, הַטֵּה יְיָ אָזְנְךָ עֲנֵנִי, כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי: שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי, הוֹשַׁע עַבְדְּךָ אַתָּה אֱלֹהַי הַבּוֹטֵחַ אֵלֶיךָ: חָנֵנִי יְיָ, כִּי אֵלֶיךָ אֶקְרָא כָּל הַיּוֹם: שַׂמַּח נֶפֶשׁ עַבְדֶּךָ, כִּי אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא: כִּי אַתָּה יְיָ טוֹב וְסַלָּח, וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ: הַאֲזִינָה יְיָ תְּפִלָּתִי, וְהַקְשִׁיבָה בְּקוֹל תַּחֲנוּנוֹתָי: בְּיוֹם צָרָתִי אֶקְרָאֶךָּ כִּי תַעֲנֵנִי: אֵין כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים יְיָ וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ: כָּל גּוֹיִם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ יָבוֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ יְיָ, וִיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ: כִּי גָדוֹל אַתָּה וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת, אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ: הוֹרֵנִי יְיָ דַּרְכֶּךָ, אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ, יַחֵד לְבָבִי לְיִרְאָה שְׁמֶךָ: אוֹדְךָ יְיָ אֱלֹהַי בְּכָל לְבָבִי, וַאֲכַבְּדָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם: כִּי חַסְדְּךָ גָּדוֹל עָלָי, וְהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיָּה: אֱלֹהִים זֵדִים קָמוּ עָלַי, וַעֲדַת עָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי, וְלֹא שָׂמוּךָ לְנֶגְדָּם: וְאַתָּה יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת: פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵנִי, תְּנָה עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ, וְהוֹשִׁיעָה לְבֶן אֲמָתֶךָ: עֲשֵׂה עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה, וְיִרְאוּ שֹׂנְאַי וְיֵבֹשׁוּ, כִּי אַתָּה יְיָ עֲזַרְתַּנִי וְנִחַמְתָּנִי:

מזמור פ"ח

שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי קֹרַח, לַמְנַצֵּחַ עַל מַחֲלַת לְעַנּוֹת, מַשְׂכִּיל לְהֵימָן הָאֶזְרָחִי: יְיָ אֱלֹהֵי יְשׁוּעָתִי, יוֹם צָעַקְתִּי בַלַּיְלָה נֶגְדֶּךָ: תָּבוֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתִי, הַטֵּה אָזְנְךָ לְרִנָּתִי: כִּי שָׂבְעָה בְרָעוֹת נַפְשִׁי, וְחַיַּי לִשְׁאוֹל הִגִּיעוּ: נֶחְשַׁבְתִּי עִם יוֹרְדֵי בוֹר, הָיִיתִי כְּגֶבֶר אֵין אֵיָל: בַּמֵּתִים חָפְשִׁי כְּמוֹ חֲלָלִים שֹׁכְבֵי קֶבֶר אֲשֶׁר לֹא זְכַרְתָּם עוֹד, וְהֵמָּה מִיָּדְךָ נִגְזָרוּ: שַׁתַּנִי בְּבוֹר תַּחְתִּיּוֹת,

בְּמַחֲשַׁכִּים בִּמְצֹלוֹת: עָלַי סָמְכָה חֲמָתֶךָ, וְכָל מִשְׁבָּרֶיךָ עִנִּיתָ סֶלָה: הִרְחַקְתָּ מְיֻדָּעַי מִמֶּנִּי, שַׂתַּנִי תוֹעֵבוֹת לָמוֹ, כָּלֻא וְלֹא אֵצֵא: עֵינִי דָאֲבָה, מִנִּי עֹנִי, קְרָאתִיךָ יְיָ בְּכָל יוֹם, שִׁטַּחְתִּי אֵלֶיךָ כַפָּי: הֲלַמֵּתִים תַּעֲשֶׂה פֶּלֶא, אִם רְפָאִים יָקוּמוּ יוֹדוּךָ סֶלָה: הֲיְסֻפַּר בַּקֶּבֶר חַסְדֶּךָ, אֱמוּנָתְךָ בָּאֲבַדּוֹן: הֲיִוָּדַע בַּחֹשֶׁךְ פִּלְאֶךָ, וְצִדְקָתְךָ בְּאֶרֶץ נְשִׁיָּה: וַאֲנִי אֵלֶיךָ יְיָ שִׁוַּעְתִּי, וּבַבֹּקֶר תְּפִלָּתִי תְקַדְּמֶךָ: לָמָה יְיָ תִּזְנַח נַפְשִׁי, תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי: עָנִי אֲנִי וְגוֵעַ מִנֹּעַר, נָשָׂאתִי אֵמֶיךָ אָפוּנָה: עָלַי עָבְרוּ חֲרוֹנֶיךָ, בִּעוּתֶיךָ צִמְּתֻתוּנִי: סַבּוּנִי כַמַּיִם כָּל הַיּוֹם, הִקִּיפוּ עָלַי יָחַד: הִרְחַקְתָּ מִמֶּנִּי אֹהֵב וָרֵעַ, מְיֻדָּעַי מַחְשָׁךְ:

מזמור פ"ט

מַשְׂכִּיל, לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי: חַסְדֵי יְיָ עוֹלָם אָשִׁירָה, לְדֹר וָדֹר אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי: כִּי אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, שָׁמַיִם תָּכִן אֱמוּנָתְךָ בָהֶם: כָּרַתִּי בְרִית לִבְחִירִי, נִשְׁבַּעְתִּי לְדָוִד עַבְדִּי: עַד עוֹלָם אָכִין זַרְעֶךָ, וּבָנִיתִי לְדֹר וָדוֹר כִּסְאֶךָ סֶלָה: וְיוֹדוּ שָׁמַיִם פִּלְאֶךָ יְיָ, אַף אֱמוּנָתְךָ בִּקְהַל קְדֹשִׁים: כִּי מִי בַשַּׁחַק יַעֲרֹךְ לַיְיָ, יִדְמֶה לַיְיָ בִּבְנֵי אֵלִים: אֵל נַעֲרָץ בְּסוֹד קְדֹשִׁים רַבָּה, וְנוֹרָא עַל כָּל סְבִיבָיו: יְיָ אֱלֹהֵי צְבָאוֹת מִי כָמוֹךָ חֲסִין יָהּ, וֶאֱמוּנָתְךָ סְבִיבוֹתֶיךָ: אַתָּה מוֹשֵׁל בְּגֵאוּת הַיָּם, בְּשׂוֹא גַלָּיו אַתָּה תְשַׁבְּחֵם: אַתָּה דִכִּאתָ כֶחָלָל רָהַב, בִּזְרוֹעַ עֻזְּךָ פִּזַּרְתָּ אוֹיְבֶיךָ: לְךָ שָׁמַיִם אַף לְךָ אָרֶץ, תֵּבֵל וּמְלֹאָהּ אַתָּה יְסַדְתָּם: צָפוֹן וְיָמִין אַתָּה בְרָאתָם, תָּבוֹר וְחֶרְמוֹן בְּשִׁמְךָ יְרַנֵּנוּ: לְךָ זְרוֹעַ עִם גְּבוּרָה, תָּעֹז יָדְךָ תָּרוּם יְמִינֶךָ: צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ, חֶסֶד וֶאֱמֶת יְקַדְּמוּ פָנֶיךָ: אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה, יְיָ בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן: בְּשִׁמְךָ יְגִילוּן כָּל הַיּוֹם וּבְצִדְקָתְךָ יָרוּמוּ: כִּי תִפְאֶרֶת עֻזָּמוֹ אָתָּה, וּבִרְצוֹנְךָ תָּרוּם קַרְנֵינוּ: כִּי לַיְיָ מָגִנֵּנוּ, וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מַלְכֵּנוּ: אָז דִּבַּרְתָּ בְחָזוֹן לַחֲסִידֶיךָ, וַתֹּאמֶר שִׁוִּיתִי עֵזֶר עַל גִּבּוֹר, הֲרִימוֹתִי בָחוּר מֵעָם: מָצָאתִי דָוִד עַבְדִּי, בְּשֶׁמֶן קָדְשִׁי מְשַׁחְתִּיו: אֲשֶׁר יָדִי תִּכּוֹן עִמּוֹ, אַף זְרוֹעִי תְאַמְּצֶנּוּ: לֹא יַשִּׁיא אוֹיֵב בּוֹ, וּבֶן עַוְלָה לֹא יְעַנֶּנּוּ: וְכַתּוֹתִי מִפָּנָיו צָרָיו, וּמְשַׂנְאָיו אֶגּוֹף: וֶאֱמוּנָתִי וְחַסְדִּי עִמּוֹ, וּבִשְׁמִי תָּרוּם קַרְנוֹ: וְשַׂמְתִּי בַיָּם יָדוֹ, וּבַנְּהָרוֹת יְמִינוֹ: הוּא יִקְרָאֵנִי אָבִי אָתָּה, אֵלִי וְצוּר יְשׁוּעָתִי: אַף אֲנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ, עֶלְיוֹן לְמַלְכֵי אָרֶץ: לְעוֹלָם אֶשְׁמָר לוֹ חַסְדִּי, וּבְרִיתִי נֶאֱמֶנֶת לוֹ: וְשַׂמְתִּי לָעַד זַרְעוֹ, וְכִסְאוֹ כִּימֵי שָׁמָיִם: אִם יַעֲזְבוּ בָנָיו תּוֹרָתִי, וּבְמִשְׁפָּטַי לֹא יֵלֵכוּן: אִם חֻקֹּתַי יְחַלֵּלוּ, וּמִצְוֹתַי לֹא יִשְׁמֹרוּ: וּפָקַדְתִּי בְשֵׁבֶט פִּשְׁעָם, וּבִנְגָעִים עֲוֹנָם: וְחַסְדִּי לֹא אָפִיר מֵעִמּוֹ, וְלֹא אֲשַׁקֵּר בֶּאֱמוּנָתִי: לֹא אֲחַלֵּל בְּרִיתִי, וּמוֹצָא שְׂפָתַי לֹא אֲשַׁנֶּה: אַחַת נִשְׁבַּעְתִּי בְקָדְשִׁי, אִם לְדָוִד אֲכַזֵּב: זַרְעוֹ לְעוֹלָם יִהְיֶה, וְכִסְאוֹ כַשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי: כְּיָרֵחַ יִכּוֹן עוֹלָם, וְעֵד בַּשַּׁחַק נֶאֱמָן סֶלָה: וְאַתָּה זָנַחְתָּ וַתִּמְאָס, הִתְעַבַּרְתָּ עִם מְשִׁיחֶךָ: נֵאַרְתָּה בְּרִית עַבְדֶּךָ, חִלַּלְתָּ לָאָרֶץ נִזְרוֹ: פָּרַצְתָּ כָל גְּדֵרֹתָיו, שַׂמְתָּ מִבְצָרָיו מְחִתָּה: שַׁסֻּהוּ כָּל עֹבְרֵי דָרֶךְ, הָיָה חֶרְפָּה לִשְׁכֵנָיו: הֲרִימוֹתָ יְמִין צָרָיו, הִשְׂמַחְתָּ כָּל אוֹיְבָיו: אַף תָּשִׁיב צוּר חַרְבּוֹ, וְלֹא הֲקִמֹתוֹ

בַּמִּלְחָמָה: הִשְׁבַּתָּ מִטֶּהָרוֹ, וְכִסְאוֹ לָאָרֶץ מִגַּרְתָּה: הִקְצַרְתָּ יְמֵי עֲלוּמָיו, הֶעֱטִיתָ עָלָיו בּוּשָׁה סֶלָה: עַד מָה יְיָ תִּסָּתֵר לָנֶצַח, תִּבְעַר כְּמוֹ אֵשׁ חֲמָתֶךָ: זְכָר אֲנִי מֶה חָלֶד, עַל מַה שָּׁוְא בָּרָאתָ כָל בְּנֵי אָדָם: מִי גֶבֶר יִחְיֶה וְלֹא יִרְאֶה מָוֶת, יְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מִיַּד שְׁאוֹל סֶלָה: אַיֵּה חֲסָדֶיךָ הָרִאשֹׁנִים, יְיָ נִשְׁבַּעְתָּ לְדָוִד בֶּאֱמוּנָתֶךָ: זְכֹר יְיָ חֶרְפַּת עֲבָדֶיךָ, שְׂאֵתִי בְחֵיקִי כָּל רַבִּים עַמִּים: אֲשֶׁר חֵרְפוּ אוֹיְבֶיךָ יְיָ, אֲשֶׁר חֵרְפוּ עִקְבוֹת מְשִׁיחֶךָ: בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן:

מזמור צ'

תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים, יְיָ מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָנוּ בְּדֹר וָדֹר: בְּטֶרֶם הָרִים יֵלָדוּ, וּתְחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל, וּמֵעוֹלָם עַד עוֹלָם אַתָּה אֵל: תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא, וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם: כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה: זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ, בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף: בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף, לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ: כִּי כָלִינוּ בְאַפֶּךָ, וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ: שַׁתָּה עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ, עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ: כִּי כָל יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ, כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ כְמוֹ הֶגֶה: יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה, וְאִם בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה, וְרָהְבָּם עָמָל וָאָוֶן, כִּי גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה: מִי יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ, וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ: לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע, וְנָבִא לְבַב חָכְמָה: שׁוּבָה יְיָ עַד מָתָי, וְהִנָּחֵם עַל עֲבָדֶיךָ: שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ, וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל יָמֵינוּ: שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ, שְׁנוֹת רָאינוּ רָעָה: יֵרָאֶה אֶל עֲבָדֶיךָ פָּעֳלֶךָ, וַהֲדָרְךָ עַל בְּנֵיהֶם: וִיהִי נֹעַם יְיָ אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

מזמור צ"א

יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן, בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: אֹמַר לַיְיָ, מַחְסִי וּמְצוּדָתִי, אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ, מִדֶּבֶר הַוּוֹת: בְּאֶבְרָתוֹ יָסֹךְ לָךְ, וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה, צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ: לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה, מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם: מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ, מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם: יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף, וּרְבָבָה מִימִינֶךָ, אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ: רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט, וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה: כִּי אַתָּה יְיָ מַחְסִי, עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ: לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה, וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ: כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ, לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ: עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ, פֶּן תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ: עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ, תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין: כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ, אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי: יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ, עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה, אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ: אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ, וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי:

מזמור ק"ב

תְּפִלָּה לְעָנִי כִי יַעֲטֹף, וְלִפְנֵי יְיָ יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ: יְיָ שִׁמְעָה תְפִלָּתִי, וְשַׁוְעָתִי אֵלֶיךָ תָּבוֹא: אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר לִי, הַטֵּה אֵלַי אָזְנֶךָ, בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי: כִּי כָלוּ בָעָשָׁן יָמָי, וְעַצְמוֹתַי כְּמוֹקֵד נִחָרוּ: הוּכָּה כָעֵשֶׂב וַיִּבַשׁ לִבִּי, כִּי שָׁכַחְתִּי מֵאֲכֹל לַחְמִי: מִקּוֹל אַנְחָתִי דָּבְקָה עַצְמִי לִבְשָׂרִי: דָּמִיתִי לְקָאַת מִדְבָּר, הָיִיתִי כְּכוֹס חָרְבוֹת: שָׁקַדְתִּי וָאֶהְיֶה כְּצִפּוֹר בּוֹדֵד

עַל גֶּג: כָּל הַיּוֹם חֵרְפוּנִי אוֹיְבָי, מְהוֹלָלַי בִּי נִשְׁבָּעוּ: כִּי אֵפֶר כַּלֶּחֶם אָכָלְתִּי, וְשִׁקֻּוַי בִּבְכִי מָסָכְתִּי: מִפְּנֵי זַעַמְךָ וְקִצְפֶּךָ, כִּי נְשָׂאתַנִי וַתַּשְׁלִיכֵנִי: יָמַי כְּצֵל נָטוּי, וַאֲנִי כָּעֵשֶׂב איבָֽשׁ: וְאַתָּה יְיָ לְעוֹלָם תֵּשֵׁב, וְזִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר: אַתָּה תָקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן, כִּי עֵת לְחֶנְנָהּ כִּי בָא מוֹעֵד: כִּי רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת אֲבָנֶיהָ, וְאֶת עֲפָרָהּ יְחֹנֵנוּ: וְיִירְאוּ גוֹיִם אֶת שֵׁם יְיָ, וְכָל מַלְכֵי הָאָרֶץ אֶת כְּבוֹדֶךָ: כִּי בָנָה יְיָ צִיּוֹן, נִרְאָה בִּכְבוֹדוֹ: פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעַרְעָר, וְלֹא בָזָה אֶת תְּפִלָּתָם: תִּכָּתֵב זֹאת לְדוֹר אַחֲרוֹן, וְעַם נִבְרָא יְהַלֶּל יָהּ: כִּי הִשְׁקִיף מִמְּרוֹם קָדְשׁוֹ, יְיָ מִשָּׁמַיִם אֶל אֶרֶץ הִבִּיט: לִשְׁמֹעַ אֶנְקַת אָסִיר, לְפַתֵּחַ בְּנֵי תְמוּתָה: לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם יְיָ, וּתְהִלָּתוֹ בִּירוּשָׁלָֽיִם: בְּהִקָּבֵץ עַמִּים יַחְדָּו, וּמַמְלָכוֹת לַעֲבֹד אֶת יְיָ: עִנָּה בַדֶּרֶךְ כֹּחִי, קִצַּר יָמָי: אֹמַר אֵלִי, אַל תַּעֲלֵנִי בַּחֲצִי יָמָי, בְּדוֹר דּוֹרִים שְׁנוֹתֶיךָ: לְפָנִים הָאָרֶץ יָסַדְתָּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ שָׁמָֽיִם: הֵמָּה יֹאבֵדוּ וְאַתָּה תַעֲמֹד, וְכֻלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ, כַּלְבוּשׁ תַּחֲלִיפֵם וְיַחֲלֹפוּ: וְאַתָּה הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמוּ: בְּנֵי עֲבָדֶיךָ יִשְׁכֹּונוּ, וְזַרְעָם לְפָנֶיךָ יִכּוֹן:

מזמור ק"ד

בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ, יְיָ אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְאֹד, הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ: עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה, נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה: הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו, הַשָּׂם עָבִים רְכוּבוֹ, הַמְהַלֵּךְ עַל כַּנְפֵי רוּחַ: עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת, מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט: יָסַד אֶרֶץ עַל מְכוֹנֶיהָ, בַּל תִּמּוֹט עוֹלָם וָעֶד: תְּהוֹם כַּלְבוּשׁ כִּסִּיתוֹ, עַל הָרִים יַעַמְדוּ מָיִם: מִן גַּעֲרָתְךָ יְנוּסוּן, מִן קוֹל רַעַמְךָ יֵחָפֵזוּן: יַעֲלוּ הָרִים יֵרְדוּ בְקָעוֹת, אֶל מְקוֹם זֶה יָסַדְתָּ לָהֶם: גְּבוּל שַׂמְתָּ בַּל יַעֲבֹרוּן, בַּל יְשֻׁבוּן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ: הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים, בֵּין הָרִים יְהַלֵּכוּן: יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׂדָי, יִשְׁבְּרוּ פְרָאִים צְמָאָם: עֲלֵיהֶם עוֹף הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוֹן, מִבֵּין עֳפָאִים יִתְּנוּ קוֹל: מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו, מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ: מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם, לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ: וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ, לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן, וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד: יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי יְיָ, אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע: אֲשֶׁר שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ, חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ: הָרִים הַגְּבֹהִים לַיְעֵלִים, סְלָעִים מַחְסֶה לַשְׁפַנִּים: עָשָׂה יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים, שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ: תָּשֶׁת חֹשֶׁךְ וִיהִי לָיְלָה, בּוֹ תִרְמֹשׂ, כָּל חַיְתוֹ יָעַר: הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף, וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל אָכְלָם: תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאָסֵפוּן, וְאֶל מְעוֹנֹתָם יִרְבָּצוּן: יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ, וְלַעֲבֹדָתוֹ עֲדֵי עָרֶב: מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ, כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדָיִם, שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר, חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדֹלוֹת: שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן, לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ: כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן, לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ: תִּתֵּן לָהֶם יִלְקֹטוּן, תִּפְתַּח יָדְךָ, יִשְׂבְּעוּן טוֹב: תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֵלוּן, תֹּסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן, וְאֶל עֲפָרָם יְשׁוּבוּן: תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרְאוּן, וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה: יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם, יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו: הַמַּבִּיט לָאָרֶץ וַתִּרְעָד, יִגַּע בֶּהָרִים, וְיֶעֱשָׁנוּ: אָשִׁירָה לַיְיָ בְּחַיָּי, אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי

בְּעוֹדִי: יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי, אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּיְיָ: יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ, וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם, בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ, הַלְלוּיָהּ:

מזמור ק"ז

הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב, כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: יֹאמְרוּ גְּאוּלֵי יְיָ, אֲשֶׁר גְּאָלָם מִיַּד צָר: וּמֵאֲרָצוֹת קִבְּצָם, מִמִּזְרָח וּמִמַּעֲרָב מִצָּפוֹן וּמִיָּם: תָּעוּ בַמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דָּרֶךְ, עִיר מוֹשָׁב לֹא מָצָאוּ: רְעֵבִים גַּם צְמֵאִים, נַפְשָׁם בָּהֶם תִּתְעַטָּף: וַיִּצְעֲקוּ אֶל יְיָ בַּצַר לָהֶם, מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יַצִּילֵם: וַיַּדְרִיכֵם בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, לָלֶכֶת אֶל עִיר מוֹשָׁב: יוֹדוּ לַיְיָ חַסְדּוֹ, וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם: כִּי הִשְׂבִּיעַ נֶפֶשׁ שֹׁקֵקָה, וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה מִלֵּא טוֹב: יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת, אֲסִירֵי עֳנִי וּבַרְזֶל: כִּי הִמְרוּ אִמְרֵי אֵל, וַעֲצַת עֶלְיוֹן נָאָצוּ: וַיַּכְנַע בֶּעָמָל לִבָּם, כָּשְׁלוּ וְאֵין עֹזֵר: וַיִּזְעֲקוּ אֶל יְיָ בַּצַר לָהֶם, מִמְּצֻקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם: יוֹצִיאֵם מֵחֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת, וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם יְנַתֵּק: יוֹדוּ לַיְיָ חַסְדּוֹ, וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם: כִּי שִׁבַּר דַּלְתוֹת נְחֹשֶׁת, וּבְרִיחֵי בַרְזֶל גִּדַּע: אֱוִלִים, מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם, וּמֵעֲוֹנֹתֵיהֶם יִתְעַנּוּ: כָּל אֹכֶל תְּתַעֵב נַפְשָׁם, וַיַּגִּיעוּ עַד שַׁעֲרֵי מָוֶת: וַיִּזְעֲקוּ אֶל יְיָ בַּצַר לָהֶם, מִמְּצֻקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם: יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיִרְפָּאֵם, וימַלֵּט מִשְּׁחִיתוֹתָם: יוֹדוּ לַיְיָ חַסְדּוֹ, וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם: וְיִזְבְּחוּ זִבְחֵי תוֹדָה, וִיסַפְּרוּ מַעֲשָׂיו בְּרִנָּה: יוֹרְדֵי הַיָּם בָּאֳנִיּוֹת, עֹשֵׂי מְלָאכָה בְּמַיִם רַבִּים: הֵמָּה רָאוּ מַעֲשֵׂי יְיָ, וְנִפְלְאוֹתָיו בִּמְצוּלָה: וַיֹּאמֶר וַיַּעֲמֵד רוּחַ סְעָרָה, וַתְּרוֹמֵם גַּלָּיו: יַעֲלוּ שָׁמַיִם, יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת, נַפְשָׁם בְּרָעָה תִתְמוֹגָג: יָחוֹגּוּ וְיָנוּעוּ, כַּשִּׁכּוֹר, וְכָל חָכְמָתָם, תִּתְבַּלָּע: וַיִּצְעֲקוּ אֶל יְיָ, בַּצַר לָהֶם, וּמִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יוֹצִיאֵם: יָקֵם סְעָרָה, לִדְמָמָה, וַיֶּחֱשׁוּ גַּלֵּיהֶם: וַיִּשְׂמְחוּ כִי יִשְׁתֹּקוּ, וַיַּנְחֵם אֶל מְחוֹז חֶפְצָם: יוֹדוּ לַיְיָ חַסְדּוֹ, וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם: וִירוֹמְמוּהוּ בִּקְהַל עָם, וּבְמוֹשַׁב זְקֵנִים, יְהַלְלוּהוּ: יָשֵׂם נְהָרוֹת לְמִדְבָּר, וּמֹצָאֵי מַיִם לְצִמָּאוֹן: אֶרֶץ פְּרִי לִמְלֵחָה, מֵרָעַת יֹשְׁבֵי בָהּ: יָשֵׂם מִדְבָּר לַאֲגַם מַיִם, וְאֶרֶץ צִיָּה לְמֹצָאֵי מָיִם: וַיּוֹשֶׁב שָׁם רְעֵבִים, וַיְכוֹנְנוּ עִיר מוֹשָׁב: וַיִּזְרְעוּ שָׂדוֹת וַיִּטְעוּ כְרָמִים, וַיַּעֲשׂוּ פְּרִי תְבוּאָה: וַיְבָרְכֵם וַיִּרְבּוּ מְאֹד, וּבְהֶמְתָּם לֹא יַמְעִיט: וַיִּמְעֲטוּ וַיָּשׁוֹחוּ, מֵעֹצֶר רָעָה וְיָגוֹן: שֹׁפֵךְ בּוּז עַל נְדִיבִים, וַיַּתְעֵם בְּתֹהוּ לֹא דָרֶךְ: וַיְשַׂגֵּב אֶבְיוֹן מֵעוֹנִי, וַיָּשֶׂם כַּצֹּאן מִשְׁפָּחוֹת: יִרְאוּ יְשָׁרִים וְיִשְׂמָחוּ, וְכָל עַוְלָה קָפְצָה פִּיהָ: מִי חָכָם וְיִשְׁמָר אֵלֶּה, וְיִתְבּוֹנְנוּ חַסְדֵי יְיָ:

מזמור קט"ז

אָהַבְתִּי כִּי יִשְׁמַע יְיָ אֶת קוֹלִי תַּחֲנוּנָי: כִּי הִטָּה אָזְנוֹ לִי, וּבְיָמַי אֶקְרָא: אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי מָוֶת, וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי, צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא: וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא, אָנָּה יְיָ מַלְּטָה נַפְשִׁי: חַנּוּן יְיָ, וְצַדִּיק, וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם: שֹׁמֵר פְּתָאיִם יְיָ, דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ: שׁוּבִי נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי, כִּי יְיָ גָּמַל עָלָיְכִי: כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת, אֶת עֵינִי מִן דִּמְעָה, אֶת רַגְלִי מִדֶּחִי: אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְיָ, בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים: הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר, אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד: אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי, כָּל הָאָדָם כֹּזֵב:

מָה אָשִׁיב לַיְיָ, כָּל תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי: כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא, וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא: נְדָרַי לַיְיָ אֲשַׁלֵּם, נֶגְדָּה נָּא לְכָל עַמּוֹ: יָקָר בְּעֵינֵי יְיָ, הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו: אָנָּה יְיָ כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ, אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ, פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי: לְךָ אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה, וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא: נְדָרַי לַיְיָ אֲשַׁלֵּם, נֶגְדָּה נָּא לְכָל עַמּוֹ: בְּחַצְרוֹת בֵּית יְיָ, בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלָיִם, הַלְלוּיָהּ:

מזמור קמ"ב

מַשְׂכִּיל לְדָוִד, בִּהְיוֹתוֹ בַמְּעָרָה תְּפִלָּה: קוֹלִי אֶל יְיָ אֶזְעָק, קוֹלִי אֶל יְיָ אֶתְחַנָּן: אֶשְׁפֹּךְ לְפָנָיו שִׂיחִי, צָרָתִי לְפָנָיו אַגִּיד: בְּהִתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי, וְאַתָּה יָדַעְתָּ נְתִיבָתִי, בְּאֹרַח זוּ אַהֲלֵךְ טָמְנוּ פַּח לִי: הַבֵּיט יָמִין וּרְאֵה וְאֵין לִי מַכִּיר, אָבַד מָנוֹס מִמֶּנִּי, אֵין דּוֹרֵשׁ לְנַפְשִׁי: זָעַקְתִּי אֵלֶיךָ יְיָ, אָמַרְתִּי אַתָּה מַחְסִי, חֶלְקִי בְּאֶרֶץ הַחַיִּים: הַקְשִׁיבָה אֶל רִנָּתִי כִּי דַלּוֹתִי מְאֹד, הַצִּילֵנִי מֵרֹדְפַי כִּי אָמְצוּ מִמֶּנִּי: הוֹצִיאָה מִמַּסְגֵּר נַפְשִׁי, לְהוֹדוֹת אֶת שְׁמֶךָ, בִּי יַכְתִּרוּ צַדִּיקִים כִּי תִגְמֹל עָלָי:

מזמור קמ"ג

מִזְמוֹר לְדָוִד, יְיָ שְׁמַע תְּפִלָּתִי, הַאֲזִינָה אֶל תַּחֲנוּנַי, בֶּאֱמֻנָתְךָ עֲנֵנִי בְּצִדְקָתֶךָ: וְאַל תָּבוֹא בְמִשְׁפָּט אֶת עַבְדֶּךָ, כִּי לֹא יִצְדַּק לְפָנֶיךָ כָּל חָי: כִּי רָדַף אוֹיֵב נַפְשִׁי, דִּכָּא לָאָרֶץ חַיָּתִי, הוֹשִׁיבַנִי בְמַחֲשַׁכִּים כְּמֵתֵי עוֹלָם: וַתִּתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי, בְּתוֹכִי יִשְׁתּוֹמֵם לִבִּי: זָכַרְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, הָגִיתִי בְכָל פָּעֳלֶךָ, בְּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ אֲשׂוֹחֵחַ: פֵּרַשְׂתִּי יָדַי אֵלֶיךָ, נַפְשִׁי כְּאֶרֶץ עֲיֵפָה לְךָ סֶלָה: מַהֵר עֲנֵנִי יְיָ, כָּלְתָה רוּחִי, אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי וְנִמְשַׁלְתִּי עִם יֹרְדֵי בוֹר: הַשְׁמִיעֵנִי בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי בְךָ בָטָחְתִּי, הוֹדִיעֵנִי דֶּרֶךְ זוּ אֵלֵךְ כִּי אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי נַפְשִׁי: הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי יְיָ, אֵלֶיךָ כִסִּיתִי: לַמְּדֵנִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ כִּי אַתָּה אֱלוֹהָי, רוּחֲךָ טוֹבָה תַּנְחֵנִי בְּאֶרֶץ מִישׁוֹר: לְמַעַן שִׁמְךָ יְיָ תְּחַיֵּנִי, בְּצִדְקָתְךָ תּוֹצִיא מִצָּרָה נַפְשִׁי: וּבְחַסְדְּךָ תַּצְמִית אוֹיְבָי, וְהַאֲבַדְתָּ כָּל צוֹרְרֵי נַפְשִׁי, כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ:

מזמור קכ"ח

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, אַשְׁרֵי כָּל יְרֵא יְיָ, הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו: יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל, אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ: אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְתֵי בֵיתֶךָ, בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ: הִנֵּה כִי כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר יֵרֵא יְיָ: יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן, וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָיִם, כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ, שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל:

ב - פרק קי"ט לפי אותיות א' ב'

לקרוא מפרק קי"ט בתהלים - רק את הפסוקים המתחילים באותיות שם החולה ושם אמו. לדוגמא: אם שמו דוד ושם אמו רחל, כלומר: דוד בן רחל, יקרא את כל הפסוקים מפרק קי"ט המתחילים: באות ד', באות ו' ובאות ד' (כלומר: דוד), ואת כל הפסוקים מפרק

קי"ט המתחילים: באות ב', ובאות נ' (כלומר: בן), ואת הפסוקים מפרק קי"ט המתחילים באות ר', באות ח' ובאות ל' (כלומר: רחל).

א אַשְׁרֵי תְמִימֵי דָרֶךְ הַהֹלְכִים בְּתוֹרַת יְהוָה: אַשְׁרֵי נֹצְרֵי עֵדֹתָיו בְּכָל לֵב יִדְרְשׁוּהוּ: אַף לֹא פָעֲלוּ עַוְלָה בִּדְרָכָיו הָלָכוּ: אַתָּה צִוִּיתָה פִקֻּדֶיךָ לִשְׁמֹר מְאֹד: אַחֲלַי יִכֹּנוּ דְרָכַי לִשְׁמֹר חֻקֶּיךָ: אָז לֹא אֵבוֹשׁ בְּהַבִּיטִי אֶל כָּל מִצְוֹתֶיךָ: אוֹדְךָ בְיֹשֶׁר לֵבָב בְּלָמְדִי מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ: אֶת חֻקֶּיךָ אֶשְׁמֹר אַל תַּעַזְבֵנִי עַד מְאֹד:

ב בַּמֶּה יְזַכֶּה נַעַר אֶת אָרְחוֹ לִשְׁמֹר כִּדְבָרֶךָ: בְּכָל לִבִּי דְרַשְׁתִּיךָ אַל תַּשְׁגֵּנִי מִמִּצְוֹתֶיךָ: בְּלִבִּי צָפַנְתִּי אִמְרָתֶךָ לְמַעַן לֹא אֶחֱטָא לָךְ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ: בִּשְׂפָתַי סִפַּרְתִּי כֹּל מִשְׁפְּטֵי פִיךָ: בְּדֶרֶךְ עֵדְוֹתֶיךָ שַׂשְׂתִּי כְעַל כָּל הוֹן: בְּפִקֻּדֶיךָ אָשִׂיחָה וְאַבִּיטָה אֹרְחֹתֶיךָ: בְּחֻקֹּתֶיךָ אֶשְׁתַּעֲשָׁע לֹא אֶשְׁכַּח דְּבָרֶךָ:

ג גְּמֹל עַל עַבְדְּךָ אֶחְיֶה וְאֶשְׁמְרָה דְבָרֶךָ: גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ: גֵּר אָנֹכִי בָאָרֶץ אַל תַּסְתֵּר מִמֶּנִּי מִצְוֹתֶיךָ: גָּרְסָה נַפְשִׁי לְתַאֲבָה אֶל מִשְׁפָּטֶיךָ בְכָל עֵת: גָּעַרְתָּ זֵדִים אֲרוּרִים הַשֹּׁגִים מִמִּצְוֹתֶיךָ: גַּל מֵעָלַי חֶרְפָּה וָבוּז כִּי עֵדֹתֶיךָ נָצָרְתִּי: גַּם יָשְׁבוּ שָׂרִים בִּי נִדְבָּרוּ עַבְדְּךָ יָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ: גַּם עֵדֹתֶיךָ שַׁעֲשָׁעַי אַנְשֵׁי עֲצָתִי:

ד דָּבְקָה לֶעָפָר נַפְשִׁי חַיֵּנִי כִּדְבָרֶךָ: דְּרָכַי סִפַּרְתִּי וַתַּעֲנֵנִי לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ: דֶּרֶךְ פִּקּוּדֶיךָ הֲבִינֵנִי וְאָשִׂיחָה בְּנִפְלְאוֹתֶיךָ: דָּלְפָה נַפְשִׁי מִתּוּגָה קַיְּמֵנִי כִּדְבָרֶךָ: דֶּרֶךְ שֶׁקֶר הָסֵר מִמֶּנִּי וְתוֹרָתְךָ חָנֵּנִי: דֶּרֶךְ אֱמוּנָה בָּחָרְתִּי מִשְׁפָּטֶיךָ שִׁוִּיתִי: דָּבַקְתִּי בְעֵדְוֹתֶיךָ יְהוָה אַל תְּבִישֵׁנִי: דֶּרֶךְ מִצְוֹתֶיךָ אָרוּץ כִּי תַרְחִיב לִבִּי:

ה הוֹרֵנִי יְהוָה דֶּרֶךְ חֻקֶּיךָ וְאֶצְּרֶנָּה עֵקֶב: הֲבִינֵנִי וְאֶצְּרָה תוֹרָתֶךָ וְאֶשְׁמְרֶנָּה בְכָל לֵב: הַדְרִיכֵנִי בִּנְתִיב מִצְוֹתֶיךָ כִּי בוֹ חָפָצְתִּי: הַט לִבִּי אֶל עֵדְוֹתֶיךָ וְאַל אֶל בָּצַע: הַעֲבֵר עֵינַי מֵרְאוֹת שָׁוְא בִּדְרָכֶךָ חַיֵּנִי: הָקֵם לְעַבְדְּךָ אִמְרָתֶךָ אֲשֶׁר לְיִרְאָתֶךָ: הַעֲבֵר חֶרְפָּתִי אֲשֶׁר יָגֹרְתִּי כִּי מִשְׁפָּטֶיךָ טוֹבִים: הִנֵּה תָּאַבְתִּי לְפִקֻּדֶיךָ בְּצִדְקָתְךָ חַיֵּנִי:

ו וִיבֹאֻנִי חֲסָדֶךָ יְהוָה תְּשׁוּעָתְךָ כְּאִמְרָתֶךָ: וְאֶעֱנֶה חֹרְפִי דָבָר כִּי בָטַחְתִּי בִּדְבָרֶךָ: וְאַל תַּצֵּל מִפִּי דְבַר אֱמֶת עַד מְאֹד כִּי לְמִשְׁפָּטְךָ יִחָלְתִּי: וְאֶשְׁמְרָה תוֹרָתְךָ תָמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְאֶתְהַלְּכָה בָרְחָבָה כִּי פִקֻּדֶיךָ דָרָשְׁתִּי: וַאֲדַבְּרָה בְעֵדֹתֶיךָ נֶגֶד מְלָכִים וְלֹא אֵבוֹשׁ: וְאֶשְׁתַּעֲשַׁע בְּמִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר אָהָבְתִּי: וְאֶשָּׂא כַפַּי אֶל מִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר אָהָבְתִּי וְאָשִׂיחָה בְחֻקֶּיךָ:

ז זְכֹר דָּבָר לְעַבְדֶּךָ עַל אֲשֶׁר יִחַלְתָּנִי: זֹאת נֶחָמָתִי בְעָנְיִי כִּי אִמְרָתְךָ חִיָּתְנִי: זֵדִים הֱלִיצֻנִי עַד מְאֹד מִתּוֹרָתְךָ לֹא נָטִיתִי: זָכַרְתִּי מִשְׁפָּטֶיךָ מֵעוֹלָם יְהוָה וָאֶתְנָחָם: זַלְעָפָה אֲחָזַתְנִי מֵרְשָׁעִים

עֵדְוֹתֶיךָ תּוֹרָתֶךָ: זְמִרוֹת הָיוּ לִי חֻקֶּיךָ בְּבֵית מְגוּרָי: זָכַרְתִּי בַלַּיְלָה שִׁמְךָ יְהוָה וָאֶשְׁמְרָה תּוֹרָתֶךָ: זֹאת הָיְתָה לִּי כִּי פִקֻּדֶיךָ נָצָרְתִּי:

ח חֶלְקִי יְהוָה אָמַרְתִּי לִשְׁמֹר דְּבָרֶיךָ: חִלִּיתִי פָנֶיךָ בְכָל לֵב חָנֵּנִי כְּאִמְרָתֶךָ: חִשַּׁבְתִּי דְרָכָי וָאָשִׁיבָה רַגְלַי אֶל עֵדֹתֶיךָ: חַשְׁתִּי וְלֹא הִתְמַהְמָהְתִּי לִשְׁמֹר מִצְוֹתֶיךָ: חֶבְלֵי רְשָׁעִים עִוְּדָנִי תּוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי: חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ: חָבֵר אֲנִי לְכָל אֲשֶׁר יְרֵאוּךָ וּלְשֹׁמְרֵי פִקּוּדֶיךָ: חַסְדְּךָ יְהוָה מָלְאָה הָאָרֶץ חֻקֶּיךָ לַמְּדֵנִי: טוֹב עָשִׂיתָ עִם עַבְדְּךָ יְהוָה כִּדְבָרֶךָ:

ט טוּב טַעַם וָדַעַת לַמְּדֵנִי כִּי בְמִצְוֹתֶיךָ הֶאֱמָנְתִּי: טֶרֶם אֶעֱנֶה אֲנִי שֹׁגֵג וְעַתָּה אִמְרָתְךָ שָׁמָרְתִּי: טוֹב אַתָּה וּמֵטִיב לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ: טָפְלוּ עָלַי שֶׁקֶר זֵדִים אֲנִי בְכָל לֵב אֶצֹּר פִּקּוּדֶיךָ: טָפַשׁ כַּחֵלֶב לִבָּם אֲנִי תּוֹרָתְךָ שָׁעָשְׁעְתִּי: טוֹב לִי כִּי עֻנֵּיתִי לְמַעַן אֶלְמַד חֻקֶּיךָ: טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ מֵאַלְפֵי זָהָב וָכָסֶף:

י יָדֶיךָ עָשׂוּנִי וַיְכוֹנְנוּנִי הֲבִינֵנִי וְאֶלְמְדָה מִצְוֹתֶיךָ: יְרֵאֶיךָ יִרְאוּנִי וְיִשְׂמָחוּ כִּי לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי: יָדַעְתִּי יְהוָה כִּי צֶדֶק מִשְׁפָּטֶיךָ וֶאֱמוּנָה עִנִּיתָנִי: יְהִי נָא חַסְדְּךָ לְנַחֲמֵנִי כְּאִמְרָתְךָ לְעַבְדֶּךָ: יְבֹאוּנִי רַחֲמֶיךָ וְאֶחְיֶה כִּי תוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי: יֵבֹשׁוּ זֵדִים כִּי שֶׁקֶר עִוְּתוּנִי אֲנִי אָשִׂיחַ בְּפִקּוּדֶיךָ: יָשׁוּבוּ לִי יְרֵאֶיךָ (וידעו) וְיֹדְעֵי עֵדֹתֶיךָ: יְהִי לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ: כָּלְתָה לִתְשׁוּעָתְךָ נַפְשִׁי לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי:

כ – ך כָּלוּ עֵינַי לְאִמְרָתֶךָ לֵאמֹר מָתַי תְּנַחֲמֵנִי: כִּי הָיִיתִי כְנֹאד בְּקִיטוֹר חֻקֶּיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי: כַּמָּה יְמֵי עַבְדֶּךָ מָתַי תַּעֲשֶׂה בְרֹדְפַי מִשְׁפָּט: כָּרוּ לִי זֵדִים שִׂיחוֹת אֲשֶׁר לֹא כְתוֹרָתֶךָ: כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה שֶׁקֶר רְדָפוּנִי עָזְרֵנִי: כִּמְעַט כִּלּוּנִי בָאָרֶץ וַאֲנִי לֹא עָזַבְתִּי פִקֻּדֶיךָ: כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי וְאֶשְׁמְרָה עֵדוּת פִּיךָ:

ל לְעוֹלָם יְהוָה דְּבָרְךָ נִצָּב בַּשָּׁמָיִם: לְדֹר וָדֹר אֱמוּנָתֶךָ כּוֹנַנְתָּ אֶרֶץ וַתַּעֲמֹד: לְמִשְׁפָּטֶיךָ עָמְדוּ הַיּוֹם כִּי הַכֹּל עֲבָדֶיךָ: לוּלֵי תוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי אָז אָבַדְתִּי בְעָנְיִי: לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פִּקּוּדֶיךָ כִּי בָם חִיִּיתָנִי: לְךָ אֲנִי הוֹשִׁיעֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ דָרָשְׁתִּי: לִי קִוּוּ רְשָׁעִים לְאַבְּדֵנִי עֵדֹתֶיךָ אֶתְבּוֹנָן: לְכָל תִּכְלָה רָאִיתִי קֵץ רְחָבָה מִצְוָתְךָ מְאֹד:

מ – ם מָה אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ כָּל הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי: מֵאֹיְבַי תְּחַכְּמֵנִי מִצְוֹתֶךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי: מִכָּל מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי כִּי עֵדוֹתֶיךָ שִׂיחָה לִי: מִזְּקֵנִים אֶתְבּוֹנָן כִּי פִקּוּדֶיךָ נָצָרְתִּי: מִכָּל אֹרַח רָע כָּלֶאתִי רַגְלַי לְמַעַן אֶשְׁמֹר דְּבָרֶךָ: מִמִּשְׁפָּטֶיךָ לֹא סָרְתִּי כִּי אַתָּה הוֹרֵתָנִי: מַה נִּמְלְצוּ לְחִכִּי אִמְרָתֶךָ מִדְּבַשׁ לְפִי: מִפִּקּוּדֶיךָ אֶתְבּוֹנָן עַל כֵּן שָׂנֵאתִי כָּל אֹרַח שָׁקֶר:

נ – ן נֵר לְרַגְלִי דְּבָרֶךָ וְאוֹר לִנְתִיבָתִי: נִשְׁבַּעְתִּי וָאֲקַיֵּמָה לִשְׁמֹר מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ: נַעֲנֵיתִי עַד מְאֹד יְהוָה חַיֵּנִי כִדְבָרֶךָ: נִדְבוֹת פִּי רְצֵה נָא יְהוָה וּמִשְׁפָּטֶיךָ לַמְּדֵנִי: נַפְשִׁי בְכַפִּי תָמִיד וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי: נָתְנוּ רְשָׁעִים פַּח לִי וּמִפִּקּוּדֶיךָ לֹא תָעִיתִי: נָחַלְתִּי עֵדוֹתֶיךָ לְעוֹלָם כִּי שְׂשׂוֹן לִבִּי הֵמָּה: נָטִיתִי לִבִּי לַעֲשׂוֹת חֻקֶּיךָ לְעוֹלָם עֵקֶב:

ס סֵעֲפִים שָׂנֵאתִי וְתוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי: סִתְרִי וּמָגִנִּי אָתָּה לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי: סוּרוּ מִמֶּנִּי מְרֵעִים וְאֶצְּרָה מִצְוֹת אֱלֹהָי: סָמְכֵנִי כְאִמְרָתְךָ וְאֶחְיֶה וְאַל תְּבִישֵׁנִי מִשִּׂבְרִי: סְעָדֵנִי וְאִוָּשֵׁעָה וְאֶשְׁעָה בְחֻקֶּיךָ תָמִיד: סָלִיתָ כָּל שׁוֹגִים מֵחֻקֶּיךָ כִּי שֶׁקֶר תַּרְמִיתָם: סִגִים הִשְׁבַּתָּ כָל רִשְׁעֵי אֶרֶץ לָכֵן אָהַבְתִּי עֵדֹתֶיךָ: סָמַר מִפַּחְדְּךָ בְשָׂרִי וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ יָרֵאתִי:

ע עָשִׂיתִי מִשְׁפָּט וָצֶדֶק בַּל תַּנִּיחֵנִי לְעֹשְׁקָי: עָרֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב אַל יַעַשְׁקֻנִי זֵדִים: עֵינַי כָּלוּ לִישׁוּעָתֶךָ וּלְאִמְרַת צִדְקֶךָ: עֲשֵׂה עִם עַבְדְּךָ כְחַסְדֶּךָ וְחֻקֶּיךָ לַמְּדֵנִי: עַבְדְּךָ אָנִי הֲבִינֵנִי וְאֵדְעָה עֵדֹתֶיךָ: עֵת לַעֲשׂוֹת לַיהוָה הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ: עַל כֵּן אָהַבְתִּי מִצְוֹתֶיךָ מִזָּהָב וּמִפָּז: עַל כֵּן כָּל פִּקּוּדֵי כֹל יִשָּׁרְתִּי כָּל אֹרַח שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי:

פ – ף פְּלָאוֹת עֵדוֹתֶיךָ עַל כֵּן נְצָרַתַם נַפְשִׁי: פֵּתַח דְּבָרֶיךָ יָאִיר מֵבִין פְּתָיִים: פִּי פָעַרְתִּי וָאֶשְׁאָפָה כִּי לְמִצְוֹתֶיךָ יָאָבְתִּי: פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי כְּמִשְׁפָּט לְאֹהֲבֵי שְׁמֶךָ: פְּעָמַי הָכֵן בְּאִמְרָתֶךָ וְאַל תַּשְׁלֶט בִּי כָל אָוֶן: פְּדֵנִי מֵעֹשֶׁק אָדָם וְאֶשְׁמְרָה פִּקּוּדֶיךָ: פָּנֶיךָ הָאֵר בְּעַבְדֶּךָ וְלַמְּדֵנִי אֶת חֻקֶּיךָ: פַּלְגֵי מַיִם יָרְדוּ עֵינָי עַל לֹא שָׁמְרוּ תוֹרָתֶךָ:

צ - ץ צַדִּיק אַתָּה יְהוָה וְיָשָׁר מִשְׁפָּטֶיךָ: צִוִּיתָ צֶדֶק עֵדֹתֶיךָ וֶאֱמוּנָה מְאֹד: צִמְּתַתְנִי קִנְאָתִי כִּי שָׁכְחוּ דְבָרֶיךָ צָרָי: צְרוּפָה אִמְרָתְךָ מְאֹד וְעַבְדְּךָ אֲהֵבָהּ: צָעִיר אָנֹכִי וְנִבְזֶה פִּקֻּדֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי: צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: צַר וּמָצוֹק מְצָאוּנִי מִצְוֹתֶיךָ שַׁעֲשָׁעָי: צֶדֶק עֵדְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם הֲבִינֵנִי וְאֶחְיֶה: קָרָאתִי בְכָל לֵב עֲנֵנִי יְהוָה חֻקֶּיךָ אֶצֹּרָה:

ק קְרָאתִיךָ הוֹשִׁיעֵנִי וְאֶשְׁמְרָה עֵדֹתֶיךָ: קִדַּמְתִּי בַנֶּשֶׁף וָאֲשַׁוֵּעָה (לדבריך) לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי: קִדְּמוּ עֵינַי אַשְׁמֻרוֹת לָשִׂיחַ בְּאִמְרָתֶךָ: קוֹלִי שִׁמְעָה כְחַסְדֶּךָ יְהוָה כְּמִשְׁפָּטֶךָ חַיֵּנִי: קָרְבוּ רֹדְפֵי זִמָּה מִתּוֹרָתְךָ רָחָקוּ: קָרוֹב אַתָּה יְהוָה וְכָל מִצְוֹתֶיךָ אֱמֶת: קֶדֶם יָדַעְתִּי מֵעֵדֹתֶיךָ כִּי לְעוֹלָם יְסַדְתָּם:

ר רְאֵה עָנְיִי וְחַלְּצֵנִי כִּי תוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי: רִיבָה רִיבִי וּגְאָלֵנִי לְאִמְרָתְךָ חַיֵּנִי: רָחוֹק מֵרְשָׁעִים יְשׁוּעָה כִּי חֻקֶּיךָ לֹא דָרָשׁוּ: רַחֲמֶיךָ רַבִּים יְהוָה כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חַיֵּנִי: רַבִּים רֹדְפַי וְצָרָי מֵעֵדוֹתֶיךָ לֹא נָטִיתִי: רָאִיתִי בֹגְדִים וָאֶתְקוֹטָטָה אֲשֶׁר אִמְרָתְךָ לֹא שָׁמָרוּ: רְאֵה כִּי פִקּוּדֶיךָ אָהָבְתִּי יְהוָה כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי: רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת וּלְעוֹלָם כָּל מִשְׁפַּט צִדְקֶךָ:

ש שָׂרִים רְדָפוּנִי חִנָּם (ומדברי) וּמִדְּבָרְךָ פָּחַד לִבִּי: שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב: שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי וַאֲתַעֲבָה תּוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי: שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ: שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל: שִׂבַּרְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְהוָה וּמִצְוֹתֶיךָ עָשִׂיתִי: שָׁמְרָה נַפְשִׁי עֵדֹתֶיךָ וָאֹהֲבֵם מְאֹד: שָׁמַרְתִּי פִקּוּדֶיךָ וְעֵדֹתֶיךָ כִּי כָל דְּרָכַי נֶגְדֶּךָ:

ת תִּקְרַב רִנָּתִי לְפָנֶיךָ יְהוָה כִּדְבָרְךָ הֲבִינֵנִי: תָּבוֹא תְחִנָּתִי לְפָנֶיךָ כְּאִמְרָתֶךָ הַצִּילֵנִי: תַּבַּעְנָה שְׂפָתַי תְּהִלָּה כִּי תְלַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ: תַּעַן לְשׁוֹנִי אִמְרָתֶךָ כִּי כָל מִצְוֹתֶיךָ צֶדֶק: תְּהִי יָדְךָ לְעָזְרֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ בָחָרְתִּי: תָּאַבְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְהוָה וְתוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי: תְּחִי נַפְשִׁי וּתְהַלְלֶךָּ וּמִשְׁפָּטְךָ יַעְזְרֵנִי: תָּעִיתִי כְשֶׂה אֹבֵד בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ כִּי מִצְוֹתֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי:

ג - לקרוא בכוונה תפילה לחולה מהחיד"א זצ"ל, מהספר כף אחת:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתִּתְמַלֵּא רַחֲמִים עָלֵינוּ, וְתַעֲשֶׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ וּלְמַעַן שְׁמוֹתֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים הַכְּתוּבִים בִּפְסוּקִים אֵלּוּ שֶׁקָּרָאתִי לְפָנֶיךָ, וּשְׁמוֹתֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים הָרְמוּזִים וְהַמְצוֹרָפִים בָּהֶם, וּבִזְכוּת פְּסוּקִים אֵלּוּ אֲשֶׁר רָאשֵׁיהֶם אוֹתִיּוֹת יגיד: שם החולה ושם אמו בְּרוֹב רַחֲמֶיךָ תָּאִיר כָּל שׁוֹרְשֵׁי נֶפֶשׁ, רוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁלּוֹ הָרְמוּזִים, וְכָלָם אֲחוּזֵי אוֹתִיּוֹת שְׁמוֹ, וְיֶשְׁפַּע עֲלֵיהֶם שֶׁפַע רַב מִמָּקוֹם שֶׁלָּהֶם, וְיָאִירוּ וְיַשְׁפִּיעוּ וְיַאֲמְצוּ כֹּחַ בְּעַנְפֵי נֶפֶשׁ, רוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁלּוֹ אֲשֶׁר בְּגוּפוֹ וּמַקִּיפָיו, וּתְבַטֵּל מַעַל יגיד: שם החולה ושם אמו כָּל גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת וְרָעוֹת, אָנָּא בְּכֹחַ גְּדֻלַּת רַחֲמֶיךָ, מְחַיֵּה חַיִּים יְחַיֵּהוּ וְיִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיִרְפָּאֵהוּ רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְאוֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים, כֵּן יְהִי רָצוֹן.

פרקי תהלים שאומרים בבית העלמין

חשוב לומר מזמורי תהלים בבית החיים לעילוי נשמת הנפטר.

ולפני שאומר מזמורי התהלים יש לומר:

יהי רצון שזכות התהלים תהיה לעילוי נשמת כל מֵתֵי ישראל, ולעילוי נשמת כל הנפטרים הקבורים בבית קברות זה, ולעילוי נשמת פלוני בן פלוני.

מזמורי תהלים שנוהגים לאומרם ליד הקבר לעילוי הנשמה לפי מנהג ירושלים: ל"ג, ט"ז, י"ז, ע"ב, צ"א, ק"ד, ק"ל.

באזכרה נוהגים לומר מפרק קי"ט: אותיות **שם הנפטר**, **ושם אמו** ואותיות "**נשמה**". כלומר: את כל הפסוקים במזמור קי"ט המתחילים באותיות שם הנפטר ושם אמו ואח"כ את כל הפסוקים המתחילים באותיות: נ' ש' מ' ה'.

*ראה פרק קי"ט בתהלים לפי אותיות א' ב'

מזמור ל"ג

רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ, לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה: הוֹדוּ לַיְיָ בְּכִנּוֹר, בְּנֵבֶל עָשׂוֹר זַמְּרוּ לוֹ: שִׁירוּ לוֹ שִׁיר חָדָשׁ, הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה: כִּי יָשָׁר דְּבַר יְיָ, וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה: אֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט,

חֶסֶד יְיָ מָלְאָה הָאָרֶץ: בִּדְבַר יְיָ שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ, וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם: כֹּנֵס כַּנֵּד מֵי הַיָּם, נֹתֵן בְּאוֹצָרוֹת תְּהוֹמוֹת: יִירְאוּ מֵיְיָ כָּל הָאָרֶץ, מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כָּל יֹשְׁבֵי תֵבֵל: כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי, הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד: יְיָ הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם, הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: עֲצַת יְיָ לְעוֹלָם תַּעֲמֹד, מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: אַשְׁרֵי הַגּוֹי אֱשֶׁר יְיָ אֱלֹהָיו, הָעָם בָּחַר לְנַחֲלָה לוֹ: מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יְיָ, רָאָה אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם: מִמְּכוֹן שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ אֶל כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם, הַמֵּבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם: אֵין הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרֹב חָיִל, גִּבּוֹר לֹא יִנָּצֵל בְּרֹב כֹּחַ: שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה, וּבְרֹב חֵילוֹ לֹא יְמַלֵּט: הִנֵּה עֵין יְיָ אֶל יְרֵאָיו, לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: לְהַצִּיל מִמָּוֶת נַפְשָׁם, וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב: נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַיְיָ, עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ הוּא: כִּי בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ, כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָּטָחְנוּ: יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ, כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:

מזמור ט"ז

מִכְתָּם לְדָוִד, שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָךְ: אָמַרְתְּ לַיְיָ, יְיָ אָתָּה, טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ: לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה, וְאַדִּירֵי, כָּל חֶפְצִי בָם: יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם, אַחֵר מָהָרוּ, בַּל אַסִּיךְ נִסְכֵּיהֶם מִדָּם, וּבַל אֶשָּׂא אֶת שְׁמוֹתָם עַל שְׂפָתָי: יְיָ מְנָת חֶלְקִי וְכוֹסִי, אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי: חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים, אַף נַחֲלַת שָׁפְרָה עָלָי: אֲבָרֵךְ אֶת יְיָ אֲשֶׁר יְעָצָנִי, אַף לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי: שִׁוִּיתִי יְיָ לְנֶגְדִּי תָמִיד, כִּי מִימִינִי בַּל אֶמּוֹט: לָכֵן שָׂמַח לִבִּי וַיָּגֶל כְּבוֹדִי, אַף בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח: כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל, לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ לִרְאוֹת שָׁחַת: תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים, שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ, נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח:

מזמור י"ז

תְּפִלָּה לְדָוִד, שִׁמְעָה יְיָ צֶדֶק, הַקְשִׁיבָה רִנָּתִי הַאֲזִינָה תְּפִלָּתִי בְּלֹא שִׂפְתֵי מִרְמָה: מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא, עֵינֶיךָ תֶּחֱזֶינָה מֵישָׁרִים: בָּחַנְתָּ לִבִּי, פָּקַדְתָּ לַיְלָה, צְרַפְתַּנִי, בַל תִּמְצָא, זַמֹּתִי בַל יַעֲבָר פִּי: לִפְעֻלּוֹת אָדָם בִּדְבַר שְׂפָתֶיךָ, אֲנִי שָׁמַרְתִּי, אָרְחוֹת פָּרִיץ: תְּמֹךְ אֲשׁוּרַי בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ, בַּל נָמוֹטוּ פְּעָמָי: אֲנִי קְרָאתִיךָ, כִּי תַעֲנֵנִי אֵל, הַט אָזְנְךָ לִי, שְׁמַע אִמְרָתִי: הַפְלֵה חֲסָדֶיךָ מוֹשִׁיעַ חוֹסִים, מִמִּתְקוֹמְמִים בִּימִינֶךָ: שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן, בְּצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנִי: מִפְּנֵי רְשָׁעִים זוּ שַׁדּוּנִי, אֹיְבֵי בְנֶפֶשׁ יַקִּיפוּ עָלָי: חֶלְבָּמוֹ סָגָרוּ, פִּימוֹ דִּבְּרוּ בְגֵאוּת: אַשֻּׁרֵנוּ עַתָּה סְבָבוּנוּ, עֵינֵיהֶם יָשִׁיתוּ לִנְטוֹת בָּאָרֶץ: דִּמְיֹנוֹ כְּאַרְיֵה יִכְסוֹף לִטְרֹף, וְכִכְפִיר יֹשֵׁב בְּמִסְתָּרִים: קוּמָה יְיָ, קַדְּמָה פָנָיו, הַכְרִיעֵהוּ, פַּלְּטָה נַפְשִׁי מֵרָשָׁע, חַרְבֶּךָ: מִמְתִים יָדְךָ יְיָ, מִמְתִים מֵחֶלֶד, חֶלְקָם בַּחַיִּים, וּצְפוּנְךָ תְּמַלֵּא בִטְנָם, יִשְׂבְּעוּ בָנִים, וְהִנִּיחוּ יִתְרָם לְעוֹלְלֵיהֶם: אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ, אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ:

מזמור ע"ב

לִשְׁלֹמֹה אֱלֹהִים מִשְׁפָּטֶיךָ לְמֶלֶךְ תֵּן, וְצִדְקָתְךָ לְבֶן מֶלֶךְ: יָדִין עַמְּךָ בְצֶדֶק, וַעֲנִיֶּיךָ בְּמִשְׁפָּט: יִשְׂאוּ הָרִים שָׁלוֹם לָעָם, וּגְבָעוֹת בִּצְדָקָה: יִשְׁפֹּט עֲנִיֵּי עָם, יוֹשִׁיעַ לִבְנֵי אֶבְיוֹן, וִידַכֵּא עוֹשֵׁק:

יֵרָאוּךָ עִם שָׁמֶשׁ, וְלִפְנֵי יָרֵחַ דּוֹר דּוֹרִים: יֵרֵד כְּמָטָר עַל גֵּז, כִּרְבִיבִים זַרְזִיף אָרֶץ: יִפְרַח בְּיָמָיו צַדִּיק וְרֹב שָׁלוֹם, עַד בְּלִי יָרֵחַ: וְיֵרְדְּ מִיָּם עַד יָם, וּמִנָּהָר עַד אַפְסֵי אָרֶץ: לְפָנָיו יִכְרְעוּ צִיִּים, וְאֹיְבָיו עָפָר יְלַחֵכוּ: מַלְכֵי תַרְשִׁישׁ וְאִיִּים, מִנְחָה יָשִׁיבוּ, מַלְכֵי שְׁבָא וּסְבָא אֶשְׁכָּר יַקְרִיבוּ: וְיִשְׁתַּחֲווּ לוֹ כָּל מְלָכִים, כָּל גּוֹיִם יַעַבְדוּהוּ: כִּי יַצִּיל אֶבְיוֹן מְשַׁוַּע, וְעָנִי וְאֵין עֹזֵר לוֹ: יָחֹס עַל דַּל וְאֶבְיוֹן, וְנַפְשׁוֹת אֶבְיוֹנִים יוֹשִׁיעַ: מִתּוֹךְ וּמֵחָמָס יִגְאַל נַפְשָׁם, וְיֵיקַר דָּמָם בְּעֵינָיו: וִיחִי וְיִתֶּן לוֹ מִזְּהַב שְׁבָא, וְיִתְפַּלֵּל בַּעֲדוֹ תָמִיד כָּל הַיּוֹם יְבָרֲכֶנְהוּ: יְהִי פִּסַּת בַּר בָּאָרֶץ, בְּרֹאשׁ הָרִים יִרְעַשׁ כַּלְּבָנוֹן פִּרְיוֹ, וְיָצִיצוּ מֵעִיר כְּעֵשֶׂב הָאָרֶץ: יְהִי שְׁמוֹ לְעוֹלָם, לִפְנֵי שֶׁמֶשׁ יִנּוֹן שְׁמוֹ, וְיִתְבָּרְכוּ בוֹ, כָּל גּוֹיִם יְאַשְּׁרֻהוּ: בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ: וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם, וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ, אָמֵן וְאָמֵן: כָּלוּ תְפִלּוֹת דָּוִד בֶּן יִשָׁי:

מזמור צ"א

יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן, בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: אֹמַר לַיְיָ, מַחְסִי וּמְצוּדָתִי, אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ, מִדֶּבֶר הַוּוֹת: בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ, וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה, צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ: לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה, מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם: מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ, מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם: יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף, וּרְבָבָה מִימִינֶךָ, אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ: רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט, וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה: כִּי אַתָּה יְיָ מַחְסִי, עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ: לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה, וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ: כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ, לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ: עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ, פֶּן תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ: עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ, תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין: כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ, אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי: יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ, עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה, אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ: אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ, וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי:

מזמור ק"ד

בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ, יְיָ אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְאֹד, הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ: עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה, נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה: הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו, הַשָּׂם עָבִים רְכוּבוֹ, הַמְהַלֵּךְ עַל כַּנְפֵי רוּחַ: עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת, מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט: יָסַד אֶרֶץ עַל מְכוֹנֶיהָ, בַּל תִּמּוֹט עוֹלָם וָעֶד: תְּהוֹם כַּלְבוּשׁ כִּסִּיתוֹ, עַל הָרִים יַעַמְדוּ מָיִם: מִן גַּעֲרָתְךָ יְנוּסוּן, מִן קוֹל רַעַמְךָ יֵחָפֵזוּן: יַעֲלוּ הָרִים יֵרְדוּ בְקָעוֹת, אֶל מְקוֹם זֶה יָסַדְתָּ לָהֶם: גְּבוּל שַׂמְתָּ בַּל יַעֲבֹרוּן, בַּל יְשֻׁבוּן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ: הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים, בֵּין הָרִים יְהַלֵּכוּן: יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׂדָי, יִשְׁבְּרוּ פְרָאִים צְמָאָם: עֲלֵיהֶם עוֹף הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוֹן, מִבֵּין עֳפָאִים יִתְּנוּ קוֹל: מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו, מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ: מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם, לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ: וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ, לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן, וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד: יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי יְיָ, אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע: אֲשֶׁר שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ, חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ: הָרִים הַגְּבֹהִים לַיְעֵלִים, סְלָעִים מַחְסֶה לַשְּׁפַנִּים: עָשָׂה יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים, שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ: תָּשֶׁת חֹשֶׁךְ וִיהִי לָיְלָה, בּוֹ תִרְמֹשׂ,

כָּל חַיְתוֹ יָעַר: הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף, וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל אָכְלָם: תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאָסֵפוּן, וְאֶל מְעוֹנֹתָם יִרְבָּצוּן: יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ, וְלַעֲבֹדָתוֹ עָדֵי עָרֶב: מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ, כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדָיִם, שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר, חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדלוֹת: שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן, לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ: כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן, לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ: תִּתֵּן לָהֶם יִלְקְטוּן, תִּפְתַּח יָדְךָ, יִשְׂבְּעוּן טוֹב: תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֲלוּן, תֹּסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן, וְאֶל עֲפָרָם יְשׁוּבוּן: תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן, וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה: יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם, יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו: הַמַּבִּיט לָאָרֶץ וַתִּרְעָד, יִגַּע בֶּהָרִים, וְיֶעֱשָׁנוּ: אָשִׁירָה לַיְיָ בְּחַיָּי, אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי: יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי, אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּיְיָ: יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ, וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם, בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ, הַלְלוּיָהּ:

מזמור ק"ל

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְיָ: יְיָ שִׁמְעָה בְקוֹלִי, תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנָי: אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יָהּ, יְיָ מִי יַעֲמֹד: כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה, לְמַעַן תִּוָּרֵא: קִוִּיתִי יְיָ קִוְּתָה נַפְשִׁי, וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי: נַפְשִׁי לַיְיָ, מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר: יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל יְיָ, כִּי עִם יְיָ הַחֶסֶד, וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְּדוּת: וְהוּא יִפְדֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל, מִכֹּל עֲוֹנוֹתָיו:

אותיות נ.ש.מ.ה. מפרק קי"ט

נ נֵר לְרַגְלִי דְּבָרֶךָ וְאוֹר לִנְתִיבָתִי: נִשְׁבַּעְתִּי וָאֲקַיֵּמָה לִשְׁמֹר מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ: נַעֲנֵיתִי עַד מְאֹד יְהוָה חַיֵּנִי כִדְבָרֶךָ: נִדְבוֹת פִּי רְצֵה נָא יְהוָה וּמִשְׁפָּטֶיךָ לַמְּדֵנִי: נַפְשִׁי בְכַפִּי תָמִיד וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי: נָתְנוּ רְשָׁעִים פַּח לִי וּמִפִּקּוּדֶיךָ לֹא תָעִיתִי: נָחַלְתִּי עֵדוֹתֶיךָ לְעוֹלָם כִּי שְׂשׂוֹן לִבִּי הֵמָּה: נָטִיתִי לִבִּי לַעֲשׂוֹת חֻקֶּיךָ לְעוֹלָם עֵקֶב:

ש שָׂרִים רָדָפוּנִי חִנָּם (ומדבריך) וּמִדְּבָרְךָ פָּחַד לִבִּי: שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב: שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי וַאֲתַעֲבָה תּוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי: שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ: שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל: שִׂבַּרְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְהוָה וּמִצְוֹתֶיךָ עָשִׂיתִי: שָׁמְרָה נַפְשִׁי עֵדֹתֶיךָ וָאֹהֲבֵם מְאֹד: שָׁמַרְתִּי פִקּוּדֶיךָ וְעֵדֹתֶיךָ כִּי כָל דְּרָכַי נֶגְדֶּךָ:

מ מָה אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ כָּל הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי: מֵאֹיְבַי תְּחַכְּמֵנִי מִצְוָתְךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי: מִכָּל מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי כִּי עֵדוֹתֶיךָ שִׂיחָה לִי: מִזְּקֵנִים אֶתְבּוֹנָן כִּי פִקּוּדֶיךָ נָצָרְתִּי: מִכָּל אֹרַח רָע כָּלֵאתִי רַגְלַי לְמַעַן אֶשְׁמֹר דְּבָרֶךָ: מִמִּשְׁפָּטֶיךָ לֹא סָרְתִּי כִּי אַתָּה הוֹרֵתָנִי: מַה נִּמְלְצוּ לְחִכִּי אִמְרָתֶךָ מִדְּבַשׁ לְפִי: מִפִּקּוּדֶיךָ אֶתְבּוֹנָן עַל כֵּן שָׂנֵאתִי כָּל אֹרַח שָׁקֶר:

ה הוֹרֵנִי יְהוָה דֶּרֶךְ חֻקֶּיךָ וְאֶצְּרֶנָּה עֵקֶב: הֲבִינֵנִי וְאֶצְּרָה תוֹרָתֶךָ וְאֶשְׁמְרֶנָּה בְכָל לֵב: הַדְרִיכֵנִי בִּנְתִיב מִצְוֹתֶיךָ כִּי בוֹ חָפָצְתִּי: הַט לִבִּי אֶל עֵדוֹתֶיךָ וְאַל אֶל בָּצַע: הַעֲבֵר עֵינַי מֵרְאוֹת שָׁוְא

בְּדָרְכָךְ חַיֵּנִי: הָקֵם לְעַבְדְּךָ אִמְרָתֶךָ אֲשֶׁר לְיִרְאָתֶךָ: הַעֲבֵר חֶרְפָּתִי אֲשֶׁר יָגֹרְתִי כִּי מִשְׁפָּטֶיךָ טוֹבִים: הִנֵּה תָּאַבְתִּי לְפִקֻּדֶיךָ בְּצִדְקָתְךָ חַיֵּנִי:

מידע נוסף והעשרה

מהו מקור ה"מגן דוד"?

"בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד"... "עֲנֵנוּ, מָגֵן דָּוִד עֲנֵנוּ"...

"מגן דוד" - סמל יהודי

דוד בן גוריון וה"מגן דוד"

לא יהיה זה מן הראוי לסיים ספר על דוד המלך, מבלי להתייחס לסמל ה"מגן דוד"? מה גם שרבים אינם מודעים למקורות היהודיים של סמל ה"מגן דוד", למרות העובדה שה"מגן דוד" מתנוסס על דגל מדינת ישראל. דוד בן גוריון התייחס לסמל ה"מגן דוד" בישיבת הממשלה הזמנית ב-11 ביולי 1948: "בנוגע ל"מגן דוד" - יש פלוגתא אם זה סמל קדום או לא קדום. לדעתי לא חשוב כל כך אם זה קדום. אין שום סמל אחר הנחשב אצל היהודים והגויים כסמל יהודי כמו ה"מגן דוד", וזה נכס".

"מגן דוד" סמל יהודי

"מגן דוד" הוא סמל הבנוי משני משולשים שווה צלעות המונחים זה על זה, היוצרים מבנה של 6 משולשים מחוברים סביב למשושה, ולהם 6 קודקודים. זהו כוכב בעל 6 קודקודים ובאנגלית הוא נקרא: כוכב של דוד Star of David.

ה"מגן דוד" מוכר כסמל יהודי רב עוצמה המשוייך ליהודים וליהדות בכל מקום בעולם. סמל ה"מגן דוד" הופיע לראשונה בהקשר יהודי בחפירות ארכאולוגיות כבר בתקופת הברונזה (תקופת הברונזה אשר החלה במזרח התיכון בשנת 3,300 לפני הספירה, כלומר לפני כ-5,000 שנה), "מגן דוד" הופיע גם במאה השביעית לפני הספירה (לפני כ-2,700 שנה) בחותם יהודי שנמצא בצידון, כמו כן נמצא בחפירות גזר, כפר נחום, על מטבעות, במספר בתי כנסת עתיקים בארץ ישראל בתקופת הבית השני ואחריה (בתמונה להלן: "מגן דוד" מגולף מבית הכנסת העתיק בכפר נחום. *ה"מגן דוד" מודגש בקו מתאר לצורך ההדגמה). בעתיקות מגידו נמצא "מגן דוד" מצוייר על קיר. לפי פרופ' מיכאל אקוסטה "חתך הזהב": ה"מגן דוד" מן השנים 853-874 לפני הספירה מיוחס לתקופת *אחאב מלך ישראל (הממלכה היתה מחולקת ל-2: ממלכת יהודה וממלכת ישראל), כלומר: לפני כ-2800 שנה, דהיינו: מספר דורות אחרי שלמה המלך אשר חי לפני כ-3000 שנה. (אחרי שלמה

המלך מלך ביהודה רחבעם בנו, ובממלכת ישראל מלך: ירובעם. אחריו מלכו בממלכת ישראל: נדב, בעשא, אלה, זמרי, עמרי, *אחאב).

"מגן דוד" בדגל היהודים בפראג

במאה ה-6-7 לספירה נימצא סמל ה"מגן דוד" על גבי מצבות יהודיות ומזוזות, ובטליתות של קדושי האינקויזיציה ומסעי הצלב, ואף בקמיעות של חכמים. לפני כשש מאות שנה השתמשו קהילות יהודיות במגן דוד כסמל הקהילה, אחת הערים, שבהן השתמשו בסמל הזה הייתה פראג: בשנת 1354 החליט נסיך פראג צ'ארלס ה - 4 להעניק כבוד ליהודי עירו. הוא נתן ליהודי פראג זכות "לשאת דגל"! במרכז הדגל הזה התנוסס "מגן דוד" גדול.

"מגן דוד" הטלאי הצהוב בתקופת השואה

בשנים 1800-1899 היה ה"מגן דוד" סמל יהודי נפוץ ומוכר מאוד.

גם כאשר לא כל העם היהודי היה שומר מסורת, סמל ה"מגן דוד" סימל את כלל היהודים. בתקופת ההשכלה הפך ה"מגן דוד" לדרך לביטוי הזהות היהודית החילונית. ה"מגן דוד" התפרסם והתקדש בעיקר בתקופת השואה, בה התחייבו כל היהודים בכל מקומות שלטון הנאצים לתלות על בגדיהם את ה"מגן דוד" (הטלאי הצהוב שבמרכזו המילה "יהודי" בגרמנית) כאות היכר וקלון. ה"מגן דוד" שימש גם כסמל לגאווה יהודית בזמן מלחמת העולם השנייה, כאשר ראש ממשלת בריטניה וינסטון צ'רצ'יל, קבע את ה"מגן דוד" כסמל הבריגדה היהודית.

ה"מגן דוד" כיום

מקשט בתי כנסת, חפצי קדושה לבתי כנסת ולבית היהודי, פרוכות, מפות לשבת וחג, מזוזות, נרתיקי תפילין, מופיע על חפצי ג'ודאיקה רבים, תכשיטים, ומתנוסס ביחד עם פסי הטלית - על דגל ישראל.

"מגן דוד" על הדולר

אפשר לראות את ה"מגן דוד" גם על הדולר האמריקאי, כאות הוקרה של ג'ורג' וושינגטון לחיים סולימן היהודי. ה"מגן דוד" מורכב מ-13 נקודות המצויירות בצורת "מגן דוד", ומעניין שמספר הנקודות היוצרות את ה"מגן דוד" שהוא 13 = אחד = הקב"ה שהוא אחד. (אחד: א=1, ח=8, ד=4 סה"כ 13). מעניין שעל שטר הדולר מצויירת גם מנורת שבעת הקנים?!

"מגן דוד" וחכמי ישראל

חכמי ישראל הכירו את הבטוי "מגן דוד" וכבר בתלמוד הבבלי במסכת פסחים קי"ז, ב' מופיע השם: "מגן דוד" כשם של תפילה "בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד". "מגן דוד" מתייחס לקב"ה שהוא מגן על דוד המלך. "מגן דוד" תופס מקום חשוב בברכות ובתפילה, ליד

הבטוי "מגן אברהם" שגם הוא תופס מקום חשוב בתפילה. שני הביטויים "מגן אברהם" ו"מגן דוד" מתייחסים לקב"ה אשר מגן על אברהם ודוד, ושניהם מתבססים על פסוקים בתנ"ך. בבראשית טו', א' אומר הקב"ה לאברהם: ..."אַל תִּירָא אַבְרָם אָנֹכִי מָגֵן לָךְ"... ודוד המלך אומר לקב"ה בתהילים ג', ד': ..."וְאַתָּה יְיָ מָגֵן בַּעֲדִי"... ובתהלים י"ח, ל"ו: ..."וַתִּתֶּן לִי מָגֵן יִשְׁעֶךָ"...

המנורה בתוך ה"מגן דוד"

אמרו חכמי הקבלה: שהקב"ה הראה לדוד המלך ברוח הקודש את מזמור ס"ז "למנצח" בצורת מנורה, כתוב באותיות של זהב מופז בצורת מנורה. ודוד המלך ע"ה היה נושא את המזמור הזה, כתוב ומצוייר וחקוק במגינו בטס של זהב בצורת מנורה, וכשהיה יוצא למלחמה היה מכוון בסודו של המזמור והיה מנצח את אוייביו, והיו נופלים לפניו. הרמ"א כתב: שהמנורה היתה מצויירת בתוך ה"מגן דוד". וזכות התורה והאמונה של דוד המלך היתה מגנה עליו.

"מגן דוד" ושמות מלאכים

חוכמת הקבלה מסבירה שמערכת ה"מגן דוד" הרבה יותר מורכבת מכפי שהיא נראית לעין. "מגן" הכוונה לראשי התיבות של המלאכים: **מ**יכאל, **ג**בריאל **נ**וריאל. סמל המגן דוד מסמל מודעות שעשויה ליצור הגנה רוחנית מושלמת.

"מגן דוד" סמל הגאולה

סמל ה"**מגן דוד**" גם נחשב בתורת הקבלה כסמל לגאולה, אשר תגיע באמצעות משיח בן דוד מצאצאי דוד המלך.

מבנה ה"מגן דוד" "מגן דוד" בנוי משני משולשים שווה צלעות הפונים ל-6 כיוונים: משולש אחד שקודקודו מכוון כלפי השמים ופונה לכיוון העולם הרוחני, ומשולש שני שקודקודו מכוון כלפי האדמה ופונה לכיוון עולם החומר. והשאיפה היא להמריא למעלה לעבר הרוחניות, ולא לרדת כלפי מטה לעבר הגשמיות והחומר. (זה מזכיר את עניין המשיח שיגיע על החמור: והכוונה היא לא לחמור ממש, אלא לחומריות מלשון חמור. המשיח שהוא מייצג את הרוחניות - ישתלט וירכב על החומריות, "חמור" = אותיות "חומר").

"מגן דוד" והמספר 6

6 **קצוות** המסמלים את כל היקום. ב"מגן דוד" 6 קצוות ויש בכך רמז: שהקדוש-ברוך-הוא שולט ב-4 רוחות השמים, וגם בשמים למעלה, ובארץ למטה = 6 (צפון, דרום, מזרח, מערב, למעלה, למטה).

6 **תכונות** היו שראו סימוכין לקשר בין דוד המלך לסמל ה"מגן דוד" (שבו 6 קצוות). בנבואת ישעיהו המביא 6 תכונות של המשיח: "וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְיָ: רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה,

רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה, רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְיָ" (ישעיהו י"א, ב' מובא באנציקלופדיה "יהדות"). וגם ב-6 תכונותיו של דוד המלך שהוא אבי משיח ה': "יֹדֵעַ נַגָּן, וְגִבּוֹר חַיִל, וְאִישׁ מִלְחָמָה, וּנְבוֹן דָּבָר, וְאִישׁ תֹּאַר, וַיְיָ עִמּוֹ" (שמואל א', ט"ז, י"ז-י"ח).

6 **מילים** ה"מגן דוד" משמש גם כסמל הגנתי, כמו קריאת "שמע" אשר בכוחה להגן על האדם מכל רע. ל"מגן דוד" 6 קצוות גם כנגד 6 המילים בקריאת "שמע": שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד.

6 "**כנפיים**" ציור ה"מגן דוד" מורכב ממשושה שממנו יוצאות 6 "כנפים". כאשר מקפלים פנימה את 6 ה"כנפים" הבולטות לתוך גוף המשושה - הן מכסות בדיוק ובשלמות את שטח המשושה. ה"מגן דוד" הינו הכוכב היחיד ששטח "כנפיו" שווה בדיוק לשטח פניו (לשטח המשושה). והכיסוי השלם של הגוף ב-6 "כנפים" רומז לשרפי הקודש: "שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד: בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו, וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו, וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף" (ישעיהו ו', ב').

שמו של דוד = **מגן דוד** = 6

בכתב העברי הקדום (מתוך התפתחות האלפבית, מוזיאון ישראל, 1981), שהתגלה בכתובת השילוח לפני קרוב ל-3,000 שנה (בזמן מלכות דוד), דוד נכתב כך:

האות ד' כתובה בצורת משולש, והאות ו' כתובה בדומה לאות ו' של ימינו. כלומר: שמו של דוד המלך מורכב משני משולשים שיוצרים ביחד מגן דוד, והאות ו' בגימטריה = 6, כלומר: לשני המשולשים שהם מגן דוד יש 6 צלעות. מכאן יוצא - שדוד המלך מגלם ממש בתוך שמו את צורת ה"מגן דוד" (יש להדגיש שהאות ד' מופיעה בכתב העברי הקדום בצורת משולש גם על לוח גזר ומצבת מישע ועוד).

6 **עלי כותרת**

מקור נוסף לסמל ה"מגן דוד" הוא פרח השושן, שפרחיו דומים מאוד ל"מגן דוד". לפרח השושן 6 עלי כותרת המסודרים כשני משולשים האחד על גבי השני, ויתכן מאוד שגם הוא שימש כמקור השראה לסמל ה"מגן דוד". שׁוֹשָׁן - מלשון שֵׁשׁ, לפרח השושן 6 עלי כותרת.

מהו מקור ה"מגן דוד"?

לפי הרמב"ם: הפרח במנורת 7 הקנים - בצורת שושן הרמב"ם בפירוש המשניות, מסכת מנחות פרק ג' מביא: שבעה קני מנורה... והגביע הוא צורת כוס עשוי מקשה שהיא מלמטה צר... והכפתור היא דמות כדור שאינו עגולה מכל וכל רק שיש בה אורך מעט קרוב לצורת ביצת העוף. **ופרח - צורת שושן.** (הפרח במנורה היה בצורת שושן, וכידוע שיש לפרח השושן צורת "מגן דוד" ואסור לשכוח שהמנורה לא נעשתה בידי אדם, אלא עשאה הקב"ה,

ומכאן שהקב"ה יצר את פרח השושן במנורה, שיש בו צורת "מגן דוד"). וגם בהלכות בית הבחירה פרק ג' הלכה ג' מביא הרמב"ם: ש"הפרחים (במנורה) כמו פרחי העמודים" (עמודי "יכין ובועז" בבית המקדש), שכידוע צורתם שושן: "וְכֹתֶרֶת אֶשֶׁר עַל רֹאשׁ הָעַמּוּדִים מַעֲשֵׂה שׁוּשַׁן"... (מלכים א', ז', י"ט).

צורת פרח השושן (בצורת "מגן דוד") במנורת שבעת הקנים

ה"מגן דוד" מלווה את ההיסטוריה היהודית משחר קיומה, ולסמל ה"מגן דוד" יש כמה מקורות קדומים. לפי מחקרו של אורי אופיר על מקורו היהודי של ה"מגן דוד": אחד המקורות לסמל ה"מגן דוד" והבולט ביניהם הוא מנורת שבעת הקנים שהיתה במשכן, שבתי נרותיה מסודרים בצורת שושן - "מגן דוד", המנורה נעשתה במדבר לאחר יציאת מצרים וקבלת התורה כאשר עם ישראל הפך לעם, והיא נעשתה מאליה ע"י הקב"ה, ומכאן שסמל המגן דוד נעשה ע"י הקב"ה. "וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנֹרָה מִקְשָׁה זָהָב עַד יְרֵכָהּ עַד פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הִוא כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר הֶרְאָה יְיָ אֶת מֹשֶׁה כֵּן עָשָׂה אֶת הַמְּנֹרָה" (במדבר פרק ח', ד'). במדרש תנחומא מובא: שהראה הקב"ה באצבע, לפי שנתקשה בה (משה). ומשמע דכאשר הראה לו המנורה היה (הקב"ה) עושה המנורה... וכן מובא במנחות כ"ט: ג' דברים נתקשה בהם משה עד שהראה לו הקב"ה באצבע... עד שידע והבין תבנית המנורה, ואז היה מתחיל במעשה המנורה ונעשית מאליה...

מנורת שבעת הקנים (מבט מלמעלה), אשר בתי נרותיה מעשה שושן, מסודרים בצורת "מגן דוד" ומטילים צל בצורת "מגן דוד" כפי המתואר במחקרו של אורי אופיר

פרח השוֹשָׁן וצורת ה"מגן דוד" מקיפים את היהדות מראשיתה

ישנם פרשנים הטוענים כי פרח השושן המורכב מ-6 עלי גביע בצורה של "מגן דוד", הוא למעשה השושנה שבשיר השירים הרומזת לעם ישראל, כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים כֵּן רַעְיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת (שיר השירים ב', ב'). "אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים" (שיר השירים ב', א'). רש"י מפרש: חבצלת - היא שושנה. (כלומר: שושן, ומה שאנחנו קוראים בטעות שושנה - זהו וֶרֶד). בספר השל"ה הקדוש בשער האותיות מובא: "אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים" ...ויש בה ששה עלין... ונקראת שושנה... שושנים הוא גם שֵׁם כלי נגון העשוי בצורת שושנה (מצודות ציון על תהילים ס"ט, א'). במדרש רבה שיר השירים מובא: רבי יודן אמר: "אֲנִי חֲבַצֶּלֶת", לא היא חבצלת ולא היא שושנה, אלא כל זמן שהיא קטנה הוא קורא אותה חבצלת, הגדילה קורא אותה שושנה חבצלת. ולמה נקראת חבצלת? שחבויה בצלה. ובספר "פרדס רימונים" שער כ"ג, פרק כ"א מובא: שושן - יש שושן אדום ושושן לבן.

במילון ספיר מובא: שושן - סוג של צמחים בעלי בצל הנושאים פרחים גדולים לבנים (שושן צחור) או אדומים וארגמניים...

עיטורי שושן (בצורת "מגן דוד") בכותרות עמודי "יכין ובועז" בבית המקדש

שלמה המלך אשר בנה את בית המקדש הראשון והציב שני עמודי נחושת גבוהים ומרשימים: יכין ובועז, "וַיָּקֶם אֶת הָעַמָּדִים לְאֻלָם הַהֵיכָל, וַיָּקֶם אֶת הָעַמּוּד הַיְמָנִי וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יָכִין, וַיָּקֶם אֶת הָעַמּוּד הַשְּׂמָאלִי וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ בֹּעַז", וגובהם: "שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה אַמָּה קוֹמַת הָעַמּוּד הָאֶחָד" (כ-9 מטר גובה. כלומר: כל עמוד בגובה של כ-4 קומות בבניין מגורים), ועל ראשי העמודים עשה כותרות גדולות ויפות: "וּשְׁתֵּי כֹתָרֹת עָשָׂה לָתֵת עַל רָאשֵׁי הָעַמּוּדִים מֻצָק נְחֹשֶׁת חָמֵשׁ אַמּוֹת קוֹמַת הַכֹּתֶרֶת הָאֶחָת (כ-2.5 מטר גובה כל כּתֶרֶת, כלומר: כגובה של קומת מגורים), וְחָמֵשׁ אַמּוֹת קוֹמַת הַכֹּתֶרֶת הַשֵּׁנִית"... ואת הכותרות עשה בצורת פרח השושן: "וְכֹתֶרֶת אֲשֶׁר עַל רֹאשׁ הָעַמּוּדִים מַעֲשֶׂה שׁוּשָׁן"... (מלכים א', ז', י"ט).

פרחי שושן (בצורת "מגן דוד") עיטרו את "ים הנחושת" בבית המקדש

גם שפתו של "ים הנחושת" אשר הכיל כמות מים אדירה לעבודת בית המקדש "מַחֲזִיק בַּתִּים שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים יָכִיל", והיה עומד על שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר (קוטרו 5 מטר, כגובה 2 קומות מגורים, וגובהו כ-2.5 מטר, כגובה של קומת מגורים), היתה מקושטת בצורת שושן (ופרח השושן דומה ל"מגן דוד"): "וַיַּעַשׂ אֶת הַיָּם מוּצָק עֶשֶׂר בָּאַמָּה מִשְּׂפָתוֹ אֶל שְׂפָתוֹ עָגֹול סָבִיב וְחָמֵשׁ בָּאַמָּה קוֹמָתוֹ (דברי הימים ב', ד', ב'). וּשְׂפָתוֹ: כְּמַעֲשֵׂה שְׂפַת כּוֹס פֶּרַח שׁוֹשַׁנָּה" (דברי הימים ב', ד', ה'). רש"י: אצל פיו היה דק מרוקע ומרודד. כמעשה שפת כוס ששותין בו ומצויר פרח שושן.

גג אוהל מועד מכוסה בעורות גזורים בצורת המשולש

(משולש על משולש בצורת "מגן דוד")

מקור נוסף ל"מגן דוד" מובא בספרו של הרב יוסף בא-גד: יוסיף נחלה חלק ב', עמ' 773 ומובא בכתבתה של נעמי גוטקינד:

...מאין שאב דוד המלך את הצורה הגראפית דמויית הכוכב המשושה - ה"מגן דוד"? הספרות הקבלית העוסקת הרבה במשמעויות הקוסמיות של המספרים המקודשים ביהדות, הקדישה תשומת לב אינטנסיבית גם ל"כוכב המשושה" ולשני המשולשים המרכיבים אותו. בזוהר חדש מדרש רות, מפנים את תשומת לב הלומדים לקדושה משולשת, ומי לא זוכר את "שש כנפיים לאחד" בחזון ישעיהו? אין ספק שה"שלוש" וה"שש" (ששת ימי בראשית), מהותיים ליהדות. השאלה היא האם היה קיים קשר מהותי כזה בין המספר לבין הצורה הגראפית המכוכבת שהוא יוצר, זו המכוּונה בפינו "מגן דוד"?

והנה מגלה לנו תלמיד חכם מפתח תקווה: ר' שמעון כץ, שלא רק שה"מגן דוד" מהותי ליהדות, אלא שאף דוד המלך הוא שגילה אותו לראשונה. דוד המלך שאב את הצורה הגראפית המשושה ממבנה המשכן! באוהל מועד שליווה את יוצאי מצרים ארבעים שנה במדבר, טוען ר' כץ היתה טבועה צורת שני המשולשים ההפוכים, ממנו נבעה הצורה ונקלטה בתרבות היהודית, ממנו נספגה בשירת דוד שבספר תהלים, עברה בגלגולי גילגולים למצבות יהודיות, לפרוכות ולמעילי ספרי תורה, עד שהגיעה בדור תקומת ישראל לדגל המדינה.

תוך כדי חיפושיו בספרים עתיקים ועתיקים פחות, הגיע ר' כץ לכמה פסקאות בספר "המשכן וכליו מעשה חושב" להגאון המקובל רבי עמנואל חי ריקי שיצא לאור בשנת 1716 בוונציה: "ועשית מכסה לאוהל" (שמות כ"ו, י"ד), דסבירא ליה שלא היה כי אם מכְסֶה אחד, ויורד ומְכַסֶה את הקרשים שמן השלושה צדדים דוקא... ונמצא כשנמתח היה כזה שיש לו שלושה קרניים, והכי קאמר: משולש. לוקח עוד אחד מהמין האחר שאורכו שלושים ורוחבו חמש אמות, וחילקו באכסון לשניים, ולוקח אלו השני משולשים ניצבי הזוויות ומעמידם על האוהל, אחד לצפון ואחד לדרום... ולוקח עוד אחד מהמין האחר שאורכו שלושים ורוחבו חמש אמות, וחילקו באלכסון לשניים, ולוקח אלו השני משולשים ניצבי הזוויות ומעמידם על האוהל, אחד לצפון ואחד לדרום... ולוקח עוד אחד ממין האחר ועושה בו כמעשה הראשון, אלא שמעמיד השני משולשים זה אצל זה, בעניין שמישנהו נעשה משולש שווה השוקיים, ומותחו על האוהל למערב בין שני זוויות המשולשים הראשונים ונמתח ביניהם עד שכלה (שנגמר השפיץ) ברוח המזרח באמצע, בין שני המשולשים הראשונים ותופר כל המשולשים יחד... משולש מן הצפון ומן הדרום ומן המערב.

גגו של אוהל מועד מכוסה איפא בעורות גזורים בצורת המשולש. ועתה אם תקחו את משולש א' מצד צפון ותצידו אותו למשולש א' שמצד דרום, תקבלו משולש אחד שווה שוקיים. הניחו את המשולש הזה שיצרתם משני משולשי א' במרכזו של משולש ב' ומה אתם מקבלים? את צורת ה"מגן דוד" המפורסמת (ראה הסרטוט להלן).

בסרטוט: גג אוהל מועד מכוסה בעורות גזורים בצורת המשולש.

"מגן דוד" ו-12 השבטים

מקור נוסף ל"מגן דוד" מובא ב"מועדי ישראל בגלגולי השנה" הרב ש.ז. כהנא ז"ל: קיימת דעה המבקשת לראות בצורת המגן דוד את הסמל לפריסת י"ב השבטים כמחנות של צבא הבא להתגונן נגד אוייבים מארבע רוחות הארץ. י"ב השבטים הסתדרו בארבע

מחנות, מחנה בכל צד, כשבכל מחנה שלושה שבטים כשאחד השבטים בראש המחנה, ולכל שבט דגל משלו.
ארבעת המחנות היו:
א. יהודה - ולימינו ולשמאלו יששכר וזבולון.
ב. ראובן - ולימנו ולשמאלו שמעון וגד.
ג. אפרים - ולימנו ולשמאלו מנשה ובנימין.
ד. דן - ולימינו ולשמאלו נפתלי ואשר. ובאמצע המחנות היה שבט לוי: הכהנים והלויים, האוהל והארון וגם מעליהם התנוסס דגל.
יש להניח שדוד העביר את אוהל מועד והארון למשכנם הקבוע בירושלים ע"י י"ב נציגי שבטי ישראל לפי סדר חנייתם במדבר כשהארון והכוהנים באמצע, תמונה זו והקשר שלה לדוד המלך הלוחם נחרתה בזכרון האומה. על הקשר שבין המגן דוד וי"ב השבטים כתב בנימין זאב הרצל בשנת 1898 לד"ר בודנהיימר שהציע לו לקבוע את הדגל הלאומי עם "מגן דוד" וי"ב כוכבים כסמל לי"ב השבטים. הרצל כתב לו: שי"ב השבטים רמוזים ב"מגן דוד" עצמו בי"ב הנקודות שבו...
את הטענה שסמל ה"מגן דוד" שימש בעבר לקישוט אצל עמים פָּגָנִיִּים (עובדי אלילים) **ובכנסיות עתיקות, ניתן להסביר בכך**: שהנצרות יצאה בעצם מתוך היהדות וכחיקוי ליהדות! מה גם שידוע לָכֹל **שממציא הנצרות היה יהודי!** תורת הנוצרים הראשונים (שהיו יהודים אשר פרשו מהיהדות) היתה בְּלִיל של רעיונות יהודיים (בלי שמירת המצוות המעשיות) ושל רעיונות אליליים. הנצרות החלה לפעול כ-70 שנה לאחר הספירה, בתקופה בה האנושות התחילה להתנער מהבערות שבאליליות. כנראה שהשורש והמקור **היהודי** של מקימי הנצרות היתה הסיבה לכמה סמלי "מגן דוד" המעטרים כנסיות עתיקות. ודרך הנוצרים הראשונים עבר ה"מגן דוד" גם לעובדי האלילים. ובנוסף: יתכן שהעמים הללו לקחו את סמל ה"מגן דוד" גם מן הטבע, מפרח השושן, והשתמשו בו רק כמוטיב קישוטי (מובא במחקר של אורי אופיר). מילון ספיר: סמלים רבים מבוססים על השושן, שושן הוא גם כינוי לעיטור או גילוף בצורת הכותרת של פרח השושן, עַם ישראל משול לשושן. **סיבה נוספת יכולה להיות**: לפני כ-2600 שנה, כאשר רוב תושבי כדור הארץ היו עובדי אלילים, גָּלו עשרת השבטים מהארץ ע"י מלך אשור לארצות עובדי אלילים כמו הודו, ואח"כ לארצות הנוצרים, ולכל מקום הביאו עמם את סמל ה"מגן דוד" וכך הוא נפוץ. מה גם שכנראה שה"מגן דוד" הגיע לארצות הללו גם באמצעות קשרי המסחר שהתנהלו אז בין הארצות.

לילדים, הסבר על התהלים וסיפורי מופת

לילדים - הסבר על התהלים של דוד המלך

אֶת סֵפֶר הָתְהִלִּים כָּתַב דָּוִד הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי 3,000 שָׁנָה, וּבוֹ הוּכְנְסוּ דִּבְרֵי עֲשָׂרָה מִגְדּוֹלֵי הָעוֹלָם שֶׁחִיבְּרוּ חֵלֶק מִפְּרָקֵי הַתְּהִלִּים. הָתְהִלִּים הֵם זְמִירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לְקָדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּרָא הַכֹּל, וּכְתוּבִים בְּסֵפֶר "תְּהִלִּים" - מִלָּשׁוֹן לְהַלֵּל. כֹּל הַבְּרִיאָה מְהַלֶּלֶת אֶת הַשֵּׁם: בְּנֵי הָאָדָם, הַצִּפּוֹרִים, הַפַּרְפָּרִים, הָאַרְיוֹת וְהַנְּמֵרִים, הַלְּטָאוֹת וְהַצְּפַרְדֵּעִים, הַשֶּׁמֶשׁ וְהַכּוֹכָבִים וְעוֹד.

הַצְּפַרְדֵּעַ מְשַׁבַּחַת לְקָדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא - יוֹתֵר מִדָּוִד הַמֶּלֶךְ

כַּאֲשֶׁר סִיֵּם דָּוִד הַמֶּלֶךְ לִכְתּוֹב אֶת הַתְּהִלִּים, זָחָה עָלָיו דַּעְתּוֹ, אָמַר לִפְנֵי הַשֵּׁם: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, יֵשׁ בְּרִיָּה שֶׁבָּרָאתָ בְּעוֹלָמְךָ שֶׁאוֹמֶרֶת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת יוֹתֵר מִמֶּנִּי? בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִזְדַּמְּנָה לוֹ צְפַרְדֵּעַ אַחַת וְאָמְרָה לוֹ: דָּוִד, אַל תָּזוּחַ דַּעְתְּךָ עָלֶיךָ, כִּי אֲנִי אוֹמֶרֶת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת יוֹתֵר מִמְּךָ.

גַּם הַשֶּׁמֶשׁ מְשַׁבַּחַת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

לַמְרוֹת שֶׁאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ וְהַכּוֹכָבִים הוּא רַב, הָרֵי הֵם בְּעַצְמָם וְכֹל כּוֹחָם כָּפוּף לָקָדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהֵם בְּעַצְמָם נוֹתְנִים שֶׁבַח וּתְהִלָּה וּמוֹדִים לָקָדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֲשֶׁר יָצַר אוֹתָם.

אִם בְּנֵי הָאָדָם לֹא הָיוּ אֲטוּמִים, וְאִם הָיְתָה לָהֶם רְשׁוּת לִשְׁמוֹעַ, הָיוּ יְכוֹלִים לְהִתְעַנֵּג בְּתַעֲנוּגוֹת עֲצוּמִים כְּאֲשֶׁר הַשֶּׁמֶשׁ מְשַׁבַּחַת וּמְנַגֶּנֶת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

גַּם אֲנוּ עַם יִשְׂרָאֵל, קְטַנִּים וּגְדוֹלִים, מוֹדִים וּמְהַלְלִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמְשַׁבְּחִים לַשֵּׁם בְּמִזְמוֹרֵי הָתְהִלִּים בְּמֶשֶׁךְ אַלְפֵי שָׁנִים. אֲנוּ מוֹדִים לַשֵּׁם: עַל הַמָּזוֹן שֶׁהַשֵּׁם נוֹתֵן לָנוּ לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת, עַל הַבְּגָדִים לִלְבּוֹשׁ, עַל הַנַּעֲלַיִים לִנְעוֹל, עַל הַבַּיִת לָגוּר, עַל הָעֵינַיִים לִרְאוֹת, עַל הָרַגְלַיִים לָלֶכֶת, עַל הָאוֹזְנַיִים לִשְׁמוֹעַ, עַל הָאַוִּיר שֶׁאֲנוּ נוֹשְׁמִים, עַל הַבְּרִיאוּת הַטּוֹבָה, עַל הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ, עַל הַשֶּׁמֶשׁ הַמְחַמֶּמֶת, עַל הַגֶּשֶׁם הַמַּשְׁקֶה וּמַרְוֶה, עַל הָצֲמָחִים וְהַפְּרָחִים הַיָּפִים, עַל הַחַיּוֹת הַיָּפוֹת, עַל יוֹפִי הָעוֹלָם - וְעַל כֹּל הַטּוֹבוֹת שֶׁהַשֵּׁם נוֹתֵן לָנוּ כֹּל הַזְּמַן, אֲנוּ אוֹמְרִים לוֹ: תּוֹדָה!

אֶת מִזְמוֹרֵי הָתְהִלִּים שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, הָיוּ הַלְוִיִּים שָׁרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּשָׁעַת הַקָּרְבַּת הַקּוּרְבָּנוֹת, וּמְנַגְּנִים בִּכְלֵי נְגִינָה: נְבָלִים וַחֲלִילִים, כִּינּוֹרוֹת וְצִלְצָלִים וְעוֹד.

בְּסֵפֶר הַזּוֹהַר כָּתוּב: שֶׁהַמַּלְאָכִים אוֹמְרִים תְּהִלִּים בְּכֹל לַיְלָה מֵחֲצוֹת הַלַּיְלָה וְעַד זְמַן תְּפִילַת שַׁחֲרִית בַּבּוֹקֶר.

הָתְהִלִּים מְשַׂמְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

כַּאֲשֶׁר אֲנוּ קוֹרְאִים תְּהִלִּים אֲנוּ מַרְגִּישִׁים שֶׁהַשֵּׁם קָרוֹב אֵלֵינוּ, אֲנוּ פּוֹנִים אֵלָיו וּכְאִילּוּ מְדַבְּרִים אִתּוֹ בְּמַחֲשָׁבָה, וּמְסַפְּרִים לוֹ אֶת הַסּוֹדוֹת שֶׁלָּנוּ וְאֶת כֹּל מָה שֶׁמַּפְרִיעַ לָנוּ,

וּמְבַקְּשִׁים מֵהַשֵּׁם שֶׁיְּעַזֵּר לָנוּ בְּכֹל בְּעָיָה הֲמַטְרִידָה אוֹתָנוּ וּמַצִּיקָה לָנוּ. הַשֵּׁם אַף פַּעַם לֹא יָשֵׁן, הַשֵּׁם מַקְשִׁיב לָנוּ תָּמִיד, וְשׁוֹמֵעַ כֹּל יֶלֶד וְיַלְדָּה וְכֹל אִישׁ וְאִשָּׁה, הַשֵּׁם מֵבִין כֹּל שָׂפָה. הַשֵּׁם הוּא כֹּל יָכוֹל וְיוֹדֵעַ הַכֹּל, הַשֵּׁם הוּא הָאַבָּא שֶׁל כֹּל בְּנֵי הָאָדָם וְאוֹהֵב אֶת כֹּל בְּנֵי הָאָדָם, אֶת הַקְּטָנִים וְהַגְּדוֹלִים, וּמְאוֹד שָׂמֵחַ כַּאֲשֶׁר אֲנוּ פּוֹנִים אֵלָיו וְאוֹהֲבִים אוֹתוֹ וְקוֹרְאִים תְּהִלִּים, וּמְהַלְלִים אֶת מֶלֶךְ הָעוֹלָם עַל כֹּל הַטּוֹבוֹת שֶׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ. גַּם דָּוִד הַמֶּלֶךְ שָׂמֵחַ כַּאֲשֶׁר אֲנוּ קוֹרְאִים תְּהִלִּים, וְהוּא מִתְפַּלֵּל בָּשָׁמַיִם עַל כֹּל מִי שֶׁקּוֹרֵא תְּהִלִּים.

הָתְהִלִּים שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ שׁוּלְבוּ בְּכֹל הָתְפִּילוֹת שֶׁלָּנוּ. תְּהִלִּים אוֹמְרִים בָּתְפִילוֹת שֶׁל כֹּל יוֹם, בְּתְפִילוֹת הֶחָגִים, בָּקִידּוּשׁ, בָּהַגָּדָה שֶׁל פֶּסַח וְעוֹד. אֲפִילוּ הַשִּׁיר הַיָּדוּעַ: "הִנֵּה מָה טּוֹב וּמָה נָּעִים, שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד" לְקוּחַ מֵהָתְהִלִּים שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ.

מָהוּ גּוֹדְלוֹ שֶׁל סֵפֶר הָתְהִלִּים?

נִיתַן לְהַשִּׂיג סֵפֶר תְּהִלִּים בְּכֹל הַגְּדָלִים: מֵהַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר הַמּוּדְפָּס בְּאוֹתִיּוֹת עֲנָקִיּוֹת - וְעַד לָגוֹדֶל הַזָּעִיר בְּיוֹתֵר (סֵפֶר תְּהִלִּים זְעִיר הַמְּחוּבָּר לְמַחֲזִיק מַפְתֵּחוֹת לְדוּגְמָא). נִיתַן לְהַשִּׂיג גַּם סֵפֶר תְּהִלִּים עִם פֵּירוּשׁ צָמוּד לְכֹל פָּסוּק וּלְכֹל מִילָה.

הַאִם חוֹבָה לְהָבִין אֶת פְּסוּקֵי הָתְהִלִּים?

כְּדַאי לְהָבִין אַך לֹא חוֹבָה לְהָבִין אֶת פְּסוּקֵי הָתְהִלִּים שֶׁקּוֹרְאִים. כֹּל מִילָה בַּתְּהִלִּים, וְגַם אִם לֹא מְבִינִים, מְעוֹרֶרֶת אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁאֵין לָנוּ בָּהֶם הַבָּנָה. דָּוִד הַמֶּלֶךְ הִבְטִיחַ: שֶׁכֹּל מִי שֶׁיִּקְרָא תְּהִלִּים, יֶחְשַׁב לוֹ כְּאִילוּ לָמַד אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְהַתּוֹרָה כֹּל כָּךְ חֲשׁוּבָה, שֶׁכֹּל הָעוֹלָם קַיָּים וְעוֹמֵד עַל הַתּוֹרָה.

אֵיךְ קוֹרְאִים תְּהִלִּים?

כְּשֶׁקּוֹרְאִים תְּהִלִּים חָשׁוּב לִקְרוֹא בְּשִׂפָתַיִים, לְבַטֵּא אֶת הַמִּילִים בַּשְּׂפָתַיִים וּלְהוֹצִיא אֶת הַמִּילִים בָּפֶה, וַאֲפִילוּ בְּקוֹל נָמוּךְ. אַךְ אֵין לִקְרוֹא רַק בָּעֵינַיִים. אֶת הַתְּהִלִּים קוֹרְאִים בְּעֵת מְצוּקָה עִם דְּמָעוֹת וּבֶכִי לְהִינָצֵל מֵהָרָעָה, וְהַתְּהִלִּים הוּא הַמְמַלֵּא שִׂמְחָה וּרְנָנָה בְּעֵת שִׂמְחָה. וּמְילוֹתָיו גּוֹאִים עִם הָאוֹשֶׁר הָפְּנִימִי הַמְמַלֵּא אֶת כֹּל בְּנֵי הָאָדָם.

הָאִם כְּדַאי לִקְרוֹא תְּהִלִּים בְּיָחִד?

טּוֹב מְאוֹד לִקְרוֹא תְּהִלִּים בְּיָחִד בְּקִבּוּצָה, אוֹ עִם הַמִּשְׁפָּחָה, אוֹ לְהַפְגִּישׁ פַּעַם בְּשָׁבוּעַ בְּאָחָד הַבָּתִּים וְלִקְרוֹא בְּיָחִד כָּמָה שְׁכֻנּוֹת, אוֹ חֲבֵרוֹת. חָשׁוּב מְאוֹד שֶׁבָּנוֹת יִקָּרְאוּ רַק עִם בָּנוֹת וְנָשִׁים, וּבָנִים יִקָּרְאוּ רַק עִם בָּנִים וּגְבָרִים - בְּהַפְרָדָה מוּחְלֶטֶת מִטַּעֲמֵי צְנִיעוּת. קְרִיאַת הָתְהִלִּים מַרְגִּיעָה אֶת הַנְּשָׁמָה.

בְּקִבּוּצַת תְּהִלִּים רָצוּי לִקְרוֹא תְּהִלִּים מְחוּלָק: הַכַּוָּונָה לְסֵפֶר הָתְהִלִּים כְּשֶׁהוּא מְחוּלָק לְחוֹבְרוֹת דַּקוֹת. כֹּל אֶחָד מְסַיֵּים בְּקַלּוּת חוֹבֶרֶת אַחַת, וְזֶה נֶחֱשָׁב לוֹ כְּאִילוּ קָרָא סֵפֶר תְּהִלִּים שָׁלֵם.

קְרִיאַת הַתְּהִלִּים בּוֹרַאת מַלְאָכִים טוֹבִים הַמְּגִנִּים עַל מִי שֶׁקּוֹרֵא תְּהִלִּים, עַל מִשְׁפַּחְתּוֹ וְעַל כֹּל עַם יִשְׂרָאֵל.

מָתַי קוֹרְאִים תְּהִלִּים?

מוּתָר לִקְרוֹא תְּהִלִּים בְּכָל שָׁעָה וַאֲפִילוּ בַּלַּיְלָה לְנָשִׁים וְיְלָדִים וּלְהָמוֹן הָעָם, כַּךְ כָּתַב הָרַב בֶּן צִיּוֹן מוּצָפִי שְׁלִיטָ"א (רֹאשׁ תֵּיבוֹת: שֶׁיִּזְכֶּה לְיָמִים טוֹבִים אָמֵן) בְּחוֹבָרֶת "חֶבְרַת הַתְּהִלִּים הָעוֹלָמִית".

בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, קוֹרְאִים תְּהִלִּים בַּיּוֹם וְגַם בַּלַּיְלָה, וּמְנָהֵג לִקְרוֹא וּלְסַיֵּים תְּהִלִּים בְּחַג הַשָּׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא יוֹם פְּטִירַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ. וְכֵן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּכֹל יוֹם פָּעַם אַחַת, כְּדֵי שֶׁבְּסַךְ הַכֹּל נִקְרָא שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת פְּרָקִים (150+150) שֶׁהֵם בְּגִימַטְרִיָּה "כַּפֵּר" (כ=20,פ=80,ר=200) וּמְסוּגָלִים לְכַפֵּר בְּיוֹם הַדִּין.

מָתַי מְבַקְּשִׁים בַּקָּשׁוֹת?

בְּסִיּוּם קְרִיאַת הַתְּהִלִּים אֶפְשָׁר לְבַקֵּשׁ בַּקָּשׁוֹת מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (מְבַקְּשִׁים רַק מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא). אוֹמְרִים: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ הַשֵּׁם אֱלֹהֵינוּ, שֶׁבִּזְכוּת הַתְּהִלִּים שֶׁקָּרָאתִי וּבִזְכוּת דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁאַצְלִיחַ בְּמִבְחַן (לְמָשָׁל). אוֹ כֹּל בַּקָּשָׁה אַחֶרֶת כְּמוֹ: רְפוּאָה שְׁלֵמָה, נְסִיעָה טוֹבָה, פַּרְנָסָה, זִיווּג וְעוֹד.

תְּהִלִּים שֶׁל "תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן" כְּנֶגֶד הָאוֹיְבִים

גַּם יְלָדִים קְטַנִּים שֶׁעֲדַיִן לֹא יוֹדְעִים לִקְרוֹא יְכוֹלִים לוֹמַר תְּהִלִּים: הָאַח אוֹ הָאַחוֹת הַגְּדוֹלָה תַּגִּיד פָּסוּק תְּהִלִּים וְהַיֶּלֶד הַקָּטָן יַחֲזוֹר (אוֹ אֶחָד הַהוֹרִים, אוֹ הַגַּנֶּנֶת אוֹ הַמְּלַמֵּד). בְּכֹחַ תְּהִלִּים שֶׁל "תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן" יֵשׁ לְעַם יִשְׂרָאֵל הָגָנָה, וּבְעֶזְרַת הַשֵּׁם נְנַצֵּחַ אֶת כֹּל הָאוֹיְבִים. "תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן" הָכַוָּונָה: לִילָדִים קְטַנִּים עַד גִּיל בַּר מִצְוָה, וִילָדוֹת קְטַנוֹת עַד גִּיל בַּת מִצְוָה. כֹּל הָעוֹלָם מִתְקַיֵּים בִּשְׁבִיל הֶבֶל תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן שֶׁלּוֹמְדִים תּוֹרָה וְקוֹרְאִים תְּהִלִּים. מִפְּנֵי שֶׁהֵם נְקִיִּים מֵעֲבֵירוֹת וּפִיהֶם יֵשׁ בּוֹ הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא.

כַּמָּה תְּהִלִּים לִקְרוֹא?

סֵפֶר הַתְּהִלִּים שֶׁל דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל כּוֹלֵל 150 מִזְמוֹרִים. הַסֵּפֶר מְחוּלָק לְ-5 סְפָרִים, אוֹ לְ-7 יָמִים, אוֹ לְ-30 יוֹם. כֹּל אֶחָד יִקְרָא פְּרָקִים כְּפִי יְכוֹלְתּוֹ, וְכֹל הַמַּרְבֶּה הֲרֵי זֶה מְשׁוּבָּח.

לָמָּה כְּדַאי לִקְרוֹא תְּהִלִּים?

כְּדַאי לִקְרוֹא תְּהִלִּים כִּי כַּךְ אֲנוּ מוֹדִים לַשֵּׁם עַל כֹּל הַטּוֹבוֹת שֶׁהוּא עוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכֹל רֶגַע. קְרִיאַת הַתְּהִלִּים עוֹזֶרֶת לָנוּ מְאוֹד: לְהַעֲלָאַת תְּפִילָתֵנוּ לָשָׁמַיִם, לְקָרֵב אֶת הַגְּאוּלָה, לְבַטֵּל גְּזֵירוֹת קָשׁוֹת, לְפַרְנָסָה, נֶגֶד הָאוֹיְבִים, לִשְׁלוֹם בַּיִת, לְשֶׁפַע בְּרָכָה וְהַצְלָחָה, לְתִיקּוּן הַכָּעַס, לַאֲרִיכוּת יָמִים, לְכֹל צָרָה, לִמְחִילַת עֲוונוֹת, לְרַחֲמִים, לִרְפוּאָה וִישׁוּעָה, לַהֲגָנָה עַל הָאָדָם, עַל מִשְׁפַּחְתּוֹועַל כֹּל יִשְׂרָאֵל, וּלְכֹל בַּקָּשָׁה.

אֵיפֹה קוֹרְאִים תְּהִלִּים?
תְּהִלִּים קוֹרְאִים בְּבַּיִת, לְיַד הָכּוֹתֶל הַמַּעֲרָבִי, לְיַד קִבְרֵי צַדִּיקִים, בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, בָּאוֹטוֹבּוּס, בְּטִיסָה, בַּתּוֹר לְרוֹפֵא וְעוֹד. אֵין לִקְרוֹא תְּהִלִּים בִּמְקוֹמוֹת לֹא נְקִיִּים (וְכַמּוּבָן לֹא בְּנוֹחִיּוּת). חָשׁוּב שֶׁיִּהְיוּ כַּמָּה פְּרָקֵי תְּהִלִּים שֶׁיּוֹדְעִים בְּעַל פֶּה, לְכָל עֵת שֶׁיִּרְצוּ לוֹמַר, אֲפִילּוּ בַּהֲלִיכָה בַּרְחוֹב.

סיפורים מופלאים על כח התהלים
עִיבּוּד עַל יְדֵי הָמְחַבֶּרֶת

כֹּחַ הַתְּהִלִּים הַמִּיסְ פְּגָזִים

יוֹם אֶחָד בִּשְׁעַת בּוֹקֶר מוּקְדֶמֶת, הִשְׁכִּים רַבֵּינוּ הַמְּהָרְשָׁ"א הָקָדוֹשׁ לָלֶכֶת לְבֵית הַכְּנֶסֶת, הֵבִיט לְמַעְלָה וְהִנֵּה רָאָה בָּשָׁמַיִם עָנָן מְשׁוּנֶה, הָרַב הִרְגִּישׁ שֶׁדָּבָר מָה לֹא נָעִים עוֹמֵד לְהִתְרַחֵשׁ. מִיָּד צִיְּוָה לְמְשָׁרְתוֹ לִפְתּוֹחַ אֶת בֵּית הַכְּנֶסֶת בִּמְהִירוּת, וְלֶאֱסוֹף אֵלָיו אֶת כֹּל הַיְּהוּדִים. הַמְּשָׁרֵת יָצָא לִרְחוֹבוֹת הָעִיָּרָה וְהִכְרִיז בְּקוֹל גָּדוֹל: "הַקְשִׁיבוּ אֲחֵי הַיְּהוּדִים, הִתְאַסְפוּ כּוּלְּכֶם בִּמְהִירוּת וּבְדְחִיפוּת בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל. הֵאָסְפוּ כּוּלְּכֶם: אֲנָשִׁים, נָשִׁים וָטַף, וְהֵבִיאוּ עִמָּכֶם גַּם אֶת הַחוֹלִים עַל מִיטוֹתֵיהֶם. מַהֲרוּ לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְאַל תַּחְשְׁשׁוּ אֲפִילּוּ לְהַשְׁאִיר אֶת בָּתֵּיכֶם פְּתוּחִים לְרְוָחָה".

בָּעִיר קָמָה בְּהָלָה וּמְהוּמָה גְּדוֹלָה, כֹּל הַיְּהוּדִים מִנָּעַר וְעַד זָקֵן הִתְאַסְפוּ בִּמְהִירוּת וּבְדְחִיפוּת בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל, אֲשֶׁר שָׁכַן בְּמֶרְכַּז הָעִיָּרָה. מֵרוֹב מְהִירוּת אֲפִילּוּ לֹא נָעֲלוּ אֶת דַּלְתוֹת בָּתֵּיהֶם.

הָרַב פָּנָה אֶל כּוּלָּם וְאָמַר: "אֲחֵי הַיְּקָרִים וְאַחָיוֹתַי, יְלָדִים וִילָדוֹת יְקָרִים, הִתְאַסַּפְנוּ כָּאן לִקְרוֹא תְּהִלִּים וּלְהִתְפַּלֵּל לַשֵּׁם שֶׁיּוֹשִׁיעֵנוּ מִן הָגוֹיִם הָפּוֹרְעִים".

הָרַב עָמַד מֵאֲחוֹרֵי הָדֶלֶת, נִשְׁעַן עַל מַקְלוֹ, קָרָא תְּהִלִּים וְהִתְפַּלֵּל בִּדְמָעוֹת שָׁלִישׁ וּבְקוֹל נִשְׁבָּר וְנִדְכָּא.

כֹּל הָאֲנָשִׁים, הַנָּשִׁים, הַיְּלָדִים וְהַיְּלָדוֹת הֵחֵלּוּ קוֹרְאִים תְּהִלִּים, מִתְפַּלְּלִים וּמְבַקְּשִׁים: "יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ הַשֵּׁם אֱלֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁבִּזְכוּת הַתְּהִלִּים שֶׁאָנוּ קוֹרְאִים לְפָנֶיךָ, וּבִזְכוּת דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁתָּגֵן בַּעֲדֵינוּ וְתַצִּילֵנוּ מֵהָגוֹיִם הָרְשָׁעִים".

וְהִנֵּה לְאַחַר שָׁעָה קַלָּה בָּאוּ לְפֶתַע מֵאוֹת גּוֹיִם וּבְיָדֵיהֶם סַכִּינִים וַעֲרָזִנִּים, אַלּוֹת וּמַקְלוֹת, מַעֲדֵרִים וְקִלְשׁוֹנִים. הָגוֹיִם הָרָעִים הִתְנַפְּלוּ עַל שְׁכוּנַת הַיְּהוּדִים כְּדֵי לְהַכּוֹת בַּיְּהוּדִים וְלִבְזוֹז אֶת רְכוּשָׁם. אַךְ הִנֵּה, רְאוּ זֶה פֶּלֶא! בְּכֹל שְׁכוּנַת הַיְּהוּדִים אֵין נֶפֶשׁ חָיָה, כֹּל הַבָּתִּים רֵיקִים מֵאֲנָשִׁים, אַף יְהוּדִי לֹא נִמְצָא בְּבֵיתוֹ. "מֵעַנְיֵן לְאָן נֶעֱלְמוּ כֹּל יְהוּדֵי הָעִיָּרָה?" הִפְטִירוּ הַפּוֹרְעִים בְּזַעַם, וְהֵחֵלּוּ בְּחִיפּוּשׂ לְאִיתּוּר הַיְּהוּדִים. כַּאֲשֶׁר הִתְקָרְבוּ לְבֵית הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל, שָׁמְעוּ אֶת קוֹלוֹת מְזַמְּרֵי הְתְּהִלִּים בּוֹקְעִים מִשָּׁם.

הַפּוֹרְעִים הֶחֱלִיטוּ לִפְרוֹץ לְתוֹךְ בֵּית הַכְּנֶסֶת וּלְהַכּוֹת בַּיְּהוּדִים. הֵם נִיסוּ לִפְתוֹחַ אֶת דַּלְתוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת - אַךְ הַדְּלָתוֹת לֹא נִפְתְּחוּ, נִיסוּ שׁוּב בְּכֹל הָכֹחַ - אַךְ לֹא הִצְלִיחוּ, נִיסוּ לְהַכְּנִיס דֶּרֶךְ הַחַלּוֹנוֹת, אַךְ גַּם אֶת חַלּוֹנוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת לֹא הִצְלִיחוּ לִפְתּוֹחַ. הִתְפַּלְאוּ הָגוֹיִם הָרָעִים שֶׁכֹּל נִסְיוֹנוֹתֵיהֶם כָּשְׁלוּ, וְהֶחֱלִיטוּ לְשָׁרוֹף אֶת בֵּית הַכְּנֶסֶת עַל כֹּל הַיְּהוּדִים הַנִּמְצָאִים בּוֹ, אַךְ גַּם בָּזֶה לֹא הִצְלִיחוּ.

תּוֹךְ מִסְפַּר דַּקּוֹת הֵגִיעַ שַׂר הַצָּבָא וְעִמּוֹ חֲיָלִים וּשְׁלוֹשָׁה תּוֹתָחִים כְּבֵדִים, הַחַיָּלִים הֶחֵלּוּ לִירוֹת פְּגָזִים גְּדוֹלִים וּלְהַפְגִּיז אֶת בֵּית הַכְּנֶסֶת. הַתּוֹתָחִים הִרְעִימוּ: בּוּם!... בּוּם!... קוֹלוֹת הַפְּגָזִים הִדְהֲדוּ בְּכֹל הָאֵיזוֹר. אַךְ רְאוּ זֶה פֶּלֶא: כֹּל פְּגָז שֶׁפָּגַע בְּקִיר בֵּית הַכְּנֶסֶת, נָפַל כְּשֶׁהוּא נָמֵס כְּשָׁעָוָה. הֵם נִיסוּ לִירוֹת עוֹד פְּגָזִים, אַךְ כֹּל הַפְּגָזִים אֲשֶׁר נָפְלוּ עַל בֵּית הַכְּנֶסֶת נָפְלוּ כְּשֶׁהֵם נְמֵסִים כְּשָׁעָוָה. שַׂר הַצָּבָא הֵבִין שֶׁיֵּשׁ כָּאן מַשֶּׁהוּ לֹא רָגִיל, הוּא חָשַׁב לְרֶגַע קַט וְאָמַר: "יִתָּכֵן שֶׁיֵּשׁ בֵּין הַיְּהוּדִים בְּתוֹךְ בֵּית הַכְּנֶסֶת, אֵיזֶה רַב צַדִּיק שֶׁמִּתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם, וְלָכֵן כֹּל הַפְּגָזִים הַנּוֹפְלִים עַל בֵּית הַכְּנֶסֶת נְמֵסִים כְּשַׁעֲוָה". הַשַּׂר נִיגַּשׁ לְדֶלֶת בֵּית הַכְּנֶסֶת, דָּפַק עַל הַדֶּלֶת וְאָמַר: "יְהוּדִים, פִּתְחוּ אֶת הַדֶּלֶת וְאַל תִּפְחֲדוּ, לֹא יְאוּנֶה לָכֶם כֹּל רַע!"

הָרַב הוֹרָה לְסַיֵּם אֶת קְרִיאַת הַתְּהִלִּים וְלִפְתּוֹחַ אֶת דֶּלֶת בֵּית הַכְּנֶסֶת. כַּאֲשֶׁר נִפְתְּחָה דֶּלֶת בֵּית הַכְּנֶסֶת, נִיגַּשׁ שַׂר הַצָּבָא אֶל הָרַב הָקָדוֹשׁ, נִישֵּׁק אֶת יָדוֹ וְאָמַר: "רוֹאֶה אֲנִי שֶׁתְּפִילַתְכֶם מִתְקַבֶּלֶת, אֲנִי מַבְטִיחֲכֶם שֶׁלֹּא יִהְיוּ כָּאן יוֹתֵר פְּרָעוֹת בַּיְּהוּדִים, אַךְ רַק בַּקָּשָׁה אַחַת לִי אֵלֶיךָ הָרַב: אֱמוֹר לִי בְּבַקָּשָׁה, מָה עָשִׂיתָ כְּדֵי שֶׁתְּפִילַתְכֶם תִּתְקַבֵּל? מָה עָשִׂיתָ כְּדֵי שֶׁכֹּל הַפְּגָזִים שֶׁנּוֹרוּ עַל בֵּית הַכְּנֶסֶת נָפְלוּ נְמֵסִים כְּשַׁעֲוָה?"

"לֹא עָשִׂינוּ מְאוּמָה" הֵשִׁיב הָרַב, "רַק קָרָאנוּ אֶת הַתְּהִלִּים שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וְהִתְפַּלַּלְנוּ לְהַשֵּׁם מֵעוֹמֶק לִבֵּנוּ, שֶׁיְּרַחֵם עָלֵינוּ וְיַצִּלֵנוּ, וְכָךְ הִתְקַבְּלָה תְּפִילָתֵנוּ לִפְנֵי אֲבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם".

שַׂר הַצָּבָא הִתְפָּעֵל: "מָה גָּדוֹל כֹּחַ הַתְּהִלִּים! כֹּחַ הַתְּהִלִּים הִצִּילִיחַ לְהַצִּיל אֶתְכֶם וּלְהַמִּיס אֶת הַפְּגָזִים!"

בִּזְכוּת קְרִיאַת הַתְּהִלִּים וְהַתְּפִילוֹת, נַעֲנוּ הַיְּהוּדִים בָּרוּךְ הַשֵּׁם, וְנַעֲשָׂה לָהֶם נֵס גָּדוֹל: הַפְּגָזִים לֹא פָּגְעוּ, אֶת בֵּית הַכְּנֶסֶת לֹא שִׂרְפוּ, אוֹתָם הָגוֹיִם לֹא הִיכּוּ, וְאֶת בָּתֵּיהֶם לֹא בָּזְזוּ. בְּכֹל דּוֹר וָדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵינוּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַצִּילֵנוּ מִיָּדָם. וְלִיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן וְיִקָר, וְכֹל הָעֲיָרָה צָהֳלָה וְשָׂמֵחָה.

כֹּחַ הָתְּהִלִּים וְהָפְרוּשׁ הַמּוּפְלָא

בְּנוֹ שֶׁל הָאַדְמוֹ"ר (רַאשֵׁי תֵּיבוֹת: אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּינוּ) הַזָּקֵן מִיסַּד חֲסִידוּת חַבַּ"ד (רַאשֵׁי תֵּיבוֹת: חָכְמָה בִּינָה דַּעַת), שָׁמַע פַּעַם סִיפּוּר מְרַתֵּק עַל הָפְרוּשׁ הַמּוּפְלָא מֵהָעֲיָרָה דּוּבְּרוֹבְנָה:

לִפְנֵי שָׁנִים רַבּוֹת חַי בְּדוּבְּרוֹבְנָה יֶלֶד בְּשֵׁם פַּיְבִישׁ, שֶׁהִצְטַיֵּן מְאוֹד בְּיִרְאַת שָׁמַיִם. פַּיְבִישׁ לֹא הִצְלִיחַ לִלְמוֹד וְלָדַעַת הַרְבֵּה תּוֹרָה, אַךְ אֶת רוֹב זְמַנּוֹ הִקְדִּישׁ לַאֲמִירַת תְּהִלִּים בְּהִתְלַהֲבוּת וּבְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה. לְפַיְבִישׁ הָיָה קוֹל עֶרֶב וְנָעִים, וְכַאֲשֶׁר יָשַׁב בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ וְאָמַר תְּהִלִּים, הִידְהֲדוּ קִירוֹת בֵּית הַמִּדְרָשׁ מֵקוֹל קְרִיאַת הַתְּהִלִּים שֶׁלּוֹ.

כַּאֲשֶׁר מַלְאוּ לְפַיְבִישׁ שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה, פָּרַשׁ מֵעָנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וְחָדַל לְדַבֵּר עִם בְּנֵי אָדָם, הוּא רָצָה רַק לִקְרוֹא תְּהִלִּים. הוּא סָתַם אֶת נְחִירָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יָגִיעַ אֲלֵיהֶם רֵיחַ מַאֲכָל, אָטַם אֶת אׇזְנָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁמַע קוֹל שִׂיחוֹת הָאֲנָשִׁים, וְקִשֵּׁר אֶת עֵינָיו בְּמִטְפַּחַת כְּדֵי לֹא לִרְאוֹת אַף אֶחָד. אֶת סֵפֶר הַתְּהִלִּים וְהַתְּפִילוֹת הוּא יָדַע בְּעַל פֶּה. הוּא עָשָׂה הַכֹּל כְּדֵי לְמַנּוֹעַ מֵגּוּפוֹ כֹּל תַּעֲנוּג וְסָעַד אֶת לִבּוֹ רַק בְּפַת לֶחֶם וּמַיִם. וְלַמְרוֹת זֹאת, לְמַרְבִּית הַפֶּלֶא הָיָה גּוּפוֹ בָּרִיא וְחָזָק וּמַרְאֵהוּ נָאֶה.

שְׁמוֹ שֶׁל פַּיְבִישׁ הָפְרוּשׁ שֶׁפָּרַשׁ מֵחַיֵּי הָעוֹלָם, הִתְפָּרְסֵם לֹא רַק בְּדוּבְּרוֹבְנָה, אֶלָּא גַּם בְּכֹל הָעֲיָרוֹת בַּסְּבִיבָה, וַאֲפִילּוּ הַגּוֹיִם בַּכְּפָרִים דִּיבְּרוּ בְּהִתְפַּעֲלוּת עַל אוֹמֶר הָתְּהִלִּים הָצַּעִיר.

יוֹם אֶחָד עָלָה רַעְיוֹן בְּדַעְתּוֹ שֶׁל הָפְרִיץ הֶעָשִׁיר שֶׁהָיָה שׁוֹנֵא יְהוּדִים: הוּא הֶחֱלִיט לְבַצַּע תַּעֲלוּל בָּפְרוּשׁ שֶׁאוֹמֶר תְּהִלִּים כֹּל הַזְּמַן, וְלִלְעוֹג לוֹ. הָפְרִיץ הָרְשַׁע שָׁלַח אֶת אֶחָד מֵאֲנָשָׁיו לְדוּבְּרוֹבְנָה לְהָבִיא אֵלָיו אֶת הָפְרוּשׁ בְּכֹחַ, כְּדֵי לְשִׂימוֹ לִצְחוֹק וּלְלַעֵג וְקֶלֶס בִּפְנֵי כֹּל אַנְשֵׁי הָאָחוּזָה וְהָעֲיָרָה.

הָשָׁלִיחַ יָצָא לַדֶּרֶךְ, אַךְ כַּאֲשֶׁר הִתְקָרֵב הָשָׁלִיחַ אֶל בֵּית הַמִּדְרָשׁ בּוֹ יָשַׁב הָפְרוּשׁ וְאָמַר תְּהִלִּים בְּרוֹב הִתְלַהֲבוּת, נָפַל עַל הַשָּׁלִיחַ פַּחַד גָּדוֹל, הוּא לֹא הֵעֵז לְהִכָּנֵס לְתוֹךְ בֵּית הַמִּדְרָשׁ בּוֹ הָיָה הָפְרוּשׁ יוֹשֵׁב וְאוֹמֵר תְּהִלִּים בְּהִתְלַהֲבוּת. הָשָׁלִיחַ חָזַר אֶל הָפְרִיץ וְאָמַר לוֹ: "אֲדוֹנִי הָפְרִיץ, הָפְרוּשׁ הוּא אִישׁ קָדוֹשׁ, וְאִי אֶפְשָׁר לִקְנוֹעַ בִּכְבוֹדוֹ וּלְהָבִיאוֹ לְכָאן בְּכֹחַ".

הָפְרִיץ הָאַכְזָר הִתְמַלֵּא כָּעַס וְזַעַם עַל הָשָׁלִיחַ, שֶׁלֹּא מִילֵּא אֶת שְׁלִיחוּתוֹ וְלֹא הֵבִיא אֶת הָפְרוּשׁ לַאֲחוּזָה, וְצִיְּוָה לְהַעֲלוֹת אֶת הָשָׁלִיחַ עַל הַבָּמָה, לְקַשֵּׁר אוֹתוֹ אֶל קוֹרַת עֵץ וּלְהַלְקוֹתוֹ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה מַלְקוֹת, לְעֵינֵי כֹּל הָקָהָל. אַנְשֵׁי הָפְרִיץ הִלְקוּ אֶת הָשָׁלִיחַ בְּשׁוֹט: אַחַת, שְׁתַּיִם, שָׁלוֹשׁ, אַרְבַּע... וְנִדְהֲמוּ לְגַלּוֹת שֶׁלַּמְרוֹת הָחֲבָטוֹת הָכּוֹאֲבוֹת, הָשָׁלִיחַ לֹא חַשׁ כֹּל כְּאֵב, וְלֹא הָיוּ לוֹ כֹּל סִימָנִים עַל גַּבּוֹ.

בֵּינָתַיִם שָׁלַח הָפְרִיץ לְדוּבְּרוֹבְנָה חֲמִישָׁה פָּרָשִׁים, לְהָבִיא אֶת הָפְרוּשׁ בְּכֹל מְחִיר. כָּעֵת צִיְּפוּ כֹּל אַנְשֵׁי הָאָחוּזָה וְהָעֲיָרָה לִרְאוֹת מָה יִקְרֶה כַּאֲשֶׁר יַבִיאוּ אֶת הָפְרוּשׁ אֶל הַבָּמָה, וְאֵיךְ יִתְעַלְּלוּ בּוֹ וְיִלְעֲגוּ לוֹ. הָפְרִיץ וְאַנְשֵׁי הָאָחוּזָה צִיְּפוּ לְבוֹא הָפָּרָשִׁים עִם הָפְרוּשׁ, וְהִנֵּה שָׁבוּ הָפָּרָשִׁים בְּיָדַיִם רֵיקוֹת.

חֲמַתוֹ שֶׁל הָפְּרִיץ בַּעֲרָה בּוֹ כְּאֵשׁ לַהֶבָה, הוּא צָעַק בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת: "מַדּוּעַ לֹא הֵבֵאתֶם אֵלַי אֶת הָפָּרוּשׁ?" קְצִין הַפַּרָשִׁים הִתְנַצֵּל וְאָמַר: "בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי לְהִתְקָרֵב אֶל הָפָּרוּשׁ. כְּשֶׁהִגַּעֲנוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, שָׁמַעֲנוּ אֶת גַּלֵּי קוֹלוֹ הֶעָרֵב. כְּשֶׁהִתְקָרַבְנוּ אֵלָיו רָאִינוּהוּ יוֹשֵׁב בְּעֵינַיִם קְשׁוּרוֹת וְשַׂר אֶת תְּפִילוֹתָיו, הוּא הָיָה עֲטוּף בְּטַלִּית וְעַל רֹאשׁוֹ תְּפִילִין. הִצָּלְפְתִּי בַּאֲוִיר בָּשׁוֹט, אַךְ הָפָּרוּשׁ הִמְשִׁיךְ בִּזְמִירוֹת הָתְהִלִּים כְּאִילוּ לֹא קָרָה דָבָר. רַצִינוּ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, אַךְ רַגְלֵינוּ לֹא יָכְלוּ לָזוּז מִמְּקוֹמָם".

הָפְּרִיץ נִתְקַף בַּחֲרוֹן וַזַּעַם גָּדוֹל, וְצִיָּוה לְהַלְקוֹת אֶת מְפַקֵּד הַפָּרָשִׁים בִּשְׁלוֹשִׁים מַלְקוֹת, עַל אֲשֶׁר לֹא מִילֵּא אֶת תַּפְקִידוֹ. אַחַת, שְׁתַּיִם, שָׁלוֹשׁ, אַרְבַּע... כֹּל גּוּפוֹ שֶׁל מְפַקֵּד הַפָּרָשִׁים הִתְמַלֵּא דָם וְהוּא נָפַל וְהִתְעַלָּף.

כְּעֵת הוֹדִיעַ הָפְּרִיץ לְכֹל הַאֲנָשִׁים: "הַקְשִׁיבוּ! אֲנִי בְּעַצְמִי אֵסַע לְדוּבְּרוֹבְנָה כְּדֵי לְהָבִיא אֶת הָפָּרוּשׁ. הָפָּרוּשׁ אֵינוֹ קָדוֹשׁ, אֶלָּא מְשׁוּגָע, עוֹד תִּרְאוּ אֵיךְ נְאַלֵּץ אוֹתוֹ לְבַדֵּר אוֹתָנוּ וְלִרְקוֹד לִכְבוֹדֵנוּ". מִיָּד צִיָּוה הָפְּרִיץ לַחֲבוֹשׁ אֶת הַסּוּסִים, וְלִרְתוֹם אֶת הַמֶּרְכָּבָה בָּהּ יוּבָא הָפָּרוּשׁ. הָפְּרִיץ יָצָא לְדֶרֶךְ לְדוּבְּרוֹבְנָה בְּלִיווּי הַפָּרָשִׁים.

מִיָּד כַּאֲשֶׁר הֵגִיעַ הָפְּרִיץ, הוּא נִכְנַס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ כְּשֶׁהָשׁוֹט בְּיָדוֹ וְהוּא מוּקָף בְּאַנָּשָׁיו הַחֲצוּפִים. רַב הָעָיְרָה צָעַד לִקְרַאת הָפְּרִיץ וּבִיקֵּשׁ מִמֶּנּוּ: "אָנָּא מִמְּךָ, אַל נָא תִּפְגַּע בָּפָּרוּשׁ הַצַּדִּיק, הוּא אֵינוֹ מַפְרִיעַ לְאִישׁ, הוּא יוֹשֵׁב כֹּל הַיּוֹם בְּעֵינַיִם קְשׁוּרוֹת וְאוֹמֵר רַק תְּהִלִּים". אַךְ הָפְּרִיץ שׁוֹנֵא הַיְהוּדִים, הִתְפָּרֵץ לְעֶבֶר הָפָּרוּשׁ וְנִיסָּה לִגְבוֹר בְּקוֹלוֹ עַל קוֹלוֹת מִזְמוֹרֵי הָתְהִלִּים הַעֲרֵבִים. פֵּיבִישׁ הָפָּרוּשׁ לֹא נַע וְלֹא זַע. הָפְּרִיץ כָּעַס וְרָגַז וְהֵחֵל לְהַצְלִיף בַּשּׁוֹט כְּלַפֵּי הָפָּרוּשׁ

כְּדֵי לְהַכּוֹתוֹ, אַךְ לְפֶתַע פִּתְאוֹם נִשְׁמַט הַשּׁוֹט מִיָּדֵי הָפְּרִיץ, יָדוֹ שֶׁל הָפְּרִיץ צָנְחָה וּכְאֵב חַד פִּילַּח אֶת יָדוֹ וְחָדַר לְכֹל גּוּפוֹ. הָפְּרִיץ זָעַק מִכְּאֵבִים וּמֵפִיו נִמְלְטָה צַעֲקָה: "הַצִּילוּ!" וּפֵיבִישׁ הָפָּרוּשׁ - הִמְשִׁיךְ לְזַמֵּר אֶת מִזְמוֹרֵי הָתְהִלִּים, פָּסוּק אַחַר פָּסוּק, פֶּרֶק אַחַר פֶּרֶק, כְּאִילוּ לֹא קָרָה דָבָר. הַפָּרָשִׁים אֲשֶׁר נִבְהֲלוּ מִזַּעֲקוֹת הָפְּרִיץ, הִשְׁכִּיבוּהוּ מִיָּד בַּמֶּרְכָּבָה וְחָזְרוּ עִמּוֹ מְבוּיָשִׁים לְבָתֵּיהֶם.

שִׁשָּׁה שָׁבוּעוֹת שָׁכַב הָפְּרִיץ חוֹלֶה, כֹּל גּוּפוֹ כָּאַב וְדָאַב.

פְּעָמִים רַבּוֹת שָׁלַח הָפְּרִיץ שְׁלִיחִים אֶל הָפָּרוּשׁ הַמּוּפְלָא כְּדֵי לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ סְלִיחָה, אַךְ עֵינָיו וְאוֹזְנָיו שֶׁל פֵּיבִישׁ הָפָּרוּשׁ הָיוּ סְגוּרוֹת, וְהוּא לֹא שָׁמַע אֶת דִּבְרֵי הַשְּׁלִיחִים.

הָפְּרִיץ פָּנָה אֶל כֹּל הָרוֹפְאִים כְּדֵי לְחַפֵּשׂ רְפוּאָה לְמַחֲלָתוֹ, אַךְ לֹא נִמְצָא מוֹצָא אַחֵר מִלְּבַד קְטִיעַת הַיָּד שֶׁהוֹשִׁיט לְעֶבֶר הָפָּרוּשׁ.

מַאז, אִישׁ לֹא פִּיקְפֵּק יוֹתֵר בִּגְדוּלָתוֹ וּקְדוּשָׁתוֹ שֶׁל הָפְּרוּשׁ הַמּוּפְלָא, אוֹמֵר הַתְּהִלִּים. כֹּחַ הַתְּהִלִּים הֵגֵן עָלָיו כְּחוֹמָה בְּצוּרָה, וְלֹא הָיָה אִישׁ הָיָכוֹל לָגֶשֶׁת אֵלָיו אוֹ לְהָרַע לוֹ.

כֹּחַ הַתְּהִלִּים מֵציל אֶת הַיֶּלֶד יוֹסֵף שְׁלוּשׁ

מַרְאשׁוֹנֵי מְיַסְּדֵי הָעִיר תֵּל אָבִיב

לִפְנֵי שָׁנִים רַבּוֹת, בִּזְמַן שִׁלְטוֹן הַתּוּרְכִים, עוֹד לִפְנֵי שֶׁהַיְתָה לָנוּ מְדִינָה, עָלָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשָׁה הָרַב אַהֲרוֹן שְׁלוּשׁ, שֶׁהָיָה אֶחָד הָעֶשְׁירִים בְּאַרְצוֹת מְרוֹקוֹ. חָכָם אַהֲרוֹן קָנָה בַּיִת בְּיָפוֹ בְּשֶׁטַח הָנָמֵל. בַּקּוֹמָה הָעֶלְיוֹנָה הָיוּ חַדְרֵי הַמְּגוּרִים וּבֵית כְּנֶסֶת, וּבַקּוֹמָה הַתַּחְתּוֹנָה הֵקִים חֲנוּת, בֵּית מְלָאכָה וּמִסְחָר לְתַכְשִׁיטִים.

וְהִנֵּה יוֹם אֶחָד, יוֹשֵׁב חָכָם אַהֲרוֹן שְׁלוּשׁ בַּחֲנוּת כְּדַרְכּוֹ בָּקוֹדֶשׁ, וּלְפֶתַע פִּתְאוֹם נִכְנַס אֵלָיו לַחֲנוּת עֲרַבִי

מֵעַרְבֵי יָפוֹ, שֶׁבִּיקֵּשׁ לִמְכּוֹר לוֹ תַּכְשִׁיטִים עַתִּיקִים וְיִקְרֵי עֵרֶךְ. תּוֹךְ כְּדֵי הַדְּבָרִים, הֵגִיעַ לַחֲנוּת הַיֶּלֶד יוֹסֵף שֶׁהָיָה אָז בֶּן עֶשֶׂר שָׁנִים. יוֹסֵף בְּנוֹ שֶׁל חָכָם אַהֲרוֹן שְׁלוּשׁ, הָיָה יֶלֶד יְפֵה תוֹאַר וְיָפֶה מַרְאֶה, נָבוֹן, חַיְכָנִי וְשָׂמֵחַ.

הָעֲרַבִי הֵבִיט בִּפְנֵי הַיֶּלֶד הֶחֱיָנָנִי, הוּא הָיָה כֹּה מוּקְסָם, שֶׁהֶחֱלִיט לַחֲטוֹף אֶת הַיֶּלֶד. הוּא פָּנָה לְחָכָם אַהֲרוֹן שְׁלוּשׁ וּבִיקֵּשׁ: "שְׁלַח נָא עִמִּי אֶת הַיֶּלֶד יוֹסֵף, כְּדֵי שֶׁיַּעֲזוֹר לִי לְהָבִיא אֶת שְׁאַר הַתַּכְשִׁיטִים הַיְקָרִים שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בְּבֵיתִי, וְאַחַר כָּךְ נַשְׁלִים אֶת הָעִסְקָה".

חָכָם אַהֲרוֹן אֲשֶׁר רָכַשׁ אֶת אַהֲבָתָם וְהַעֲרָכָתָם הַמְלָאָה, שֶׁל עֲרַבֵי יָפוֹ וְשֶׁל הַפֶּחָה הַתּוּרְקִי הַשָּׁלִיט, לֹא חָשַׁשׁ מֵהָעֲרַבִי, וְשָׁלַח עִמּוֹ אֶת יוֹסֵף בְּנוֹ הָאָהוּב.

כַּאֲשֶׁר הַשָּׁעָה הָיְתָה כְּבָר מְאוּחֶרֶת, וְהַיֶּלֶד יוֹסֵף עֲדַיִן לֹא חָזַר הַבַּיְתָה, הִתְמַלֵּא לִבּוֹ שֶׁל חָכָם אַהֲרוֹן פַּחַד. הוּא סָגַר אֶת הַחֲנוּת וְהָלַךְ לְבֵיתוֹ שֶׁל יְדִידוֹ הַפֶּחָה הַתּוּרְקִי, לְסַפֵּר לוֹ אֶת אֲשֶׁר קָרָה.

הַפֶּחָה שָׁלַח מִיָּד גְּדוּד פָּרָשִׁים לְחַפֵּשׂ אֶת הַיֶּלֶד. הַשְּׁמוּעָה פָּשְׁטָה וְכוּלָם: עֲרָבִים וִיהוּדִים יָצְאוּ לְחַפֵּשׂ אֶת הַיֶּלֶד, אַךְ הַיֶּלֶד אֵינֶנּוּ, לֹא נִמְצָא, וְחָכָם אַהֲרוֹן כִּמְעַט הִתְעַלֵּף מֵרוֹב צַעַר, הָעֲרֶב יָרַד וְעִקְבוֹתָיו שֶׁל יוֹסֵף בְּנוֹ הַקָּטָן - לֹא נוֹדְעוּ.

לְמָחֳרַת הַכְּרִיזוּ כֹּל הַיְּהוּדִים בְּיָפוֹ צוֹם וּבִיטוּל מְלָאכָה, הֵם נִכְנְסוּ לְבָתֵּי הַכְּנֶסֶת, פָּתְחוּ אֶת שַׁעֲרֵי הֵהֵיכָל וְהִתְחִילוּ לִקְרוֹא תְּהִלִּים בִּדְמָעוֹת שְׁלִישׁ.

בְּמֶשֶׁךְ כֹּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה הֶחֱבִיא הָעַרְבִי אֶת הַיֶּלֶד בְּמַרְתֵּף, וְלִפְנוֹת בּוֹקֶר הוֹצִיאוֹ מֵהַמַּרְתֵּף וְהִכְנִיסוֹ לְתוֹךְ שַׂק. כַּאֲשֶׁר זַרְחָה הַחַמָּה בֵּין הַפְּרִדֵּסִים, הוֹצִיא הָעַרְבִי אֶת הַיֶּלֶד מֵהַשַּׂק וּמָשַׁךְ אוֹתוֹ בְּכֹחַ, וְהוֹבִילוֹ בֵּין הַפְּרִדֵּסִים אֶל מִחוּץ לָעִיר. וּבֵינְתַיִים הַיְּהוּדִים קוֹרְאִים תְּהִלִּים לְלֹא הֶפְסֵק, וּמִתְפַּלְּלִים לַשֵּׁם שֶׁהַיֶּלֶד יַחֲזוֹר לְבֵיתוֹ לְשָׁלוֹם.

רְפָאֵל שִׁמְחוֹן שׁוֹמֵר הַפַּרְדֵּסִים שֶׁהָיָה גִּיבּוֹר חַיִל, יָצָא גַּם הוּא לְחַפֵּשׂ אֶת הַיֶּלֶד. לְפֶתַע שָׁמַע רִשְׁרוּשׁ בֵּין הַפַּרְדֵּסִים וְקוֹל יֶלֶד בּוֹכֶה. הֵבִיט שִׁמְחוֹן הַשּׁוֹמֵר בָּמִשְׁקֶפֶת שֶׁבְּיָדוֹ, וְהִנֵּה רוֹאֶה הוּא אֶת הָעֲרָבִי מוֹלִיךְ בְּחוּזְקָה אֶת הַיֶּלֶד הַבּוֹכֶה. מִיָּד דָּהַר אֲלֵיהֶם הַשּׁוֹמֵר עַל סוּסוֹ, שָׁלַף אֶת הָאֶקְדָּח מִנַּרְתִּיקוֹ וְכִיְּונוֹ לְעֵבֶר הָעֲרָבִי. שִׁמְחוֹן הַשּׁוֹמֵר גִּיבּוֹר הֶחַיִל, יָרַד מֵהַסּוּס וְהִכָּה אֶת הָעֲרָבִי מַכּוֹת נִמְרָצוֹת, קָשַׁר אֶת הָעֲרָבִי בְּחֶבָלִים אֶל הַסּוּס, הִתְיַשֵּׁב עַל הַסּוּס, הִרְכִּיב עַל כְּתֵפוֹ אֶת הַיֶּלֶד הַחֲצִי מְעוּלָף, וְדָהַר עִמּוֹ בְּמְהִירוּת לְעֵבֶר בֵּית הַפֶּחָה.

וְהִנֵּה שִׁמְחָה גְּדוֹלָה לְמִשְׁפַּחַת שְׁלוּשׁ וּלְכֹל יְהוּדֵי יָפוֹ, וְגַם הַפֶּחָה אוֹרוּ עֵינָיו כַּאֲשֶׁר רָאָה אֶת הַיֶּלֶד עַל כְּתֵפֵי הַשּׁוֹמֵר רְפָאֵל שִׁמְחוֹן, וְאֶת הָעֲרָבִי הַקָּשׁוּר בְּחֲבָלִים אֶל הַסּוּס. הַפֶּחָה הָתוּרְקִי בָּכָה מֵהִתְרַגְּשׁוּת וְאָמַר: "מִי גּוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹקִים קְרוֹבִים אֵלָיו כְּהַשֵּׁם אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר עוֹנָה לָכֶם בְּכֹל עֵת קָרְאָכֶם אֵלָיו. כֹּחַ הָתְהִלִּים הֵצִיל אֶת הַיֶּלֶד יוֹסֵף שְׁלוּשׁ וְהֵשִׁיבוֹ אֲלֵיכֶם הַבַּיְתָה".

הָעֲרָבִי הָחוֹטֵף נִכְלָא בְּבֵית הַסוֹהַר, וּבְאוֹתוֹ יוֹם יָצָא מִשְׁפַּטוֹ לְתִלְיָה. וְהָנַעַר יוֹסֵף שְׁלוּשׁ גָּדַל, וְהָיָה לְאָחַד הַמְיַסְּדִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל הָעִיר תֵּל אָבִיב.

כֹּחַ הָתְהִלִּים מֵצִיל מֵהָאֲרָיוֹת

רַבֵּינוּ חַיִּים בֶּן עָטָר בָּעַל "אוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ" נוֹלַד וְגָדַל בָּעִיר סָאלִי שֶׁבְּמָרוֹקוֹ, אֲשֶׁר לְחוֹף הָאוֹקְיְינוֹס הָאַטְלַנְטִי. רַבֵּינוּ הָיָה אוּמָן בִּשְׁזִירַת בְּגָדִים מְפוּאָרִים בְּחוּטֵי כֶּסֶף וְזָהָב, וְהִתְפַּרְנֵס מִמְּלַאכְתּוֹ. מִנְהָג הָיָה לְרַבֵּינוּ: שֶׁכַּאֲשֶׁר הִרְוִיחַ מַסְפִּיק לְפַרְנָסָתוֹ הָשְׁבוּעִית, הִפְסִיק בְּמְלֹאכֶת שְׁזִירַת הַבְּגָדִים

הַמְפוּאָרִים, וְעָסַק בְּלִימוּד הַתּוֹרָה.

בְּאוֹתָם יָמִים עָמַד הַשּׁוּלְטָאן מוֹשֵׁל הָעִיר סָאלִי לְהָשִׂיא אֶת בִּתּוֹ, וְכַאֲשֶׁר נוֹדַע לוֹ עַל עֲבוֹדָתוֹ הַמְּדוּיֶּקֶת וְהַמְעוּלָּה שֶׁל רַבֵּינוּ חַיִּים בֶּן עָטָר, בִּשְׁזִירַת חוּטֵי כֶּסֶף וְזָהָב, הֶחֱלִיט לְהַטִּיל עָלָיו אֶת הָכְנַת בִּגְדֵי הַכַּלָּה, וְלִדְרוֹשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁיְּסַיֵּים אֶת שְׁזִירַת חוּטֵי הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב בְּתוֹךְ שָׁבוּעַ.

שְׁלִיחֵי הַשּׁוּלְטָאן אֲשֶׁר הֵבִיאוּ אֶל רַבֵּינוּ הַקָּדוֹשׁ אֶת בִּגְדֵי הַכַּלָּה, הוֹפְתְּעוּ לִשְׁמוֹעַ שֶׁכַּעֵת הוּא לוֹמֵד תּוֹרָה, וְאֵינוֹ מוּכָן לְהַפְסִיק כְּדֵי לִרְקוֹם אֶת בִּגְדֵי הַכַּלָּה, בַּת הַמּוֹשֵׁל.

פְּקִידֵי הַשּׁוּלְטָאן חָזְרוּ אֵלָיו שֵׁנִית בְּפִקּוּדַת הַשּׁוּלְטָאן, וְאִיְּימוּ עָלָיו בְּעוֹנֶשׁ מָוֶת, כָּיָאֶה לְמִי שֶׁמְּסָרֵב לְפִקּוּדַת הַסּוּלְטָאן. אַךְ בְּכֹל זֹאת הֵשִׁיב רַבֵּינוּ אֶת פָּנֵיהֶם רֵיקָם. הַשּׁוּלְטָאן מְאוֹד כָּעַס, הוּא לֹא קִיבֵּל אֶת סֵרוּבוֹ שֶׁל הָרַב הַיְּהוּדִי, וְהוֹרָה: "הַשְׁלִיכוּ אֶת הַיְּהוּדִי הַסָּרְבָּן לְתוֹךְ גּוֹב הָאֲרָיוֹת אֲשֶׁר בֶּחָצֵר". וְהוּא אַף צִיְּווה לְהַרְעִיב אֶת הָאֲרָיוֹת.

שְׁאָגוֹת הָאֲרָיוֹת הַרְעֵבִים נִשְׁמְעוּ לְמֶרְחוֹק, כַּאֲשֶׁר הוֹבִילוּ שְׁלִיחֵי הָשׁוּלְטָאן אֶת רַבֵּינוּ הָקָדוֹשׁ לְתוֹךְ גּוֹב הָאֲרָיוֹת. אַךְ רַבֵּינוּ בָּטַח בַּשֵּׁם וְלֹא הִתְרַגֵּשׁ, הוּא צָעַד בִּצְעָדִים בְּטוּחִים וְנִכְנַס לְתוֹךְ גּוֹב הָאֲרָיוֹת. שְׁלִיחֵי הָשׁוּלְטָאן נִדְהֲמוּ לִרְאוֹת, כֵּיצַד הָאֲרָיוֹת הָמוּרְעָבִים קִיבְּלוּ אֶת פְּנֵי רַבֵּינוּ, כְּשֶׁהֵם מְקַשְׁקְשִׁים בִּזְנָבוֹתֵיהֶם וְחוֹלְקִים לוֹ כָּבוֹד. רַבֵּנוּ הָקָדוֹשׁ הוֹצִיא מֵכִיסוֹ אֶת סֵפֶר הַתְּהִלִּים וְהֵחֵל לִקְרוֹא תְּהִלִּים וְלִלְמוֹד תּוֹרָה.

לְשֶׁמַע הַדְּבָרִים הָמוּפְלָאִים הָלְלוּ מִיהֵר הָשׁוּלְטָאן לְהַגִּיעַ לָמָקוֹם בְּעַצְמוֹ, כְּדֵי לַחֲזוֹת בְּמוֹ עֵינָיו בְּפֶלֶא הַגָּדוֹל הַזֶּה: וְהִנֵּה רוֹאֶה הָשׁוּלְטָאן אֶת הָאֲרָיוֹת הָמְסוּבָּנִים וְהַמַּפְחִידִים, יוֹשְׁבִים סְבִיב הָרַב הָקָדוֹשׁ כְּמוֹ תַּלְמִידִים, מְקַשְׁקְשִׁים בִּזְנָבוֹתֵיהֶם וּמַקְשִׁיבִים לְמִזְמוֹרֵי הָתְּהִלִּים.

הָשׁוּלְטָאן הִצְטָעֵר מְאוֹד עַל שֶׁפָּגַע בְּרַבֵּנוּ הָקָדוֹשׁ וְהִכְנִיסוֹ לְגוֹב הָאֲרָיוֹת, הוּא בִּיקֵּשׁ אֶת סְלִיחָתוֹ וְהוֹרָה לְשַׁחְרְרוֹ מִיָּד וּלְהַעֲנִיק לוֹ מַתָּנוֹת יְקָרוֹת.

כֹּחַ הָתְּהִלִּים וְהַתּוֹרָה הֵצִילוּ אֶת רַבֵּנוּ הָקָדוֹשׁ מֵהָאֲרָיוֹת הַמְסוּכָּנִים.

דָּוִד הַמֶּלֶךְ וְהַכִּינּוֹר

מַעֲשֶׂה בִּיְהוּדִי אֶחָד פָּשׁוּט, שֶׁהָיָה אוֹמֵר תְּהִלִּים בְּכָל יוֹם מִיְמֵי חַיָּיו. וְכַאֲשֶׁר נִפְטַר הַיְּהוּדִי, רָאָהוּ אַחַד הַצַּדִּיקִים בַּחֲלוֹמוֹ, וְהִנֵּה דָּוִד הַמֶּלֶךְ יוֹצֵא לִקְרָאתוֹ וּמְנַגֵּן בְּכִינּוֹרוֹ מַנְגִּינוֹת מוּפְלָאוֹת, וְהָיָה שָׂמֵחַ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה.

מַלְאָכִים לְבָנִים וּשְׁחוֹרִים

מַעֲשֶׂה בְּאָדָם יְרֵא שָׁמַיִם, שֶׁהָיָה רָגִיל לִקְרוֹא סֵפֶר תְּהִלִּים בְּכָל שַׁבָּת, וּלְאַחַר מִכֵּן הָיָה יָשֵׁן אֶת שְׁנַת הַצָּהֳרַיִים. וְהִנֵּה בְּיוֹם שַׁבָּת אֶחָד בְּאֶמְצַע קְרִיאַת סֵפֶר הַתְּהִלִּים, בָּאוּ לְבַקְּרוֹ שְׁנֵי אֲנָשִׁים וְהֵחֵלוּ לְשׂוֹחֵחַ עִמּוֹ. וְהוּא תּוֹךְ כְּדֵי קְרִיאַת הַתְּהִלִּים עוֹנֶה לָהֶם עַל דִּבְרֵיהֶם וּשְׁאֵלוֹתֵיהֶם, וְלִפְעָמִים הָיָה אֶפִילּוּ מַפְסִיק אֶת קְרִיאַת הַתְּהִלִּים בְּאֶמְצַע הַפְסוּק כְּדֵי לַעֲנוֹת לָהֶם. פַּעַם אַחַת אֶפִילּוּ הִרְגִּיזוּ אוֹתוֹ בְּאֶמְצַע קְרִיאַת הַתְּהִלִּים וְהוּא כָּעַס מְאוֹד, אֲבָל בְּכָל זֹאת הִמְשִׁיךְ לִקְרוֹא עַד שֶׁסִּיֵּים אֶת כֹּל סֵפֶר הַתְּהִלִּים וְהָלַךְ לִישׁוֹן.

וְהִנֵּה בִּשְׁנָתוֹ הוּא חוֹלֵם חֲלוֹם, וּבַחֲלוֹמוֹ הוּא רוֹאֶה אֶת עַצְמוֹ יוֹשֵׁב, וּבָאִים אֵלָיו שְׁנֵי מַלְאָכִים לְבָנִים וְעוֹמְדִים לִימִינוֹ וּשְׁנֵי מַלְאָכִים שְׁחוֹרִים וְעוֹמְדִים לִשְׂמֹאלוֹ. שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים הַלְּבָנִים אַחֲזוּ בְּסֵפֶר תְּהִלִּים בְּיָדָם, הֵם פָּתְחוּ אֶת הַסֵּפֶר לְפָנָיו וְאָמְרוּ לוֹ: רְאֵה אֶת מִזְמוֹרֵי הָתְּהִלִּים שֶׁקָּרָאתָ הַיּוֹם. הוּא הֵבִיט בַּתְּהִלִּים שֶׁקָּרָא וּמְאוֹד נִבְהַל. הוּא רָאָה בְּתוֹךְ פְּסוּקֵי הַתְּהִלִּים אֶת כֹּל הַדְּבָרִים שֶׁדִּיבֵּר עִם הָאֲנָשִׁים שֶׁבָּאוּ אֵלָיו הַבַּיְתָה, וְהַדִּיבּוּרִים שֶׁלּוֹ וְשֶׁלָּהֶם נִתְעָרְבְבוּ בְּיָחַד עִם פְּסוּקֵי הַתְּהִלִּים, וְכֹל פְּסוּקֵי הַתְּהִלִּים הָיוּ מְבוּלְבָּלִים מְאוֹד, בְּמִיּוּחָד בְּשֶׁל הָכַּעַס שֶׁלּוֹ כַּאֲשֶׁר הִרְגִּיזוּ אוֹתוֹ בְּאֶמְצַע קְרִיאַת הַתְּהִלִּים נִרְאָה לְעֵינָיו סְמָלִים שֶׁל

עֲבוֹדָה זָרָה (כֹּל הַכּוֹעֵס כְּאִילּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה). וְאָז שְׁאָלוּהוּ הַמַּלְאָכִים הָלְבָנִים: הַאִם תִּרְצֶה שֶׁנַּעֲלֶה אֶת קְרִיאַת הַתְּהִלִּים שֶׁלְּךָ הַיּוֹם לִשָּׁמַיִם לִפְנֵי הָקָדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? עָנָה לָהֶם וְאָמַר: לֹא, אֲנָא מִכֶּם, אַל תַּעֲלוּ אֶת הַתְּהִלִּים שֶׁקָּרָאתִי הַיּוֹם לַמָּרוֹם, כֹּל מָה שֶׁקָּרָאתִי הַיּוֹם טַעוּן גְּנִיזָה. וְהִנֵּה לְפֶתַע פִּתְאוֹם, הַמַּלְאָכִים הַשְּׁחוֹרִים הָעוֹמְדִים לִשְׂמֹאלוֹ, חָטְפוּ אֶת סֵפֶר הַתְּהִלִּים מִיָּד הַמַּלְאָכִים הַלְּבָנִים הָעוֹמְדִים לִימִינוֹ, וְעָפוּ טָסוּ לְהָבִיאוֹ לִפְנֵי פָּמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה. אוֹי! צָעַק הָאִישׁ צְעָקָה גְּדוֹלָה וּמַרָה. אֲנִי מִתְחַנֵּן לִפְנֵיכֶם, הַחֲזִירוּ לִי אֶת סֵפֶר הַתְּהִלִּים! אַךְ הַמַּלְאָכִים הַשְּׁחוֹרִים אָטְמוּ אֶת אׇזְנֵיהֶם וְלֹא אָבוּ לִשְׁמוֹעַ. אַךְ בְּרֶגַע שֶׁהֵם אָצוּ רָצוּ לִמְסוֹר אֶת הַסֵּפֶר לִפְנֵי מַלְאֲכֵי מָרוֹם הָעֶלְיוֹנִים, הוּא מִיָּד הִתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ וְהֵבִין שֶׁחָלַם חֲלוֹם.

הוּא קָם מֻהַשֵּׁינָה בְּהַרְגָּשָׁה לֹא טוֹבָה, הָלַךְ לְרַב גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ וְסִיפֵּר לוֹ אֶת כֹּל מָה שֶׁקָּרָה, שֶׁבְּאֶמְצַע קְרִיאַת הַתְּהִלִּים הוּא דִּיבֵּר עִם אֲנָשִׁים וְעָנָה לָהֶם וְגַם כָּעַס. הָרַב הָקָדוֹשׁ אָמַר לוֹ: אֲסוּר לְדַבֵּר בְּאֶמְצַע לִימוּד תּוֹרָה וּקְרִיאַת תְּהִלִּים, אַך כֵּיוָן שֶׁאַתָּה מִתְחָרֵט עַל כָּךְ שֶׁדִּיבַּרְתָּ וְכָעַסְתָּ, וּמַחֲלִיט שֶׁמִּכָּאן וּלְהָבָא לֹא תַּפְסִיק בְּאֶמְצַע לִימוּד תּוֹרָה וּקְרִיאַת תְּהִלִּים, מִשָּׁמַיִם סַלְחוּ לְךָ. הוּא נִרְגַּע וְשָׁב לְבֵיתוֹ, וּמְאוֹתוֹ יוֹם קִיבֵּל עַל עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יְדַבֵּר יוֹתֵר בְּאֶמְצַע קְרִיאַת הַתְּהִלִּים, כְּפִי שֶׁצִּיְּווּהוּ הָרַב הָקָדוֹשׁ. וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת בַּלַּיְלָה וְהִנֵּה בִּשְׁנָתוֹ שׁוּב חָלַם חֲלוֹם: וְהִנֵּה בַּחֲלוֹמוֹ רָאָה אֶת הַמַּלְאָכִים הַלְּבָנִים אֲשֶׁר עָמְדוּ לִימִינוֹ, רוֹדְפִים אַחֲרֵי הַמַּלְאָכִים הַשְּׁחוֹרִים וְחוֹטְפִים מִיָּדָם אֶת סֵפֶר הַתְּהִלִּים שֶׁקָּרָא בְּשַׁבָּת וְדִיבֵּר בְּאֶמְצַע קְרִיאָתוֹ, וְהֵם גּוֹנְזִים אוֹתוֹ. הוּא הִתְעוֹרֵר מֵחֲלוֹמוֹ וְשָׂמַח שִׂמְחָה גְּדוֹלָה, שֶׁהַמַּלְאָכִים הַשְּׁחוֹרִים לֹא הִצְלִיחוּ לְהַעֲלוֹת לָשָׁמַיִם אֶת פְּסוּקֵי הַתְּהִלִּים, שֶׁהָיוּ מְעוּרְבָּבִים בָּדִיבּוּרִים שֶׁדִּיבֵּר בְּאֶמְצַע קְרִיאָתָם.

כֹּחַ הַתְּהִלִּים כְּנֶגֶד אֲרִיֵה וְנָחָשׁ

רַבִּי אֶפְרַיִם אֱלְנְקָוָה הָצַדִּיק נוֹלַד בְּטוֹלֶדוֹ שֶׁבִּסְפָרַד, כְּמֵאָה שָׁנִים לִפְנֵי הָאִינְקְוִיזִיצְיָה, כְּשֶׁהָכְמָרִים שׂוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל הַרְגוּ יְהוּדִים רַבִּים, הֵטִיפוּ נֶגֶד הַיְּהוּדִים, וְגָרְמוּ לְגוֹיִים לְהִסְתַּעֵר עַל שְׁכוּנוֹת הַיְּהוּדִים וְלַעֲשׂוֹת בָּהֶם שְׁפָטִים. אַלְפֵי יְהוּדִים נֶהֶרְגוּ וּקְהִילוֹת שְׁלֵמוֹת חָרְבוּ. הוּא עַצְמוֹ נִפְצַע וַחֲשַׁבוּהוּ לְמֵת, וּבְרֵרָת הַחַשֵּׁכָה כַּאֲשֶׁר הִסְתַּלְּקוּ הַפּוֹרְעִים קָם וְהִסְתַּלֵּק מִן הָעִיר. לְאַחַר מָסַע קָשֶׁה וּמְמוּשָׁךְ הֵגִיעַ לָעִיר מַרָאקֶשׁ שֶׁבְּמָרוֹקּוֹ, שָׁם הֵקִים מוֹסָדוֹת תּוֹרָה לְיֶלְדִים וּלְבַחוּרִים שֶׁבָּאוּ מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ לִשְׁמוֹעַ אֶת שִׁיעוּרֵי הַתּוֹרָה.

וְהִנֵּה מִדָּרוֹם לָעִיר הִשְׁתָּרַע יַעַר עָנָק אֲשֶׁר שָׂרַץ חַיּוֹת טֶרֶף רַבּוֹת. בְּאָחַת הַפְּעָמִים יָצָא מֵהַיַּעַר אֲרִיֵה גָּדוֹל שֶׁתָּקַף מִסְפָּר אֲנָשִׁים מֵתּוֹשְׁבֵי הָעִיר, וְהֵפִיל פָּחַד גָּדוֹל עַל תּוֹשְׁבֵי הָאֵיזוֹר. אַךְ רַבִּי אֶפְרַיִם אֱלְנְקָוָה הִתְעַטֵּף בְּטַלִּית וּתְפִילִין וְנִכְנַס לְבֵדוֹ אֶל תּוֹךְ הַיַּעַר. לְפֶתַע

הִתְגָּלָה לוֹ אֲרִיֵה גָּדוֹל וְזוֹעֵם הַמִּתְכַּוֵון לְזַנֵק עָלָיו. רַבִּי אֶפְרַיִם לֹא אִיבֵּד עֶשְׁתוֹנוֹת, הוּא עָמַד בְּשַׁלְוָה מוּל הָאֲרִיֵה הַמַּפְחִיד וְקָרָא אֶת הַפָּסוּק מִתְּהִלִּים: "עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ, תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין". הָאֲרִיֵה הַמַּפְחִיד שִׁנָּה פִּתְאוֹם אֶת הָבַּעְתּוֹ, נִיגַּשׁ אֶל הַצַּדִּיק, כָּרַע בֶּרֶךְ וְרָבַץ לְפָנָיו. וְהִנֵּה נָחָשׁ אַרוֹךְ הִתְקָרֵב פִּתְאוֹם אֶל הַצַּדִּיק, וְעָצַר לְיָדוֹ לְלֹא תְּנוּעָה. רַבִּי אֶפְרַיִם הִתְיַישֵּׁב עַל גַּב הָאֲרִיֵה, לָקַח אֶת הַנָּחָשׁ וְאָחַז אוֹתוֹ בְּיָדָיו כְּמוֹ בֶּרֶסֶן וְרַכַּב אֶל הָעִיר. כֹּל תּוֹשְׁבֵי הָעִיר הִתְפַּלְאוּ לִרְאוֹת אֶת הָרַב רוֹכֵב עַל הָאֲרִיֵה וּבְיָדָיו נָחָשׁ בְּמָקוֹם רֶסֶן. רַבִּי אֶפְרַיִם קָרָא לַיְהוּדִים וְאָמַר: רְאוּ, לֹא הָאֲרִיֵה מֵמִית אֶלָּא הַחֵטְא מֵמִית. הַצַּדִּיק יָרַד מֵעַל גַּבֵּי הָאֲרִיֵה וְהִשְׁלִיךְ אֶת הַנָּחָשׁ, וּמִיָּד נֶעֱלְמוּ הָאֲרִיֵה וְהַנָּחָשׁ וְיוֹתֵר לֹא הֶעֱזוּ לַצֵּאת מִתּוֹךְ הַיַּעַר, וְהַכֹּל בִּזְכוּת הַצַּדִּיק וּבְכֹחַ פָּסוּק מֵהַתְּהִלִּים שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ.

התהלים יכולים להחיות מתים

סֵפֶר הַתְּהִלִּים נִכְתַּב עַל יְדֵי דָּוִד הַמֶּלֶךְ כַּאֲשֶׁר שַׁרְתָה עָלָיו רוּחַ הַקּוֹדֶשׁ. אִם פְּסוּקֵי הַתְּהִלִּים וּפִרְקֵי הַתְּהִלִּים הָיוּ מְסוּדָרִים בְּסֵדֶר הַנְכוֹן כְּפִי שֶׁקִּיבֵּל דָּוִד הַמֶּלֶךְ בְּרוּחַ הַקּוֹדֶשׁ, הָיוּ יְכוֹלִים בְּקִרְיאַת הַתְּהִלִּים לְהַחֲיוֹת מֵתִים. אַךְ לְאָחַר שֶׁכָּתַב דָּוִד הַמֶּלֶךְ אֶת הַתְּהִלִּים הוּא בִּלְבֵּל אֶת הַפְּסוּקִים וְהַפְּרָקִים, כְּדֵי שֶׁבְּנֵי הָאָדָם לֹא יֵדְעוּ אֶת סוֹד תְּחִיַּית הַמֵּתִים. בָּמִדְרָשׁ מְסוּפָּר שֶׁרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי יָדַע לְסַדֵּר אֶת אוֹתִיּוֹת הַפְּסוּקִים שֶׁל סֵפֶר תְּהִלִּים בְּסִדְרָם הָאֲמִיתִי, כְּפִי שֶׁקִּיבֵּל דָּוִד הַמֶּלֶךְ בְּרוּחַ הַקּוֹדֶשׁ. כַּאֲשֶׁר רָצָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי לְהַחֲזִיר אֶת סֵדֶר הַפְּסוּקִים לְכַנּוֹ, יָצְאָה בַּת קוֹל

מֵהַשָּׁמַיִם וְאָמְרָה לוֹ: מִי הוּא זֶה הָרוֹצֶה לְגַלּוֹת סוֹדוֹת וְרָזִים? אַל תַּפִּיחוּ אֶת הַיַּשָׁן.

כמה תהלים לקרוא?

חָשׁוּב לִקְרוֹא בְּכֹל יוֹם תְּהִלִּים, כֹּל אֶחָד כְּפִי יְכוֹלְתּוֹ, וְכֹל הַמַּרְבֶּה הֲרֵי זֶה מְשׁוּבָּח.

בְּכֹל מָקוֹם שֶׁכָּתוּב: **יְיָ** קוֹרְאִים: **אֲדוֹנָי**

לִפְנֵי קְרִיאַת הַתְּהִלִּים יֵשׁ לִקְרוֹא אֶת הַפָּסוּק:

לְכוּ נְרַנְּנָה לַייָ נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ. נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִרוֹת נָרִיעַ לוֹ. כִּי אֵל גָּדוֹל יְיָ וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים. וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל.

תְּהִלִּים פֶּרֶק א׳

א אַשְׁרֵי הָאִישׁ, אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים, וּבְדֶרֶךְ חַטָּאִים לֹא עָמָד, וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב: ב כִּי אִם בְּתוֹרַת יְיָ חֶפְצוֹ, וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה: ג וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם, אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ, וְעָלֵהוּ לֹא יִבּוֹל, וְכֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ: ד לֹא כֵן הָרְשָׁעִים, כִּי אִם כַּמֹּץ אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ: ה עַל כֵּן לֹא יָקֻמוּ רְשָׁעִים בַּמִּשְׁפָּט, וְחַטָּאִים בַּעֲדַת צַדִּיקִים: ו כִּי יוֹדֵעַ יְיָ דֶּרֶךְ צַדִּיקִים, וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תֹּאבֵד:

תְּהִלִּים פֶּרֶק כ׳

א לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: ב יַעַנְךָ יְיָ בְּיוֹם צָרָה, יְשַׂגֶּבְךָ שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: ג יִשְׁלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ, וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ: ד יִזְכֹּר כָּל מִנְחֹתֶיךָ, וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה סֶלָה: ה יִתֶּן לְךָ כִלְבָבֶךָ, וְכָל עֲצָתְךָ יְמַלֵּא: ו נְרַנְּנָה בִּישׁוּעָתֶךָ, וּבְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְגֹּל, יְמַלֵּא יְיָ כָּל מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ: ז עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי הוֹשִׁיעַ יְיָ מְשִׁיחוֹ, יַעֲנֵהוּ מִשְּׁמֵי קָדְשׁוֹ, בִּגְבֻרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ: ח אֵלֶּה בָרֶכֶב, וְאֵלֶּה בַסּוּסִים, וַאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְיָ אֱלֹהֵינוּ נַזְכִּיר: ט הֵמָּה כָּרְעוּ וְנָפָלוּ, וַאֲנַחְנוּ קַמְנוּ וַנִּתְעוֹדָד: י יְיָ הוֹשִׁיעָה, הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

(* טוֹב לִקְרוֹא מִזְמוֹר זֶה 7 פְּעָמִים בְּעֵת צָרָה שֶׁלֹּא תָבוֹא, וּלְבַקֵּשׁ מְהַשֵּׁם יִשּׁוּעָה בִּזְכוּת דָּוִד הַמֶּלֶךְ.)

תְּהִלִּים פֶּרֶק כ״ג

א מִזְמוֹר לְדָוִד, יְיָ רֹעִי לֹא אֶחְסָר: ב בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי, עַל מֵי מְנֻחוֹת יְנַהֲלֵנִי: ג נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב, יַנְחֵנִי בְמַעְגְּלֵי צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ: ד גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רָע, כִּי אַתָּה עִמָּדִי, שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה יְנַחֲמֵנִי: ה תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צֹרְרָי, דִּשַּׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי, כּוֹסִי רְוָיָה: ו אַךְ טוֹב וָחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי כָּל יְמֵי חַיָּי, וְשַׁבְתִּי בְּבֵית יְיָ לְאֹרֶךְ יָמִים:

תְּהִלִּים פֶּרֶק כ״ט

א מִזְמוֹר לְדָוִד, הָבוּ לַיְיָ בְּנֵי אֵלִים, הָבוּ לַיְיָ כָּבוֹד וָעֹז: ב הָבוּ לַיְיָ כְּבוֹד שְׁמוֹ, הִשְׁתַּחֲווּ לַיְיָ בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ: ג קוֹל יְיָ עַל הַמָּיִם, אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים, יְיָ עַל מַיִם רַבִּים: ד קוֹל יְיָ בַּכֹּחַ, קוֹל יְיָ בֶּהָדָר: ה קוֹל יְיָ שֹׁבֵר אֲרָזִים, וַיְשַׁבֵּר יְיָ אֶת אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן: ו וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ עֵגֶל, לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן רְאֵמִים: ז קוֹל יְיָ חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ: ח קוֹל יְיָ יָחִיל מִדְבָּר, יָחִיל יְיָ מִדְבַּר קָדֵשׁ: ט קוֹל יְיָ יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת, וּבְהֵיכָלוֹ, כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד: י יְיָ לַמַּבּוּל יָשָׁב, וַיֵּשֶׁב יְיָ מֶלֶךְ לְעוֹלָם: יא יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן, יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

תְּהִלִּים פֶּרֶק ס״ז

א לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר שִׁיר: ב אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ, יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה: ג לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ, בְּכָל גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ: ד יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים, יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: ה יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים, כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישׁוֹר, וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה: ו יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים, יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: ז אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ, יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: ח יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים, וְיִירְאוּ אֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ:

(* כַּאֲשֶׁר קוֹרְאִים מִזְמוֹר זֶה, טוֹב לְהַבִּיט בּוֹ כְּשֶׁהוּא כָּתוּב בְּצוּרַת מְנוֹרָה. הַשֵּׁם הֶרְאָה לְדָוִד הַמֶּלֶךְ אֶת הַמִּזְמוֹר הַזֶּה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, כַּתוּב בְּאוֹתִיּוֹת שֶׁל זָהָב מוּפָז, בְּצוּרַת מְנוֹרָה. וְדָוִד הַמֶּלֶךְ הָיָה נוֹשֵׂא אֶת הַמִּזְמוֹר הַזֶּה כָּתוּב וּמְצוּיָר וְחָקוּק בְּמָגִינּוֹ בְּטַס שֶׁל זָהָב בְּצוּרַת מְנוֹרָה, וּכְשֶׁהָיָה יוֹצֵא לְמִלְחָמָה הָיָה מְנַצֵּחַ אֶת הָאוֹיְבִים, וְהָיוּ נוֹפְלִים לְפָנָיו.)

תְּהִלִּים פֶּרֶק צ"א

א יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן, בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: ב אֹמַר לַיְיָ מַחְסִי וּמְצוּדָתִי, אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ: ג כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ, מִדֶּבֶר הַוּוֹת: ד בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ, וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה, צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ: ה לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה, מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם: ו מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ, מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם: ז יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף, וּרְבָבָה מִימִינֶךָ, אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ: ח רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט, וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה: ט כִּי אַתָּה יְיָ מַחְסִי, עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ: י לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה, וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ: יא כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ, לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ: יב עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ, פֶּן תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ: יג עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ, תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין: יד כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ, אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי: טו יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ, עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה, אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ: טז אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ, וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי:

תְּהִלִּים פֶּרֶק קכ"א

א שִׁיר לַמַּעֲלוֹת, אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים, מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי: ב עֶזְרִי מֵעִם יְיָ, עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: ג אַל יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ, אַל יָנוּם שֹׁמְרֶךָ: ד הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן, שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: ה יְיָ שֹׁמְרֶךָ, יְיָ צִלְּךָ עַל יַד יְמִינֶךָ: ו יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יַכֶּכָּה, וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה: ז יְיָ יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע, יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ: ח יְיָ יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

תְּהִלִּים פֶּרֶק ק"ל

א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְיָ: ב יְיָ שִׁמְעָה בְקוֹלִי, תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת, לְקוֹל תַּחֲנוּנָי: ג אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יָהּ, יְיָ מִי יַעֲמֹד: ד כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה, לְמַעַן תִּוָּרֵא: ה קִוִּיתִי יְיָ קִוְּתָה נַפְשִׁי, וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי: ו נַפְשִׁי לַיְיָ, מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר: ז יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל יְיָ, כִּי עִם יְיָ הַחֶסֶד, וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְּדוּת: ח וְהוּא יִפְדֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל, מִכֹּל עֲוֹנוֹתָיו:

תְּהִלִּים פֶּרֶק קמ"ה

א תְּהִלָּה לְדָוִד, אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ, וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: ב בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ, וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: ג גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד, וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: ד דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ, וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: ה הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ, וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: ו וֶעֱזוּז נוֹרְאֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ, כתיב וגדלותיך וּגְדוּלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: ז זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ, וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: ח חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ, אֶרֶךְ אַפַּיִם כתיב וגדול וּגְדַל חָסֶד: ט טוֹב יְיָ לַכֹּל, וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו: י יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ, וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: יא כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ, וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: יב לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו, וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: יג מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים, וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר: יד סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנֹּפְלִים, וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים: טו עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ, וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ: טז פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ, וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן: יז צַדִּיק יְיָ בְּכָל דְּרָכָיו, וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו: יח קָרוֹב יְיָ לְכָל קֹרְאָיו, לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת: יט רְצוֹן

יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה, וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: כ שׁוֹמֵר יְיָ אֶת כָּל אֹהֲבָיו, וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: כא תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי, וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

(* הַקּוֹרֵא בְּכֹל יוֹם 3 פְּעָמִים מִזְמוֹר זֶה, מוּבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא.)

תְּהִלִּים פֶּרֶק קמ"ח

א הַלְלוּיָהּ, הַלְלוּ אֶת יְיָ מִן הַשָּׁמַיִם, הַלְלוּהוּ בַּמְּרוֹמִים: ב הַלְלוּהוּ כָּל מַלְאָכָיו, הַלְלוּהוּ כָּל כְּתִיבִ צְבָאָיו: ג הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיֶרַח, הַלְלוּהוּ כָּל כּוֹכְבֵי אוֹר: ד הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם, וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם: ה יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ, כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ: ו וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם, חָק נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר: ז הַלְלוּ אֶת יְיָ מִן הָאָרֶץ, תַּנִּינִים וְכָל תְּהוֹמוֹת: ח אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר, רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ: ט הֶהָרִים וְכָל גְּבָעוֹת, עֵץ פְּרִי וְכָל אֲרָזִים: י הַחַיָּה וְכָל בְּהֵמָה, רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף: יא מַלְכֵי אֶרֶץ וְכָל לְאֻמִּים, שָׂרִים וְכָל שֹׁפְטֵי אָרֶץ: יב בַּחוּרִים וְגַם בְּתוּלוֹת, זְקֵנִים עִם נְעָרִים: יג יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ, כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ, הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: יד וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ, תְּהִלָּה לְכָל חֲסִידָיו, לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ, הַלְלוּיָהּ:

תְּהִלִּים פֶּרֶק ק"נ

א הַלְלוּיָהּ, הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ: ב הַלְלוּהוּ בִּגְבוּרֹתָיו, הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ: ג הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: ד הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל, הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב: ה הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי שָׁמַע, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: ו כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ, הַלְלוּיָהּ:

בַּקָּשָׁה שֶׁאוֹמְרִים אַחֲרֵי קְרִיאַת הַתְּהִלִּים

אַחֲרֵי קְרִיאַת הַתְּהִלִּים אֶפְשַׁר לְבַקֵּשׁ בַּקָּשָׁה טוֹבָה מֵאֵת הַשֵּׁם, וְלוֹמַר:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אֲדוֹנַי אֱלֹהֵינוּ, שֶׁבִּזְכוּת דָּוִד הַמֶּלֶךְ וּבִזְכוּת הַתְּהִלִּים שֶׁקָּרָאתִי לְפָנֶיךָ שָׁ..... **לְהָגִיד אֶת הַבַּקָּשָׁה הַטּוֹבָה.**

לְדוּגְמָא: שֶׁתִּשְׁלַח לִי רְפוּאָה שְׁלֵמָה, שֶׁאַצְלִיחַ בְּלִימּוּדִים, שֶׁתִּהְיֶה לָנוּ נְסִיעָה טוֹבָה, שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, שֶׁאַצְלִיחַ לִלְמוֹד בְּעַל פֶּה אֶת 11 פְּרָקֵי הַתְּהִלִּים, וְעוֹד.

בְּשַׁבַּת לֹא נָהוּג לְבַקֵּשׁ בָּקָשׁוֹת פְּרָטִיוֹת, אַךְ אֶפְשָׁר לְבַקֵּשׁ עַל כְּלַל יִשְׂרָאֵל. אוֹ רְפוּאָה שְׁלֵמָה בְּתוֹסֶפֶת הַמִּילִים: "שַׁבָּת הִיא מֵלְזְעוֹק וּרְפוּאָה קְרוֹבָה לָבֹא".

כְּדַאי מְאוֹד לִקְרוֹא בְּכֹל יוֹם אֶת 11 פְּרָקֵי הַתְּהִלִּים הַלָּלוּ, וּבְמֶשֶׁךְ הַזְּמַן כְּבָר יִהְיוּ שְׁגוּרִים בְּפִיכֶם, וְתוּכְלוּ לוֹמַר אוֹתָם בְּעַל פֶּה, בְּכֹל עֵת וּבְכֹל מָקוֹם (כַּמּוּבָן שֶׁלֹּא בִּמְקוֹמוֹת מְטוּנָּפִים), וְגַם אִם סֵפֶר הַתְּהִלִּים לֹא יִהְיֶה זָמִין.

בְּהַצְלָחָה!

בבליוגרפיה – רשימת מקורות

1. "אוצרות אחרית הימים" א' ב' הרב חיון.

2. "אמירת תהלים", זאב ריטרמן.
3. אנציקלופדיה מכון המקדש/כרטא, "בית המקדש בירושלים", הרב ישראל אריאל.
4. אנציקלופדיה "יהדות", הרב שאול מייזליש.
5. אנציקלופדיה תרבות, הוצאת מסדה.
6. "באתי לארמוני", הרב משה ארמוני.
7. גמרא.
8. "גם זו לטובה" הרב טוטיאן.
9. "דרך ה' " הרמחל.
10. זוהר.
11. "חביבים ייסורים" הרב טוטיאן.
12. "מילים אחרונות לדור אחרון" חוברת.
13. "יוסיף נחלה", הרב יוסף בא-גד.
14. ילקוט שמעוני.
15. "ילקוט מעם לועז" - שמואל א', שמואל ב', מלכים א', תהלים.
16. "יהדות מזוית שונה" - הרב מרדכי נויגרשל, שיעורים בקלטות אודיו: המלכת דוד, דוד ובת שבע, מרד אבשלום, ייסוריו של דוד.
17. "כגבר יאזור חלציו", הרב משה ארמוני.
18. "כל הכתוב לחיים" רבינו חיים פלאג'י.
19. ליקוטי מוהר"ן.
20. "ליקוטי תפילות".
21. "לשכנו תדרשו".
22. "מדרשי חז"ל על נביאים כתובים", הרב יהודה דוד אייזנשטיין.
23. מדרשים.
24. מדרש רבה.
25. מדרש תנחומא.
26. מדרש תהלים.
27. "מדרש חזקיה השלם", הרב חזקיה קטנוף.
28. מילון "ספיר", הוצאת הד ארצי - איתאב, 1997.
29. מטה אהרון על "נשמת כל חי".
30. "מאור ושמש" הרד"ק.
31. "מכתב מאליהו" הרב דסלר חלק ג'.
32. "מעולפת ספירים" הרב אלגזי.
33. "מעשי הגדולים" מתלמוד בבלי ותלמוד ירושלמי, הרב שלמה ווילף.

34. מקראות גדולות.
35. "מסילת ישרים" הרמח"ל.
36. "נפש החיים" רבי חיים מוולוז'ין.
37. "ספר התודעה" הרב אליהו כי טוב.
38. "ספר רבי שמעון בר יוחאי", יוסף יצחק דייטש.
39. ספר "דרך חיים".
40. ספר הדגל, הוצאת ספר לכל, אורי אופיר.
41. ספר הסמל, הוצאת ספר לכל, אורי אופיר.
42. עולם האותיות, הרב יחיאל אריה מונק.
43. "עוז מלך, עיונים בספר שמואל", יגאל אריאל.
44. "ענף עץ אבות" - על פרקי אבות, הרב הגאון רבינו עובדיה יוסף שליט"א.
45. רבינו בחיי.
46. שיעור תורה מפי הרב מוצפי שליט"א: "ודוד המלך זקן בא בימים".
47. שמואל א', שמואל ב', מלכים א' - עם פירוש: רש"י, רד"ק, רלב"ג, מלבי"ם, מנחת שי, מצודת דוד, מצודת ציון, אבן עזרא.
48. "תהלת ישראל", הרב יעקב ישראל לוגאסי.
49. תהלים "נתיבות עולם", פריוב אליהו.
50. תהלים "יסוד מלכות", יוסף שלום הלוי וינפלד.
51. תהלים "עבדי ה' ".
52. תהלים "אור השלום".
53. תהלים "איש מצליח".
54. תהלים "נצח ישראל" ברסלב.
55. "תומר דבורה" - ר' משה קורדובירו.
56. "תיק גרמניא - ההוכחה", דויד שלם.
57. תנ"ך.